

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

—Είστέρχεται ἡ Λένα παράφορος. Ὁρεινὸς παρακολουθεῖ καὶ κόσμος πολὺς.—

ΛΕΝΑ

ὦ κόρη δίχως σπλάγχνα, δίχως πίστιν, δίχως φρόνησιν!—
Ἄφῃκες τὴν μητέρα σου ὥσάν νὰ ἦσουν δούλη ἢ ἡγόρασα,
μ' ἀφῃκες κόρη ἀσπλαγχνος! Μ' ἀφῃκε καὶ ἀκολουθεῖ ληστὴν καὶ
κλέπτην, κλέπτην καὶ ληστὴν ἀρπάσσαντα πᾶν ὅ,τι ἱερὸν καὶ τί-
μιον ἢ τάλαινα ἐθώπευε μητέρα της! Μ' ἀφῃκεν ὅπως παρχιτοῦσι
τὸ παλαιοῦς ὑπόδημα, μ' ἀφῃκεν ὅπως παρχιτοῦσι τὴν πρῶαν
ἐγειρόμενοι ἀπατηλὸν τι ὄνειρον, ἐμέ, τὸν πύργον, τοὺς ἀνθρώπους
της, τὴν γῆν ὅπου τὸ πρῶτον γάλα της ἐθήλασεν!—Ἐφυγε λοι-
πόν; Ἄ, σκληρά, ἐὰν σὺ τὴν ὕβριν αὐτὴν πρὸς τὴν μητέρα σου
ἡτοίμασες, οἱ ξένοι οὗτοι ἄνθρωποι ὥς ἔλθωσιν, εἰς αἰμά μου τὰς
χεῖρας βάφοντες, τοὺς πύργους πυρπολοῦντες, γυμνὴν ἐμέ καὶ
αἰχμάλωτον πωλοῦντες εἰς τὴν Ἀφρικὴν, διότι τί ἂν μοὶ ὀφεί-
λωσι τὸν ἄρτον, ὅταν σὺ ἡ ὀφειλέτις τῆς ζωῆς, γελῶσα καὶ εἰς
ἔρωτας μεθύουσα μὲ παραιτῆς καὶ φεύγῃς, κρύφα, ἔνοχος, ἀνίε-
ρος, ἀνίλεως;

(Στρεφομένη ἀγρία πρὸς τοὺς ἀνθρώπους)

Κρυστάλλη! Ποῦ εἶνε; ἄκουσον.

ΟΡΕΙΝΟΣ

Λεῖπει, δέσποινα. Νὰ ἴδῃ εἶπετε τὸν ἄρπαγα τῆς κόρης...

ΛΕΝΑ

Λέγετε τῆς τίγριδος! Ναί, νὰ ἴδῃ εἶπα πῶς πλησίον του
παρίσταται, ἂν ἡ σκληρὰ ἀκόμη μ' ἐνθυμῆται, ἂν στρέφῃ καὶ
καὶ εἰς τὸν πύργον βλέπῃ ἐνδοκρυς.—Ποῦ εἶνε; Ἦλθεν ὁ Κρυ-
στάλλης; Ἐρχεται;

ΟΡΕΙΝΟΣ

Ἀκόμη, δέσποινα.

ΑΕΝΑ

—Α, μὲ φαίνεται ὄνειρον !—Ἄλλος, ποῦ εἶνε ἄλλος κυνηγός ;

ΔΗΜΟΣ χωρικός γονυκλινῆς ἐνώπιόν της

Ἴδού με, δοῦλος ταπεινός ἐγώ. Ἐν νεῦμα τῆς δεσποίνης μου κ' ἐπικναφέρω τοὺς φυγάδας δεσμίους εἰς τοὺς πόδας της, ἐντὸς λεπτῶν τῆς ὥρας.

ΑΕΝΑ

Ποτέ, ποτέ ! Τί πρὸς ἐμὲ ἐὰν δεσμία ἔλθῃ εἰς τοὺς πόδας μου, ἀφοῦ μ' ἐγκατέλιπεν, ἀφοῦ τὸ ἔγκλημα ἐτέλεσε τοσοῦτον χρόνον μελετήσασα ; Μὴ κινηθῇ κανεῖς. Ἀφήσατε νὰ φύγωσιν ἡσύχως, ἀσφαλῶς, εὐδαίμονες ! Ἄλλ' αὔριον, ἀλλ' ὅταν ἡ ὀργή, ἡ φρίκη μου, τὰ δάκρυά μου κοπάσωσιν, ἀνάβα, Δῆμε, εἰς τὰς ῥάχεις, βυθίσου εἰς κρημνοὺς καὶ πάλαισον πρὸς λύκαιναν καὶ σύλλαβέ μου ταύτην ζῶσαν, Δῆμε, σπαίρουσαν καὶ ἐπάνω τοῦ μετώπου της μὲ φλέγοντα τὸν σίδηρον, χαράξατε : « Σμαράγδα ».

ΔΗΜΟΣ ἀναχωρῶν περιδάκρυς

᾿Ω δέσποινα . . .

ΑΕΝΑ

Κ' ἐγὼ ἐνώπιόν της γονατίζουσα καὶ τείνουσα γυμνὰς τὰς χεῖράς μου καὶ ταύτην περιπτύσσουσα γλυκύτατα θὰ λέγω πρὸς τὴν λύκαιναν : « Σμαράγδα, διατί μοῦ ἔφυγες ; Σμαράγδα, διατί ἠρνήθης τὴν μητέρα σου ;—Μὴ εἶχον ἄλλο τέκνον κόρη μου ; Εἰς τί σοὶ ἔπταισα ἢ ζῶσα εἰς τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν σου ; ἄσπλαγχνη ; Εἰς τί σοὶ ἔπταισα ἢ ῥόδα εἰς τὰ χεῖλη σου αἰώνια φιλοῦσα καὶ λουομένη εἰς αὐτὰ ὡς εἰς αἰωνίου ἔαρος ἄρώματα ; » Καὶ τότε ὅλοι σεῖς νὰ κλαίετε ! . . .

(Πνίγεται ὑπὸ τῶν λυγμῶν, καλύπτει διὰ τοῦ πέπλου τὸ πρόσωπον καὶ κλίνουσα ἐρείδεται ἐν σπαραγμοῖς εἰς κάθισμά τι. Πάντες οἱ κύκλοι ἄνθρωποι δακρύουσι καὶ κάτω νεύουσιν).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

—Οἱ ἄνωτέρω. Εἰσέρχεται ὁ Κρυστάλλης βίαιος. Ζητεῖ νὰ χωρήσῃ ἐγγύτερον πρὸς τὴν Λέναν, ἀλλ' οἱ ἄλλοι σεβόμενοι τὴν θέσιν, ἐμποδίζουσιν αὐτόν.—

ΛΕΝΑ

᾽Ω αἰσχρός εἰς τὴν γραῖαν ἡλικίαν μου . . . Καὶ ὅταν σεῖς εἰς τὰς ὁδοὺς μὲ βλέπετε, μικρά μου, θὰ γελάτε παίζοντα, καὶ πέτραις ρίπτοντα ἐπάνω μου, θὰ λέγετε : «Ποῦ εἶνε ἡ Σμαράγδα σου! Αἶ, Αἶ, τοῦ Καταρράχου, ἄλλοτε Ἑλένη, ὄχι, ἀλλὰ Λέαινα, ποῦ εἶνε ἡ Σμαράγδα σου;» ᾽Ω, ἅς ἀνοιγῶσιν ἐμπρὸς μου τὰ παρὰ θυρὰ! Ποῦ εἶνε, ποῖον δρόμον οἱ φυγάδες ἔλαβον; Νὰ ἶδω θέλω καὶ τὰ ἔχνη της! Ποῦ εἶνε ὁ Κρυστάλλης; φέρετε αὐτόν, ἀπέλθετε, νὰ μάθω θέλω . . .

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ χωρῶν ὄρθιος

Δέσποινα . . .

ΛΕΝΑ

Τοὺς εἶδες λοιπόν;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Ναί.

ΛΕΝΑ

Εἶδες τὴν Σμαράγδαν, εἰπέ μοι εἶδες αὐτῆς τὸ πρόσωπον; Ἔστρεφε τὰ ὄμματα της πρὸς ἐδῶ; Ἐδάκρυε; Σὲ εἶδε; Σὲ εἰπέ τι; Οὔτε ἐνευσεν ὥς νὰ ἤθελε νὰ σ' εἶπη τι; Τὰ ὄμματα της ἔστρεφε πρὸς τὰ ἐδῶ;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

᾽Ω δέσποινα, καλλίτερον ποτὲ παρ' ὅ, τι εἶδα νὰ μὴ ἔβλεπον!

ΛΕΝΑ

Ἄ, δικτὶ; Μήπως συνέβη τι φορικτόν; Μὴ ἐκ τοῦ ἵππου ἡ Σμαράγδα ἔπεσεν; Εἰπέ, εἰπέ με, μὴ μὲ τυρχνῇς!

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Διὰ μικροῦ μονοπατίου ἔφθασα εἰς δάσος, μέσῳ τοῦ ὁποίου θὰ διέβαινον. Μετὰ στιγμὴν ἐφάνησεν. Ἐπάνω τῶν γονάτων τοῦ

Θάνου της γλυκεῖα καὶ περιχαρὴς ἐκάθητο ἡ Σμυράγδα. Πολλὰκις στρέφουσα τὸ πρόσωπόν της πρὸς αὐτόν, ἐγέλα τόσον εὖμορφα, αἱ πνευματικὲς ἐρροδιζόντο, τόσον ὥραϊα ἡ μεγάλη κόμη της εἰς τὸν ἄερα ἐπικίζε μετὰ πτερὰ ἐκείνου, ὥστε δύο ἄγγελοι θὰ ἔλεγεσ πῶς ἦσαν καὶ οἱ δύο των, ταχεῖς εἰς τὸν παράδεισον ἐπανερχόμενοι. Ὅταν μ' ἐπλησίασαν, χωρὶς ἐμὲ νὰ βλέπωσιν...

ΛΕΝΑ

Μὴ τ' ὀνομά μου ἤκουσες;

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Μάρτυς ὁ Θεός, ὅτι τοιοῦτόν τι ἐζήτησα ματαιῶς ν' ἀκούσω, δέσποινά· ὁμως τοιούτους λόγους ἤκουσα: «Ὁραίᾳ εἰς τὴν Ἰταλίαν διδασκίσαις...»

ΛΕΝΑ

Ἄ, ἡ προδότις, ἡ κατὰσκοπος τοῦ πύργου μου! πῶς μ' ἐφρόνευσεν!—Καὶ ἄλλο τίποτε. Καὶ οὕτε δάκρυ ἔν.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Τίποτε. Περῆλθον μόλις, καὶ ἐγὼ ἐφάνην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Ἐστράφη ἡ Σμυράγδα μετ' ἡτένισεν ἀπτόνητος καὶ ἤκουσα, ἐνῶ τὴν ἄκραν λόφου ἔστρεφον, γελῶτων σδυννομένων μουσικῇν.

ΛΕΝΑ ὁρμῶσα εἰς παράθυρον ἀνοικτόν.

Τρέχε, τρέχε μετ' αὐτῆς ληστὰ! Σὺ ἦσο εὐεργέτης μου, ἀφοῦ τοιαύτην ὑποκλέπτεις ἐκ τοῦ στήθους μου ἔχιδναν! Τρέχε, τρέχε μετ' αὐτῆς ληστὰ! Ἄλλ' εἶνε ἔφορος ἐπάνω, τιμωρὸς Θεός! Οἰκτρὸν τὸ πρῶτον μάθημα τῶν γάμων της, τιφλός, ληστὰ, ἐσπούδασας αὐτὴν ὡς κάλλιστον ἀγίσμα τοῦ νέου βίου της, ν' ἀρήσῃ τὴν μητέρα της. ὦ, ναί! τοιαύτη κόρη, παρὰ σοῦ σπουδάσασα, θὰ ἔλθῃ ὥρα νὰ ἐπικαλέσῃ ὅ,τι ἔμαθεν εἰς σὲ αὐτόν, ν' ἀρήσῃ πάντα εὐεργέτην, πάντα ὅστις φλογερῶς αὐτὴν ἠγάπησεν, ὡς ἄρῃσεν ἐμέ. — Οὐδ' εἶχε δάκρυ ἔν νὰ χύσῃ χωρισμοῦ! Ἐγέλα ἔτι φεύγουσα! Θεέ μου, ἐάν ἤμην μήτηρ ταύτης ἀληθῆς,

τοὺς λόγους μου θ' ἀκούσῃς ἴλεως, θ' ἀκούσῃς τὴν κατάραν τῆς μητρὸς, ἣτις τοῦ κόσμου ὅλου εὐλογίας ἤκουσεν.

(Ἐκτείνουσα ἐκ τοῦ παρθύρου τὰς χεῖρας.)

Κόρη μικρά, προδότις κόρη, καταρῶμαι τὴν ὥραν καὶ τὴν στιγμήν...

ΑΝΑΝΙΑΣ

—δραμὼν καὶ θείς τὴν χεῖρα εἰς τὰ χεῖλη της.—

Μὴ, δέσποινα καταρᾶσθῃς!—Τὰ χεῖλη τῆς μητρὸς ἐπλάσθησαν νὰ δίδωσι συγγνώμην, καὶ πῶποτε ἄράς. Μὴ τὴν ἄράν, ἀλλ' εὐλογίαν δός. Εἶπεν ὁ Θεὸς ἡμῶν: Καὶ ἐγκαταλείψει τὴν μητέρα καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τῷ ἰδίῳ ἀκολουθήσει ἀνδρί.»

ΛΕΝΑ

Ἀλλὰ μήπως ἤνωσεν αὐτοὺς ὁ Θεός;—ᾠ, πάτερ μου, ἄφες με νὰ καταρᾶσθῶ, διότι τότε ἴσως ἀγαπήσω καὶ πάλιν αὐτήν. Σμυράγδα, ἄστοργος κόρη, Σμυράγδα, Σμυράγδα!

(Πίπτει λιπόθυμος ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ ἱερέως.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

(1821)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἐν Σέρραις. Κῆπος ἀγροτικῆς οἰκίας τοῦ Θάνου· εἰς τὸ βάθος διαγράφεται ἐγειρομένη ἐν μέσῳ ἄλσους ἡ οἰκία.

Θά ν ο ς ἐνδεδυμένος στολὴν ἐλληνικὴν, ἐρυθρὰ πέδιλα, φαῖον μανδύαν, ἄσκη-
πῆς, κάθηται ἐπὶ λιθίνου ἐδωλίου καὶ ἀναγινώσκει ἐν σιγῇ καὶ πόνῳ
γράμμα τι· μετὰ μικρὸν ἀνεγειρόμενος καὶ βηματίζων.

ΘΑΝΟΣ

Ἐὰν ᾔνε ἀληθῆ αὐτά, τετέλεσται. Ὁ Ὑψηλάντης κατεστραμ-
μένος; Ὁ Ὑψηλάντης εἰς τὴν Αὐστρίαν; Πᾶσα ἐλπίς ἀπώλετο.
Τὸ μέγα σχέδιον κατέρρευσε. Δύστηνον ἔθνος! Πόσοι λοιπὸν αἰῶ-
νες θὰ παρέλθωσιν ἀκόμῃ ἔν' ἀποπλύνης τὰς ἀμαρτίας σου; Πό-
σοι θὰ πέσωσιν ἀκόμῃ μάρτυρες, πόσα, ἐὰν ᾔνε ἀληθὴς ἡ ἀγγε-
λία αὕτη, πόσα ἀκόμῃ αἵματ' ἀπὸ πλημμυρήσῃσι τὸ δαίχλιον γέ-
νος!—Καὶ ἐὰν ὅλα ἀνεκαλύφθησαν; Καὶ ἐὰν ὅλα πανταχοῦ ὑπὸ
τῶν Τούρκων ἐγνώσθησαν; Ὅλα λοιπὸν μάτην;... αἰωνία κα-
τάρκ, αἰωνίως στυγερά ἐφ' ἡμῶν εἰμαρμένη!

(Μετὰ μικρὰν σιγὴν.)

Ἐν τούτοις ἴσως εἶμαι δειλός. Ἴσως εἶνε πλάνη τὰ γραφόμενα
εἰδῶ. Διεντί νὰ φοβοῦμαι; Ὁ Θεὸς εἶνε ὑπὲρ ἡμῶν. Βεβαίως.
Πῶς γίνεται; Ἡ φαντασία πτοεῖται ταχύτερον τῆς λογικῆς.
(Φαίνεται ἐρχομένη βραδέως πρὸς τὸ βάθος ἡ Σμαράγδα.)

Μήπως καὶ ἀληθῆ ἂν ᾔνε, μήπως Ἑλλὰς ἦτο ἡ Βλαχία; Πι-

θανῶς νὰ πιηγῇ ἡ ἐπανάστασις ἐκεῖ εἰς τὸ αἷμα· ἀλλὰ τὸ σχέδιον εἶνε τόσο εὐρύ, οἱ ἐταῖροι εἶναι ἀπνυχτοῦ. Μὴ σβέσης, Θεέ μου, τόσο γενναῖον καὶ τόσο μέγα ὄνειρον! Ἡ ἀνάστασις τῆς Ἑλλάδος... Ἡ ἐκ νέου ἐπιστολὴ ἐν τῷ κόσμῳ τῆς Σπάρτης, τῆς Κορίνθου, τῶν Ἀθηνῶν...

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὁ ἀνωτέρω. Σμαράγδα φορεῖ μεταξίνη ἐσθῆτα μακράν, χαλαρῶς περὶ τὴν ζώνην ἐσφιγμένην.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Εἰς ποῖα ὄνειρα βυθίζεσαι, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ

Ἄ, σὺ Σμαράγδα; Πόσον εἶσαι ὠραία σήμερον!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Πῶς, ἤμην ἄλλοτε ἄσχημος;

ΘΑΝΟΣ μειδιῶν.

Ποτέ, σήμερον ὁμως μοὶ φαίνεται ἀρετὴς τόπον καὶ γλυκεῖα τὴν ἐκφρασίν, ὅσον οὐδέποτε.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Καὶ γοητευτικὴ, εἶμαι;

ΘΑΝΟΣ

Ναί.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐὰν λέγῃς ἀληθῆ, θά ἴδωμεν. Ἦθελον νὰ ἐγνωρίζον τὴν τέχνην ἐκείνην τοῦ μαγεύειν οὕτως, ὥστε νὰ μοὶ ὠμολόγεις ἐκὼν ἄκων τοὺς μυχικιτέρους συλλογισμούς. Πᾶν ἄλλο ὁμως εἶμαι ἡ γόησσα, ἐγὼ ἥτις συνήθως εἶμαι ἀπλουστέρα καὶ τῶν παιδιῶν. Ἐὰν ὁμως σήμερον ἐλάχιστα τοὶ φαίνομαι γλυκεῖα, ἐλάχιστα γο-

ητευτική, — ἄς ἴδωμεν πόσον εἶνε τοῦτο ἀληθές, πόσον δηλονότ¹
θὰ κλίνης καὶ ἄκων ἔτι εἰς ὅ,τι ποθήσω, εἰς ὅ,τι θὰ σοὶ ἐζήτουν.

ΘΑΝΟΣ

Εἶπα ποτὲ ὄχι;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἴδου λοιπὸν ἡ Ρόδος. Εἰπέ μοι· ποῖοι κρύφιοι συλλογισμοὶ σοῦ
ταράττουσι συνήθως τὸν ὕπνον; Ἐνίοτε τὸ γεῦμα, πολλάκις τὴν
μορφὴν; Ἐμπρός· θὰ σὲ εἰπῶ δειλὸν ἂν φοβηθῆς τὸ πῆδημα.

ΘΑΝΟΣ μετὰ μικρὰν σιγὴν.

Ἡ τύχη σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἡ τύχη μου; αὕτη ὠρίσθη. ἐτελείωσεν, εἶνέ τι παλαιὸν ἤδη.
Ἡ τύχη μου εἶνε ὁ σὸς ἐνταῦθα βίος. Ἐγὼ δὲ βλέπω καὶ στέργω
αὐτὸν ὡς ἄριστον. Πανταχοῦ γαλήνη καὶ μειδίαμα, περὶ ἡμᾶς ὁ
πατριόξος σου πλοῦτος, ἐν ἡμῖν ἡ χαρὰ· οὐδεὶς φόβος. Ἐγὼ στέργω
αὐτὰ ὡς κέλ्लιστα. Πῶς λοιπὸν; Ἀλλὰ, ὅπως ἄλλα σκέπτεσαι!
Εἰπέ με.

ΘΑΝΟΣ

Δηλαδή θέλεις νὰ σὲ εἰπῶ τι ὄχι ἀληθές, ἀλλὰ μυστηριῶδες.
Αὕτη εἶνε ἡ ἀλήθεια.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Πταίω ἐγώ, ἐὰν πολλάκις ἐργάζεσαι μυστηριωδῶς; Δύνασαι
νὰ ἀρνηθῆς τοῦτο;

ΘΑΝΟΣ

Εἶσαι ὀλίγον φιλύποπος. Σμαράγδα... Εἰς τί λοιπὸν νομί-
ζεις ὅτι ἐργάζομαι;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Γνωρίζω; Μὲ βλέπεις ὅτι σ' ἐρωτῶ. — Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἤρ-
χισα νὰ ζηλεύω ἐν μέρει ἐκεῖνον τὸν Ῥάδην...

ΘΑΝΟΣ γελῶν

Διςτί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄγαπῃς παραπολὺ αὐτόν. Σὲ συνδέει μετ' αὐτοῦ θερμὴ τις καὶ βαθυτάτη φιλία, ἥτις μὲ ταράττει ἐν τέλει . . .

ΘΑΝΟΣ, γελῶν πάντοτε

Διατί;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Διότι λέγεται ἄνθρωπος τῶν τραχῶν καὶ τῶν στάσεων, νέος φλογερῶν παθῶν καὶ τόλμης ἀνηκούστου.

ΘΑΝΟΣ

Μεγάλη ἀληθῶς καρδιά.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Πιθανῶς· ἐγὼ ὁμῶς φοβοῦμαι τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες πλειότερον ἀγαπῶσι τὸ σκότος, ἢ τὴν ἡμέραν, πλειότερον μισοῦσι τοὺς βασιλεῖς ἢ τοὺς ρακενδύτας, πλειότερον σκέπτονται τὴν τύχην τῶν ἄλλων ἢ τὸ ἴδιον ἔργον, πλειότερον μελετῶσιν ἢ χαίρουσι, πλειότερον ἐλπίζουν εἰς τὸ μέλλον, διότι . . .

ΘΑΝΟΣ

Διότι;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Διότι στεροῦνται παρόντος.

ΘΑΝΟΣ, μειδιῶν καὶ θωπευτικῶς

Σμκράγδα, ἐνθυμείσαι ποτὲ τὴν μητέρα σου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, πικρῶς

Θέλεις νὰ εἶπῃς, Θάνε, ὅτι ὁμιᾶζω ἐκείνης; Εἶθε νὰ ὁμοιάζον τῆς μητρός μου! Χαίρω μόνον, Θάνε, ὅτι ἐκείνη οὐδαμῶς ὁμοίασε τῆς κόρης της . . .

(Ἀποσύρεται)

ΘΑΝΟΣ, προσερχόμενος παρ' αὐτῇ.

Σμκράγδα, νὰ πιστεύσω ὅτι δύναται νὰ ἐνυπάρχῃ ἐντός σου καὶ περισσότερῃ χολή; Εἰπές τι ἐναντίον μου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐάν εἶπκ ἐναντίον σου τι, μὴ μοι δώσης συγγνώμην. Ἐάν ὁμως εἶπες σὺ κατ' ἐμοῦ, ἐγὼ ἐλησμονήσῃς τοῦτο, Θάνε.

ΘΑΝΟΣ, λαμβάνων αὐτὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς

Καὶ ταῦτα ὅλα διότι θέλεις νὰ σὲ εἶπω τι μυστικόν. Καὶ ἂν νύκτα τινὰ ἰδῇς πικρὸν ὄνειρον, τὴν πρωΐαν ἐγὼ θὰ εὐθύνωμαι πάλιν καὶ πρέπει νὰ φανῶ ἀγαθὸς ἐπ' ἀγαθοῖς πάλιν τοῦ ὀνείρου μάντις, ἄλλως . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

ὦ Θάνε. Εἴθε νὰ ᾔσκη ὅλα ὄνειρα ! . . . Ἐάν ἤμην Ῥωμαίκα, ἂν ἤμην ἢ πάλαι ποτὲ ἐκεῖνη σύντροφος τοῦ Βρούτου, θὰ εἶχον τὴν δύναμιν ν' ἀποσπᾶσω ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ὅ,τι μὲ κρύπτεις καὶ εἰμὶ βεβαία. Ἀλλ' οὕτω μόνον οἶα εἶμαι, δειλὴ καὶ ἄβουλος αἰωνίως, ὀφείλω νὰ σιγήσω καὶ ν' ἀναμείνω νὰ μάθω οἶα φρονεῖς καὶ ἐργάζεσαι ὅταν καὶ ὁλόκληρος ὁ ἄλλος κόσμος . . . Ἐχει καλῶς· σιωπῶ.

ΘΑΝΟΣ, ἰδὼν ὅτι μακρόθεν ἔρχεται ὁ Ῥάδης

Τώρα ὁμως ὀφείλω νὰ λαλήσω ἐγὼ· ἄκουσόν με. Ἐπάνω πλησίον εἰς τὸ γραφεῖόν μου, γνωρίζεις τὸ σιδηροῦν ἐκεῖνο κιβώτιον· ἰδὲ ἐν αὐτῷ. Ἐρεῦνησον τὰ γράμματα ὅλα, καὶ θὰ εὕρῃς ἐσφοχγιμένον φάκελλον ὑπὸ κυανῇν ταινίαν, φέρε μοι αὐτὸν ἐδῶ. Μὴ σπεύσης. Εἶνε ὅλα μου τὰ ἀπόρρητα ἐν αὐτῷ· ἄλλ' εἶνε ὅλα ἀθῶκα καὶ ἄμωμα, ὡς τῆς καλῆς παρθένου ἢ παρειαῖ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, γαίρουςα ἀλλὰ καὶ διττάζουσα

Μὴ μ' ἀπκτᾶς ;

ΘΑΝΟΣ

ὦ τοῦτο εἶνε πολὺ ! Ἄν διστάζῃς, μὴ με φέρῃς τίποτε. Εὐρὲ ὁμως τὸν φάκελλον. Ἐλπίζω νὰ μὴ μετανοήσης.

(Ἡ Σμαράγδα φεύγει ταχεῖα).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΘΑΝΟΣ μόνος χωρῶν εἰς τὸ βάθος

Ράδη !

ΡΑΔΗΣ, προσερχόμενος ἐν ταραχῇ

Εἶθε, ταλαίπωρε φίλε, νὰ μὴ μὲ ἀνέμενες ποτέ.

ΘΑΝΟΣ

Καὶ ἡ αἰτία ;

ΡΑΔΗΣ

Τὸ πᾶν ἀπώλετο. Στιγμαί τινες μόνον μᾶς μένουσιν. Εἶμαι βέβαιος. Ἀγνωστον πόθεν, γνωρίζω μόνον ὅτι τὸ πᾶν περὶ ἡμᾶς ἐγνώσθη. Ἀπεφασίσθη ὁ θόνος παντὸς ὑπόπτου, ὁ θόμος παντὸς ἀρχοντος, ὁ θόμος παντὸς μὴ Τούρκου, ὁ θόμος παντὸς πιστεύοντος εἰς τὸν Χριστόν, ὁ θόμος παντὸς ἐλπίζοντος εἰς τὴν ἐλευθερίαν.

ΘΑΝΟΣ

Ἐδῶ ;

ΡΑΔΗΣ

Πανταχοῦ, καὶ ἐδῶ πρώτιστα. Σωθῶμεν. Ἄμυ τῇ πρωίᾳ τῆς αὔριον φοβοῦμαι ὅτι θὰ ἀρχίσῃ ἡ σφαγή.

ΘΑΝΟΣ

Πτωχὴ Σμαράγδα !

ΡΑΔΗΣ

Ἄλλ' ἔχεις κακίον. Σώθητι. Φύγε μετὰ τῆς οἰκογενείας σου ὀλοκλήρου. Ὁ ἐδῶ Χουσεῖν ἀγᾶς εἶνε θηριώδης. Γνωρίζεις τὸν δῆμιον αὐτόν. Οὐδεμία ἄλλη σωτηρία, ἐκτὸς τῆς φυγῆς. Ἀγνοῶ οἶα συμβαίνουσιν ἄλλου, ἐδῶ ὁμῶς εἰμὶ βέβαιος ὅποῃαι ἤλθον διαταγαί.

ΘΑΝΟΣ

Ποῖαι ;

ΡΑΔΗΣ

Αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου.—Φαίνεται ὅτι ἀπεκκ-

λύθη ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ δεσμός ἔπαυσε τῆς Ἑταιρείας. Συμβαίνει
μέγα τι.

ΘΑΝΟΣ

Τότε λοιπὸν εἶνε ἀληθὴς καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Ὑψηλάντου !

ΡΑΔΗΣ

Ὁ Ὑψηλάντης ; . . .

ΘΑΝΟΣ

Κατεστράφη μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ του. Ἀνάγκως τὸ γράμμα
τουτοῦ ὅλα ἐνχυάγησαν.

(Δίδει τῷ Ράδῃ τὴν ἐπιστολήν).

ΡΑΔΗΣ

Ὅλα ; Ἀλλ' εἶνε βέβαιον ;

ΘΑΝΟΣ

Ὁ γράφων μοι διήρχετο ἀπὸ τὸ Δραγκασάνιον καταβαίνων εἰς
Ἀδριανούπολιν. Εἰς τὸ Δραγκασάνιον ἔχαινε ὁ μέγας τάφος τῶν
ἐλπίδων μας.

ΡΑΔΗΣ

Καὶ οἱ ἐκκτὸν ἄνδρες οὓς ἐντεῦθεν ἀπεστείλαμεν ;

ΘΑΝΟΣ

Ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν !

ΡΑΔΗΣ

Τίποτε πλεϊότερον βεβζίως. — Σωθῶμεν ἐν τούτοις, Θάνε-
νὰ ἐνεργήσωμεν μόνοι τι ἐδῶ, ματαίᾳ ἀπόπειρα· εἴμεθα μόνοι. —
Ἐγὼ μετ' ὀλίγας στιγμὰς φεύγω εἰς Ἅγιον Ὅρος. Ἄν ἐκεῖ
καταρτίσω τὸ σῶμα δι' ὃ τοσοῦτον ἐνήργησα, θὰ μ' ἴδῃς ἐπανερ-
χόμενον ἐν θριάμβῳ· ἄλλως, θὰ ἐπκνίδωμεν ἀλλήλους εἰς τὸν ἄλ-
λον κόσμον ! Εἶνε φρικτὰ ὅσα λέγω, οὐχ ἦττον ἀληθῆ. Σφῶζου,
φύγε καί, ἂν κατορθώσω τι, ἔρχου μετ' ἐμοῦ.

ΘΑΝΟΣ κατηφῆς καὶ πικρῶς

Μετὰ σοῦ . . .

ΡΑΔΗΣ

Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αἱ κεφαλαὶ ἡμῶν κινδυνεύουσι. Μὴ σκέπτου, ἀλλὰ συναθροίζων τὸν οἶκόν σου φεύγε. Ἐγὼ σ' ἀπε-
χαιρέτισκ.—Οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεός.—Ἦτο γεγραμμένον. Ἄς
ἰδωμεν μέχρι τίνος.

ΘΑΝΟΣ θλίβων τὰς χεῖράς του

Φεύγεις λοιπὸν Ράδῃ ; Νομίζεις ἄρα ὅτι δύνάμει καὶ ἐγὼ πρὸς
στάδιον ἀληθεστέρως ζωῆς ;

ΡΑΔΗΣ

Δύνασαι ὅμως νὰ σωθῇς. Ὀφείλεις νὰ σώσῃς. Νικᾷς δὲ καὶ
πράττεις τι ἄριστον ζῶν, διότι οὕτω ζῶσι τόσοι περὶ σέ· ἐνῷ ἐγώ,
ὁ ἔρημος ἐν τῷ κόσμῳ, ἴσως καὶ ζήσω καὶ νικήσω ἀποθνήσκων.
Χαῖρε.

ΘΑΝΟΣ

Ράδῃ, γενναίε φίλε, ἔχε λοιπὸν ὑγείαν ! Πέτα καὶ φλόγισον τὴν
γῆν ὅθεν διελθῇς ! Εἶθε ὅθεν περάσῃς νὰ σπείρῃς τὴν πυρίτιδα εἰς
τὴν γῆν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν εἰς τὰς ψυχάς. Πόσον εἶσαι εὐτυ-
χής !—Ἐάν ποτε ἐπανέλθῃς, μὴ με λησμονήσῃς, Ράδῃ.

ΡΑΔΗΣ

Ποτέ, Θάνε, —Καὶ πάλιν ...

(Φιλοῦνται καὶ ὁ Ράδης φεύγει)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΑΝΟΣ, μόνος. Μετὰ μικρὰν πλήρη οὔρου σιγὴν.

Οὕτω λύνονται ὅλα τὰ ὄνειρα ! . . . ἀλλ' ἤδη εἰς ποῖον σημεῖον
ἵσταμαι ; Εἰς τὸ χεῖλος τοῦ χάους.—Πτωχὴ Σμαράγδα !—Πρέ-
πει νὰ σωθῇ, πρέπει νὰ φύγωμεν. ὦ, ἄς μὴ ἐννοήσῃ ! Ἄς φανῶ
γενναῖος. Εἶνε φοβερός ἀγὼν οὗτος, ἀλλ' ἐμπρός. Ἀρχεὶ ἡ εἰμαρ-
μένη· κλίνωμεν. Ὅ,τι θὰ γίνη, θὰ γίνη· ὅτι δύνάμει ν' ἀπω-

θήσω, τοῦτο ἄς ἴδωμεν. Ἄς σώσω πρῶτον τὸν γέροντα πατέρα.
 Ἡμεῖς φεύγωμεν, ἀλλ' ἐκεῖνος; Ἄς μὴ παρέλθῃ οὔτε στιγμή.
 Ἴσως τὴν στιγμήν αὐτὴν ζητοῦμαι καὶ ἐγὼ καὶ ἄλλοι ἐπὶ
 σφαγῇ. Θεέ μου! . . .

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Θάνος, κινούμενος νὰ φύγῃ. Ἐρχομένη γελώσασα, ἀλλὰ καὶ ὑποδακνὺς ἡ
 Σμαράγδα, καὶ κρατοῦσα εἰς χεῖρας τὸν φακέλλον μετὰ τῆς κυανῆς ταινίας.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Τοῦτο ἦτο τὸ μυστήριον; Πονηρέ! Πόσον ἐντέχνως με ἐκχμεις
 νὰ λησμονήσω ἐκεῖνο δι' ὃπερ σ' ἐβασάνισα! ὅμως σοὶ εὐχαριστῶ.
 Ποῖαν χαρὰν ἠσθάνθην καὶ ποῖον ἄμα γλυκὺ ἄλγος μόλις εἶδα τὴν
 εἰκόνα μου αὐτὴν ἐδῶ! Εἶνε ἐκεῖνη, ἣν ἐζωγράφησες ὑπὸ τὰ πα-
 ράθυρά μου. Ἐνθυμεῖσαι; Πόσον γλυκαῖαι, πόσον οὐράνιαι ἐκεῖ-
 ναι αἱ ὥραι.

(Βλέπousα ἐν τῷ φακέλλῳ τὴν εἰκόνα)

Ἴδου ὁ πύργος τῆς μητρὸς μου. Ἴδου αἱ μεγάλαὶ πρὸ τῆς εἰσ-
 ὁδοῦ πλάτναι. Ἴδου ἐν τῶν ὠρχείων ἐκείνων ποιμνίων ἄτινα ὡς
 εὐχὴ Θεοῦ ἐπλανῶντο περὶ ἡμᾶς τότε. Ἴδου ὀλίγον ἡ χαρίεσσα
 φύσις τῆς Λεβαδείας. Πόσον ὠραῖα εἶνε ὅλα ἐδῶ!

ΘΑΝΟΣ

Λητμονεῖς σὲ αὐτὴν, ἥτις εἶσαι ἡ θεὰ τῆς εἰκόνας.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Βλέπω ἐδῶ καὶ ἐμέ. Πόσον ἐδῶ, εἰς τὴν εἰκόνα, μοὶ φαίνεται
 ὅτι ἤμην μᾶλλον γλυκαῖα καὶ μᾶλλον ἀληθής. Τοῦτο εἶνε ἐκεῖνο
 τὸ κυνίζον φόρεμα ὃπερ τόσον ἡγάπων. Ἴδὲ τὸ ἄνθος τοῦτο εἰς
 τὴν κεφαλὴν μου: εἶνε ἄνθος καὶ ρύλλον κιτρίας.—Ὠρχαῖα ἡμέ-
 ραι ἐκείναι! . . . Ἐνθυμεῖσαι, Θάνε;—ἐγὼ ἐπλανώμην αἰωνίως
 περὶ τὸν πύργον, ἐλαφρὰ ὡς χρυσάλλις καὶ φιλάρεσκος ὡς ἐρωμένη,

σύ δὲ βαρὺς καὶ πένθιμος ὑπὸ τοὺς κλῶνας τῆς μεγάλης πεύκης ἔγραφες τὴν εἰκόνα αὐτήν. Ἐνθυμεῖσαι;

ΘΑΝΟΣ

Πῶς νὰ λησμονήσω, ὅ,τι ἦτο τόσον μαγικόν, καὶ τόσον εἶνε πνευμένων σήμερον...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Μίαν ἐσπέραν, ἀργά, ἤμην εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἀφωσιωμένη εἰς τὴν φωνήν σου, ἣν ἤκουον ἐκ τοῦ βάθους τῶν δασῶν. Μοὶ ἔλεγον περὶ σοῦ, ἀλλ' ἀκόμη οὐδέποτε σὲ εἶχον ἴδῃ κατὰ πρόσωπον. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ἐνῷ ἤκουον, ἠσθάνομην τὴν ψυχὴν μου λυομένην εἰς τόσον ἄγνωστον δι' ἐμὲ ἕως τότε εὐφροσύνην, καὶ ἀνέκφραστον γλυκύτητα, ὥστε πρὸ ὀλίγον ν' ἀρχίσω νὰ κλαίω. χωρὶς νὰ ἐννοῶ διατί... Ὅχι! ἤρχισα καὶ πρὸς τὴν ἀρμονίαν τοῦ ἄσματος σιγηλὰ τὰ δάκρυά μου κατέπιπτον. Αἰφνης ἠσθάνθην τὴν χεῖρά μου θλιβομένην ἐστράφην καὶ εἶδα τὴν μητέρα. «Διατί κλαίεις;» μὲ εἶπεν. «Ἐγώ;» Ἠγνόουν ὅτι ἔκλαιον! Ἐχεις μαλακωτέραν τῆς ἡλικίας σου καρδίαν; ἔχεις τὴν καρδίαν τετραετοῦς παιδίου, ἐνῷ ἔχεις πλήρη τὴν φαντασίαν νεότητος; φρόντισον νὰ μὴ ὑπενδίδῃς τόσον ἀπκλὰ εἰς πᾶσαν αἴσθησιν ὡς οἱ ἄρρωστοι. Ἄν ἀφίεσαι πρὸς ὅλα τόσον ἀσθενής, μίαν ἡμέραν θὰ λυπηθῇς καὶ θὰ πάθῃς.» Εἶπεν ἐκείνη. Τὸ παράθυρον ἐκλείσθη, ἡ ἀρμονία ἐκόπη, ἀλλ' αὕτη ἀντήχει ἐντός μου καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἠγρύπνει ἡ καρδίά μου. Ἐκτοτε.

ΘΑΝΟΣ

Ἐκτοτε ἀντὶ τοῦ ἄσματος ἠθέλησες νὰ γνωρίσῃς τὸ ἄδον χεῖλος...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ὅχι! ὕστερον, τὴν πρωΐαν, — θὰ μὲ πιστεύσῃς; — Ἐλαβὼν βιβλίον περίχρυσον, ὅπερ εἶχομεν, καὶ διερχομένη τὰς ἐν αὐτῷ εἰκόνας περιγίπων τοῦ μεσαίωνος καὶ ἱπποτῶν, πάντοτε ἐνώπιον τῶν ὠραιότερων, προσεπάθουν νὰ μηχανεύσω πρὸς ποῖον ὁμοιάζεις, εἰς ποῖον ἐκ τῶν προσώπων ἐκείνων ἠδυνάμην νὰ ἐφαρμίσω καλ-

λίτερον τὴν γοήτιδα φωνὴν ἣν ἤκουσας! Πόσον ἤμην τότε ἀπλῆ καὶ μηδὲν ἐννοοῦσας... Ἡμην ἄλλη τότε!

ΘΑΝΟΣ, παίζων.

Ἴσως· Τότε ἡγάπας· ἐν ᾧ σήμερον...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Βέβηλε! Τίς ποτε ἡγαπήθη ὅσον σύ; — ἄφες με ὁμως νὰ πὲ εἴπω ἀκόμη· μίαν ἄλλην ἡμέραν, ἐπιστρέφουσας ἐκ τοῦ μεγάλου δάσους... Ὅχι, ὄχι· μοῦ ἀναμιμνήσκει λυπηρὰν ὁμιλίαν, μοὶ φέρεται εἰς τὸν νοῦν τὰς αὐστηρὰς ἐκείνας μορφάς.

ΘΑΝΟΣ

Τῆς μητρός σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ναί.—Εἰπέ με, Θάνε, πιστεύεις νὰ ᾔῃς βέβαιαι αἱ καλαὶ περὶ τῆς μητρός μου εἰδήσεις; Φαντάσου, ἂν αἴρνης, Θεέ μου, ἀσθενῇ! Φαντάσου ἂν ζητῇ βοήθειαν καὶ ἐπιπαιεῖται ἐμὲ εἰς ὕστατον.

ΘΑΝΟΣ διακόπτων.

Εἰς ποίας φαντασίας ἀφίνεσαι! Ἐχει ἄριστον οὐδεὶς φόβος. Πλείότερον ἴσως περὶ ἡμῶν ἔδει νὰ σκεπτομεθα...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Διὰ τί, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ

Ἴσως διότι ἡμεῖς ἡμεθα τὸ φιλοτατα τέκνον τῆς τυφλῆς Τύχης. Ἴσως διότι ἡ χρυσὴ ἡμῶν μοῖρα θέλει μεθ' ἡμῶν νὰ παίζῃ, ὥς παίζει ἡ γαλῆ με μικρὰ ράκη ὀνυχιζούσας. Ἴσως, διότι ἐν ὅσῳ εἰμεθα νέοι, δέον νὰ διδασκῶμεν εἰς τὰς μεταλλαγὰς τοῦ βίου καὶ τὰς στερήσεις, εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ζωῆς καὶ τὰς ἀκάνθους τοῦ μέλλοντος...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἀλλὰ με φοβίζεις, φίλε μου! Διὰ τί ὅλα ταῦτα; Ἐγὼ σήμερον ἤμην τόσον ἱλαρά. Ἴδου ὅτι σοὶ ὁμολόγησας ἐμκυτῆν τόσον εὐδαίμονα. Ἐλησμόνησας νὰ σοὶ εἴπω ὅτι εὖρον καὶ ἀνέγνωσα ἐν

τῶν παλαιῶν γραμμάτων μου πρὸς σέ, ἡσθάνθην δὲ ἀνεκλάλητον χαρὰν εἰς αὐτάς τὰς ἀναπολήσεις. Οὐδ' ἐν τῷ μέλλοντι ὁμῶς βλέπω τι σκοτεινόν...

ΘΑΝΟΣ

Οὐδ' ἐγώ. Ἴσως ὁμῶς ἄλλος τις. — Σμυρᾶ γὰρ, οὐδένα ἄλλον φάκελλον εὔρες ἐκτὸς αὐτοῦ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Οὐδένα. Τοῦτον μόνον. Οὐδ' ἐζήτησα ὠρκιοτέρον.

ΘΑΝΟΣ

Ὑπάρχει ὁμῶς. Εἰς δὲ τὸ βάθος ἐκείνου κεῖται γλυκύ τι μυστήριον. Ἐλθε νὰ σοὶ ἀναγνώσω αὐτό. — Βαδίσωμεν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἐκεῖθεν εἰμεθα πλειότερον μόνοι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐννοῶ! Θὰ μὲ ἀναγνώσῃς ἴσως τὰ πομνημονεύματα παλαιοῦ σου τινὸς ἔρωτος. Ὅχι, ὄχι. Οὐδένα ἀναγνωρίζω οὔτε πιστεύω ἐκτὸς τοῦ πρὸς ἐμὲ ἔρωτός σου. — Εἰπέ με μόνον, ἐὰν μὴ πικρῆς μετ' ἐμοῦ, εἰπέ με ποῖα ἢ πρὸς τὸν Ράδην σκοτεινὴ φιλικία σου;

ΘΑΝΟΣ

Αὐτό. — Ἐλθε μαζὶ μου.
(Ἀναχωροῦσι δεξιᾶ.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Εἰσέρχεται μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐν τούτοις φαινομένης βίας εἰς Ὀθωμανὸς βέης, βλέπων περὶ ἑαυτόν.

Ποῦ νὰ ᾔνε; Εἶδεν πρὸ ὀλίγου αὐτὸν ἐδῶ βηματίζοντα μετὰ τῆς γλυκερᾶς συντρόφου του, τῆς οὐρανόθεν ἐκείνης γυναικός. Ποῦ νὰ πλανᾷ τὸ βῆμα του, ἄφροντις καὶ γαλήνιος, εὐφρόσυνος καὶ μεθύων, αὐτός, εἰς τὸν Ἀπρίλιον ἔτι μῆνα τοῦ γάμου του; Ἡ

κεφαλή του ζητείται ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ, ἡ αὐτὴ δὲ ἴσως κεφαλὴ τὴν ὥραν ταύτην τὰ ροδινώτερὰ ὄνειρα βλέπει, χρυσοῦν διαπλάττει καὶ φαντάζεται μέλλον!... Ἐν τούτοις πρέπει νὰ σώσω αὐτόν! Ποῦ νὰ ᾔνῃ; Φοβοῦμαι μὴ ἂν θελήσω ν' ἀναβῶ εἰς τὸν οἶκόν του, μὴ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐγὼ καὶ ὁ θάνατος κρούσωμεν τὴν θύραν του. Ὅφειλω εἰς αὐτόν τὴν ζώην· πρέπει νὰ σώσω αὐτόν. Πῶς; Ἄν μεταβῶ εἰς τὸν οἶκόν του, ἴσως θὰ μὲ ἴδωσιν οἱ ἀδελφοί μου, ἴσως εἶνε πολὺ ἄργα. Καὶ ὁμως ἄς μεταβῶ· ἄς μὲ ἴδωσιν· Πῶς ἄλλως; Πρέπει νὰ σωθῇ. Δι' ἐμὲ ὅτι ἤμαρται, ἤμαρται.

(Κινεῖται νὰ φύγῃ. Ἐπιστρέφων.)

Μίκν στιγμὴν ἀκόμη!... ἄς χαράξω ὀλίγας γραμμὰς ἐδῶ. Ἐὰν μὴ εὕρω αὐτόν, ἴσως ἴδῃ αὐτάς, ἴσως ὁ θεὸς, ὁ πατήρ, δοῦλος τις αὐτοῦ παρέλθῃ ἐντεῦθεν.

(Γράφει τι ἐπὶ χάρτου καὶ ἀναρτᾷ αὐτόν εἰς τὰς κιγκλίδας σκιάδος).

Ἐὰν σωθῇς, ἐσώθης.— Ἄς σπεύσω ἐν τούτοις καὶ ἐκεῖ.

(Φεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Ἐπαναφαίνονται ἐρχόμενοι ἡ Σμαράγδα καὶ ὁ Θάνατος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Μάτην ὑποκρίνεσαι. Εἶχες νὰ μὲ εἴπῃς ἄλλο τι καὶ πάλιν μετενόησες. Δυσπιστεῖς... Πρὸς τίνα; Τὴν Σμαράγδαν! Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν μορφὴν σου πλακνᾶται νέφος τι· σκιὰ βαθυτάτης εἰς τὰ σπλάγγνα ὀδύνης. Διατί σιωπᾷς; Νὰ μὴ μὲ λυπήσῃς;

ΘΑΝΟΣ

Σοὶ εἶπα τόσα, Σμαράγδα. Ἀγωμεν. Ὁ καιρὸς ἐπείγει· πρέπει νὰ ἴδω τὸν πατέρα μου. Ἐνώπιόν του θὰ μάθῃς ὅ,τι ἀκόμη λείπεται. Σὲ εἶπα τόσα. Εἶσαι σκληρὰ ὡς παιδίον. Ἐχε μόνον

γάλήνην ἐντός σιδηρᾶν, ἂν ἡδυνάμην νὰ εἶπω. Τοῦτο ζητῶ.
 *Ἀγῶμεν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω τι πλειότερον. Ἐχω χαράν. Εἶδες. Σοὶ εἶπα ὅ,τι κάλλιστον, ὅ,τι γλυκύ, ὅ,τι ἐράσμιον. Ἐὰν λυπῇσαι, εἰπέ με δικτί, εἰπέ με· θέλω νὰ μοιρασθῶ τὸ πένθος σου, θέλω νὰ σοὶ μεταδώσω τὴν ὀφειλομένην μερίδα τῆς χαρᾶς μου. Ἐγὼ μένω ἐδῶ. Οὐδὲ κινουῖμαι βῆμα, ἐὰν μὴ μὲ εἴπῃς δικτί πρὸ ὀλίγου ἐδάκρυσε. —Νὰ σὲ ἀγαπῶ τόσον καὶ νὰ λυπῇσαι, —ἀχάριστε !

ΘΑΝΟΣ

Συγγνώμην, ἐὰν σὲ ἐλύπησα. Ἄλλ' ἐγὼ οὐδαμῶς ἐλυπήθην· πλανᾷσαι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, καθημένη εἰς ἐδῶλιον

Ἐχει καλῶς. Ἐγὼ ἐκάθησα ἐδῶ. Θέλεις νὰ ἐγερθῶ ; Ὁμολόγησόν μοι ὅ,τι ἀπόρητον ἔχεις. Ἀλλὰ πενθεῖς ἄνευ λόγου ; Τότε ἐλθέ πλησίον μου· κάθισον παρὰ τὰ γόνατά μου καὶ ἄκουσον τὸ φίλτατον ἐκεῖνο ἄσμα σου. Οὕτως ἴσως διαλυθῇ τὸ περὶ σὲ νέφος.

ΘΑΝΟΣ, φιλῶν αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον

ὦ ἄγγελε τῆς ζωῆς μου ! . . . Πόσον οἱ ἀπατηλότεροι μῦθοι τῆς ποιήσεως εἶνε πολλάκις ἀληθεῖς ! . . .

(Ἀπομακρύνεται ὀλίγα βήματα πρὸς τὸν οἶκον του βλέπων).

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, μορμύρει περιπαθῶς

Δός με τὰ χεῖλη σου θερμά !

Πρὸς σὲ τὸ στήθος μου ὀρμαῖ

Καὶ μύρα πνέον σβύννεται,

Καθὼς πρὸς τὸν ὠκεανὸν

Ἀφροῦς καὶ κύματα κινῶν

Χεῖμαρος μέγας χύνεται.

ὦ, εἰς τὸν ἔρωτα πιστὴ

Πίε τὴν κύλικ' ἀπνευστί

Καὶ ἱλαρῶς μεθύουσα,

Ἐλθέ ἀγκάλης φλογερᾶς

Ἐλθέ νὰ σβύσης τὰς πυρὰς

Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου κλείουσιν . . .

(Στρεφομένη νὰ ἴδῃ)

Θάνε, ποῦ εἶσαι; Θάνε! . . .

(Βλέπουν τὸν ἀνηρτημένον χάρτην)

Θάνε! . . .

(Ἐρχεται καὶ λαμβάνει τὸν ἀνηρτημένον χάρτην)

Θ' ἀφῆκε τοῦτο ὁ Θάνος. Τοιαῦτα γράμματα ἔρωτος μοὶ ἀνήρ-
τησεν εἰς τοὺς κλῶνας πολλάκις . . . Σήμεραν εἶνε ἡμέρα τῶν
ἀναμνήσεων.

ΘΑΝΟΣ, προτερχόμενος

Ἐφώνησας τ' ὄνομά μου;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ναί· εὔρηκα καὶ . . . Τάχα ἀγνοεῖς!

(Ἀναγινάσκουσα)

«Θάνε, σφῶζε, βυθίσου εἰς τὴν γῆν. Ἐὰν βραδύνῃς, ἐντὸς τε-
»τάρτου τῆς ὥρας, ἡ κεφαλὴ σου τίθεται ἐπὶ δίσκου ἀργυροῦ».

(Βάλλει φωνὴν καὶ πίπτει εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θάνου).

ΘΑΝΟΣ

Σμαράγδα, μὴ ταράττεσαι. Εἶνε πρίγνιον φίλου. Εἶνε ἀπειλὴ
ἐχθροῦ. Τίς οἶδεν!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, θρηνώδης περὶ τὸν λαιμόν του

Θάνε μου, σφῶζε! Δι' αὐτὸ ἐσίγῃς! Ἄς φύγωμεν, ἄς φύγω-
μεν! Θεέ μου, Θεέ μου! . . .

ΘΑΝΟΣ

Ἠσύχει, Σμαράγδα. Ἄς ἀναβῶμεν εἰς τὸν οἶκον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Τρέχωμεν! Εἶνε τι φρικτόν. Πανκρίξ μου, ἴλεως! . . .

(Φεύγουσι ὁρμαῖαι).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Ἐπανέρχεται ὁ Βέης ἀδημονῶν. Βλέπει περὶ αὐτὸν
καὶ πέραν ὡς νὰ ζητῇ τινα.

Ο ΒΕΗΣ

Οὐδέν· εὖρον. Οὐδὲ ψυχὴ εἰς τὸν οἶκον! Νομίζεις ὅτι καὶ οἱ
δοῦλοι τοῦ ἡφαιστήσαν. Πῶς θὰ γείνη; Ἄλλ' ἰδού, ἰδού . . .
λείπει τὸ χαρτίον ἐκεῖνο· διήλθε τις ἰδῶθεν;—Μὴ διήλθεν αὐτός
ὁ Θάνος; Τίς νὰ μοὶ εἶπῃ καὶ ἡ ὄχι; Ἴσως παρέσυρεν αὐτὸ ὁ
ἄνεμος.—Ἄλλ' ἡ ὥρα περὶ καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, δειλκίαι
Θάνε, ἵσταται ἢ πίπτει ἡ κεφαλὴ του!—Ἄλλ' ἔρχεται τις! Εἶνε
ὁ θεῖος του! Ἐσώθημεν. Εἶνε αὐτός ὁ Κέντρος.

(Σπεύδει πρὸς αὐτόν).

ΣΚΗΝΗ ΕΝΑΤΗ

Ὁ ἀνωτέρω. Κέντρος.

KENTPOΣ, ἀμέριμος.

Χαῖρε, γενναῖε!

ΒΕΗΣ

Τώρα οὐδὲ χειρετισμοῦ ἔχομεν κχιρόν.

KENTPOΣ

Τίς κινδυνεύει;

ΒΕΗΣ

Ἄκουσον· μὴ ζήτηί πλειότερχ. Ἄκουσον καὶ σπεῦδε. Ποῦ εἶνε
ὁ Θάνος;

KENTPOΣ

Ἐδῶ ἦτο.

ΒΕΗΣ

Ἐδῶ! . . . Εὐρὲ λοιπὸν τὸν Θάνον, σπεῦσε. Εὐρὲ αὐτόν, λάβε

τὴν γυναῖκα, τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ φύγετε. Ἔχετε μόνον στιγ-
μὰς τινάς. Μὴ ἀργῆς. Μὴδ' ἐρωτήσης, διατί· φύγετε.

KENTPOC

Ἀλλά, δι' ὄνομα Θεοῦ, εἰπέ διατί ;

BEHC

Διότι ζητεῖται ἡ κεφαλὴ τοῦ. Τετέλεσται. Φύγετε ἀπὸ τῆς
ὀπισθεν θύρας. Διευθύνθητε πρὸς τὴν κάτω χαράδραν. Ἐὰν ὁ
Θεὸς θέλῃ, ἐσώθητε.

KENTPOC

Οὐδ' ὁ φονεύων κεραυνὸς ἔρχεται ταχύτερον καὶ φρικτότερον
τῶν λόγων σου.

BEHC

Οὐδὲ φωνήν. Σφῶζου καὶ ὕστερον λάλει.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω. Ρίπτεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Ράδης.

PAΔHC

Κέντρε, Κέντρε, σώθητε. Ἔρχονται Τοῦρκοι!... Ποῦ εἶνε ὁ
Θάνος; Ἔρχεται μαζῇ των ἡ σπάθη τῆς σφαγῆς τοῦ. Σώθητε !

KENTPOC

Πότε ὅα ταῦτα ἀπεφασίσθησαν ; Εἶνε φρικτόν !

PAΔHC

Πότε ; Σήμερον ὅλα.

BEHC

Σπεῦδε καὶ μὴ ἐρώτα. Οἱ Τοῦρκοι γοργοὶ εἶνε εἰς μόνον τὸν
θάνατον.

(Πρὸς τὸν Ράδην)

Ἔρχονται εἰπες ;

ΡΑΔΗΣ

"Ἦδη ἐκίνησαν. Σᾶς λείπονται στιγμὰὶ μόνον. Εὐρὲ τὸν Θάνον
καὶ φύγετε· φύγε!

KENTPOC, δοὺς τὰς χεῖρας εἰς ἀμφοτέρους καὶ φεύγων

Ὁ Θεὸς νὰ ἐλεήσῃ!

ΒΕΗΣ

Φύγετε!

(Ὁ Κέντρος φεύγει)

ΣΚΗΝΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

Ράδης, Βέης.

ΒΕΗΣ

"Ερχονται ἀληθῶς;

ΡΑΔΗΣ

"Ερχονται· γνωρίζω ὅλα. Ὁ Θεὸς νὰ σώσῃ τὸν Θάνον.

ΒΕΗΣ

Θὰ σωθῇ. Αἰσθάνομαι τὰ στήθη μου ζεστά. Καὶ ἐγὼ ὁμῶς δέον
νὰ φύγω. Κακὸν νὰ μὲ ἴδωσιν ἰδῶ. Καὶ σὺ ὁμῶς Ράδη, εἶσαι
πολὺ τολμηρὸς οὕτω νὰ ἐκτίθεσαι. . . φύγε μετ' ἐμοῦ. Ζητεῖσαι
καὶ σύ.

ΡΑΔΗΣ

Γενναῖε, Βέη. Εἶσαι πάντοτε ἀγαθὸς καὶ ὑπερήφανος! — Εὐ-
δοῦ καὶ σφῶζου. — Ἐγὼ μεταβαίνω νὰ ἴδω ἂν ὁ Θάνος διέφυγεν.
Χάριν αὐτοῦ μακρὸν διήνυστα ἐπικνερχόμενος δρόμον. — Χαῖρε!

Ὁ ΒΕΗΣ ἀποχαιρετίζει

Ὁ Θεὸς εἶνε μέγας.

(Ὁ Τοῦρκος φεύγει)

ΣΚΗΝΗ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

ΡΑΔΗΣ μόνος. Ἴδὼν αἰφνιδίως πρὸς τὸ βάθος

Ἴδου λοιπόν . . . ἔφθασαν ! Τοῦρκοι εἶνε βεβαίως. Ἔρχεται πληθὺς . . . Ἐρχονται πολλοὶ ὡς οἱ μύρμηκες, καὶ ἄγριοι ὡς οἱ λύκοι. Ἄ, διατὶ νὰ μὴ ἔχω χιλιάς χειράς, ἑκάτὸν μετ' ἐμοῦ ἄνδρας, νὰ λύσω φοινικὴν μεθ' ὑμῶν πανήγυριν, βάρβαροι ! Πότε θὰ ἔλθῃ λοιπὸν ἡ στιγμὴ νὰ σὰς ἐνατενίσω μετὰ πυρετώδους εὐφροσύνης, ἐγείρων πρὸ ὑμῶν τὸ μέτωπον καὶ τὸ ὄπλον ; Ἔρχεσθε, φονεῖς, ἔρχεσθε κἀθοπλοὶ ἐν μέσῳ τῆς εἰρήνης, ἔρχεσθε ἑκάτὸν νὰ συλλάβῃτε ἕνα ! Ἐχει καλῶς. Ἐὰν ὁ Θάνος μετὰ τῶν λοιπῶν ἐσώθῃ, σῶζομαι καὶ ἐγώ. Ἄλλως, πρὸ τῆς θύρας ἐκείνου σὰς ἀναμένω.—Ἀθλιὸν χρῆμα τῆς ζωῆς, ἐὰν πέπωται νὰ δουλεύῃς Τούρκους, ἰδοὺ ὦρα νὰ σθείσης ὡς λαμπάς, ἀφ' οὗ ζήσης μίαν καὶ στιγμὴν ὡς κερκυνός.—Ἐλθετε, Τοῦρκοι . . .

(Ἵπαναχωρεῖ ἀριστερᾶ).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἡ σκηνὴ κενή. Μετὰ μικρὸν εἰσέρχονται ἑνόπιοι Τοῦρκοι καὶ πλημμυροῦσι τὴν σκηνήν. Τινὲς κρατεῦσι πυρσούς.

Εἰς αὐτῶν

Φοβοῦμαι ἐνέδρην. Οὐδέν τι βλέπω.

Ἄλλος

Σιώπη, δειλέ, εἴμεθα τόσοι.

Ὁ πρῶτος.

Μετρήξ τὰ σώματ' αὐτῶν καὶ ὄχι τὰς ψυχὰς.

Ὁ δεύτερος.

Γνωρίζεις τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐγὼ ἐγνώρισκα τὸν Θάνον.—Θὰ ἰδῶμεν.

Εἰς Τοῦρκος πρὸς ὅλους.

Ἐμπρός. Ἄς κυκλώσωμεν τὸν οἶκον τοῦ ἀπίστου καὶ βάλ-
λετε πῦρ.

(Παρέρχονται ὅλοι.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Φαίνεται περίτρομος ἡ Σμαράγδα φεύγουσα διὰ τοῦ μήκους τῆς σκηνῆς.
Ἀκολουθεῖ αὐτὴν φεύγων ὁ Κέντρος Λισθένης. Εἰς τὸ βάθος δεξιᾷ ὑπο-
λάμπει ἀσθενὲς φῶς πυρκαϊᾶς.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἐξισταμένη καὶ βλέπουσα πρὸς τὴν πυρκαϊάν.

Ἄς ἡδυνάμην νὰ ἐπανέλθω, Κέντρε! Νὰ ἔσωζον ἓνα μόνον
ἀδάμκντα... ἐκεῖνον... τῆς μητρός μου!

KENTPOC

Ὅπισθέν σου λησιμόνει τὸ πᾶν, Σμακράγδα. Αὕτη εἶνε ἡ ζωὴ
τῶν δούλων.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, βλέπουσα

Μὴ σπεύδωμεν! Ἐχασα ἀπὸ τὰ ὀμματὰ μου τὸν Θάναον! Ποῦ
νὰ ᾔνε; Βλέπεις σύ;

KENTPOC

Μὴ φοβοῦ. Κάμπτει ἤδη τὴν μεγάλην ράχιν. Βραδύνει, διότι
σύρει τὸν πατέρα του.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄς σταθῶμεν νὰ ἔλθῃ. Ποῦ φεύγομεν, Κέντρε; Ἄρα γνωρίζει
ὁ Θάναος ποῦ;

KENTPOC

Γνωρίζει· μὴ βραδύνωμεν. Ὁ Θεὸς φιλανθρώπως, βλέπεις, ὅτι
φωτίζει τὰ βήματα καὶ τὸν δρόμον ἡμῶν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ναί. Καὶ αὕτη εἶνε ἡ ὑστάτη πρὸς ἡμᾶς ὑπηρεσία τῶν πλού-
των τοῦ Θάναου...

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἀγαθὴ τύχη!

(Φεύγουσι).

Θάνατος ἐρχόμενος καὶ δίδων τὴν χειρὰ εἰς τὸν γέροντα πατέρα του.

Ο ΓΕΡΩΝ

Θάνατε, ποῦ με σύρεις;

ΘΑΝΟΣ

Πρὸς τὸν Θεόν...

Ο ΓΕΡΩΝ

Ἴσως. Ἀλλὰ τὰ γόνατά μου ἐκόπησαν. Ἄρες με ν' ἀποθάνω.

Ἐζήσακ πολὺ.

ΘΑΝΟΣ

ὦ πάτερ μου, σωθῶμεν. Ὅπισθεν ἡμῶν ἐρχονται οἱ Τοῦρκοι.

Ἐπικαλέσθητε τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφίθητε ἐπ' αὐτῷ.

(Αἶρει ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ παρὰ τῇ ὀσφύϊ τὸν τυφλὸν γέροντα καὶ
φεύγουσιν.)

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Τὸ ἔνδον σπηλαίου εἰς τὸ βάθος. Πέραν ὄρη καὶ δάση. Πρὸ τῆς εἰσόδου ἄγριοι θάμνοι.—Φαίνεται ἐξερχομένη ἐκ τοῦ σπηλαίου ἡ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐν τούτοις ἄργεϊ τόσον ὁ Θάνατος, ὥς οὐδεὶς νὰ ἀνέμενεν αὐτόν. Λησμονεῖ ποῦ μὲ ἀφίνει, λησμονεῖ, ὅτι περὶ ἐμὲ ἡ στυγνὴ ἔρημος ἢ τὰ θηρία τῶν δρυμῶν, ἐν ἐμοὶ ὁ τρόμος . . Τοῦτο λοιπὸν ἦτο τὸ μυστήριον, Θάνε ; Τοῦτο λοιπὸν εἶχεν ὡς τέρμα ὁ γάμος ἡμῶν καὶ εἰς τοιαύτην θύελλαν διωγμῶν καὶ αἱμάτων ὡς εἰς λιμένας ποθεινὸν ἠγκυροβολήσαμεν ; Οἶμαι, τῶν ἀπκτηλῶν ὀνείρων ! . . Τάλαίνα κόρη τῆς Λένης, πτηνὸν τραφὲν ὑπὸ τὴν δρόσον καὶ τὰ φιλήματα, πῶς ἐνεπιστεύθης εἰς τὴν μυρόεσσαν αὔραν, ἠπλωσες παίζουσα καὶ φίλεως τὰ πτερὰ, ἀλλ' ἀντὶ παρὰδεισίου τάπητος εὖρες ἐμπρός σου μέλανα ὠκεανόν, πέλαιγος δακρύων καὶ φόνων ! Ἦδη σιώπα· ἡ κόρη τῆς βασιλίσσης ἦδη πνίγε τὸν λυγμὸν καὶ τὴν ὀδύνην, φεῦγε τὰ νάματα τοῦ ρύακος ἵνα μὴ ἐν αὐτῷ προσ-
ῖθης τὴν ὠχρίασσαν μορφήν καὶ τὰ ῥάκη τῆς ἐσθῆτός σου, ἀνά-
τεινε δὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν εὐσπλαγγνον Θεὸν καὶ, ἐνῶ ψιθυ-
ρίζεις δέησιν, βλέπε, τάλαίνα, τὰ σκιερὰ νέφη, ἅπερ ὁ βορρᾶς διώκει ἐκεῖ κάτω, πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὸν κυκνοῦν τῆς Λε-
δαίδεως ὀρίζοντα . . Ἐκεῖ ἦσαν ὅλα χαρμύουσιν, ἐκεῖ ἦσαν λοι-

εὐδαίμονες, ἐκεῖ μία ἦτο ἡ τρυφερὰ βασιλὶς καὶ ἡ γλυκερὰ λα-
τρεία ὧν . . . Ἐκεῖ ἡ μοῖρα ἦτο φιλόφρων καὶ ταπεινὴ ὑπηρε-
τις μου . . . Ἐκεῖ . . . — Ἄ, λογισμοὶ προδόται, πῶς μὲ φρονεῦτε !

(Μένει ἐπὶ μικρὸν ἐν σιγῇ καὶ δακρύουσα)

Εἴθε νὰ ἦμην μία τῶν θεραπκινίδων τῆς μητρός μου ! Εἴθε
ἀντὶ τοῦ αἰωνίου τρόμου καὶ διωγμοῦ, εἴθε νὰ ἔβρεχον τὰς χεῖρας
εἰς τὰ δροσερὰ νερά τοῦ πύργου τῆς μητρός μου, δουλεύουσα ἐν
φαιδρότητι καὶ σιωπῶσα ἐν γαλήνῃ καὶ γλυκερῷ ὕπνῳ ! . . . Ποῦ
θὰ τελειώσῃ ἡ ἱστορία μου αὕτη ; Ἐὰν ἀπέθνησκον, ἔχει καλῶς.
ἀλλ' ἐὰν ζήσω ἀκόμη ; — Σμακράγδα, ποῦ εἶνε ἡ πρώτη σου ζωὴ ;
Θάνε, τίς θέλει μοὶ ἐπικναδῶσθαι τὸ πρῶτον σθένος καὶ τὴν πάλιν
ἐλπίδα ; — ὦ Θεέ μου, σύγγνωθι, ἐὰν αἰτιῶμαι ἐκείνου ὅστις δε-
κάκις τῆς ἡμέρας ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθνήσκει καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς σήμε-
ρον ζῇ ! . . . — Ἰδέ, ἔρχεται μακρόθεν . . . Τί ὠφελεῖ ! . . . Δεί-
λαι Θάνε, τόσον λοιπὸν ἐπταίσαμεν ;

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Σμακράγδα. Ἐρχεται ὁ Θάνος ἐκ κυνηγίου, ἐνδεδυμένος χωρικά, κρα-
τῶν ὄπλον, διὰ δὲ τοῦ ὤμου κρεμαμένους δύο τρεῖς νήσους ἀγρίας καὶ μι-
κρὰν δορκάδα.

ΘΑΝΟΣ

Νομίζω ὅτι τὸ μέλλον ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ διχγελῇ. Σήμερον
θὰ ἔχωμεν πλούσιον δεῖπνον . . . Ἰδέ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄλλ' αὔριον ; . . .

ΘΑΝΟΣ μειδιῶν

Γεῦμα σκτράπου. Εἰς ἡμᾶς ἀνήκει ὅλος ὁ κύκλῳ οὗτος κόσμος :
τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὰ κρυστάλλα τῶν ρυάκων, τὰ ἄλγη
τῆς κοιλάδος, αἱ ἔλκροι τῶν δρυμῶν. Κτῆμα ἡμῶν ἐπίσης ἡ αὔριον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Εἶπαι βέβαιος, Θάνε ;

ΘΑΝΟΣ

“Ω, μὴ φοβοῦ. Ἐδῶ εἰμεθα πλειότερον ἀσφαλεῖς παρ’ εἰς ἀνάκτορα ἐπὶ τὰ πύργων. Ἐδῶ πιθκνῶς ν’ ἀπαντήσωμεν τὰ ἔχνη λεόντων, ἀλλ’ ὅχι τὰ ἔχνη σαρπῶν ποδῶν ὀθωμανοῦ. Ἐως ἂν κί πονηρὰ ἡμέραι παρῆλθωσι.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Θὰ παρῆλθωσι ;

ΘΑΝΟΣ

Δικτὶ ὅχι ; Μετ’ ὀλίγας ἡμέρας θὰ φύγωμεν ἐντεῦθεν. Εἶμεθα νέει· ὁ κόσμος εἶνε εὐρύς· θὰ ζήσωμεν. Ὑπὸ τὸν ἥλιον ζῶσιν αὐτοὶ οἱ ὄφεις καὶ οἱ δολοφόνοι· δικτὶ νὰ μὴ ζήσωμεν ἡμεῖς ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Θὰ ζήσωμεν ὁμῶς πλκνῶμενοι ἀνὰ τὴν γῆν καὶ κρούοντες πᾶσαν θύραν ἐπὶ ζῳῃ... Ἐπειτα ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων τούτων τοῦ ἔθνους ταραχῶν, νομίζεις ὅτι θὰ εὐρωμεν λείαν τὴν ὁδὸν τοῦ μέλλοντος, θὰ εὐρωμεν κἂν ἄνθρωπόν τινα, ἵνα βαδίσωμεν ;

ΘΑΝΟΣ

Σμαράγδα, εἶδα ἀνθρώπους δεκάκις νὰ μείνωσιν ἄνευ ὑποδήματος καὶ δεκάκις ν’ ἀνακτήσωσιν ἀνάκτορα. Οὐδέποτε ὁμῶς εἶδα τὸν δειλὸν εὐέλπιδα, οὐδὲ τὸν ἀπέλπιδα ἐν ἑαυτῷ ἐν βῆμα κινουντα ἐμπρός. “Ω φίλη μου, καρδίᾳ θὰ εἶπῃ ἐλπίς καὶ ζῳὴ θὰ εἶπῃ θάρρος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

“Ω Θάνε, τίς ἡμῶν ἐθάρρῃσεν ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ πλειότερον ; Ἐν τούτοις ἄκουσόν με : ἀντὶ τῶν ἁγῶνων καὶ τῶν πικριῶν εἰς οὓς θὰ εἰσελθωμεν ἐπὶ ἀπλῷ τῷ ζῆν αὐριοῦ· ἀντὶ τῶν κλονιζομένων καὶ κίσχυνομένων βημάτων πτωχῶν πλέον καὶ δυσμοίρων ἀνθρώπων ὡς ἡμεῖς, ἐπικιτούντων τὸν ἄρτον παρ’ ἀναλγήτων πλουσίων καὶ μαρμαρίνων καρδιῶν...

ΘΑΝΟΣ διακόπτων.

Ἄλλὰ τίς σέ εἶπε, Σμαράγδα, τὸ ἐργάζεσθαι ἐπιτεῖαν;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Συγγνώμην, φίλε μου· ὁμως ἐν ἀρχῇ εἶνέ τι ἄλλο ἢ ἐπιτεῖα τοῦ ζῆν τῆς ἐργασίας αἰτησις; Εἶνε δὲ πικροτέραι δουλείαι ἄλλαι τῆς στεροῦς ἐργασίας ἀνδρὸς πένητος, καὶ ἐν ἀνάγκαις, ὁμοῦ δ' ἀγαθοῦ καὶ ὑπερφάνου;

ΘΑΝΟΣ

Ποῦ θέλεις νὰ φθάσῃς, Σμαράγδα, λαλοῦσα οὕτω;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐκεῖ ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ὁ πλοῦτος, ἐκεῖ ὅπου ἡ γαλήνη καὶ ἡ ζωή, ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐφθάνομεν ἴσως σωτῆρες καὶ εὐεργέται, οἱ σήμερον ἡμεῖς γυμνοὶ καὶ ἀνέστιοι...

ΘΑΝΟΣ

Εἰπέ σαφῶς Σμαράγδα... Ἐπεπόθησες...

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ὡ Θάνε, ἐάν ποτε ἐπανηρχόμεθα εἰς τὸν πύργον τῆς μητρὸς μου: Νομίζεις...

ΘΑΝΟΣ

Ποτέ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄλλ' ἀκουσὼν με νομίζεις ὅτι ἡδύνατο ποτὲ ἐκείνη νὰ χωρισθῇ ἡμῶν κατὰ βάθος; Νομίζεις ὅτι ἂν ἐπανέλθωμεν ποτὲ παρ' αὐτῇ θὰ ἀναμνησθῇ τῆς παλαιᾶς ἡμῶν σκληρότητος ἢ θὰ ἀκούσῃ τοὺς ζῶντας ἐν αὐτῇ, τοὺς τῆς στιγμῆς ἐκείνης μητρικοὺς αὐτῆς παλμούς; Πιστεύεις ὅτι ἡ τρέφουσα τὰ ἔρημα πικρία, θὰ ἀρνηθῇ ποτὲ τὴν στέγην αὐτῆς εἰς τὰ τέκνα τῆς; Ἐγὼ ἐγνώρισκα τὸ σπλάγχχνος αὐτῆς. Ἐάν ἔχῃ ἀγέρωχον καὶ δεσποτικὸν τὸ φρόνημα, τὴν καρδίαν ἔχει μαλακὴν ὡς τοῦ κηροῦ καὶ ἡ θέα τῶν τέκνων καὶ ἡ θέα τῆς πενίαις καὶ τῶν δακρύων θίγει τὴν καρδίαν καὶ ὅχι τὴν διάνοιν...

ΘΑΝΟΣ

Ἄ, Σμαράγδα, ἐὰν ἐγνώριζες ποῖας μὲ δίδεις σφαγὰς οὕτω λαλοῦσα!—Ἡυχόμεν, ἤλπιζον, ἐπόθουν νὰ ἐπανεέλθω ποτὲ εἰς τὸν πύργον τῆς μητρός σου, ἄγων λαμπράν συνοδίαν ἀνδρῶν, ἐν μέσῳ σκληρίγων καὶ χρεμετισμῶν, ἐν μέσῳ ὀλβου καὶ εὐφροσύνης συνεπάργων σε ὁμοίαν τῆς βασιλίσσης μητρός σου βασιλίδι· κρυπτὴν δ' ἐν ἐμοὶ συνεῖχον εὐχὴν καὶ χαρὰν ἐπάνω εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην τοῦ πύργου τῆς Λένας νὰ κολλήσω ἡγεμονικῶς τὰ πέταλα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τοῦ ἵππου μου καὶ νὰ καλέσω αὐτὴν εἰς γλυκεῖαν λήθην καὶ εἰς ἀδελφικὴν τοῦ λοιποῦ φιλίαν· καὶ ἐὰν ἡ Λένα ὑπέροφρος ἤρνεϊτο νὰ καταβῇ, ἤρνεϊτο ἀνοίγουσα τὴν ἀγκάλην νὰ δεχθῇ ἡμᾶς εἰς συγγνώμην καὶ φίλημα, ἐγὼ θὰ ἔπιπτον εἰς τοὺς πόδας τῆς ἡπίας, ἱκετεύων συγγνώμην καὶ ἐπικαλούμενος ἔλεος. Ναί, θὰ ἔπραττον ταῦτα ἄλλοτε. Ναί, θὰ κατέφευγον ἐγὼ παρ' αὐτῇ, φέρων ἴσως τὰ δάκρυα εἰς τὰ ὄμματα, ἀλλ' ὄχι τὴν αἰσχύνην εἰς τὸ μέτωπον. Σήμερον ὁμως... ποτὲ πλέον!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ δειλὴ καὶ ἡπία

Διατί, Θάνε;

ΘΑΝΟΣ

Πῶς μ' ἐρωτᾷς, Σμαράγδα; Πῶς θέλεις νὰ ἐπανεέλθω πλησίον τῆς μητρός σου, ἐγὼ, ὁ Θάνος, ὁ γόης, ὁ ἀλήτης, οὐχὶ εὐθαρσῆς ὡς τυφλὰ βέλη ἀπωθῶν τῆς μητρός σου τὰς ὕβρεις, ἀλλὰ τείνων ὄντως πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα ἱκετίδα, γυμνός, πεινῶν καὶ πλάνης; Πῶς μ' ἐρωτᾷς διατί νὰ μὴ σ' ἐπανάγω πλησίον τῆς, σέ ἦν ἐγὼ ἀφῆρπασα ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἀληθῆς ἡγεμονίδας, σέ, ἦν ἐκείνη ἐθεώρει καὶ ἔτρεφεν ἀνυρότερον καὶ πλουσιώτερον τῆς νύμφης τοῦ μύθου, σέ, τὴν Σμαράγδαν, νὰ ἐπαναγάγῃ ὁ Θάνος, πτωχὴν ὡς ἐπαίτιδα καὶ ταπεινὴν ὡς δοῦλην;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

ὦ Θάνε, εἰς ἐμὲ θὰ ἐπανίδῃ καὶ θὰ ζητήσῃ ἡ Λένα τὴν πέντησαν ἢ τὴν Σμαράγδαν; Τὴν ἐπαίτιδα ἢ τὴν κόρην; Τὴν πάλαι

φυγάδα ἢ τὴν σήμερον μετανοοῦσιν; Ἐάν μᾶς ἀνακμένη; Ἐάν χαιρετίσῃ τὴν ἐπάνοδον ἡμῶν ὡς χρυτοῦν τῆς ζωῆς της στεφάνωμα; Ἐάν, ὡς ἐγεννήθῃ γενναία, λησμονοῦσα τὴν νεότητά ἐλεήσῃ ἐνθουσιώδης τὴν δυστυχίαν; Ἐάν φοβούμενοι μὴ εὐρωμεν ἐν αὐτῇ τὴν αὐστηράν κατήγορον, εὐρωμεν αἰφνης, ὡς εἶνε τόσον φυσικόν, τὴν φιλόστοργον καὶ μεγάλην μητέρα; Ἐάν ἐνώπιόν μας δώσῃ τὴν συγγνώμην εἰς τὸ παρελθόν καὶ τὴν στέγην αὐτῆς εἰς τὸ μέλλον τῶν τέκνων της; Διστάζεις;

ΘΑΝΟΣ

Οὐδαμῶς. Ἐπαναβλέπουσα σέ, τὸ κέντρον πάσης ἄλλοτε χαρᾶς καὶ ἐλπίδος, ἐπαναβλέπουσα τὴν Σμαράγδα πεινώσιν, ταπεινὴν, ἱκέτιδα, θὰ συντριβῇ καὶ ἐλεοῦσα καὶ σφάζουσα θὰ αἰσθανθῇ ἡ Λένα εὐφροσύνην πολλῇ σφοδρότεράν περ' ἂν σέ ἐβλεπεν ἐπανερχομένην ἄνασσαν ἐν μέσῳ χορῶν καὶ ἁσμάτων, ἐν μέσῳ χρυσοῦ ἀτελευτήτου καὶ ἀναριθμήτων δούλων.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Λοιπὸν!

ΘΑΝΟΣ

Ναί. Ταῦτα ὅλα διὰ σέ εἶνε ἀληθῆ, Σμαράγδα· δι' ἐμέ ἔχουσιν ἄλλως ὅλα. Ἐγὼ καὶ ἂν ἐπανηρόχημι ποτὲ περ' αὐτῇ, θὰ ἐπόθουν νὰ μοὶ ἔκλειε τὴν θύραν πρὶν ἢ μὲ ἴδῃ, ἵνα μὴ πέσω πρὸ τῶν γονάτων της ταπεινούμενος, ἵνα ὀργισθῆς καὶ ὑποχωρῶν σώσω ἐν ἐμοὶ τίμιον καὶ ἀλώβητον ἱερόν τι αἰσθημα ὅπερ κλείεται τιμῇ, ἀνδρία, εὐστάθεια, ἀρετὴ, ματαιότης ἐν τέλει, ὅπως, θέλεις, κουρότης, ἀλλὰ κουρότης κρατήσασα μόνη μέχρι τοῦδε, ὡς σιδηροῦς τις ὀφέλος, εὐθὺ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἀδούλωτον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ταῦτα πρὸς ἕνα ξένον, θὰ ἦσαν ἴσως ἀληθῆ· διὰ τὴν μητέρα ὁμως ἡμῶν εἶνε ἄρα δίκαια;

ΘΑΝΟΣ

Δι' ἐμέ, πᾶν τὸ ἐκνότηον. Πρὸς ἕνα ξένον θὰ προσηρόχημι εὐχαρσῆς καὶ ἱκέτης ἀκομή, πρὸς τὴν Λέναν οὐδέποτε.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ, ἀλλόφρων καὶ κατὰ βέλτημένη

Τί θὰ γίνη λοιπόν, Θάνατε ;

ΘΑΝΟΣ

Ὅ, τι θέλει ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς. Πᾶν ἄλλο ὁμῶς θὰ θελήσω ἢ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν μητέρα σου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Δικτὶ νὰ μὴ μὲ λυπῇσαι, Θάνατε ! . . .

ΘΑΝΟΣ, ἀρπάζων τὰς χεῖρας τῆς

Σμακράχδα, ἐγώ ; Πρὸς ἐμὲ ἀπέτεινες τὸν λόγον αὐτόν ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

ὦ Θάνατε, συγχώρει με . . . Ἄλλ' ἐπλημύρησεν ἡ ψυχὴ μου δακρύων. Ὡς κοῦφον ἄχυρον φερόμενον ὅπως καὶ ὅπου θέλει ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου, οὕτω καὶ ἐγὼ κλίνω καὶ φέρομαι εἰς πάντα πόθον, εἰς πάντα λογισμόν, εἰς πᾶσαν ἐλπίδα, εἰς πᾶσαν ὀδύνην, χωρὶς σκοπὸν καὶ χωρὶς θέλησιν. ὦ φίλε μου, θέλω νὰ φανῶ γενναῖα, ἀλλ' ὑπενδίδει τὸ σῶμα καὶ πίπτει ὡς ἀπχυδὼν ὁδὸς. — Ἴδου ὁ Κέντρος. Ἐάν μὲ βοηθήσῃ . . . Τίς οἶδεν ! . . .

ΘΑΝΟΣ

Εἰς τί ;

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Οἱ ἄνωτέροι. Φθάνει ὁ Κέντρος.

ΘΑΝΟΣ

Ἐγχεῖς τι νέον ; Πῶς ἀφῆκες τὸν πατέρα ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἐχει καλῶς. Πλητίον τῶν χωρικῶν νοσηλεύεται ὡς ἄριστος.

Ἐχω ὁμῶς νέον τι ἀληθῶς μέγα . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ποῖον ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἐφθασεν εἰς τὸ χωρίον ὁ Ράδης. Συνεπιφέρει τριακοσίους ἀνδρας καὶ καταβαίνει πρὸς τὸ Αἰγαῖον. Εἶνε ἄλλος, πάντῃ ἄλλος παρ' ὅτι ἐγνωρίσαμεν αὐτόν. Ἡ μορφή του πνέει πῦρ καὶ τὸ βῆμά του ἔχει τι γιγάντειον.

ΘΑΝΟΣ

Τοιοῦτος ἦτο, Κέντρε, πάντοτε. Σήμερον σοὶ ἐφάνη κατὰ τοῦτο μόνον ἄλλος ὅτι εἶνε ἴσως εὐδαίμων. Πληροῦται τὸ ὄνειρον τῆς ζωῆς του.—Σὲ εἶδε ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ναί. Ὠμιλήσαμεν ἐπὶ μακρόν . . . Πόσον μᾶς ἀγαπᾷ, Θάνε ! Ἐνῶ διηγούμεν αὐτῷ, δις καὶ τρίς οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐδάκρυσαν ὡς παιδίου καὶ ἐν ταύτῳ ἤστραψαν κεραῦνοι . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Θὰ ἔλθῃ ἐδῶ ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Βεβαίως. Μετ' ὀλίγον φθάνει. Μαζῇ του εἶνε καὶ ὁ μοναχὸς Ἑράσμιος. Διοικεῖ ἐν μέρος τοῦ στρατοῦ. Ὅλοι ἐκλεκτοὶ ἄνδρες. Ἐζήλευτα τὴν τύχην των, ἀν καὶ πολλὰ φοβοῦμαι . . .

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Τί ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ὅτι βαίνουνσιν εἰς βέβαιον θάνατον.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Κέντρε, ἀφοῦ ἔρχεται, ἐγὼ θέλω νὰ φύγω. Μὲ συνοδεύης ; Ἄς μεταβῶμεν διὰ τοῦ ἐπάνω βουνοῦ νὰ ἴδω τὸν πατέρα. Ἐκεῖ ἔχω ἀκόμη νὰ σὲ ζητήσω καὶ ἄλλο τι, Κέντρε.

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ὅτι θέλεις, Σμαράγδα μου. Εἶπε με ὅμως καὶ μεταβαίνω μόνον ἐγὼ· ἔχει κελῶς ὁ γέρων· μὴ φοβοῦ.

ΘΑΝΟΣ

Δικτί θέλεις νά μεταβῆς ἐκεῖ, Σμαράγδα;

(Ἀκούονται πέραν τυμπανισμοὶ καὶ σάλπιγγες).

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἐφθασαν!

ΘΑΝΟΣ

Μεῖνε ἐδῶ, Σμαράγδα, νά ἴδῃς τὸ ποικίλον αὐτὸ πλῆθος τῶν πολεμιστῶν. Θά ᾔνέ τι ὠραῖον καὶ γραφικόν. Δικτί θέλεις νά κρυβῇς;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Θέλω νά ἴδω τὸν πκτέρκ. Θέλω νά λάβω τὴν εὐχὴν αὐτοῦ. Κέντρε, ἔρχεσαι μαζῇ μου;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἀφοῦ θέλεις, Σμαράγδα, πῶς ὄχι; Σὲ ἀκολουθῶ.

(Ἀκούονται ἐγγύτατα αἱ σάλπιγγες)

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄς φύγωμεν. Ἦλθον.

(Πρὸς τὸν Θάνον)

Θέλεις νά εἶπω εἰς τὸν πκτέρκ τι;

ΘΑΝΟΣ

Τίποτε. Εἰπὲ ὅτι ζῶμεν. Ἀσπάσου αὐτὸν καὶ ἀντ' ἐμοῦ. Μὴ βραδύνετε.—Δικτί ὅμως θά τοῦ ζητήσης τὴν εὐχὴν: Θά μὲ εἶπης ἐπανερχομένη;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ φεύγουσα.

Ὅχι.

(Ἀνχωροῦσι).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΘΑΝΟΣ μόνος.

ΘΑΝΟΣ καθ' ἐαυτόν.

Δικτὶ θέλει νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα μου; Οἶκ μελετᾷ καὶ σκοπεῖ;
 Ἀόριστος φόβος μὲ φέρει ἀγωνίαν ἀνέκφραστον... Ἀγνοῶ δικτὶ,
 ἀλλὰ τρέμω ἐνίοτε... Αἱ ἡνίκαι τοῦ μέλλοντος ἔφυγον ἀπὸ τῆς
 χειρὸς μου. Ποῖα ἔσεται ἡ αὖριον; Τί μοι ἐπικλώθει ἡ μοῖρα;
 Ποῦ θὰ βρῶ; Ἀδελφον... Ἀ, Σμαράγδα!...

(Ἀκούων τὰ σαλπίσματα καὶ ἐρχόμενος πρὸς τὸ βάθος)

Ποῖα τὰ στήθη μου πληροῖ ἱερὰ μῆθη! Ὡραῖοι ἄνδρες, υἱοὶ
 τοῦ πολέμου καὶ πατέρες τοῦ μέλλοντος!... Σὺς βλέπω καὶ αἰ-
 σθάνομαι νίκας καὶ θανάτου φλογώδη ἔρωτα, σὺς ἀκούω καὶ ἡ
 καρδίκα μου σπαίρει ὡς τρωθεὶς ταῦρος καὶ ἄμχ-εὐρύνεται ὡς ὠ-
 κεανός, ὠκεανός κλείων τόσας περὶ πατρίδος ἐλπίδας, τόσους πό-
 θους καὶ τόσῃ ὄνειρα! ὦ Ράδη, εὐδαίμων...

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΘΑΝΟΣ. Ὀρμῶν πρὸς αὐτόν ὁ

ΡΑΔΗΣ

Φίλτατε Θάνε!

ΘΑΝΟΣ, περιπτυστόμενος αὐτόν.

Γενναῖε Ράδη, ἤλθες;

ΡΑΔΗΣ

Ἦλθα καὶ μετ' ἐμοῦ τρικλῶσι. Τίς οἶδεν αὖριον χίλιοι. Κε-
 τεινὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀν ἐπανεῖλθω ἐδῶ ποτὲ νικητὴς, — ἔ,
 Θάνε, φαντάζομαι τοῦτο καὶ ἡ γὰρ μὲ φρονεῖ!

ΘΑΝΟΣ

Θάρος καὶ θὰ ἐπανεῖλθῃς.

(Εἰσέρχονται ἄλλοι πολεμισταὶ εἰς τὴν σκηνήν.)

Τοιοῦτο σῶμα ἀνδρῶν μὴ φοβοῦ νὰ ἐπκνέλθῃ ἡττημένον.

ΡΑΔΗΣ

Ποτέ. Ἀλλὰ θὰ μείνῃ ἐκεῖ σφαγέν.

ΘΑΝΟΣ

Ἔστω· καὶ πάλιν ἐνίκησεν.—Χαίρετε, ἄνδρες Ζήτω ἡ πατρίς!

(Κερκυνώδης φωνὴ ἐκ στόματος ὄλων)

Ζήτω ἡ πατρίς!

(Οἱ στρατιῶται ᾄδοντες μουσική.)

Τῶν ἀνδρείων, ἐμπρός, λεγεῶνες!

Εἰς τὰ ὅπλα, Μακεδόνες!

Εἰς τὰ ὅπλα, Ἡπειρώται,

Εἰς τὰ ὅπλα, Θεσσαλοί!

Δοῦλοι Τούρκων ἕως πότε;

Ἄν ρακίς αἵματος μένῃ

Ἡ πατρίς ἡ τεθλιμμένη

Εἰς τὰ ὅπλα μᾶς καλεῖ.

Ἄς κροτῶσι λαμπροὶ οἱ παῖνες!

Εἰς τὰ ὅπλα Ἀκρηνᾶνες!

Εἰς τὰ ὅπλα, Σπαρτιαῖται,

Εἰς τὰ ὅπλα, Ἀχαιοί!

Τοὺς Ἀγερηνοὺς κτυπᾶτε!

Ἡμᾶς, πάλκι Θρακσυδούλους,

Τέσσαρχας κιῶνας δούλους

Τώρα εἶδον οἱ λαοί!

ΡΑΔΗΣ

Στρατιῶται, μὴ χάνωμεν χρόνον. Βῆμα ταχὺ καὶ ἐμπρός. Θὰ βυθίσωμεν περικλήλως τοῦ βουνοῦ. Ἄγετε.

(Οἱ στρατιῶται ἀναχωροῦσι)

ΘΑΝΟΣ

Θερμοὶ καὶ εὐζωνοὶ ἄνδρες...—Πόσῃν θὰ αἰσθάνεσθαι χράν,
Ράδῃ, ὁδηγῶν τοιοῦτους πρὸς τοιοῦτον σκοπόν!

ΡΑΔΗΣ

Ὅποσὴν χαρὰν αἰσθάνομαι θὰ γνωρίσωσιν οἱ Τούρκοι ἅμα συναντηθῶμεν. Τώρα αἰσθάνομαι λύπην καὶ λύπην θανάσιμον, Θάνε...

ΘΑΝΟΣ

Διατί ἄρα;

ΡΑΔΗΣ

Διατί!... Φεύγω μόνος, πετῶ ἐν μέσῳ τῶν μαχῶν, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γλυκυτάτων πόθων μου, σὲ ἀφίνω ἰδῶ, ἐν μέσῳ δημίων καὶ δούλων καὶ ἔρημον, ἀκόμη δὲ μ' ἐρωτᾷς διατί λυπούμαι, Θάνε!

ΘΑΝΟΣ

Τίς οἶδε, Ράδη, ἂν μὴ σ' ἐπικνεύρω ἐντὸς ὀλίγου ἐκεῖ κάτω, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυρῶν...

ΡΑΔΗΣ

Ἄ, σύ!... Τοῦτο μὲ λυπεῖ, οὐδ' ὑπάρχει ἴσως ἐλπίς, ὅποταν ἐκ τῶν χειρῶν σου καὶ τῶν εἰρηναίων βημάτων σου κρέμαται ἡ τύχη καὶ πατρὸς γέροντος καὶ γυναικὸς προσφιλεστάτης... Ποῦ ἄνευ σοῦ θὰ μείνωσιν ἐκεῖνοι!

ΘΑΝΟΣ

ὦ Ράδη, προσφιλεστάτης ναί! Καὶ ἴσως ἡ ἀληθεστέρα ἐν τῷ βίῳ μου συμφορὰ εἶνε ὁ ἔρως μου οὗτος. Ποῦ θὰ φθάσω, Ράδη, ἀγνοῶ· πῶς θὰ ζήσωμεν ἤδη, οὐδεὶς οἶδεν. Ἐν τούτοις σήμερον παρ' ἄλλοτε ἀγαπῶ τὴν Σμαρκάδην. ὦ, ἄκουσόν με· θέλω νὰ ἐλαφρωθῶ καὶ ἀναπνεύσω ὁμολογῶν εἰς ἀδελφοῦ καρδίαν ταῦτα, σὺ δὲ συγχώρει με. Τόσα παθῶν καὶ γυμνωθεὶς παντός μου πλούτου, ὁμοιάζω σήμερον τὴν μητέρα, ἣτις στερηθεῖσα τέκνων πολλῶν εἰς ἓν, τὸ τελευταῖον, πᾶσαν αὐτῆς τὴν χαρὰν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀγάπην συνεκέντρωσεν· δι' ἐμέ τὸ τελευταῖον τοῦτο τέκνον εἶνε ἡ Σμαρκάδα. Ἄ, πῶς ἐδελίξασα, πῶς ἠδυνάτησα, πῶς ἐπτοήθην καὶ πῶς ἀγαπῶ τὴν Σμαρκάδην! Ὁ ἔρως μου κρατύνεται, ἐφ' ὅσον ἡ ζωὴ μου κλονεῖται καὶ ἀμαυροῦται τὸ μέλλον μου.

Πῶς νὰ μὲ πιστεύσης, Ράδῃ; Κεὶ ὁμῶς εἶνε ἀληθές, φίλε μου, ὅτι πρὸ αὐτῆς σήμερον λησμονῶ τὴν πατρίδα, χάριν αὐτῆς σήμερον λησμονῶ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, ὑπὲρ αὐτῆς διαγράφω βλέπεις τὸν ἄλλοτε τοσοῦτον μεγάλοφρονα Θάνατον! Σήμερον εἶμαι παιδίον. Τίς αὔριον θέλει ἀσφαλῆ καὶ γενναῖα κρατήσῃ τὰ βήματά μου;

ΡΑΔΗΣ

Αὐτὸς καὶ πάλιν ὁ ἔρωσ Μὴ φοβοῦ, Θάνα. Εἰς στήθη ὡς τὰ σὰ τὸ αἶσθημα τοῦτο γεννᾷ ἀντὶ ἀνθέων τὸν κερχυνόν, οὐδὲ σήπεται ὡς ὁ σπόρος εἰς τέλει. Ὁ πρὸς τὴν σύντροφον Σμακράγδαν ἔρωσ σου οὗτος, ἀγιασθεὶς καὶ κυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ γάμου, σοὶ δίδει ἴσως τὴν ἀγωνίαν τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ καὶ τὰ πτερὰ τοῦ ἀετοῦ, τὸν πόνον καὶ τὴν μέριμναν τοῦ πατρός, ἀλλὰ καὶ τὸν θυμὸν τῆς λαοφιλίας. Τὴν ἀπχλότητα τοῦ παιδίου ἴσως, ἀλλ' οὐδέποτε τὴν ταπείνωσιν τοῦ δειλοῦ καὶ τὸν ἀπειπισμὸν τοῦ ρησιζῶντος . . .

ΘΑΝΟΣ, μικρὸν ἀποχωρῶν

Ἄ, Ράδῃ· οὐδέποτε λοιπὸν ἡγάπησας, οὐδ' ἐφοβήθης μὴ νὰ σ' ἀγαπῶσι πύσωσι.

ΡΑΔΗΣ, διαφεύγων

Ποῦ εἶνε ἡ Σμακράγδα, Θάνα;

ΘΑΝΟΣ

Ἀπῆλθε πλησίον τοῦ πατρός μου. Ἀλλ' εἶνε τεθλιμμένη μέχρι θανάτου.—Ἀλλ' ἂς ἀφύσωμεν εἰς τὴν τύχην τὴν τύχην μου· ἔχει ὁ Θεός.—Σὺ, Ράδῃ, ποῦ κατευθύνεται;

ΡΑΔΗΣ

Ὅπου χρησιμώτερον δύναμει νὰ ἀποθάνω. Τώρα θὰ βολέψω πρὸς τὸν ἰσὼλον. Ἀλλὰ μήπως ἐμπρός μου ἔχω ὀρισμένον σχέδιον; Ὅθι ἐνῶθ' μετὰ τοῦ πρώτου μεγάλου σώματος ἢ θὰ σπεύσω ὅπου ἂν κληθῶ βοηθός. Ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν εὐρεθῶ ποτέ, ἐὰν καταβῇς ἐκεῖθεν, μὴ πύσης ζητῶν με, Θάνα.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Οἱ ἄνωτέρω. Εἰσέρχεται τις.

Στρατιώτης τῷ ΡΑΔΗ

Ἄρχηγέ, ἡγέρθη ἕρις ἐν τῷ στρατῷ ποῦ θὰ βεδίσωσιν, οὐδὲ
κινουῦσιν.

ΘΑΝΟΣ

Χαῖρε λοιπόν !

ΡΑΔΗΣ

Ναί. Χωριζόμεθα καὶ πάλιν, Θάνε ! Ἄρα θὰ ἐπκνίδωμεν ἀλ-
λήλους ;

ΘΑΝΟΣ

Πιστεύω πολύ. Ζῆθι ἐν νίκαις καὶ ἀνάμενόν με !

ΡΑΔΗΣ, ἀποχαιρετίζων

Ὁ Θεὸς καὶ οἱ λόγοι σου !—Θάνε, χαῖρε καὶ μὴ φοβοῦ. Τῶν
ἐλευθέρων ἀνδρῶν τὸ πιστεύω εἶνε : ἐμπρὸς καὶ αἰωνίως ἐμπρὸς !

(Κινεῖται νὰ φύγῃ).

ΘΑΝΟΣ

Στάσου· θὰ ἔλθω μὲζ' ἡ σου ὀλίγα βήματα.

(Φεύγουν ὅλοι).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΜΗΤΡΟΣ ΣΠΛΑΓΧΝΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Γήλοφος. Κάτωθεν καὶ ἀντικρὺ φαίνεται τὸ χωρίον τῆς Λένας. Πέραν εἰς τὸ βάθος ζωγραφίζεται ἡ Λεβαδεία. Ὅπισθεν τοῦ γηλόφου ἀναβαίνουνσι καὶ καταφαίνονται ἡ Σμαράγδα μετὰ τοῦ Κέντρου. Πενιχρὰ ἐνδύματα· θλιβεραὶ μορφαί.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ποία ἡδονικὴ θέα ! . . . Ἄς ἀναπυθῶμεν ἐδῶ, θεῖέ μου.

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ναί, Σμαράγδα μου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄ, πῶς τὴν ψυχὴν μου εὐφοκίνει ὁμοῦ καὶ λυπεῖ τὸ θέαμα τοῦτο ! Βλέπεις θεῖέ μου τὸν πύργον ἐκεῖνον ; Εἶναι ὁ πύργος τῆς μητρός μου Ἐκεῖ ἴσως καταρᾶται ἀκόμη τὴν φυγὴν μου καὶ τὴν σκληρότητα. Τούλάχιστον ζῇ. Τίς εἶδεν ! ἴσως μὲ ἀγαπήσῃ. Οὐδὲν τέκνον, οὐδὲ κόρην ἔχει ἄλλην.

ΚΕΝΤΡΟΣ

Θὰ σὲ ἀγαπήσῃ, Σμαράγδα, μὴ φοβοῦ. Συνησθάνθη καὶ ἐγὼ σπλάγγνα γονέως. Ἐχε θάρρος.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Εἴθε νὰ δώσῃ ὁ Θεός. — Βλέπεις ἐκείνην τὴν μεγάλην πλάτανον, θεῖέ μου ; Ὑπ' αὐτὴν ἐκννουρίσθη νήπιον, ὑπ' αὐτὴν ἀνετρέφην παιδίσκη γελῶσα, ὑπ' αὐτὴν μεγάλη κόρη διεσκέδασα

καὶ ἐγέλασα καὶ ὠνειρεύθην πλείοτερα καλὰ. . . ὥραιοι χρόνοι!
 Ἐκεῖ εἰς τὸν μικρὸν οἰκίσκον, πλησίον καὶ ἀριστερᾷ τοῦ πύργου,
 κάθηται ἡ οἰκογένεια τοῦ Εὐαγγέλου τοῦ Ὁρεινοῦ. Πόσον χρη-
 στοὶ ἄνθρωποι, πόσον μὲ ἡγάπων, θεῖέ μου!

KENTPOC

Σὲ ἐμίσησε κανεῖς, Σμαράγδα;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

ὦ πάτερ μου, οὐδεὶς· συγγνώμην. Ἴσως ἡ μητέρα μου.

KENTPOC

Ὅχι. Τίς οἶδε μὴ ὁ δισταγμὸς σου ἦνε βλασφημία, Σμαρά-
 γδα; Ἡ συναθροίσασα εἰς ζωὴν τὰ ὀρφανὰ τῶν ὁδῶν θὰ ἀρ-
 νηθῇ καὶ θὰ ἀπωθήσῃ τὸ τέκνον της!

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄλλοτε οὐδέποτε ἐδίστασα. . . Οὕτω ἀλλάσσουν οἱ κληροί.
 πάτερ μου.

(Ἦχε ῥῶδων ἐκκλησίας).

Ἄκουσον. Εἶνε τὸ σήμεντρον τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἀ-
 γίου Κωνσταντίνου. Σήμερον εἶνε ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀγίου Γεωργίου·
 σημαίνει ὁ ἐσπερινός. Ἀκούεις; Τώρα μὲ καθαρά ἐνδύματα προσ-
 ἐρχονται ἐκεῖ ὅλοι καὶ προσεύχονται ἐν ἀγάπῃ καὶ πίστει πρὸς
 τὸν Θεόν. Πόσον ἤθελα νὰ εἶμαι μαζὶ τῶν ὡς ἄλλοτε! Νομί-
 ζω ὅτι βλέπω τὰ παιδία τοῦ χωρίου κατὰ σειράν· βλέπω τὴν
 μητέρα μου κλίνουσιν τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς Παρθένου. Ὁ-
 ποῖοι χρόνοι.

KENTPOC

Βλέπεις ἀνθισμέναις τὰς ἀμυγδαλέας ἐκεῖνης κάτω ἐκεῖ,
 Σμαράγδα μου; Οὕτως ἐπανθίζει ὁ γέλως εἰς τὰ χεῖλη, εἰς τὴν
 καρδίαν ἡ χαρὰ, εἰς τὸν οἶκον ἡ εὐδαιμονία. Μὴ λυποῦ.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἴδὲ ποίαν εἰκόνα γράφουσιν ἐνώπιόν μας αἱ γλυκεῖαι καὶ χρυ-
 σαὶ ἀκτῖνες τῆς δύσεως. Τώρα ἐπικνέρονται εἰς τὰς μένδρας τοῦ

χωρίου αἱ ἀγέλαι τῶν βοῶν μὲ ἤρεμον καὶ ἀγνὸν βῆμα. Γαλήνη ὡς ἡ ἀθωότης νηπίου, καλύπτει τὰ πάντα, ἀπαλὴ ραιδρότης ὠραίζει τοὺς ἀγρούς, τὸν κόσμον ὅλον τὴν ὥραν αὐτὴν πληροὶ χαρμονὴ τις ὡς ἡ μετὰ ἐνάρκτεον κόπον ἡδεΐα τις συναίσθησις, ὡς ὁ ἔρωσ τῆς ἐλπίδος.—'Εμπρός, ἐμπρός, θεεῖ μου, ἄς φθάσωμεν ταχεῖς εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρός μου. Ὁ πόθος πλημμυρεῖ τὰ στήθη μου. Ἄς ἐπανίδω τὴν μητέρα μου, ἄς φιλήσω τὰς χεῖράς της καὶ ἄνωθ' ἐν μου κύπτουσα ἄς μὲ κατακρασθῇ καὶ πάλιν.

ΚΕΝΤΡΟΣ

Ἄς σταθῶμεν· μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμῃ θὰ ἦνε τέλειον σκότος· πῶς νὰ παρουσιασθῇς εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρός σου τότε; Ὑπὸ ποῖον σχῆμα, ἐν μέσῳ τῆς νυκτός καὶ μόνῃ; Ἐγὼ θὰ μείνω ἰδῶ. Σὲ συνώδευσα καὶ ὠδήγησα μέχρι τῆς πύλης τοῦ πύργου, ἀλλ' οὐδαμῶς θὰ δεχθῶ νὰ εἰσέλθω καὶ μέχρι τῆς αἰθούσης τῆς μητρός σου, Σμαράγδα.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Πῶς, δικτί, θεεῖ μου;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Διότι... Δικτί μὲ ἐρωτᾷς; Οὕτως ἐγεννήθην. Αἰσθάνομα πολλάκις δειλὴν κόρης, καὶ τοι γέρων... Ἐπειτα εἶνε φρονιμώτερον νὰ προσέλθῃς μόνῃ. Ἀλλ' αὔριον, μόλις ἡ αὐγὴ καλέσῃ τὰ πτηνὰ εἰς τὴν βοσκήν, καὶ τὰς κορσιδὰς εἰς τὴν βρύσιν. Εἶνε ὠραιότερον τότε. Τότε ἡ καρδία παντός εἶνε ἐτοίμη εἰς χαρὰν καὶ εἰς ἀγαθόν, ὅπως καὶ αὐτὴ ἡ ὥρα τῆς αὐγῆς, ἥτις σπεῖρει ἀδάμαντας δρόσου καὶ δωρεῖται τοὺς θησαυροὺς τῶν ἀνθῶν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἀλλ' ἔως αὔριον πάλιν, ἐνῶ εἴμεθα ἀπέναντι τοῦ πύργου!

ΚΕΝΤΡΟΣ

Τόσας ἡμέρας καὶ τόσα ὑπεμείναμεν!—Ἐλθέ ἄς βημκτίσωμεν ὀλίγον ἀκόμῃ. Βλέπω κάτω ἐκεῖ καλύβην γεωργοῦ· ἄς μεταβῶμεν ἐκεῖ καὶ διανυκτερεύσωμεν πλησίον των.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐμπρὸς λοιπόν, θεῖέ μου, ἄς μεταβῶμεν εἰς τὴν καλύβην αὐ-
τὴν. Ἐκεῖ θὰ μάθωμεν καὶ περὶ τῆς μητρός μου πλειότερα.—
Μήπως ὁμως οἱ ἐν τῇ καλύβῃ με ἀνγκυωρίσωσιν ;

ΚΕΝΤΡΟΣ

Μὴ φοβοῦ, πτωχὲ ἄγγελε. Τὰ ἄλλοτε ρόδα τῆς μορφῆς σου ἐμα-
ράνθησαν, ἂν καὶ σφύζονται ἐπάνω σου ἀκόμη τὰ μύρα των καὶ
ἡ χάρις.

(Καταβαίνουνσιν ἐκεῖθεν τοῦ ἡγλήφου καὶ φεύγουσι).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Αἰθούσα τοῦ πύργου τῆς Λένας. Λένα καθήμενη. Ἀνανίας κατήμε-
νος. Εὐάγγελος Ὁρεινὸς ὄρεθιος. Παῖδες οἱοὶ οἱ τῆς πρώτης πρά-
ξεως εἰσὶ σεσωρευμένοι εἰς τινὰ γωνίαν παρὰ τῇ Λένᾳ, ἀνὰ εἰς δὲ ἀπο-
σπώμενοι ἔρχονται καὶ λαμβάνουσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς Λένας σκιάδιον
μετὰ πλατείας κυανῆς καὶ λευκῆς ταινίας. Ἐγειρομένης τῆς σκηνῆς,
φαίνεται ἤδη ἀποχωρῶν τοιοῦτος παῖς· ὑπολαμβάνεται ὅθεν ὅτι πολλοὶ
ἔλαβον καὶ ἀπῆλθον.

ΛΕΝΑ, δίδουσα

Πόσοι μένουσιν ἀκόμη ;

ΟΡΕΙΝΟΣ

Ὅκτώ.

ΛΕΝΑ

Τὰ πτωχά ! Ταῦτα εἰσὶν ἡ μόνη παρηγορία μου.

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ὁ Θεὸς ἐφορᾷ, δέσποινα, καὶ εὐλόγει τὰς ἡμέρας σου.

ΛΕΝΑ

Ὅταν ἤμην παιδίον, κατέδαινον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ ἔρριπτον
μόνη μου τὴν κριθὴν εἰς τὰς ὀρνίθας καὶ τὰ ἄλλα πτηνά. Πόσον
με ἔτερπε νὰ ἔρχωνται κύκλω μου, νὰ ζητῶσιν ἀρπαλέα τὴν τρο-
φήν, νὰ πετῶσι πολλάκις εἰς τοὺς ὠμούς μου, ὅταν ἐκκθήμην νὰ

πίπτωσιν ἐντὸς τῆς ποδιᾶς μου ! Οὕτω συνηθίζει τις, φαίνεται, πάτερ μου. Σήμερον ἀγκᾶν νὰ διανέμω τὴν ζωὴν εἰς τὰ παιδία.

ΑΝΑΝΙΑΣ

Τοιαύτας συνηθείας ἔχει καὶ ὁ οὐρανός, δέσποινα. Οὕτω πῶς καὶ ἐκεῖνος διανέμει ἐκάστοτε εἰς τὸν κόσμον τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἥλιον.

ΛΕΝΑ

ὦ πάτερ μου, μὴ τόσον μὲ ἐπαινῇς, διότι εἶμαι καὶ ὀλίγον ματαιόφρων· θέλω μόνη μου, διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν μου, νὰ τοῖς δίδω καὶ αὐτὰ τὰ σκιάδια. Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι μὲ πόσον ὀλίγα πράγματα δύναται τις νὰ καταστήσῃ τὸν πτωχὸν εὐδαίμονα !

(Δίδουσα τὸ τελευταῖον)

Ὑπαγε τέκνον μου· καὶ ἀγάπα τὸν Θεόν, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ γράμματα.

Τὸ παιδίον ἀνεγείρον τὸ σκιάδιον

Νὰ ζήσῃ ἡ εὐεργέτις !

(Φεύγει. Ὁ Ὀρεινὸς δακρύει)

ΛΕΝΑ

Κλαίεις, Ὀρεινέ ! Διατί ;

ΟΡΕΙΝΟΣ

Ναί, δέσποινα· εἰς τὸ θέαμα τοῦτο πάντοτε, τοιούτου ἐλέους πρὸς τὰ πτωχὰ μὲ ἔρχονται δάκρυα, ἀλλ' ἄγνοῶ διατί ;

(Ἀκολουθεῖ ὅθεν ἀπῆλθον τὰ παιδία.)

ΛΕΝΑ

Ἀγαθὴ καὶ πατρικὴ καρδιά ! . . Ἡδυνάμην ὁμως, πάτερ μου, νὰ ἔστελλον τὰ σκιάδια εἰς τὸ σχολεῖον· ἀλλὰ πῶς νὰ διασκεδάσω πάλιν ; Ἄ, πόσας βαθείας καὶ ἱερὰς συγκινήσεις ἀγνοεῖ ὁ πλοῦτος ! Δι' ἐμὲ αἱ ἐνασχολήσεις αὗται εἰσὶν ἡ μόνη μου χαρὰ, ἡ μόνη μου τέρψις. Διέρχομαι τόσον πικρὰς νύκτας !

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ἐὰν ᾔθελεν ἡ δέσποινα, αἱ μαῦραι νύκτες θὰ μετεβάλλοντο εἰς φωτεινὰς πηνηγύρεις . . .

ΛΕΝΑ

Δηλαδή ;

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ὅ,τι πολλάκις εἶπα. Εἶνε δηλονότι κειρὸς νὰ προσεκάλεις πλησίον σου τὴν μόνην σου ἀγάπην.

ΛΕΝΑ

Ἐκεῖνην ; Τίνα ἐννοεῖς ;

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ναί, τὴν Σμαράγδαν. Εἶνε τέκνον σου, αἰωνίως.

ΛΕΝΑ

Ποτέ !—Ἐὰν μὲ ἀγαπᾶτε, ὅσοι μ' ἐγνωρίσατε εὐδαίμονα μητέρα, ἄφετέ με ν' ἀποθάνω ἐν γαλήνῃ. Οὐδὲ λόγος κἄν περὶ αὐτῆς. Ἐκεῖνη δι' ἐμὲ ἀπέθανεν.

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ἄλλ' ἐὰν ζῇ καὶ κλαίῃ ;

ΛΕΝΑ

Κλαίει ὁ τρυφῶν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος ; Πόσον εἶσαι ἀπλοῦς, πάτερ μου ! Γελᾷ, καγχάζει, ὥς ὅτε ἀνεχώρει τῆς μητρικῆς ἀγκάλης.

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ἄλλ' αἱ ταραχαὶ τῆς Βλαχίας, ἄλλ' αἱ ἀκουόμεναι μεγάλα ἐκεῖ ἐπάνω σφαγαί, ἐὰν περιεκύκλωσαν καὶ τὰ τέκνα σου ;

ΛΕΝΑ

Πῶς, ποῖα τέκνα μου ; Πιστεύεις λοιπὸν ἀκόμη, ἂν πρῶτον τινὰ αἱ κρυφαὶ τῶν χωρικῶν μὲ κλέψωσιν ἐνώπιον τοῦ παραθύρου καὶ κύψασα ἴδω σπαράγματα γυναικὸς εἰς στόματα λύκων, καὶ εἰς τὰ σπαράγματα αὐτὰ ἀναγνώρισω τὸ μόνον ἄλλοτε τέκνον μου, πιστεύεις ὅτι θὰ φωνήσω ὀλολύζουσα : «Εἶνε ἡ Σμαράγδα ! Σώσατε, σώσατε αὐτήν ;»

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Θεόν, ὡς ἐγώ, πιστεύει εἰς πολλῶ θαυμασιώτερα, δέσποινα· ἀλλ' εἰς τοιοῦτόν τι ὄχι. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι σκληρότεροι τῶν λύκων. . . . Ἐὰν δ' ἐμάν-
θκνες ὅτι αἶφνης ἡ Σμαράγδα σπαίρει εἰς χεῖρας Τούρκου ;

ΛΕΝΑ

Θέλεις ἄρα τότε νὰ λυπηθῶ ; Δικτί ; Χθὲς ἔτι ἐγέλα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Θάνου, ἐνῶ ἐσπάρασσον ἐγὼ καὶ ἀπέθνησκον. Μὴ φοβοῦ ὅμως, τὴν ὥρην ἴσως αὐτὴν, ἐκείνη κλίνει μεθύουσα ὑπὸ ἔρωτος εἰς τὸν ὦμον τοῦ Θάνου καὶ λησμονεῖ τὸν Θεόν ἔτι αὐτὸν καὶ οὐχὶ μόνον τὴν μητέρα της !

ΑΝΑΝΙΑΣ ἐγειρόμενος

Δέσποινα, θὰ λητμονήσῃ ἴσως τὸν Θεόν· τὴν μητέρα της ὄχι.

ΛΕΝΑ δακρύουσα

Τί πρὸς με τοῦτο ; Σπούδασον αὐτὸ εἰς ἐπταετῇ παιδίᾳ. Εἶνε καιρὸς δι' αὐτά. Ἐγὼ ἐπείσθην περὶ ἄλλων καὶ περὶ ἄλλων ἔλχθον πείραν. Τετέλεσται. Οὐδὲ τ' ὄνομά της θέλω ν' ἀκούσω τοῦ λοιποῦ, πάτερ μου. Ἐὰν θέλετε νὰ ζήσω, οἱ ἀγαπῶντές με, λησμονάσατε ὡς ἐγὼ αὐτήν.

ΑΝΑΝΙΑΣ

Ἐλπίσωμεν ἐπὶ τὸν Θεόν. Ἐκείνου αἱ βουλαὶ εἶνε ἀνεξερεύνητοι. Τίς οἶδεν !

ΛΕΝΑ ἀναχωροῦσα

Ἀμήν.

(Ὁ Ἀνανίας φεύγει ἐτέρωθεν)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Πρὸ τοῦ πύργου. Βρύσεις, πλάτανοι, μαρμάρινα πλυντήρια, ρύακες, νερά, παιδιά παίζοντα, πέραν ἢ χλόη καὶ βόσκοντα ποίμνια, πρὸ τῶν πλυντηρίων θεράπαιναι καὶ θεραπαινίδες τῆς Λένας πλύνουσαι.

Θεραπαινίδες πρὸς τὴν ἄλλην.

Καὶ ἂν σὲ ἀγαπᾷ ὁ Ἑμίνης, τί ;

Ἡ δευτέρα

Τίποτε. Εἶπα μόνον πῶς εἶνε φόβος.

Ἡ πρώτη

Κανεῖς φόβος· μὴ φαίνεσαι, νὰ μὴ σὲ ἀγαπᾷ.

ΦΛΩΡΟΥ πρὸς τὴν δευτέραν.

Λέγε καλλίτερα, πῶς καὶ σὺ νοστιμεύεσαι τὰ χρυσᾶ του καὶ τὰ κάλλη του ! Εὐμορφος εἶνε· ποῖος λέγει ὄχι !

Ἡ δευτέρα

Μὴ μὲ κριματίζης καυμένη ! Τοῦρκον θέλεις ν' ἀγαπῶ ;

ΦΛΩΡΟΥ

Διὰ τί ὄχι ! Τώρα καθὼς ἐγίναμεν !

Ἄλλη θεραπαινίδες εἰρωνικῶς.

Ὁ κόσμος θὰ χαλάσῃ.

ΦΛΩΡΟΥ πρὸς τὴν τελευταίαν

Ναί, γλωσσοῦ ! Πλειότερον ἀφρίζει ἢ γλῶσσά σου ἢ ἡ σκῆ-
ψη σου. Ὁ κόσμος ἂν χαλάσῃ, κλαῖε σύ. Ἐγὼ ἐγήρασα !

Ἡ δευτέρα

Καὶ τί ! ὁ Νάσος λέγει πῶς ἀκόμη τρώγεσαι.

(Ὅλοι γελῶσιν. Ἡ γραῖα θεράπεινα ἀρπάζουσα κόπανον καὶ ἐρχομένη κατὰ τῆς θεραπαινίδος).

ΦΛΩΡΟΥ

Νά φαγωθῇ ἡ γλῶσσά σου καλλιτέρα; Τώρα σέ δείχνω. . .

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Αἱ ἀνωτέρω. Ἐρχεται ἀπὸ τοῦ πυλῶνος τοῦ πύργου κρατοῦσα χρυσοῦν ἀμφορέα ἐν ἀργυρᾷ λεκάνῃ ἡ

ANNA βλέπουσα τὴν ἔριν καὶ τὴν θεράπαιναν.

Μή, μή, μή! Καλὲ τί ἔχετε; Αἰωνίως χάρκτα! . . .

Θεραπαινίς

Ἐδῶ τρωγόμεθα καὶ ἡ Ἄννα λέγει χάρκτα.

ΦΛΩΡΟΥ

Ἄφες με νὰ σπάσω τὰ πλευρά της μὲ τὸν κόπανον! Ὑστερὰ σέ λέγω.

ANNA

Γέμισε τοῦτο πρῶτα νὰ πίνῃ ἡ κυρὰ καὶ ὕστερὰ μὲ λέγεις' κάθημαί καὶ μὲ λέγεις ἕως αὔριον.

ΦΛΩΡΟΥ ἀρπάζουσα τὸν ἀμφορέα.

Μετὰ χαρᾶς σου κόρη μου! — Νὰ κόρη! Τὸ μέλι εἶ; τὸ στόμα της, — Κρῦο νερὸ τὸ σῶμά της.

ANNA πρὸς θεραπαινίδα

Ποῦ εἶνε ὁ Νάσος, Ρήνη;

Ἡ θεραπαινίς

Ἐπῆρε τὸ ὄπλον τοῦ καὶ τρέχει εἰς ταῖς πέρδικας.

Θεραπαινίς ἄλλη σιγᾷ

Ἄλλοτε τοῖς πέρδικας καὶ ἄλλοτε ταῖς εὐμορφαῖς.

(Βήχει. Αἱ πλύνονται γελῶσιν.)

ANNA

Κάτι κρυφὰ τὰ λέγετε. Τί λέγετε ; Εἰπέτε νὰ γελάσω καὶ ἐγώ.

ΦΛΩΡΟΥ

Νά, κόρη μου· ἡ Ρήνη θέλει τάχα νὰ εἰπῇ πῶς

«Σταῖς ράχαις παίζουν πέρδικες, στὴ χώρα μαῦρα μάτια. . . .»

Καὶ πῶς τάχα ὅταν γνωρίζῃ ὁ Νάσος. . .

(Στρέφονται ὅλοι καὶ βλέπουσιν ἀριστερᾷ).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Αἱ ἄνωτέρω. Ἡ Σμαράγδα ἐρχομένη, ὑπὸ πενιχρὰ ἐνδύματα ὠχρὰ καὶ πονεμένη, πρὸς τὴν τελευταίαν πλύντριαν.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄκουσέ με κόρη μου

Ἡθεραπαινίς

Σ' ἀκούω, κυρά. Μοῦ 'μίλησες ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ναί. Μοῦ κόπτεται καὶ ἡ φωνή. . . . μ' ἀφάνισεν ὁ δρόμος.
— Μήπως ζητεῖτε δούλαν ; Μήπως ἡ μεγάλη σας κυρά. . . .

Ἡθεραπαινίς

Ἄ, Ἄ· δούλα καὶ σὺ μᾶς ἔρχεσαι ! Καὶ μήπως ξύλα εἴμεθα ἡμεῖς ; Ἐδῶ κυράδες μὴ ζητήσης· δούλαις ὅσαις τρίχαις εἴμεθα.

Ἄλληθεραπαινίς

Καὶ τί ζητεῖ ἡ δύστυχη ;

Ἡ πρώτη

Ζητεῖ νὰ ἔλθῃ δούλα.

Ἡθεραπαινίς

Δούλα ; ὦ, ὦ, κυρά μου ἄλλο τίποτε !

(Συναθροίζονται περὶ αὐτὴν ὅλοι, ἔρχεται καὶ ἡ Ἄννα, ἣτις ἔχει λάβει παρὰ τῆς θεραπεαινίδος τὸν ἀμφορέα πλήρη.)

Θεραπαινίς

Καὶ πόθεν ἔρχεσαι ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄπο ἐρημιᾶ καὶ σκοτεινιά. Τρεῖς μῆνες τώρα προπα-
τώ. Δούλα νὰ γείνω ἤθελα.

ΦΛΩΡΟΥ

Πεινᾷς ; νὰ φάγῃς ἔτοιμα. Νυστάζεις ; ἔχει στῶσι. Θέλεις
φορέματα ; Πολλά. Θρηνεῖς ; Παρηγορήσου. Πεθαίνεις ; Θερα-
πεύεσαι. Τί θέλεις ; Ἄποκρίσου.

Τῆς Λένης πύργος εἶν' ἐδῶ. Ὅ,τι ζητεῖς, θὰ δώσῃ. Λέγει
καὶ ὁ τραγουδιστής.—Δούλα ὅμως, ἀπελπίσου. — Ποῖαν νύμφην
τότε τόσαις γυναικες θὰ στολίσωμεν ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ὑποδακρύουσα

Μοῦ πνίγεται ἡ φωνή. . . . Εὐτυχισμέναις σεῖς. . Δότε με
νὰ πῖω ἡ πτωχή, ἐδίψασα !

ANNA ἀφαρπασθεῖσα ὑπὸ συγκινήσεως

Πίε, πίε, ἄμοιρη ! Ἐδῶ εἰς τὸ χρυσὸ καὶ ἡ κυρά μας πίνει
Πίε, δροσίσου, κάθισε. . . . Καὶ ὕστερα μᾶς λέγεις.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ λαμβάνουσα τὸν ἀμφορέα

Στεφανομένη εἶσαι, κόρη μου ;

ANNA

Ὅχι, καλὴ μου.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Χρυσὴ νὰ σὲ στεφανώσῃ μοῖρα. . . .

ANNA συγκινημένη

Πτωχή !

(Ἡ Σμαράγδα πίνει· αἱ γυναῖκες συγκινοῦνται).

Θεράπαινά τις,

Θεεῖ, συγχώρητέ με ! . . . Ἀπαράλλαχτη ! . . .

(Παίει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ . . . ἀποσύρεται τρέμουσα)

ANNA καθ' ἑαυτήν.

Νομίζεις πῶς καὶ τὰ χεῖλη της εἶνε καμωμένα νὰ πίνωσιν
εἰς χρυσᾶ ποτήρια ! Πῶς μὲ μαγεύει ἡ πτωχή !

(Πρὸς τὴν Σμαράγδαν ἀποποιοῦσαν),

Πόθεν, μὰς εἶπες, ἔρχεσαι ; Πῶς λέγεσαι ; Τίνος νὰ ᾔσουν
κόρη ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Σεῖς εἶπετε τὸ ὄνομά μου, ἄμοιρη, λέγομαι· ἔρχομαι ἀπὸ τὰ
ξένα. Νὰ καθίσω ἤθελα ἐδῶ. . . .

ANNA

Τίνος νὰ ᾔσουν κόρη ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Τῆς Λένκας δούλα ἔρχομαι. . . . εἶπέτε της· μὲ θέλει ;

Θεράπεινά τις

Καὶ τί γνωρίζεις ἄμοιρη.

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Γνωρίζω ; Τίποτε.

Θεράπεινα

Τίποτε ; Καλὰ ποῦ σ' ἠύραμεν ! Καὶ τότε τί σὲ θέλομεν ;

ANNA

Σταθῆτε· σιωπὴ ! Κάτι θὰ γνωρίζῃ ἡ ἄμοιρη !

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἄλλοτε ἐγνώριζα καὶ ὕφαινα βελουδόν. . . Ἡ μόνη τέχνη
μου. Ἄλλο τίποτε.

ANNA

Βελουδόν ; Γνωρίζεις πῶς ὑφαίνεται βελουδόν ; Λοιπὸν ἐσώ-
θης ἄμοιρη ! Τὸν κόσμον ἐχάλασεν ἡ κυρά μας νὰ εὕρῃ νὰ ὑφάι-
νωσι βελουδόν. Στάσου. Ἡ τύχη σου ἀνοίγεται.

(Φεύγει δραματικᾶ).

Μία τῶν θεραπεινίδων

Μία καὶ μοναχὴ ἐγνώριζε βελουδον... Τώρα ἔχετε γειὰ γει-
τόνισσας !

Θεράπεινάτις

Δὲν ἔχεις ποῦ νὰ κοιμηθῇς καὶ γνωρίζεις νὰ ὑφαίνης καὶ βε-
λουδον ! Μὴ χειρότερα ! ..

Ἄλλη

Τώρα μένει νὰ μᾶς εἴπῃ πῶς εἶνε κόρη τοῦ δεσπότη.

(Αἱ γυναῖκες ἀπομακρύνονται· σιωπὴ καὶ ἡ
Σμαράγδα μένει μόνη.)

ΕΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δωμάτιον τῆς Λένας σκοτεινόν. Ἡ Λένα μόνη φαίνεται
βεθυτισμένη εἰς βαρεῖς συλλογισμούς. Ἐρχεται ἡ

ANNA κρατοῦσα τὸν ἀμφορέα

Δέσποινα, δέσποινα, ἦλθα ! ..

ΛΕΝΑ

Αἶ, ὕστερον ;—Ἡργησες ὁμῶς πολὺ !

ANNA

Ἡργησα ; Πίστε λοιπὸν πρῶτον καὶ θὰ σᾶς εἰπῶ.

ΛΕΝΑ

Δός με νὰ πῶ, καὶ λέγε ὅ,τι θέλεις.

(Ἡ Ἄννα δίδει τὸν ἀμφορέα· ἡ Λένα πίνει.)

ANNA

Καλὰ ἐγὼ εἶδα ὄνειρον ! Πόσον εὐμορρῆ ! Πόσον ἡμερῆ, πό-
σον ἀγκυπητὴ ἡ ἄμοιρ ! Καὶ νὰ γνωρίζῃ . . .

ΛΕΝΑ, ἐγειρομένη ἐν ταραχῇ

Ἄννα ποῖος ἔπιεν ἀπὸ τὸν ἀμφορέα τοῦτον ;

ANNA

Κανείς.

ANNA ἐν παραχῇ

Ποῖος ἔπιεν ἀπὸ τὸν ἀμφορέα τοῦτον; Ἐλέησόν με Κύριε!

ANNA ἀναμνησθεῖσα

Ναί, ναί, ἔπιεν ἡ πτωχή· ὦ, ἂν ἡ πτωχεία γίνεταί, δέσποινα, τόσον γλυκεῖα, τόσον χαριτωμένη, τόσον ἀπλῆ, πτωχοὶ θὰ ἦνε καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ οὐρανοῦ! Ἡ ἄμοιρη! ... Γνωρίζει ...

ANNA

Ποῖος; Ποία εἶνε αὐτή; Παρχλακτεῖς!

ANNA

Ὅχι, ὄχι· εἶνε ἀληθινόν. Ἦλθε μία πτωχή, δέσποινα, μία πτωχή ἀπὸ τὰ ξένα, ἔρημη, πεινῶσα, ὅμως εὐμορφη, εὐμορφη, εὐμορφη. Ἐζήτησε νὰ γίνῃ δούλα σου, δέσποινα. Τῆς εἶπαμεν: ἔδω εἶνε δούλαι χίλια. Ἡ πτωχή! Τότε ἐζήτησε νὰ πῇ. Ναί, Τόσον μὲ ἐμάγευεν ἡ μορφή της, ἡ φωνή της, τόσον μὲ ἐκέρδαιεν ὁ τρόπος της, τόσον ἐλυπήθη ἡ ψυχὴ μου, ὥστε, εἶνε ἀληθινόν...

ANNA

Τί;

ANNA

Εἶνε ἀληθινόν ... Ἐνῶ ὅλη ἔκλινε ἐπάνω της, τῆς ἔδωκα καὶ ἔπιεν· ἐλησμονήσα.

ANNA

Ἀπὸ τὸν ἀμφορέα;

ANNA

Ναί, δέσποινα.

ANNA, δακρύουσα καὶ γεγωνυῖα

Μὴν εἶνε ἡ κόρη μου;

ANNA ἔντρομος

Τίς;

ANNA

Αὐτή, ἡ πτωχή.

ANNA

Χριστέ καὶ Παναγία μου!—Τίς ἡ κόρη σου, ἡ Σμαρ....

ΛΕΝΑ

Ἡ Σμαράγδα, ναί, εἶδες καλὰ ;

ANNA

Παναγία Δέσποινα ! . . . Ἡ κόρη σου ; Ἡ ἄμοιρη αὐτή ;
αὐτὴ ἡ ἔρημη, ἡ δούλα σου ;—Τί εἶπες, δέσποινα ;

ΛΕΝΑ

Σὰς εἶπεν ἄλλο τι ; Γνωρίζει πῶς ἐγὼ τὸν πύργον ἔχω ; Σὰς
εἶπε δι' ἐμέ ; Γνωρίζει νὰ κεντῇ χρυσῇ καὶ μαργαρίτας εἰς ἐργό-
χειρα ; Ὁμίλει, λέγε μου, εἰπέ, γνωρίζει . . . Πόθεν ἔρχεται ;

ANNA

Πῶς ἀγαπᾷς τὸ τέκνον σου, χρυσῇ μου δέσποινα, πῶς εἰς αὐτὸ
ὁ νοῦς σου αἰωνίως κρέμαται ! Αὐτὴ εἶνε πτωχὴ καὶ ἔρημη. Ὅμως
γνωρίζει, ναί, γνωρίζει . . . καὶ αὐτὸ ἡρχόμην προσχαρῆς νὰ σ'
ἔλεγον. Γυναικὲς εὖρομεν νὰ σοῦ ὑφαίνῃ ὅπως ἤθελες καὶ ἐζήτεις
τόσον χρόνον, δέσποινα . . .

ΛΕΝΑ

Γνωρίζει νὰ ὑφαίνῃ τὸ βελούδον ;

ANNA μετὰ χαρᾶς

Ναί, ναί !

ΛΕΝΑ

Εἶπεν αὐτὴ ; Ὑφαίνει ; Ἦκουσες ;

ANNA

Ὑφαίνει, ναί, τὸ ἤκουσα.

ΛΕΝΑ ὡχρεῶσα

Ἄννα, μὴ ἦνε, ἡ Σμαράγδα μου ;

ANNA

Ἄ, δέσποινά μου, πῶς, αὐτὴ ! Ὅπου ἐχθροῦ σου θέλει !

ΛΕΝΑ

Σιώπα, σιώπα. Ἡ τελευταία μου πνοή εἰς τὸν λαϊμόν μου πνίγεται. Τρέχε' εὐρὲ αὐτήν, εἰπέ νὰ ἔλθῃ, εἰπέ πῶς νὰ ὑφαίνῃ θέλομεν, εἰπέ . . . τίποτε ! Λάβε αὐτήν, φέρε αὐτήν εἰς τῆς Σμαράγδας τὸ δῶμα, βάλε αὐτήν εἰς τῆς Σμαράγδας τὸ κάθισμα, δὲς εἰς αὐτήν τῆς Σμαράγδας τὸ κτένιον, δὲς εἰς αὐτήν τῆς Σμαράγδας τὰ νήματα, ἄπλωσον εἰς αὐτήν τῆς Σμαράγδας τοὺς πλοῦτους νὰ ὑφάνῃ . . . ὦ Θεέ μου, Θεέ μου, βοήθει με ! — Ἀκόμη ἔδω, Ἄννα ;

ANNA ὀλιγοδρανής

Δέσποινα τὰ γόνατά μου λύονται . . . Ἄν ἦνε αὐτή ; . . .

ΛΕΝΑ

Θὰ ἔτρεχα ἐγὼ, ἂν μὴ ἐφοβούμην ν' ἀποθάνω εἰς τὸν δρόμον ! Τρέχε μὴ φύγῃ ! Φέρε αὐτήν ἐκεῖ. Ἀκόμη μὲ βλέπεις ; Ποῦ εἶνε λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι μου ; Εἰπέ νὰ ἔλθωσιν ὅλοι ! Πανηγίᾳ μου ! . . .

ANNA φεύγουσα

Ὑπάγω· θὰ καθίσῃ εἰς τὸν ἐργαλειὸν τῆς Σμαράγδας. Θὰ κλείσω τὸ στόμα μου καὶ εἰς κανένα δὲν θὰ εἶπω τι. Πῶς νὰ μάθῃ κανεὶς ὅτι ἡ δέσποινα φαντάζεται πῶς ἡ Σμαράγδα, ἡ Σμαράγδα τῆς . . .

ΛΕΝΑ

Ναί, ναί· μὴ εἶπες εἰς κανένα τίποτε. Εἰπέ νὰ καθίσῃ, δὲς νὰ ὑφάνῃ μόνη τῆς καὶ φύγε σύ, ἄφες μόνην αὐτήν. Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ !

ANNA καθ' ἑαυτήν

Εἶδα πολλά . . . ὅμως γελῶ ἀντὶ νὰ κλαίω.

(Φεύγει)

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΑΕΝΑ μόνη

Ἡ αὐτὴ πνοή, τὸ αὐτὸ μύρον . . . Ἐὰν ἦνε ἐκείνη ! Ὅταν ἦτο πικιδίον καὶ ἔκλινε ἄποτε ὡχρὰ καὶ σιωπῶσα, ἔθετα τὰ χεῖλη μου εἰς τὰ χεῖλη της καὶ ἐνόουν ἐὰν ἦτο ἀσθενής καὶ ἐνόουν ποῖαν πληγὴν νοσηρὰν ἔλαθεν, — μόνον ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς ἦν ὡσφραϊνόμεν. Ὅταν ἦτο νεῖνις μικρά, ἐν μέσῳ τῶν φιλημάτων μου, ἤσθανόμην ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν χειλέων της ἐὰν ἔκλειεν ἐντὸς γαλήνην ἢ λύπην. Ἀρωματίζετο εἰς τὸν ἀμφορέα· ἄρωματίζετο πρὸ τόσοῦ χρόνου λησμονηθέν, τόσον χρόνον ἀσπαστὸν καὶ οὐράνιον ! Ἐὰν ἦνε ἐκείνη ; Ἐὰν ἦλθεν ἡ Σμαράγδα ; Ποῦ δύναμις νὰ ριφθῶ εἰς τὰ παράθυρα ; νὰ καταβῶ καὶ ἐνατενίσω αὐτήν ; Ἄς ἔλθῃ ; Ποῖα εἶνε ! Ποῖα ὁμοιάζει τοσοῦτον τὴν κόρην, ἥτις με ἀφῆκε, ἐκείνην ἥτις γελῶσα παρήτει τὴν στοργὴν μου καὶ τὴν ἀγκάλην μου ἔρημον καὶ ἐσπαρχυμένην ; Ποῖα ἔρχεται καὶ ζητεῖ νὰ γίνῃ δοῦλά μου, ὅταν ὁμοιάζῃ τὴν Σμαράγδαν ; — (μετὰ μικρὰν σιγὴν). — Μακρὰν ἀπ' ἐμέ ! μακρὰν ἀπὸ τὸν πύργον μου ἢ εἰκὼν ἐκείνης, τὸ φάσμα ἐκείνης, ὅπερ θὰ μοῦ ὑπενθυμίζῃ τὴν σκληροτέραν κόρην τῆς γῆς ! — Ἄννα ! Ἄννα ! Νὰ μὴ ἔλθῃ, νὰ μὴ ἔλθῃ, νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ ἡ πτωχὴ αὐτή ! Δότε εἰς αὐτὴν πλούτη μεγάλᾳ, δότε εἰς αὐτὴν ζωὴν βασιλείας, ἀλλὰ κλείσατε τὴν θύραν. — Ποῦ εἶνε οἱ ἄνθρωποι μου ; Ἄννα ! Ποῦ εἶνε ; Νὰ φύγῃ, νὰ φύγῃ ἡ κακὴ μέντις, νὰ φύγῃ ἐκείνη, ἥτις τόσον καλὰ μιμεῖται τὰ χεῖλη καὶ τὰς χεῖρας τῆς Σμαράγδας. — Λύονται τὰ γόνατά μου ὅλον ἐν ὅταν συλλογισθῶ ὅτι δύναται . . . — Θεέ μου, σῶσον με ! — Ἐὰν ἔλθῃ ἐκείνη ; Ἄ πῶς ἡ τύχη με παίζει ! Ἐκείνη γελᾷ καὶ χαίρει καὶ αἱ μάγισσαι μιμοῦνται αὐτὴν καὶ ἔρχονται ἐμπρὸς μου νὰ μοῦ σπαράσσωσι καὶ τὸ ὕστατον γῆρας ! Ὅχι, ὄχι. Γνωρίζω ὅτι οὐδέποτε ἡ σκληρότης σου, κόρη ἀνίλεως, οὐδέποτε θὰ σὲ ἀφήσῃ νὰ ἔλθῃς καὶ πάλιν εἰς τὴν μητέρα σου· ὅμως οὐδέποτε καὶ ἐγὼ θὰ δεχθῶ εἰς τὴν στέγην μου καὶ τὴν γυναῖκα, ἥτις θὰ σὲ

ὁμοιάζῃ μικρόν, ἥτις θὰ μὲ παρίστα σὲ αὐτήν, ἥτις θὰ μὲ γελᾷ καὶ πάλιν διπλοῦν οὕτω καὶ οἰκτροτάτον γέλασμα ! Μακρὸν ἀπὸ τὸν πύργον μου ! . . .

(Ἀπέρχεται βιαία.)

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Ὁ πρῶτος θάλαμος τῆς πρώτης πράξεως. Ὁ χρυσοῦς ἐργαλείος, τὰ νήματα ἔτοιμα, τὸ πᾶν ὅπως ἐν τῇ πρώτῃ πράξει. Εἰσέρχεται πενιχρὰ ἡ

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Ἐδῶ εἶνε. . . ὅλα τὰ ἴδια, ὅλα ἀναλλοίωτα, ὅλα ὡς νὰ ἔφυγον χθὲς ἀπὸ πλησίον αὐτῶν. — ὦ μῆτέρ μου, μῆτέρ μου ! — Ἐφυγον, ἔλειπον τόσον χρόνον ἀληθῶς ἢ ἐκοιμώμην εἰς πλάνον καὶ ἄγριον ὄνειρον ; Εἶνε ὅ,τι βλέπω ἀληθῆ ἢ ἀκόμη πλανῶμαι καὶ θ' ἀκούσω τὴν κραυγὴν Τούρκων μετὰ μικρόν καὶ θὰ λυθῇ τὸ γλυκὺ ἤδη ὄνειρον ;

(Προσέρχεται εἰς τὸν ἐργαλείον.)

Ἰδοὺ ὁ μικρὸς μου κόφινος· ἰδοὺ τὰ λεπτὰ μου νήματα· ἰδοὺ ὅ,τι τόσον ἡγάπησα καὶ δι' ὧν ἐμέτρησα χρυσᾶς ἐλπίδας καὶ χρυσχυγέστερα τῶν νημάτων τούτων ὄνειρα ! Ὅλα μοὶ ὁμιλοῦσιν, ὅλα, ὡς ἐγώ, νομίζω ὅτι κλαίουσι διὰ τόσον χωρισμὸν καὶ τόσῃ σκληρότητι. . . ὦ, τώρα ἔρχομαι δούλη σου, μῆτέρ μου. Τώρα οὐδὲν ἀπαιτῶ, τώρα σιωπῶ, τώρα ἄφες με νὰ ζῶ ὡς αἱ δοῦλαί σου ! . . . Σιωπῇ, σιωπῇ μὴ μὲ ἀκούσῃ τις. . . Ἄς καθίσω, ἄς ρανῶ ὅτι γνωρίζω πῶς ὑφαινοῦσι· οὕτω θὰ ἀγκνηθῶ. — Ὅλα τὰ ἴδια· μόνη ἐγὼ παρήλλαξα, μόνη ἐμὲ οὐδεὶς θ' ἀναγνώριση πώποτε !

(Λαμβάνει τὴν κερκίδα καὶ ὑφαίνει.)

Τόσον εὐκολα ὡς χθὲς ν' ἀρῆκα τὸ κτένιον !

(Σιωπῇ Μετὰ μικρὸν θαυρούσα.)

Θεέ μου, δός μου δύναμιν ! Ἄς εἴπω ὅ,τι ἄλλοτε μ' ἐμάγευε καὶ ἄς ἀποθάνω ὕστερον. Οὐδὲ νὰ ζήσω θελῶ τοῦ λοιποῦ . . .

(Ἄδουσα)

Δάση, χωρία, — ὅλ' αὐτὰ

Τόσα μου πλούτη ζηλευτά,

ὦ κόρη, θὰ κερδήσης.

Ἐάν τοῦ Μόρτου τὸν υἱὸν

Ὡς σύντροφόν σου καὶ Θεὸν

Σὲ ἶδω νὰ φιλήσης.

(Πλαγία τις θύρα ἀνοίγεται καὶ φαίνεται κάτωχρος καὶ
τρέμουσα ἡ Λένα)

Ἄλλ' ἦλθον χρόνοι τῶν σφαγῶν,

Κ' ἐν μέσῳ πείνης καὶ φλογῶν

Ὁ Θάνος μου παλαίει.

Κ' ἐν μέσῳ τόσης συμφορᾶς

Τῆς λέγει λόγους τῆς χαρᾶς,

Ἄλλ' ἡ Σμαράγδω κλαίει.

ΛΕΝΑ ὁρμῶσα μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας

Κόρη μου, κόρη μου, Σμαράγδα μου, εἶσαι σύ! Σὺ εἶσαι μό-
νη μου χαρά; Βοήθει με!

(Ἰσταται κλονουμένη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου.)

ΣΜΑΡΑΓΔΑ ἐγειρομένη καὶ ὁρμῶσα πρὸς αὐτὴν

Μητέρα μου, μητέρα μου! Συγγνώμην. . . .

(Γονατίζει θλίβουσα τὴν μητέρα της)

ΛΕΝΑ φιλοῦσα τὴν κόρην της

Σὺ εἶσαι! Σὺ, Σμαράγδα! Σὺ ἄγγελέ μου, ἦλθες; Μ' ἐνθυ-
μήθης λοιπόν, σκληρὰ καὶ ἀγαπημένη κόρη!ΑΝΝΑ ὁρμήσασα ἐκ της αὐτῆς θύρας καὶ πεσοῦσα
εἰς τοὺς πόδας τῆς Σμαράγδας.

Σμαράγδα μου, νεράκιδα μου, βασιλίστα τοῦ κόσμου!

Σὲ εἶδα ἄλλη μίαν φορὰ; Τὼρ' ἄς σθεσθῇ τὸ φῶς μου!

ΛΕΝΑ

Εἰπέ με, λάλει, Σμαράγδα μου : ποῖος ἀκόμη μένει ἐκτὸς τοῦ πύργου μου ; Ποῖος θὰ ἔλθῃ ἀκόμη ἐδῶ κύριος καὶ βασιλεὺς ; Εἰπέ, Σμαράγδα μου, εἰς ποῖον ν' ἀνοιγῶσιν αἱ θύραι ὅλας τοῦ πύργου καὶ αἱ ἀγκάλαι τῆς μητρός σου ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ

Μητέρα μου. . . .

ΛΕΝΑ

Σμαράγδα μου, ποῖος ἀκόμη λείπει, ὃν ἠγάπησες ;

ΣΜΑΡΑΓΔΑ δακρύουσα

Ὁ Θάνος Καλλιस्थένης.

ΛΕΝΑ

Εἰπέ λοιπὸν τὸ ἠγαπημένον ὄνομα ! Ποῦ εἶνε ! Ἐγείρου. Ὁ Θάνος ὅπου καὶ ἂν ἦνε, εἶνε αὖριον ἐδῶ.

(ὁρμῶσα καὶ ἀνοίγουσα τὴν μεγάλην θύραν ὅθεν εἰσρέουσιν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ πύργου.)

Χαίρετε ὅλοι. Ἦλθε τὸ τέκνον μου, κλύσατε ὅλοι ἐκ τῆς χαρᾶς Τὸ γῆράς μου ὅλον θέλω νὰ γίνῃ μία αἰωνία πανήγυρις ! — Κλύσατε ὅλοι ἐκ τῆς χαρᾶς. Ἦλθεν ἡ Σμαράγδα μου !

ΤΕΛΟΣ

Ἡ ΕΓΓΑΜΟΣ Ἡ ΑΥΤΟΧΕΙΡ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΥΟ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ευτέρπη, Ρωμύλος, Ίωδήφ, Δίλλης.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει

Ἦν ἔτει 186....

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ο ΛΙΛΛΗΣ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Θάλαμος εὐρύς καὶ ὡς κάλλιστα ηὔρεπισμένος. Ἀριστερᾷ ὥραία ἱματιοθήκη.—Εὐτέρπη ὀρθία καὶ καλλύνουσα τὰ ὀνύχιά της διὰ χαρίεντος μαχαριδίου.—Ρωμύλος καθήμενος πλησίον μικροῦ ψευδοῦς τραπεζίου καὶ ἀναγινώσκων εἰκῇ βιβλίον.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Λοιπόν, νεώτερα;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Πόσον ἔχει δίκαιον!

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ποῖος;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἐδῶ, ὁ Legouvé.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Εἰς τί ἔχει δίκαιον, τί ἀναγινώσκεις;—Εἶνε ὁμῶς, φίλε μου, ἥκιστα ἱπποτικὴ καὶ ἀβρόφρων καὶ ἡ στάσις κυρίου, ἐνώπιον γυναικὸς ἀγαπωμένης, ἀναγινώσκοντος σχολαστικώτατα ἐπὶ ἡμίσειαν ἡδὴ ὥραν . . .—αἶφνης ἐκθεσὶν τινὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις ποιητικοῦ ἀγῶνος!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Πόσον ὥραϊον βιβλίον! Les pères et les enfants au XIX siècle. Ἀνέγνωσες ποτὲ αὐτό;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ὁχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἄλλ' ἀνέγνωτες τὴν Βαλεντίνην τῆς Σάνδης ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

ὦ, πρὸ πόσου χρόνου !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Καὶ τὴν Ματθιᾶδην ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Τοῦ Σύη ; ὦ, τὸν φρικώδη Lugarto ! Καὶ ἔχω ἀναγνώστη
ἴσως τόσας μυθιστορίας τοῦ Δουμά, ὅσας οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἔγραψεν.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἀλλὰ τοῦ υἱοῦ του τὰ δράματτα ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ὅχι, βαρύνομαι· οὐδέποτε ἐνόησα τὸν ποιητὴν ὁμοῦ καὶ ἱε-
ροκήρυκα.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Κρίμα ! Καὶ ἰδοὺ διατὶ εἶσαι πλειότερον ἐρωμένη καὶ ὀλιγώ-
τερον μήτηρ.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Πῶς ; Ἐγὼ ἀγαπῶ μέχρι μανίας τὸν Αἰλλην μου !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Μέχρι μανίας . . . Νομίζεις τάχα ὅτι μέχρι μανίας στοργὴ
δεικνύει τὴν βαθύτητα καὶ τὸ σθένος τοῦ αἰσθήματος ἢ τουναντίον
ἀδυναμίαν ψυχῆς ; Ἐγὼ καὶ ἐν τῇ μέχρι μανίας τοιαύτῃ στοργῇ
ἀνακαλύπτω πλειότερον τὴν ἐρωμένην ἢ τὴν μητέρα. Εἶχα πα-
τέρα ὅστις οὐδέποτε μὲ ἐφίλησε καὶ ἐν τούτοις ὅστις . . .—

ΕΥΤΕΡΠΗ

Παραληρεῖς. Γνωρίζεις τάχα σὺ τί θὰ εἶπῃ μητρικὴ στοργή ;
Ὅταν ἀπέκτησα τέκνον καὶ ἔφευγον ἀπὸ τὰς ἐσπερίδας καὶ τοὺς
χοροὺς χάριν αὐτοῦ, ἡ ἀγαθὴ καὶ γλυκεῖα φίλη μου Θάλεια,—
γνωρίζεις αὐτήν, νομίζω ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ναί, προχώρει.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἡ Θάλεια λοιπὸν ἀπορουῖσα μοὶ ἔλεγεν: « Ἀγαπᾷς λοιπὸν το-
σοῦτον τὸ τέκνον σου; Πῶς ἀγαπᾷς αὐτὸ τόσον πολὺ, Εὐτέρπη;
Ἐννοῶ τὸν ἔρωτα· ἀλλὰ ποῖον πάλιν εἶνε αὐτὸ τὸ αἶσθημα τῆς
στοργῆς; Εἶνε τόσον μέγα; Ὑποκρίνεσαι». Καὶ ἐγένετο.—Ὅταν
ἔμως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἦλθε νὰ με ἴδῃ καὶ μοὶ ὠμίλει ἀπαύ-
στως περὶ τοῦ τέκνου της, «Θάλεια, τῇ εἶπον, ἀγαπᾷς τὸ τέ-
κνον σου;» Ἐγέλασε καὶ πάλιν τότε, ἀλλὰ με εἶπε: «Γνωρίζεις
μέχρι ποίου βαθμοῦ; Πολλάκις εἶμαι εἰς τὸν περίπχτον μακράν·
αἶφνης, ἢ μικρὸν ἀτενίσασα στρουθίον μεθιπτάμενον εἰς τὰ δέν-
δρα, ἢ ὀρνίθια νεογεννῆ πλανώμενα εἰς τοὺς κήπους, ἀναπολῶ τὸ
τέκνον μου καὶ παραιτῶ τὸν περίπχτον καὶ σπεύδω συνέχουσα
τοὺς παλμούς καὶ φθάνω εἰς τὸν οἶκον, νὰ ἴδω αὐτό, νὰ φιλήσω
αὐτὸ καὶ πάλιν, νὰ ἐναγκαλισθῶ αὐτὸ καὶ πάλιν μέχρι πνιγμο-
νῆς, μετὰ χαρᾶς ἀμυθήτου, μετ' ἀγαλλιάσεως οὐρανίας!» Τοι-
αῦται εἰσὶ, Ρωμύλε, αἱ μητέρες.

ΡΩΜΥΛΟΣ σκυθρωπὸς

Ἀληθῶς. Καὶ ἰδοὺ διατί πολλάκις ἠπόρησα πῶς αἱ βασιλίσ-
σαι γίνονται ἐν ταύτῃ καὶ ἐπαίτιδες.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Δηλαδή;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Δηλαδή πῶς μετὰ τοιοῦτον ἱερὸν καὶ οὐράνιον αἶσθημα, δέ-
χονται καὶ γίνονται ἐρωμέναι.

(Κλίνει καὶ φιλεῖ τὰς χεῖρας της).

ΕΥΤΕΡΠΗ

Διότι, . . . διότι, . . . ἐπλάσθησαν αἰωνίως νὰ ἀγαπῶσιν.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Με ἀγαπᾷς λοιπὸν πάντοτε;

ΕΥΤΕΡΙΗ

Μέχρις ἐγκλήματος, ὡς βλέπεις.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἄλλὰ πῶς μετὰ τὸν ὀφειλόμενον ἔρωτα πρὸς τὸν σύζυγον, μετὰ τὴν ἄπειρον στοργὴν πρὸς τὰ τέκνα, μετὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς συγγενεῖς, πῶς περισσεύει πάλιν τόσος ἔρως τῆς γυναικὸς πρὸς ἓν ὅλως τρίτον ἄτομον, — ἐμὲ αἴσνης;

ΕΥΤΕΡΙΗ

Ἡ καρδίᾳ τῆς γυναικὸς εἶνε ὁ πλουσιώτερος καὶ ἐλευθεριώτερος ἡγεμών.

ΡΩΜΥΛΟΣ *μειδιῶν*

Ἡγεμὼν τοῦ ὁποίου εἰς εἶνε συνήθως ὁ ὑπεύθυνος ὑπουργός, ἐνῶ πολλοὶ οἱ ἱδίᾳ εὐνοούμενοι. . . .

ΕΥΤΕΡΙΗ

Πολλοί, ὄχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Τότε ἂν εἰς ἓνα ἢ δύο περιορίζεται ἡ εὐνοια, εἶνε ἐγωῖσμός καὶ σκληρότης, ἐνῶ ἡ καρδίᾳ τῆς γυναικὸς εἶνε ὅλη ἔρως, ὡς εἶπες.

ΕΥΤΕΡΙΗ

Ἄφες τὴν διαλεκτικὴν τοῦ σοφιστοῦ. — Ποῖον ὁμῶς θεωρεῖς ὑπεύθυνον ὑπουργόν;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Τὸν Ἰωσήφ, ἀπλούστατα.

ΕΥΤΕΡΙΗ

Ἀληθῶς τὸν πτωχόν!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Εἶσαι βεβαία ὅτι ἀπῆλθε διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου;

ΕΥΤΕΡΙΗ

Θὰ ἀπῆρχετο πεζὸς — τόσον χαίρει διὰ τὴν νέαν ἀγοράν.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ποίαν;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἠγόρασεν ἐκτάσεις τινὰς εἰς Μέγα Ρεϋμα. Καὶ σχεδιάζει νὰ οἰκοδομήσῃ ἐκεῖ χίλιζ'. . . . châteaux en Espagne!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Τῶν ὁποίων ὅλων κυρίαν καὶ αἰθερίαν νύμφην μελετᾷ νὰ κα-
ταστήσῃ σέ.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ναί. Τὸ ὄνειρόν του εἶναι πλουσιωτάτη ἔπαυλις. Καὶ ἂν ἐ-
γνώριζες, Ρωμύλε, πόσον μὲ ἀγαπᾷ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Οἱ πτωχοὶ σύζυγοι! Σᾶς ἀγαπῶσι θερμῶς; Ἐνοχλεῖσθε καὶ
ἠπομακρύνεσθε. — Σᾶς ἀγαπῶσι παρέργως; Πικραίνεσθε καὶ
ἐκδικεῖσθε. — Ποῖος λοιπὸν σᾶς ἀρέσει;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ὁ ἀνατέλλων ἥλιος.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ὅχι ὁ μεσουρανῶν. Δικαίως. Ὁ τῆς μεσημβρίας εἶνε πνιγη-
ρός, ἐνῷ ὁ τῆς αὐγῆς ἥλιος εἶνε πλήρης κάλλους καὶ δρόσου. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Οὔτε διὰ τὸ ἐν, οὔτε διὰ τὸ ἄλλο· ὁ ἀνατέλλων ἥλιος εἶνε
φίλτερος, διότι εἶνε νέος ἀπλῶς, ἥτοι διότι ἦτο τέως ἄγνωστος.

ΡΩΜΥΛΟΣ εἰρωνικῶς καὶ παίζων

Ἐν τούτοις καὶ πῶς νὰ αἰσθάνωμαι καὶ ἐγὼ μεσουρανοῦντα τὸν
ἔρωτά μου. . .

ΕΥΤΕΡΠΗ πικρῶς

Πιθανῶς· διότι σὲ ἠγάπησα πολὺ καὶ ἀπεκαλύφθην ὁλόκληρος.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Καὶ ἐν τούτοις εἴσκι βαθεῖα ὥς ὠκεανὸς καὶ σιωπηλὴ ὥς ὁ
θάνατος.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἐνώπιόν σου, ὅχι ἐνώπιον τοῦ Ἰωσήφ, ναί. — Ἐχει καλῶς ὅμως· ἄς γνωρίζω καὶ ὅτι αἰσθάνεσαι μεσουρανοῦντα τὸν πρὸς ἐμὲ ἔρωτά σου !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Δηλαδή ἰδοὺ πῶς : Ἐγὼ δέχομαι, μόνον πρὸς ἑγγαμον κυρίαν, τὸν ἔρωτα τρίτου ὡς τὸ αἰνιγμα καὶ ὃ ἐμμανῶς ἐμμένομεν μέχρις οὗ μάθωμεν καὶ εὐρωμεν τὴν λύσιν· ὅχι ὅμως καὶ πάντα ἔρωτα, ὡς ἄλλοι φρονοῦσιν. Διότι ἐν πρώτοις, ἐγὼ τὸν νόμιμον γάμον θεωρῶ καὶ πρεσβεύω πληρέστατα ὡς τὸ Εὐαγγέλιον· ὅτι γίνονται καὶ ἐνοῦνται οἱ δύο εἰς μίαν μόνην . . . καρδίαν.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Σιώπα, διάβολε, διότι εἶσαι ἀηδής. Ἄλλως τε καὶ μόνη ἡ ἐνταῦθα παρουσία σου αἴρει τὴν περὶ τοῦ ἑγγάμου βίου πεποιθήσιν σου ταύτην.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἄ, ταῦτο ἀνέμενον νὰ μὲ εἴπῃς ! Μὴ σε ἀπατᾷ τὸ φαινόμενον, ἡ κατὰ τύπους πρεμέβασις τοῦ Ρωμύλου· κατ' οὐσίαν ἡ θρησκεία ἔχει πάντοτε δίκαιον· Διότι πῶς ἄλλως ἐξηγεῖται, εἰμὴ διὰ τῆς εἰς ἕν ἄτομον ἐνώσεως τῶν δύο ἐν τῷ νομίμῳ γάμῳ, ὁ τρίτος κατὰκτητὴς νὰ βλέπῃ πρὸς τὴν δεσποίνην τὸ ὄνειρον, τὸ δὲ θαῦμα νὰ φύεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δεσπότου ;

ΕΥΤΕΡΠΗ φράττουσα διὰ τῶν χειρῶν
τὰ ὦτά της καὶ φεύγουσα.

Εἶσαι ἀχρεῖος ! Φύγε, φύγε ! Νὰ μὴ σε ἴδῃ !

Ἐρχεται πρὸς κατόπρου καὶ διορθοῦ τὴν κόμην της

ΡΩΜΥΛΟΣ καγχάζων

Εὐτέρπη ! . . . Εὐτέρπη, μετανῶ, ἀλλάσσω θεωρίαν. Αἰωνίως σεμνὸς τοῦ λοιποῦ !

ΕΥΤΕΡΠΗ ἐπανερχομένη οἶσιν ὀργίλῃ

Βωμολοχεῖς ὡς ἀμαξήλατης, σκέπτεται ὡς Σαττανῆς, γελαῖς ὡς πράφρων ! Οὐδὲ θέλω νὰ σε ἴδω τοῦ λοιποῦ !

ΡΩΜΥΛΟΣ ἱκετευτικῶς

Ἀκουσόν με, Εὐτέρπη· μετενόησα ! ὦλίσθησα, συγχώρει με !

(Κλίνων τὸ γόνυ καὶ ἀρπάζων τὴν χειρὰ της)

ὦλίσθησα ἰδοὺ ὅτι εἰμὶ κατὰ γῆς. Ἀφες με νὰ σὲ φιλήσω !
 Λαλεῖς τόσον εὐμορφᾷ ! — Δοιπὸν ἄς ἀποθάνω !

(Ἀνεγειρόμενος)

Ἐλησμόνησα τὴν συμβουλὴν φρονιμωτάτου φίλου μου !

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ποίαν συμβουλὴν ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ὅτι εἰς τὰς ἐρωτικὰς μετ' ἐγγάμων συνελεύσεις πρέπει νὰ
 λαλῇς περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Βάμβου, ἐν ᾧ ἐν ταύτῳ προσπαθεῖς...

Ἀκούεται ὁ κῶδων τῆς εἰσόδου τοῦ οἴκου,

ΕΥΤΕΡΠΗ βλαῦσα κραυγὴν

Ἄ ! . . . — Ποῖος νὰ ἦνε ;

(Φεύγει ταχεῖα)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ο ΡΩΜΥΛΟΣ μόνος

ΡΩΜΥΛΟΣ γελῶν

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι, ὡς ὁ ἡμίονος, βλαδίζω πάντοτε εἰς τὸ χεῖ-
 λος τοῦ κρημνοῦ Παίζω ἀλλὰ μίαν ἡμέραν θὰ μὲ κλείσῃ
 τὴν θύραν ἐπιλέγουσα τὴν τετριμμένην ἐπωδὸν : Ἐντεῦθεν ἀπῆλ-
 θον καὶ οἱ ἄλλοι ! — Ἐν τούτοις εἶνε τόσον ἡ Εὐτέρπη ἀγαθὴ !
 . . . — Ποῖος ὁμῶς νὰ ἦλθεν ;

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΡΩΜΥΛΟΣ. Ἐπανερχομένη δραμαία ἡ

ΕΥΤΕΡΠΗ

Φύγε ! Κρύψου !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Πῶς ; Ποῦ ; Δικτί ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ὁ Ἰωσήφ ! Ἐάν σέ εὖρη τὴν ὥρην αὐτήν, ἰδῶ, τὸ πᾶν ἐνό-
ησεν !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Καὶ νὰ φύγω πῶς, πόθεν ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Νὰ κρυβῇς !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Νὰ κρυβῶ ; Πῶς, ποῦ ;

ΕΥΤΕΡΠΗ ἀμηχανοῦσα

Ἐν τούτοις . . .

ΡΩΜΥΛΟΣ ἐπίσης

Ἐν τούτοις . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ δραμεῦσα καὶ ἀνοίγουσα τὴν ἱματιοθήκην

Νὰ φύγῃς ἀδύνατον, θὰ σέ ἴδῃ. Ἐλα, ἔλα· ἔρχεται ! Κρύ-
ψου ἰδῶ !

ΡΩΜΥΛΟΣ προσερχόμενος

Ἀλλὰ . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ ὠθοῦσα αὐτὸν ἐντὸς

Σιωπὴ ! Βυθίσου ἰδῶ. Εἰσέρχου !

ΡΩΜΥΛΟΣ εἰσερχόμενος

Ἀλλὰ . . . Ἐγὼ ἀπεβλακώθην !

ΕΥΤΕΡΠΗ κλείουσα τὸ φύλλον τῆς ἱματιοθήκης

Αὐτοῦ λοιπόν, ἄχρεις ! Θὰ ἴδῃς τώρα ποῖαν τιμωρίαν σοὶ ἡτοί-
μασα δι' ὅσα πρὸ ὀλίγου περὶ μιᾶς καρδίας, περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ
Βάμβα καὶ τοῦ τρίτου κατακκτητοῦ ἐσεμνολόγησις.

ΡΩΜΥΛΟΣ προτείνων τὴν κεφαλὴν περιπαθῶς
Δός με νὰ σὲ φιλήσω !

ΕΥΤΕΡΠΗ δίδουσα αὐτῷ ράπισμα ἐπὶ τῆς παρεῖας
Σ' ἔδωκα !

Κλείει τὴν ἱματισθήκην.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ. Εὐτέρπη μόλις καθίσασα καὶ ἀναλαβοῦσα εἰς
χεῖρας σοβαρῶς τὸν τόμον τοῦ Εἰ. Legouné. Εἰσέρχεται κεκοπιакῶς,
ἀλλὰ γλυκὺς καὶ γαλήνιος ὁ Ἰωσήφ.

ΕΥΤΕΡΠΗ ἡσύχως ἀνεγείρουσα τὰ ὄμματα

Ἄ, σύ, Ἰωσήφ ! Πῶς ; . . .

ΙΩΣΗΦ

Ἐμεινα ! Θ' ἀναχωρήσω μετὰ ἡμίσειαν ὥραν.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Προφθάνεις ;

ΙΩΣΗΦ

Βεβαίως. Θὰ ἐπανέλθω διὰ τοῦ τελευταίου, τὴν νύκτα. —
Φαντάσου· νὰ κάμω τόσον δρόμον, νὰ φθάσω μόλις εἰς τὸν σταθ-
μὸν καὶ νὰ ἴδω ἐνώπιόν μου κινοῦν ἡρέμα τὸ ἀτμόπλοιον χωρὶς
νὰ δύνάμην νὰ κρατήσω αὐτό. οὔτε νὰ πηδήσω ἐντός ! Μὲ ἦλθε
νὰ σκάσω !

(Ἀνακλῶν τοὺς βραχίονας)

ὦ, ἀπηύδησα !

ΕΥΤΕΡΠΗ

Καλλίτερον ὅμως ἦλθες πρὸς σωτηρίαν μου.

ΙΩΣΗΦ

Δικτὶ ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Διότι . . . τιμωρεῖσαι ἀφόνων με μόνην καὶ θηρεύων μόνον τὰ
πλούτη. Διότι, φίλε μου, πρὸ ὀλίγου ἦλθεν εἰς κύριος πλήρης χά-

ριτος, καλλονῆς καὶ αἰσχροτήτος, προτείνων με . . . Οἶα, νομίζεις ;

ΙΩΣΗΦ

Νὰ λάβῃ εἰς ὑπενοικίαςιν τὰς ἐν Ρωύματι γαίας μου.

ΕΥΤΕΡΠΗ γελῶσα

Ἄν ᾗτο τοῦτο, θὰ ᾗτο λαμπρόν· ὄχι, φίλε μου· Ἦλθε προτείνων μοι λίαν ἀβρῶς νὰ λάβῃ εἰς ὑπενοικίαςιν—ἐμὲ αὐτήν !

ΙΩΣΗΦ

Μὴ λέγῃς τοιαῦτά τινα. Καὶ ἡ φαντασίωσις ἀκόμη τοιούτων σκηνῶν εἶνέ τι μικρόν καὶ ἀηδές.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Μικρόν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἀληθές. Νομίζεις ὅτι σὲ ἀπατῶ ;

ΙΩΣΗΦ ἀφροντιστῶν

Παράβολος ἰδέα !—Σὺ, τί εἶπες ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ὡσεὶ προμαντεύουσα ὅτι θὰ ἐπανελθῇς τάχιστα, συνήνουν καὶ κατώρθωσα, ἅμα ἠκούσθης κάτω, νὰ κλείσω αὐτὸν εἰς τὴν ἱματιοθήκην, ἐδῶ. Σοὶ ὀρκίζομαι !

ΙΩΣΗΦ γελῶν

Εἰς ποίαν σελίδαν τοῦ βιβλίου τούτου ἀνέγνωσες τὴν σκηνὴν αὐτήν ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Αὐτὸς ἐκράτει καὶ τὸ βιβλίον αὐτό, ἀλλὰ πᾶν ἄλλο περιέχει νομίζω ἢ τοιαύτας σκηνάς· ἐναὐτῷ πρόκειται περὶ παιδῶν ἀγωγῆς.

ΙΩΣΗΦ ἰδὼν τὸ βιβλίον ἐγγύτερον

Ἀληθῶς . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἀκόμη δυσπιστεῖς ; Λαβέ, φίλε μου, τὸ κλειδίον καὶ ἶδε !

Θέτει εἰς χεῖρας του τὸ κλειδίον τῆς ἱματιοθήκης

ΙΩΣΗΦ

Εἶσαι τρελή !

ΕΥΤΕΡΠΗ λαβοῦσα αὐτὸν τῆς χειρὸς καὶ σύρουσα
Ἐγείρου καὶ θὰ θυμιάσης !

ΙΩΣΗΦ ἐγειρόμενος

Μὰ τὴν ἀλήθειαν . . . θὰ ἦτο νόστιμον !

ΕΥΤΕΡΠΗ ἀρπάσασα τὸ κλειδίον ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ
θέτουσα ἐν τῇ κλειθρᾷ

Ἴδου.

(Κτυπῶσα διὰ τῆς ἐτέρας χειρὸς τὴν ἱματισθήκην)

Γλυκύ μου μῆλον, βυθίσου εἰς τὸ ἄκρον !

(Ἀνοίγει)

ΙΩΣΗΦ

Αἰ ! . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ βλοῦσα γέλωτα καὶ καθίσασα εἰς τὸ χεῖλος τῆς
ἱματισθήκης ἀνοικτῆς

Αἰωνίως εὐπιστος !

(Λαμβάνει ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς φλανέλλαν)

Εἶσαι ἰδρωμένος ; Θέλεις νὰ σέ δώσω φλανέλλαν ; Ἐρχεσαι
μακρόθεν . . . Ἄλλως τε . . . —

(Κύπτουσα ἐσώτερον καὶ γελῶσα)

Θὰ ἦσαι κατὰπλεως καὶ εἰς ἰδρωτὰ κρύον !

ΙΩΣΗΦ γελῶν καὶ καθήμενος πάλιν

Διάβολε !

ΕΥΤΕΡΠΗ

κλείουσα τὸ φύλλον καὶ ἐρχομένη πλησίον του

Τφώντι λοιπὸν ἐπίστευσε ὅτι θὰ ἦτό τις ἐδῶ κλειστός ; Ὁραῖα
μὲ ἀγκάξ !

ΙΩΣΗΦ

Ἄλλ' ἐγὼ οὔτε ἐπίστευσα, οὔτε δυσπίστως, ποτὲ περὶ ἡμᾶς
ἠτένισα. Ἐν τούτοις . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Τί;

ΙΩΣΗΦ

Φαντάσου νὰ ἡγάπας ποτὲ αἰφνης ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμοῦ. Εἰπέ
 με, σὲ διῆλθέ ποτε ἡ ἰδέα αὐτή;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Πολλάκις.

ΙΩΣΗΦ

Ἴσως παίζεις, ἀλλὰ καὶ ἴσως λέγεις ἀληθῆ. Ὅταν πολλάκις σὲ
 φρίνω μόνην, ἡ χρυσῇ τῆς νεότητος φαντασίᾳ, πλανωμένη ὡς ἡ
 χρυσαλλίς εἰς τὰ ἄνθη τοῦ ἰδανικοῦ, θὰ πλάττη καὶ θὰ εὐρίσκη
 νεανίαν τινὰ ὠραῖον, εὖσωμον, εὐμειδῆ καὶ ὑπερήφανον, ἱπποτικόν
 καὶ πλούσιον, πλήρη αἰσθήματος καὶ πίστεως, εἰσερχόμενον ἐδῶ
 λάθρα, ἔστω διὰ τοῦ παραθύρου ὡς χειδιῶν, ἔτι ὡς ἡ ἀκτίς τοῦ
 ἡλίου, γονυκλιτουῖντα ἐνώπιόν σου, φιλοῦντα τὰς χειράς σου, δα-
 κρύνοντα ἐπὶ τοῖς φιλήμασί σου, λυόμενον εἰς ὄρκους αἰωνίου ἔρω-
 τος, εἰς φλογεροὺς ἐκπνέοντα αἶνους τῆς καλλονῆς σου, τῆς χάρι-
 τός σου, εἰς σαπφικὰς ἐπικλήσεις τῆς κόμης σου, τῶν ὀφθαλμῶν,
 τῶν χειλέων σου! Εἶνε ἀληθές, Εὐτέρπη;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἀληθές.

ΙΩΣΗΦ

ὦ πεπλανημένη φαντασίᾳ τῶν γυναικῶν! Ὀνειροπολεῖτε τοὺς
 μυθιστορικοὺς ἥρωας, περιπτύσσετε περιπαθεῖς τὰ χρυσᾶ αὐτὰ
 φαντάσματα καὶ λησμονεῖτε ὅτι οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἀληθές, οὐδὲν ἐν
 αὐτοῖς ἱερὸν, οὐδὲν ἐν αὐτοῖς ἀληθῶς γλυκὺ καὶ ἀληθῶς μέγα.
 Ὁ εὐχάρης νεανίας ἐκεῖνος, ὃν πρὸς ἔρωτα θερμαίνει ἡ ἀργία μόνη,
 πιστεύεις ὅτι θὰ ἡγάπα σὲ ὀνομαστί, σὲ ὡς Εὐτέρπην, ἢ ὡς γυ-
 ναϊκὰ ὠραῖον καὶ γυναικῶν ἔγγαμον; Πιστεύεις ὅτι ὁ ἔρωσ τοῦ θὰ
 διήρκει, ἂν ἀντὶ ἐρωμένης κατωρθοῦτο αἰφνης νὰ τῷ πικρυσισθῇ
 ὡς ἔτοιμος αὐτοῦ σύζυγος; Πιστεύεις ὅτι ὁ ἔρωσ τοῦ θὰ ἦτο
 αἶσθημα ἰδρυτικόν, βελύ, μεμελετημένον καὶ οὐράνιον, ὡς τὸ αἰ-

πθῆμα τοῦ ἐνκρέτου συζύγου, ἡ αἰσθησίς τις στιγμιαία, ἐκάστοτε ἐπανερχομένη, εἴτε ὡς ὀρεξίς ἐπὶ ἀναψυκτικῷ τινι ἢ γλυκύσματι, εἴτε ὡς παλαιὰ αἰσχροτήτος συνήθεια, εἴτε ἀπὸ ἐγωϊσμοῦ καὶ τύφου χαρὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ὁ κόρος καὶ ἡ λήθη, ἡ μέχρις οὗ ἄλλη τις ὠραιοτέρη εἰς τὰ ὅμματά του γυνὴ διαγράφῃ τάχιστα, ὡς τὸ κύμα τὰ ἐπὶ τῆς ἄμμου σχήματα, διαγράφῃ ἀπὸ τῶν χειλέων του τοὺς πρὸ μιᾶς στιγμῆς ὄρκους αἰωνίου ἔρωτος, ἀπὸ τῆς μνήμης του τὴν καλλονὴν καὶ τὰς χάριτας τῆς προτέρας ἐρωμένης, ἀπὸ τῆς καρδίας του, — ἀλλ' ὅχι· οὐδέποτε ἐγγαμος γυνὴ ἐγγίζει καὶ κατὰκτᾷ ἀληθῶς τοῦ ἀφρόντιδος καὶ ἱεροσύλου αὐτοῦ τὴν καρδίαν !

ΕΥΤΕΡΠΗ ἡσύχως

Λοιπὸν πρέπει νὰ εὕρω καὶ ἀγαπήσω τοιοῦτόν τινα νεανίαν καὶ ἐγώ.

ΙΩΣΗΦ

Δικτί ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Διότι ἐν πρώτοις θὰ ζηλοτυπῆς καὶ τότε θὰ με ἀγαπᾷς πλείον· δεύτερον διότι θέλω νὰ γνωρίσω τοιοῦτόν τινα καὶ ἐγώ ἐλαφρὸν ὡς τὸν Ζεφυρον καὶ κενὸν ὡς τὸν βλάκην νεανίαν, λόγῳ περιεργίας· τρίτον ὅταν μένω μόνη θέλω νὰ πλανῶ κατὰ νοῦν ἐν χρυσοῦν ὄνειρον, ἔστω κοῦφον καὶ φροῦδον ἕκρος νέφος. Μοὶ ὠμίλησεῖς δι' ἀτελευτήτων περιόδων ὡς θερμὸς ῥήτωρ· σοὶ ἀπήντησα ὡς τραπεζίτης διὰ στρογγύλων ἀριθμῶν.

ΙΩΣΗΦ

Ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἐμπνέει ἡ ψυχὴ καὶ ὅχι ἡ φιλία τῶν κολλάων αἰσθητικῶν καὶ ἡ φιλία τῶν θυμασίων φαντασιῶν. Ναι, διὰ τὴν κόρην, διὰ τὴν γενναίαν ταύτην κάλυκκα τῆς ζωῆς, ὁ ἄγνωστος καὶ φαντασιούμενος νεανίας εἶνε καὶ τοῦ Ζεφυροῦ φίλος· καὶ τοῦ φωτὸς πολλάκις τιμαλφέστερος· ἀλλ' ἡ ἐγγαμος δέσποινα ἐν ἔχει τῶν αἰσθημάτων της ἐκκαυμα, ἐν ἔχει τοῦ ἔρωτός της φρουρὸν οὐράνιον : ὅχι τὴν πηλίπιπρον ζηλοτυπίαν, ἀλλὰ τὸ τέ-

κνον τῆς ὡς ἡ Εὐτέρπη τὸν Αἶλλην. Ἐὰν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς κόρης, μετὰ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς ἀδελφούς, χρυσοῦν πλανᾶται ὄνειρον, ὁ σύντροφος τοῦ βίου τῆς, εἰς τὴν φαντασίαν τῆς μητρὸς τὸ ἀγιώτερον ὄνειρον, ἃδαμαντίνη ἄλυσις τρυφερωτάτων ὀνείρων, εἶνε τὸ τέκνον αὐτῆς, ἡ ἔφηβος ἡλικία του, αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ καὶ τὰ αἰσθήματα, ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τιμὴ αὐτοῦ καὶ ἀγάπη, ὁ γάμος του, καὶ τὰ μέλλοντα τέκνα του, ὁ πλήρης εὐδαιμονίας καὶ ζωῆς πατριὸς αὐτοῦ καὶ ἴδιος οἶκος, ὅπου ἡ βασιλειαυτοῦ πορφύρα τῆς δεσποίνης καὶ τῆς μητρὸς ὁμοῦ καὶ τῆς μάμμης θὰ ᾔνε ἡ τιμὴ πρὸς αὐτὴν τῶν ἄλλων, ὁ γλυκὺς σεβασμὸς καὶ ἡ ἄρρητος τῶν ἐπιγόνων πρὸς τὴν πρώτην μητέρα στοργή.

ΕΥΤΕΡΠΗ γελῶσα

Ὅλα καλὰ· ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὐτῆ τοῦ γήρατός μου μὲ ταράσσει...

ΙΩΣΗΦ

ὦ, ἂν ἡδυνάμην νὰ προσφέρω βέβηλον λόγον εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦτον, θὰ ἔλεγον ὅτι εἶσαι τινὸς ἐρωτευμένη, ἀφοῦ τόσο φροδεῖσαι τὸ γῆρας.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Εἴμυι, ναι.

ΙΩΣΗΦ

Τίνος;

ΕΥΤΕΡΠΗ

ὦ, ἀφελὲς ἐρώτησις συζύγου!

(Ἀρπάζουσα τὰς χεῖράς του)

Ἀλλὰ τίνος ἄλλου φίλε μου, ἢ σοῦ καὶ μόνοῦ;

ΙΩΣΗΦ μετὰ τινὰς στιγμὰς βεβιασμένης σιωπῆς

Εὐτέρπη, ἃς λέγωσιν ὅ,τι θέλουσιν· ἐγὼ ἐμελέτησα καὶ ἐσκέφθην πάντοτε ὅτι ἡ μήτηρ εἶνέ τι ἀγιώτερον τῆς παρθένου. . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Διατί;

ΙΩΣΗΦ

Διότι ἡ μήτηρ ἔχει τέκνα, τέκνα λαμβάνοντα παρ' αὐτῆς τὴν χάριν, τὴν καρδίαν, τὸν Θεόν, πολλάκις τὸν νοῦν.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ἀνωτέρω· Εἰσέρχεται ὁ Λίλλης εὐχαρις, φέρων εἰς τὸν ὦμον κρεμαμένην τὴν θήκην τῶν βιβλίων του.

ΕΥΤΕΡΠΗ ἀρπάζουσα αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας της

Ὁ γαμβρός, ὁ γαμβρός ! Θὰ σὲ δώσω ἐγὼ νύμφην τὴν βασιλόπαιδα, θὰ μοὶ γεννήσης ἐγγόνους ὡς ἀστέρας, θὰ σὲ ἴδω στεφανούμενον ἐν τῇ Ἀκαδημεῖς τῶν Ἀθηνῶν ! Λίλλη μου !

(Φιλεῖ τὸ τέκνον της τρυφερώτατα)

ΙΩΣΗΦ

Ἐλα ἔδω Λίλλη. Δὸς με τον.

(Ἡ Εὐτέρπη θέτει αὐτὸν ἐπὶ τῶν γονάτων του)

Τί ἔμαθες εἰς τὸ σχολεῖον ;

ΛΙΛΗΣ

Ἐμαθα. . . . ἔμαθα. . . . χίλια πράγματα !

ΙΩΣΗΦ

Δηλαδή. . . .

ΛΙΛΗΣ

La cigale

ΙΩΣΗΦ

ὦ, αὐτὸ καὶ μόνον ; Εἶνε ἐν ἔτος ὅπου ἀκούω τὸν κύριον αὐτὸν cigale. Ἄλλο ;

ΛΙΛΗΣ

Τὸν κύριον cigale ! Ὅχι δὲ μὴ εἶνε καὶ κύριος ! Ἐπειτα διατί εἶνε ἐν ἔτος, ἀφοῦ μόλις χθὲς ἐτελειώσαμεν ὅλον τὸ ἔσμα ;

ΙΩΣΗΦ

Λοιπὸν ἀφοῦ ἔχει οὕτω εἰπέ μας ὅλον τὸν μῦθον.

ΛΙΛΗΣ χολωθείς

Λοιπὸν ἀφοῦ εἶνε ἐν ἔτος, ὡς εἵπετε, ἐγὼ τὸν ἐλησμόνησα !

ΙΩΣΗΦ φιλῶν τὸν Λίλλον

Κρίμα λοιπὸν τόσοι ἀγῶνες δι' αὐτὰ τὰ γαλλικά !

ΛΙΛΛΗΣ πρὸς τὴν Εὐτέρπην.

Μητέρα, νὰ σὰς εἶπω ἐν ὥραϊον ἁσμάτιον ὅπου ἔμαθα σήμερον ;

ΕΥΤΕΡΠΗ πλησιάζουσα

Εἰπέ ἀγάπη μου !

ΛΙΛΛΗΣ

Λέγεται ὁ Ἐπαίτης.

ΙΩΣΗΦ

Ἄς ἀκούσωμεν.

ΛΙΛΛΗΣ

Ὅταν εἰς τὸν δρόμον βλέπῃς

Τὸν πτωχὸν νὰ ἐπαίτῃ

Μὴ τὰ ὄμματ' ἀποτρέπῃς

Ἀλλὰ δίδε καὶ τι.

Εἰς τοῦ κόσμου τὴν γωνίαν,

Ἐνῷ πάντα φωτεινά,

Δίχως καὶ ἐλπίδα μίαν

Ἴσως ὁ πτωχὸς πεινᾷ.

Ὅστις δυστυχεῖς οἰκτεῖρει

Τοὺς ἐπαίτας ἐλεῶν,

Πλοῦτον ὡς τὸν σῖτον σπείρει

Καὶ δανεῖζει τὸν Θεόν.

ΕΥΤΕΡΠΗ

ὦ Λίλλη μου, σὺ εἶσαι ἄγγελος !

ΙΩΣΗΦ

Καὶ ἐννοεῖς, μικρὲ μου χριστιανέ, αὐτὰ ὅσα λέγεις ;

ΛΙΛΛΗΣ

Πῶς νὰ μὴ τὰ ἐννοῶ ; Νά, ἐνῷ ἠρχόμεθα ἀπὸ τὸ σχολεῖον, εἶδα εἰς τὸν δρόμον ἓνα τυφλὸν καὶ τοῦ ἔδωκα εὐθὺς ἐλεημοσύνην.

ΙΩΣΗΦ θλίβων εἰς τὴν ἀγκάλην τὸ τέκνον του

Σὺ εἶσαι ἡ ἐλπίς μου ! . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἡ μόνη μας χαρά.

ΛΙΛΛΗΣ

Μητέρα, νὰ σὰς εἶπω ἀκόμη ἐν τρυφερὸν ἄσμάτιον ;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ναί, λέγε.

ΛΙΛΛΗΣ κλίνων πρὸς τὸ οὖς τῆς μητρὸς

Κρυφὰ κρυφὰ : « Πεινῶ ».

ΕΥΤΕΡΠΗ

Πεινᾷς, ἀγάπη μου ; Ἐγὼ νὰ σὲ δώσω ὅ,τι θέλεις· ἔλα.

(Ἡ Εὐτέρπη λαμβάνει τὸν Λίλλην ἐκ τῆς χειρὸς καὶ ἀπέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΙΩΣΗΦ μόνος καὶ ὡς ἀνωτέρω

Πτωχέ, μικρέ μου ἄγγελε . . . ὦ, ἃς ἡδυνάμην νὰ σὲ καταστήσω εὐδαίμονα !

(Στηρίζει εἰς τὴν χεῖρα τὴν κεφαλὴν καὶ σιωπᾷ ἐπὶ μακρόν.

Ἀνεγείρομενος αἰφνης ἔρχεται καὶ τείνει τὴν χεῖρα πρὸς τὸ λησμονηθὲν κλειδίον τῆς ἱματισθήκης).

Φαντάσου ἐάν . . . ὦ, ὅχι· καὶ μόνος ὁ τοιοῦτος στοχασμὸς εἶνέ τι στυγερὸν καὶ ἀνόσιον !

(Ἀπομακρυνόμενος)

Θεέ μου, ἐάν ἐγνώριζε πόσον σιωπηλὸς καὶ ἀναλλοίωτος λατρεύω καὶ τιμῶ αὐτήν, θὰ ἔπαιζεν οὕτω πολλάκις ἡ Εὐτέρπη πρὸς τὰ ἱερώτερα αἰσθημὰ καὶ τὰ ἀγιώτερα τοῦ ἀνθρώπου ὄνειρα ;

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Ὡς ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται ὡσεὶ δραματικῶς καὶ ὑπωχρὸς ἡ Εὐτέρπη ἐνῶ ρίπτει λαθραῖον βλέμμα εἰς τὸ κλειδίον.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Δικτὶ ἡγέρθης;

ΙΩΣΗΦ

Δικαίως. Θά' ἦνε ὥρα.

(Βλέπει εἰς τὸ ὡρολόγιόν του)

ὦ ! . . . Περ' ὀλίγον νὰ πύθω τὰ αὐτά. Μόλις προφθάνω.
Χαῖρε !

(Φιλεῖ αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον καὶ ἀπέρχεται).

ΕΥΤΕΡΙΗ

Μὴ ἀργήσης, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ ! Πλήττομαι μόνη.

(Ἐνωτίζεται μικρὸν σιωπηλὴ καὶ ἀκούει κλειομένην τὴν κάτω θύραν.

Ἐρχεται καὶ ἀνοίγουσα τὸ φύλλον τῆς ἱματιοθήκης μετὰ γελώτων)

Ἐμπρός, ἱππότη εὔστομε !

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΥΤΕΡΙΗ. Ἐξέρχεται ὁ Ρωμύλος ἑνδοχρως.

ΕΥΤΕΡΙΗ

Σὲ ὑπέθετα ἐκ τοῦ φόβου νεκρὸν . . . Σὺ ὁμως κλαίεις !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Εἶσαι φοβερά. Ἄλλ' ἂν αἰφνης ἤρχετο καὶ ἔβλεπεν ;

ΕΥΤΕΡΙΗ

Μὴ πλανᾷσαι. Μὲ ἀγαπᾷ καὶ εἶνε ἀνίκανος νὰ ὑποπτεύσῃ τι.

ΡΩΜΥΛΟΣ μένει κατὰπληκτος μετὰ μικρὸν

Ποῦ ἐσπούδχες τόσον νεκρὰ τὴν στυγεράν αὐτὴν φιλοσοφίαν
ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας τῆς ψυχῆς ;

ΕΥΤΕΡΙΗ

Αἰωνίως ἐκπλήττεσαι ὡς τὰ παιδίᾳ καὶ οἱ ποιηταί· ποῦ ἐσπού-
δασεν ἡ μόλις πετρωθεῖσα ἀηδὼν τὸ οὐράνιον αὐτῆς κελύδημα ;
Ἄρες αὐτά. Εἰπέ με ὁμως δικτὶ ἐκλαίεις ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Δι' ὅ,τι εἶδα καὶ δι' ὅ,τι ἤκουον, Εὐτέρπη.

ΕΥΤΕΡΙΗ

Ἐν ἄλλοις λόγοις ; . . .

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἡ σκηνὴ αὕτη μὲ συνεκίνησε μέχρι δακρυῶν, πίστευσον.

ΕΥΤΕΡΙΗ

Ποία σκηνή;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Τῆς στοργῆς, τῆς ἀπάτης, τοῦ ἐλέους, τῆς ἀγνότητος, τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ δόλου.

ΕΥΤΕΡΙΗ

ὦ, ὦ! Βλέπω ἡ κωμῳδία, ὡς ἡ κάμψη ἤρχισε μεταλλασσόμενη εἰς καλλιπτέρυγα τραγωδίαν! Καὶ ἐλησμόνησες ὅσα πρὸ ὀλίου μεστὰ χρηστότητος καὶ ἀβρότητας ἀπήγγελλες;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ναί, ἐλησμόνησα ἐκεῖνα καὶ ἔβλεπον ἐνώπιόν μου πατέρα γλυκύτερον τοῦ ἡλίου, σύζυγον γεννικιότερον καὶ πιστότερον τοῦ μυθικωτέρου ἱππότου, τέκνον ἀντανκκλῶν εἰς τὰ στήθη του αὐτὸν τὸν Θεόν, μητέρα ἐν ταύτῃ . . .

ΕΥΤΕΡΙΗ

Τίνος;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Μητέρα προδότιδα καὶ γελωσεν.

ΕΥΤΕΡΙΗ τραυματισθεῖσα

Μὲ ὑβρίζεις, Ρωμύλε, οὐτιδανῶς.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἴσως. Ἄλλ' ἐὰν τοῦτο ἦνε ἀληθὲς πῶς τότε θὰ κληθῇ ὁ πνυτός ὁσίου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ περίγελως;

ΕΥΤΕΡΙΗ τεταραγμένη πάντοτε

Ποῖος εἶνε οὗτος;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἀγνοῶ πῶς, ἴσως ἀπὸ τινος ἱερᾶς ἐν ἐμοὶ τῆς μητρός μου κληρονομίας, ἴσως ἐκ τελευταίου τινὸς ἐν ἡμῖν ἔχοντος τῆς τοῦ Αἰωνίου εἰκόνας, βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι πολλάκις ἐν μέσῳ τῶν γελῶν μου ἢ τῆς μέθης ἀνκνήφων αἰφνιδίως, διαβλέπω τὴν ἀλήθειαν καὶ μένω ἐνεὸς ἐνώπιον τῆς κακίας ἢ τῆς τυφλότητος τῶν

ἀνθρώπων. Πῶς, Εὐτέρπη, ἐνῶ ζητοῦμεν αὐτὸ τοῦτο, τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν, τυρλούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ διώκομεν αὐτὴν ὥστε! μεθύοντες καὶ παραφρονοῦντες ἐν τῇ κλοπῇ καὶ σφαγιάσει τῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἱερότητος τῶν ἄλλων, ὡς βάρβαροι καὶ ἀνηλεεῖς τύρχνοι, ἐνῶ φαίνόμεθα οἱ ἀβρότατοι τῶν ἀνθρώπων;

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἦτοι;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἦτοι ἐὰν ὁ ἔρως ᾗν τὸ θεϊότατον τῶν αἰσθημάτων, ἐὰν οὗτος ᾗν μέγιστον ἀγαθόν, πάντως εἶνε καὶ ἀληθὲς ὁμοῦ καὶ καλόν.

ΕΥΤΕΡΠΗ

(Ἐρχομένη καὶ διὰ τῆς χειρὸς διερευνῶσα τὴν κόμην του)

Καὶ ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἔχεις ἀκόμη λευκὴν τρίχα! . . . Ἐμπρός, ὦραίε φιλόσοφε!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ὁ ἔρως ὁμῶς ἡμῶν ἔχει τι τὸ ἀγαθόν ἢ τὸ ἀληθές, Εὐτέρπη; Εἶνε, μακρὰν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἔκτρωμά τι τερχτῶδες, συλλαμβανόμενον εἰς τὰ σκότη τοῦ ἐγκλήματος καὶ εἰς τὴν φρίκην τῆς συνειδήσεως.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Φεῦ, καὶ ἐγὼ ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἰωσήφ ἀνεχώρησεν! — Ἐν μόνον εἰπέ με· ὅσα ὁ Ἰωσήφ εἶπε καὶ ἤκουτες περὶ τοῦ ἀπχτηλοῦ ἔρωτος τῶν νεανιῶν, περὶ τῆς πλυνωμένης τῶν γυναικῶν φηγασίας, περὶ τῆς ἀθίκτου καρδίας ἐκείνων ὑπὲρ ὧν ἐμμανῶς αἱ δέσποιναι θυσιάζόμεθα, εἰπέ με, εἶνε ταῦτα ἀληθῆ;

ΡΩΜΥΛΟΣ ἀγωνιῶν

Εὐτέρπη, ἔχεις βίαιον τὸν θυμόν, ἄλλως . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

Εἰς τὴν μνήμην τῆς μητρός σου, Ρωμύλε, εἰπέ με τὴν ἀλήθειαν!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Εὐτέρπη, ναι· εἶνε ἀληθῆ.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἄ, πλάνε καὶ δόλιε, σιώπα, σιώπα, ἄνθρωπε ἄνευ καρδίας.

καὶ ἄνευ τιμῆς ! Ἦσο σὺ ὃν ἐγὼ ὑπέλαβον τὴν πλήρωσιν παν-
τός ὀνείρου μου, ἦσο σὺ ὃν ἐγὼ ἀπεκάλεσα ἄγγελον ! Σὺ, δοῦ-
λος ἀπατεῶν καὶ φονεὺς ἀνιέρως !

(Ἐρχομένη ἐνώπιόν του κλαίουσα)

Εἰς τί σοῦ ἔπταισα λοιπὸν καὶ μὲ ἠπάτας, ἄθλιε !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Pas trop de zèle, Ξανθίππη ! Διὰ τί νὰ ἀπατῶμεν αἰωνίως
ἀλλήλους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐν γνώσει τῆς ἀπάτης ἕκαστος ;
Μάρτυς μου ὁ Θεὸς ὅτι πολλάκις ἐπίστευσα ὅτι σὲ ἠγάπησα, ὅτι
ἀκόμη ἤδη σὲ ἀγαπῶ· ὅμως εἶνε τοῦτο τὸ ἀληθές καὶ οὐράνιον
ἐκεῖνο τοῦ ἔρωτος αἰσθημα ; Ἐν ἡ στιγμῇ ἐνώπιόν μου παρίστατο
ἡ πρὸ ὀλίγου σκηνή, ἐσκεπτόμενη συνάμα, Εὐτέρπη, ἐὰν ἤμην ἐγὼ
εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἰωσήφ· ἐὰν ἀπὸ ἔρωτος ἀγίου εἶχον λάβῃ κό-
ρην ὡς σύντροφον τοῦ βίου μου· ἐὰν ἠγάπων μέχρι λατρείας καὶ
θυσιάς τῆς ζωῆς μου αὐτήν· ἐὰν ἐτίμων αὐτήν ὡς βασιλίσσαν τοῦ
οἴκου μου καὶ θησαυρὸν τῆς τιμῆς μου, ἐκεῖνη δὲ παροῦσα πάντα
καὶ πάντα καταφρονοῦσα ἄστοργος, ἐνηγκαλίζετο ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ
καὶ ἀπεθέου ἐκεῖνον εἰς τὴν λατρείαν αὐτῆς, ὡς ἄγγελον αὐτῆς καὶ
κύριον ! ὦ, γνωρίζεις πόσον καὶ ὁ ἀπλοῦς στοχασμὸς τούτου
εἶνε σπαρχιμὸς τῆς ψυχῆς ἀνηλεῆς, εἰκὼν ἀπελπισμοῦ ἀνέκφρα-
στος, θέκμά τι παρόμοιον τοῦ ἐνώπιον τῆς μητρός των σπαρχι-
μοῦ γλυκυτάτων καὶ μέχρι μανίας πεφλημένων τέκνων ; Γνω-
ρίζεις ὅποια φλογερὰ καὶ δίστομος μάχαιρα θὰ διεπέρα τὰ σπλάγ-
χνα τοῦ Ἰωσήφ, ἐὰν αἰφνης ἀπὸ τινος ὁπῆς διέβλεπε καθ' ἡν
στιγμὴν εἰσπρόχουσα εἰς τὴν ἱματιοθήκην, Εὐτέρπη ;

ΕΥΤΕΡΠΗ συγχεκινημένη

ὦ, μὴ λέγῃς ἄν τοιοῦτό τι, Ρωμύλε, διότι ριγῶ καὶ σδύν-
νμαι !

ΡΩΜΥΛΟΣ

Οὕτω καὶ ἐγὼ ἐρρίγουν καὶ ἐσθυννόμην πρὸ μικροῦ διαβλέπων
ἀπὸ τῆς ὁπῆς τὸν Αἰλλὴν ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ πατρός του. Ὅ-
ποιον κάλλος οὐράνιον σκηνῆς μακκρίας, ὅποια τρυφερὰ ἀγνότης

θειοτάτης εἰκόνας ! Οὐδὲν οἰκτροτέρον, οὐδὲν εἰδεχθέστερον, οὐδὲν μικρότερον ἐκείνου, ὅστις ἐν μέσῳ τοῦ μικροῦ τούτου ἐπεισοδίου τοῦ παρὰ δαίμονος, λησμονηθέντος ὑπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, διεισδύει, διυφέρπει ὡς ὄρις, καὶ μινίει τὸ γλυκὺ καὶ ζεῖδωρον αὐτῶν φῶς, τὴν μητέρα, καὶ φαρμακεύει τὴν στοργὴν τοῦ πατρὸς εἰς τὰ στήθη ! . . . Ἄ, ἐφ' ἑκταστάτης ποτέ, Εὐτέρπη, ἐὰν διέλθῃ ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ πατρὸς ὅτι τὸ τέκνον του ὅπερ θλίβει ἐν ἀγνωστῇ περιπαθείᾳ, ὅπερ κατασπάζεται λυόμενος εἰς στοργὴν ἀνεκλάλητον, ἂν διέλθῃ ἀπὸ τὸν νοῦν του αἰῶνης ὅτι ὁ ἄγγελος οὗτος εἶνε τὸ δημιουργήμα ἄλλου, ὅτι τὸ τέκνον τοῦτο εἰς ὃ ἐκρηπιδουτο πᾶσα του φίλκυτος χαρὰ καὶ πᾶσα τοῦ ὀνόματός του ἐλπίς, εἶνε ἀπ' αἰσίου θεαυρὸς καὶ μυστηριῶδες σύλλημμα τοῦ συγερωτέρου ἑχθροῦ του, ὅτι οὗτος ὁ περιπτύσσων ἐν οὐρανίῳ πόνῳ τὸ τέκνον του γίνεταί καὶ εἶνε, ἀντὶ πατρὸς, κλέπτης ἄθλιος, κλέπτης ἀλλοτρίων θριάμβων ;

ΕΥΤΕΡΠΗ περίδακρυς

Ἄλλὰ μήπως ὁ Ἰωσὴφ ἦνε ; Ὁμολόγησον ὅτι ὄχι.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἄλλ' ἐὰν ἦτο ; Εἶδα τοιοῦτον πατέρα ὃν ἐσπάρξαε τοιαύτη ὑπόνοια : συνέλαβεν ἀνίλεως τὸ τέκνον του καὶ κατέκλεισεν αὐτὸ εἰς σκοτεινὸν ὑπόγειον· εἶτα ἔφυγε τοῦ οἴκου. Παρῆλθεν ἡ πρωΐα, παρῆλθεν ἡ μεσημβρία, ἦλθεν ἡ δείλη καὶ ἡ μήτηρ ἤκουε μακρόθεν τὰς ὠρυγὰς τοῦ ἀθώου, σπαρσσομένη χωρὶς οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ νὰ δύνηται, ὃ δὲ πατήρ ἐπλανᾶτο ἀπεγνωκὼς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Ἄλλ' ὅτε τῆς ὥραίας νυκτὸς οἱ πρῶτοι ἀστέρες ἀνήρθησαν καὶ ὁ ταλαίπωρος πατήρ εἶδε τὴν σκοτίαν, τὴν μητέρα τῶν φαντασμάτων διὰ τὰ παιδία, ὅταν μόνος ἐσκέφθη καὶ εἶδεν ὅτι κατ' οὐδὲν τὸ τέκνον του πταίει, ὅταν ἐσκέφθη ὅτι τὴν ὥραν αὐτὴν χθὲς ἔτι εὐχῶς ἐμελέτα παρὰ τὸ πλευρόν του, ἡ μετάνοις, ἡ στοργὴ καὶ τὸ συνειδὸς ὡς τίγρεις ἀνεφλέχθησαν ἐντὸς τοῦ, κατελήφθη ὑπὸ δακρύων καὶ ὤρμησεν ὁλολύζων πρὸς τὸν οἶκόν του. Κατέβη εἰς τὰ σκότη εἰς τὸ ὑπόγειον,

καὶ ἀνοίγων τὴν θύραν ὁ δαίμων, ὅπισθεν αὐτῆς ἀπώθησε τὸ τέκνον του.... Ἀνέλαθεν αὐτὸ εἰς τοὺς κόλπους του καὶ. «Υἱέ μου» ἐρώνει κλαίων ἀπαρηγόρητα, «υἱέ μου, υἱέ μου, συγγνώμην! Σὺ εἶσαι ἄθῳρος, οὐδέν μοι ἔπταισες· συγγνώμην, συγγνώμην εἰς τὸν πατέρα σου! Σὺ εἶσαι τὸ τέκνον μου, σὺ εἶσαι ὁ ἄγγελός μου, ἡ χαρὰ μου καὶ ἡ ζωή.» Οἷμοι μετ' ὀλίγον θορήσασα ἀπὸ κλυθμοῦς φοικκλέους ὁμοῦ καὶ γέλωτος κατέβη ἡ ἔνοχος μήτηρ καὶ εὔρε....

ΕΥΤΕΡΠΗ δρακοῦσα ἐπάνω του.

Μή.....

ΡΩΜΥΛΟΣ

Εὔρε τὸ τέκνον τῆς νεκρὸν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πατρὸς παρκαφρονήσαντος!

ΕΥΤΕΡΠΗ

Ἐλεος, Ρωμύλε, ἔλεος! Σῶτόν με λοιπόν, σῶτόν με σύ!

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἐγὼ ἐὰν ἤμην εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς ἐκείνου, ἀντὶ νὰ τιμωρήσω τὸ τέκνον, θὰ ἐφόνευα τὴν μητέρα.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Δικαίως.

ΡΩΜΥΛΟΣ

Εἶνε πολὺ, εἶνε πολὺ νὰ ἀγαπήσης μίαν κόρην, νὰ ἀγαπηθῇς τὸ πρῶτον παρ' αὐτῆς, νὰ λάβῃς αὐτὴν εἰς αἰώνιον γάμον, νὰ δώσης εἰς αὐτὴν ἴσως καὶ ὄνομα καὶ ὑπαρξιν, νὰ αἶρεσαι διὰ τοῦ ἔρωτος μέχρι τῶν οὐρανῶν καὶ νὰ μὴ βλέπῃς γιγάντιος σὺ ἐὰν ἔρρη σκορπίος τις κάτωθι, νὰ κοιμᾷσαι πλήρης πίστεως καὶ ὥσεί τυφλὸς παρ' αὐτῇ, — καὶ ἐκείνη... ὦ, ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου περὶ τοῦ θερμυκινθέντος εἰς τὰ στήθη τοῦ γεωργοῦ ὄφρεως εἶνε σάτυρα πολλῶ ἀνωτέρα τῆς σκληροτέρας σατύρας τοῦ Ἰουβενάλη!

ΕΥΤΕΡΠΗ ἐρχομένη ἐκείτις πλησίον του

Παῦσε καὶ σῶτόν με λοιπόν, Ρωμύλε!

ΡΩΜΥΛΟΣ λαμβάνων τὰς χεῖράς της

Εὐτέρπη, ἡ σωτηρία σου εἶναι ἡ φυγή μου. Μὴ πιστεύσης εἰς

τὰς μυθιστορίας, ὅτι νέος ἄνθρωπος δύναται νὰ προστατεύσῃ ἐπ' ἀρετῇ γυναῖκα ἐρασμίαν καὶ νέαν, ἐμμένων πλησίον αὐτῆς· τοιαῦται μαρτυρικαὶ θυσίαι εἰσὶ πάντως κατώτεραι εἰμαρμένης τινὸς ὥρας ἐν ταῖς ὥραις τῆς νεότητος. . . . Ἡ μόνη ἐλπίς κεῖται εἰς τὴν φυγὴν μου. Καὶ φεύγω· ὁ ἔρως ὃν μοι ἔδιδες καὶ ἐγὼ ὑπέκλεπτον ἦτο δι' ἐμὲ οἰκτρὸν ἀναγκάστημα τῆς τροφῆς ἄλλου· ἡγωνία καὶ ἐβδελύττετο ἡ ψυχὴ μου νὰ κάθῃται εἰς τοιοῦτον ἀρρώστων συμπόσιον, ἐνῷ εἰμι· ἀκόμη νέος καὶ ὑγείας ἀνάπλεως. Θὰ πλανηθῶ εἰς τὸν κόσμον μέχρις οὗ ἡρεμήσῃ τὸ αἷμα ἡ εὖρω τὴν πεπρωμένην τῆς ζωῆς μου σύντροφον. Ἀγάπησον ἐν τούτοις τὸν Ἰωσήφ, διότι σὲ ἀγαπᾷ καὶ ἀγαπᾷ σὲ καὶ μόνην, ἀγάπησον αὐτόν, διότι πιστεύει· ἀγάπησον τὸν Ἀίλλην ἀληθῶς, διότι εἶνε γνήσιον τέκνον σου, διότι ὅταν ἐν τῷ λυγρῷ γήρατι μόνη σου ἐλπίς καὶ ἀγάπη ἦν· αὐτός, παντὸς ἄλλου μακρυνθέντος ἀπὸ πλησίον σου, ἔχεις ἀνάγκην νὰ σὲ ἀγαπᾷ ὡς δοτῆρα τῆς ζωῆς του καὶ νὰ σὲ λατρεύῃ ὡς μητέρα του, — ἡ τελευταία χαρὰ καὶ μᾶλλον διαρκὲς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τῆς γυναικὸς καὶ ἴσως ἡ ὑπερτάτῃ πασῶν, ὦ Εὐτέρπη, ὦ φίλη μου!

ΕΥΤΕΡΠΗ

ὦ Ρωμύλε, πρὸς ὅλα ταῦτα ἔχω ἄρα τὴν δύναμιν . . . νὰ ἐμμένω . . . νὰ ἀντιστῶ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ἡ μόνη γενναία καὶ προστατὶς φρουρὰ τῆς μητρὸς εἶνε τὸ τέκνον της. Ἀφοσιώθητι εἰς αὐτὸ καὶ μὴ φοβοῦ. Ἀλλ' ἐάν ποτε ἴδῃς σεαυτὴν κλίνουσαν εὐπαθεῖ εἰς τοὺς λόγους τῶν ὄφρων, κάλεσον εἰς τὰ ὄπλα τὸν ὑπεύθυνον ὑπουργόν, ἀναγνώρισον αὐτόν φρούραρχον καὶ ἐπίρρωσον τὴν φρουράν. . . .

(Μειδιῶν)

Φοβοῦ τὴν μητέρα ἣτις φοβεῖται τὴν πληθὺν τῶν τέκνων. Καὶ πιστεῦον ὅτι ἐάν τὸ ἰδανικὸν τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὁ πλατωνικὸς ἔρως, τὸ ἰδανικὸν τοῦ Θεοῦ εἶνε ὁ ἀληθής, ὁ ἅγιος γάμος. — Ὑγιαίνει!

ΕΥΤΕΡΠΗ θλιβούσα τὰς χεῖράς του

Εὐχαριστῶ, Ρωμύλε. Εἶθε, φίλε μου. . . . Φεύγεις ;

ΡΩΜΥΛΟΣ

Ναί. Καὶ ὁμολόγησον ὅτι ἐὰν εἶνε ὠρχίος καὶ φίλτατος ὁ ἀνα-
τέλλων ἥλιος, εἶνε ὁμως ἐνίοτε ἐπίσης ὠρχίος, καίτοι μελαγχολι-
κός, ὁ ἥλιος δύνων. . . .

ΕΥΤΕΡΠΗ

ὦ, ναι· καὶ ἐπίσης αἰωνίως φίλτατος ! Ἄ, πόσον ἤδη εἶμι
μικρὰ καὶ πόσον ἐπόθουν, τοιοῦτος οἷος φαίνεται νῦν, νὰ μὲ ἐτί-
μας τόσον, ὅσον μὲ ἠγάπησες ἄλλοτε.

ΡΩΜΥΛΟΣ ἀναχωρῶν

* Ἄν μὴ σὲ ἐτίμων οὐδέποτε θὰ ἔφευγον, Εὐτέρπη. Πίστευσον καὶ
εὐδαιμόνει.

ΕΥΤΕΡΠΗ

Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, Ρωμύλε. Χαῖρε καὶ εὐδοῦ. . . . Ρω-
μύλε μου.

(Ὁ Ρωμύλος φεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΕΥΤΕΡΠΗ Εἰσέρχεται ὁ ΛΙΛΛΗΣ

Μητέρα, εἶπκ τὸ ἄσμάτιον.

ΕΥΤΕΡΠΗ

κλαίουσα καὶ λαβοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς κόλπους της

ὦ Λίλλη μου, Λίλλη μου, σῶσόν με ! . . .

ΛΙΛΛΗΣ

Δικτί ! Δικτί, μητέρα, κλαίεις ;

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΜΕΤΑ ΤΡΙΑ ΕΤΗ

Μετὰ τρία ἔτη. Θάλαμος τῆς Εὐτέρπης. Περί τραπέzion μικρὸν ὁ Λίλλης καθήμενος διδάσκει τὴν ἀλφάβητον εἰς διετὴ κόρην ἐγγὺς μικροτέρου παιδίου, ἀδελφούς του. Εὐτέρπη, καθημένη ὀλίγον ἄνωτερον καὶ ἀναγινώσκουσα σιγῇ μικρὰν ἐπιστολήν.

ΕΥΤΕΡΠΗ Ἀνεγειρομένη, καθ' ἑαυτήν

Ταλκίπωρε Ρωμύλε! . . . Τέλος ἡσύχατες ἐν αὐτῷ τῷ κόσμῳ! Τόσα συναισθήματα—πρὸς ἑαυτὰ ἐχθρά, τόση νοὸς ταραχὴ καὶ πλήμμυρα, τόσαι καρδίαις εὐγενοῦς φλογερὰ ὄρμαί, ἔπρεπε νὰ τελειώσωσιν αὐτοῦ. Σὺ, εἶσαι ὁ σωτὴρ μου, λαμπρὲ νέε, σὺ ἦσο τὸ ἱερὸν φῶς δι' οὗ εἶδον περὶ ἐμὲ τὸ πᾶν ἀληθές, δι' οὗ ἀνεγνώρισα μήτηρ ἐγώ, τὰ τέκνα μου.—Πτωχὲ Ρωμύλε!

(Ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολήν)

«Φίλτατέ μου Ἰωσήφ.—Ἐπανῆλθον πρὸ ἡμερῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ πάλιν. Ἐν τούτοις μὴ δυνηθεῖς νὰ πεισθῶ περὶ τοῦ γάμου ὡς ἀγχοῦ τινος, ἄλλως μὴ κατορθώσας νὰ συμβιβάσω ἐν ἐμοὶ τὸν νοῦν πρὸς τὴν καρδίαν, ἢ μᾶλλον τὴν ἀλήθειαν τῆς φρονήσεως πρὸς τὴν τυραννίαν τῆς σαρκός, δίδω τέλος εἰς τὴν ζωὴν μου καὶ αὔριον περὶ λύχνων ἀφ' ὧν ἀνατινάσσω τοὺς μυελούς μου ὑπὸ τὸν ὥραϊον οὐρανὸν τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τοῦ παρθύρου μου, ὁδὸς Φιλελλήνων ἀριθμὸς 112.

Εὐδχιμόνει πατριαρχικῶς μετὰ τοῦ οἴκου σου καὶ ποτε ἐνθυμοῦ ὅτι σὰς ἡγάπησα.

Σὺς, ὁ ποτὲ ΡΩΜΥΛΟΣ».

Θεέ μου, εἶνε φρικῶδες ! Ἡ ἐπιστολὴ ἐγράφη τὴν Παρασκευὴν,
τὸ Σάββατον θὰ ἐγένετο . . . ὦ, εἶνε ἀπαισίον ! Τρέμω !

(Ἐπανέρχεται πρὸς τὰ τέκνα τῆς, ὅτε κρούεται ἡ θύρα).

ΕΥΤΕΡΙΗ στραφεῖσα

Ἐμπρός.

ΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Οἱ ἀνωτέρω. Εἰσέρχεται δίδων ἀκόμη τὸν βραχίονά του εἰς τὴν
χεῖρα γυναικὸς νεκρᾶς καὶ περικαλλοῦς ὁ Ρωμύλος.

ΕΥΤΕΡΙΗ δραμοῦσα ἐπτοημένη πρὸς αὐτοὺς

Ἄ ! . . . Ρωμύλε, σύ ; Ζῆς, Ζῆς, λοιπόν ;

ΡΩΜΥΛΟΣ βλέπων πρὸς τὸν Αἰλλῆν

Ἡ φρουρὰ ἀνεπτύχθη . . . Οἰωνὸς ἄριστος.

(Παρουσιάζων τὴν κυρίαν του)

Αἰμιλία, ἡ φρουρά μου· καὶ ἡ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων
ἐμότημός μου καὶ σύντροφος τοῦ βίου μου.

ΕΥΤΕΡΙΗ χαιρετίζουσα μὲ δάκρυα ἑμοῦ καὶ μειδιάματα

Πονηρέ· καὶ μᾶς ἔγραφες καὶ ἐγὼ ἐπίστευσα ὅτι ἔγινες αὐ-
τόχειρ !

ΡΩΜΥΛΟΣ γελοῶν

Αὐτόχειρ ὅχι· ἀλλ' ἔγγαμος.

ΤΕΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΠΛΑΞΕΙΣ ΔΥΟ

(ΑΤΕΛΕΣ)

ΠΡΟΣΩΠΑ

Γαλάτεια, νηρής.
Πολύφημος, κύκλωψ.
Ἄκτις, ποιμήν.
Αἶγαγρος, μάντις

Ὀδυσσεύς
Ναῦται
Σατυρίσκος.

Ἡ σκηνὴ ἐν Σικελίᾳ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ἡ Πρώτη σκία τῆς ἑσπέρας, ἡ Εὐωδία τοῦ ἄλσους, ἡ Ποντιάς αὔρα,
ἡ Τελευταία ἀκτίς τοῦ ἡλίου, ὁ Φλοῖσθος τοῦ αἰγιαλοῦ.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

I

Πρὸς τὴν δύσιν ὁ ἥλιος κλίνει
Καὶ ἀπλοῦται γλυκεῖα γαλήνη
Ἐν αἰθέρι καὶ γῇ καὶ θαλάσῃ,
Ὁ ἄῆρ τῶν φαράγγων κοπάζει
Καὶ τὸ κύμα ἀπαλὸν ἡσυχάζει
Καὶ σιγᾷ τὸ πτηνὸν εἰς τὰ δάση.

Σιωπὴ σκιαυγῆς . . . Ἄν θελήσης,
Τὸ πτερόν πλανωμένης μελίσσης
Θὰ ἀκούσης ἐν τέλει νὰ σίζη,
Καὶ ὡς πλάνων ἐν μέσῳ ὀνείρων.
Θὰ ἀκούσης τοῦ ἄνθους τὸ μύρον
Πῶς λεπτῇ ἐν πλημμύρᾳ ἀναβλύζει.

Τώρα λύεται πᾶσα καρδιά,
Ὡς εἰς ἄρωμα τᾶνθος, γλυκεῖα
Εἰς εὐχὰς καὶ πάλμους Ἀφροδίτης,
Καὶ ποθεῖς τρυφερᾶς ἐρωμένης
Τὴν εἰκόνα, πρὸς σὲ ἐρχομένης
Ὑπὸ δένδρα νὰ φύγῃς μαζὶ της.

Βλέπεις πέρων ἐκεῖ ὑπὸ κλῶνον
 Μικρὸν ζευγὸς μονήρων τρυγόνων
 Νωχελὲς καὶ σιγῶν πῶς φιλεῖται ;
 Καὶ μακρὰν ἂν αὐλὸς τις ἐκπνέη,
 Τὸν βοσκὸν ἢ νεότης ἐκκαίει
 Καὶ τὸ ἄσμά του ἔρωσ κκλεῖται . . .

II

Μελιχρὰ ὅταν φθάνῃ ἡ δεῖλη
 Καὶ ἡ φύσις σκιρτᾷ ἐρωτύλη
 Δυστυχὴς ὅστις μόνος πλανᾷται !
 Καὶ εὐδαίμων, εὐδαίμων ἐκεῖνος
 Ὅστις κλίνει ἀβρός, κ' εὐφροσύνως
 Εἰς ἐρώτων ἀγκάλην κοιμᾶται.
 (Αἱ νύμφαι διαλύονται)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἀνεδύεται ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἡ Γαλάτεια. Φέρει βραχιόνια ἐκ κοραλλίων, εἰς τὰ ἐκ λευκοτάτων ἀφρῶν φορέματά της διαστίλβουσι χρυσαῖ κεγχύλαι, εἰς δὲ τὴν ξανθὴν καὶ λυτὴν κόμην της ἀστράπτει πληθὺς ἀδαμάντων.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ποῦ εἶνε ὁ Ἄχις ; Ἰδοὺ σύρεται κατὰ γῆς ἐκλείπουσα ἡ τελευταία ἀκτίς τοῦ ἡλίου· πῶς ἀργεῖ ; Μὴ ἔπαιστε νὰ μὲ ἀγαπᾷ ; Ὅχι, ἰδοὺ αὐτός !

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ, ΑΚΙΣ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ τρέχουσα πρὸς αὐτὸν

"Αχι !

ΑΚΙΣ

"Ἠργησα, Γαλάτεια ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

"Ἄλλοτε μὲ ἀνέμενες, πρῶτος ἐρχόμενος.

ΑΚΙΣ

Ναί, ἀλλὰ σήμερον ἐφοβούμην νὰ μένω μόνος ἐδῶ . . .

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

"Ἀληθῶς φοβεῖσαι τὸν Πολύφημον ; Εἶνε γελοῖος.

ΑΚΙΣ

Γελοῖος, ἀλλὰ φρικώδης. Χθὲς ἤκούετο μακρὰν παλκίων καὶ λέγεται ὅτι ἐμάχετο κατὰ τριῶν λεόντων, ἀφῆκε δὲ τοὺς δύο νεκρούς. Ἐὰν ὄντως σὲ ἀγαπᾷ, φοβοῦμαι μὴ ὀλίγος καιρὸς μοῦ λείπεται ἵνα θαυμάσω ἀκόμη τὰ ἄστρα, τὰ ἄνθη, καὶ τὰ ὀμματα σου, Γαλάτεια.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Μὴ φοβοῦ· εἶνε μωρὸς καὶ δειλός, ὥς παιδίον.

ΑΚΙΣ

Ἐνώπιόν σου, ἦν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἐνώπιόν μου ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

"ὦ, σὲ ἀγνοεῖ, "Αχι μου !—Ἄρες αὐτόν. Εἶνε βλάξ καὶ τέρας.—Εἰπέ μοι σὺ· ἐλούσθης, "Αχι, σήμερον εἰς τὴν πηγὴν ; Μὲ ἐνθυμείσο λουόμενος ;

(Φιλεῖ αὐτόν).

ΑΚΙΣ ^{ἔρχεται} θαυμάων αὐτῆς τὴν κόμην

Πόσον εἶσαι ὠραία !—Ὑπάρχει σοῦ ὠραιότερα νηρίς, Γαλάτεια ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Σὺ γνωρίζεις. "Ὅμως εἰπέ καὶ σὺ εἰς ἐμέ· γνωρίζεις ποῦ ἔνθος ἀβρότερον τοῦ "Αχιδος :

ΑΚΙΣ

Γνωρίζω τὸ κρίνον· ἄνθος ἄθρόν, γαρίην, εὖσμον, θυμάστιον, ἡ θεὰ του γεννηῖ ἐνθουσιασμόν καὶ ἡ εὐωδία του φέρει ὕπνον ὡς ἡ μαγεία. Γνωρίζω τὸ ῥόδον, ὠραιότερον τοῦ κρίνου· εὐωδες καὶ καλλίχρουν ἄνθος, ἐρυθριῶν κίωνίως καὶ ἡδύτατα, ὡς μικρὰ παιδίσκη ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ γάμου. Ἐγνώρισα ὅλα τὰ ἄνθη τοῦ βουνοῦ, μικρά καὶ περικαλλεῖς εἰκόνες θειοτάτου καὶ οὐρανοῦ κάλλους· ἀλλ' ἐν μέσῳ ὅλου τοῦ μαγικοῦ τούτου κόσμου ἐν μέσῳ τοῦ ἡδυτάτου τούτου λαοῦ μίαν καὶ μόνην ἐκταντάστην ἐμπρεπῇ βασιλίσσαν.

ΓΑΛΑΤΕΙΑ γελῶσα

Ἐμέ!

ΑΚΙΣ

Σὲ καὶ μόνην. ὦ, παρσίτησον, Γαλάτεια, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Νηρέως, τὰ σκοτεινὰ τῆς θαλάσσης βάθη καὶ ἐλθὲ νὰ ζήσης εἰς τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων, ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος καὶ τῶν ζεφύρων, ἀλσθῆς γενομένη νύμφη, ὑπὸ τοὺς αὐλοὺς τῶν ποιμένων καὶ τὰς λαλιὰς τῶν ἀηδόνων, νὰ βλέπῃς λαμπρὰν τὴν πυρὰν τὸν χειμῶνα καὶ ν' ἀκούῃς τὸ ἔαρ κτυπῶσαν ἡδέως τὴν βροχὴν εἰς τὰ φύλλα, — μακρὰν τοῦ ὕγρου αὐτοῦ τέφρου τοῦ Γλαύκου, ὅπου κίωνία ἡ ἀλμυρὰ ἀπλοῦται θάλασσα!

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Πόσον ἤθελον νὰ ἐγνώριζες τὰ ἀνάκτορα τοῦ Νηρέως καὶ τότε θὰ ἐτίμας τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ὅχι τὰ ὕψη τῶν ὀρέων! Δι' ἡμᾶς ἡ πλατεῖα καὶ ἀλμυρὰ αὐτὴ θάλασσα εἶνε ἐλαφρὰ καὶ εὐώδης ὡς ἡ πνοὴ τοῦ ἔαρος. Πέραν ἐκεῖ κάτω, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πελάγους, ἐγείρονται μεγαλοπρεπῇ τὰ ἀνάκτορα τοῦ πατρὸς μου, ἀνάκτορα κατεσκευασμένα ἀπὸ τοῦ καλλίστου κοραλλίου τοῦ ὠκεανοῦ, ὅπου ἄπειροι καὶ οἱ ἄριστοι μαργαρίται σχηματίζουν τὰ γεισώματα, τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἔνδον καλύπτουσι τῶν ἀνακτόρων, ὅπου αἱ μᾶλλον χρυσταὶ καὶ μαρμαρυγῶδεις κογχύλια στρώννυνται παρὰ τῷ οὐδῷ τοῦ οἴκου καὶ εἰς μακρὰν ἐτι ἐκτασιν,

ὥς φωταυγῆς στεφάνη, περιστέφουσι τὸ ἔδαφος. Ἐκεῖ εἰς κήπους χρυσταλλωτῶν καὶ ἀμαράντων ἀνθῶν, ἐκεῖ εἰς κύματα διχυγέστερα τοῦ λεπτοτάτου τῆς Ἑλλάδος ἀέρος καὶ εἰς ἀφροὺς λευκότερους τῆς μᾶλλον παρθένου τῶν ὀρέων σας χιόνος, ἐκεῖ διέρχονται τὴν ζωὴν παίζουσαι, γελῶσαι αἰωνίως καὶ ᾄδουσαι αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ Νηρέως, ἐκεῖ θὰ ἴδῃς, τὰς νύμφας Ὡκεανίδας, ἐκεῖ τὴν Ἀμφιτρίτην καὶ τὸν Πρωτέα καὶ τὸν Γλαῦκον καὶ τοὺς Τρίτωνας, ἐν ᾧ τὰ θαυμασιώτατα κήτη καὶ οἱ μᾶλλον μαρμαρυγώδεις καὶ λεπτοφυεῖς ἰχθύες διέρχονται παρὰ τὰ ἀνάκτορα αἰωνίως σιωπηλοί, μαγευόμενοι ἐκ τῆς αἰωνίου ἡμῶν ἑορτῆς, ὥς αἱ χρυσασαλλίδες παρὰ τὰς πλευρὰς τῶν ὀρέων σας.

ΑΚΙΣ

Ὡραία ἡ ζωὴ αὐτὴ ἀλλὰ ξένη μοι ὅλως ! Καὶ προτιμῶ τὰς πέτρας τῶν ὀρέων παρ' ὅλους τοὺς μαργαρίτας τῆς ἀθύσου, τὰ ἐφήμερα ρόδα παρ' ὅλα τὰ ἀθάνατα ἐκεῖ κάτω κοράλλια, τὰ τρυφερὰ βελάσματα τῶν ἀμνῶν παρ' ὅλους τοὺς μυκηθμοὺς τῶν Τριτῶνων. . . . Ἐντούτοις παρὰ τὸ ἡδύτερον καὶ λευκότερον γάλα τῆς γῆς προτιμῶ τὰ στήθη σου, Γαλάτεια !

ΓΑΛΑΤΕΙΑ θωπεύουσα αὐτὸν

Δεελὲ καὶ πρῶε Ἄχι !

ΑΚΙΣ

Δικτὶ εἰς τὴν κόμην σου φέρονται οἱ ἀστράπτοντες οὗτοι σταλαχμοί ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Οὗτοι εἶνε ἀδάμαντες, Ὅταν ἀναδύσω ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὅσοι σταλαχμοὶ αὐτῆς μείνωσιν ἐπὶ τῆς κόμης μου μεταβάλλοντα εἰς ἀδάμαντας.

(Ἀκούεται βαθὺς βουχθημὸς πέραν)

ΑΚΙΣ ἐγειρόμενος

Ἀκούεις ;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Εἶνε βροντὴ τῶν νεφῶν.

ΑΚΙΣ

Ὅχι· εἶνε ὁ στεναγμὸς τοῦ Πολυφήμου. Ἔρχεται Φεύγω. —
Γαλάτεια χαῖρε !

ΓΑΛΑΤΕΙΑ ἰκέτις

Διατί μέ παραιτεῖς,

Ἐν ᾧ σ' ἀγαπῶ τοσοῦτον ;

Διατί δειλὸν κρατεῖς

Τῶν ἐρώτων σου τὸν πλοῦτον ;

Φεύγεις, φρίττεις δειλιᾷς

Ἐν ᾧ εἶμ' ἐγὼ ἐγγὺς σου !

Μὴ ἐγγὺς μου ἀνιῆς,

Ἄχι, φίλε μου ; λυπήσου !

Ναὶ λυπήσου· σ' ἀγαπῶ,

Ὡς στρουθίον τὴν μητέρα,

Καὶ μακρὰν σου σιωπῶ

Τοῦ θανάτου οἰκτροτέρᾳ.

Μὴ με παραιτῆς, ὦ, μή !

Τὴν Γαλάτειαν σπαράττων·

Μία μετὰ σοῦ στιγμὴ,

Εἰς αἰὼν τῶν ἀθανάτων.

ΑΚΙΣ

Διατί νὰ μὴ πιστεύης

Πῶς σὲ ἀγαπῶ πιστῶς ;

Διατί νὰ ὑποπτεύης

πῶς ὁ ἔρωσ μου πλαστός ;

Διατί νὰ σὲ ταράττη

Ἡ φροντίς μου ἢ δειλή,

Ὅταν κύκλω μὲς φρυάττη

Τερπιδῶδης ἀπειλή;

Λησμονεῖς τοῦ Πολυφῆμου

Τὴν μανίαν; λησμονεῖς

Πῶς ἡ εὐθραυστος ζωὴ μου

Θνητοὺς ἔχει τοὺς γονεῖς;

Καὶ ἐν τούτοις, ἐν ᾧ τρέμει

Ἡ καρδίᾳ μὴ σφαγῶ,

Θὰ σ' ἡγάπα τις, εἰπέ μοι,

Τῶν θεῶν καθὼς ἐγώ;

Μόνον ὅταν ἀποθάνω

Εἰπέ, μόνη μου χαρά,

Εἰς τὸ μνημῆμά μου ἐπάνω:

«Ἐπαυσε καὶ νὰ ἐρῇ.»

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ὦ, ἐὰν ἀποθάνης ποτέ, Ἄχι. . . — Ἀλλὰ πῶς θὰ ἀποθάνης, ἂν οὐ οἱ ἀστέρες λάμπουσι πρὸ αἰώνων ἀθάνατοι, ἐν ᾧ τόσον ὀλιγώτερον εἶνε φωτεινοὶ ἀπὸ σέ καὶ τόσον ὀλιγώτερον ὥραϊοι; Ἐπειτα πῶς συλλογίζεσαι τὸν Θάνατον, ἐν ᾧ τοσοῦτον ἀγαπώμεθα καὶ εἴμεθα τόσον εὐδαίμονες;

ΑΚΙΣ

Διότι σὲ ἀγαπῶ πολὺ, Γαλάτεια. . .

(Ἀκούεται ἐγγύτερος βρυχηθμός)

Χαῖρε! Ἀπέρχομαι, διότι ριγῶ καὶ ἀκουσίως. Ἦκουσες;

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Κρημνίζεται πέραν ὁ χεῖμαρρος. — Ἐρχομαι μαζὶ σου, θὰ σὲ συνοδεύσω μικρὸν εἰς τὸ δάσος. Μὴ σπεύδης! Εἶνε τόσον μαγικὴ ἐσπέρα!

(Βυθίζεται εἰς τὸ ἄλσος)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ἀναφκίνεται διὰ τῶν ἐν τῷ θάθει βράχων ὁ Πολύφημος. Εἶνε φοικα-
λέος γίγας, φέρων ἓνα κατὰ μέτωπον λαμπρὸν ὀφθαλμόν. Δοραὶ λεόντων
καλύπτουσι τὰ μέλη του, ἐν ᾧ μακρὸν γένειον καὶ μακροτάτη κόμη κυ-
ματίζονται τερατωδῶς. Θέαμα φοικῶδες ἅμα καὶ κωμικόν. εἶδός τι μι-
στροιώτου.

ΑἶΓΑΓΡΟΣ καὶ ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Εἰπέ με λοιπόν. Αἶγαγρε, ποῖαι αἱ βουλαὶ τοῦ Διὸς περὶ τοῦ
μέλλοντός μου ; ποῖον νὰ φοβοῦμαι πρέπει ; Λέγεις ὅτι εἶσαι μάν-
τις· μάντευσον καὶ ἄς ἶδωμεν.

ΑἶΓΑΓΡΟΣ

Ἄς χωρήσωμεν ὀλίγον ἐμπρὸς ἀκόμη, ὅπου πλειότερον ἐπιλάμ-
πει τὸ λυκόφως τῆς δύσεως καὶ δὸς με νὰ ἶδω τὴν χεῖρά σου.

Οἱ θεοὶ γράφουσι τὸ μέλλον ἐκάστου θνητοῦ εἰς τὴν πλάμην
του· δι' αὐτὸ ἡ τύχη ἐκάστου κεῖται εἰς τὰς χεῖράς του. —
Δός με τὴν εὐώνυμον.

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Λάβε αὐτὴν καὶ λέγε. Τίνα πρέπει νὰ φοβοῦμαι ;

ΑἶΓΑΓΡΟΣ

Φοβοῦ τὸν Ὀδυσσεά.

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Ποῖος ἐνώπιόν μου τολμᾷ νὰ ἦνε οὗτος ;

ΑἶΓΑΓΡΟΣ

Εἶνε ὁ πορθητὴς Τροίας, ἐν ᾗ βκτιλεὺς ἦτο ὁ Πρίαμος.

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Διατί νὰ φοβοῦμαι αὐτόν !

ΑἶΓΑΓΡΟΣ

Διότι ἔχει ρῖνα καὶ ὀμμηκτὰ ἄετοῦ, διότι ἔχει ληγωῦ τυχύ-
τητα καὶ ὕπνον, διότι. . . .

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

ΣΚΗΝΗ

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

(Ψάλλει τὸν πρὸς τὴν Γαλάτειαν ἔρωτα αὐτοῦ)

Ἄφρὸς τὸ σῶμα,
Δορκάδος ὄμμα,
Ὡς ῥόδον στόμα,
Κόμη χρυσῇ.

Βῆμα ζεφύρων,
Τὸ ἔαρ σῦρον,
Πλάσμα ὀνείρων,
Ὡ κόρη, σύ!

Ὅπου κηθίσῃ,
Ὅπου πατήσῃ,
Θὰ ἀναβλύσῃ
Μύρων πηγῇ.
Βλέπει εἰς αἰθέρας,
Σπείρει ἀστέρας
Καὶ ὡς ἡμέρας
Φέγγει αὐγῇ!

Μαγείας πάσης
Γῆς καὶ θαλάσσης,
Ἄστρον ἀνάσσης
Εἶν' ἀδελφῇ.
Τίς μαργαρίτης!
Ὡς ἡ μορφή της,

Τῆς Ἀφροδίτης
Εἶν' ἡ μορφή :

Τοιοῦτον κάλλος,
Κιτρέας θάλλος,
Ἰδὼν τις ἄλλος,
ὦ οὐρανοί,
Πῶς ἐκρατήθη
Καὶ ἡδυνήθη
Θλίβων τὰ στήθη
Νὰ μὴ μανῇ :

Στενάζω, κλαίω,
Μαίνομαι, κλαίω,
Βοῶ καὶ ἐκπνέω
Αὐτῆς μακρὰν,
Κλίνω δ' εὐήθως,
Θραύω τὸ στήθος
Καὶ μένω λίθος
Ἐν τῷ ὄρῳ !

Ἐν τῷ ὄρῳ ! φεῦ ! καὶ ἐν τούτοις λέγουσιν ὅτι ἐκ τοῦ ὄρῳ
τίκτεται τὸ ἔρῳ.—Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἐφάνη ! Ἐρχεται, εἶνε αὐτή !
Μὲ καταλνμβάνει σύσσωμον, αἰσθάνομαι ἀναβαῖνον τὸ ρίγος τῆς
βλακειῆς. Εἶνε αὐτή ! ἀπολιθεῖμαι !

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

ΣΚΗΝΗ

ΓΑΛΑΤΕΙΑ, ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ, ΑΚΙΣ.

(Πολύφημος καταδιώκει ὅπως φονεύσῃ τὸν Ἄκιν. Τριωδία.)

ΓΑΛΑΤΕΙΑ

ὦ σκηνή!

Κεραινοί,

Ἐν ὀργῇ

Ἄρωγοι

Τοῦ πιστοῦ

Ἐρχστοῦ

Ἄκιδός μου προβῆτε.

ὦ σκηνή!

Κεραινοί,

Αὐστηροί

Τιμωροί

Κατ' αὐτοῦ

Τοῦ ληστοῦ

Πολυφήμου ραγῆτε!

ΑΚΙΣ

Οἶ, οἶ, οἶ!

ὦ θεοί,

Τίς, τίς, τίς

Λυτρωτῆς

Θά φανῇ!

Οὐρανοί!

ὦ, ὦ, ὦ,

Πνευστιῶ

Καὶ ὁ τάλας νεκροῦμαι.

ὦ στιγμαί

Ἐπ' ἐμέ

Κρυερὸς

Ὁ ἰδρῶς

Τοῦ θανέ-

του μου νά!...

ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Παρευθὺς

Θά πεισθῇς,

Πῶς ἐγὼ

Κυνηγῶ

Καὶ ὁμοῦ

Δι' ὠμοῦ

Τοῦ θανάτου φονεύω

Τὸν ἐχθρὸν

Ἀνευρών

Ν' ὀμιλῇ

Τῇ καλῇ,

Ἦν, πῶ, πῶ!

Ἀγαπῶ

Καὶ ὡς τίγρις λατρεύω.

ΣΚΗΝΗ ...

ΓΑΛΑΤΕΙΑ μόνη

Ὁ Ἄκισ φεύγει καταδιωκόμενος ὑπὸ τοῦ Πολυφήμου. Ἡ Γαλάτεια μένει ἐν ἀγωνίᾳ, ἀγνοοῦσα τὴν τύχην τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, ὃν διὰ πελωρίου βοάχου φθὰς κατέθραυσεν ὁ Κύκλωψ.)

Σιγᾶτε!

Κοιμᾶται

Ἐν φρίκῃ ἡ γῆ...

ὦ τρόμοι,

Ἀκόμη

Ὁ Ἄκισ ἀργεῖ!

ὦ, κτύπα

Τὸν γῦπα,

Στρουθέ, κρατερά.

Καὶ τρέχε

Καὶ ἔχε

ὦς ὄπλον πτερὰ.

Θρηνεῖτε!

Τελεῖται

Ἀγὼν ἐναγής....

Παλαίει

Κ' ἐκπνέει

Τὸ κάλλος τῆς γῆς

(Μετὰ μικρὰν ἀκρόασιν.)

Ἀκούεις βρυγμούς;

Τὸ τέρας βρυχᾶται.

Ἀκούεις κλαυθμούς;

Ὁ Ἄχις κτυπᾶται.

Θνητοῦ ἐκπνοὴν

Ἀκούεις βαρεῖαν;

Γελώτων βοὴν

Ἀκούεις ἀγρίαν;

Τὸ τέρας γελᾷ,

Ὁ Ἄχις ἐκπνέει!

Ἐκπνέει!... Ἀλλὰ

Ἀκόμη παλαίει!

(Βλέπουσα ἐν ταραχῇ πέραν.)

Παλαίει καὶ ζῇ!

Ζῇ ἔτι καὶ ἐφάνη!

Ἀλλ' ὁμῶς μαζῇ

Τὸ τέρας πῶς φθάνει!

Ἔργον ἀτελές

ΕΙΚΟΝΕΣ

"Απιστ', ἄπιστα, καινά, καινὰ δέρκομαι
"Ετερα δ' ἀφ' ἐτέρων κακὰ κακῶν κυρεῖ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ.

ELKONEE

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐὰν ᾔητε ἀληθὲς ὅτι τὰ δάκρυα ἐλαφρύνουσι τὸ στῆθος, ἰδοὺ ἴσως ὁ λόγος δι' ὃν δημοσιεύονται αἱ ποιήσεις, οἱ στίχοι οὗτοι.

Ἐὰν μίαν μόνην ἵνα ἀνθρωπίνης καρδίας εἰς φιλόανθρωπον εὐσπλαγχνίαν κινήσωσιν, ἰδοὺ ὁ σκοπὸς, ἡ εὐχὴ τῶν στίχων τούτων.

Ἐξαμολογούμενοι εἰς τὴν κοινωνίαν τὰς ποιήσεις ἡμῶν, ὀφείλομεν νὰ προείπωμεν ὅτι δυνατὸν νὰ φέρωσι στίχους πομπώδεις καὶ ἤτον εὐτέχνους ἢ ὅσον ἔδει, ιδέας ἴσως παραβόλους καὶ πλημμελεῖς, διότι δὲν ἀρνούμεθα οὐδὲ καὶ ποτε ἐσκέφθημεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὰ λάθη καὶ τὰς ἀδυναμίας ἡμῶν, προσοχὴ ὁμως ἵνα μὴ τις ὑποθέσῃ ὅτι καὶ ἡ ποίησις ἐν γένει ὀφείλει νὰ διαμένῃ δούλη τῶν κανόνων, τετριμμένη καὶ χαμαιζήλος. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον γράφοντες τὰς Εἰκόνας ἐφантаζόμεθα τὴν ἀνθρωπότητα σύμπασαν, κατὰ συνέπειαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰκονίσωμεν ῥωπογραφίαν.

Ναὶ, ἡ ζωὴ καὶ ἀλλήθης ποίησις εἶνε ὑπερήφανος, μεγαλοπρεπής, κοσμοπολίτις. Ἡ ποίησις αὕτη πρὸς τὸν ἐν γένει πεζὸν λόγον εἶνε ὅπως ἡ φλόξ πρὸς πᾶσαν ἄλλην ἡρεμοῦσαν πύρρῳ βικιοτέρα, λαμπροτέρα τοῦ πεζοῦ λόγου, τολμηροτάτη. Ἀντανάκλας τὸν ἥλιον καὶ ὄχι τὴν σελήνην διὰ τοῦτο εἶνε κόρη τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὄχι τῆς Ἑκάτης. Πόσον δὲ μικρὰ καὶ ἀτυχὴς εἶνε ἡ καρδιά ἐκείνη, ἥτις προσπαθεῖ νὰ γράψῃ μελετῶσα τοὺς κανόνας τοῦ Ὁρατίου, τοῦ Boileau καὶ εἰ τινος ἄλλου! Ἡ φαντασία δὲν ὑποβάλλεται ὑπὸ κανόνας καὶ τύπους προεσχευμένους οὕτω ἀσφυκτεῖ καὶ νεκροῦται. Ὁ Ὅμηρος, ὁ Πίνδαρος, ὁ Σαίξπηρ, εἶχον κανόνας καὶ ὁδηγούς; Ὁ ἀληθὺς ποιητής, αὐτὸς οὗτος ἐγκλείει ἐν ἐκυτῷ τοῦ καλοῦ τὴν ὑπερτάτην ιδέαν, καὶ αἱ ῥήσεις του εἶνε αὐτόχρομα ὁρισμοὶ καὶ τύποι τῆς ποιήσεως. — Μὴ ζητήσωσι παρ' ἀληθοῦς ποιητοῦ τὸ ἡρεμον, τὸ ὁμαλόν, τὸ εὐτακτον. Ὁ ποιητής εἶνε ἐκφρων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ φρενίτις του φέρεται, πλανᾶται πρὸ τοῦ οὐρανοῦ· τίς λοιπὸν ὑπῆ-

γαγεν ὑπὸ δρους καὶ διατάξεις τὴν μακρίαν ; Οἱ Πλάτωνες καὶ οἱ Ἀριστοτέλεις, τῆς νεαρᾶς ἡλικίας τοῦ κόσμου οἱ νεανίαι ἐκείνοι φιλόσοφοι, ἀνέγραψαν ὅτι ἡ ποίησις εἶνέ τι μακρὸν, εἶναι τι ἔνθεον, οἱ δὲ ποιηταὶ θεῶν ὑποφῆται. Μὴ τις ζητήσῃ παρ' ἀληθῶς ποιητοῦ τὸ σύνθετον, τὸ πρέπον, τὸ πιθανόν. Ὁ ποιητὴς ἀποκαλύπτει νέον καὶ ἄγνωστον κόσμον διὰ τοῦτο, ἂν δὲν ἐννοῆται, δίκαιον καὶ εὐγενὲς εἶναι νὰ μὴν ὑβρίζηται. Μὴ οἱ στίχοι τῆς ποιήσεως εἶναι βόμβαι πυριστεφεῖς, φερόμεναι εἰς τοσοῦτον ἀπώτατα τοῦ μέλλοντος σημεία, ὥστε πολλάκις μετὰ αἰῶνας φθάνει ἐκεῖ, οἶοναι ὑποσκάζουσα, ἡ δειλὴ ἀνθρωπότης. . .

Βεβαίως τοιαύτης ποιήσεως αἱ εἰκόνες καὶ τὰ Κύματα ἡμῶν οὐδὲ σκιάν φέρουσιν. Ἐν ὅμως ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι τοὺς στίχους ἡμῶν γραφέντας εἰς στιγμὰς θλιβερῶν συγκινήσεων, ἵνα ὁ διατρέχων συναισθάνηται καὶ ἀκούῃ ἀληθεῖς τῆς ψυχῆς ἀπηχήσεις, δεόν ἐν παρομοίᾳ νὰ εὑρεθῇ στιγμῇ καὶ ψυχικῇ διαθέσει. Οἱ στίχοι ἡμῶν οὗτοι εἰς ὥρας θυμηδίας καὶ ἀναπαύσεως θὰ φανῶσιν, ὡς εἰκός, ἀπότομοι, ψυχροὶ καὶ προσποίητοι· ἀλλ' οὐδ' ὁ θῶραξ ἐπὶ ῥάχῃ περιβάλλεται, οὐδ' εἰς ἐκφάραν νεκροῦ τὸ ἐμβατήριον τῆς μουσικῆς ἐναρμόζει. Ὅτε ὁ ἀρχαῖος ζωγράφος Θεὸν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὸ πλῆθος εἰκόνα παριστῶσαν ὀπλίτην ὁρμῶντα εἰς μάχην, διέταξεν ἵνα οἱ σκαλπιγῇται σκαλίσῃσι τὸ θούριον πρῶτον, καὶ οὕτω τὰς ψυχὰς εἰς πόλεμον διαθέσας, ἀπεκαλύψατο τὴν εἰκόνα· ἡ εἰκὼν ἐφάνη τότε ζῶσα, περικαλλής, θυρυμσία.

Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τέλους μεθ' ὅλα ταῦτα, ἤθελον εὑρεθῇ τινες ἵνα σείσωσι τὴν κεφαλήν διὰ τὸ ἀνούσιον, ἀηδὲς καὶ παράλογον τῶν ποιήσεων τούτων, τότε καὶ ἡμεῖς, ὡς νέοι, ἥπιοι καὶ ταπεινόφρονες, προσεπιλέγομεν τὸ τοῦ Ὁρατίου :

Semel insanivimus omnes.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1865.

* Ἴδε τὴν σοφὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς ποιήσεως, ὑπὸ Θ. Λιβαδά.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Πλάστα, ὁ πλάσας τὸ σύμπαν τὰς χειράς Σου μόνον κυκλώσας,
Πνεύσας, καὶ δούς εἰς τὸν κόσμον ζωὴν θαλεράν κ' αἰωνίαν·
Σύ, τῶν βημάτων Σου ὅστις τὸν ἥλιον ἔχεις λαμπάδα,
Κ' ἔχεις τὸν Κόσμον νάον ἔνθα μόνος λατρεύεσαι, μόνος·
Σύ, ὅστις ρίπτεις τὰς νύκτας εἰκόνας τῆς μαύρης ὀργῆς Σου,
Χύνεις δ' ἐκάστην ἡμέραν ὡς μίαν φωτὸς Σου ἀκτίνα
Καὶ μείδεις καὶ τὴν Πλάσιν τὸ ἔαρ γλυκὺ περιβάλλει·
Σύ, ὁ δεχόμενος τὸν ὀβολὸν τῆς πτωχῆς, καὶ ἀκούων
Τὴν λαλιὰν τοῦ μικροῦ κολυθρίου τροφὴν τῷ παρέχεις,
Ἀκουσον δὴ καὶ τὸ στέναγμα τόδε μου, Πλάστα, καὶ δέξαι·
Τάδε μου ἔπη, ὅχ' ὕμνους, ἀλλὰ θλιβομένων υἱῶν Σου
Ὡς ἱκεσίαν πρὸς Σέ, ὦ Θεέ!

Πρὸ τοῦ ἀπείρου αὐτοῦ καὶ λαμπροῦ μυστηρίου Σου, Πάτερ,
Κλίνων τὸ γόνυ καὶ χειράς πρὸς Σέ ἀνατείνων τρεμούσας,
Δέησιν μίαν τοὺς στίχους μου τούτους πρὸς Σέ ἀναπέμπω,
Ἐρρυθμόν στόνον, ὃν τέμνει εἰς στίχους λυγμὸς καὶ ὀδύνη,
Ἄν εὐθαρσῶς ἡ φωνή μου τὸ ἔλεος κράζη Σου, Πλάστα,
Ἄν ἡ ψυχὴ μου ρηγνύηται χύνουσα γόους πυρίνους,
ὦ! τὸ ἀδύνατον πλάσμα Σου, ὕψιστε Πάτερ, συγχώρει
Ὁ τοὺς νεφροὺς τῆς καρδίας ἀπάντων ἐτάζων καὶ βλέπων
Καὶ ἐννοῶν πόσον εἶναι δριμύ τῆς ὀργῆς Σου τὸ βέλος...
Οἴμοι! δὲν πνέει γαλήνην, δὲν χύνει μολπὰς μελιφώνους
Ὅστις εἰς στρέβλην ἀσπαίρει, ἀλλὰ παραφόρως βρυχᾷται,
Φρίσσει, παλαίει, δακρύει· βοᾷ...

Ἄν ὁμοιώματα Σοῦ καὶ ἂν τέκνα οἱ ἄνθρωποι ὦμεν,

Ἄν δι' ἡμᾶς ὄντως λάμπῃ αὐτὸς ὁ ἀστρώδης ὀρίζων,
 Ἰλεῶν στρέψ' ἐπὶ τέλους τὸ βλέμμα σου ὧδε καὶ ἴδε,
 Ἰδε τὸν κόσμον περίβολον μέγαν θυτῶν καὶ θυμάτων.
 Ἰλεῶς στρέψε' πρὸς Σὲ πᾶσα πόλις, χωρίον καὶ κώμη
 Ἀπὸ αἰώνων ἐγείρει βωμόν της τὸ—Νεκροταφεῖον...
 Ἰλεῶς στρέψε' τὰ ὅμματ' αὐτῶν πλὴν δὲν πλάττονται ὅπως
 Ἐκθαμβὰ βλέπωσι, πλὴν τῶν δακρύων νὰ γίνωνται βρύσεις.
 Φεῦ! ἕως πότε χρυσοῦν θὰ δεσπόζῃ τὸ ἔγκλημα ὧδε,
 Κ' ἡ ἀρετὴ θὰ δουλεύῃ δημίους γυμνῇ καὶ πεινῶσιν;
 Φεῦ! ἕως πότε σφαγαί, διαιρέσεις καὶ μίση καὶ πάθη,
 Σκότος, πένι' α, ὀδύναι, λοιμοί;

Ἀτρομος, κούρη πρὸς σὲ ἡ ψυχὴ μου, Θεέ μου, ὑψοῦται
 Ὅτι αὐτὴν δὲν βρύνουν κακίαι, ἐγκλήματ' α, τύψεις,
 Καὶ γοερὰ σ' ἱκετεύει θρηναῖα τὴν τύχην τοῦ κόσμου.
 Κλυθί μου, Πάτερ, καὶ δέξ' εὐμενὴς ἀσθενῇ δέησίν μου
 Σὺ, ὁ Θεὸς οἰκτιρμῶν καὶ ἐλέους. ΕΛΠΙΣ ΔΥΣΤΥΧΟΥΝΤΩΝ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἄπιστ', ἄπιστα, καινά, καινά δέρομαι
Ἔτερα δ' ἄφ' ἐτέρων κακὰ κακῶν κυρεῖ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

I.

Ὅταν προβάλλ' εἰς τὸ βουνὸ ἡ συμπαθὴς Σελήνη
Καί, ὡς λυχνία εἰς εἰρκτὴν, παρήγορον φῶς χύνῃ,
Ποθῶ λαμπρὰ ἐρείπια καὶ σκιχυγεῖς ἐρήμους
Μονήρης νὰ ἀφίνωμαι εἰς ρεμβασμοὺς πενθίμους.

Τί εἶμαι δὲν γνωρίζω.

Καὶ ὡς εἰς σκότη ἄλυτα σκιά κ' ἐγὼ γυρίζω...

Εἶδά ποτε, ὡς εἰς σκηνήν, τοῦ κόσμου τὴν εἰκόνα

Καὶ ἐφαντάσθην σύμπασαν τὴν Φύσιν ἐν' ἀνθῶνα.

Ἐνθα θνητὸς καθεὶς χρυσοῦν ἀνταναχλᾶ ἀστέρα

Κ' ἔχει τοὺς ἄλλους ἀδελφοὺς, κ' ἔχει τὴν γῆν μητέρα

Χαρᾶς καὶ φίλτρου πλήρη,

Καὶ ἁρμονίαν πανταχοῦ ἀνέπλασσεν θυμῆρη.

Πλὴν τὸ γλυκύ μου ὄνειρον μετὰ μικρὸν ἐλύθη

Καὶ μ' εἶπεν ἐγγελάσασσεν ἡ μοῖρά μου—Εὐήθη...

Καὶ αἶφνης τὴν ἀλήθειαν κηρύξας ὡς θεὸν μου.

Ὅργιλους ὅλους ἐβλεψα, αὐτὸν τὸν ἀδελφόν μου.

Καὶ τοῦ τυράννου—Κάτω!

Ἄν κράξω, τὸν αὐχέναν μου ὑπὸ πελέκεις τάττω.

Εἰς τὴν ζωὴν...δὲν ἔδρεψα ἀκόμη πόθον ἓνα

Καὶ πίπτουσι τὰ ἔτη μου θοῶς καὶ μακραμμένα.

Πρὶν ἢ νεότης μου φαιδρὰ γελάσῃ καὶ ἀκμαία

Παρέρχεται, παρέρχεται πενθοῦσα καλογραΐα.

Τί ἔπταισα καὶ κλαίω;

Ἄν ἐγεννήθην συμπαθής, θερμός, Θεέ μου, πταίω;

Πῶς δυστυχῶν ὁ ἄνθρωπος κ' ἐμπόλεμος πλανᾶται;

Ἄρου νὰ σβύνη πέπρωται τάχα πρὸς τί γεννᾶται;

Ποῦ τρέχει; πῶς ὁ δίκχιος κακοῦται καὶ οἰμῶζει,

Ἐνῶ καρδίᾳ πονηρὰ καὶ χαίρει καὶ δεσπόζει;

Χριστέ, ἐδῶ κατέβης,

Περίμενε τὸν στέφανον τοῦ πόνου καὶ τῆς γλεύης!

ὦ! τίς ποτε τὴν πλάκκ του νεκρὸς θὰ ἀνασεύσῃ,

Καὶ τίς θνητὸς τῆς Πλάσεως τὸ αἰνιγμα καὶ λύσῃ;

Χωρὶς ἐλπίδα εἰς τὴν γῆν, χωρὶς σκοπὸν πλανῶμαι,

Καὶ ἔν πετῶ, ὡς πύραυλος, τὸ σύμπαν νὰ θεῶμαι.

Οὐδὲν ἀνακαλύπτω.

Καὶ πρὸς τὴν γῆν βαρύθυμος, ἀστὴρ διχέτων, πίπτω.

Παιδίον ὅτε ἔπαιζον σκιρτῶν καὶ ἀμερίμνως

Ἦμην διάπυρρος χαρὰ καὶ τῶν ἐλπίδων ὕμνος.

Καὶ ἦτον ἡ καρδίᾳ μου χαρίεσσα καὶ λεία,

Ὡς προσγελᾷ εἰς τῆς Αὐγῆς τὸ μέτωπον αἰθρία.

Ἄλλ' ἤδη; μαῦρα νέρη

Ὁ λογισμὸς τὰς ἀλγεινὰς εἰκόνας μου συστρέφε.

II.

Δώδεκα χρόνους ἔφερεν ὁ νεκνίσκος Πλάτων
Τέκνον ἐρώτων φλογερῶν καὶ πόθων γλυκυτάτων.

Ὡς δροσερὰ ἀνέθαλλε δεσμὶς δώδεκ' ἀνθέων
Κ' ἦτο λατρεία καὶ ζωὴ τῶν τρυφερῶν γονέων,
Γλυκὺ Σειρήνων ρῆμα,

Ἐν αἴσθημα οὐράνιον μ' ἐνὺς ἀγγέλου σχῆμα.

Ὅταν ὁ Πλάτων ἔπαιζε κ' ἐγέλα ἡ μορφή του,

Ἡ μήτηρ δάκρυ ἔχυνε χαρᾶς ἀνεκλαλήτου.

Καὶ τὴν ψυχὴν τῆς ἔκκιε θυμίσμα τοῦ Πλάστου

Ὅσάκις, φεῦ ! ἠσπάζετο γλυκὰ τὰς παρειάς του.

Ἡγνῶει εἰς τὸν βίον.

Ὅτι τὸ φίλημα ἀρχὴ εἶνε πολλῶν δακρύων.

Καὶ τί δὲν εἶνε ἄδικον καὶ φροῦδον καὶ ἀπάτη :

Ὑπὸ τὸ ρόδον τάνθηρόν ἡ ἔχιδνα φυλάττει,

Ὑπὸ ὥραϊον πρόσωπον καρδίᾳ μαύρῃ πάλλει . . .

Δόξα, τιμὴ ἀβέβαια, γέλωτες, πλούτη, κάλλη,

Τὰ πάντα ψεῦδος εἶνε,

Καὶ μόνον εἶνε ἀληθὴ ὁ τάφος κ' αἱ ὀδύναι !

Ἐθώπευσε τὸν Πλάτωνα θερμὴ πνοὴ θανάτου

Καί, ὥς οἱ πόθοι, δύουσι τὰ μαῦρα βλέφαρά του.

Μακρύνονται τὰ χεῖλη του, ἡ ὄψις του θολοῦται,

Εἰς στρῶμα πτίλων καὶ ἀνθῶν ὁ ἀσθενὴς ἀπλοῦται

Καὶ πρὸς τὸ μνήμα κύπτει,

Ὡς ἡ ἰτέα κλαίουσιν τοὺς κλώνους κάτω ρίπτει.

Μάτην τὰ φάρμακα, πικρὰ θανάτου εἰρωνεῖα. —

Μὲ πόνους Λαοκόωντος, μὲ θρήνους ἡγωνία

Δυῶς γονέων προσφιλῶν τοῦ τέκνου των ἐπάνω.

Κ' ἤκούοντο τοῦ Πλάτωνος λυγμοὶ « Ἄν ἀποθάνω,

Γονεῖς μου, μὴ θρηνῆτε !

Ἄπο τὰ ἄστρα τέργυρ' ὥδ' ἄς μου θὰ δεχθῆτε . . . »

Καὶ ἐκλείοντο τὰ χεῖλη του καὶ πάλιν ἀνερῶνει·

« Μητέρα μου, μὲ πνίγουσι σκληροὶ θανάτου πόνοι·

Εἰς φλόγας κατακαίεται τὸ σῶμά μου . . . τί πταίω

Καὶ εἶμαι εἰς τὴν κόλκωσιν ; Μητέρα μου δὲν καίω

Τοὺς ἄλλους, φίλησέ με . . . »

Εὐχῆσου με . . . δὲν ἔπταισα . . . μὲ δάκρυ δρόσισέ με . . . »

Καὶ τῆς μητρὸς ἐπέπιπτον τὰ ξηραμμένα χεῖλη

Καὶ ὡς τρελλή, ἢ τάλαινα, τὸ τέκνον τῆς ἐφίλει.

Τὸ στῆθός της ἐνέκλειε τῆς Αἴτνης τὸν κρατῆρα,

Κ' ἐκράτει πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπηλπισμένην χεῖρα,

Βασίλισσα τῶν πόνων ! . . .

Ὁ κόσμος δι' αὐτὴν μηδὲν, τὸ πᾶν ὁ Πλάτων μόνον.

« Θεέ μου πολυέσπλαγγε, καλή μου Πανηγία,

Προσπίπτουσα γονυκλινής, δούλη ἐγὼ ἀθλίη,

Σὺς δίδω ὄρκον ἅγιον, ἂν ὁ υἱός μου ζήσῃ,

Εἰς ῥάσῃ ἡ νεότης του ὑπὲρ ὑμῶν νὰ σβύσῃ ! »

Ἡ μήτηρ ἐθρηνώδει

Κ' εἶχε βραχὺ τὸ στέναγμα, καὶ τὴν ρωνὴν βραγγώδη.

« ὦ Πανηγία μου, σεπτὴ θεότης καὶ γλυκεῖα·

Σὺ ἐννοεῖς . . . ἐγνώριτες τί ἄλγη ἡ καρδίη

Αἰσθάνεται τῆς ἀτυχοῦς μητρὸς ὀπότεν κλίνη

Πόνων δεχθῇ τὸ τέκνον τῆς, θανάτου σκοτοδίνη . . .

Τὸν Γολγοθὰ θυμήσου

Κ' ἐμὲ μητέρα σήμερον, ὦ Μῆτερ μου, λυπήσου !

Θεέ μου, τί σοι ἔπαισε καὶ θνήσκει ὁ υἱός μου
 Καὶ τήκεται εἰς κάμινον πυρὸς ἐπὶ τοῦ κόσμου ;
 Μή, ἀγαπῶν τὰ ἄνθη σου, τὰ ἄστρα, ἐγκλημάται
 Καὶ διὰ τοῦτο, Πάτερ μου, ἀνηλεῶς σπυράττει ;

Καὶ διατί ἐπλάσθη

Ἄφοῦ πρὶν εἶτι κίσθανθῇ φρικτὰ κατεδικάσθη ;

Σὺ ἦσο, σὺ ὦ Πλάτων μου, τὸ φέγγος τῆς ζωῆς μου ;
 Σὺ ἡ χρυσῇ ἀγάπῃ μου, σὺ μαγικῇ ἐλπίς μου ;
 Καὶ σὺ μοῦ φεύγεις ; ἄκακο μ' ἀφίνεις ὦ πουλί μου :
 Δὲν μ' ἀγαπᾷς, δὲν μὲ πονεῖς ; ὦ τρυφερὸ παιδί μου,

Ἄς νεκρωθῶ μαζῇ σου,

Ἄφοῦ σὺ μόνη μου χαρὰ . . . πνοή μου ἢ πνοή σου !

Ἐξύπνα, ὦ καρδία μου, ὦ Πλάτων μου, ὠμίλει !

Θερμὰ κινοῦνται ὑπὲρ σοῦ τὰ νεκρικά μου χεῖλη.

Μὴ κλείης τὰ μυχτικά σου καὶ φρίττω καὶ τρομάζω

Καὶ μαίνομαι . . . Ἀγάπη μου, ἀκούεις πῶς σε κράζω ;

Ἐπάνω του προσκλίνει.

« Ἄ ! » σφαζομένου οἰμωγὴν οὐρανοκτύπον χύνει . . .

Δύστηνε μῆτερ ! ἐκλαυσε, ἠύχθη καὶ ὠρκίσθη,

Πλὴν μάτην, καὶ τοῦ τέκνου σου τοῦ μόνου ἐχωρίσθη.

Ἄλλ' εἰς μητρὸς φρουρούμενον ἀγκάλην τίς δρεπᾷ

Τὸ τέκνον, ποῖος δῆμιος τολμᾷ ἐκεῖ καὶ φθάνει ;

Φεῦ ! σκότους δολοφόνοι

Εἶν' ἀφρνεῖς καὶ ἄφωνα αἱ νόσοι καὶ οἱ πόνοι.

Μόνον θεὸν ἀνέκφραστον τοῦ κάτω τούτου κόσμου,

Θεὸν βλέπει τὸν θάνατον ὁ κλαίων ὀφθαλμός μου.

Φρικτὸς ἐδῶ παρίσταται τοῦ σύμπαντος δεσπότης

Καὶ εἶνε τούτου ἄθυρμα ἢ σύμπαντ' ἀνθρωπότης . . .

Τόσων αἰώνων θρήνοι

ὦ Θάνατε, τὰ στέρνα σου δὲν ἔχουν μαλακύνῃ ;

Παρήτησες τὴν γῆν ἐδῶ εἰς τυράννον τυράννων
Καὶ ἀπεσύρθης τᾶστρο σου ἀνάκτορα λαμβάνων,
Ἄχ ! . . ὑψηλά, βαθύτατα, ὦ Πλάστα μου, ἀνέβης
Καὶ τῶν λαῶν τὰ δάκρυα δὲν βλέπεις καὶ κωφεύεις !

Δὲν σ' εἶπεν ὁ υἱός σου

Τὰς θλίψεις, τὰ μαρτύρια, Θεέ, τοῦ πλάσματος σου ;

Ὅπου στραφῇ τὸ βλέμμα μου πολύστονος σκυτῖα,
Ἐκάστη μου ἀνέμνησις καὶ θλίψις καὶ πικρία,
Σκληρὰ ἢ μοῖρα Μέγαρις, κωφὸς περὶ ὁ χρόνος,
Τὸ σύμπαν τέκνον ὀρφανόν . . Ἐδῶ ζωὴ ὁ πόνος !

Ὁ Φοῖβος ἀνατέλλει

Καὶ εἶνε αἱ ἀκτίνες του φαρμακευμένα βέλη . . .

III.

Τῶν Ἀποκρέω ἑορτὴ χαρμόσυνος χθὲς ἦτο
Κ' ἐν μέσῳ μέθης καὶ χαρᾶς ἀπάντων ἐτελεῖτο.
Ἐδῶ λαὸς διήρχετο μετὰ φανῶν καὶ κλάδων,
Ἐκεῖ αὐλὶ καὶ γέλωτες χορῶν κλλικελάδων
Ἐπλήρουν τὸν ἄέρα,
Καὶ κωμῳδία ἀπέραντος ἐπλάττετο ἡ Σφραῖρα.

ὦ ! πόσον εἶνε εὐτυχὴς ἐκεῖνος ὅστις τρέχει
Χωρὶς εἰς σκότη γύρω του καὶ βᾶθῃ νὰ προσέχῃ,
Ἐκεῖνος ὅστις εὐχαρὶς τὸν κόσμον ἀπολαύει
Καὶ προτοῦ παύσῃ νὰ γελᾷ ἀπὸ τὴν βίαν παύει !
Ἄλλ' οἷα, οἷα πλάνη !
Ποσὶς θὰ ἐδάκρυσες καὶ σύ, Ἀριστοφάνη . . . !

Εἰς τὴν πλᾶτειαν τῆς χαρᾶς γυνὴ μαυροφοροῦσα
 Κ' ἐπάνω τῆς κρυπτόμενα δύο μικρὰ κροτοῦσα
 Ἐμυρολόγει : « Χριστιανοὶ μιὰ μάννα λυπηθῆτε
 Ποῦ δύο ἔχει ὀρφανὰ καὶ τὴ ζωὴ στερεῖται . . .

Μὲ δάκρυα ἀπκλύνω

Καὶ τὸ κατὰξῆρο ψωμί ποῦ στὰ παιδιὰ μου δίνω.

Δὲν ἔχω γάλα μητρικό, πρώτη ζωῆς ρανίδα·
 Ἄν λείψῃ καὶ τὸ δάκρυ μου, πανύστερη ἐλπίδα,
 Θὰ δώσω εἰς τὰ ἄμοιρα χλωρὰ τῆς γῆς χορτάρια,
 Παρὰ ἀδάκρυτο ψωμί, σκληρὸ σὰν τὸ λιθάρι . . .

Ὡ ὀρφανὰ παιδιὰ μου,

Μαχαίρια κατὰπυρίνα ὀρμάτε στὴν καρδιά μου !

Κ' ἐμὲ ὑπῆρξε μιὰ φορὰ τὸ πλούσιο τραπέζι
 Ὅταν, ὦ χρόνοι εὐτυχεῖς, ὁ σύντροφός μου ἔζη·
 Ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔκλειπεν εἰς τὸν ὀτωχὸ τὴ θύρα,
 Οὐδὲ ποτέ του ἔβηλεν εἰς ἄλλου πλούτη χεῖρα.

Καλὸς καλὸς ὅτ' ἦτον

Τὴ γῆρα του ἐδίωξαν καὶ συγγενῆς καὶ γείτων.

Ἄχ ! δὲν μ' ἀκούτε. Χαίρεσθε, γελάτε, τραγουδεῖτε,
 Κι' ἂν ἀπιθάνω δίπλα σας κανεῖς δὲν συλλαγεῖται . . .

Ὡ μάννα ποῦ μ' ἐγέννησες, τί μ' ἔφερες νὰ κύνω ;
 Σὺ μάννα μου, καὶ μᾶρῃτες στὸ δάκρυ νὰ πεθάνω ;

Ἄν ὡς ἐγὼ θὰ ζῆτε,

Καλλίτερά στὸν τάφο μου παιδιὰ μου νὰ τερφῆτε !

Ἐκεῖ δὲν ἔχει δάκρυα . . . Ἐκεῖ δὲν ἔχει πείνα . . .

Ἐκ' ὕπνος, ὕπνος ἡσυχος, ἡ Παράδεισου κρίνα.

Ὡ, ἔλα, ἔλα θάνατε ! σὲ κράζει ἡ ψυχὴ μου·

Ὅλοι γελοῦν καὶ χαίρονται, ἐσὺ χαρὰ δική μου.

Σὰ γέλοιο, σὰν τραγουδι

Ἔλα καὶ κόψ' ἀπ' τῇ ζωῇ φαρμακερὸ λουλουδι !

Ἄχ ! ἡ βοή τοῦ τραγουδιοῦ τὸ στέναγμά μου πνίγει,

Κ' ἐνῶ τῆς πείνας, τοῦ χιονιοῦ μὲ σφάζουνε τὰ ρίγη,

Γύρω μου σκότος χύνεται τὴν ὥσιν μας νὰ σθύση

Νὰ μὴν τὴν δῇ ὁ χορευτὴς καὶ τὸν χορὸν ἀφήσῃ,

Ὁ πλοῦτος μὴ τρομάξῃ,

Καὶ μὴ φιλεύσπλαχνη ψυχὴ μὲ πόνον μᾶς κυττάξῃ

Βοήθησέ μας, Πλάστη μου, ὦ μόνη μας πατέρα !

Τάχα δὲν εἴμεθα κα' ἐμεῖς παιδιὰ σου ἐδῶ πέρα ,

Καὶ ποῖος πατέρας ἄκουσε νὰ κλαίῃ τὸ παιδί του

Καὶ δὲν τὸ ἐσυμπόνησε κα' ἡ πέτρινη ψυχὴ του ;

Σ' ἐμᾶς ἡ γῆ καμμένη ;

Δράμε, Θεέ μου, τὸρφανὸ τὸ πρῶτό μου πεθαίνει !

Εἴμην ἐγὼ τέκνω μου νερό, ψῶμι καὶ στῶμα·

Ἀλλὰ μοῦ σβύνει ἡ ζωὴ, ἤλθ' ἡ ψυχὴ στὸ στόμα.

Ὅταν πικρὴ καὶ ἔρημη ἡ μαύρη, θὰ πεθάνω

Θὰ τρῶνε εἰς τὸ μνημά μου τὸ χόρτο ἀπ' ἐπάνω . . .

ὦ Κόλκσις ἀνοίξου,

Κι' ἀπὸ τὸ χριστιανόκοσμο σπλαχνικωτέρα δαίξου ! »

.

Οὐδεὶς τοὺς στόνους ἤκουσε καὶ τὰ παράπονά της. —

Ἡ μήτηρ περιπτύσσεται τὰ μαῦρα ὄρφανά της

Καὶ μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα πόνου βωμὸν ὑψώνει,

Κ' ἡ δυστυχία τρεῖς ψυχάς, ὡς θύμακτα, σκοτώνει . . .

Ἐγγὺς ἐκεῖ γελῶσιν

Οἱ ἀδελφοὶ τῶν ἀνθρώποι, ὀρχοῦνται, σπαταλῶσιν !

Εἰς τὴν πικρὰν πικνῆγυριν τοῦ κάτω τούτου βίου
 Ἐν μέσῳ πόθων πλέομεν καὶ ψεύδους αἰωνίου·
 Εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ εἰς γελᾷ, ὁ ἄλλος κλαίει
 Καὶ ἄλλος ἀπὸ βάσκα πένης πεινῶν ἐκπνέει,

Εἰς χρυσυγεῖς θαλάμους

Ἐνῷ βαθύπλουτος θνητὸς τελεῖ χοροὺς καὶ γάμους,

Τὸ σύνθημα σὺ ἔδωκες Χριστέ μου—Ἀδελφότης!—

Ὡ! ὅταν κόλπους ἀδελφοῦ ἀνοιξῇ ἡ ἀνθρωπότης

Καὶ πανταχοῦ διαχυθῇ ἀγάπη καὶ γαλήνη,

Καὶ ὥς ἐν θήκῃ ἡ ψυχὴ θά' μένη κρυσταλλίνη

Γυμνὴ πρὸ ὅλων δρῶσα,

Τίς τότε ὁ κλαίων ἐν τῇ γῇ, καρδίᾳ τίς πεινῶσα;

Εἰς σὲ ἦν στέφει πάντοτε, Ἑλλάς μου, ἡ κιθρίτς,

Καὶ πλέεις εἰς τὰς αὔρας σου θεότης Ἀρμονία,

Εἶναι σκληρόν, παράτονον, ἀνθρώπων δικιρέσεις,

Καὶ αἱ πλουτίων καὶ πτωχῶν φρικώδεις ἀντιθέσεις.

Φεῦ! μήτηρ καὶ ἄν ἦσαι,

Δὲν δίδοντ' εἰς τὰ τέκνα σου στοργῆς μερίδες ἴσκι...

Καὶ ἕως πότε ἡ ἀσπλάγχχνος τοῦ κόσμου ἀδικία

Ἄλλον νὰ στέφῃ ἡ χαρὰ, καὶ ἄλλους δυστυχία,

Καὶ πότε, πότε ἡ θυμηδὴς θὰ ρεύσῃ ἀδελφότης

Καὶ θ' ἀνκτεῖλῃ πανταχοῦ ἀγάπη καὶ ἰσότης;

Τὴν ὥραν τκύτην πόσοι

Νεκροῦνται πολυστένακτοι, καὶ πόσοι τραγουδῶσι!

I V.

Ἀγνή ὡς δάκρυ τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡ Πλειὰς ὥρεια,
 Γλυκεῖα κόρη, συμπαθής, νύμφη θεοῦ ἀρχαία,
 Εἰς τοὺς ἀλγοῦντας βάλταμον θερμὸν καὶ μελιρρῆμον,
 Εἰς τοὺς πτωχοὺς παρήγορος· φιλότατη καὶ ἐλεήμων
 Ἡ Ἑρμιόνη ἦτον,
 Καὶ ὁμως ἦτο ναυαγὸς τρικυμιῶν ἀρρήτων . . .

Ἀγνόν, ὥρχιον αἰσθημα, ὡς μύρον τοῦ ἀνθῶνος,
 Κατέτηκε τὰ σπλάγχνα της τὰ εὐαγῇ ἀρώτως.
 Εἰς νύκτας σεληνοφεγγεῖς τὸ πᾶν ἀπεκοιμᾶτο
 Καὶ αὐτ' ἠγρύπνει, ἔκλαιεν . . . Ἡ ἀτυχὴς ἤρχτο !
 Κ' ἠγάπα, φεῦ ! ὁπόσον
 Ποθεῖ τὸ ἄνθος τὴν αὐγὴν, φλεγόμενος τὴν δρόσον.

Τὰ μαγικά της ὄνειρα, οἱ τρυφεροὶ της πόθοι
 Ἐστέφθησαν· ἐν «Σ' ἀγαπῶ» καὶ ἐν φίλημα ἐδόθη.
 Ἀλλ' ὡς ἐκ δρόσου πρωϊνῆς πλυσθεῖσαι καὶ ἀνθέων
 Εἰς τὰ σφοδρὰ αἰσθήματτα καὶ ὑπομείνη πλέον
 Ἀδυνατεῖ, καὶ κλίνει,
 Ὡς κλίνει καὶ μακραίνεται καὶ ἡ πράσινη μυρσίνη.

Με λόγους, ἔπη Χερουβεῖμ, ἡ φθισιῶσα κόρη
 Τὸν τεθλιμμένον Φίλωνα γλυκὰ ἐπαρηγόρει . . .
 Κ' ἐκεῖνος εἰς τὰ χεῖλη της τὰ χεῖλη του ἀρμόζων
 Καὶ μεταγγίζων τὴν ζωὴν καὶ κλαίων καὶ οἰμώζων
 Νὰ νεκρωθῇ ἐρώνει
 Πρὸ τοῦ εἰς τὴν ἀγκάλην του ἐκπνεύς· ἡ Ἑρμιόνη.

«ὦ μὴ ! ὦ Ἑρμιόνη μου, ὦ μὴ . . . μὴ με ἀφίνης !
 Ἐγείρου πάλιν τοῦ Χριστοῦ στικὰ ἐδῶ καὶ μείνης !

Ἐγείρου κρίνος ! ἄκουσε . . . μὴ στένης, Ἑρμιόνη,
 ὦ Ἑρμιόνη ἄστρον μου, ὦ ἀδελφὴ μου μόνη !

Ἄχ, μὴ μου φεύγῃς ! Στήθι

Καὶ φέρε εἰς τὰ στήθι μου τὰ ἅγιά σου στήθι ! »

Φεύγ' ἡ ἐλπίς τοῦ πένητος, τῶν ἀτυχῶν ἡ φίλη.

Καρδίᾳ πᾶσα δι' αὐτὴν εὐχῆς ἀνοίγει χεῖλη,

Πλὴν δὲν ἀκούει ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐδῶ τὸ ρῆμα . . .

Ἡ φθισιῶσα ἡρεμος προβάλλει εἰς τὸ μνῆμα,

Κ' ἐκεῖ ἐνῶ ἐγγίζει

Τὸ πρόσωπόν της ἡ Ἑδὲμ ἀφάτως χρωματίζει. —

Εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔρωτος ἐσθίεσθαι, καθὼς σβύνει

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ λαμπρὰς λευκὴ, κηρίνη.

Ἡσθάνθη τὴν νεότητά εἰς νεκρικὴν κοιλάδα

Καὶ τάρον ἔλαθε σεμνὴν, γαμήλιον παστᾶδα . . .

Λιποῦσα δάκρυ μόνον

Ἀπέθανεν εἰς τὴν χαρὰν καὶ ἔζησ' εἰς τὸν πόνον !

Ἐτάφη αὕτη. Ἐκλαυσεν εὐγγύμων τις καρδίᾳ

Κ' ἐλησμονήθη ἡ νεκρά, καὶ πάλιν ἡσυχία . . .

Ἄλλὰ ποῦ εἶνε, ποῦ πλανᾷ τὸ βῆμά του ὁ Φίλων ;

Ὡς τὰς χρυτὰς ἐλπίδας του, τὴν κόμην του ἐκτίλλων

Ποῦ ἔφυγεν ὁ τάλας,

Καθὼς λαμπρὸς χρυτάετος πληγὰς λαθὼν μεγάλαις ;

Φεῦ ! ὅτε εἶδε, δύσμοιρος, τὴν φίλην ἐρωμένην

Εἰς τοῦ θανάτου τὴν στρωμνὴν νεκρὰν ἐξηπλωμένην

Καὶ τὰ φλογώδη χεῖλη της ψυχρὰ καὶ πιωπῶντα,

Τὰ στήθι τὰ γλυκύτατα μὴ τὴν ζωὴν κτυπῶντα,

Συνέκρουσε τὰς χεῖρας

Κ' ἐρράπη κεραυνόπληκτος φωνὴν ἀγρίαν σύρας.

Εἰς βράχους ἔκτοτε γυμνοὺς μέσῳ νεκρῶν ἐρήμων,
 Ὡς φάντασμα, ἐσύρετο βωβὸς καὶ μελαννείμων.

Ὅταν τὴν νύκτα ἔλαμπε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα
 Αὐτὸς προσήλου ἐκμυνοῦς ἐπάνω φλέγον ὄμμα . . .

Ἐζήτει τὴν φιλότατην,

Ἥ μὴ κατάρχην ἔρριπτε κατὰ τοῦ Πλάστου μάτην;

.

Θεε ! Θεε ! ἂν ἔπταισαν προπάτορες ἀρχαῖοι

Κ' ἐτιμωρήθη ὁ θνητὸς νὰ στένη καὶ νὰ κλαίῃ,

Πλὴν ἔως πότε ἡ σκληρὰ θὰ τρέχῃ τιμωρία ;

Δὲν ἐκορέσθη ἡ ὀργή ; . . . δὲν ἤρκεσ' ἡ θυσία ;

ὦ μαῦρη καταδίκη !

Αἰῶνι . . . αἰῶνι δεσμὰ . . . πικρία . . . φρίκη . . .

Φέρετ' ὁ κόσμος, ρίπτεται. εἰς τὸ κενὸν πλανᾶται

Κ' ὡς πλοῖον εἰς τὸ πέλαγος, βυθίζεται, κτυπᾶται.

Δέχεται οὗτος κεραυνούς, κατακλυσμούς, ἀνέμους,

Σεισμούς, χειμῶνας καὶ λοιμούς ἀγρίους καὶ πολέμους,

Καὶ ὅμως δὲν νεκροῦται !

— Ἡ τιμωρία ἄπαστος καλλίπερον πληροῦται . . .

Τὰ ἄστρα ἐπιτέλλουσιν εἰς σκοτεινοὺς αἰθέρας,

Σεπτοὶ καὶ φίλοι θεαταὶ εἰς θέατρον ἐσπέρας,

Καὶ πρὸς τὰ κάτω βλέπουσιν, ὡς ἐν σκηνῇ μαιριὰ,

Τὸν κόσμον, δρᾶμα φοβερόν, « Δεσμώτην Προμηθέα ».

ὦ ἄστρα, σεῖς θρηνεῖτε

Καὶ τὴν πρῶιν φαίνονται δακρύων μαργαρίται.

Παρήλθον χρόνοι, ἔφυγον, ἦλθον αἰῶνες τόσοι.

Καὶ ὅμως δὲν κῦδόκησε συγχώρησιν νὰ δώσῃ !

ὦ λύσσης νόμος ! ὁ υἱὸς νὰ κλαίῃ, νὰ στενάζῃ,

Ὅτι πατὴρ τὸ ἐγκλημα εἰς τὸν λαίμῳ βροτάζει !

Παρά τοιοῦτος νόμος
Προτιμότερα, Πλάστα μου, ἐσάπαξ λικιμητόμος !

Βαθαί ! ἂν ἀνεκάλυπτον, — εὐχή μου περιλμένη !
Τὸ νῆμα, ὅθεν κρέμαται ἡ γῆ προσδεδεμένη,
Παράφορος καὶ ἄτρομος θὰ ἔκοπτον τὸ νῆμα
Τοῦ πεπωμένου ἀπκντός νὰ ἤνοιγον τὸ μνῆμα,
Τὸν κόσμον νὰ βυθίσω
Καὶ εἰς ἀβύσσων τάρταρα τὰ πάθη του νὰ κλείσω !

Ἴδὲ . . . Ἴδὲ τὴν θάλασσαν ! μετὰ ἀφρῶν μανίας
Ὅρμα, ὡς τίγρις βρύχουσα, κατὰ τῆς παραλίας
Ὡς νὰ ἐπόθει σύμπασαν τὴν γῆν νὰ καταπνίξῃ
Καὶ ὅπου κόσμος θάλασσαν νεκρὰν νὰ ἀναδείξῃ ! . . .
Τότ', ὡς περιστερὰ τις,
Ἄς κρημισθῇ καὶ ὁ ἥλιος εἰς τὰ φρικτὰ νερά της !

Δὲν κύπτω δούλος δειλκίος ! Ἔχω καρδίαν, στήθη,
Καὶ ἡ ψυχὴ μου Σοῦ εἰκὼν, Θεέ, ἐπλαστουργήθη.
Ὡς πρὸς πτέρω ἀφοῖος πρὸς σὲ υἱὸς ὀρθοῦμαι
Καὶ σ' ἐρωτῶ, ὡς νήπιον, καὶ σοῦ παραπενοῦμαι.
ὦ Πάτερ, φώτισόν με,
Συνέτισον τὰς φρένας μου, υἱὸν ὁδηγήσόν με !

Τοῦ τάφου, Πάτερ, κλείεται μὲ μάρμαρον τὸ στόμα,
Τοῦ οὐρανοῦ ἐὰν γελᾷ πλὴν δὲν λαλεῖ τὸ χρῶμα.
Τίς εἶμαι ; τί προώρισμαι ἐδῶ ; ποῦ τρέχω ; Μόνον
Ἀπὸ τὸν Κόσμον σύμπαντα ἐγνώρισα τὸν πόνον !
—Καρδίᾳ μου, ὁμίλει
Καὶ γράφε τὰς εἰκόνας σου, ἂν ἀσθενοῦν τὰ χεῖλη.

V.

Εἰς νέματα χρυστάλλινα, εἰς οὐρανοὺς σκαπείρων,
 Εἰς τοῦ Βοσπόρου τὰς ἀκτὰς μέτῳ ἀνθῶν καὶ μύρων,
 Ἐνθα τὰ ἄστρα πρὸς τὴν γῆν ἐρωτευμένα κλίνουν,
 Καὶ νύμφαι συλλαόμεναι μαγείας ἔπη χύνουν,
 Ὁ Φαίδων ἐγεννήθη,
 Καθὼς γεννᾶται στεναγμὸς εἰς ἐρωμένης στήθη . . .

Μὲ τῆς μητρὸς τὸ φίλημα θερμὸς ἀπεπλανᾶτο
 Καὶ ὑπὸ δένδρα ψάλλοντα ρευβώδης ἐκοιμᾶτο,
 Κ' εἰς ὄνειρα χυνόμενον σπριγώσης φαντασίας
 Ἦ δρότος τὸν ἀφύπνιζε κ' ἡ αὔρα μὲ θωπείας.
 Ἡϋξάνετο καὶ ἦτον
 Χρυσοῦς βωμὸς τὸ στήθος τοῦ ἐρώτων καὶ χαρίτων.

Καὶ ἦτον ἡ καρδία τοῦ, τοῦ ποιητοῦ καρδία,
 Πνοὴ εὐώδης τῶν ἀνθῶν, ἀγγέλων μελωδία.
 Ὁ κόσμος τῷ παρίστατο ὡς Παρδαίσιου λίμνη
 Ἐνθα Θεὸν καὶ Ἐρωτα κωπηλατῶν ἀνύμνει,
 Καὶ ἔρρε' ἡ ζωὴ του,
 Ὡς ἔρρεε χαρμόσυνος ἡ λιγυρὰ μολπὴ του.

Ἠγάπη κ' ἐλατρεύετο . . . Εἰς μυροδόλους κήπους
 Ἐνῷ ἐνηγαλίζετο Ἐλβίραν, γλυκεῖς κτύπους
 Ἠσθάνετο, καὶ πᾶς παλμὸς ἦτον εὐχὴ τις μία,
 Εὐχὴ θερμὴ ὑπὲρ αὐτοῦ, ὑπὲρ αὐτοῦ λατρεῖα.
 Κ' ἐνῷ κατεφιλοῦντο
 Εἰς οὐρανοὺς φερόμενοι θνητοὶ ἀπεθεοῦντο . . .

Ἦ προσφιλὴς τοὺς ἠνώσεν εἰς γάμον εὐλογία,
 Ἐζή λαμπὰς ὑπὲρ αὐτῶν πᾶσα πτωχὴ καρδία,

Καὶ τῶν δακρύων ἄγευστοι καὶ πέραν ἀλγηδόνων
Ἐζων τὸ ἔαρ ὅπως ζῇ ζευγος ἀγνῶν τρυγόνων.

Καὶ ἔφευγον οἱ χρόνοι . . .

Τῆς μαγικῆς Ἀνοιξέως αὐγὴ δροσώδης ἦτον,
Ἀγγέλων ὡς μεδίσιμα, λευκὴ ὡς ἡ μορφὴ των.
Ἄνθη καὶ ἄνθη ἔθχλλον, ὡς τὰ πτηνά, ποικίλα,
Τοὺς πόθους τῆς ἀνέμελπε κρυπτὴ ἡ φιλομήλα,
Κι' ὁ κόσμος κλίνων γόνυ
Τὸ ἔαρ εἰς τὸν Πλάστην του ὡς ὕμνον προσεφώνει.

Ἐκεῖ εἰς ἄλσος σύνδενδρον, εἰς πεύκην ὑποκάτω
Τὴν ἀρμονίαν τοῦ Παντός εἰς νέος ἡχροῦτο . . .
Ἄκτις παιδρὰ τὸ φύλλωμα διαπερῶσα πίπτει
Καὶ τὴν μορφὴν τοῦ εὐγενοῦς θνητοῦ ἀποκαλύπτει·
Εἶνε ὡχρὰ σελήνη
Κ' ἡρέμα δάκρυ διαυγὲς ὁ ὀφθαλμός του χύνει.

ὦ κρίνα, ρόδα, ἀδελφὰ ἐκείνου καὶ μυρσίναι,
Ἐμπρός σας ποῖος ἴστατχι, ὁ κλαίων ποῖος εἶνε ;
Ἄς γίνῃ δάκρ' ἡ δρόσος σας, ὦ ἄνθη, μακρανθῆτε
Προτοῦ, προτοῦ τὸν Φαίδωνα ἀόμματον ἰδῆτε !
Τυφλὸς πλανᾷ τὸ βῆμα
Κ' ἔγιν' ὁ κόσμος δι' αὐτὸν εὐρὺ τοῦ σκότους μνήμα.

Ἴδὲ τον . . . Μένει ἄφωνος, ἀκίνητος καὶ μόνον
Ἀφίνει, ὡς τὸ μύρον του τὸ ἄνθος, γλυκὺν στόνον.
Δὲν ψάλλει ἤδη, δὲν πετᾷ, ἀλλὰ σιγὰ δακρύων
Μέγα φωνεῖ καὶ ὑψιστον τοῦ κόσμου ἐλεγεῖον . . .

Κ' ἐνῶ γελῶσιν ὅλα

Φυτρῶν' ἰτέα κλαίουσα εἰς ἄλση ἀνθοβόλα.

Ἄκουε γύρω του φαίδρα πτηνὰ νὰ κελαδῶσι,
 Πνέει τερπνὰ ἀρώματα ποῦ πανταχοῦ πετῶσι,
 Τὴν θαλπωρὴν αἰσθάνεται εἰς πρωϊνὰς ἀκτίνας,
 Τότ' ἐνθουμείται τὰς χρυσᾶς ἡμέρας του ἐκείνης,

Τὸν κόσμον ἐνθουμείται,

Καὶ μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα αὐτὰ παρκαπονείται·

«Παῦσε ἀγλὺς τοῦ βίου μου καὶ μαύρη κατὰδίκη !
 Μακρὰν μου σκότη φύγετε, ὦ σὺ τοῦ ἔδου φρίκη,
 Τὸν τελευταῖον κᾶν τῆς γῆς χαιρετισμὸν ν' ἀφήσω,
 Τὸ φῶς, τὴν Φύσιν, οὐρανὸν στιγμὴν νὰ ἀτενίσω . . .

Εἶνε σκληρόν, Θεέ μου,

Νὰ ἔχω τέκνον καὶ αὐτὸ νὰ μὴν ἰδῶ ποτὲ μου !

Οἱ πόθοι, αἱ ἐλπίδες μου, τὰ ὄνειρα, ἡ Πλάσις,
 Εἰς μελανὰς ἐκλείσθησαν τάφου στενοῦ ἐκτάσεις,
 Καὶ μόνος εἰς κατάμυρον κόσμον ἐγὼ πλυνῶμαι,
 Οὐδὲ μορφὴν βλέπω θνητοῦ, οὐδ' ἄστρον ἐν θεῶμαι.

Ὁ Κᾶν οὕτω μόνος

Ἐπλάνη βῆμα εἰς τὴν γῆν καὶ σκότος τοῦ ὁ φόνος.

Φεῦ ! λάμπεις, θάλπεις, ἥλιε, τὸ πρόσωπόν μου λούεις,
 Ἄλλ' ὥς τὴν πλάκα τοῦ νεκροῦ τυφλὴν καρδίαν κρούεις·
 Καὶ δὲν σὲ βλέπω . . . Εὐγενεῖς μυροβολεῖτε κρίνοι,
 Ἄλλὰ ποῦ εἰσθε ; Δι' ἐμέ ἡ μαύρη νύξ σᾶς σθύνει !

Πτηνὰ ποῦ κελαδεῖτε,

Ἄν χαιρετᾶτε τὴν Αὐγὴν κ' ἐμέ, κ' ἐμέ θρηνεῖτε . . .

Ὡς τοῦ τυράννου τὴν ψυχὴν, ἐμέ σκεπάζει πίσσα
 Κ' ἀκούω γύρω τὴν ζωὴν . . . Ὡ Ζέφυρέ μου, φύστω
 Καὶ ρῖψε καὶ διάλυσε μακρὰν τὰ σκότη, πέραν,
 Καὶ τοῦ φωτὸς δός μοι στιγμὴν παντὸς ποθεινοτέρην !»

Καὶ μύδροι, οἱ παλμοὶ τοῦ
Ἐκτύπων εἰς τὰ στήθη του, κρατῆρος πυριβλήτου.

Κ' ἐκλείσθησιν τὰ ροδαλά τοῦ νεανίου χεῖλη
Κ' ἐλάλουν ἔτι . . . ὡς λαλεῖ ἀρρήτως ἡ κογγύλη.
«Θεέ μου!» ὑπετραύλιζε, καὶ «Δικτί;» ἐφώνει.
Πλὴν τίνες ποτ' ἐμάλαξαν τὴν εἰμαρμένην στόνοι;

Μαραίνονται οἱ κρίνοι,
Καὶ τῶν πτηνῶν τὰ ἄσμητα θαρρεῖς πῶς εἶνε θοῖνοι.

Κ' ἰδοὺ μικρὸς τις ἄγγελος, πκίζον, γελῶν πκιδίον
Ἔτρεχ' εἰς τᾶνθη, χρυσαλλίς μόλις τριῶν Μαίων.
Ἔστη μικρόν, ἀνέπνευτε, τριγύρω του προσβλέπει
Καὶ πρὸς τὸν Φαίδωνα πετῶν τὰ βήματά του τρέπει.

«Παπάκη μου! Παπάκη!
Ἄ! κλαίεις . . . εἰς τὸ δάκρυ σου ἐγὼ θὰ βάλω μάκι.»

Κ' ἐνῶ αὐτὸς προσηύχετο μὲ γόνυ κεκλιμένον,
Ἐντὸς τῶν βραχιόνων του πρὸς τᾶνω τεταμένων
Ὡς ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ τὸ τέκνον του εὐρέθη
Καὶ φιλημάτων τὸν πληροῖ ἐν ἀγνωστῇ μέθῃ.

Ὁ Φαίδων τὸ ἀρπάζει,
Τὸ περιπτύσσεται θερμῶς καὶ ἐμμανῆς φωνάζει·

«ὦ, πρόβαλε εἰς τοῦρανοῦ, Θεέ μου, ἄκραν μίαν
Καὶ τῶν τυφλῶν μου ὀφθαλμῶν ἰδὲ τὴν ἀγωνίαν!
Ἴδὲ, τὸ τέκνον μου ἰδὲ!» Ἀχ! κάθε φίλημά του
Εἰς οἶκτον κλίνει συμπαθῇ καὶ σπλάγγνα τοῦ θανάτου.

Καὶ ὁμως δὲν λυπεῖσαι
Νὰ τὸ φιλῶ ἀόμματος . . . καὶ σὺ πκτὴρ καλεῖσαι!»

Καὶ τὴν μορφὴν τοῦ τρυφεροῦ υἱοῦ του περιφύων,
Καὶ εἰς ἀγκάλην σπκίρουσιν αὐτὸν ἐπκναπκῶν,

«Τυρλός, ἐθρήνει, καὶ ποτὲ δὲν θείλω σὲ γνωρίσῃ
 ὦ Γῶγό μου, ὦ Γῶγό μου ! Ὁ τάφος θὰ μὲ κλείσῃ
 Καὶ ποῖος οἶδε πλέον . . . »

Καὶ τὸν ἐφίλει ἑξέκλλος, καὶ τὸν ἐφίλει κλαίων.

«Τί ἔχεις, ὦ Παπάκη μου ; Μὲ κάμεις νὰ τρομάζω
 Καὶ χύνω δάκρυα καὶ ἐγώ, καὶ ἐγώ ν' ἀνχστενάζω . . .
 Μᾶς περιμένει ἡ Μαμά . . . Θὰ ψάλλω τραγουδάκι
 Καὶ θὰ χαρῆς. Πηγαίνωμε, πηγαίνωμε, Παπάκη ! »

Ἀπέλπιδα, θρηνήρη,

Τυρλὸν πατέρα ἄγγελος ἀπὸ τὴν χεῖρα σύρει . . .

Ὁ Φοῖβος ἔλαμπε χρυσοῦς καὶ ἔχαιρ' ἡ Πλάσις ἔτι !

.

VI.

Καὶ σὺ Παιτρίς μου, τῶν θεῶν παιτρίς καὶ τῶν ἐνθέων,
 Μεγάλη Μῆτερ Σωκρατῶν, Ὀμήρων, Περικλέων,
 Ὅποια μένεις σήμερον ! . . . Τῆς πάλαι δόξης χήρα,
 Καὶ στεῖρα τῆς σοφίας σου καὶ τῶν υἱῶν σου στεῖρα !

Ὡς ξίφος ἐν τῇ θήκῃ,

Εἰς πᾶν σου μόνον λείψανον λαμπρὰ κοιμᾶται νίκη.

Ὅταν τὴν νύκτα ἄφωνος ὁ κόσμος πᾶς κοιμᾶται
 Καὶ τοῦ ἐρέθους ἡ μορφή ἐπὶ τῆς γῆς πλανᾶται,
 Εἰς τὸν γλαυκὸν σου οὐρανὸν σὲ βλέπω ἀναζῶσαν·
 Εἰς τῶν ἀστέρων τὴν σιπτὴν ἀναγινώσκω γλῶσσαν

Θεούς σου κ' ἡμιθέους,
Καὶ παριστῶσι τᾶστέ σου πολίτας σου ἀρχαίους.

Σ' ἐμάρκαναν τοῦ Ἰησοῦ οἱ τεθλιμμένοι πόθοι . . .
Τῆς εὐγενοῦς καρδίας σου τὸ πῦρ ἀπετεφρώθη
Ὡς λίθονον ἀνέπνευσες . . . Ἐπίστευσες κρηπίδα
Τοῦ βίου σου τὰ δάκρυα, τὸ μνήμα ὡς ἐλπίδα,
Κ' ἐγίνης καλογραφία

Δειλή, ἡ πάλαι Ἀμαζών φλογώδης καὶ γενναία !

Ἐκράτει τότε ἡ Παλλὰς θεὰ λαμπρὰ τὸ δόρυ,
Ἐνῶ ἡ Παναγία σου κιδήμων κλαίει κόρη . . .
Ὑπῆρχε τότε σύμβολον θεῶν—Χαρὰ καὶ ζήφος—
Ἐνῶ σταυρὸς μετέπειτα καὶ τὸ θρηνηῶδες ὕφος . . .
Σ' ἐπρόφθασαν οἱ ξένοι

Κ' ἐζήτεις μὲ τὸν λίθονον νὰ φύγουν νικημένοι !

Ποῦ εἰσθε ; Ποῦ ἐφύγετε, θεοὶ τῆς Ἀσπασίας ;
Ποῦ τοῦ Ὀλύμπου τὰς τερπνάς τελεῖτε νῦν θαλίας ;
Ὡ Ζεῦ, χορεία ἀνθηρά, χρυσαὶ θεῶν πλειάδες,
Ποῦ νῦν πλανᾶσθε ἔρημοι, ἀπάτριδες, φυγάδες ;
Ἡ τῆς Ἑλλάδος Φύσις,

Ναὸς ὑμῶν, περιχαρεῖς ἐγείρει ἀναμνήσεις . . .

Ὡ Μοῦσαι ! ὅταν εἶδετε φίλων θεῶν τὰ πλήθη
Νὰ φεύγωσι ποδῆνεμα, κ' Ἐβραϊὸς τις ἐκλήθη
Μέγας Θεὸς, δακρύσασσι αἱ θείως πρὶν γελῶσαι,
Ὡς φύλλα ρόδου εἰς πνοήν, ἀπήλθετε πετῶσαι.
Καὶ ἔκτοτ' ἡ φωνή σας

Μελιγχολώδης ἔμεινε καὶ τάφος ἡ κοιτίς σας.

Καὶ ἦσο ἄλλοτε, Ἑλλάς, τοῦ κόσμου ἡ νεότης,
Τῆς ὑψηλίου ἡ ψυχῆ, τοῦ Πλάστου στρατιώτης

Ἄν ἐστχυρώθῃ ὁ Χριστὸς κ' ἐκεῖ ποῦ ἐγεννήθη,
 Ἄν εἰς τὴν γῆν του ἔσθυσεν, εἰς σέ πλὴν ἀνεστήθη.
 Τῶν θεῶν σου ἀγώνων
 Λάβε, ὡς γέρας, δούλωσιν τετρακοσίων χρόνων !

ὦ, πόσον, πόσον ἔπαιξε μὲ σέ πικρὰ ἡ μοῖρα !
 Ὁ στυλοβάτης ἔγινες, Πατρίς, εἰς τὸν Σωτῆρα,
 Κ' ἡ βίβλος ἐνθα οἱ λαοὶ ἀνέγνωσαν Ἐκείνον,
 Φωσφόρος καὶ φιλόστοργος μήτηρ ἐθνῶν ἀπτήνων,
 Καὶ ὁμως καταπίπτεις
 Ὡς εἰς τὸ βάρος καλοσσοῦ, Ἑλλάς, νὰ ὑποκύπτῃς !

Ναὸς τοῦ κόσμου ἔμεινες ὡς χθὲς συντετριμμένος
 Κ' ἤρχετο Γάλλος εὐσεβὴς καὶ Βύρων ἐμπνευσμένος
 Νὰ ἀσπασθῇ τὰ θεῖά σου καὶ εὐκλεῖα ἑδάρη,
 Καὶ νὰ ταρῇ γλυκύθυμος ἐντός σου ὡς ἐτάφη . . .
 Εἶχε τιμὴν ἀκόμα

Τὸ ν' ἀποθάνῃ Βύρων εἰς εἰς τὸ νεκρὸν σου χῶμα !

Ὡς εἰς τὸν βράχον θραύεται τὸ ἐν μετ' ἄλλο κύμα,
 Αἱ γενεαὶ παρέρχονται καὶ θραύοντ' εἰς τὸ μνημα'
 Καὶ ὁ ἀνεμοστρόβιλος γοργὸς περὶ τῶν χρόνων,
 Καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ σύμπαντος ὁ θάνατος σκρῶνων
 Ἀθάνατος ὑψοῦται,
 Κ' ἡ γῆ ὡς κοιμητήριον ἰωταφᾶτ ἀπλοῦται . . .

Ποῦ σήμερον οἱ Σοφοκλεῖς, οἱ Πίνδαροι ποῦ εἶνε ;
 Ποῦ εἶνε Θῆβαι, Κόρινθος, ποῦ εἶνε αἱ Μυκῆναι ;
 Παρῆλλον, εἰς τὰς πτέρυγας παρῆλλον τῶν αἰώνων,
 Κ' ἡχώ οἰκτρὰ ἐμείναμεν κλεινῶν ἡμεῖς προγόνων,
 Αἰσχύλους ἀντηχοῦντες,

Σκιὰ γιγάντων, πίθηκοι ἐκείνους παρφοδῶντες !

Ἄν ὕστερον, ὡς φάντασμα, ἐγγὺς των πάλιν φθάνῃ,
Ἄφου τῶν παιδῶν προσφιλῆς ἡ μήτηρ ἀποθάνῃ.

Κ' ἐκεῖνοι τότε φεύγουσιν ἐμπρὸς τῆς τρομασμένῃ·

Ὅμοίως σ' ἀποφεύγουσιν ἤδη, Πατρίς, οἱ ξένοι,

Καὶ ὁ καθεὶς σ' ὑβρίζει

Καὶ εἰς τὸ φάσμα τὴν λαμπρὰν μητέρα δὲν γνωρίζει . . .

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἡμύρωσε τὰς Στήλας τόσος χρόνος,

Κ' ἂν ἡλλαξάν τὰ μάρμαρα μικρὸν τοῦ Παρθενῶνος,

Πλὴν πάντοτ' εἶχον κ' ἔχουσι μητέρα τὴν Πεντέλῃν·

Ἄν ἡλλοιώθῃ καὶ μικρὸν ὁ τῶν συγχρόνων Ἕλλην,

Ἐντὸς τοῦ ὅμως πάλλῃ

Τὸ αἶμα, ὅπερ ἐπαλλε κ' ἐν Πλάτωνος ἀγκάλῃ . . .

Ἐξύπνα, ὦ ὠρεῖά μου, κλεινὴ Πατρίς, ἐγείρου,

Καὶ λάλησόν μου ! Ἄνοιξε τὰ χεῖλῃ τοῦ Ὀμήρου

Νὰ πλάσωμεν Ἀλέξανδρον τοῦ κόσμου βασιλέα,

Ν' ἀναφανῶμεν τέκνα σου πάλιν ἡμεῖς ἀρχαῖα,

Καὶ σὺ θὰ ἦσαι πάλιν

Μήτηρ τὸν κόσμον κλείουσιν ὡς βρέφος εἰς ἀγκάλην.

Σὺ πένησας μὲν πάντοτε πλὴν μεγελοφρονοῦσα,

Σὺ μ' ἐορτάς, μὲ ἄσματτα, τυράννους καταργοῦσα,

Συνένωσον τὰ τέκνα σου εἰς ἀδελφάτου κρίκους,

Καὶ θὰ ὑψώσῃς τρόπαιον φωτὸς οὐρανομήκους . . .

Ἡ . . . κρύψου εἰς τὸ κύμα

Καὶ λάβῃ τοὺς ὠκεανοὺς ἀντάξιόν σου μνημῆμα !

VII.

Τὸ σύμπαν κλαίων καὶ πρὸς σέ τὰ βλέμματά μου τείνω,

Κ' εἰς τὸν σταυρόν σου, λίθονον, δάκρυ καὶ στόνον χύνω.

Ὡς πνεῦμα μέγα καὶ σεπτὸν ἂν σ' ἀγαπῶ, Χριστέ μου,
Πλὴν ὡς Σωτήρα ἔνθεον σ' ὕμνουں καὶ προσευχαί μου.

Σοῦ μόνου ἡ λατρεία

Θερμὸν εἰς θλίψεις βάλσκιμον καὶ πόνων ἱατρεία.

Πῶς ἦσαν, πῶς ἐπλάσθησαν τὰ στήθη σου, Μαρία,

Ὡ μῆτερ, μῆτερ τοῦ Χριστοῦ μεγάλη καὶ ἀγία ;

Ὅμοιως εὐχρους ἡ Αὐγὴ προβαίνει, λαμποδόλον

Γενῶσα εἶτα Ἥλιον εἰς τοῦρκου τὸν θόλον,

Σοβοῦντα τὴν σκοτίαν

Κι' ἀνοίγοντα τὰ ὄμματα, τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν.

Ὡ ἔθνη ! τὴν σημαίαν του θυμήτως χαιρετᾶτε

Ἐν θεῖον φέρει σύμβολον—'Αλλήλους ἀγαπᾶτε.—

Καὶ ἀδελφὸς κηρύσσεται θνητοῦ καὶ τοῦ ἰσχύτου,

Καὶ τὴν Ἰσότητα φωνεῖ στερεὰ ἡ λαλιά του :

—'Αλλήλους ἀγαπᾶτε.—

Τὰ γόνυτά σας κλίνετε, θνητοί, θεὸς γεννᾶται !

Τὴν δακρυδόχον λάγνηνον, ὦ Δυστυχίε, θραῦσε,

Πτωχέ, μὴ στένης ἀπελπισ, ὦ δοῦλε, κλαίων παῦσε.

Εἰς τὴν φωνὴν του δειλικοὶ οἱ τύραννοι κλονοῦνται,

Καὶ οἱ λαοὶ ἐγείρονται, ἐχθροὶ συναδελφοῦνται,

Καὶ νέον μεγαλείον

Δίδει χαρὰν εἰς τὸν πτωχόν, ἰσχὺν εἰς τὸ ἄρνιον.

Χριστέ, ὅποταν ἤνοιγες τὰ μαγικά σου χεῖλη

Ἦνοιγ' ἡ πύλη τῆς Ἑδέμ, τῶν οὐρανῶν ἡ πύλη,

Κ' ἐξέρρεον οἱ λόγοι σου κερκύνεις καὶ θεοί.

Κ' ἐνῶ ὁ κόσμος ἄμετρον τὸν βίον δεικνύει,

Οὐρανομήκης γέρων,

Εἰς σὲ τὸν παῖδα ἔκλινε λατρείας δῶρα φέρων

Θεοὶ Ἑλλήνων εὐκλείεις, χρόνων θεοὶ μυρίων,
 Ποῦ εἴσθε ; Σᾶς ἠφάνισεν ἓν, μόνον ἓν παιδίον !
 Καὶ ὁμως σᾶς ἐλάτρευον κειρῶν ποτ' ἀθανάτων,
 Ἀριστοτέλης, Ὀμηρος καὶ Πίνδαρος καὶ Πλάτων,
 Φειδίας, Λεωνίδας,
 Καὶ ἡ θρησκεία τῆς Σαπφοῦς ἐγέννηθ' Θουκυδίδας . . .

Εἶνε ἡ δρόσος τοῦ Θεοῦ, Χριστέ, τὰ ρήματά σου,
 Κ' εἶνε τοῦ κόσμου τροχιά ἐκεῖν' ἡ τροχιά σου.
 Ὁ τῶν ἀνθρώπων ὑστάτος ὁπότεν τελευτήσῃ,
 ὦ, σέ, Μεσσίαν τῶν λαῶν, σέ θέλει προσφωνήσῃ,
 Καὶ θνήσκων « Μνήστητί μου ! »
 Ὅα ψάλλῃ εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ σύμπαντος ἐρῆμου.

Τὸ στῆθός σου ἐνέκλειε τὸ παρελθὸν καὶ μέλλον,
 Τοῦ κόσμου ὅλου· ἀχανές ὡς δῶμα τῶν Ἀγγέλων,
 Ἀπὸ ἀστέρας ἤστραπτε χρυσᾷ κίσθήματ' ὄσα,
 Ἡ τοῦ εὐαγγελίου του μελίσρους χύνει γλῶσσας.
 ὦ πνεῦμα τοῦ Σωκράτους,
 Ἴδὲπραγματουμένους σου ὀνείρους γλυκυτάτους !

Πλὴν πῶς, δὲν σ' ἐδοκίμασεν ἡ μάχισσα νεότης,
 Χριστέ, δὲν σ' ἐσυγκίνησε σεπτὴ τις ὥραιοτης ;
 Δὲν ἤνοιξε τὰ χεῖλη σου χαρᾶς ποτε ὁ γέλως.
 Δὲν ἔδωκες ἓν φίλημα ; δὲν ἔψαλς ἓν μέλος ;
 ὦ ! μόνη ἐρωμένη,
 Μόνη χαρὰ ἦτον εἰς σέ, Χριστέ, ἡ οἰκουμένη !

Ναί· τοῦρανοῦ ἦτο υἱὸς καὶ μέγας ὡς ἐκεῖνος,
 Ἐνηγκαλίσθης σύμπαντα τὴν γῆν ἐρῶν πυρίνως.
 Ἠγάπας, ὅλους, ἅπαντας ὁ Φοῖβος ὡς θερμαίνει,
 Καὶ ἔτι ἡ ἀγκάλη σου εἰς τὸν στυγερὸν σου μένει

Τὸν κόσμον εὐλογοῦσα,
Καὶ τοὺς λαοὺς εἰς φίλημα ἀγάπης προσκαλοῦσα.

Ὁ Καῖσαρ, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Ναπολέον, ἦσαν
Συνερασταί σου· φονικὴν ἔπνεον ὁμῶς λύσσαν,
Ἦθελον δούλην ἔρπουσαν αὐτῶν τὴν οἰκουμένην,
Καὶ διὰ τοῦτο ἄπιστον τὴν εὖρον ἐρωμένην . . .

Σὺ μόνος αἰωνίως
Αὐτῆς θὰ μένης ἀδελφός, σὺ κοσμοκράτωρ θεῖος.

Ὅτε, Χριστέ, βαρύθυμος, περιπαθὴς καὶ σύννους,
Εἰσέδυσ εἰς τῶν ἐλαίων τὸν κῆπον, πόσους θρήνους
Ὑπὲρ τοῦ κόσμου ἔχυσες γονυκλινῆς προσπίπτων,
Κ' ἐγείρεις τοῦτον εἰς σταυρὸν θανάτου ὑποκύπτων !

Ἄλλ' ἐνδακρυσ ἀκόμα
Ἐδέχθης, οἶμοι ! φίλημα Ἰούδα εἰς τὸ στόμα !

Κ' ἐκείνου, οὐ ἀπέπλυνες τοὺς πόδας ὡς οἰκέτης,
Κ' ἦσο θεός του, ἀδελφός, πατήρ του, εὐεργέτης,
Ἐπέσες θῦμα, προδοθεὶς εἰς μηχανομένους σπείρας,
Καὶ εἰς δημίους παραδούς τὰς ἀγίας σου χεῖρας !

Ἀπὸ τῶν Ἠλυσίων,
Σὲ εἶδον κα' ἐμειδίασαν Σωκράτης καὶ Φωκίων . . .

Φεῦ ! ὅπως ὁ ἀόμμηκτος καὶ ζῶν ἐν μέσῳ σκότους,
Ἄν ἐπαινίδη εἰς χρυσᾶς κα' αἰθούσας πολυφώτους
Φεύγει τὸ φῶς ὡς βᾶτανον τῶν ὀρθοκλιῶν του πλέον,
Ὅμοίως ἀνκτεῖλαντα εἰς κύκλους Φαρισαίων

Σ' ἐσταύρωσαν, διότι
Τὸ φῶς σου δὲν ὑπέστησαν κα' ἐζήτησαν τὰ σκότη.

Σ' ἐσταύρωσαν ! . . . Τὴν ὁκσίαν ὁ ἄφρων κατακαίει,
Πλὴν Φοῖνιξ ἡ θρησκεία του ἀθανάσιον πνέει.

Σ' ἐσταύρωσαν ! . . . Τὸν λυτρωτὴν ὁ δέσμιος σταυρώνει,
Δελφῖνα ποῦ τὸν ἔσωσεν ὁ νευαγὸς νεκρώνει !

Ἡ γῆ, ὦ , μακρὴ μοῖρα,
Τὸν Ἰησοῦν ἐσταύρωσε θεὸν τῆς καὶ σωτῆρα . . .

Τυφλὲ λαέ ! . . . Εἰς τὸν σταυρὸν γαλήνιος ἀνέβη,
Καὶ μ' ὄμματ'α φιλόστοργα ἀκόμῃ ἐποπτεύει
Τὰ πλήθη κάτω χαίροντα, ὑβρίζοντα, κτυπῶντα . . .
Αἰσθάνεται τὰ σίδηρα τὰ κόκκαλα τρυπῶντα,
Καὶ μὲ τοσούτους πόνους

Ἡυλόγει ἔτι, ἤρεμος πατήρ, τοὺς—θεοκτόνους.

ὦ, ποῖος τότε στοχασμὸς καὶ τίς σφαγὴ καρδιάς,
Σ' ἐσπάραξεν, ἀγνὲ Χριστέ, ἀπὸ πληγᾶς χιλίας ;
Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἐν λησταῖς, καθὼς ληστής, σταυροῦσαι
Καὶ μὲ ἀκάνθας, παίγνιον τοῦ ὄχλου στεφανοῦσαι !

Δίδεις τῇ γῇ ἡλίου;

Καὶ ὅμως εἶδες τοὺς θνητοὺς ἐπάνω σου δημίους . . .

—Ἡλί, λαμμὰ σκευχθανί !—Ἡ κεφαλὴ του κλίνει,
Καὶ τὴν ὑστάτην του πνοὴν τὸ μέγα στῆθος χύνει.

Χαῖρε, Χριστέ γλυκύτατε, ἐσταυρωμένε χαῖρε !

Μετὰ αἰῶνας φθάνουσι πλήρεις φωτὸς ἡμέραι,

Καὶ τότε ἡ καρδιά

Παντὸς θνητοῦ εἰς σὲ βωμὸς καὶ ἄδολος λατρεία.

Ἀπέπτης . . . Τὴν ἰσότητά ὁ μέγας δημοκράτης,

Ἀποῦ λαμπρῶς ἐκήρυξες καὶ ἄτρομος συντάττεις.

Κατὰ τυράννων Σύνταγμα ἡ νέα σου θρησκεία,

Καὶ ἀνθοδέσμη τῆς Ἑδέμ, θεῶν κληρονομία,

Ποῦ φῶς σοφίας χύνει

Καὶ λάμπει ἡ φιλάδελφος παντοῦ δικαιοσύνη !

Ἐκεῖ χρυσῇ γαλήνῃ,
Ἐκεῖ τοῦ Πλάστου, πάτερ μου, σεπτὴ δικαιοσύνη.

Καὶ ἂν σὲ πλήττουν ἄπχυστοι τοῦ σώματος οἱ πόνοι,
ὦ πάτερ μου, τὰ ἔνδον σου χαρὰ ψυχῆς χρυτώνει.
Ἐκπλήρωσις καθήκοντος. . . . ὦ τίς εὐδαιμονία !
Γαλήνῃ συνειδήσεως. . . . Χαρὰ τίς ἄλλη ποία ;
Εἰς τὸν θεὸν θὰ φθάσης,
Κι' ἀντὶ νὰ φρίξης ἐνοχος, θαρρῶν θὰ μειδιήσης.

Ναί· εἰν' ὁ πόνος ἅγιον τοῦ κόσμου μεγαλεῖον,
Τοῦ Ἰησοῦ τὰ δάκρυα, τὴν σταύρωσιν ἐγκλείον.
Τὴν ὕβριν καὶ τὸ κώνειον ἐκέρδῃς ὁ Σωκράτης,
Καὶ κοσμοκράτωρ ἀναθὰς ὁ Γάλλος Σπικρτιάτης,
Ὡς ὑπατὸν τοῦ θρόνου,
Ἐκέρδῃς' ἐν τῇ νήσῳ τοῦ τὸ δάκρυ καὶ τὸν στόνον.

Καὶ τί ἀγνὸν καὶ εὐγενές καὶ μέγα καὶ ὠραῖον,
Τὸν βίον δὲν ἐπέρασε θλιβόμενον καὶ κλαῖον ;
Καὶ τίς ἐδῶ ἐνάρτετος τοῦ κόσμου εὐεργέτης
Εἰς τὰ δεσμὰ δὲν ἔθκε παράφρων ἢ ἐπαίτης ;
Καὶ τίς ὁ δώσας μέλι,
Καὶ μὴ λαβὼν ὡς ἀμοιβὴν ἀγνωμεσύνης βέλη ;

Τοῦ πνεύματος Διόσκουροι, Ὅμηρε, Μίλτων, ποία
Ἵμῶν ἡ τύχη ; Φεῦ ! τυφλοὶ ἐθάνατ' ἐν πενίᾳ !
Κ' ἐνῶ κακούργοι ἔχαιρον προδόται καὶ Θεραπείαι,
Εἰς φυλακὰς ἀπέθνησκον οἰκτροὶ καὶ ρυκενδύται
Κολόμβοι, Γαλιλαῖοι,
Παπῖνοι, Γουττεμβέργιοι καὶ Τάσσοι καὶ Φερραῖοι.

Καὶ πόσαι ἄλλαι εὐγενεῖς καὶ ἔξοχοι καρδίαι,
Τυράννων πόσα θύματα, σεπταὶ μεγάλουργοί !

Ὁμίλει Καῖσαρ! σύγκλητος τῆς Ρώμης δῆμιός σου.
 Δαντῶν ὁμίλει! πέλεκυσ φρικτὸς ὁ στέφανός σου.

Καὶ σέ, ἐλευθερία,

Χρυσοφαῖ σ' ἐγείρουσιν ἐγκλήματ' αὐτὰ. . .

Ἄν ᾗν' ὁ βίος αἰνιγμα καὶ λύσις τοῦ τὸ μνῆμα,
 Πλὴν εἰν' ὁ κόσμος εἰς βωμὸς κα' ἡ ἀρετὴ τὸ θῦμα.
 Εἰς τὴν πνοὴν τοῦ πνέοντος βορρᾶ τὸ ἄνθος πίπτει,
 Ἐνῶ βοτάνη ἀκανθῶν κλονεῖται μόνον, κύπτει.

Βορρᾶς ἡ ἀτυχία,

Περρᾶ καὶ πίπτ' ἡ ἀρετὴ κα' ἐγείρεται ἡ κακία.

ὦ Πέλλικε! εἰς τὰ δεσμὰ τῆς τυραννίας θῦμα,
 Εἰς φυλακὴν ἀνῆλθον καὶ ζῶν εἰς μαῦρον μνῆμα,
 Ἐστερημένος συγγενῶν καὶ φίλων καὶ γονέων,
 Εἰς τῆς ἀγίας πλὴν Γραφῆς τὰ φύλλα ἀναπνέων

Φαιδρὸς παρηγορεῖσο,

Κ' ἐνῶ εἰς ἔδην σ' ἐκλίσαν, εἰς οὐρανοὺς σὺ ᾗσο...

Σὺ μόνη, σὺ παρήγορος, ὦ τιμαλφὴς θρησκεία!
 Εἰς σοῦ τὰ στήθη γέγραπται σεπτὴ «Ἀθηναισία.»
 Ἀθηναισία! . . . Τοῦ Θεοῦ ὦ προσφιλὴς ἀγκάλη!
 Ὁ μακρανθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς χρυσοῦς ἐπάνω θάλλει,

Κ' ἐδῶ στιγμὰς ἂν κλαίῃ,

Εἰς οὐρανοὺς ἀθάνατος χαρὰς ἀγγέλων πνέει. . .

Στρέψε γλυκὺ τὸ βλέμμα σου καὶ ἴδε τὰς ἡμέρας,
 Καὶ ἴδε τοὺς ἀρμονικοὺς καὶ ἐλλαμπεῖς ἀστέρας.

Ἴδ' ὃ χρῶμα πράσινον τῆς Φύσεως ἀπάσης,
 Ὡς τὴν ἐλπίδ' ἄλλης ζωῆς νὰ κελαδῇ ἡ Πλάσις.

Ἐκεῖ χρυσὴ γαλήνη,

Κ' ἐκεῖ τοῦ Πλάστου, ἄνθρωπε, λαμπρὰ δικαιοσύνη.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.

Καὶ δι' αὐτὸ ἀγαλλιῶ σὲ βλέπων, Κωνσταντίνε,
Θείῃ τινὶ ἐλπίδι. . . .

Μωρὸς ἐν κόσμῳ, τοῦρανοῦ τὴν ὑπαρξιν σπουδάζω
Καὶ λέγω ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐκ' εἶναι τῶν δικαίων.—
Ναί, ὅταν ὑπὸ τῷμα μου τὰ ἐν τῇ γῇ ἐτάζω
Κατὰ σκιᾶς παλαίων.

Καὶ προσπαθῶ τὸ αἰνίγμα νὰ λύσω τὸ τοῦ κόσμου,
Τρομάζει καὶ σκοτίζεται ὁ νοῦς μου πρὶν τι λύσω,
Ὡς ἀπὸ βράχον ὑψηλὸν ἂν ἶδω τὰ ἐμπρὸς μου
Σκοτιζομαι καὶ φρίσσω.

Ἄλλ' ἂν τὸ αἰνίγμα ἄλυτον, πλὴν ἡ Ἑλπίς εὐρεῖα. . . .
Κι' ἂν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τοὺς ἀστέρας φράττη
Ὡ ! εἴθ' ἡμῶν κ' ἐκεῖ νὰ φθάσῃ ἡ ΦΙΛΙΑ,
Ψυχὴ προσφιλεστάτη.

TO ANONYMON.

Καθὼς δύο τρία ἄνθια
Μιὰν αὐγοῦλα ξεφυτρώνουν,
Πλὴν τὴν ἄλλην ξημερώνουν
Δίχως κάλλος καὶ πνοή,

Κ' ἐγὼ λίγα τραγουδάκια
Θενὰ ψάλλω πονεμένα,
Κι' ἅς πεθάνουν ἓνα ἓνα
Μὲ τοῦ χρόνου τῇ ρυθί.

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Εἰς σέ, ὦ Κωνσταντίνέ μου, εἰς σέ, ψυχὴ φιλότατη,
 Τὰ κύματ' αὐτοῦ στήθους μου ν' ἀφιερῶσω δέξαι,
 Καὶ ὡς γνωστοῦ σου μνήμητος πενθῆρες ἔμβλημά τι,
 Αὐτὰ μ' ἐν δάκρυ βρέξε.

Τοὺς τόσους περιπάτους μας τῆς δειλῆς ἐνθυμείσαι,
 Φεῦ ! ὅταν τὴν καρδίαν σου μοὶ ἐξωμολογεῖσο ;
 Μ' ἐλάλεις, κ' ἐγὼ ἔλεγον ἐντός μου τίς νὰ ἦσαι,
 Ἄν ἅγιος δὲν ἦσῃ. . . .

Τοῦ κόσμου τὴν ἀμείλικτον καὶ ζῶσαν ἱστορίαν
 Ποσάκις δὲν ἀνέγνωσα ἐπάνω τῆς μορφῆς σου,
 Ποσάκις δὲν ἀντίκρυτα εἰς τὸ μῦθόν σου γλυκεῖαν
 Ἐλπίδα Παράδεισου !

Ποσάκις δὲν ἐθαύμαζα ὁ ἔρπων ἐγὼ νῆνος
 Τῆς εὐγενοῦς καρδίας σου τό σπαῖρον μεγαλείον,
 Ὅποτε. . . . στῆθος ἡνοίγες ἀτρόμητον τιτᾶνος
 Κατὰ πληγῶν χιλίων.

Πότ' ἐβλεπες τὴν ἔχιδναν ὑπὸ στολὴν φιλίας,
 Πότ' ἐφίλεις ἀδελφόν, θεοί ! περκαφρονοῦντα. . . .
 Καὶ ὁμῶς δὲν ἐξέφερες κἄν γογγυσμὸν καρδίας
 Τὸν πόνον ἐκδηλοῦντα !

Ἀδύνατον, ἀδύνατον Θεός τις νὰ μὴν ἦναι,
 Ὅστις τοσούτης ἀρετῆς τὴν ἀμοιβὴν νὰ δίδῃ !

Καὶ δι' αὐτὸ ἀγαλλιῶ σὲ βλέπων, Κωνσταντίνε,
Θεῖα· τινὶ ἐλπίδι. . . .

Μωρὸς ἐν κόσμῳ, τοῦρκνοῦ τὴν ὑπαρξίν σπουδάζω
Καὶ λέγω ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐκ' εἶναι τῶν δικαίων.—
Ναί, ὅταν ὑπὸ τῶμα μου τὰ ἐν τῇ γῇ ἐτάζω
Κατὰ σκιᾶς παλαιῶν.

Καὶ προσπαθῶ τὸ αἰνίγμα νὰ λύσω τὸ τοῦ κόσμου,
Τρομάζει καὶ σκοτίζεται ὁ νοῦς μου πρὶν τι λύσω,
Ὡς ἀπὸ βράχον ὑψηλὸν ἂν ἴδω τὰ ἐμπρὸς μου
Σκοτίζομαι καὶ φρίσσω.

Ἄλλ' ἂν τὸ αἰνίγμα ἄλυτον, πλὴν ἡ Ἑλπίς εὐρεῖα. . . .
Κι' ἂν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τοὺς ἀστέρας φράττη
Ὡ ! εἴθ' ἡμῶν κ' ἐκεῖ νὰ φθάσῃ ἡ ΦΙΛΙΑ,
Ψυχὴ προσφιλεστάτη.

TO ANONYMON.

Καθὼς δύο τρία ἄνθια
Μιὰν αὐγοῦλα ξεφυτρώνουν,
Πλὴν τὴν ἄλλην ξημερώνουν
Δίχως κάλλος καὶ πνοή,

Κ' ἐγὼ λίγα τραγουδάκια
Θενὰ ψάλω πονεμένα,
Κι' ἅς πεθάνουν ἓνα ἓνα
Μὲ τοῦ χρόνου τῇ ροῇ.

Ποῖος εἶμαι. . . . Τί ἐρωτᾶτε ;
 Δὲν γνωρίζω κ' ἐγὼ τ' εἶμαι
 Ἀπ' τὸν ἴσκιον οὐ τοῦ καίμαι
 Τὰ τραγούδια ξεφωνῶ.

Μὲ γαλήνη καὶ μὲ πάθος
 Μέσ' στὰ δάση καὶ τὸ βράδυ,
 Εἰς τὰ φύλλα στὸ σκοτάδι
 Ὅμοια ψάλλει τὸ πτηνόν.

Πόθεν ἔρχεται τᾶν ἔρι,
 Πόθεν ἔρχεται τὸ δάκρυ,
 Ἢ τὸ γιοῦλι σὲ μιὰν ἄκρη,
 Ἢ τῆς γῆς οἱ στεναγμοί ;

Εἰς τὴν νύκτα τοῦ χειμῶνα,
 Ποῦ δὲ λάμπει ἐν' ἀστέρι.
 Σοῦ ἀπλώνει δειλὸ χέρι
 Μαυροσκέπαστο κορμί.

Τὸ κορμὶ τοῦ δρόμου ἐκεῖνο
 Ποῦ τὰ χεῖλη ἀναδεύει,
 Λημοσύνη σοῦ γυρεύει
 Καὶ τὸ πρόσωπό του κλεῖ.

Τέτοια εἶνε τᾶσμά μου. . . .
 Κόκκαλα ἀποθαμμένου,
 Σήμαντρο νεοῦ κρυμμένου
 Ποῦ τὸν οἶκτον προσκαλεῖ.

Λημοσύνη ! λημοσύνη !
 Εἰς τὴν χῆρα, εἰς τὰ γόρι,

Εἰς τὴν ἔρημην τὴν κόρη,
Εἰς τὸ γέρον ποῦ πεινᾷ.

Ἄδελφοί μου, ἀδελφοί μου,
Λυπηθῆτε! λυπηθῆτε!
Ἄχ, τὸν τάφο φοβηθῆτε,
Καὶ τὴν τύχη ποῦ γυρνᾷ. . .

Εἰς τὴν γῆν ὅπου περνοῦμε,
Σὺν τῷ λείψανῳ στὸ δρόμο,
Σὺν τῷ ξένῳ ποῦ με τρομο
Περπατεῖ ἔς ἐρημικά,

Ἄς βοηθήσωμε μιὰ στάλα
Καὶ ἐκεῖνον ὅπου πέφτει,
Καὶ καθέναν βρίσκει κλέφτη
Καὶ τὸν κόσμο ὅλο κακῶ.

—Τέτοιον ἐψέλνε με πόνον
Ἐνὸς νέου ἢ μαύρης λύρας,
Ποῦ ἡ ζωὴ τοῦ εἶνε σφῦρα
Καὶ τὸ στῆθος τοῦ κτυπᾷ,

Καὶ σὺν ἔρημῃ βαρκούλῃ
Εἰς τὸν κόσμο ταξιδεύει,
Καὶ τὸ ἄγνωστο γυρεύει
Καὶ τὸν κόσμον ἀγαπᾷ.

ΕΙΣ ΚΟΙΜΩΜΕΝΟΝ ΠΑΙΔΙΟΝ

Trompeur sommeil,
Regarde un désespoir qui l'attend au réveil.

LAMARTINE

Ἴδ' εἰς τὴν κοιτίδα του, ὡς ἄγγελος, κοιμᾶται,
Ὡς ἄγγελος ὃν ἐγλύψεν ἡ τοῦ Κανόθα σμίλη.
Καὶ γέλως εἰς τὸ στόμα του γλυκύπνοος πλανᾶται,
Καθὼς τοῦ ρόδου ζέφυρος κινεῖ ἀθρόως τὰ χεῖλη.

Κοιμᾶται· γύρω ἡ σιγὴ δειλὴ τὸ προστατεύει,
Ἡ μυῖα ἵπτατ' ἐλαφρὰ τὸν ὕπνον σεβομένη,
Καὶ ὡς ἡ σκέπη ἐπ' αὐτὸ τοῦ Πλάστου νὰ κατέβῃ,
Καλύπτει εἰς τὴν ὥσιν του ἀπλοῦται παλλομένη.

Κοιμᾶται· γύρω ἵπτανται τῶν Χερουβείμ τὰ πλήθη,
Τὰ βλέπει ὁ νοῦς του, τ' ἅγια τὸ ναννουρίζουν ἔπη,
Καὶ θέλγεται, κ' εἰς γέλωτα, ὦ φύσις ! ἐκινήθη
Νομίζον τὴν εἰκόνα του ὅτ' εἰς καθρέπτην βλέπει.

Ὡ τὸ μικρόν μου ! ὦ χροιά σμαράγδου γλυκυτέρα,
Εἰκὼν τοῦ πρώτου πλάσματος ἐπὶ τοῦ Παρθείου,
Τίν' ἀντικρύζει φωταυγὴ τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρα
Καὶ λάμπει τόσον ἱλαρὰ ἡ παιδικὴ μορφή σου ;

Καὶ εἶχον, εἶχον, οὐρανέ ! τοιαύτην ἡλικίαν
Τοῦ κόσμου τόσα τέρατα, σφάκται φρικῶδεις τόσοι,
Καὶ τόσοι, τόσοι τύραννοι ἔσχον στιγμὴν ὁμοίαν,
Οὓς ἡδυνήθη χεῖμαρρος αἱμάτων νὰ στομώσῃ !

Ἄν εἶχα δόξαν ἄμετρον, ἂν εἶχα πλοῦτη Κροίσου,
Τὰ ἔδιδον νὰ εὕρισκον τὴν παιδικὴν μου βίον . . .

ὦ Ναπολέων ! ἡ λαμπρά καὶ ἐνθεος ζωὴ σου
Τοιοῦτον ποτ' ἀπέλκυσεν ὕπνον ψυχῶν ὀλβίων ;

Καὶ ὅμως, ὦ μοι φίλτατον, ἂν ἐδῶ κάτω ζήσης,
Καὶ σὺ θὰ φέρῃς τῆς ζωῆς τὴν τόσῃν τρικυμίᾳν,
Καὶ θὰ γελάσῃς εὐθυμον καὶ πάλιν θὰ θρηνήσῃς
Φεῦγον, ποθοῦν τὴν ἡρεμον τοῦ σκότους ἐρημίαν.

Φεῦ ! ποῖον δὲν ἐδάπτισεν εἰς δάκρυα ἡ μοῖρα ;
Ἡ νηπιότης . . . δέλεαρ γλυκὺ καὶ πλάνον εἶνε,
Μέλι προσχρῖον ἄνωθεν τοῦ βίου τὸν κρατῆρα,
Ὅθεν ἀντλοῦνται ἔπειτα ψεύδη, κλαυθμοί, ὀδύνας.

Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὦ προσφιλες παιδίον,
Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι τὰς αὐρινὰς ἡμέρας,
Τὰς ἀνδρικὰς ἡμέρας σου, τὸν μέλλοντά σου βίον,
ὦ ! τὴν ζωὴν σου εὐχομαι παιδίον νὰ ἐπέρας ! . . .

Τὸν ἄγγελον κοιμώμενον, ὦ μήτερ, μὴν ἐγγίζης,
Ἄλλ' ἄφες το νὰ κοιμηθῇ στιγμὰς χρυσῆς γαλήνης.
Ἄχ, πόσον ἀνεκτίμητος ἡ ὥρα δὲν γνωρίζεις
Ὅταν κοιμᾶται τὸ μικρὸν εἰς ὕπνον εὐφροσύνης !

ΥΠΑΡΞΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

(Παράφρασις)

Νὰ κλίνη λάτρεις τοῦ ποιητοῦ τῶν
Τὴν γῆν διδάσκουν οἱ οὐρανοί.
Καὶ ὅ,τ' ἡ σφαῖρα ἐγκλείει τούτων
Πλάστην θεόν του ἑνὰ ὕμνει.

ὦ ! ποῖος ὕμνος χρυσοεπής,
 Τίς συμφωνία ἀριπρεπής
 Τῶν οὐρανίων ὅλων σωμάτων !
 Μεγαλειότης ἄπειρος ποία !
 Καὶ τίς γεννᾶται θεί' ἀρμονία
 Ἀπὸ τὰ ἄρρητα ψάλματά των !

Τὴν ἀμβροτόν Του ἰσχὺν φωνοῦσιν
 Αἱ πᾶσαι πλάσεις Του φωτειναί,
 Κ' ἡμέρα, νύκτες κληρονομοῦσι
 Τὴν δύναμίν Του παντοτεινὰ.
 Δὲν εἶνε γλῶσσά τις ζοφερά
 Κ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους σιωπηρά
 Ἡ ὑπερέττη καὶ θεία Κτίσις·
 Ἡ θυμασία κατασκευὴ τῆς
 Ἡ πολυρρήμων εἶνε φωνὴ τῆς,
 Ἡν ἀκροᾷσαι ἂν ἀτενίσῃς.

Αἰθριος ἔνδον ἔλαβε θόλος
 Τῇ καλλιτέχνῳ αὐτοῦ χειρὶ
 Τὸν Φοῖβον ὅστις ἀκτινοβόλος
 Φωτίζει πάντα καὶ ζωपुरεῖ.
 Τοῦ κόσμου ὅλου μέγας φωστήρ
 Ὁ χρυσοῦς οὗτος βλίνει ἀστήρ,
 Καθὼς εὐδαίμων σύζυγος νέος
 Εἰς τῆς πρωίας τὴν πρώτην δᾶδᾶ
 Τὴν νομφικὴν του ἀφείς πατρίδα
 Ἐκβαίνει εὐχαρις καὶ ὠραῖος.

Ὡς ἐκ τοῦ χάους νέον γεννᾷται
 Τὸ σύμπαν ἅμα οὗτος φανῇ,
 Πρόσω ὡς γίγας φλέγων ὀρμᾷται

Κ' ὑπερῆράνως βῆμα κινεῖ.
 Τὴν πλάσιν ὅλην μετὰ μικρὸν
 Περιζωννύει ταχυπορῶν
 Εἰς τὴν ἀγκάλην ἣν διχγράφει.
 Κ' ἡ φύσις πρότερον ναρκωμένη
 Ἐκ τῶν ἀκτίνων του φλεγομένη
 Ἴδου ἀνέζησε καὶ ἐτράφη.

Ὡς θαυμαστά Σου τὰ ἔργα εἶνε,
 Θεέ, τὰ κάλλιστα χορηγῶν !
 Καὶ πόσαι ἄγχι εὐφροσύναι
 Εἰς τῆς λατρείας Σου τὸν ζυγόν !
 Ὅ πρὸς Σε φόβος φέρει χαρὰν

Κ' εἰς ὁδὸν ἄγει οὐ σφαλεράν·
 Ὡς ἐν θριάμβῳ ἡμᾶς ἐγείρει,
 Αὐτὸς τὴν νέαν φέγγ' ἡλικίαν,
 Καὶ φωτοβόλον πάλιν σοφίαν
 Εἰς ἀδυνάτους παῖδας ἐντπείρει.

Ἐκ τῶν τοῦ I. I. Ρουσσῶ.

ΕΡΩΤΟΣ ΔΑΚΡΥ

Encore une étoile qui file,
 Qui file, file et disparaît.

BÉRANGER

I.

Ἡ πρώτη ἡλικία μου δειλὴ, ψυχρὰ ἐχώρει,
 Χωρὶς ἀκτίνας λυκαυγείας, ὡς ἄνθος χωρὶς μύρα,
 Ὅτε σὲ εἶδα κόρη,

Κ' ἡσθάνθην τὴν νεότητά ἡφαίστειον κρατῆρα
 Τὰ στήθη μου νὰ φλέγῃ,
 Κ' ἐν ἔπος, ἔπος ἅγιον, «Σὲ ἀγαπῶ» νὰ λέγῃ.

Καὶ τῆς ζωῆς μου ἕκτοτε τὰ ἔτη ἀριθμοῦνται
 Καὶ ἄφρον εἶμαι νήπιον . . . Σὲ βλέπω καὶ μυρία
 Ἐντός μου στροβιλοῦνται
 Αἰσθήματ' ἀνεκλάλητα, ἀγνότης καὶ μανία.
 Ἄς ἤμην λεύκωμά σου
 Νὰ γράφῃς εἰς τὰ φύλλα μου τὰ συναισθήματά σου !

Χαρά ! θὰ ἐμπιστεύεσο εἰς τὰ πυκνά μου φύλλα
 Τοὺς πόθους, τὰς ἐλπίδας σου, τοὺς στίχους, τὰς ιδέας,
 Καθὼς ἡ φιλομήλα
 Εἰς ἄλσος χύνει σύμπυκνον στροφάς αὐτῆς ὠραίας.
 Καὶ θεὰ ἤμην γάστρα
 Μὲ ἄνθη τῆς καρδίας σου, γλαυκὴ ἐσπέρα μ' ἄστρο.

Μακράν σου φεύγω, καὶ νεκρά τριγύρω ὅλα μ' εἶνε
 Καὶ μάτην τὰς μαγείας του ὁ Βόσπορος προβάλλει.
 Φεῦ ! δι' ἐμὲ ὀδύναι
 Εἶν' ἡ στολὴ τοῦ ἔκτρος, τῶν οὐρανῶν τὰ κάλλη·
 Ἀστέρας βλέπων, κρίνους,
 Ἀναπολῶ τὰς παρειάς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους ! . . .

Καὶ τὸ Κατάστενον ἀφείς προσέδραμον καὶ πάλιν
 Ἐνθα τὸ μέλαν ὄμμα σου με εἴλκε, καθὼς φθάνει
 Εἰς μητρικὴν ἀγκάλην
 Τὸ βρέφος τὴν ζωὴν ποθοῦν καὶ τὴν ζωὴν λαμβάνει.
 Ἐπόθουν ἀντικρὺ σου
 Νὰ κάθημαι τὸν ἄγγελον ἐρῶν τοῦ Παρκαδείσου !

ΙΙ.

Σὲ εἶδα· καὶ παλμοὺς γλυκεῖς ἠσθάνθην ἐνδομύχως,
 Καὶ τῶν ὀμμάτων σου αὐταὶ μ' ἐμάγευσαν αἱ τάσεις·
 Φωνή σου πᾶσα εἰς ἐμὲ Αἰσχύλου φθάνει στίχος,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μου εἰς ἀγνὰς λιποθυμεῖ ἐκστάσεις . . .

Τὸν σάλον τοῦ μετώπου μου ποῖα κραυγὴ ἐκφράζει ;
 Ποῖα φωνὴ τοὺς πόθους μου, τὰ ὄνειρά μου ψάλλει ;
 Τί πάσχω κ' ἡ καρδίᾳ μου μένει νεκρά . . . καὶ βράζει,
 Καὶ φέρεται παράφορος καὶ μοσχοδόλος πάλλει ;

Σ' ἠγάπησα, ὡς ἀγαπᾷ τὴν Ἀνοιξιν εἰς κρίνος,
 Ὡς τὸν Θεὸν σταυρούμενον ὁ μάρτυς τῆς θρησκείας·
 Σ' ἠγάπησα, ὡς ἀγαπᾷ τὸν ὕμνον τοῦ εἰς σπίνος,
 Ὡς δοῦλος εἰς τὴν φύλακὴν στιγμὴν ἐλευθερίας.

Εἰς τὴν μορφήν σου τῶν θεῶν προσεῖδα τὴν εἰκόνα,
 Καὶ μ' ἐπεφάνης ὡς ἀστὴρ, ὅστις σωτὴρ μαρμαίρει,
 Κ' εἶδα τὸν κόσμον γύρω μου χερμόστυνον ροδῶνα,
 Ὡς ποθεινὴ μου φίλη μου, ὦ χλοερὰ μου Κλαίρη !

Ἀναγινώσκω τὸ λευκὸν εἰς τᾶνθ' ὄνομά σου,
 Ὅπου στραφῇ τὸ ὄμμα μου ἐσέ ζητεῖ καὶ μόνην,
 Καὶ τὴν μορφήν σου καθορᾷ καὶ τὸ μειδίαμά σου
 Εἰς τούρκου τὴν εὐσεβῆ καὶ χρυσωμένην κόριν.

Καὶ ὁμῶς φεύγεις ! πρὸς θεοῦ, εἰν' ἀληθές, Οὐρί μου ;
 Ἡ μακρὴ μοῖρά μου μακράν, ἐκεῖ μακράν σὲ φέρει !
 Σβεισθῆτε τᾶσ' ἄρα τούρκου ἀπὸ νεκρᾶς ἐρήμου·
 Ἡ Κλαίρη μου ἀναχωρεῖ, φεύγει μακράν ἡ Κλαίρη !

Πλὴν δὲν μ' ἀκούεις· εὐχαρις φεύγεις μακρὰν μου, ὅπου
Θὰ μᾶς χωρίσουν θάλασσα καὶ ἔθνη καὶ βουνά!
—Τὰ ἄστρα δὲν ἀκούουσι τοὺς θρήνους τοῦ ἀνθρώπου,
Πλὴν λάμπουσιν ἀμέριμνα, ὠρχίᾳ, φωτεινά...

.

Καὶ ὡς ἐρημοκλήσιον, ὦ στήθος, πλεόν μένε,
"Ὅθεν ἀπέπτ' ἡ ἔνοικος καὶ λατρευτὴ θεά,
Καὶ κλαίουں εἰς τὸν τοῖχόν του εἰκόνες τετριμμέναί,
Αἱ τόσαι ἀναμνήσεις μου καὶ ὄνειρα σκαιά...

186...

ΤΗ: ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ: ΝΕΑΝΙΔΙ

X. T.

Γλυκεῖα κόρη, ἐρώτων θῦμα,
"Ἦδη κοιμᾷσαι ὑπὸ τὸ μνήμα,
Εἰς τὴν γαλήνην,
"Ἦν ἐν τῷ κόσμῳ καθεῖς ἡρνήθη...
Καὶ εἰς τοῦ τάφου εὔρε τὰ στήθη
"Ἦσυχον κλίνην.

"ὦ τοῦ θανάτου ἄφρευκτον χῶμα,
Τὸ ραδινὸν τῆς πρόσδεξις σώμα
Καὶ κοίμισέ το·
Σφίγγε παρήγορον τὴν ἀγκάλην,
Καὶ μετὰ τόσῃν ἀνεμοζάλην
"Ἀνάπαυσέ το.

"Ἦτον ὡς αὔρα ἀβρὰ παρθένος,
Καὶ ἦτον ἄγγελος τεθλιμμένος
Τοῦ Παρραδείσου.

Τοῦ Λαμκρτίνου ἦτον ἡ μουσα,
Κ' ἔκλινεν ὅπως ἄλλοφρονοῦσα
Ἄνθος ναρκίστου.

Τὸ πρόσωπόν της ὅτ' ἐθεώμην
Ἐλεγον μήπως ἔτ' ἐκοιμώμην
Καὶ ὄνειρώττων
Εἰς χώρας ἔτρεχον οὐρανίης,
Κ' ἔβλεπον ἔνθους ὑπάρξεις θείας
Ἐν μέσῳ φώτων.

Ἐλύθη τὸνειρον καὶ ἡ πλάνη...
Τ' ὠραῖον ὠρίσται ν' ἀποθάνῃ
Καὶ ἐνεκρώθη!
Εἰς τῆς φλογώδους κόρης τὸν βίον
Ὁ κόσμος ἦτο στενὸν κλωβίον,
Πολλοὶ οἱ πέθοι.

Οὕτω καὶ ὅταν ἀίχμακλωτίσης
Τὴν ἀηδόνα καὶ περικλείσης
Ἐντὸς συρμάτων,
Ἄνκυδος τήκεται καὶ ἐμμένει
Ἄσιτος, τᾶλση ἐνθυμουμένη
Καὶ τᾶρωμά των.

Εἰς τῶν ἐρώτων τὴν τρικυμίαν,
Ὡς εἰς τῆς Σκύλλης τὴν μελωδίαν,
Παρὰσυρθεῖς
Εὖρε τὸ ψεῦδος χρυσῆς ἐλπίδος,
Εὖρε τὸν λύχνον τῆς χρυσαλλίδος
Ἐκεῖ κκεῖται.

Φεῦ ! ὅταν στρέφω τὰ βλέμματά μου
 Εἰς τοὺς στεφάνους τῆς χρυσῆς ἄμμου
 Τοῦ ἄνω κόσμου,
 Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὰ ὄμματά του,
 Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὰς παρειάς σου
 Ὁ ὀφθαλμός μου.

Τὸ ξένον ἄφες τοῦ τάφου χῶμα
 Καὶ εἰς τοῦ Πλάστου πέτα τὸ δῶμα,
 Ὡραία κόρη !
 Ἐκεῖθεν ἴσως θὰ μᾶς οἰκτίρης,
 Ἴσως τὴν δρόσον δάκρυα σπείρης.
 Θνητὰ συγχώρει...

Εἰς τῆς παρθένου τὸ μνήμα στήτε
 Τοῦ κόσμου τούτου, ὧ συνοδῖται,
 Ὡς εἰς μελέτην
 Μάρτυρος σῆμα εἶνε γλυκείας,
 Βωμὸς ἀγάπης καὶ συμπαθείας·
 Ὑμνήσατέ την.

Ἰούλιος 1865.

Η ΜΕΛΕΤΗ

Χειμῶνος μεσονύκτιον, καὶ εἰς ταρτάρου σκότη
 Ἡ ἀστραπή τοῦ κεραυνοῦ τὰ βήματα φωτίζει,
 Βρέμουσιν ἄνω κρότοι,
 Πνέων λυσσώδης ἄνεμος βαρυεπὴς γογγύζει,
 Βροχὴ τὸν Κόσμον λούει,
 Καὶ τὰς ὑέλους ἐμμελῶς τῶν παρθύρων κρούει.

Τὴν ὥραν ταύτην ἤρεμος ὁ δίκαιος καθεύδει,
 Ἡ κόρη πλέει προσχαρῆς μέσῳ τερπνῶν ὀνείρων,
 Γοργὸς ὁ φόνος σπεύδει
 Περὶ ζητῶν τὸ θυμὸν τοῦ ἐντὸς αἰθούσης μύρων
 Χαρᾶς χορὸς τελεῖται,
 Κ' ἐνῶ ὁ δοῦλος κλυτοιοῖ, δεσμὸν δὲν ἐνθυμεῖται . . .

Ἐμπρὸς εἰς λύχνον ἀμυδρὸν εἰς κλίνει νεανίας
 Τὸ σύνοφρύ του μέτωπον ἐπάνω τοῦ βιβλίου,
 Καὶ—Πλάτωνος Γοργίας—
 Εἶνε τὸ τεῦχος τὸ σεπτόν, ἀκτὶς χρυσοῦ ἡλίου.
 Ἀκίνητος καὶ σύννοος
 Ἀντλεῖ σοφίας νέμματα, σπουδᾶς ἀδαμαντίνους.

Γύρω σοφοί, ἀνέσπεροι κοιμῶντ' οἱ πρόγονοί του,
 Καὶ πᾶσα βίβλος ἰνδαλμία εἶνε ψυχῆς μεγάλης·
 Καιροῦ πολυτιμότητος
 Σπινθῆρες οὗτοι λάμποντες ἐν μέσῳ τῆς αἰθάρης,
 Μελίπνοες σιγῶσιν,
 Καὶ ἡ ψυχὴ των ἔμεινεν ἄν ὡς θνητοὶ δὲν ζῶσιν.

Νεκροταφεῖον γύρω του . . . καὶ τάφοι τὰ βιβλία,
 Καὶ οἱ νεκροὶ εἰν' αἱ ψυχαὶ περικλεῶν προγόνων.
 Ὡ ἀληθὲς φίλα !

Φωστῆρες τόσοι συγγραφεῖς, σοφοὶ ἀπείρων χρόνων,
 Μᾶς χαιρετῶσι φίλοι,
 Καὶ μεθ' ἡμῶν διάγουσιν ὥραϊοι καὶ ποικίλοι.

Ναί, εἶνε τάφος τῆς ψυχῆς τὸ ἐγκλειστον βιβλίον,
 Ἰδέας, πόθους, ψάλλματα τοῦ γράψαντος ἐκάστου
 Ὡς κόκκαλα ἐγκλειῖον·
 Καὶ εἶνε νέφος ἱερὸν εἰς τὰς πυκνὰς πτυχάς του

Ἀστέρα, ἀποκρύπτον,
Καὶ Ὅμηρον ἢ Βύρωνα αὐτὸν ἀποκαλύπτον.

Βιβλιοθήκη ! τέμενος χρυσοῦν Ἀθηνᾶσας,
Ἀπλοῦται εἰς τὰ στήθη σου ὁ νοῦς νεκρῶν αἰώνων,
 Αὐγάζων Γαλαξίας·
Ἀνθῶν μὲ ἄνθη ἄφθιτα καὶ ξένων καὶ προγόνων,
 Ὅμηγυρις ἡρώων,
Στοᾶ Ποικίλῃ ἵστασαι ἀνδρῶν μεγαλονόων.

Τρέχει ὁ χρόνος· ἀτεγκτος τὸ πᾶν καταδαμάζει,
Καὶ ρίπτει Ναπολέοντας, καὶ ἔθνη κατατρῶγει,
 Καὶ φθείρει, θάπτει, σφάζει·
Πλὴν γόνυ κλίνει εὐσεβὲς ἐνθα γραπτοὶ οἱ λόγοι.
 Δὲν φθείρεται, δὲν σθύνει
Ὅ, τ' ἡ ψυχὴ ἀθάνατος ἐπὶ τοῦ χάρτου χύνει !

Ὡς δὲ σταυρὸς ἐγείρεται τὰ μνήματ' ἀγιάζων,
Ἐν μέσῳ βίβλων παμπληθῶν, θανάτου ὑπερτέρων,
 Θεὸν εὐωδιάζον
Ἴδὲ τὸ Εὐαγγέλιον, σέλας Χριστοῦ μαρμαῖρον.
 Καὶ τίς ἐν μέσῳ τούτων
Ἐπιποθεὶ συγχρόνους του, ἢ ἄλλον θέλει πλοῦτον ;

Στερρά, γλυκεῖα, ἄτρομος, ὦ Ἰωάννα Γρέϋ,
—Δεκαεπταίτις βασιλῖς—ἐκρίωμ' ἀναθαινείς,
 Κ' ἐνῶ καθεῖς σε κλαίει.
Πῶς τόσον ὑπερήφανος πρὸ τοῦ θανάτου μένεις ;
 ὦ ! πρὸ μικροῦ ἐκράτεις
Ὅν θεῖον ἐπλκαστούργησεν ὁ ἄπειρος Σωκράτης . . .

Τίς ὥπλισε τὰς χεῖράς σου ὑπὲρ θανάτου, Κάτων,
Τίς, Βροῦτε, σ' ἐνεψύχωνε κατὰ τυράννων τότε ;

Ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Πλάτων . . .

Αὐτοὶ καὶ σᾶς ἐνέπνευστ' ἐν Φερραίοι πατριῶται !

Ἑλλήνων βίβλος πᾶσα

Ἐλευθερίας ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἐκπᾶσθαι. —

Ἴδὲ τὸν νέον σπουδαστὴν . . . Τὴν κεφαλὴν ἐγείρει·

Μένει μικρόν· ἐφίλησε θερμῶς τὸν Πλάτωνά του,

Καὶ νέον τεῦχος σῦρει

Ἐδῶ πλὴν ἐπροσθήλωσεν ἄβρῶς τὰ βλέμματά του . . .

Σὺ εἶσαι, Λαμαρτίνε,

Καὶ εἶνε παρὰδεῖσαι οἱ στίχοι σου μυσταῖνοι.

Ἐγήρασεν, ἐγήρασεν ὁ κόσμος, Λαμαρτίνε,

Καὶ ἤδη καὶ εἰς τοὺς ἔρωτας τὸν τάφον διαβλέπει.

Ἐγήρασεν, ἀπηύδῃσεν . . . καὶ ἡ φωνὴ σου εἶνε

Τοῦ κύκνου ἐπιθάνοντα καὶ μοσχοδόλα ἔπη . . .

Πικρὰ φιλοσοφία

Εἶν' ἡ νεότης σήμερον, κλυσιγέλως, δειλίαι . . .

Εἰς τὰς μολπὰς σου συμπαθὴς ὁ νεκνίας πάλλει,

Κ' ἐνῷ ὑμνεῖς τὸ ὄνομα τῆς εὐγενοῦς Ἐλθίρας,

Ἐν δάκρυ ἀναθάλλει

Εἰς τὸ μῦθόν σου, ὡς δάκτυλος τῆς ἀνιέου μοίρας·

Παιδίον ! ἀνεμνήσθη

Καρδίαν, ἥτις ἄλλοτε καρδίαν του ὠρκίσθη . . .

Ἐγείρου πλὴν μεγάλθυμος, λαμπρός, ὦ νεκνία !

Μὴ τέλειόν τι πόθει

Θνητόν . . . Ἡ ἐρωμένη σου Πατρίς, Ἀθηνᾶσις. —

Ἄλλ' οὗτος στένων κλίνει,

Καὶ πότε ρῆμα ἐκμανές, καὶ πότε δάκρυ χύνει.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

τοῦ φιλιτάτου μοι Κ. Κ.

Τίς οἶδε ποῦ τοῦ βίου μου ὁ κλύδων θά μὲ φέρῃ;
 Τίς οἶδεν ἂν καὶ αὖριον τὸ ἄστρον μου μαρμαίρῃ;
 Καθὼς εἰς τὴν τετράζυγα ἀλλήλους ἀπαντῶμεν
 Καὶ στιγμιζίως δίδομεν τὰς χεῖρας καὶ περῶμεν,
 Οὕτω κ' ἐδῶ στιγμάς τινας ἐνούμεθα . . . ἀλλ' οἴμοι!
 Ταχύτατα ἐπέπνευσε τοῦ χωρισμοῦ βορρᾶς,
 Κ' ὑπὸ ἰτέας κοίτεται ὁ φίλος κλαυθμυράς,
 Καὶ ὡς κκνδήλα μνήματος τρέμει θαμβή ἡ μνήμη . . .

Τίς οἶδεν ἐνῶ σήμερον ἐνοῦνται αἱ πνοαὶ μας,
 Καὶ εἰς ἓν νῆμα πλέκονται ἀγναὶ διάνοιαι μας,
 Μὴ ἐξ ἡμῶν ὁ ἕτερος βαρὺς ὑπὸ τὸ χῶμα
 Τὸ στῆθος πνίξῃ αὖριον ἢ ἀποκλείσῃ τῶμα,
 Ἥ μὴ ἀνάγκη ἀσπλαγχνός ἀγρίως μᾶς κτυπήσῃ
 Κι' ὡς δύο ἄνθους πέταλα ποῦ ἄνεμος πλανᾷ,
 Πελάγη μᾶς χωρίσωσι καὶ ἔθνη καὶ βουνά,
 Κ' εἰς χώρας ἀπωτάτας
 Μὴ τὰ ὅστ' αὖ τοῦ ἑκάστος ἡμῶν, ὡς πλοίου πλάτας
 Ἐπὶ ἀκτῶν, ἀφήσῃ;

Πρὶν ἀποθάνω ἄφίλος, πρὶν αἰφνης χωρισθῶμεν,
 Καὶ ἴσως εἰς τὸ ἄδηλον; ὦ φίλτατε, σθεσθῶμεν,
 Σὲ θλίβει ἡ ἀγκάλη μου, καὶ δέξ' ὡς φίλημά της
 Τόδ' ἀμυδρὸν ἐνθήμεον φιλίας θερμοτάτης.
 Ὡς μύρα ὀσφρακνόμενος τὰ ἄνθη ἐνθυμείσαι,
 Ὅποταν ρίπτῃς πένθιμον ἐδῶ ποτε τὸ βλέμμα,
 Ἀς ἐνθυμῇτ' ἡ συμπαθὴς καρδίᾳ σου ἡρέμα
 Καρδίαν ἄλλην, ἀδελφὸς παρ' ἧς ἀποκαλείσαι.

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

1.

Μετὰ τόσα, τόσα ἔτη θλιβερά καὶ δουλωμένα
 Ἀνατείλασα γλυκεῖα ἑλληνὶς προχθὲς Αὐγή,
 Ἐπανεῖδε τοῦ Θεάτρου λείψανα συντετριμμένα,
 Ὅπερ ἔφερε τὸ πάλαι κόσμημά της ὅλ' ἡ γῆ.
 Ἐχαιρέτετε, φιλοῦσα καίτοι μάρμαρα νεκρά,
 Χρόνους ἄλλους ἀνεμνήσθη καὶ ἐδάκρυτε πικρά.

2.

Ὅτε βάρβαροι καὶ ξένοι, Θεάτρον τοῦ Διονύσου,
 Σὲ ἐμίαναν, κ' ἐσβέσθη τῆς μητρὸς ἡ λαμπηδών,
 Μάτην ἔτεινε τὰς χεῖρας ἡ μεγάλη καλλονή σου
 Προσκαλοῦσα Εὐριπίδην ἢ Αἰσχύλον τραγῳδόν.
 Βλέπον γύρω σκότη, ξένους, ὡς αἰδήμων καὶ δειλῇ
 Κόρη, ἔρριψες καλύπτραν τῆς μορφῆς χῶμα πολὺ.

3.

Ἐκοιμήθης τόσους χρόνους εἰς τὸ ἀκλεές σου μνήμα,
 Ὅτε τὴν νεότητά σου ὠνειρεύθης τὴν κλεινὴν,
 Ἀρυπνίσθης... καὶ τῆς λήθης σὲ ἐβάρυνε τὸ βῆμα,
 Καὶ ἐπόθητες ἀκτῖνα τούρανου ἐρατεινήν.
 Εἰς υἱὸς τοῦ Ἀλαρίχου... ἤδη Γερμανὸς σοφός,
 Σὲ ἐκθάπτει, καὶ ἡλίου σὲ φιλεῖ γλυκὺ τὸ φῶς.

4.

Εἰς τὴν ἑδραν αὐτὴν ὅπου τῶρα κάθημι ρεμβάζων,
 Ποῖος πάλαι ἐκαθέσθη πρόγονός μου εὐκλεές,
 Συμπαθὼν τῇ Πολυξένη, τὸν Οἰδίποδα τρομάζων,
 Θερμός, ἐνθους τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα εὐφυής!
 Τότ' ἐκάθητο τριγύρω ὁ λαὸς χειροκροτῶν,
 Ὅμιλος μεγαλονόων καὶ σοφῶν ἐπικριτῶν...

5.

Θέατρον τοῦ Διονύσου, ὦ φωνὴ τῶν Σοφοκλέων,
 Ποῖον κόσμον εἶδες πάλαι, ποῖων μέτωπα ψυχῶν,
 Ποῖον σέλας κατχυγάζον τὴν ὑφήλιον ὥραιον,
 Καὶ σοφοὺς καὶ ἡμιθέους ἀθανάτων ἑποχῶν!
 Εἶδες σὺ τοῦ Περικλέους τὴν ἀστράπτουσαν μορφήν,
 Καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶτα, λαμπροτέρην ἀδελφὴν.

6.

Πόσα στήθη, ποῖοι πόδες, σὲ ἠγάσαν... ὦ χρόνοι!
 Τοῦ Σωκράτους σ' εἶδε τόμμα καὶ σ' ἐπάτησεν ὁ πούς,
 Σ' ἤκουσε, καὶ ἡ ψυχὴ σου πάντα κόσμον κατεφρόνει,
 Καὶ ἐφέρετο πυρίπνους εἰς ἐνθέους ἀτραπούς.
 Γλῶσσαν ἤκουες Χαρίτων, ἀηδόνων λαλιάς,
 Κ' ἐθεώρεις ἱπταμένους καλλιπτέρυγας θεάς.

7

Εἰς αὐτὸν τὸν χῶρον ὅπου σήμερον σιγὴ ἀπλοῦται
 Τοῦ Αἰσχύλου ἀντελάλει ὁ κερκύνειος πικρὴν,
 Καὶ ἐνῷ ὑπὸ μαρμάρων τετριμμένων νῦν κυκλοῦται,
 Τότ' ἐκράτουν τοῦ Φειδίου οἱ θεοὶ τὴν δεξιάν...
 Φεῦ! τὸ ὄμμα ὅταν ἤδη ἡνοιξες μετὰ πκλμῶν,
 Σπαραγμοῦ ἔχυσες δάκρυ καὶ ὀδύνης στεναγμόν!

8.

Ὡς ὁ πένης, ὅστις πλάττων ὄνειρα χρυσαίου βίου
 Ἐξυπνᾷ κ' εὐρίσκει γύρω μόνον ράκη πενιχρά,
 Οὕτω, Θέατρον, καὶ ὅτε ἀρυπνίσθης, μὲ ἡλίου
 Ἐνθυμῆθης πάντα ὄψεις, ἀλλὰ ἤδη ὡς νεκρά,
 Ἐκτυλίσσονται, καὶ μόλις βλέπεις φίλον οὐρανόν,
 Καὶ ἐπὶ νωθὲν σου κλαίει ὁ αἰμόχρους Παρθενών.

9.

“Ω ! στιγμὴν, στιγμὴν καὶ μόνην ἢ Ἑλλάς ἂν ἀνατεῖλῃ
 Ἡ ἀρχαία, καὶ ἄγῶνες, καὶ ναοί, καὶ Σοφοκλείς,
 Πλάτῳνες, Ἀριστοτέλεις... καὶ σειρὰ θεῶν ποικίλη,
 Θ' ἀποκρύψῃ τὴν Εὐρώπην καταμέλαινα ἀχλὺς.
 Καὶ ὡς δίσκος τῆς σελήνης καταπέσας εἰς τὴν γῆν,
 Ἡ Ἀχρόπολις θὰ χύσῃ μαρμαρόεσσαν αὐγὴν...

10.

Θέατρον τοῦ Διονύσου ! ἔνθους ὄλοι καὶ μελίρρους,
 Καὶ με πάλλουσαν καρδίαν, καὶ με θέρμην σὲ φιλῶ,
 Εἰς ἀφάτους ἡ ψυχὴ μου διαχύνεται ὀνείρους
 Κ' ὑπὲρ σοῦ τὰ βλέμματά μου εἰς τὸ θεῖον προσηλῶ.
 — Εἴθε, εἴθε νὰ μὴ μείνῃ ἡ οἰκτρά σου σιωπὴ,
 Ἀλλὰ πάλιν ἅς ἡχήσῃ ἡ ἀρχαία σου μολπή !

ΤΗ ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗ ΝΕΑΝΙΑΙ

Θ. Α.

Μὲ εἶπον χθές : — Ἀπέθανεν...

Καὶ ἔστην μόλις πνέων·

Ὡς παῖς ἐμβλέψας φάντασμα

Ἐμπρὸς τοῦ φρικαλέου,

Ὁ νοῦς μου τρέμων ἔφυγε

Μὲ τὴν πληγὴν μαζί...

Καὶ μάτην ἡ καρδίᾳ μου

Γοργά, κρυφὰ νύχθη·

α Ἀς εἶνε τοῦτο, Πλάστα μου.

Ἀπάτη, πλάνη, μῦθοι ! »

Μὲ εἶπον πάλιν κ' ἤκουσα,

— Ἡ Θάλεια δὲν ζῇ —

Δὲν ζῇ . . . λοιπὸν ἀπέθανεν !
 Ἐκεῖνη, τί ; Ἐκεῖνα,
 Ἐκεῖνα τοῦ προσώπου της
 Τάκτινοβόλα κρίνα,
 Ἐκεῖν' οἱ ἀστερόεντες
 Δὲν ζῶσιν ὀφθαλμοί ;

Καὶ μοῖρα τίς παμμέλεινα,
 Τοιοῦτον νὰ συνθλάσῃ
 Χρυσοῦν θαλλὸν ἐτόλμησε
 Χωρὶς νὰ δειλιάσῃ !
 Εἰς τῆς ψυχῆς τὴν ἄβυσσον
 Πνιγῇτε γογγυσμοί . . .

Ἄλλ' ἄν, ἄν αὕτη ἔσθυστε
 Τίς τώρα θέλει ζήσῃ,
 Καὶ χάριν τίνων ὁ Θεὸς
 Τὸ ἔαρ θὰ κρατήσῃ,
 Τὰ ἄστρα καὶ τὸν ἥλιον,
 Τὰς τέρψεις, τὴν στοργὴν ;

Ἀπέθανεν . . . ἀδύνατον !
 Ἐκεῖ, εἰς ἐκκλησίαν,
 Εἰς θέατρον, εἰς αἴθουσαν
 Θὰ ἶδω τὴν γλυκεῖαν,
 Θὰ ἶδω τοῦ προσώπου της
 Τὴν δροσερὰν αὐγὴν.

Ἀπέθανεν . . . ἀδύνατον,
 Δὲν τὰ χωρεῖ ὁ νοῦς μου !
 —Καὶ ὅμως εἰς τὸ στῆθός μου
 Ἀκούω τοὺς πηλμούς μου,

Καθὼς κτυπᾷ τὸ σήμαντρον
Εἰς ἔλευσιν νεκροῦ . . .

Πομφόλυξ, τὰ οὐράνια
Ἐδῶ ἀντανακλώσα,
Στιγμὴν ἐφάνη εὐχαρις,
Καὶ ἔδυσε πετῶσα
Εἰς τὰ πικρὰ βασίλεια
Τῆς λήθης τοῦ νεροῦ !

Ἀπῆλθε, ναί, ἀπέθανεν . . .
Καὶ μάτην θά ζητήσω
Μὲ ὄμματα ἀνήσυχα
Ἐκείνην ν' ἀπκνήσω,
Ἦτις καὶ χθὲς ἀνεθάλλεν
Ὡς ἔαρ ἀνθηρά.

Πότε τὰθύρματ' ὄρησε,
Καὶ πότε ἐνυμφεύθη,
Καὶ πότε μήτηρ ἔγινε,
Καὶ αἶφνης—ἐκηδεύθη,
Κ' ἐκλείσθη εἰς τὰ χώματα
—Ἀτάραχος, νεκρά !

Πρὶν ἐννοήσῃ ὑπάρξιν,
Εἰς γῆν ψυχρὰν ἐτάφη,
Κ' ἐπάνω εἰς ἓν μάρμαρον
«Ὡδε κοιμᾷτ'» ἐγράφη,
Καὶ ὅλα ἐτελείωσαν,
Καὶ κόσμος, καὶ ζωὴ . . .

Δὲν ἦτο λοιπὸν φάντασμα,
Καὶ ὀπτασίαι, ἦτις

Παρήλθεν, ὡς παρέρχεται
 Ὡραία ἀστραπή τις,
 Κ' ἡμῶν τὴν μνήμην ἔσχισεν,
 Ὡς νέφ' ἡ ἀστραπή ;

Καὶ ἤδη τίς παρήγορος,
 Τίς λόγος θὰ ἰσχύσῃ
 Τὸ δάκρυ ἀπὸ τῶμας σου,
 Ὡ μῆτερ, νὰ σπογγίσῃ !
 Τὸ τραῦμα πῶς θὰ φέρετε
 Σεῖς, ὄντα ἀδελφά ;

Ὡ θλίψις ! δὲν γνωρίζετε,
 Ὅτ' εἰς τὸ μνήμα κεῖται,
 Ἐνῷ αὐτὴν φαντάζεσθε
 Φαίδρα ὅτι κινεῖται,
 Καὶ νόμῳ ἔτι φέρεται,
 Καὶ χαίρει καὶ τρυφᾷ !

Ὡ φρίκη ! ἂν ἀκούσητε
 Φωνὴν τινὰ κρυφίαν,
 Ἄν αἰσθανθῇτε πτέρυγα
 Ἐπάνω σας ταχεῖαν,
 Τῆς ἀδελφῆς τὸ φάντασμα
 Σᾶς παρακολουθεῖ . . .

Πῶς νὰ μὴν ἦναι κάλλιστος
 Ὁ οὐρανὸς καὶ θεῖος,
 Ἀφοῦ τὰ κάλλιστ' ἄνθη μας
 Ἀρπάζει αἰωνίως,
 Καὶ μὲ αὐτὰ στολίζειται
 Κεὶ ἑνκαστρὸς ἀνθεῖ ;

Πλήν τάχα θὰ σὲ ἴδωμεν,
 ὦ Θάλεια, καὶ πάλιν,
 Εἰς τὴν γλαυκὴν θὰ ἔλθωμεν,
 ὦ οὐρανέ, ἀγκάλην,
 Ἐκείνην ν' ἀναβλέψωμεν ;
 ὦ ! ποῖοι δισταγμοί ! . . .

Συντρίψου εἰς τὰς χεῖράς μου,
 Γραφίς μου χαλυβδίνη·
 Ὅ, τ' ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται,
 Ἡ γλῶσσά σου δὲν χύνει,
 Πλήν ἔπεα παράτονα
 Καὶ ἀσθενῇ ἐμεῖ.

Καὶ σύ, ὠχρὸν φθινόπωρον,
 ὦ πένθος τοῦ ἀπείρου,
 Εἰς τῆς Θαλείας πένθειμον
 Τὰ χῶματ' ἀγείρου·
 Σὲ ἐλεγείον ἔγραψεν
 Ἡ Φύσις δι' αὐτήν.

Καὶ μὲ τὰ μακραμμένα σου,
 ὦς δάκρυά σου, φύλλα
 Ἐπάνω εἰς τὸ μνήμά της
 Χρυσοῦν ἐν στέφος κύλα,
 Καὶ θρήνηι νεκρὸν ἄγγελλον,
 Καὶ κόρην λατρευτήν...

Α Π Ε Λ Π Ι Σ Ι Α

(Παράφρασις)

Ἐνῶ ὁ Πλάστης γόνιμον ἐφώνει—Γενηθήτω! —
 Καὶ εἰς στιγμήν ἐπάρκτον τὸ Πᾶν ἐπλαστουργεῖτο
 Ἄπο τοῦ χάους τὴν σποράν,
 Τὸ ἔργον του βδελύσσεται, τὰ ὄμματά του φράσσει,
 Καὶ ἀτελὲς μὲ λάκτισμα λυσσῶδες τὸ τινάσσει
 Ἐκ τῆς γαλήνης του μακράν.

«Ἐρρε! τῷ εἶπεν, ἔρημον καὶ δύστηνον σ' ἀφίνω,
 Ἀνάξιον τοῦ μίσους μου ἢ τῆς στοργῆς σέ κρίνω,
 Καὶ ὡς μηδὲν σε θεωρῶ.
 Ἀσκόπως στρέφου ἐς αἶε εἰς τὰς κενὰς ἐκτάσεις·
 Τὴν εἰμαρμένην ὁδηγὸν ζωῆς σου λάβε πάσης.
 Τὴν Δυστυχίαν σοὶ δωρῶ».

Εἶπε, καὶ ὡς τὸ ὄρνεον ὀρμῶν κατὰ τῆς λείας,
 Ἡ Δυστυχία πᾶρκεται ἐκπέμπει τῆς ἀγρίας
 Χαρᾶς τῆς εἶδος στεναγμοῦ,
 Καὶ μ' ἀνιλέους ὄνυχας τὸ σύμπαν συναρπάζει
 Τῆς αἰωνίας λύσεως τῆς τροφῆν αὐτὸ νὰ σφάζῃ
 Δι' αἰωνίου σπαρχμοῦ.

Εἰς τὸ ἀτέρμον κράτος του ἔκτοτ' ὁ πόνος πλέει,
 Καὶ πᾶν τὸ βλέπον ἔκτοτε καὶ πᾶν ὁ, τ' ἀναπνέει
 Ἥρχισεν, οἴμοι! νὰ πονῇ,
 Γῆ, οὐρανὸς καὶ θάλασσα, ψυχὴ, ἢ ἄλλη πλάσις
 Τὸ πᾶν στενάζει· κ' αἱ φωναὶ τῆς φύσεως ἀπάσης
 Εἶνε πολύστονος φωνή.

Λοιπόν, θνητοί, ἐγείρατε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὕψη,
Εἰς οὐρανοὺς ζητήσατε τὸν Πλάστην ἐν τῇ θλίψει

Τὸν μέγαν παραμυθητὴν !

Δεῖλαιοι ! ἐκ τοῦ ἔργου του ἔλλειπ' ἡ εὐσπλαγχνία·

Ἄν συνδρομὴν ζητήσητε τὸ Παῦν ἐν ἀπαθείᾳ

Προσφέρει ἐξολοθρευτήν.

Πῶς λέγεσαι ; πῶς λέγεσαι, ἰσχύς πανωλεθρία ;

Ἦ νόμος ἀκατάληπτος . . . ἡ πρόνοιά της θεία,

Ἦ φύσις, πεπωμένον τι·

Ἦ τρέμει τις τὴν χεῖρά σου ἡ ταύτην κατάρᾳται,

Ἵπείκ' ἡ ἐπανίσταται, φοβεῖται ἡ σ' ἐράται,

Σὺ μένεις πάλαι· τοτ' ἡ αὐτή.

Καθὼς καὶ σεῖς ἐλάτρευσα τὴν προσφιλεῖ Ἑλπίδα

Καὶ ἄσμενος ἐρρόφησα τὰ φίλτρα της, πλὴν εἶδα

Ἀπάτην, φεῦ ! φαρμακεράν.

Φέρει ἡ ἐλπίς τὰ βήματα ἡμῶν πρὸς τὰς ἀβύσσους,

Καὶ πρὶν ἢ ρίψῃ στεφανοῖ μὲ κλάδους πολυχρύσους

Τῆς δυστυχίας τὴν βοράν.

Ἐξ ἴσου ἂν τοῦλάχιστον ἡ μακρὴ εἰμαρμένη

Κι' ἀκρίτως ἐδεκάτιζε τὰ τῶν ἀνθρώπων γέννη,

Κοινὸν τὸν νόμον ἂν κρατῇ !

Πλὴν στήθη μεγαλόψυχα καὶ μεγαλοφυῖαι

Τῆς ἐκλογῆς της πίπτουσιν αἱ ἄρεσται θυσίαι,

Τὸ Κάλλος καὶ ἡ Ἀρετή.

Οὕτω καὶ ὅταν ἤθελον τὴν ἀνίσσαν σπαραγμάτων,

Εἰς τὰ σκληρὰ τεμένη των τὰς ἀπρχὰς θυμάτων

Οἱ πάλ' αἰμοχαρεῖς θεοί,

Αἱ ἐκατόμβαι πάντοτε ἐκ ταύρων ἦσαν πρώτων,

Καὶ τῶν λευκῶν περιστερῶν, ἀμνῶν ἀκηλιδώτων

Ἐπινον αἶμα οἱ βωμοί !

ὦ Πλάστα πικτοδύναι, πηγή ἀπάντων, Ἄρχων,
Εἰς ὃν τὸ πᾶν ἦν δυνατόν καὶ αὐτὸ τὸ μὴ ὑπάρχον,

ὦ τοῦ ἀπείρου ἡγεμῶν !

Βεβχίως σὺ ἡδύνασο, ὡς ἤθελες, ν' ἀντλήσης

Καὶ εὐτυχίαν ἄπικυτον καὶ βίον νὰ δωρήσης

Τῶν τέκνων σου, Θεέ, ἡμῶν.

Χωρὶς οὐδὲν νὰ στερηθῇς, ἡδύνασο ἀφθόνως

Νὰ διασπείρης ἄμετρον, ἀπόλυτον καὶ μόνος

Τὴν εὐτυχίαν μας, Θεέ !

Μὴ σ' ἔλειπεν ἡ δύναμις, ὁ χρόνος ἢ ὁ τόπος ;

Φρίττει ὁ νοῦς μου ! τοῦτο σὺ ἡδύνασο ἀκόπως

Πλὴν δὲν ἠθέλησες ποτέ.

Τί ἐγκλημα ἐπράξαμεν ἐδῶ νὰ γεννηθῶμεν ;

Τὸ χάος τὸ ἀναίσθητον σ' ἐζήτει νὰ πλασθῶμεν,

Ἢ, χάος, τάχα συναινεῖς ;

Τῆς ἰδιοτροπίας σου εἴμεθ', ὦ Τύχη, πλάσεις,

Ἢ μὲ ἡμῶν τὰ βάσκινα καὶ τὰς πικρὰς κολάσεις,

Σκληρὲ Θεέ, εὐδαιμονεῖς ;

Λοιπὸν πετᾶτ' ὡς λίθονοι εἰς οὐρανὸν ἄθροοι,

ὦ δάκρυα, ὀλολυγμοί, κατάρχει, στόνοι, γόοι,

Τοῦ Πλάστου τέρψεις, μουσική

Βοαὶ αἱμάτων ἄπικυτοι, φωναὶ νεκρῶν ἀπ' ὅλους,

Ἀνάβητε, κτυπήσατε τοὺς ἀναισθήτους θόλους

Ἐνθα Ἐκεῖνος κατοικεῖ !

ὦ οὐρανοί, βροντήσατε· φώνησον, γῆ· ἐρεῖβη

Τοῦ Ἄδου, ἔνθα τοὺς νεκροὺς ὁ θάνατος σωρεύει

Τελέσατ' ἓνα στεναγμόν,

Κ' αἰώνιον παράπονον ἡ Πλάσις πᾶσ' ἄς χύνῃ,

Καὶ εἰς πᾶν πλάσμα τὴν φωνὴν ἃς δώσῃ ἡ ὀδύνη,

Θρήνων φωνὴν καὶ ὀδυρμῶν.

Ἄφ' ὅτου ἐκ τοῦ μηδενός, ὦ Φύσις, ἀπεσπάσθης *

Καὶ ὡς τὸ πρῶτον σχέδιον τεχνίτου διεπλάσθης,

Τί εἶδες ἔκτοτε λοιπόν ;

Εἰς τοῦ κακοῦ τὸ ἄτακτον τὴν ὕλην δουλωμένην,

Τὴν σάρκα ἀναστένουσιν, καί, φεῦ ! ἐρωτευμένην

Πᾶσαν ζῶην πρὸς τὸ μὴ ὄν.

Καὶ εἶδες τὴν ἐμφύλιον πάλιν ἐχθρῶν στοιχείων

Τὸν χρόνον πᾶν μακρύνοντα κ' ἐπὶ τῶν ἐρειπίων

Καθήμενον, ὥσει πιστὸν

Πανώλεθρον τῶν ἔργων σου, ἀλλ' ἔργων ἐφημέρων.

Τὸν θάνατον τὰ νεογνὰ νεκροῦντα τῶν μητέρων

Ἐπάνω ἔτι τῶν μαστῶν !

Τὸ θράσος ἀτιμώρητον τὴν ἀρετὴν νὰ πνίγῃ,

Τὸ ψεῦδος ἐν τῇ δόξῃ του, τὸ ἀληθὲς νὰ φύγῃ,

Καὶ εἰς θεοὺς ζῶντας τῆς γῆς

Νὰ εἶνε ὀλοκαύτωμα οἰκτρὸν ἢ ἐλευθερία *

Παντοῦ νὰ βασιλεύωσιν ἢ τυραννόφρων βία,

Καὶ τοῦ δικαίου οἱ σφαγεῖς.

Ἀδίκως νὰ προσφέρηται ἢ νίκ' εἰς τὴν ἀνδρείαν,

Ὁ Κάτων εἰς τοῦ Πλάτωνος πιστὸς τὴν δοξασίαν

Ἐνθους αὐτόχειρ νὰ πετᾷ !

Ὁ Βροῦτος λάτρις ἀρετῆς νὰ πίπτῃ, καὶ διστάζων

Περὶ αὐτῆς πκνύσταντο, νὰ θνήσκῃ ἀνακράζων

«Λέξις κενή, ὦ Ἀρετή !...»

(*) Ἐπίτηδες ἐστρέψαμεν τὸ πρόσωπον διὰ τὸ εὐκρινέστερον. Σ. Μ.

• Ἄεϊ τὴν τύχην βοηθὸν μεγάλων ἐγκλημάτων,
 Τῶν βασιλείων ἔννομα καὶ τὰ ἐγκλήματά των !
 Τὸ αἷμα δόξης ἀγοράν !
 Τὰς ἀδικίας τοῦ πατρὸς τὸ τέκνον νὰ εὕρισκῃ,
 Κ' εἰς χρόνον ἀνκτελλοντα ἐνῶ ὁ πρῶτος θνήσκει
 Νὰ ἱστορῇ πόνων σειράν.

Καὶ πῶς ! τοσαῦτα βάσανα, ἐγκλήματα, ὀδύνη,
 Εἰς τοὺς πενθίμους σου βωμοὺς ἀρκοῦσά σοι δὲν εἶνε
 Θεέ, θυσία τῶν θνητῶν ;

Ὁ γέρων μάρτυς, Ὁ ἥλιος, τοσούτων παθημάτων,
 Δὲν θ' ἀναιτέλῃ πώποτε μὴ φέγγων δάκρυά των,
 Ἄνω βασάνων μὴ πετῶν ;

Ὡ κληρονόμοι θλίψεων καὶ θύματα τοῦ βίου !
 Μή... μὴ ποτε ἐλπίζετε ὁ κόρος τοῦ θηρίου
 Ν' ἀποκοιμίσῃ τὸ κακόν.
 Θρηνεῖτε ! ἔως θάνατος μακρὰ πτερὰ ν' ἀνοίξῃ
 Κ' εἰς ὕπνον ἀνεξύπνητον διὰ παντὸς νὰ πνίξῃ
 Πόνων ζωὴν διηνεχῶν !...

Ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτίνου.

Εἰς ΝΕΑΝΙΔΑ ΠΤΩΧΗΝ

Τὴν οὐρανίαν σου στολὴν ἐξέδυσ πού, ὦ κόρη,
 Καὶ πενιχρὰ φορέσασα πλανᾶσαι ἐν ἀγνοίᾳ ;
 Ἡ... μήπως σ' ἐλησμόνησεν ὁπότε ἀνεχώρει
 Ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον λαμπρὰ ἢ τῶν θεῶν χορεῖα ;
 Τί ἔχεις καὶ περίλυπος, ἀλλόφρων πάντοτ' εἶσαι ;
 Μὴ τὴν Ἐδὲμ ἐπόθησες ; μὴ τᾶστρα ἐνθυμῇσαι ;
 Καὶ ὅμως, ὦ νεᾶνις,
 Θεότης καὶ ἂν ᾗς' ἐδῶ, θὰ κλαύσῃς, θ' ἀποθάνῃς.

Ἐὰν δὲν εἶνε ἡ εἰκών, Χριστέ μου, τῆς ψυχῆς σου,
 Πρὸ τῆς ὁποίας εὐσεβῆς τὰ γόνατά μου κλίνω,
 Ἄλλ' εἶνε φωτογράφημα γλυκὺ τοῦ Παρκαδείσου
 Τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο· -

Πλὴν βλέπω, βλέπω καὶ ἐκεῖ σκιὰν μελαγχολίας,
 Σκιάν, τὸν μαῦρον ἄγγελον τῆς ἀτυχοῦς καρδίας.

Θρηνεῖ ὁ ὀφθαλμός σου;

Οὕτω καὶ τάνθος, κόρη μου, ρηνίδας φέρει δρότου.

Λοιπὸν Θεός τις σ' ἐπλασε πτωχὴν χωρὶς ἐλπίδα,
 Καὶ εἰς τὸν δρόμον σ' ἔρριψεν, ὡς μήτηρ βρέφος νόθον·
 Λοιπὸν τὴν γῆν σ' ἐχάρισεν ὡς ξένην σου πατρίδα,
 Ὡς κλίνην εἰς τὸν ἄρρωστον ὑγείας πλήρη πόθων...
 Καὶ ἦλθες τόσον εὐμορφον τὸ ρῖμμα τοῦ θυμοῦ του!
 Καὶ ὠρισται εἰς ἄγγελος βορᾶ τοῦ κόσμου τούτου!

Καὶ εἴ τις σ' ἐλεήσῃ,

Τίς οἶδεν ἂν τὸν πλάστην σου, πτωχή, δὲν περοργίσῃ.

Εἰς σέ, ὦ κόρη, ἤρμोजον οἱ θρόνοι βασιλίσσης,
 Χρυσότευκτα ἀνάκτορα κι' ὄχι σαθρὰ καλύβη.

ὦ! διατί τὸ ἔνδυμα σέ κρύπτει τῆς πενήσσης.

Καὶ διατί ἡ ἀναγκίς αἰδῶς σε καταθλίβει;

Ἄλλ' οὕτω καὶ κοράλλιον, μειδίαιμα θαλάσσης,

Εἰς φύκη κατακρύπτεται μετὰ ἰλύος πάσης,

Καὶ οἱ ἀστέρες ὅλοι

Φοροῦν τὴν νύκτα ὡς στολὴν χρυσοὶ ἀκτινοβόλοι.

Φεῦ! ἡ Δανάη ἔστρεψε ποτὲ τοιοῦτον ὄμμα,

Ὅποτε εἶδ' ἐπάνω τῆς βροχῇ χρυσῇ νὰ πίπτῃ;

Γλυκὺ τοιοῦτον ἔχυσεν ὁ Φοῖβός ποτε χρῶμα,

Ὅποταν εἰς τὸν Ἀττικὸν ὀρίζοντ' ἀνακύπτῃ;

Θεοῦ ἂν εἶχον δύναμιν, θὰ ἔλεγον—Κατάβα,

Αὐγή, ἀπὸ τὸ ἄρμα σου, Κόρη πτωχή, ἀνάβα!

Καλλίων αὕτη εἶνε,

Καὶ σὺ, ὦ Πλάσις σύμπασα, παράβαλε καὶ κρίνε !—

Πλὴν τῶρα ; Τῶρα δάκρυα καὶ ὄνειρα καὶ πόθοι

Εἰς τῆς πτωχῆς τὸ μέτωπον κυκλοῦνται ὡς στεφάνη.

Εἰς πᾶν ὅ,τι προσήγγισε * κα' ἠγάπησεν ἐτρώθη,

Καὶ τις παρήγορος ἐλπίς ἐλύθη σκότους πλάνη.

Κόρη πτωχή καὶ τρυφερή, χωρὶς προστάτην ἕνα,

Τί νὰ προσμένῃ ; Πρόφθικε μὲ χεῖλῃ μαγευμένη

Τύχῃ τκληρὰ τοῦ κόσμου ! . . .

—Προτοῦ τὴν ἰδὼ ἄτιμον, λαθέ, Θεέ, τὸ φῶς μου!

Η ΧΑΡΑ

Εἶνε ὥραι, στιγμὴ Παρκαδείσου,

Ὅτε φάσματα παύουν θολά,

Καὶ τὰ πάντα θεᾶται καλὰ

* Ἡ φυγὴ σου.

Φεύγει τότε ὁ νοῦς καὶ ἡ κρίσις*

* Ἡ καρδίᾳ γλυκύθυμος ζῇ,

Καὶ μ' αὐτὴν ἐορτάζει μαζί

* Ὅλ' ἡ Φύσις.

Πλημμυρὶς αἰσθημάτων ὥραίων

* Ἀναπλάλει τὸ στῆθος γλυκύ,

Καὶ καλεῖσαι καὶ εἶσαι ἐκεῖ

* Ἀνακρέων.

* Ἡ νύκτες λαμπρὰ σε ποτίζει

Θεῖον νέκταρ ἀφάτου χαρᾶς,

Καὶ τῶν πόθων εὐώδης βορρᾶς

Πικρύνει.

Ἡ ψυχὴ ἀναλύετ' εἰς μύρον
 Καὶ θανάτους, θεοὺς λησμονεῖς,
 Καὶ μεθύσκεῖς ἐντὸς ἡδονῆς
 Ὡς ὀνείρων.

Σταματᾷ ἡ ζωὴ παρὰφόρως *
 Εὐθυμοῦσα ραϊδρά, ὡς εὐρών
 Σταματᾷ προσχαρῆς θηταυρίν
 Ὀδοιπόρος.

Πλὴν πρὶν ἔτι καλῶς ἐννοήσω
 Ὅτι ἔχαιρον, φεύγ' ἡ χαρά !
 Φεῦ ! καθὼς ἀστραπὴ τις περᾷ . . .
 Πῶς θά' ζήσω ;

Ἡ χαρά μας ἐδῶ ἡ βραχεῖα
 Ἀντανάκλασις εἶνε αὐτῆς,
 Ἦν σὺ ἄνω, Θεέ μου, κρατεῖς ;
 Φαντασία

Τὴν χαρὰν—θεωρῶ εἰρωνεῖαν·
 Μετὰ μέλιτος γεῦσιν πολλὴν
 Τὰ λοιπὰ ἀνευρίσκεῖς χολὴν
 Καὶ ἀνίαν.

Ἡ ΜΟΣΧΟΜΑΓΓΚΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἄν μ' ἐστέρησεν ἡ μοῖρα πλούτη, δόξα, μεγαλεῖα,
 Ἄν κοιμοῦμαι, σὰν πουλάκι, σὲ γωνιζὶς καὶ σὲ κλαδιά,
 Τὴν Πατρίδα ἔχω μάννα, ὄνειρό μου τὴν ἀνδρεία,
 Κ' ἐνθυμήσου ὅτι ἔχω ἀδελφὸ μου τὸν—Γαβριῆ !
 Σὰν ἐκεῖνος ὅς πεθάνω,
 Καὶ ὅς πέσω πληγωμένος στὸ τραγοῦδί μου ἐπάνω.

Ὅπου φόβος, ὅπου κρότος, ὅπου ταραχὴ καὶ μάχη,
 Ἐκεῖ πρῶτος, πρῶτος τρέχω μὲ σπαθί μου τῇ φωνῇ,
 Ζωντανὴ ἀντάρτου σφαίρα, προκηρύξεως τεμάχι,
 Καὶ βουίζω—Κάτω ὅστις τὴν Πατρίδα τυραννεῖ!—

Ὅθωνά μου, ποῦ νὰ ἦσαι;

Εἰς τὸν Πειραιᾶ τὸ «Ζήτω ἡ Πατρίς μου» ἐνθυμεῖσαι;

Μάννα ἀφοῦ δὲν ἔχω, μάννα τὴν Πατρίδα ἔχω μόνη,
 Πλούτη, δόξα καὶ χαρὰ μου μόνη τὴν Ἑλευθερίᾳ.
 Τίποτε δὲν θέλω ἄλλο, τίποτε δὲν μὲ θαμπώνει,
 Ἄλλὰ... ἤθελα νὰ εἶχα μιὰ μητέρα, μιὰ γρηά...

Πᾶ! γιὰ τὴν Ἑλευθερίᾳ

Κ' ἡ σφυρίχτρα μου ἄς πάγῃ, μόνη μου περιουσία!

Ἐνθυμοῦμαι ταῖς ἡμέραις ποῦ ἐθρόντα τὸ κανόνι,
 Εἰς τοὺς δρόμους τραγουδοῦσα, πηδητὸς σὰ Σατανᾶς,
 Καὶ δὲν ἐβλεπα κανένα—ὁ καθεὶς βαθεῖα τρυπώνει—
 Κ' ἤμουν ἄρχων τῆς Ἀθήνας καὶ ψυχὴ τῆς ἐρημιᾶς.

Εἰς τὸ σπίτι του ἀποκάτω

Μ' ἄκουεν ὁ σκλαβωμένος πλούσιος καὶ καταρᾶτο.

Δὲν μὲ μέλει· ἄς μοῦ ἔλθῃ ὅ,τ' ἡ μοῖρα ἔχει γράψῃ·
 Εἴτε ὁ ἄνεμος μὲ πάρῃ, εἴτε πέσω ὑπὲρ Πατρίς,
 Δὲν χηρεύ' ἡ σύζυγός μου, τὸ παιδί μου δὲν θὰ κλάψῃ.
 Ἄλλὰ πέρασα καὶ πᾶω ὅπου πᾶν κ' οἱ ἄλλοι τρεῖς!

Θάψετε μ' ἐκεῖ παρέκει,

Χωρὶς πλάκα γιὰ ν' ἀκούω μουσικὴ καὶ τὸ τουφέκι.

Πέρασαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι τῆς κρυφῆς συνωμοσίας,
 Ποῦ πετοῦσα σὰν ἀσπίθῃς ὅπου κόσμος καὶ καρδιά
 Μὲ προκήρυξι στὸ χέρι, μὲ τραγούδια ἀνταρσίας,
 Καὶ τοὺς γέρους ἐξυπνοῦμε τὰ τρελλὰ ἐμεῖς παιδιὰ...

Αὐταπάρνησις καὶ μόνη

Μετὰ τόσα βάσανά μου σήμερα μὲ στεφανώνει!

Ἄφ' οὗ ἐγένινεν ὁ γάμος, καὶ ὁ γαμβρός καὶ ἡ νύφη πᾶνε,
Φθάνουν οἱ Ἐπαναστάτες, φουκαράδες φοβεροί,
Καὶ ἀθεόφοβα γυμνώνουν... Καὶ πῶς, ἤρθανε νὰ φᾶνε;
Δὲν τὸ γνῶριζα καὶ τοῦτο πλὴν μου τῶπ' οἱ καίριοι.

Μ' ἀληθῆ φιλοπατρία

Δὲν ζητήταμ' ἐμεῖς μόνοι μισθοὺς, θέσεις, ὑπουργεῖα!

Πλὴν ἀλλ' ὁμως καὶ τὸ ἔθνος νέα ἔκοψε βραβεῖα,
Δείγματα εὐγνωμοσύνης εἰς τὰ τέκνα του ἡμᾶς,
Καὶ τὰ στήθη μας στολίζει... Ἄχ, πικρὴ παρηγορίᾳ!
Μᾶς ὠνόμασε περιγίπους δίχως πλούτη καὶ τιμᾶς.

Σπόννεχ, Βούλγαρης καλεῖσαι

Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὸν κόσμον φουκαρᾶς καὶ μάγκας εἶσαι.

Ἀδελφέ μου, Βούρε, λέγω χθὲς τοῦ φίλου μου Μανώλη,
Στὴν Ἑλλάδα βλέπεις πάλαι ἦλθε νέος βασιληᾶς,
Κ' ἡσυχία, νόμος, τάξι. Ροῦδα ἐγίναν οἱ διαβόλοι,
Καὶ ἐμεῖς ἀγκάθια μόνοι μείναμε τριανταφυλλιᾶς.

Καὶ χωρὶς παρὰ στὴν τσέπη

Ν' ἀποθάνωμ' ἐπὶ τέλους βλέπω, φίλε, ὅτι πρέπει.

Διὰ ταῦτα, καὶ διότι πρέπει ὀλίγο νὰ φανοῦμε,
Ἀπεφάσισα νὰ γίνω βουλευτὴς εἰς τὴν Ἀθήνα.
Πῶς σοῦ φαίνεται;—Τρομάρα! καὶ εἰς ὅλα συμφωνοῦμε.
Ἄλλὰ πές μου, πές μου, φίλε, πῶς περνᾷς καὶ ἀπὸ πείνης;
—Μῶρε πέθανα!—Αἶ, στάσου,

Καὶ τὴν πείνα, καθὼς ἄλλοι, κήρυξε ὡς πρόγραμμα σου.

—Μετανόησα!... Δὲν θέλω, δὲν προδίδω τὴν Πατρίδα!
Καὶ πετῶσι τραγῳδοῦντες «Εἰς τὸ δρόμον, στά κλαδιά,
Τὴν Πατρίδα ἔχω μέννα, ὄνειρό μου τὴν Ἐλπίδα,
Καὶ θυμήτου ὅτι ἔχω ἀδελφό μου τὸν Γαβριᾶ!

Σὺν ἐκεῖνον ὃς πεθάνω,
 Κεῖ ὃς πέσω σκοτωμένος στὸ τραγοῦδί μου ἐπάνω».
 Μάρτιος 1865.

ΘΑΝΑΤΟΥ ΠΟΘΟΣ

(Παράφρασις.)

Ὅποιος δὲν θέλει ἔρωτα, γυρεύει νὰ πεθάνῃ.

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ὦ τάφε! εἰς τὰ στήθη σου ἐνέκυψα μ' ἐλπίδα
 Καὶ ἤκουσ' ἄπειρον σιγὴν καὶ ἡτυχίαν εἶδα,
 Κ' ἐπόθησα νὰ κοιμηθῶ αὐτοῦ, εἰς τὴν γαλήνην,
 Ὡς τραυματίας μαχητῆς εἰς ἐρωμένης κλίνην.
 Ἐλθέ, ψυχή, καὶ ἄγωμεν εἰς τοῦρχνου τὸ δῶμα...
 — Δεσμῶτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ φυλακὴ τὸ σῶμα.

Εἶδα τὸν κόσμον, ἔρρευσε νὰ μὲν πρὸς μου θολωμένος,
 Ὡς τοῦ χειμῶνος ποταμὸς πρὸ τῶν ποδῶν ποιμένος.
 Καὶ εἶδα ψεύδη, δάκρυα, καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐλπίδα.
 Τί ἄλλο; Μάτην ἔρριψα τὸ βλέμμα μου βολίδα
 Καὶ μὲ τὸν νοῦν ἐσκόπευσα τὰ βάθη τῶν κυμάτων.
 Ἐκεῖ τὸ πᾶν μυστήριον... σιγὴ ἡ λαλιά των.
 Φεῦ! πόσον νήπιοι εἴμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους ξένοι!
 Ἐὰν τὸ χεῖλος προσγελά, κρυπτὴ ἡ καρδία μένει.
 Τὸ πλάσμα, ἀλλ' οὐδέποτε τὸν Πλάστην θεωροῦμεν,
 Κε' ἂν βλέπωμεν Προσκήνια τὰ ἐνδον ἀγνοοῦμεν,
 Μάτην τὸν νοῦν μου ἔτεινα εἰς χώρας θείων φῶτων
 Κ' ἠρώτησα τὸ ἄπειρον, καὶ τᾶστρα ἀνηρώτων,

Ὅποιος εἶμαι καὶ πρὸς τί, ὁ κόσμος ὅλος τί εἶναι,
 Καὶ δικαιέσεις καὶ κλαυθμοί, κατκαστροφή, ὀδύνη.
 Ἐν «Δικτὶ;» ὁ βίος μου ὑπῆρξεν ἀπεκρίθη
 Ὁ θάνατος καὶ ἡ σιγὴ, τὸ σκότος καὶ ἡ λήθη.
 Σύννοους ποτὲ ἠτένισα τὸν ἀδελφόν μου, θέλων
 Νὰ ἐννοήσω καὶ αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέλλον,
 Κ' ἐκεῖνος μὲ ἀντέβλεψε μὲ ἀπορροῦντος ἥθος,
 Καὶ δὲν ἠσθάνθη ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τέ στήθος!
 Ἄ! πόσον εἶναι θλιβερόν, καὶ ποῖον φέρει φόνον,
 Εἰς φυλακὴν νὰ ρίπτεσαι καὶ ν' ἀγνοῇς τὸν χρόνον,
 Τὸν δικαστήν, τὸ ἐγκλημὰ, τὰ γύρω τῆς εἰρκτῆς σου!
 —Θεοῦ ἀξία ἀληθῶς. Θεέ μου, ἡ ὀργή σου...

Τὸ παρελθόν μας; Θάνατος καὶ τώρα; Ἀγωνίαι,
 Καὶ πόθοι, πάθη, σύγκρουσις, ἀπάτη, εἰρωνεῖαι.
 Κ' ἐγὼ ἐπόθησ' ἄλλοτε πολέμων αἶμα πίνων
 Εἰς πυρκαϊδας ν' ἀναβῶ πτωμάτων ἀνθρωπίνων,
 Νὰ γίνω μέγας, ἄπειρος καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου.
 Ἄλλ' οἶμοι! αἶφνης ἔπεσε μακρὰν ὁ ὀφθαλμὸς μου
 Καὶ εἶδεν ἐρημόνησον—Ἐλένην τὴν Ἀγίαν...
 Καὶ πάλιν εἶπον ἄλλοτε μὲ ποιητοῦ καρδίαν,
 Μὲ ἔνθεον διάνοιαν καὶ ἐν λαμπροτάτῃ φήμῃ
 Νὰ ἐξεθάμβουν τὴν δειλὴν ὑφήλιον· ἄλλ' οἶμοι!
 Πάλιν σιγὴ ἐπέρχεται καὶ ἂν θεοὶ οἱ πιεῖνες...
 Τί τόσοι, τόσοι ἔκλαμπροι ἀπέλχυσαν Τιτᾶνες,
 Καὶ ποῖον δὲν παρέσυρε τὸ ρεῦμα τοῦ θανάτου,
 Καὶ ποῖον δὲν ἐσχέπασε τὸ μαῦρον κάλυμμα του;
 ὦ Κόσμε, σκότος καὶ βαθὺ μυστήριον ποῦ εἶσαι!
 Κ' ἐν τούτοις τόσοις φωτεινός, ὦ ἥλιε, κινεῖσαι...

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ θίου—Ν' ἀποθάνω.
 Καθὼς κοιμίζεται ἔντρομον ὅταν μικρὸν παιδίον
 Προσβλέπῃ μορμολύκειον τῆς κλίνης του ἐπάνω,
 Φεύγω τὸν κόσμον, ἔμφοβος τὰ ὄμματά μου κλείων.
 ὦ τάφε ! ... ἡ δευτέρα μου καὶ νεκρικὴ κοιτίς μου,
 Θὰ εὗρω εἰς τὰ στήθη σου τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων,
 Τὸν φωτεινὸν καὶ ἡρεμον λιμέναν τῆς ζωῆς μου,
 Τὸ γέρας τοῦ ἀγῶνός μου ; ἢ μὴ τι πλάνης χεῖρον ;
 ὦ τάφε ! εἰς τὰ σκότη σου τὰ αὐχμηρὰ καὶ κρύα,
 Εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνά σου, τὸ σῶμα πίπτει ὅπου
 Εἰς σκώληκας ἐκλύεται τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου,
 Ἀπλοῦται ἡ—ζωὴ θεῶν—λαμπρὰ Ἀθανασία ;
 Καὶ πῶς, αὐτὸς ὁ θάνατος τὰ θάνατον ἐγκλείει,
 Ἐχει τὴν νύκτα μέτωπον καὶ τὴν σελήνην στήθη ;
 Ὅμιλει μοι, ὁμιλει μοι . . . Πλὴν πότε ἀπεκρίθη !
 Καὶ τίς Οἰδίπους σ' ἔλυσε, ὦ τάφε, τίς σε λύει ;
 Εἶσαι—τί εἶσαι ; ἀτερπὲς θυρίς τῶν δύο κόσμων,
 Σκληρὸν κλωβίον βόμβυκος ἔνθα τὸ σῶμα μένει
 Καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται χρυσῇ, μετελλαγμένη,
 Πετώσ' εἰς τᾶστρα, χρυσαλλίς μέσῳ ἀνθῶν εὐόσμων.
 Ἀλλ' ὦ οἰκτρὸν ταξείδιον ὑπὸ τῆς γῆς τὸ χῶμα,
 Ἄν ἡ ψυχὴ μας φέρεται εἰς τοῦρανοῦ τὰ μέρη
 Ἀκολουθοῦσα τὸ νεκρὸν, ἕως νὰ σβύσῃ σῶμα !
 —Τοιοῦτον προανάκρουσμα τίν' ἁρμονίαν φέρει ;

ὦ μῆτερ, γῆ παλαίγονος ! ὡς ἀδελφὴν Ζεφύρων,
 Εἶδα παρθένον μόλις χθὲς νὰ καταβῇ ἐντός σου.
 Καὶ—δυσωδία ἔγινε τὸ κάλλιστον τῶν μύρων,
 Κ' ἐλύθησαν τὰ μέλη της εἰς ἀπεχθὴ σαπρίαν,
 Τὰ μέλη ἐκ τοῦ γέλωτος πλυσθέντα καὶ τῆς δρόσου,
 Τὰ μέλη, ποῦ ἐνέπνευσαν Φειδίου νίκην θεῖαν.

Ὡ γῆ, δὲν εἶσαι μήτηρ μας, πλὴν μητρειά μας εἶσαι,
 Ἀφοῦ τρώγεις τῶν τέκνων σου τὰ χεῖλη καὶ τὸ σῶμα.
 Δὲν εἶν' ὁ τάφος τῆς μητρὸς ὁ κόλπος, ἀλλὰ στόμα
 Ἐνθα αἱ πλάσεις πίπτουσι σκληρῶς ἀπακτηθεῖσαι . . .

Φοβοῦμαι πλέον τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα μὴ κρατήσῃ
 Καί, ἡ πτωχή, ὡς δέσμιος πρὸς τᾶνω δὲν ὀρμήσῃ . . .
 Ὡ ! ρίψατε τὸ σῶμά μου εἰς τῶν φλογῶν τὴν λαύραν,
 Καπνὸς νὰ γίνω, ν' ἀναβῶ τὴν αἰθερίαν αὔραν,
 Νὰ φθάσω τᾶστρον τὰ χρυσᾶ τῆς κυανῆς ἐρήμου,
 Νὰ φθάσω ὅπου πάντοτε ἐπέτα κ' ἡ ψυχὴ μου !
 Τοῦ φοίνικος ἐλάτρευσα τοὺς μύθους τοὺς ὠραίους,
 Καὶ τὴν θανὴν τοῦ εὐγενοῦς ἠγάσθην Ἡρακλέους —
 Σοὶ ἐπαίτῳ πανύστατον, νεκρὸν ἂν μ' ἀτενίσῃς,
 Ὡ ἀδελφέ μου, καῦσέ με καὶ μὴ με θάψῃς κάτω·
 Τὸ κάτω τίς ἠγάπησεν ; Εἶνε πικρὸν τὸ κάτω,
 Εἶνε τοῦ δούλου ἡ ζωή, τοῦ δυστυχοῦς ἡ πτῆσις.
 Ὡ, πέτα ! πέτα σῶμά μου ἐπάνω τῆς πυρᾶς σου,
 Ἀνάβα πάντοτε θερμόν. θερμόν ὡς πάντοτ' ἦσο,
 Ὡς ἄρωμα τοῦ ἔκρος, ὡς λογισμὸς τοῦ Τάσσου,
 Ὡς βλέμμα ἐν παρθενικὸν τὰ ἄστρον νὰ ἐγγίσω.

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου, — Ν' ἀποθάνω.
 Τὸ «Φεῦ !» μοὶ ἦτον ἡ αὐγὴ καὶ τὸ ἐσπέρας «Οἶμοι !»
Ἐκ τῶν τοῦ Β . . .

ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ

(1872)

Words, words !
(Shakespeare.)

ETEA TEPONIA

(1875)

ΕΙΣ ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Σοὶ . . .

ὦ, ποῖον κάτοπτρον, χάρις ποία !

Χρυσοῦ καὶ τέχνης τίς ἁρμονία

Εἰς κάλλος θεῖον !

Ἄστράπτ' εἰσέτι ἡ καλλονή του

Ὡς νὰ ἀφῆκε χθές τοῦ τεχνίτου

Χθές τὸ γλυφεῖον.

Σεπτὰ, πατρίδος σεπτῆς, ἐδάφη

Εἰς σᾶς κοιμῶνται ἔτι κ' οἱ τάφοι

Πλέον μεγάλοι

Παρὰ ὁ Μόμμιος καὶ Ἀττίλας . . .

ὦ τάφοι, δότε Ἑλλάδος φίλας

Εἰκόνας, κάλλη !

II.

Ἄβρός τις στέφανος ἀνθεμίων

Περιλίσσει τὰ ἄκρα, κλείων

Κοῖλον ὠρχαῖον,

Καὶ τόσον μάγον φῶς διεσώθη

Ὡς ἐδῶ φέγγον ν' ἀπετυπώθη

Κλέος ἀρχαῖον.

Πῶς τόσῃν χάριν ν' ἀπεικονίσω ;

Ἐντὸς εὐσκαίου στίλβης, ὀπίσω,

Ἡ Λήδα κλίνει

Στόμα καὶ βλέφαρα, ὅλη ἔρωσ,

Κ' ἐπὶ τὰ χεῖλη κύκνος εὐπτέρως

Φίλημα πίνει.

Κάτοπτρον λείον, πόσαι καὶ πόσαι
 Μορφὰι χαρίεσσαι καὶ γελῶσαι,
 Ρόδινα χεῖλη,
 Ὅφθαλμοὶ μέλανες Ἑλληνίδων
 Κλίναντες ἔνδον φίλαυτοὶ εἶδον
 Καὶ ἐρωτύλοι !

Πόσαι ἱέρειαι τῆς Πανδήμου
 Μετὰ καρδίας ὅλως εὐθύμου
 Καὶ εὐμερίμνω,
 Λιγὸν ἐμπρός σου ἔστησαν σῶμα
 Καὶ ἦτον ὅλον αὐτῶν τὸ στόμα
 Κύπριδος ὕμνος !

Βλέπω τὴν δούλην ἣτις σ' ἐκράτει
 Ὀρθία, στρέφουσα ὡς προστάττει
 Αὐτὴν κυρία,
 Ὅτις τὴν κόμην αὐτῆς κτενίζει
 Καὶ εἰς τὸ κάτοπτρον ἀκονίζει
 Κάλλη μυρία.

Τίνος νὰ ᾔσῃ κάτοπτρον ; Ποίας
 Καλῆς παρθένου ; Ἡ Κορινθίας
 Δεσποίνης κτῆμα ;
 Τίς οἶδεν ! Οἴμοι παρῆλθον πάσαι
 Παρθένοι, Δέσποιναι, —καταβᾶσαι
 Ὅλοι εἰς μνήμα !

III.

Καὶ ὡς παρῆλθεν ἐντός σου μία
 Μορφὴ ὥραία, μορφὴ γλυκεῖα,
 Χορὸς Χαρίτων,

Δίχως ν' ἀφῆσθῃ ἵχνος, ὁμοίως
Παρηλθε τόσων ἀνθρώπων βίος
Ὡς νὰ μὴ ᾔτων !

Ποῦ εἶνε, Κόρινθος, οἱ θεοὶ σου ;
Αἱ ἀγοραί σου καὶ οἱ ναοὶ σου
Ἔργα εὐβούλων ;
Ποῦ τῶν ἐμπόρων αἱ μυριάδες,
Αἱ ἐορταὶ σου καὶ αἱ χιλιάδες
Ἱεροδούλων !

Χρόνος καὶ Μόμμιος μετὰ λύσσης
Ἴσας σ' ἐπήνεγκον τὰς συλήσεις,
Τὰ τρυμνάτα των
Καὶ τοῦ ἀρότρου νῦν τὸ ὕννιον
Εἰκῇ σ' ἐκθάπτει ὥς τι μνημεῖον
Πλῆρες θρυμμάτων.

Τῆς Καλλονῆς σου τῆς πάλαι πάσης
Καὶ τοῦ χρυσοῦ σου μέχρι θαλάσσης
Καταρρυέντος,
Σῆμα τὸ κάτοπτρον ἴσως τοῦτο
Ἐσώθη μόνον, ἐν τόσῳ πλούτῳ
Κόσμου καέντος !

I V.

ὦ, εἰς τὴν πλάκα σου ἂν ἐτήρεις
Τοὺς χαρακτῆρας, κάτοπτρον, πλήρεις
Μορφῆς αἰθρίας
Ἀπὸ ἐκείνας τὰς πάλαι, ὅσαι
Ἐμπρὸς σου ἐκλιναν μειδιῶσαι
Λάτρεις Παφίας !

Ἦθελον ἔνθους νὰ ἀτενίσω
Καὶ μετὰ πάθους νὰ ἀνυμνήσω

Ἄρχαιον κάλλος,
 Ὅμμα Γλυκέρας, στόμα Λαίδας
 Νκννοῦς ὠραίας ὠραίων εἶδος,
 Ἡ ἄλλης ἄλλως . . .

Ποῖται εἰκόνες ! Παρὰ ἐμπρός μου
 Χορὸς ὠραῖος ἀρχαίου κόσμου,
 Νυμφῶν δρυάδων,
 Σειρὰ εὐπέπλων Ἀμκρυλλίδων,
 Ὅμιλος νέων καὶ νεανίδων
 Τὸν Βάκχον ἄδων.

Φέρουσιν ὅλοι καίον τὸ στόμα
 Κινουσιν ὅλοι εὐδροσον σῶμα,
 Ὡν κύκνων πλήθη,
 Εἶν' ἡ μορφή των ἡὼς ροδίνη,
 Καὶ εἶν' ὁ βίος των εὐφροσύνη,—
 Τὰ δ' ἄλλα λήθη.

V.

Ὅμως πλανῶμαι ! ὦ θεία κόρη,
 Σὲ ἂν πkreῖδα μικρόν, συγχώρει
 Ἀλλοφροσύνη . . .

Χριστοῦ ἡ λάτρις, σύ, κατοπτρίσου
 Καὶ ἡ αἰδήμων αὕτη μορφή σου
 Ἐδῶ ἅς κλίνη !

—Μεθ' ὅσα κάλλη νυμφῶν ἀρχαίων
 Μεθ' ὅσον εἶδες πλήθος ὠραίων,
 Χαρίτων πλοῦτον,
 Εἰπέ με, κάτοπτρον, ἐὰν εἶδος
 Τινὸς Ρωμαίας ἢ Ἑλληνίδος
 Εἶδες τοιοῦτον ;

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Συνκυλία τις μὲ φθάνει, ἀρμονία γλυκυτάτη . . .
 Κεφαλὰς παιδίων βλέπω, βλέπω οἶκημα σχολείου . . .
 Τῆς ἀμάξης σου τὸν δρόμον, ἀγαθὲ μου φίλε, κράτει·
 ὦ, μαγεύει τὴν ψυχὴν μου τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου !

Συναισθάνομαι βαθείας καὶ γλυκειάς συγκινήσεις,
 Ὅταν βλέπω τὰ παιδία, τὰς πληθύας τοῦ σχολείου . . .
 Μὴ μαγεύωμαι διότι μ' ἔρχονται αἱ ἀναμνήσεις
 Τῆς μικρᾶς μου ἀλφαβήτου καὶ τοῦ ἀγνοτάτου βίου ;

Εἶν' αὐτὸ καὶ μόνον ; Ὅχι· ὅπου ἂν σὰς διακρίνῃ,
 Ἄν μικρὰ μου μετὰ πόθου ἡ ψυχὴ μου σὰς θωπεύῃ,
 Εἰς χρυσῶν ἐλπίδων κόσμον, ὁμοῦ αὕτη ἔνθους κλίνει.
 Καὶ ἰδοὺ ὑμῶν ἡ θεὰ διατὶ ἐμὲ μαγεύει.

I I.

Μετ' ὀλίγους ἔτι χρόνους τὰ πτωχὰ αὐτὰ παιδία
 Εἰς τὸν δύσζηλον ἀγῶνα τῆς ζωῆς θ' ἀποδυθῶσι,
 Ἄλλα θέλει ἀμειλίχως ἀφάνισ' ἡ δυστυχία,
 Ἄλλα θέλει χρυσῇ μοῖρα καὶ νεότης στεφάνωσει.

Ἐὰν σήμερον τὸ ράκος καὶ τὸ δάκρ' ἦνε στολὴ των,
 Ποῖος αὖριον γνωρίζει, ἐκ τοῦ κύκλου των ὠρχίος
 Μὴ φανῇ τις αἰφνης ἥρως, στρατηγὸς τῶν ἀνικητῶν,
 Δάφνη τοῦ μικροῦ χωρίου, τῆς Ἑλλάδος ὅλης κλέος ;

Ποῖος αὖριον γνωρίζει ἐκ τῆς χρωπῆς πληθύος,
 Ἦτις σήμερον εὐφώνως ἀτακτεῖ, σκιρτᾷ, μανθάνει,
 Μὴ ἂν αἰφνης ἀνταίλη νοῦς διάφωτος καὶ θεῖος
 Ἄστρον τῆς καλῆς Ἑλλάδος, χρυσοῦ μέλλοντος σκαπάνη ;

Θάρρος, φίλοι μου· ὁ κόσμος εἶνε μοῖρα τῶν κρείττωνων
 Κ' ἤρχισαν πολλάκις οὔτοι τὴν ζωὴν των ρακενδύται ...
 Αὔριον οἱ ἄνδρες ὅλοι κλίνουσι διὰ τὸν χρόνον
 Κ' ἡ πατρὶς αὐτῆς ἡγέτας καλεῖ σας· Ἐτοιμασθῆτε !

III.

Ὁ Θεὸς γλυκὺς φρουρὸς της, ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ
 Τὴν καρδίαν, ἣτις ἦλθεν ὡς ἡγέτης τοῦ σχολείου,
 Καὶ φωτίζει τὰ παιδιὰ καὶ ὡς ὄρνις περιπτύσσει.
 —Πῶς λατρεύει ἡ ψυχὴ μου τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου !

ΕΙΣ ΣΗΡΙΚΟΝ BOMBYKA

I.

Εἰς κλαδίον ἄνευ φύλλων
 Τὸ βαρὺ σου αὐτὸ σῶμα
 Φέρον,
 Χθὲς μυρμηκίον μικύλον
 Ὡς σοφὸς τις πάλαι γέρων
 Τώρα
 Ἀπὸ τὸ μικρόν σου στόμα
 Νήμκτα ἐμεῖς χρυσᾶ
 Στόμα ὡς τοῦ Πυθαγόρα ¹⁾
 Χρυσᾶ ἔπη, περισσά.

Λέγει ὁ λαὸς φρουρὸς σου
 Ὅτι εἶν' ὡς νηρηίδες
 Ὅτι
 Ἐρχονται αὐταὶ ἐγγὺς σου
 Ὅταν ὁ καθεὶς ὑπνώττῃ
 Ἐτι

1) Πυθαγόρου.

Πῶς ὥσεί θεραπεινίδες
 Σὲ θωπεύουσι πιστάι
 Κλίνουσ' ἐν μαγείᾳ, καί τοι
 Φθόνου κατὰ σοῦ μεσσί.

ὦ δίκαιος! Τίνος ἄλλου
 Εὐμενὲς, χρυσῇ τοσοῦτον
 Μοῖρᾳ
 Σκώληκος μικροῦ, μεγάλου,
 Τίνος

Ἐδωκε τοιοῦτον πλοῦτον ;
 ὦ δίκαιος! Εἰνέ τις
 Βλέπων συρικῆς ἀκτίνος
 Νὰ μὴ κλίνη ἑραστῆς ;

ὦ, τίς τέχνη εἰμυρμένης !
 Νεκρικοὺς ἐνῶ θαλάμους
 Πλάττεις,

Τοῦ μνημείου σου ἐκθαίνεις
 Ἄφροῦ πρῶτον μεταλλάττεις
 Σῶμα

Καὶ τανῦν ὁρμῆς πρὸς γάμους
 Ἡ γραῶδης χρυσάλλις
 Ἄσιτος, τυφλὴ ἀκόμα
 Θνήσκεις κ' ἔρωτας τελεῖς !

Πλέκε, πλέκε τὸν κοιτῶνα
 Ὅπου θάνατον εὐρίσκεις,
 Ὅπου

Βλέπω, βόμβυξ, τὴν εἰκόνα
 Μεγαλοφυοῦς ἀνθρώπου.
 Ὅπως

Χρυσούν νῆμα δίδων θνήσκεις
 Οὕτω κ' ἐν τῇ γῇ σοφός
 Ζῇ ἐν θρήνοις ἀπκνθρώπως
 Θνήσκει καὶ δωρεῖται φῶς.

Χθές σεμνή, ὠραία κόρη,
 Νύμφη ἐν αἰθούσῃ γάμου
 Ὅλη

Σηρικὰ λευκὰ ἐφάρει
 Κι' ὡς ἀφρός ἡκτινοβόλει. . .
 Ποῖον

Ἐβλεπον τὰ ὀμματά μου
 Ὅνειρον λευκὸν ἐκεῖ !
 Ποίων πέπλων κάλλος θεῖον
 Ποία χάρις μαγικὴ !

Ἐνδον ἄλτους, εἰς τι βάθος
 Σκιᾶς πληρὸς κ' εὐωδίας
 Μόνος

Εἰς γλυκὺ δεσμῶτας πάθος,
 Προσδοχᾶ ἀνυπομόνως
 Καίων

Νέαν κόρην νεανίας. . .
 Αἶφνης μέταξά κροτεῖ ! . . .
 Πρὸ τῆς φίλης του εἰσπνέων
 Τρέχει καὶ γονυκλιτεῖ.

II.

Κάλλος γοητεῖαν ὁμῶς
 Ὅσῃν ἔχει πᾶν σου νῆμα,
 Οἶμοι !
 Τόσον ἀπηνής τις νόμος

Είμαρμένη τις πενθίμη

Θέλει

Εἰς πλυσθὲν ἀπὸ σὲ μνήμα

Σιγηλῶς ν' αὐτοκτονῆς,

Δίχως θηῆσκον νὰ σὲ μέλῃ

Ἢ μὴ θέλον νὰ φανῆς !

ΠΡΟ ΤΗΣ ΙΩΛΚΟΥ

Α'.

Πῶς, ἀπὸ τῆς χώρας τρύτης

Οἰωνὸς τῆς Σαλαμῖνος, ὁ Ἰάσων ἀργονκύτης,

Ἐπεπήδησεν εὐτόλμως με τοὺς πρώτους τῶν Ἑλλήνων

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων,

Τέκνον τῆς ἐλευθερίας, λάτριν τῆς καλῆς ἐλπίδος,

(Πρὸς τὸ γέροντ τῆς Κολυγίδος :

Ναί, πιστεύω εἰς τὴν πρώτην καὶ μεγάλῃμον σελίδα

Τῆς λαμπρᾶς σου ἱστορίας, ὦ Ἑλλάς μου, ἀφοῦ εἶδα

Τὴν ὠραίαν αὐτὴν χώραν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁρέων

Ἐσπαρμένην, ὡς μεγάλας φωλεὰς ἀετιδίων !

Ἀπὸ τῶν ὁρέων τούτων, εἰς τὰ πλάτη τοῦ αἰθέρος

Ζῶντες, βλέποντες πλησίον πῶς οἱ ἀετοὶ πετῶσιν

Ὑπεράνω τῆς θυέλλης ἀγερώχως καὶ ἐλευθέρως

Εἰς τὸν κόλπον τὸν ὠραῖον ἔπρεπε νὰ καταβῶσι,

Νὰ πτερῶσωσιν ἐν σκάφος, ἀντὶ ν' ἀναβῶσιν ἵππον

Καὶ νὰ δώσωσι τὸν πρῶτον κατὰ τῶν βροχάρων κτύπον,

Τῆς Ἀργοῦς οἱ ἐπιβάται,

Μὲ φωνὴν πρὸς τοὺς αἰῶνας : «Τοὺς ἀσικνοὺς κτυπᾶτε!»

Β'.

Πῶς, καὶ σήμερον ἐν μέσῳ τόσοῦ κάλλους καὶ μαγείας,
 Βόσχετε δειλοὶ καὶ δούλοι, ἄνδρες σεῖς τῆς Θεσσαλίας ;
 Σᾶς μαγεύει, σᾶς κοιμίζει ἡ ὥραία αὕτη φύσις,
 Ὡς γυνὴ τοὺς θηλυδρίας ; Ἐνῷ ἔδει τὰς ἀλύσεις
 Νὰ συνθραύσῃτ' ὑπὲρ ταύτης ἐν πυρὶ καὶ ἐν μαχαίρᾳ
 Σφάζοντες ἀπὸ τὸν Τοῦρκον τὴν χρυτὴν αὐτὴν μητέρα,
 Πῶς, κ' ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων, ὠργισμένων ἀποτόμων
 Ἀναβάνετε ἰδροῦντες τὸν βαρὺν τοῦ δούλου δρόμον,
 Δίχως καὶ ἐπὶ τὰς ἄκρας νὰ μὴν ἔχετε ποθήσῃ,
 Ὅταν φθάνετε καὶ σπεύδῃ ὁ υἱὸς νὰ σᾶς φιλήσῃ,
 Νὰ μὴν ἔχετε ποθήσῃ ν' ἀναπνεύσῃτ' ἐλευθέρως
 Καὶ τὸ μύρον τῆς ἐλάτης καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρος ;
 Εἰς αὐτὰς τὰς κορυφὰς σας, ὁ ἀῆρ αὐτὸς ὁ πνέων,
 Ὁ βορρᾶς τῆς Θεσσαλίας,
 Ὅλος δρόσος, ἀλκὴ ὅλος, ὡς τὸ φρόνημα γενναίων,
 Ὅταν ρίπτεται ὡς γίγας καὶ πληροὶ τοὺς πνεύμονάς σας,
 Εἰς τὸ στῆθος παλμὸν ἕνα, ὄνειρον ἐλευθερίας
 Εἰς τὸν νοῦν, οὐδ' ἐν ἐγείρει ;
 Καὶ ὁ μιναρὲς ἐκεῖνος, ἕως εἰς τὰς κορυφὰς σας
 Τινασσόμενος ὡς ὕβρις, οὐδ' ἐν δάκρυ προκλαῖ
 Εἰς τὸ ὄμμα, Θεσσαλοί ;
 Δούλοι, δούλοι· ἡ μεγάλη αὕτη φύσις σᾶς οἰκτίζει . . .
 Καὶ τὰ δάκρυά της ὅταν εἰς χρυστὴν αὐγὴν θεᾶσθε,
 Δρόσον λέγετε τὸ δάκρυ, ἡσυχεῖτε καὶ χασμεῖσθε.

Γ'.

Καὶ νὰ κύπτωσιν ὡς δούλοι μέτωπον ὁμοῦ καὶ γόνυ
 Οἱ υἱοὶ τοῦ Νικοτσάρου, οἱ υἱοὶ τοῦ Κητσαντώνη !
 Καὶ νὰ ἦνε κύριός των καὶ ἀγρίως νὰ δεσπόζῃ
 Πλαδακρὸς τις Μουσουλμᾶνος, μὲ ὠχρὸν ἀρρώστου χρῶμα,

Ὅστις σήπεται ὡς τέλμα, ὅστις ὡς νεκρὸς ἀπόζει,
 Τοῦρκος στρέφων ἡλιθίως τὸ θολόν, βλακῶδες ὄμμα,
 Καὶ νὰ λησμονῶσιν ἴσως ὅτι Θεσσαλὸς ἐκεῖνος,
 Ὅστις πρῶτος τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀνάστασιν ἐκάλει·
 Καὶ νὰ μὴ νοῶσιν ἴσως ἂν τοῦ Ρήγα ἦν ὁ θρῆνος,
 Ὅταν ἄνεμος εἰς ράχεις βρυχηθμοὺς πενθίμους βάλ्लη !
 Μνήματα περιπατοῦντα, μνήματα ψυχρῶν μαρμάρων,
 Ὅπου γέγραπται ἐπάνω χρυσῇ λέξις μία : «Ἕλληνας»,
 Μνήματα ἐρήμου μέσῳ, ὅπως μέσῳ τῶν βαρβάρων,
 Τῶν Ἑλλήνων βλέπω ταύτην τὴν θεσσαλικὴν ἀγέλην !

Δ'.

Ὅμως, ὅπου ἡ ὥραία καὶ καμπύλη παρκαλία,
 Εὐσεβῇ τὰ γόνατά μου ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ κλίνω,
 ὦ τοῦ Πίνδου Θεσσαλία,
 Καὶ φιλῶ τὰ χῶματά σου καὶ θερμὸν ἐν δάκρυ χύνω !
 Σπένδω δάκρυα εἰς μνήμην τῶν μαρτύρων καὶ ἡρώων
 Κ' εἰς τὸ φάσμα τοῦ Βλαχάβα κόσμον λησμονῶ ἀθρόον...
 (Ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου «Εὐξείνος» τῆς Ἑταιρείας «Fraissinet».)

Ο ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ

Στρέφει τὸ βλέμμα ὁ Θεὸς
 Ἐπὶ τοῦ κόσμου πάλιν
 Καὶ εἶδε : πᾶς τῆς γῆς λαὸς
 Χωρὶς καρδίας καὶ νοός
 Λυσσᾷ εἰς τὴν κρασιπάλην.

Παρήλθεν ὅλος αἰὼν εἰς

Καὶ πάλιν βλέπει κάτω :

Δουλοὶ καὶ πλάνοι καὶ φονεῖς

Κ' εἰς μαῦρα πάθη ἀπηνῆς

Καθεῖς των ἐβρυχάτο.

Χειμάρρων μέσῳ φοβερῶν

Ὁ κόσμος πᾶς ἐκλείπει·

Ἵθρεις κακούργων στυγερῶν,

Γόοι κλαυμάτων γοερῶν. . .

• ὦ φρίκη καὶ ὦ λύπη !

Σθέννυνται ἔθνη ὡς σκιά,

Χῶραι ὁμοῦ ἀθρόαι,

Κ' ἐν τῇ εὐρείᾳ φωλεᾷ

Ἡ φιληθεῖσα πατριὰ

Εἰσέρχεται τοῦ Νῶε.

Ἄλλος οὐδεὶς. Καταστροφή

Καὶ πλήμμυρα ἐνοῦται,

Οὔτε ἐν ὄρους κορυφῇ

Συγγνώμην εὗρεν ἀδελφῇ,

Πατὴρ ἢ μήτηρ οὔτε.

Ὅμως μητέρα πρὸς κρημνὸν

Εἰς κύμα καὶ εἰς νέφος

Αἶρουνταν βλέπω νεογνόν . . .

Θεέ, ὁ ταύτην κεραυνῶν,

Μὴ ἐπιτίσιε τὸ βρέφος ;

ΤΟ ΔΑΚΡΥ ΤΟΥ ΞΕΡΞΟΥ

Στρέφει' ὀργίλος πρὸς τοὺς ὠχρίωντας ἐμπρὸς τοῦ ἀγγέλου,
 Οἵτινες ἄγγελμα ἔφερον, ὅτι τοῦ κύματος λύσσα
 Τοῦ Ἑλλησπόντου τὸ ζεῦγμα διέλυσε, ταῦτα φωνήσας :
 «Τριακοσίας μετρήσατε εἰς τῆς θαλάσσης τὰ νῶτα
 Ἀνηλεεῖς μαστιγώταις· καὶ δύο ἀλύσεις ριφθεῖσαι
 Δέσμιον εἰς τὰς βουλὰς μου τὸ ἄγριον κῦμ' ἄς κρατῶσιν».

Εἶπεν. Οἱ ἄγγελοι σφίζονται. Γίνεται ἔργον τὸ ρῆμα,
 Φθάνει εἰς Σάρδεις. Ἐκείθεν χωρεῖ εἰς τὰ ἔμπροσθεν, ἄγων
 Πέντε περίπου ἑκατομμυρίων πεζοὺς καὶ ἵππεις του !
 Ἄρμα Διός, λευκῶν ἵππων ὀκτώ, κενὸν πάντῃ ἡγείται.
 Εἶτα τὸ ἄρμα τοῦ Ξέρξου, ἐν μέσῳ μυρίων ἱππέων,
 Εἶτα μυρίων πεζῶν, με χρυσᾷ εἰς τὰς λόγχας τῶν μῆλα.

Ὠκεανὸς καλλονῆς καὶ λογχῶν πανταχοῦ ἀπαστράπτει !
 Φθάνει τὸ χάος εἰς Σκάμκνδρον, τὸν ποταμὸν τοῦ Ἰλίου,
 Τὸν ποταμὸν τοῦ Ὀμήρου· καὶ ἰδοὺ ἐν τῷ ἄμα ἐκλείπει
 Ὑπὸ τάνάριθμα χεῖλη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ. Προχωροῦσι
 Καὶ εἰς τὴν Ἀβυδὸν ἤδη ἀνέβησαν, ὅθεν εὐρεῖα
 Κ' ἐν πανοράματι φαίνεται κάτωθι ἑκτασίς πᾶσα

Εἶχον εἰς λόφον ἐδῶ καὶ ἐκ λίθου λευκοῦ ἀνεγείρη
 Θρόνον, ἐν ᾧ ἀναβὰς ὁ μονάρχης ἠτένισε κύκλῳ
 Ἐνθεν τὸ μνῆμα τῆς Ἑλλης καὶ ἑκτασιν πᾶσαν θαλάσσης
 Ὡς χιλιάδων τεσσάρων τριήρεων πλῆθος καλύπτει·
 Κάτωθι, πέραν, ἐκείθεν, καὶ ὅπου ἂν ἴδῃς, ἀπλοῦται
 Μυρμηκία στρατευμάτων καὶ σθέννυται βλέπον τὸ ὄμμα.

«Εἶμαι εὐδαίμων». Ὡς εἶδεν ὁ Ξέρξης ἐφώνησε χαίρων·
 Εἶτα μεδίαμα μόλις ἀνθοῦν εἰς τὰ χεῖλη ἐφάνη
 Καὶ εἰς τὸ ὄμμα τοῦ δάκρυ ἀνέβη, —ἐν ἄγιον δάκρυ !

«Χρόνους μετὰ ἐκχτόν οὐδὲ εἰς θέλει ζῆ τοῦτων ὅλων !»
 Εἶπε καὶ ἐκλινε κάτω τὸ μέτωπον σύννου. Κ' ἠγνῶει ἀκόμη
 Δάκρυα πόσα, Ἑλλάς μου, αὐτῷ ἐτοιμάζεις.

Δάκρυ σεμνὸν καὶ τεκμήριον ἅμα Θεοῦ ὑπερτάτου,
 Ὅστις τὰ στέμματα ὅλα ὡς ἄγγη λεπτὰ θρυμματίζει.
 Πόσον σὺ εἶσαι βαρὺ, ἀληθὲς καὶ ἐπώδυνον δάκρυ !
 Ὅλ' οἱ αἰῶνες τὸ δάκρυ αὐτὸ ὡς ἄρὰν των ἀρῆκαν,
 Τοῦτο τὸ δάκρυ ἢ μήτηρ ἐπάνω τοῦ τέκνου της χύνει,
 Τοῦτο καὶ μόνον τὸ δάκρυ ὁ θάνατος ἔχει ὡς νέκταρ.

Τοῦ ἀλαζόνοιο τυράννου ὁπότε τὰ βλέφαρα τοῦτο
 Ὑγρῶνε, ποῖαν σφαγὴν τῆς καρδίας αὐτοῦ νὰ ἡσθάνθη !
 Ποῖα ἐντὸς του σκηνὴ νὰ παρέστη σιγῆς καὶ μνημάτων
 Πρὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων στρατῶν, ἐν οἷς ἦνκασε μόνος !
 Ποῖα τὸ πρῶτον νὰ ἦλθ' εἰς τὰ χεῖλη σου βλάστημις ὕβρις,
 Ὅταν ἐσκέφθη πῶς ἄλλος τῶν πλούτων του ὅλων δεσπότης !

Κλαῦσε, μονάρχᾳ, τὴν τύχην αὐτῶν καὶ τὴν τύχην σου ἔτι
 Θρήνησον, ἄνωθι τόσου λαοῦ καὶ τοσαύτης ἰσχύος !
 Σκέφθητι πόσον ὁ βίος ταχύς καὶ τοῦ χρόνου τὸ κράτος !
 Οἰκτιρον τόσους λαούς, οὓς εἰς θάνατον βίαιον ἄγεις,
 Δὸς δ' εἰς αὐτοὺς εὐφροσύνην ζωῆς ἐλευθέρως, πιστεύων
 Ὅτι μακρὰν ἀρετῆς φρουδὸν πᾶν ἐν τῇ γῇ μεγαλείον.

Τοῦτο τὸ δάκρυ καλῶς μελετήσατε, καίσαρες ὅλοι,
 Τοῦτο τὸ δάκρυ ζυγίσατε, ἄνθρωποι ὅλοι τοῦ κόσμου,
 Ὅνειρον εἶν' ἡ ζωὴ καὶ ἡ γῆ οὐδενὶ κεῖται κτῆμα . . .
 Ἐτι ἂν ὅλου τοῦ κόσμου κρατήσης, ὡς ὕψτος δαίμων,
 Ἐρχεται ἀφρευκτος ὦρα καὶ ἄνευ ἐλέους ἢ τρόμου,
 Ὡρα ταχεῖα κ' ἐν μέσῳ τειστήρων σκνίδων ἀπλοῦσαι.

Τόσον γνωστὴν καὶ τοσαῦτον αὐτὴν, βασιλεῖς, λησμονεῖτε !
 «Ποῦ τρέχεις Ξέρξης ;» Ὁ θεὸς του εἶπε τὸ δάκρυ του βλέπων

«Τρέχω ἔμπρός!» «Οἶμοι, Ξέρξη, φοβοῦμαι μὴ σπεύδῃς ὀπίσω.»
 Ἄν ἀληθῶς τοὺς λαοὺς σου ἠγάπας, ἔμπρός θὰ ὠδήγεις
 Μένων ἀπλῶς καὶ ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός σου, κοῦφε μονάρχα,
 Καὶ ὡς ὁ ἥλιος φῶς καὶ ζωὴν εἰς τὰ ἔθνη σου χέων.

Μάτην τὸ δάκρυ του ἔρρευσε, τόσον λαλῆσαν εὐγλώττως,
 Γέλωτ' ἀφίνει εἰς τοῦ Δημαράτου τοὺς ἑλληνας λόγους...
 Θραῦσε, Ἑλλάς μου, λοιπὸν τοῦ κύθιδος τυράννου τὸν τάφον!
 Φρούρει, κλεινὲ Λεωνίδα, καὶ πίπτε εἰς τὰς Θερμοπύλας!
 Πνίξον τοὺς στόλους του, Ἑλλήν μεγάλθυμε, ὦ Θεμιστόκλεις!
 Καὶ μετ' ὀλίγον,—μ' ἐν σκάφος περὶ εἰς Ἀσίαν ὁ Ξέρξης.

Ο ΝΕΚΡΟΣ

[Σάτυρον.]

I.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ μακρᾶς οἰκίας
 Ἐν μέσῳ ψύχους καὶ ἡρεμίας,
 Ὑπὸ τὸ φέγγος θαμβῆς λυχνίας,
 Καὶ ἐπιμήκους θήκης ἐντός,

Ἄπνους τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένος,
 Ἐπλουτο γέρων ἐξηραμμένος,
 Ἐκεῖ, πρὸ ὅλων παρητημένος
 Μόνος αὐτός.

Ὀχρὸν καὶ μέλαν εἶχε τὸ χροῖμα,
 Κλειστὸν καὶ μέλαν εἶχε τὸ στόμα,
 Κλειστὰ τὰ ὀμματα καὶ ἰκνύμα,
 Μία πηλάμνη εἶχε κλεισθῆ,

Ὡς ἐν τῇ ὥρᾳ του τῇ ὑστάτῃ
 Νὰ ἐπεζῆται, ὡς νόμισμά τι,
 Πάντα τὸν πλοῦτον γὰ συνεκράτει
 Μὴ ἀρπασθῇ.

Ἐπάνω στήθους ἄνευ καρδίας
 Μικρὰν εἰκόνα τῆς Πανηγίας
 Εἰχέ τις θέσῃ μετ' εὐσεβείας, —
 Σεμνὴν σφραγιῖδα εἰς τοὺς νεκρούς,
 Τὰ δ' ἄλλα κύκλῳ σιγῇ καὶ σκότος.
 Καὶ μόλις πέραν καὶ λεληθότως,
 Κάτω ὑπῆχει λεπτὸς τις κρότος,
 Χρυσίου ροῦς. .

II.

Ἀνοίγεται αἴφνης θύρα μεγάλη
 Καὶ ἐπεφάνη σκιά τις ἄλλη,
 Ἀνθρώπου σχῆμα. Βλέπει καὶ βάλλει
 Γέλωτας ὡς τις παρχορονῶν.

Γέλᾳ ἀκόμη . .

Τίς ἦτο ; Ἦτον
 Τοῦ ἐν φερέτρῳ πλουσίου γείτων,
 Ἐχίδνης γλῶσσαι, φίλος πενήτων,
 Ἀργός, πεινῶν.
 Βραχὺς ὡς νᾶνος, σκοῦφον ἐφόρει
 Μακρόν, τοὺς ἄρχοντας ἐλοιδορεῖ,
 Μυρία σκάνδαλα ἀνιστόρει
 Κ' ἐγέλα γέλωτ' οἷον κάνεις.

Ὅμως τὸ θυμὸν αὐτοῦ τὸ πρῶτον
 Ἐν μέσῳ ζώντων καὶ τεθνεώτων,
 Σκοπὸς σκαμμάτων του καὶ γελώτων
 Ἦν γέρων εἰς.

Ὁ γέρον οὗτος ἐμπρός του κεῖται.—

‘Ο νᾶνος βλέπει οὔτε πτοεῖται·

Γελαῶ· καὶ οὕτω καὶ ἐκδικεῖται

Πενίαν τόσην τόσων ἐτῶν . . .

Πρὸς τὴν εἰκόνα χεῖρα ἑκτείνει,

Τοῦ νεκροῦ στήθους τχύτην ἐκκλίνει

Καὶ ἀντὶ ταύτης νόμισμα ἔδωκεν

Πέντε λεπτῶν.

III.

«Τέλος απέθανες ! Τόσοι φθόνοι.

Τῷ λέγει, πάθη, ὀροντίδες, πόνοι.

Κ' οἱ ἐνεγήκοντα ὅλοι χρόνοι

Σοὶ ἦσαν ὅλα—μία στιγμή!

Αἶ, ποῦ αἱ ὕβρεις, ποῦ ὁ θυμός σου :

"Αναξ, ἃν δύνασαι ἀνορθώσου

Καὶ πίπτω δοῦλος ἐγὼ ἐμπρὸς σου...

Ἐμπρός, ἐγείρου! ὦ, ἄς νὰ μὴ!

Αὔριον κάπηλος τῶν γραμμάτων

Ἀντὶ χρυσοῦ στεφάνους πλάττων,

* Ἀντὶ καρδίας τὸ οὖς σπαράττων.

Αἶνον ἐμπρός σου θὰ ἐκφωνῇ...

Καὶ θὰ φορέσῃ εἰς τὴν κηδεῖαν

Πᾶς κληρονόμος πένθους ταινίαν.

Γελῶν μέ ὅλην του τὴν καρδίαν

Κι' ἂν ἡ μορφή του ὅλη θρηνῇ!

Κολάκων δοῦλε, δοῦλε τῆς πλάνης,

"Ανθρώπε, όταν καὶ ἀποθάνης,

Ἐλθέ ν' ἀκούσης οἷος ἐφάνης

Καὶ ἴσως ζῶντας σώτης νεκρός!...

IV.

Δεσπότης λείχων, πτωχοὺς ὑβρίζων,
 Μισῶν καὶ κλέπτων καὶ θησαυρίζων
 Καὶ εἰς αἰῶνας δέκα ἐλπίζων

Νᾶ ζήσης, ἔζης, θνητέ, οἰκτρῶς.

Ἐζης καὶ ἦλθε πρὸς σὲ ἰκέτις,
 Γυμνή, πεινῶσα, γραῖα ἐπαίτις
 Κ' αἱ χεῖρες εἶπον αἱ τρέμουσαί της
 «Πλούσιε, δός μοι τι, ἐλεῶν.»

Ὅμως ἡρνήθης· καὶ ἡ κραυγὴ σου
 Ἀγρία εἶπεν αὐτῇ: «Κρημνίσου!»
 Κ' ἐστράφης ἄδακρυς. . . Ἐνθυμήσου
 Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Ἄλλοτε ἦλθε μήτηρ τις πάλιν
 Κρατοῦσα βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλην
 Πατρός θανόντος· κ' εἰς θρήνων ζάλην
 Εἰς σὲ δεικνῦσα αὐτὸ μειδιῶν,

Σὲ εἶπε: «Τοῦτο καὶ εὐσπλαγχνίσου
 Καὶ τοῦ ὀλέθρου μας παραιτήσου!»
 Καὶ εἶπες: «Ὅχι.» Ὡ ἐνθυμήσου
 Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Καὶ πάλιν ἄλλοτε τοῦ πλησίον
 Θέλων ν' ἀρπάξης μέγα γρυσίον
 Ἐπλασεὶ δόλους τοὺς νόμους θύων
 Εἰς δίκην πλήρη ἀδικιῶν,

Ἄμα δ' ὁ νόμος εἶπεν «Ὁρκίσου»,
 Ψευδῶς ὠρκίσθης ἐν τῇ ψυχῇ σου,
 Ψευδῶς, κακοῦργε! ὦ, ἐνθυμήσου
 Κ' ἐλεήμονα ζήτει Θεόν.

Καὶ ἦν ἀπάτη τὸ σεμνὸν ἦθος,
 Καὶ ἦν ἀπάτη ἂν εἰς τὸ στῆθος
 Σταυρῶν ἐτύπους βαθέων πλῆθος
 Καὶ βῆμα ἤγες πρὸς τὸν ναόν!

Πάντας ἡπάτας, πάντας ἐπίσης . . .
 Ἐκείνον ὅμως πῶς θὰ ἀπατήσης,
 Ὅν τρέμων ἤδη θ' ἀναγνωρίσης
 Γνώστην ἀπάντων: ἓνα Θεόν;

Ἄγε. Ἐκεῖνος θὰ σέ δικάσῃ,
 Ἐκεῖνος ὅστις σέ εἶχε πλάσῃ
 Καὶ ὅστις σ' ἔχει ἐδῶ συνθλάσῃ
 Ὡς πτέρνα γίγαντος ἐρπετόν.—

Ἄλλ' ὅμως πρέπει πρὶν σέ ροφήσῃ
 Ἡ γῆ, τὸ ὄμμα σου ν' ἀτενίσῃ
 Ὅποιον τέκνον ἐδῶ θ' ἀφήσῃ,
 Δι' ὃ εἰργάσθης οὕτω πλουτῶν . . .

Ἐλθέ μαζί μου καὶ ὁδοιπόρει
 Νεκρός.»

V.

ὦ Μοῦσα δειλή, συγχώρει
 Σὺ, ἥ μὲ ἄνθ' τραφεῖσα κόρη,
 Ἐὰν ἀκόμη ἀκολουθῶ

Δαίμονα, ὅστις φρικτοὺς κευθμῶνας
 Ἐπέρχ, νύκτα καὶ κατὰ μόνους,
 Ἐὰν ἀγρίας Δάκντου εἰκόνας
 Ἀρηγήθῳ.

Τὸ νεκρὸν σῶμα φέρων ἐπ' ὤμων
 Διὰ κλιμάκων καὶ διαδρόμων
 Σιγῶν κατέβη εἰς ἄλλον δόμον,
 Ἐμπρὸς περῆλθε θύρας κλειστής,
 Ἐνθα ὑπέλαμπε φῶς ἀκμαῖον·
 Καὶ ἔστη, μόλις, μὴ ἀνκπνέων,
 Πρὸς τι παράθυρον τελευταῖον,
 Ὅπως ληστής.

Ὅχι παράθυρον, στόμα μάλλον
 Ἐχασκεν ἄνω ἐκεῖ, ἐκβᾶλλον
 Φέγγος καὶ ἄμα ἦχον μετέλλων
 Καὶ ἔτι ρήματα ὡς ἀνδρῶν . . .

Ἐνδον ἐκείνου τοῦ παραθύρου
 Ἦν τὸ γραφεῖον τοῦ φιλαργύρου,
 Ρακῶν παντοίων πλήρες, ἀπείρου
 Χρυσοῦ σωρῶν.

VI.

Τθιούτου πλούτου, ἃ ποῖα δίκη !
 Τέσσερες ἄνδρες, τέσσερες λύκοι
 Κλειστοὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀποθήκῃ
 Πάντα ἐνέμοντο ἐν βρυγμοῖς,

Καὶ πρὶν, ὦ πλούσιε, ἄπνους μείνης,
 Ἀγρυπνοὶ οὔτοι φρουροὶ τῆς κλίνης
 Τὰς κλείς ὑφείλον, πλήρεις ὀδύνης
 Κ' ἐν στεναγμοῖς . . .

Καὶ ὅταν, γέρον μωρέ, ἐκπνέων
 Ἄπελπις, χεῖρα ἔτεινες κλαίων
 Τὸ πρῶτον ἤδη καὶ τελευταῖον
 Ἐνα υἱόν σου νὰ ἀσπασθῇς

Καὶ εὐλογήσης αὐτόν, ἐκεῖνος,
 Παθῶν θηρίον ὁμοῦ καὶ κτῆνος,
 Ἐδῶ τὰ πλούτη σου ἀκινδύνως
 Κλέπτει κλεισθεῖς.

Οἱ ἄλλοι εἶνε τρεῖς συγγενεῖς σου . . .
 Ὡ πλοῦτε, δις τυφλὲ πλοῦτε, πείτου
 Πῶς αὕτη ἡ τύχη σου εἶνε ἐξ Ἰσου
 Μακρὰν ὁπόταν τῆς ἀρετῆς

Μεγάλᾳ ἀνάκτορα μόνον πλάττης,
 Ἡ τὸ χρυσίον αἰσχρῶς φυλάττης,
 Κ' εὐχὰς καὶ πόθους λύσσης ὑπάτης
 Ὑπηρετῆς.

Ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ φιλαργύρου
 Τραφεῖς ἐν μέσῳ πλούτου ἀπείρου
 Τοὺς θύλακὰς του χρυσοῦ ἐπλήρου
 Καὶ τὴν ψυχὴν του κακοῦ παντός,

Ὅποτε ἦτο, οἴμοι!, παιδίον
 Πατρὸς τοιοῦτου βιοῦν πλησίον
 Ὅστις ἡμέλει, εἰκὼν αἰσχίων
 Πρῶτος αὐτός.

Αἰσχρῶς βιωσαν κ' ἔρημον οὕτω
 Ἄνευ θρησκείας τὸ τέκνον τοῦτο,

Ἄνευ καρδίας, φρικτῶς ἡνδρουτο

Καὶ μίαν εἶχεν εὐχὴν αὐτήν :

—Χρεῶν ἐν μέσῳ, μέσῳ ὀργίων

Καὶ λυμεώνων φίλων παντοίων,—

Φεῦ τοῦ πατρός του γήφων, μεθύων,

Τὴν τελευταίην !

Τέλος ἡ λύσσα του ἐπληρώθη

Καὶ ὁ γεννήτωρ του ἐνεκρώθη.

Οὗτος κατέβη ἐδῶ καὶ πόθοι

Χρόνων πληροῦνται ἀστραπηδόν,

Χρυσοῦ, ἀργύρου ἐπάνω κύπτει,

Μετρεῖ, δωρεῖται· καὶ ἄλλα κρύπτει...

Ἴδού· τὸ σῶμα ὀπισθεν ρίπτει

Ὡς ἀπαυδῶν.

Εἰς τὴν γλυκεῖαν στιγμὴν ἐκείνην,

Εἰς τὴν βαθεῖάν του εὐφροσύνην

Κ' ἐνῶ εἰκόνα βίου ροδίνην

Ἐπλαττε κα' ἐβλεπεν ὑψηλὰ

Καὶ ἐφχινάζετο νῦν ἐσπέρας

Πασῶν τῶν πρῶην ὠραιοτέρας

Ὅσας εἰς πότους καὶ εἰς ἐταίρας

Θὰ σπαταλᾷ,—

Ὡθεῖ ὁ νέανος τοῦ φιλαργύρου

Τὸ πτώμα ἔνδον τοῦ παραθύρου

Καὶ λέγει παίζων μετὰ ψιθύρου :

«Θυμάσων, τέκνον καλοῦ πατρός...»

Λέγει καὶ φεύγει.

Πρὸ τοῦ φεγγίτου—

Σείετ' ὀργίλη μορφή πρεσβύτου

Ὁ υἱὸς βλέπει ...

Σβύνν' ἡ ψυχὴ του

Μένει νεκρός.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΕΡΩΣ

I

Μικρὸν ἐρημοκλήσιον πολλῶν ἐν μέσῳ κλῶνων

Κ' ἐν μέσῳ βράχων κοίτεται ἀπὸ δουλείας χρόνων,

Ἐγγὺς χωρίου, ἔρημον. Ἀνέσπερος κανδήλα

Ἐντός, πρὸ εἰκονίσματος τῆς Παναγίας καίει

Καὶ τῆς μελαίνης θύρας του ἀνοίγονται τὰ φύλλα

Ὅποτεν ὅλοι χαίρωνται ἢ τὸ χωρίον κλαίη.

Ἀνοίγεται ἡ θύρα του, κατὰ θεσμούς ἀγίους :

Νεκρὸν ἐκεῖ ἂν φέρωσιν, ἢ φέρωσι νυμφίους.

II

Πρὸς λόφον, εἰς ἐρείπιον συντετριμμένης στήλης

Ἐρείδων χεῖρα νωχελῇ, μολύβδου βαρυτέραν,

Ἐνῷ κί πρῶται πλάττονται σικκί γλυκείας δειλίας,

Ἐκύλιε τὸ βλέμμα του ἰδῶ κ' ἐκεῖ καὶ πέραν

Σιγᾷ, ὡς νὰ προσηύχετο, ρεμβὸς τις νεανίας

Καὶ ἐθεᾶτο τὸν λευκὸν ναὸν τῆς Παναγίας.

Μετὰ μικρὸν τὰ χεῖλη του ἀνοίγει ἐν ὀδύνῃ

Κ' ἐν τῇ σιγῇ πρὸς τὸν ναὸν τοιαῦτα ἔπη χύνει :

« Συγχώρησόν με, μητέρα μου καλὴ μου Παναγία,

Ἄν τόσοι χρόνοι ἔρρευσε χωρὶς νὰ ἔλθω πλέον

Ὅπως ἤρχόμην ἄλλοτε πρὸς σέ ἐν εὐσεβείᾳ

Παιδίον πλήρες πίστεως καὶ ὅλον μύρᾳ πνέον

Ἡ χεὶρ ἥτις μ' ἐνέδυσεν ἐγγύς σου με' ὠδήγει

Πρὸ χρόνων ἐνεκρώθη.—

Χωρὶς μητέρα ἔμεινα.— Ἐδῶ ἡ πίστις λήγει,

Καὶ ἄλλοι μοῦ ἐμίανον τὸ καῖον στῆθος πόθοι . . .

Ἄλλ' ὅμως, Παναγία μου, ἰδέ με· ἀνκνέω . . .

Παιδίον ἂν σ' ἐλάτρευον, ἀνὴρ σέ ἱκετεύω.

«Σὲ ἱκετεύω. Ὁρθίος, ἂν φαίνωμαι, τὸ γόνυ

Ὡ, βλέπεις ἡ καρδία μου ἐμπρός σου ὅτι κλίνει·

Βοήθησόν με, Δέσποινα, ἐλπίς μου σὺ καὶ μόνη !

Παιδίον ἔγειν' ἀσθενὲς καὶ μ' ὀδηγεῖ ἐκεῖνη

Ὡς ἄλλοτε ἡ μήτηρ μου ἐγγύς σου, Παναγία·

Ἀφ' οὗ αὐτὴν ἠγάπησα εἰς σέ ἐλπίζω πάλιν

Κ' εὐωδιάζει κύκλῳ μου καὶ πάλιν ἡ θρησκεία :—

Ἐρῶν αὐτῆς, μεθίπταμαι εἰς οὐρανοῦ ἀγκάλην

Μὲ βλέπεις πόσον ἀγαπῶ ; εἰς τὸνομά της κλαίω

Καὶ πλάττων βίου ὄνειρον μετὰ αὐτῆς ἐκπνέω !

Καὶ τ' ἀγνοεῖ ! Οὐδέποτε τῇ εἶπα λόγον ἕνα,

Οὐδέποτε ἐτόλμησα σιμά της νὰ περάσω.

Τὰ βλέφαρά μου πίπτουσιν ἐμπρός της μαγευμένα

Καὶ τὸνομά της εἰς φλοιοὺς φιλέρημος χαράσσω.

Ὡς ἐρωμένην μου αὐτὴν οὐδέποτε' ἐφαντάσθην,

Οὐδὲ ἠυχήθην φίλημα ἐνόχου νὰ ροφήσω,

Ἐν ὄνειρον ἐλάτρευσα καὶ ἐν ὄνειρον ἠγάσθην :

Τὴν σύντροφον τοῦ βίου μου εἰς ταύτην ν' ἀτενίσω.—

Βοήθει, μῆτερ τοῦ Χριστοῦ, σὺ, Ἐλεημοσύνη,

Εἰς τὸ λευκὸν νυῦδριον ὁ γάμος μου νὰ γείνη.

Κλαίει καὶ φεύγει. Μέλαντα ταχὺν ἵππεύει ἵππον

Καὶ εἰς τὴν πόλιν ἔρχεται· πλήρη σκιᾶς εἰς κῆπον

Κατέβη, οἴκου εὐπρεποῦς, ὑπὸ κιτρείας κλῶνας

Ὅπου ἐκείνη κάποτε πλανᾶται κατὰ μόνας.

Καὶ βλέπει·

Οἱμοι' εὐχαρις, ὦραία, ὄναρ μᾶλλον,

Ἡ κόρη τῆς λατρείας του ἀφίετο εἰς ἄλλον,

Εἰς ἄλλον νέον ἔδιδε τὰ ρόδινά της χεῖλη

Καὶ ἔπτενε γλυκύτατα καὶ μυστικά ὠμίλει . . .

Κ' ἐπάνω εἰς τὸ στῆθός του τὸ στῆθός της ἐκράτει

Ὁ νέος τῆς καρδίας της ἐν μέθῃ ὑπερτάτη.

III

Ράκη τοῦ ἔαρος, ὥχρ' ἀ μετὰ ὀλίγον χρόνον

Κατέπιπτον ἀμήτορα τὰ φύλλα τῶν δρυμῶνων.

Εἰς τὸ ἐρημοκλήσιον, μίαν αὐγὴν, ἡ θύρα

Ἦνοίγει καὶ ἀνήφθησαν λεπτόφωτα κηρία

Καὶ μύρτοι διεσπάρησαν. Μακρόθεν συνοδία

Ἐφάνη . . . Τίνος ἔρχεται γαμήλιος ἡ μοῖρα ;

Ἡ συνοδία ἤρχετο κ' ἐντὸς μακροῦ φορείου

Νεκρὸν τὸν νέον ἔφερε τὸ πλῆθος τοῦ χωρίου.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ

I

Καὶ πάλιν θὰ πατήσω τὴν γῆν ἐν ἣ τὸ πρῶτον

Ἐθήλασαν τὸ φῶς τῶν φαιδροὶ οἱ ὀφθαλμοί μου,

Τὴν γῆν τῶν πρώτων πόνων, τῶν πρώτων μου ἐρώτων,

Κ' ἐν ἣ ἐν μέσῳ μύθων διέρρευσ' ἡ ζωὴ μου.

ὦ ! πάλιν θὰ φιλήσω γλυκεῖς, γοργούς, στωμύλους,

Τοὺς παλαιοὺς γνωρίμους, τοὺς παιδικούς μου φίλους.

I I

Ἐλεγον κ' ἦλθα. Ἦσαν μεσονυκτίου σκότῃ,

Κ' ἐβάδισα ἡρέμα εἰς μέγαρον ξενῶνος·

Μ' ἐδέχθησαν ὡς ξένον. Εἶπα : καθεῖς ὑπνώττει,

Κ' εἰσῆλθον εἰς κοιτῶνα σιωπηλὸς καὶ μόνος.

Πῶς ἤλπιζον ἀκόμῃ ! . . . Εἰς ὕπνον ἐπαφέσθην,

Κ' ἐγεύσθην ἐν ὀνείροις χρυσῇν νηπίου μέσθην.

Ἐγείρομαι. Ὡραία εἰς τὰ παράθυρά μου

Ὡσεὶ ρευστὸν χρυσίον διαγελαῖ πρώϊα,

Ἐγείρομαι καὶ βλέπω· ἐπάνω ἀβρᾶς ἄμμου.

Κυμαίνει ἡ ἀφρώδης ὡς σάλος παρλίχ.

Μετὰ μικρὸν τὴν πόλιν διέτρεχον, — ἀλλ' εἶδα,

Ὡς ἄλλου ἐρωμένην τὴν πρώτην μου κοιτίδα.

Ὁ οἶκος ὅπου τόσον ἐγέλασ' ἄδων, ὅπου

Χλωρὸς κισσὸς τὸν τοῖχον ἐκόσμει ἀνθοαίνων

Ὑπ' ἄλλου κατφκεῖτο καὶ σκυθρωποῦ προσώπου.

Ὑπὸ κισσοῦ οὐδ' εἶχε τὸν τοῖχον ἐστεμμένον

Λευκὸς ὁ τοῖχος ὁλος . . . κ' ἐν τῇ λευκότητί του

Ἦσθάνθη ὡς νὰ εἶδα τὸ γῆρας τοῦ πρεσβύτου.

Νὰ εὗρω τὰς φιλότατας ἐζήτησα ματαίως

Μορφάς· παντοῦ ἀγνώστους ἠτένισα καὶ ξένους,

Τὸ ἄλλοτε παιδίον, ψυχρὸς μ' ἐφάνη νέος,

Τοὺς νεανίας εὗρον ρικνοὺς συντετριμμένους.

Καὶ γυναικὸς ἐμπρὸς μου ὅτε σικὰ διέβη, —

Ὡ, ἐν τῷ κόσμῳ, εἶπα, τίς τῶν ὀνείρων χλεύη !

Ἰδανικὸν τοῦ κάλλους, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,

Ἐμάγευ' ἓνα κόσμον μὲ ἐν μαιδίαμά της.

Καὶ ἦσ' ὁ φθόνος ὅλων, καὶ ἦσ' ἐν μανίᾳ,

Εἰς τὸν χορὸν ἄν μόνον τὴν χειρὰ της ἐκράτεις·
 Καὶ σήμερον . . . Θεέ μου δεχάς περῆλθε χρόνων
 Καὶ μόλις σφῶζοντ' ἔτι οἱ ὀφθαλμοί της μόνον.

III

Εἰκόνα μίαν μόνην πενθῶν ὁ ὀφθαλμός μου
 Ἄπνητησεν, ἀκτῖνα φωτὸς ἐν τῇ σκοτίᾳ·
 Εἰς δρόμον περιπάτου, ἐν μέσῳ πολλοῦ κόσμου,
 Ἐβλάδιζεν ἐγγύς μου χαρίεσσα κυρία.
 Κ' ἐκ τῶν χειρῶν ἀγγέλους δύο μικροὺς ἐκράτει·
 Ἡρώτησα καὶ μ' εἶπον, πῶς ἦτο ἡ . . . Ἐλάτῃ.
 Ἐκείνη ἦτο. Ἦτο ἡ παιδική μου φίλη,
 Παιδίον χθὲς ἀκόμη, ἐγέλα καὶ ἐσκίρτα.
 Καὶ αἴφνης ἐχολοῦτο καὶ ἔδακνε τὰ χεῖλη,
 Κ' εἰς τὸν λαιμόν μου πάλιν τὸ σῶμά της ἀνῆρτα,
 Καὶ σήμερον, κυρία, καὶ μήτηρ, — τὸ παιδίον !
 Φεῦ, κ' εἰς ἐμέ ὁ βίος ἀκόμ' εἶνε βιβλίον . . .
 Ἄλλ' ὅμως σὺ ποῦ εἶσαι, σὺ, φίλη της ὥραία ;
 Ἀπέθανες, μὲ εἶπον, πρὸ χρόνων, Ἀσπασία !
 Καὶ ζῶντας φεύγων, εἶδα μετὰ μικρόν, Ἀνδρέα,
 Τὴν πλάκα ποῦ σὲ κρύπτει ἀμείλικτος καὶ κρύα . . .
 ὦ Γκαῖτε, Γκαῖτε, εἶνε ἀλήθεια μεγάλη :
 « Ζῇ ἕκαστος νὰ βλέπῃ πῶς θνήσκουσιν οἱ ἄλλοι. »

IV.

Τὴν γῆν ὅπου τὸ πρῶτον τὸν ἥλιον προσείδες,
 Τὴν γῆν αὐτὴν παιδίον ἐάν ποτε ἀφήσης,
 Χρυσαὶ ἄς σὲ πλανῶσι περὶ αὐτῆς ἐλπίδες,
 Πλὴν μὴ νὰ ἐπαινῶς αὐτὴν ποτε ζητήσης·

Τὴν χαρωπὴν πατρίδα, ἣτις ἐν σοὶ ἐγράφη,
Ἐπάγωγσαν οἱ χρόνοι καὶ ἐσκίασαν οἱ τάφοι.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΟΥ

I

Πανταχοῦ προσωπίδες καὶ γέλως
Πανταχοῦ ὁ χορός, ἡ χαρά,
Ἐδῶ μέθη πολλῶν ἡχηρά,
Τῆς κιθάρας ἐκεῖ γλυκὺ μέλος.

Τίς ἀρχαία τελεῖται ἑορτή;
Τῶν ἀπόκρεων εἶνε ἐσπέρα
Πάσης ἄλλης αὐτὴ φαειροτέρα·
Ὅλ' ἡ φύσις σκιρτᾷ καὶ αὐτή.

Φῶς πολὺ εἰς ἐκάστην θυρίδα
Καὶ εἰς στῆθος παντὸς χαρμονή·
Ὁ καθεὶς τὴν ζωὴν λησμονεῖ,
Ὡς ἀρὰν ἀπωθὼν τὴν φροντίδα.

Τάχα ὅλοι γελῶσιν; Μωρός
Ἡ πεινῶν ἂν θνητὸς τις λυπῆται,
Ἐν τῷ σκότει αὐτὸς λησμονεῖται
Καὶ περὶ παρ' αὐτῷ ὁ χορός.

II

Εἰς τὰς ρύμας τῆς πόλεως μόνος
Βραδὺ βῆμα εἰς νέος πλανᾷ
Βλέπει ὅλα καλὰ, φωτεινά,
Καὶ φωλεύ' εἰς τὰ στήθη του πόνος.

Ὅχι φθόνου οἰκτρὰ ἀλγηδών !
 Ἄλλὰ μόνον, ὧ πῶς ἐπεθύμει
 Μεθ' ὁμίλων φαιδρῶν νὰ εὐθύμει
 Ὅσους βλέπει ταχεῖς καθ' ὁδόν.

Φεῦ, ἂν πλούσιον φέρῃ κρανίον,
 Τὸ θυλάκιον φέρει κενόν . . .
 Καὶ ἀνώτερα ἴσως φρονῶν,
 Ἐρημίτην διέρχεται βίον.

Εἶνε ὅμως ἀνὴρ : σιωπᾷ
 Καὶ πολλάκις εὐθύμως πλανᾶται,
 Ἄλλὰ κάποτε ἐντὸς ὀδυνᾶται
 Καὶ πλειότερον τότε ἀγαπᾷ.

Ἀγαπᾷ τὸ καλόν· τὰς βαθείας
 Ἀπολαύσεις τοῦ πλούτου ποθεῖ,
 Καὶ μειδίαμα τότε ἀνθεῖ
 Εἰς τὰ χεῖλη του πλῆρες πικρίας.

III

Εἰς τὸν οἶκον εἰσῆλθε σιγῶν,
 Πλήρη πόθων συνεῖχε τὰ στήθη,
 Καὶ γλυκὺς ὁ πτωχὸς ἐκοιμήθη
 Εἰς τὸν ὕπνον νὰ παύσῃ ἀλγῶν.

Εἶδεν ὄνειρον . . . Τύχῃ ὁποία !
 Ἦτο πλούσιος ! Ἦτο πολὺ,
 Καὶ ἡ τύχῃ χρυσῇ, ροδαλῇ
 Ὡς πρὸς ἄνακτ' αὐτῷ ἐμειδία.

Εἶχεν ἵππους, ἐπικύλεις, σειράς .
 Εἰς μεγάλας ὁδοὺς ἀνακτόρων,
 Ἐν ἐκάστη στιγμῇ νέον δῶρον.
 Καὶ ἐδάκρυε πλήρης χαρᾶς.

Ὡ χρυσῇ τῶν εὐχῶν του ἀπάτη !
 Ἐν ᾧ μέσῳ τῶν πλούτων του ζῇ,
 Ἡ κακὴ του καρδίᾳ μαζῇ
 Πανηγύρεις τοιούτας τῷ πλάττει.

Μυριάδας δωρεῖται ἑκατὸν
 Ἐκατὸν πτωχὰ ὅλοι παρθένοι
 Ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ὠρισμένη
 Νὰ τελῶσι τοὺς γάμους αὐτῶν.

Εἰς τιμὴν των δὲ τούτου δαπάναις,
 Ἐν τοιούτῃ κατ' ἔτος χαρᾶ,
 Ὅλ' ἡ πόλις ν' ἀνάπτῃ πυρὰ . . .
 Ἐν τοιούταις ἐμέθυε πλάναις !

Καὶ πρὸς τούτοις πληθὺν ὀρφανῶν
 Συναγείρας παιδίων μεγάλῃν
 Εἰς σχολῆς εἶχε κλείσει ἀγκάλην,
 Εἰς σχολῆς τῶν ὠραίων τεχνῶν.

Καὶ παρήγγειλεν ἔνθους, γενναίους,
 Δύο πλοῖα μαχῶν θωρηκτά,
 Κ' ἐδωρεῖτο, ὁ τάλας, αὐτὰ
 Πρὸς τῆς φίλης πατρίδος του κλέος !

IV

Πλὴν τοιούτων πολλῶν κορωνίς
 Καὶ στεφάνωμ᾽ πάσης ἐλπίδος

Ἦν ὁ ἔρως καλῆς δεσποινίδος,
Ἦτις τέως τῷ ἦν ἀπηνής.

Ἦτις τέως αὐτοῦ κατεφρόνει
Καὶ ἀλλόφρων ἐπέρα ἐμπρός . . .
— Ἦδη κάλλιστος εἶνε γαμβρὸς
Ὡς παρῆλθον οἱ πένητες χρόνοι.

ὦ χαρά! Ἦλθ' ἡ ὥρα· αὐτός,
— Ἐννεάχρουγος νῦν εὐφροσύνη, —
Ἀρραβῶνχς τελεῖ παρ' ἐκείνη
Γλυκυτέρῃ ὀνείρου παντός.

Καὶ τὸ χεῖλος . . . — Κροτεῖται ἡ θύρα . . .
Τόμμα ἀνοίγει καὶ βλέπει. Ἐκεῖ
Μειδιᾷ τις μορφὴ θελκτική . . .
Βλέπει πάλιν· καὶ βλέπει κλητῆρα!

«Θάρρος, φίλε μου, θάρρος! Ἄνδρὸς
Ἐὰν ἔχῃς γενναίαν καρδίαν,
Πραγματοῦται τὸ ὄναρ εἰς μίαν
Τέλος ὥραν. Ἐργάσου κ' ἐμπρός!»

Ταῦτα εἶπεν; Ἄ, ὄχι! Ἐν χλεύῃ
Καὶ μὲ ἦθος δεσπότης ὦμοῦ
Σείων χάρτην τῷ λέγει: «Κοιμοῦ
Καὶ ἡ μοῖρά σου βλέπεις δουλεύει».

V.

Χαίρετ' ὄνειροι, ἔρως, πατρίς!
Φεῦ, ριγῶν ὁ πτωχὸς ἀνεμνήσθη
Πῶς ἐγράφη ποτὲ καὶ ὠρίσθη:
«Μετὰ μῆνχς πληρώσατε τρεῖς»...

ΠΑΡΑ ΤΩ ΤΑΦΩ ΤΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΙΔΟΣ

Κάτω 'ς τάρταρα τῆς γῆς τὰ κρυοπαγώμενα
Μυρολογοῦν ἢ λυγεραῖς καὶ κλαῖν τὰ παλληχάρια...

Δημῶδες.

Παρθένος, μάλλον ὄνειρον· νεᾶνις, μύρον μάλλον.

Καρδιά, ἔμπλεως ζωῆς· μαγείας πλήρες στόμα·
Τοιοῦτον ἄνθος ἄλλοτε, ἐρώτων μέσῳ θάλλον,
Εἶδε τὸν κόσμον. Σήμερον ἐδῶ κοιμᾶται χῶμα.

Κοιμᾶται χῶμα. Ἄνωθεν ἂν ὁ βορρᾶς μυκᾶται
Ἄν χάλαζα καὶ θύελλα καὶ κεραυνὸς ἂν βρέμῃ,
Ἐδῶ ἡ κόρη ἥσυχος, βαθύτατα κοιμᾶται,
Οὐδὲ ἀκούει κοπιτοῦς, οὐδὲ χειμῶνας τρέμει.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἕκρος λαμπρὸς ἀπλοῦται τάπης
Καὶ τὸ πτηνὸν χαρμόσυνον τὰς μελωδίας χύνῃ,
Ἡ κόρη, φεῦ, ἀναισθητεῖ εἰς ἄσυστα ἀγάπης,
Οὐδὲ εἰς τᾶστρο τούρκου τὰ ὀμματὰ τῆς τείνει.

Κρίμα, νὰ λάμπῃ ὁ γλαυκός. Ἑλλάς μου, οὐρανός σου
Καὶ τόσον νέαν μαύρη γῆ τὴν κόρην νάναλίσκῃ,
Νὰ στερηθῇ τοῦ κάλλους σου καὶ τῆς εὐώδους δρόσου!
Ὁ θνήσκων οὕτως ἐπὶ σοῦ δεκάκις ἀποθνήσκει.

ὦ φίλοι μου, τὴν μέλαιναν τοῦ Ἀδου λεωφόρῃν
Ἄν αὐρίον λάβῃ γοργῇ ἐντεῦθεν κόρη ἄλλῃ,
Μὴ στείλειτ' ἄνθος, ἔρωτος καὶ μνημοσύνης δῶρον, .. (1)
ὦ πῶς θὰ κλαύσῃ ἂν ἰδῇ ἐδῶ πῶς ἕκρ θάλλει!

(1) Εἶδα ποτὲ τὸν κ. Α. Παράσχον ἐν τέλει λογυδρίου του ρίπτοντα ἐπὶ νεκρᾷ κόρης ὠραῖον ἄνθος ρόδου, καὶ παρακαλοῦντα αὐτὴν ἵνα μεταγάγῃ καὶ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τὴν εἰς οὐρανοὺς πρὸ χρόνων ἀποπτᾶσαν ἀδελφὴν του. Ἁγία τοῦ λαοῦ τρυφερότης καὶ πίστις, περιπαθὲς καὶ ἐράσμιον μνηστῆριον μνημοσύνης καὶ στοργῆς.

Πόσον ἡγάπα τὴν ζωὴν ! Ὡς φελεᾶν γελώτων
 Τὸ στόμακ της ἠνοίγετο εἰς ἄσμα αἰωνίως,
 Πλήρης χρᾶς, ὑπέτρεμε δειλὴ εἰς θύρας κρότον,
 Κ' ἐσβέεσθῃ ὅπως ἡ λαμπὰς ὁ ραδινὸς της βίος.

Ὡς ἡ ψυχὴ της, πάλλευκον ἐν μνήμα ἐκ μαρμάρου
 Τώρα τὰ θεῖα στήθη της ἀνοικτιρμόνως θλίβει,
 Καὶ εἰς γωνίαν τρέμουσα τοῦ στυγεροῦ ταρτάρου
 Τίς οἶδεν ἡ ταλαίπωρος εἰς ποίαν θὰ ἐκρύβῃ !

Ἄ, ὅχι, μὴ με εἶπετε πῶς ἡ σκιά πλανᾶται
 Τῆς κόρης ὅπως τοῦ ληστοῦ εἰς στυγερὰ ἐρέβῃ . .
 Ἐὰν τὸ σῶμά της νεκρόν, βαρὺ ἐδῶ κοιμᾶται,
 Φῶς ἡ ψυχὴ της, θείον φῶς εἰς οὐρανοὺς ἀνέβῃ.

Ἀνέβῃ, ὅπου τοῦ πτηνοῦ ὁ ὕμνος ἀναδίνει,
 Ὅπου ὁρέων ὑψηλῶν ἀγρίου ἄνθους μύρον,
 Ἐκεῖ, ὅπου ἀνέσπιρος φρουρεῖ ἡ Εἰμαρμένη,
 Ὅπου τὸ πνεῦμ' ἀφίπταται τῶν ἐπὶ γῆς μαρτύρων.

Λευκὴ σινδὼν τοῦ οὐρανοῦ, ποσάκις τὴν ἐσπέραν
 Εἰς τᾶστρον ἀνατέλλοντα ἐνῶ τὸ βλέμμα τρέπω,
 Ποσάκις εἰς ἐν ἄστρον σου ἐκεῖ, εἰς βάθος, πέραν
 Τοῦ ἀδελφοῦ μου τὴν μορφὴν, πίστεως πλήρης, βλέπω !

Τὸ ἄνθος ὅπερ θάπτομεν μακρὸν ἐντὸς μνημάτων
 Ἐπὶ κτελλ' εἰς τούρκου τὰ κυκλᾶ ἰδᾶρη . . .
 Ἐκεῖ ἀνεῦρον τὸ γλυκὺ ἐγὼ μειδίματά των
 Ἐκεῖ, ἐπάνω. Τῶν ψυχῶν εἶνε τὰ ἄστρον τάφοι.

ΠΙΣΤΕΥΩ

I

Παιδίον νύκτας ἄλλοτε πολλάς διήλθον σύννοους
 Καὶ κλίνων ἤκουον λεπτὴν κιθάρας ἀρμονίαν . . .
 Καὶ πόθους ἄλλοτε γλυκεῖς καὶ ἄλλοτε πυρίνους
 Ἦσθάνθην εἰς τὸ στῆθός μου, σπινθῆρας καὶ ἐστίαν.
 Ἄλλ' ἂν ἐλάλει βάρβιτος, βορρᾶς κι' ἂν ἐμυκάτο
 Ἐντός μου πάντοτε αἴσθημα ὀδύνης ἐγεννᾶτο.

Τί εἶχον, τί; Κατέκλινα τὴν κεφαλὴν μου κλαίων
 Εἰς μάτην. Ὡς τρυχόμενος ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου,
 Ἀκούων πόθους ἔνδον μου ἐπέισθην ὅτι πλέον
 Ἄν ἐπληροῦντο, ἤρεμος θὰ ἔμεν' ἡ ψυχὴ μου.
 Οὕτως ἀφείς ἰνδάλματτα ἐζήτησα νὰ ζήσω
 Καὶ εἰς τὴν ὕλην βυθισθεὶς ἐν τῇ χερρὶ νὰ σθύσω.

II

Ἠράσθην κόρης. Μ' ἔδωκεν αὐτὴ λεπτὰ τὰ χεῖλη,
 Μὲ ἔδωκε τὰ στήθη της, κρησφύγετα χαρίτων·
 Τὴν χάριν, νύμφη παλαιά· τὸ σῶμα πυρὸς στήλη . . .
 Ἄλλ' ἦτο ἄλλο τὸνειρον καὶ ἄλλ' ἡ κόρη ἦτον!
 Χρόνον μετὰ τινα, —ἀπλῶς παρήτησα ἐκείνην
 Καὶ ἄλλοθι ἐζήτησα νὰ σθύσω τὴν ὀδύνην.

Ἠράσθην κλέους. Εἰς καλὸν ἀποδυθεὶς ἀγῶνα
 Ἐνίκησα· ἄλλ' ἐθρυψα τὰ φύλλα τοῦ στεφάνου.
 Οὐδ' εἶδα ἄλλο γόητρον εἰς φιλοφρόνων μόναν
 Χαιρόντων στόματα μακρὰ ἢ ἀμοιβὴν καὶ νάνου.
 Ἀφῆκα τὴν γενέθλιον ἢ ἀσφυκτῶν ἢ καίων
 Κ' εἰς ἄλλας χώρας ἔφερον τὸ βῆμα ἀναπνέων.

Ἄλλ' ὅπου καὶ ἂν ἔφερα τὰ βήματά μου πλάνως,
 Ἄλλ' ὅ,τι καὶ ἂν κάλλιστον ἐγεύθην ἐκ τοῦ κόσμου
 Καὶ ἐπιλήσμων ἔμεινα μίαν στιγμὴν,—ἀφώνως
 Καὶ πάλιν ἀναδύουσα, ὦ Νέμεσις, ἐντός μου !
 Ὡς Πυγμαλίων ἔκλαυσα, εἰργάσθην, προσηυχήθην
 Καὶ τᾶχαλμα ἀνέζησεν· ἄλλ' εἶτα, ἐχασμήθην. . .

I I I.

ὦ, μυχίός τις πόθος μου, ἐν τῇ ψυχῇ μου κάτ'·
 Ἀσύλληπτον, ἀπλήρωτον, χωρὶς φωνῆν ἢ κρίσιν,
 Ὅπως ὁδὸς ἀτέρμων τις σκιῶδες αἴσθημά τι,
 Ἐπανατέλλει ἔνδον μου καὶ κρέματ' ὥς εἰς δύοσιν...
 Ὅθεν πᾶς ἄλλος πόθος μου ἢ κορεσθῇ ἢ σβύσῃ
 Τότε ὥς ἄστρον ἐν νυκτί, αὐτὸς θὰ ἐξυπνήσῃ.

Αὐτὸ τὸ ἄστρον τῆς νυκτὸς ἢ ἄδηλος ἐλπίς μου,
 Ὁ πόθος ὁ ἀνώνυμος, ὁ μήποτε ἐκπνέων,
 Ἡ δίψα ἢ ἀκόρεστος τῆς φλογερᾶς ψυχῆς μου,
 ὦ, μήπως, μὴ κορέννυται καὶ παύει τελευταῖον
 Ὅπόταν παύσῃ ὁ παλμὸς σφυρηλατῶν τὰ πᾶθ'·
 Καὶ ἐρείσθῃ ἡ κεφαλὴ εἰς τὰ τοῦ τάφου βάθ'·

Ναί, οὕτως ἔχει τῆς ζωῆς ἡ ἄρρητος ἀνία,
 Πᾶν ὅ,τι τις αἰσθάνεται μετὰ τὸν ἔρωτά του,
 Ἀγνώστου προσδοκία τις, καλεῖται Νοσταλγία,
 Παλμὸς ψυχῆς περιπαθοῦς καὶ ἅμα ἀθανάτου.
 Μετὰ τὸν κόρον, ἐν ἡμῖν τὸ νέφος ὁ γεννᾶται,
 Ἵρις γλυκεῖα, τοῦρανοῦ τὸν βίον ἐγγυᾶται.

IV.

Ἠγάπησα, ἐπίστευσα καὶ ἤλπισα ... Ἄν πᾶσα
 Ἀγάπη μὲ ἐπλήγωσε καὶ πίστις ἐκοιμήθῃ,

Μόν' ἡ ἐλπίς, ὡς ὄνειρον, μαζῇ μου ἀναπτᾶσα

Μαζῇ μου εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ εἶπη τέλος : Ζῆθι!..

—Θεέ μου ἂν ἠπίστησα, συγγνώμην σ' ἵκετεύω :

Ποθῶ ἀκόμη . . . καὶ ποθῶν ἄλλην ζωὴν πιστεύω.

ΕΙΣ ΝΗΠΙΟΝ ΚΟΙΜΩΜΕΝΟΝ

Ἴδὲ εἰς τὴν κοιτίδα του, ὡς ἄγγελος, κοιμᾶται,
ὡς ἄγγελος, ὃν ἔγλυψεν ἡ τοῦ Κανόθα σμίλη,
καὶ γέλως εἰς τὸ στόμα του γλυκύπνοος πλανᾶται,
καθὼς τοῦ ῥόδου ζέφυρος κινεῖ ἀβρῶς τὰ χεῖλη.

Κοιμᾶται· γύρω ἡ σιγὴ δειλὴ τὸ προστατεύει,
ἡ μυῖα ἵπτατ' ἐλαφρά, τὸν ὕπνον σεβομένη,
καί, ὡς ἡ σκέπη ἐπ' αὐτὸ τοῦ Πλάστου νὰ κατέβῃ,
καλύπτει εἰς τὴν ὄψιν του ἀπλοῦται παλλομένη.

Κοιμᾶται· γύρω ἵπτανται τῶν Χερουβείμ τὰ πλήθη,
τὰ βλέπ' ὁ νοῦς του τ' ἅγια τὸ νηνουργίζου ἐπη,
καὶ θέλγεται κ' εἰς γέλωτα, ὦ φύσις! ἐκινήθη,
νομίζων τὴν εἰκόνα του ὅτ' εἰς καθρέπτην βλέπει.

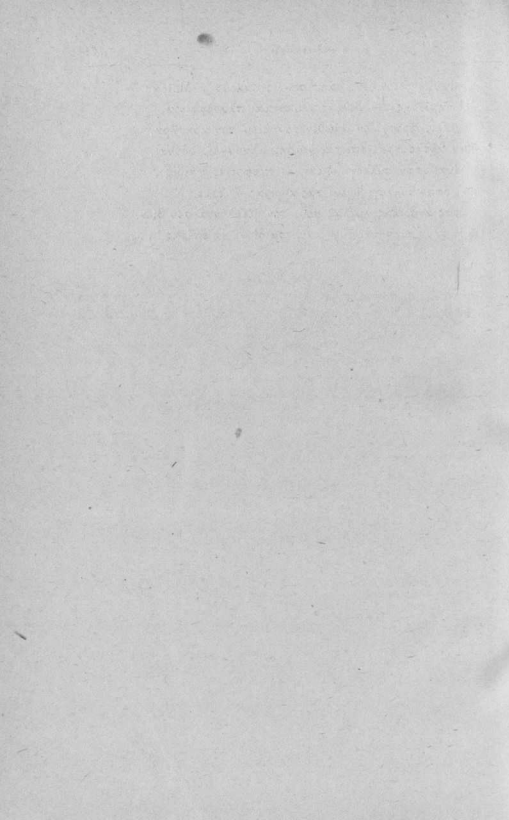
ὦ τὸ μικρόν μου ! ὦ χροὶ ἀκτίνος γλυκυτέρα,
εἰκὼν τοῦ πρώτου πλάσματος ἐπὶ τοῦ Παραδείσου,
τίν' ἀντικρύζει φωταυγὴ τοῦ οὐρανοῦ ἀστέρα·
καὶ λάμπει τόσον ἱλαρὰ ἡ παιδικὴ μορφή σου ;

Καὶ εἶχον, εἶχον, οὐρανέ ! τοιαύτην ἡλικίαν
τοῦ κόσμου τόσα τέρατα, ἄνδρες φρικῶδεις τόσοι·
καὶ εἶχον καὶ οἱ Νέρωνες, ἔσχον στιγμὴν ὁμοίαν,
οὓς ἠδυνήθη χεῖμαρρος αἱμάτων νὰ στομῶσῃ.

Σὺ ὅμως, ὦ ! οὐδέποτε κακὰ θὰ προσξενήσῃς . . .
ὅμως θὰ φέρῃς τῆς ζωῆς τὴν τότεν τρικυμίαν,
καὶ θὰ γελάσῃς εὐθυμον καὶ πάλιν θὰ θρηνήσῃς,
φεύγον, ποθοῦν τὴν ἔρημον τοῦ σκότους ἡρεμίαν.

Φεῦ ! ποῖον δὲν ἐθάπτισεν εἰς δάκρυα ἡ Μοῖρα ;
Ἢ νηπιότης . . . δέλεαρ γλυκὺ καὶ πλάνον εἶναι,
μέλι, προσχρῖον ἄνωθεν τοῦ βίου τὸν κρατῆρα,
ὅθεν ἀντλοῦνται ἔπειτα ψεύδη, κλαυθμοί, ὀδύναι.

Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι, ὦ προσφιλὲς παιδίον,
καὶ ὅταν συλλογίζωμαι τὰς αὐρινὰς ἡμέρας,
τὰς ἀνδρικὰς ἡμέρας σου, τὸν μέλλοντά σου βίον,
ὦ ! τὴν ζωὴν σου εὐχομαι, παιδίον, νὰ ἐπέρας ! . . .

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΠΟΙΗΣΕΙΣ

(1866-1874)

ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ

Μικρὴ παιδοῦλα, ὤμορφη καὶ χαροπὴ κι' ἀφράτη
 Ἀπλώθηκε στοῦ θανάτου τὸ φοβερὸ κρεββάτι.
 Τὸν τάφον ἀντὶ σύννεφο ἐπῆρε τ' ἀγγελουδί ;
 Σὲ τέτοια γάστρα ἔπρεπε τέτοιο χρυσὸ λαυλοῦδι ;
 Ναί, πίστευσέ το· ἐπέθανε ἐχθὲς τὸ βράδυ βράδυ,
 Ὁ κόσμος σὰν νὰ ἤθελε γιὰ λύπη τὸ σκοτάδι.
 Ἔϊνε τυφλὴ ἡ μοῖρά μας, γρη῏ ξεμωραμμένη,
 Χώνει στὴ γῆ τὸ σμάραγδο, στὴ νύχτα ἄστρα ραίνει,
 Στὸν ξηραμμένο πλάτανο πλέκει κισσοῦ κλωνάρια,
 Στολίζει καὶ τὸ θάνατο μὲ νικίς καὶ παλληκάρια !

«Μητέρα, κρύψε με βαθειά· νὰ πάλε οἱ παπάδες . . .
 Κόσμος πολὺς καὶ ἥσυχος, λιθάνια καὶ λαμπάδες . . .
 Νεκρὸ μαζῇ δὲν ἔχουνε . . . μὲ βῆμ' ἀργὸ περνᾶνε . . .
 Ἐμένα περιμένουνε ; Μητέρα μου, τί νᾶναι ;»
 Ἔλεγε τὸ ταλαίπωρο, καὶ ἄλλα παρελάλει.
 Εἶδες ποτὲ σὲ καταχνιά καὶ στὴν ἀνεμοζάλη
 Πῶς πέφτει καὶ πῶς δέρνεται ἡ πεταλοῦδα ἔρμη ;
 Ἔτσι κι' αὐτὸ χτυπιώτανε στὴν ὑστερνὴ του θέρμη.
 Βορριᾶς ὁ χάρος πάλευαν, νὰ σβύσῃ δὲν ἤμπορει,
 Καὶ μ' «Ἄχ !» βαρὺ τελείωσε ὁχτῶ χρονῶνε κόρη !

Προχθὲς ἀκόμη ἐπαιζα, ὁ ἄτυχος μαζῇ του,
 Προχθὲς ἀκόμη ἐθαύμαζα τὸ λιγερὸ κορμί του,
 Τὸν οὐρανὸν στὰ μάτια του, κοράλλια εἰς τὰ χεῖλα,
 Στὰ δροσερά του μάγουλα τοῦ ρόδου δύο φύλλα,
 Καὶ μοῦρχετο νὰ δάγκανα αὐτά, νὰ τὴ φιλήσω,
 Καὶ μ' ἕνα φίλημα θερμὸ ἐντός μου νὰ τὴν κλείσω.
 Ζηλότυπος, νὰ μὴ τὴ 'δῇ ὁ κόσμος καὶ τὴν πάρῃ !

Ὁ χάρος μ' ἐκατάλαβε καὶ τὸ χλωρὸ βλαστάρη
 Σκληρὰ μοῦ τὸ ἐθέρισε ἐχθὲς τὸ βράδ' ὡς βράδ' . . .
 —'Ακόμα δὲν ἐχόρτασες, ἀχόρταγο σκοτάδι ;

Καὶ τώρα ποῦ ἐπέταξες, ὦ τρυφερὸ πουλί μου,
 Ποῦ θὰ σ' εὐρῇ, ποῦ θὰ σὲ ἰδῇ τὸ μάτι, ἡ ψυχὴ μου ;
 Ὅταν τοῦ ἡλίου χάνεται καὶ σβύνῃ ἡ ἀκτὴν,
 Τὸν ἄλλο κόσμον χαιρετᾷ καὶ ἄλλα μυρώνει κρίνα.
 Ἔτσι καὶ σύ, ἐπέθανες—θὰ εἰπῇ ὅτι καὶ πάλι
 Θ' ἀνκρυγνῇ εἰς τοῦρανον τῇ γαλακτῇ ἀγκάλη.
 Καὶ σεῖς ἀστέρις ἑλληνικά, ὦ δακρυσμὲν' ἀστέρις,
 Ποῦ σκύφτετε τρεμουλιαστὰ σὰν μ' ἀπλωμένα χέρια.
 Μὴ τὴν ζητεῖτε, ἐπέρχεν ἀπὸ τῇ γῇ ἐδῶ πέρα,
 Σὰ θλιβερὸ χαμόγελο σὲ δύστυχη μητέρα . . .

Η ΛΙΜΝΗ

(Κατὰ Λαμαρτῖνον)

Οὕτως αἰεὶ ὠθούμενοι πρὸς νέας ἀκτὰς μόνον
 Κ' εἰς νύκτα ἀνεπιστρεπτὴν σιρόμενοι αἰώνιαν,
 Εἰς τὸν βαθὺν καὶ ἀπλετον ὠκεανὸν τῶν χρόνων
 Δὲν θ' ἀγκυροβολήσωμεν οὐδὲ ἡμέραν μίαν ;

ὦ λίμνη ! μόλις ἐκλείσῃ τὸν βίον τοῦ εἰς χρόνος,
 Κ' ἐγγὺς κυμάτων προσφιλῶν εἰς πέτραν πεφιλμένην
 Ἴδὲ με ! μόνος ἐρχομαι καὶ θὰ καθίσω μόνος
 Ὅπου καὶ ἐκείνην ἄλλοτε προσεῖδες καθημένην.

Οὕτω καὶ τότε ἐγόγγυζες ὑπὸ βαθεῖς σου βράχους
 Καὶ εἰς πλευρὰς ἐθράυετο τὸ κύμα σου ἀγρίας,

Οὕτω καὶ τότε ὁ ἄνεμος ἀφρούς πολυταράχους
Ἐρριπτεν εἰς τοὺς πόδας της ὡς λίθον λατρείας.

Σιγῇ μίαν ἐπλέομεν ἐσπέραν . . . ἐνθυμεῖσαι ;
Καὶ ἄνω δὲν ἤκούετο καὶ κύκλω τῶν ὑδάτων
Ἦ τῶν ναυτῶν αἱ ναγχελεῖς κωπηλασίαι καὶ ἴσαι
Τὰ νῶτα κατακόπτουσαι ἀρμονικῶν κυμάτων.

Αἶφνης ἤκούσθη ἄγνωστος τῷ κόσμῳ μελωδία
Καὶ ἀντελάλησεν αὐτὴν ἡ ὄχθη μαγευθεῖσα,
Τὸ κύμα ἔτεινε τὸ οὖς ν' ἀκούσῃ, καὶ γλυκεῖα
Ἦ ἐρωμένη μοι φωνὴ μέλπει αὐτὰ ριγνῦσα.

«Εὐφρόσυναι ὦραι, μὴ φεύγετε, στῆτε !
Ὡ χρόνε, τὴν πτῆσιν, τὸ βῆμά σου κράτει,
Φαιδροὶ νὰ γευθῶμεν χαράς ποῦ δωρεῖται
Νεότης φιλότατη.

«Ὡ χρόνε, ἡμᾶς τοὺς ὀλβίους λησμόνει . . .
Καὶ φεύγε πτερόπους δι' ὅσους θρηνοῦσι,
Διότι μαζῇ σου καὶ αἱ θλίψεις καὶ οἱ πόνοι
Συνακολουθοῦσι.

«Στιγμὰς νὰ κρατήσω ζητῶ, πλὴν ματαιῶς·
Ὁ χρόνος δὲν μένει.

Φωνῶ εἰς τὴν νύκτα—προχῶρει βραδέως !—
Κ' ἐχθρὰ ἢ πρωία φωσφόρας προδραίνει.

«Λοιπὸν ἄς ἐρωμεν ! τὴν ὥραν ποῦ τρέχει
Ταχεῖς ἄς χαρῶμεν !

Δὲν ἔχομεν ὄρμον, ὁ χρόνος δὲν ἔχει
Ἀκτὴν, αὐτὸς τρέχει, ἡμεῖς δὲ περῶμεν».

Χρόνε ζηλότυπε, στιγμαὶ ἀρρήτου εὐθυμίας
 Καθ' ἃς ὁ ἔρωσ κύματα προχέει εὐφροσύνης
 Νὰ φεύγωσ' εἶνε δυνατόν μετὰ ὁρμῆς ὁμοίας
 Ὡς φεύγουσι καὶ αἱ στιγμαὶ δακρύων καὶ ὀδύνης ;

Καὶ πῶς παρῆλθον ἐς αἰί, κἄν μίαν δὲν ἀφήρει ;
 Καὶ πῶς, οὐδὲ τὰ ἔχνη των δὲν θέλομεν κρατήσῃ !
 Ὁ χρόνος ποῦ τᾶς ἔδωκε καὶ τὰς συμπρασύρει
 Δὲν θέλει οὗτος εἰς ἡμᾶς καὶ πάλιν τὰς δωρήσῃ ;

Αἰωνιότης, παρελθόν, κενόν, ἀθύσσου βάθῃ
 Τί τὰς στιγμὰς μας κάμνετε ἃς σεῖς ἀπορροφᾶτε ;
 Λαλεῖτε ; τέρψεις, ἔρωτας, ἐκστάσεις θεῖα πάθῃ
 Δὲν θὰ μᾶς τ' ἀποδώσῃτε ἀφοῦ μᾶς τ' ἀποσπᾶτε ;

Ὡ λίμνη, βράχοι ἄφωνοι, ἄντρα, σκιάδῃ δάσῃ,
 Σεῖς ὧν ὁ χρόνος φεῖδεται, χαριτωμένη φύσις,
 Ποῦ ὁ Θεὸς ἀνανεοῖ καὶ θάλλουσιν φυλάσσει,
 Κἄν τῆς νυκτὸς τηρήσατε αὐτῆς τὰς ἐνθυμήσεις.

Εἰς τὴν γαλήνην τήρησον αὐτὰς κ' εἰς τρικυμίας ;
 Ὡ λίμνη μου, εἰς τὴν κλιτὺν τῶν λόφων τῶν γελώντων,
 Εἰς τὰς πυκνὰς ἐλάτας σου καὶ εἰς τὰς ἀκρωρείας
 Ποῦ βλέπουσιν ἐπικλινεῖς εἰς σέ τὸ πρόσωπόν των.

Ἄς ἦναι εἰς τὸν ζέφυρον ὅστις περᾶ καὶ φρίσσει,
 Εἰς τῶν ὀχθῶν σου τὴν βοήν ἥτις ἠχοῦσα βαίνει,
 Καὶ ὁ ἀργυροπρόσωπος ἀστήρ ἃς τὰς κρατήσῃ
 Ὅστις μὲ λάμπεις ἀπαλὰς τὸ στῆθός σου λευκαίνει.

Εἴθ' ὁ στενάζων ἄνεμος, ὁ καλαμῶν ποῦ κλαίει,
 Τοῦ ἐλαφροῦ ἀέρος σου οἱ μοσχοβόλοι ὕμνοι

Καὶ πάντα ὅσα βλέπει τις, ἀκούει κι' ἀναπνέει,
 ὦ, εἶθε—Ἥγαπήσαμεν—νὰ εἴπωσιν, ὦ λίμνη.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

25 Σεπτεμβρίου 1867.*

I.

Ἀπλοῦνται χρόνοι πικρᾶς δουλείας

Εἰς τὴν γενέτειραν τῶν θεῶν,

Καὶ εἰς τὰ σκότῃ τῆς τυραννίης

Δὲν διακρίνεις τῆς διανοίας

Τὸν φωτοβόλον πάλαι ναόν.

Ὡς τὸν ἀστέρᾳ τὸ νέφος κρύπτει

Εἰς τὸ πανόραμα τούρκου,

Καὶ τὴν Ἑλλάδα οὕτω κλύπτει

Πέπλος τυράννου Ὀθωμανοῦ.

Ψυχὴ εἰς στήθος, —νεκρὸς εἰς μνήμα—

Τὸ στόμα πλέον δὲν μελωδεῖ,

Ὀμήρου πλέον δὲν χύνει ρῆμα,

Ἄλλ' ἀτονοῦσα στένει χορδὴ . . .

Καὶ ὅμως ὅπου ἂν ἀτενίσῃς,

Ὅπου τὸ ὄμμα σου ἂν στραφῇ

Χρυσῶν αἰώνων θὰ ἀπαντήσῃς

Μεγαλοπράγμονας ἀναμνήσεις,

Καὶ θεῶν μνήματα τιμκλφῇ.

* Τὴν ἀφήγησιν τῆς ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἀνατινάξεως τοῦ Παρθενῶνος ἤρυσθημεν ἐκ τῆς ἐν τῇ Πανδώρα ἱστορικῆς κατὰ Δελαβόρδον μελέτης τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Κ. Παπαρηγοπούλου.

Ἄν τοῦ Πλάτωνος ὤχετο πᾶσα
 Ἡ καλλιθέλκτος λαλιά,
 Τῆς Ἀκροπόλεως ἀποπτᾶσα
 Ἄν ἡ Παρθένος φεύγῃ θεά,
 Ἐμμεῖνεν ὁμῶς αὐτοῦ βιβλίον
 Κ' ἐκείνης ἔμμεῖνεν ὁ νῶτος
 Ὅπου καὶ δούλος, ὥσεί μεθύων,
 Τὸ τῶν προγόνων του μεγαλεῖον
 Βλέπει κ' ἐμπνέεται ὁ υἱός.

Ἀπὸ τὰς δέλτους χρυσῆς εὐκλείας
 Καὶ ἀπὸ μάρμαρα παγερά
 Ὁ Ἕλλην ἤντηλσε νεανίας
 Εἰς τὰς ἡμέρας τῆς τυραννίας
 Ζωῆς ἐλπίδας, νίκης πτερὰ.
 Καὶ εἰς τὸ μέγα δούλειον σκότος
 Προγόνων ἔργα περικαλλῆ
 Νεκρὰ ἐξύπνουν ζῶντας. Εὐγλώττως.
 Τ' Ὀλυμπιεῖον δὲν ὁμιλεῖ ;

Ὁ θεὸς Φαίδων καὶ τοῦ Φειδίου
 Ὁ καλλιμάρμαρος Παρθενῶν,
 Τύποι τοῦ κάλλους τοῦ αἰδίου,
 Εἶνε ἀνταύγειαι θεσπεσίου
 Φωτὸς καὶ δόξης τῶν οὐρανῶν.
 Ἀδελφὰ ἔργα ἴσων πνευμάτων,
 Ὅνειρα θείας ὄντως ψυχῆς
 Σὲ παρσφένουν εἰς ἀθανάτων
 Χρόνων ἡμέραι τρισευτυχεῖς.

Ἄλλ' ἐγὼ φεύγω ἡμέρας θάμβους,
 Ἐγὼ τοὺς πένητας συμπονῶ,

Καὶ δὲν μὲ ἔρχεται διθυράμβους,
 Εἰς μεγιστᾶνας νὰ ἐκφωνῶ.
 Τῶν εὐδαιμόνων τόσοι οἱ φίλοι!
 'Εγὼ σε, κάλλιστε Παρθενών,
 'Οπότ' ἐρράγῃς πεσὼν ὡς στήλη
 Μὲ εὐλαθείας τρέμοντα χεῖλη
 Κλαίω καὶ ἡδομαι ἀνυμνῶν.

Τὸ ὄνομά του καθὼς χαράσσει
 Εἰς τὰς πλευράς σου ξένος θνητὸς
 Κ' ἐκεῖ ὁ χρόνος τὸ προφυλάσσει
 Κ' ἐπιτυχάνει οὕτω ν' ἀρπάσῃ
 'Αθανασίαν σεμνὴν αὐτός,
 Οὕτως ἐπάνω ὠραίου φύλλου
 Γράφων τὴν τύχην σου τὴν πικρὰν
 'Ως εἰς τὸ στῆθος λευκοῦ σπονδύλου
 Ζωὴν νὰ ζήσω εἴθε μακράν.

II.

Σύννοους ἀνέρπων καὶ ἀταράχως,
 Τῆς 'Ακροπόλεως εἶν' ὁ βράχος
 'Η χάρα γέροντος πελαιοῦ,
 Ναί, οὐρανόφρων χάρα τιτᾶνος
 'Απὸ μαρμάρων φοροῦσα κράνος
 Καὶ τὴν σοφίαν ἐντὸς ναοῦ.

Οὕτως, 'Ακρόπολις, σὲ ἡγάσθην,
 Παρθενών, οὕτω σὲ ἐφκντάσθην
 'Ως τὴν ἀκρόπολιν τοῦ νοός.
 'Αλλ' ὡς ὁ γέρον πελίμπυς μένει,
 Χωρὶς νοῦν ἔμειναν τὰ τεμένη
 Καὶ ἔνδον ἔφυγεν ἡ θεός.

Ἐφυγε μόλις προσεῖδε πέραν
 Φωτὸς προκήρυξιν λαμπροτέραν
 Καὶ τὴν σημερινὴν τοῦ Ἀληθοῦς,
 Κ' εἰς τοῦ Βοσπόρου τὸ θάλλον κύμα
 Λαμπρὸν Σοφίας ἤγειρε βῆμα,
 Λατρείας θείας καὶ ἐμβριθοῦς.

ὦ, σύγγνωθί μου ὁμως, Φειδία !
 Σὲ ἡ ἐκθρέψατα πάλαι θρησκεία,
 Θρησκεία ἅμα καὶ τῆς Σαπφοῦς,
 Ἦτον μεγάλη, μεγίστη ἦτον
 Διὰ Ἐρώτων καὶ τῶν Χαρίτων
 Παρκαγαγοῦσα τόσους σοφοὺς.

Ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ κρατήσω
 Νοὸς πλημμύραν . . . Πετῶ ὀπίσω
 Καὶ εἰς ἡμέρας φθάνω κλεινάς,
 Καὶ εἰς ἡμέρας μεγάλας φθάνω
 Ὅποτε μ' ἄστρα ὅσα κ' ἐπάνω
 Ἐθελλ' ἡ πόλις τῆς Ἀθηνᾶς.

Καὶ ὡς εἰς κόσμους ὀνείρων τρέχω
 Καὶ μὲ δακρύων ροὰς μου βρέχω
 Ἄστυ, τὸ ἀνθεμον τῶν ἐθνῶν
 Καὶ ἐν ἐκστάσει πίπτω ἡπίρῳ
 Κ' ἔμφοβα στρέφω ὄμματ' αὐτῷ
 Μήπως πλανῶμαι εἰς οὐρανόν.

Ἑορτὰς βλέπω καὶ πανηγύρεις,
 Καλλιστεφάνους βλέπω τριτήρεις
 Καὶ ἅμα νίκης χρυσοφαεῖς
 Παντοῦ ἀκούω λαμπροὺς παιᾶνας,
 Δὲν βλέπω ἀνδρὲς ἀλλὰ τιτᾶνας
 Κ' ἐξαλλὰ κἀλλη ἀλλης ζωῆς.

Ἄς ἡδυνάμην νὰ ἐνσπρκώσω,
 Ὡς Πυγμαλίων νὰ ἐμψυχώσω
 Ἴνδολμα θεῖον καὶ φωτεινόν
 Καὶ μίαν ὥραν νὰ ζήσω, μίαν
 Στιγμὴν νὰ λάβω τὴν θεσπεσίαν
 Καὶ ὑπερτάτην τῶν ἡδονῶν !

ὦ ! τοὺς προγόνους μου νὰ φιλήσω,
 Ὅμήρων πρόσωπα ν' ἀτενίσω,
 Τοὺς Εὐριπίδας καὶ Σοφοκλεῖς
 Καὶ μὲ τὸν Φαίδωνα τοῦ Σωκράτους
 Ν' ἀκούσω λόγους ἐνθεωτάτους
 Καὶ νὰ θαυμάσω τοὺς Περικλεῖς.

Ἀλλὰ ποῦ τρέχεις, ὦ φαντασία ;
 Μάτην πυρώδης πάλλεις καρδίᾳ
 Καὶ τὰς ἀγκάλας τείνεις θερμὰς !
 Ὅ,τι παρῆλθε τῶν ἀνθρωπίνων
 Δὲν θ' ἀναζήσῃ πώποτε κλίνων
 Εἰς τῆς ἀγάπης μας τὰς ὁρμάς.

Προχθεὶς πατέρᾳ ἐγὼ γενναῖον
 Εἶδα ν' ἀφήσῃ τὸν τελευταῖον
 Ἐπὶ τὰ χεῖλη μου ἀσπασμὸν,
 Καὶ εἰς κραυγὰς μου ἀγωνιώδεις,
 Καὶ εἰς προσκλήσεις μου μανιώδεις
 Δὲν εἶπε λέξιν, οὐδὲ σπασμὸν . . .

Μόνον τὸ ἔαρ καὶ ὁ Φοῖβος μόνον
 Ἐπανατέλλουσιν ἀπ' αἰώνων
 Ὅτι εἶνε ἔργα Θεοῦ αὐτά·
 Ἀλλ' εἰς τοῦ χρόνου τὸ ρεῦμα πᾶσα
 Ἐρρὺ ἢ πάλαι ζωὴ ἐκπτᾶσα
 Μὲ τόσα θάμβη περικλυτά.

Εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῶρκα, οἶμοι !
 Ἀνάβα μόνον, ψυχὴ πενθίμη,
 Καταφιλοῦσα πόλιν νεκρῶν
 Καὶ εἰς τὸν χάρτην ἃς ζωγραφήσης
 Ὅσα ἐπόθεις νὰ ἀντικρύσῃς
 Ὡς εἰς ὠραῖον πάλαι καιρόν.

Ὅλ' ἡ Ἀκρόπολις αὕτη ἐν θεῖον
 Ναῶν ὑπῆρχε πολλῶν μουσεῖον,
 Στοά ποικίλη ἦτο θεῶν,
 Καὶ ὅμως ὅλον τὸ μεγαλεῖον
 Αὐτὸ δὲν ἦτο μάρμαρον κρύον
 Ἀλλὰ ἐκπλήττον καὶ μειδιῶν.

Τῶν Προπυλαίων τῶν πενταπύλων,
 Τῶν Προπυλαίων τῶν πολυστήλων
 Χαῖρε, ὦ κόσμος πολυτελής !
 Στλεγγίς τῶν ὅλων ἐδῶ μνημείων,
 Τοῦ Μνησικλέους ποίημα θεῖον
 Μὲ στίχους στήλας περικαλλεῖς.—

Ἴδου τὸ τέθριππον τὸ ὠραῖον.—
 Οἱ ἀνδριάντες ἰδοῦ γενναίων
 Τυραννοκτόνων τῶν Ἀθηνῶν—
 Ἐκεῖ ναῖσκος Ἀπτέρου Νίκης,
 Εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀμφιλύκης
 Λάμπει ὡς ἄστρον ἰωθινόν.—

Ἴδου αἱ Χάριτες τοῦ Σωκράτους·
 Μὲ δσὴν τέχνην τοὺς ἀθανάτους
 Λόγους ὠμίλει, καλλιτεχνεῖ.—
 Τοῦ Διοδώρου, νά, καὶ τοῦ Γρύλλου
 Οἱ ἀνδριάντες, καὶ τοῦ Κρησίλου
 Ὁ ἥρωες, ὅστις θνήσκων ὄκνει.

Νὰ τῆς Προμάχου τὸ κολοσσάϊον
 Ἄγαλμα. Τούτου ἔβλεπες πλέων
 Ἐκ τοῦ Σουνίου τὴν λοφίαν,
 Κι' ὅτ' ὁ Ἀλάριχος εἶδεν ὀρμήσας
 Ἐμφοβὸς ἔστη μακρόθεν, δείσας
 Μὲ ὄλην βάρβαρον στρατιάν.

Εἰς τὴν μορφήν σου ἀπετυπώθη,
 Ὡραῖον ἄγαλμα, κ' ἐνσαρκιώθη,
 Ἡ πολεμόφρων πάλκι Ἑλλάς,
 Ἀμαζῶν ἦτις ὁμοῦ καὶ Μοῦσα,
 Τὸ φῶς τῆς ἔρριπτεν εἰς τὰ Σοῦσα
 Καὶ εἰς τὸ σύμπαν κλέους βολάς.

Νίκης τεκμήριον λαμπροτάτης
 Ἦτις ἐχάρισε τὰ πτερὰ τῆς
 Εἰς ἔργον ἄριστον ποιητοῦ,
 Ἐκ τοῦ δουρείου ἐκείνου ἵππου
 Βλέπω προβάλλουσιν ἄνευ κτύπου
 Μορφήν ἀστράπτουσιν μαχητοῦ.—

ὦ, τὸ πολύμυθον Ἐρεχθεῖον!
 Τὸν Καλλιμάχου λύχνον ἐγκλείον
 Καὶ τὴν ἐλαίαν καὶ τὰ λμυρὸν
 Φρέαρ, καὶ ἄμκ τριζίνης βλήμα.
 Ἔδος Παλλάδος, Κέκροπος μνήμα,
 Καὶ ἀγαλμάτων θεῶν σωρόν.

Τὸ ἔνθεν μέρος ἀβρὰ στηρίζει
 Ἐξὰς παρθένων καὶ ἀντικρύζει
 Τοῦ Παρθενῶνος τὰς καλλονάς,
 Ὡς νὰ θαυμάζωσιν αἱ παρθένοι
 Τὰ ἀντικρύ των λαμπρὰ τεμένη
 Καὶ τὰς λατρείας τῆς Ἀθηνᾶς.

Τὰς Καρυάτιδας μιμηθῶμεν·
 Τὸν Παρθενῶνα ἅς θεαθῶμεν,
 Τὴν Ἰλιάδα τῆς γλυπτικῆς.
 Χαῖρε Καλλίκρατες καὶ Ἰκτῖνε !
 Τὸ ἀπαστρέπτον ἔργον σας εἶνε
 Ἀπάτης ἰνδάλμα ὀπτικῆς.

Ὅποια χάρις, κάλλος, λαμπρότης !
 Ὅντως μεγάλη ᾧκει θεότης
 Καὶ ὄντως ἦτο θεοῦ σκηνή.
 Κ' ἐὰν τὸν κόσμον ἰδῶ θελήσῃ
 Ποτὲ ἐν ἄστρον νὰ κατοικήσῃ.
 Ἐκεῖ τῷ εἶνε θέσις κενή.

Κ' εἰς τὸν Κιμῳώνειον προμαχῶνα
 Βλέπω τὴν νίκην εἰς Μαραθῶνα,
 Γίγαντομάχους βλέπω σκηνάς,
 Λαμπρὰ δωρήματα τοῦ Ἀττάλου.
 Κάτωθεν κλίνων μολπὰς παγκάλου
 Θεάτρου ἔχεις, θεὰς πτηνάς.

Πλὴν δὲν κρατοῦμαι νὰ εἰκονίσω
 Ὅσα δὲν φθάνω καὶ ν' ἀτενίσω , . .
 Μὲ πκραφέρει μέθη χρυσῇ,
 Καὶ ὑπὸ πρίσμα γλυκείας πλάνης
 Μορφήν καὶ πάλιν ἀναλαμβάνεις,
 Ὡ τῆς Παλλάδος ἄγαλμα σύ !

Πρὸ τῶν ὁμμάτων τῆς Ἀσπασίας
 Σ' ἐκαλλιτέχνησεν ὁ Φειδίας
 Κ' ἐκείνης ἦσο λαμπρὰ εἰκὼν,
 Ἐκείνης, ἥτις τοῦ Περικλέους
 Τόσους ἐμπνέει κόσμους ἐνθέους
 Μ' ἐν τῆς μειδίαμα μαγικόν.

Χρυσελεφάντινος ἦτον ὅλη
 Κρατοῦσα νίκην, ἡκτινοβόλει
 Καὶ ἦτο ρόδον ἐν ἡ Παλλὰς
 Ὡς εἰς δεσμίδα ἴου καὶ κρίνου
 Ναοῦ ἐπάνωθεν μαρμαρίνου
 Ἐπεσε καὶ ἔπесεν ἡ Ἑλλάς.

Ὡς προῖδοῦσα μαύρας ἡμέρας
 Εἰς χώρας ἔφυγ' εὐτυχεστέρας,
 Λιποθυμήσασα ἡ θεά,
 Κ' ἔμειναν ἄχροα τὰ τεμένη
 Καθὼς ἡ δύσις ὁπότεν μένη
 Δίχως ὁ Φοῖβος νὰ μειδιᾷ.

Καὶ οὕτως ὁμως πάλιν ὠρχίος
 Πάλιν ἐγείρεται κολοσσαῖος
 Καὶ πολυθελγητρός ὁ ναός,
 Καὶ μετὰ τῶσων αἰώνων πλήθη
 Φέρει ἀγάζοντα ἔτι στήθη
 Εἶνε τοιαύτη καὶ ἡ Ἡώς.

Ἄλλ' ἤδη βλέπεις δουλείας σκότη,
 Βλέπεις ἡ πόλις σου ὅτ' ὑπνώττει
 Καὶ μόνος μένεις, ὦ Παρθενών,
 Σύμβολον ὄντως ἀθανασίας,
 Καὶ ὁμοιάζων τῆς τρικυμίας
 Τὸν ἀγρυπνοῦντα ἔτι φανόν.

Φεῦ ! ἔνδον ποίους ὁμως καλύπτεις
 Καὶ ποίους, ποίους ἐντός σου κρύπτεις
 Ποῖαν ἀγέλην σκέπεις κτηνῶν ;
 Τὰ εὐγενῆ σου, ναι, τεμένη
 Ὅ πους τοῦ Τούρκου καταμιχίνει
 Τὴν καλλονὴν σου καταφρονῶν.

Εὐρῆκεν ἄσυλον τὰ λαμπρά σου
 Καὶ τὰ περιδοῖα μάρμαρά σου
 Καὶ ἤλθεν ἔρπων αὐτοῦ κρυβεῖς.
 Χάριν ἐκείνων ὅμως προστάτης
 "Οσοὺς ἐντός σου δικφυλάττεις,
 Νὰ ἐώραῖε, θὰ συντριβῆς.

Κακὸν τὸ τέκνον τοῦ Μουσουλμάνου
 Σπέρμα ἐχίδνης, πνεῦμα τυράννου
 Καὶ ἅμα στύγιος οἰωνός . . .
 Ἐκείνων ὅπλα κρύπτεις ἐντός σου ;
 Αὐτὰ θὰ ἦνε ὁ θάνατός σου,
 Θάνατος οἶμοι, ἐλεεινός !

III.

Τὴν Εὐρώπην ὁ Τοῦρκος τρομάζει,
 Καὶ ὁρμῶν μετ' ἀλκίμου στρατοῦ
 Αἶμα σπείρει καὶ στάκτην παντοῦ.
 Παντοῦ καίει καὶ σφάζει.

Καταιγὶς φοβερά καὶ ἀγρία . . .
 Καθεὶς ἔμπροσθεν πτήσσει αὐτῆς,
 Καὶ ὡς ἵππος σφριγῶν κ' εὐπετῆς
 Προχωρεῖ ἡ Τουρκία.

Εἰς τὸν χεῖμαρρον τότε ἐκείνον
 Εἰς τὸ στήθος του τάττει ἔμπρός,
 Καὶ νικᾶται αἰσχροῦ ὁ ἐχθρὸς
 Τὴν Εὐρώπην ἀφίνων.

— Μετὰ τόσων ἐθνῶν σωτηρίαν
 Ἀπ' αὐτῶν τῶν ιδίων, βαθαί !
 Σοβιέσκη, ὡς γέρας λαβὲ
 Τῆς πατρίδος δουλείαν !

Καθεὶς ἤδη τὸν Τούρκον ὑβρίζει
 Καὶ ἀπόντα αὐτὸν ἀπειλεῖ.
 Σταυροφόρους ὁ Πάπας καλεῖ
 Καὶ πιστοὺς συναθροίζει.

Ἡ πανούργος εὐθύς Ἐνετία
 Τὴν φυγὴν θεωρεῖ καὶ σιρτά,
 Καὶ τὸ θάρρος αὐτῆς ἀνακτᾷ
 Καὶ ἐγείρετ' ἀνδρεία.

Οἱ φιλόδοξοι ἔμποροι οὔτοι
 Ὡς ἐμπόριον εἶχον σφαγᾶς,
 Ὡς αἰτήσεις αὐτῶν προσταγᾶς
 Καὶ τὰ ἔθνη ὡς πλούτη.

Κτῆμα πρῶην αὐτῆς νὰ ἀρπάσῃ
 Τὴν Ἑλλάδα καὶ πάλιν ποθεῖ,
 Καὶ πρὸς τοῦτο στρατὸν παμπληθῆ
 Κατὰ Τούρκων συντάσσει.

Γερμανοί, Ἰταλοὶ καὶ Γαλάται,
 Ἄμα φθάνουσι Σκανδιναβοί,
 Καὶ θαρρῶν εἰς σκοπὸν εὐσεβῆ
 Ὁ καθεὶς προσκολλᾶται.

Τῆς μιγάδος πληθύος ἐκείνης
 Προχειρίζετ' εὐθύς ἡγεμῶν
 Ὁ γηράσας πιστῶς πολεμῶν
 Εὐγενὴς Μωροζίνης.

Μετ' αὐτὸν πολλοὶ εἶποντο τότε
 Τῆς Εὐρώπης καλοὶ στρατηγοί,
 Ὡν ἡρνεῖτο ἡ πάτριος γῆ
 Νὰ βιώσιν ἱππόται.

Κ' ἐν τῷ μέσῳ χαρᾶς καὶ δακρύων
 Κ' ἐν τῷ μέσῳ παιάνων λαμπρῶν
 Ὁ στρατὸς τῶν συμμάχων ἀνδρῶν
 Ἐπιβαίνει τῶν πλοίων.

Μετ' ὀλίγας καὶ μόλις ἡμέρας
 Παραδίδετ' αὐτοῖς καὶ περᾶ
 Ἡ καλὴ τῆς Κορώνης φρουρὰ
 Διὰ μέσου μυχαίρας.

Ὁ στρατάρχης ἰαχὺς καταφθάνει
 Πολλὰς νίκας, πολλὰ κατορθοῖ
 Τὰς Καλάμας, ἰδοῦ, ἐκπορθεῖ
 Κ' ἐξυπνᾷ τοὺς ἐν Μάνη.

Ἄλλ' εἰς ὥραν μετέστη χειμῶνος
 Καὶ εἰς νότους δεινὰς ὁ στρατὸς,
 Καὶ ζητεῖ τῆς Ζακύνθου ἐντὸς
 Νὰ χειμάσῃ ἀπόνως.

Ἡ μητρόπολις ἄμ' ἀποστέλλει
 Ἐπικούρων ἀνδρῶν συνδρομάς,
 Καὶ βραβεῖα πολλὰς καὶ τιμὰς
 Εἰς αὐτοὺς ἀναγγέλλει.

Καὶ ὁ Κένιξμαρχ τῆς Σουηδίας
 Στρατηγός, τοῖς ἐδῶ προσφιλής,
 Τὰ ἡνία λαμβάνει σταλεῖς
 Γενικῆς ἀρχηγίας.

Τοῦ Μαίου ἐγέλων οἱ κρίνοι
 Εἰς τὴν γῆν τοῦ σεμνοῦ Σολωμοῦ.
 Καὶ ὁ στόλος τῶν Φράγκων ὁμοῦ
 Πρὸς ἀπόπλουν ἐκίνει.

Εὐθαρσῆς καὶ βαρὺς καταβαίνει
 Τοῦ καλοῦ Ναυαρίνου ἑμπρός,
 Καὶ ἰδοὺ ὁ δειλήμων ἔχθρὸς
 Ὑποχείριος μένει.

Ἐκπορθεὶ τὴν Μεθώνη συνάμα
 Ὁ στρατὸς τῶν μυρίων πιστῶν
 Καὶ ἐγγὺς τοῦ Ναυπλίου πετῶν
 Μεταφέρει τὸ δράμα.

Ποῦ λοιπὸν οἱ υἱοὶ τοῦ Προφήτου,
 Ποῦ τὰ στίφη θεοῦ φλογωποῦ ;
 Τοῦ λαμπροῦ Κωνσταντίνου μας ποῦ
 Οἱ λυσσώδεις ἔχθροί του ;

Εἰς τὴν Βουῆαν ὁ Τοῦρκος φρυάττει,
 Τὴν Εὐρώπην ἐκεῖ ἀπειλεῖ,
 Κ' ἐδῶ μόνον φρουρὰ παχυλὴ
 Τὴν Ἑλλάδα φυλάττει.

Καὶ λοιπὸν πανταχοῦ ὅπου φθάσῃ
 Ἡ τῆς Δύσεως αὕτη πληθὺς
 Ὡσεὶ παῖδας δειλοὺς κ' ἀπειθεῖς,
 Τοὺς ἐχθροὺς ὑποτάσσει.

Καὶ ἰδοὺ ὁ στρατὸς πάλιν ἤδη
 Εἰς ἀγῶνα κινεῖ καὶ λαμπρὸς
 Εἰς τὰς Πάτρας ὁρμήσας ἑμπρός
 Μάχην ἑνδοξὸν δίδει.

Κ' ἐν τῇ μάχῃ αὐτῇ ἀνεφάνη
 Νικητὴς ὁ τῶν Φράγκων στρατὸς
 Καὶ χωροῦσι μακρὰν καὶ ἐκτὸς
 Οἱ δειλοὶ Μουσουλμάνοι.

Χαιρετᾷ ἡ λαμπρὰ Ἑνετία
 Τοὺς ἱππότας αὐτῆς μὲ τιμάς,
 Ἀνεγείρει αὐτῶν προτομάς
 Ἡ δωρεῖται χρυσία.

Ἄλλ' οἱ Τοῦρκοι ἐκπέμπουσιν : Οἴμοι !
 Καὶ ὡς αὔρα χειμῶνος σφοδρὰ
 Τὰς ψυχὰς παγετώδης περᾷ
 Ἡ καλλίνικος φήμη.

Κ' ἐνῶ ὅλοι ἀγάλλοντ' οἱ Φράγκοι
 Ὁ ἐχθρὸς των ὀπίσω χωρεῖ,
 Καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ ὀχυροὶ
 Ἐν πολέμου ἀνάγκῃ.

Ὡς τὴν θύελλαν βλέπων εἰς νέφη,
 Εἰς τὴν φίλην αὐτοῦ φωλεάν
 Εὐπετὴς καὶ χωρὶς λαλιάν
 Ὁ στρουθὸς ἐπιστρέφει.

Καὶ οἱ Τοῦρκοι ἄθροοι ὁμοίως
 Εἰς τὰ φρούρια κλείοντ' εὐθύς,
 Καὶ ἐκεῖθεν ζητεῖ ὁ καθεὶς
 Νὰ παλαίτῃ ἀνδρείως.

Ὁ στρατάρχης εὐθέως συγκρίνας
 Τὴν γραμμὴν τοῦ πολέμου κρατεῖ,
 Καὶ τὴν Κόρινθον ἤδη πατεῖ
 Ἀπειλῶν τὰς Ἀθήνας.

Ἢδ' εἰς τάστυ τὸ τοῦ Περικλέους
 Ὅσοι ἔβασκον Ὀθωμανοί,
 Μὴ ὁ ξένος ἐχθρὸς των φκνῇ
 Ὀχυροῦνται ἐκ δέους.

Καὶ ὁ ὄχλος αὐτῶν ἀναβαίνει
 Εἰς τ' ἀνάκτορα τῆς Ἀθηνᾶς,
 Καὶ κρατῶν τοὺς ναοὺς ὡς σκηναί·
 Βεβηλοὶ τὰ τεμένη.

ὦ σκληρὰ, ὦ ἀγγίστροφος μοῖρα!
 Ἐκεῖ ὅπου κατῴκουσιν θεοί·
 Ἦδη Τοῦρκοι σκηνοῦσι σκαιοὶ
 Μὲ παμμίαρον χεῖρα.

Εἰς τὸ φῶς ἢ σκοτίᾳ εἰσέδω,
 Καὶ τὸ κρίνον ὁ σκώληξ πληγοῖ...
 Ποῦ ἀφίνεις, ὦ πάλαινα γῆ,
 Τὰ πατρῶά σου ἔδη!

IV.

Ἀπαλὸν λυκαυγὲς ἀνατέλλει
 Ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ Λυκαβηττοῦ,
 Καὶ κτυπᾷ ἡ ἀκτὶς εἰς τὰ βέλη
 Ἀναβαίνοντος θούρου στρατοῦ.

Ἀναβαίνει πυκνὴ καὶ πυρίνη
 Διὰ μέσου πυκνῶν ἐλασιῶν
 Ἡ πληθὺς τοῦ κλεινοῦ Μωροζίνη
 Εἰς τὸ ἄστρ' τὸ πάλαι θεῶν.

Χαιρετᾷ ὁ στρατὸς τὸ Θησεῖον,
 Χαιρετᾷ καὶ γοργὸς προχωρεῖ,
 Καὶ τὸ βλέμμα ἐγείρει μεθύων
 Καὶ ἐπ' ἀλξίεις χρυσᾶς θεωρεῖ.

ὦς θερμὸς ἐραστῆς ἐρωμένην
 Μετὰ χρόνον πολὺ ἀπαντᾷ,
 Τὴν Ἀκρόπολιν ἐγειρομένην
 Ἀναβλέπει καθεὶς καὶ σκιριᾷ.

Χιονώδης αὐτὴ καὶ μεγάλη
 Μειδιᾷ εἰς τὸν Φοῖβον χυτὸν
 Καὶ φιλοῦνται ἐνἀμιλλα κάλλη
 Δύο ἔργων, Θεοῦ καὶ θνητῶν.

Πλὴν νεκροῦ ὡς πενθίμη σινδόνη
 Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν τῶν Μουσῶν
 Ἡ δουλεία ἀπλουῖται καὶ μόνη . . .
 Μάχυρη στάκτῃ μετὰ τὸν πυρσόν.

ὦ, σωρὸς ἐρειπίων καὶ μόνων !
 Ἡ πατρίς τῶν Ἑλλήνων αὐτὴ ;
 Ποῦ ὁ κόσμος, Θεέ, τῶν προγόνων ;
 Σκελετοί, σκελετοί, σκελετοί ! . . .

Τὴν ἐπαύριον μάχης μυρίων
 Τῶν γενναίων ὅστ' ἀπκνέτῃς,
 Καὶ τὸ ἄφωνον ἤδη παιδίον
 Τὸ χθὲς φλέγον ἂν ἦν' ἐρωτᾷς.

Ἐδῶ κεῖται νκὸς ἐρριμμένος,
 Ἐκεῖ στήλῃ μονήρης θρηνεῖ·
 Ἀνδριάς τις, θεὸς συντριμμένος,
 Ἀγαλμὰ τι, θεότης γυμνή . . .

(Ἀτελές).

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Σκηνὴ ἀπάτης, γόητρον ὁ κόσμος καὶ ἡ φύσις·
 Ἄλλ' ἡ μαγεία λύεται τὸν κόσμον ἂν ἐγγίσσης.
 Εἶνε οἱ πόθοι τοῦ θνητοῦ χρυσᾶ τοῦ μύθου μῆλα·
 Τὰ θίγεις; Καταρρέουσιν ὡς φθινοπώρου φύλλα.

Τὰ πάντα ἄς ἤρατο

Χωρὶς τι ν' ἀπελάμβανεν οὐδεὶς μας ἐδῶ κάτω !

ὦ ὀφθαλμοί μου, στόματ' ὠραῖα τοῦ νοός μου,
 Χορτάσσετε τὰ πρόσωπα, τὰ θέλητ' αὖ τοῦ κόσμου,
 Χαρῆτε τὸ ἀπέραντον, τὴν χλόην, τοὺς ἀστέρας,
 Χαρῆτε τὸ πανόραμα τῆς ἀττικῆς ἡμέρας,

Ὡς ἐραστοῦ ἀγκάλη

Τὸ βλέμμα σας φιλόστοργον τὸ πᾶν ἄς περιβάλλῃ.

Δὲν μὲ ἐγείρει τὸν θνητὸν ὁ Φοῖβος, ἀνατέλλων,
 Ἡ δύσις μὲ παρηγορεῖ· αὐτὴ ἐγκλείει μέλλον.
 Καὶ πῶς πιέζεις τὴν ψυχὴν, ὦ δύσις τοῦ ἡλίου,
 Εἰκὼν μεγάλη φθίνοντος κ' ἐνθέρμου νεανίου !

Πομπῶδες ἄστρον δύνεις,

Φιλίππου δούλος, τοῦ θνητοῦ τὴν μοῖραν νὰ δεικνύῃς.

ὦ ὀφθαλμοί ταλκίπωροι, τὴν γῆν, τὸ πᾶν χαρῆτε
 Προτοῦ ὑπὸ τὰ χῶματ' αὐτοῦ τάφου κοιμηθῆτε,
 Προτοῦ σᾶς κλείσῃ μάρμακρον ὡς βλέφαρον θανάτου,
 Καὶ σᾶς βυθίσῃ εἰς σιγὴν καὶ πένθος ἡ σκιά του.

Ὑπὸ τῆς γῆς τὸ χῶμα

Τίς οἶδεν ἂν θά ἴδῃτε ; Νὰ βλέπῃ καὶ τὸ πτώμα ;

Ἐρῶν καὶ βλέπων ἔλθετε θερμὰ νὰ σᾶς χορτάτῃ,
 ὦ ἀδελφοί μου, αὔριον φοβοῦμαι μὴ σᾶς χάσῃ . . .

Ναί, τρυφερὰ μητέρα μου, μ' ἐγέννησες καὶ ὁμῶς
Θὰ χωρισθῶμεν. Τοῦ Θεοῦ εἶνε αὐτός ὁ νόμος

Ἐλθε νὰ σὲ φιλήσω.

Καὶ φίλει, φίλει με προτοῦ μ' ἀφήσης καὶ σ' ἀφήσω.

Εἰς ὕπνον δίχως ὄνειρα ποῖος γνωρίζει, οἶμοι !

Ἄν ἡ ψυχὴ δὲν σβύνεται, ὁ ὀφθαλμός, ἡ μνήμη,

Καὶ ὡς εἰς ὕπνον κλείεται τὸ ὄμμα μας καὶ θνήσκει,

Μὴ ἡ ψυχὴ ὡς ὕπνον τῆς τὸν θάνατον εὐρίσκη ;

Τίς τὸ γνωρίζει ; Μία,

Μία στιγμή βοᾷ : Οὐχί ! καὶ ἄλλη : Δυστυχία ! . . .

Ὡς νὰ ἐγήρασα, ἐδῶ νὰ σύρωμαι ἐκουράσθην,

Καὶ φεύγων γῆν καὶ σύννεφα τὰ πέραν ἐφαντάσθην·

Εἶν' εἰς τὸν ἄδην οὐρανός καὶ θάλασσα καὶ δάση ;

Ὁ Φοῖβος τὰς ἀκτίνάς του κα' ἐκεῖ χρυσᾶς τινάσσει,

Τὸ ἔκρ καταβαίνει,

Καὶ κελαιοῦσι τὰ πτηνά, καὶ σείονται παρθένοι ;

Πόσον ὁ βίος πένθιμος κα' ἐκεῖ τοῦ Παρλαδείσου,

Ἄν ἀσωμάτους ἀπαντᾶς γνωρίμους προσφιλεῖς σου,

Καὶ ἀδελφὸν νὰ μὴ γελᾷ, νὰ χαίρῃ ἡ μορφὴ του,

Ἄλλ' ὡς ψυχὴν, ὡς φάσμα τι, ὡς προσευχὴν λευίτου !

Πατέρα μου, φοβοῦμαι

Νὰ σ' ἐπαινίδω φάντασμα . . . Ὡ πῶς, ὦ πῶς λυποῦμαι !

Φεῦ, πόσας εἶδα χάριτας, καὶ φίλους πόσους εἶδον,

Πόσας ἀνοίξεις δροσερὰς υἱῶν καὶ νεανίδων !

Ἔφαγ' ἡ γῆ τὰ κάλλη των τὰ ρόδινά των χεῖλη,

Καὶ οὐδαμοῦ τὸ σῶμά των ὡς ἦτο θ' ἀνκτεῖλη·

Δὲν θὰ τοὺς ἴδω πλέον !

Κι' ἂν ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, τὸ σῶμα θνησιμαχίον.

Ἴδε . . . Τὴν ἐρωμένην μου, ὦ ὀφθαλμέ, θεώρει·
 Εἶν' ἄγγελος ἐξόριστος ἢ προσφιλὴς μου κόρη
 Καὶ σφάζει τὴν πατρίδα τῆς εἰς τὸ γλαυκὸν τῆς ὄμμα·
 ὦ, βλέπε τὴν! μεθ' οὐρίον θά τὴν χαρῇ τὸ χῶμα,
 Καὶ ὅσον ἂν ἐλπίσης,
 Ἴσως, πτωχέ, πλεόν αὐτὴν ποτὲ δὲν θ' ἀντικρύσης.

Ἄ, σᾶς ἀφίνω. Χαίρετε, — πῶς θὰ τὸ εἶπω! — ὦ φύσις,
 Χαίρετε, πόλεις, χαίρετε, ἀνκτολαὶ καὶ δύσεις!
 Πόσοι σᾶς εἶδον πρό ἑμοῦ, καὶ θὰ σᾶς ἴδουν πόσοι!
 Περῶμεν, μᾶς μαγεύουσι πλὴν δὲν μᾶς ἀγαπῶσι . . .
 Καθεὶς ἐδῶ ὡς ξένος,
 Ξένος περὶ καὶ χάνεταί μωρὸς καὶ τεθλιμμένος.

II.

Κατέβ' ἡ νύξ. Πῶς δειλιῶ εἰς σιωπῶντα σκότῃ,
 Ὅπότ' ὡς εἰς μυστήριον ὁ κόσμος πᾶς ὑπνώττει,
 Κ' ἡ νύξ σοὶ φκίνεται βαθὺ καὶ ἐνεδρεῦον φάσμα,
 Καὶ μνημα ὁ οἰκίσκος σου, κ' ἡ φύσις πᾶσα χάσμα!
 ὦ σκότος, διαλύσου,
 Ὅτι θανάτου προσωπὸς εἶν' ἡ φρικτὴ μορφή σου.

Γλυκὺ ἐκεῖ ἀνέτειλεν ἓν ἄστρον, εἰς σκοτίας,
 Ὡς μετὰ θάνατον ἐλπίς λαμπρὰ ἀθανασίας.
 ὦ, τί νὰ ἦναι; ἡ ψυχὴ μὴ ἦναι τοῦ πατρός μου;
 Μὴ εἶνε φῶς νὰ ὀδηγῇ τὴν ἐκ τοῦ κάτω κόσμου
 Ψυχὴν ἀφιπταμένην;
 Ποίαν λαλοῦσιν εἰς ἡμᾶς τὰ ἄστρα εἰμαρμένην;

Ἑλλάς, ἀδάμας λαξευτὸς ὁ οὐρανός σου κλίνει
 Καὶ ἄστρα αἱ γωνίαι τοῦ, θαλίᾳ σμαραγδίνη·
 Τὸν οὐρανόν σου Μάιος ἀειθαλὴς καλύπτει
 Καὶ ἀντὶ ἀνθους ἢ φυτοῦ γλυκὺς ἀστὴρ προκύπτει.

—Καὶ ὁμως, ὦ φωστῆρες,
Ματαίως σᾶς ἰκέτευσαν, ματαίως τόσαι χεῖρες . . .

Ὡς ἄστρον, σᾶς ἠγάπησα, καὶ πόθον φέρω ἓνα
Ἐπάνω σας ὡς χρυσαλλίς πτερὰ ἀπηυδημένα
Νὰ ἀναπαύσῃ ἡ θολὴ καὶ ἄτονος ψυχὴ μου . . .

Εἰς τᾶνθ' ἂν τᾶστέρινα τῆς γαλανῆς ἐρήμου
Θανάτων ψυχὴ θὰ γίνω,
Μίαν στιγμὴν δὲν ἤθελα, στιγμὴν ἰδῶ νὰ μείνω !

Ἄν ἀποθάνω ! Ἄφιλος, ἀνέρκατος καὶ μόνος,
Φεύγων τὴν ἄδικον ζωὴν, κοιλάδα τοῦ χειμῶνος,
Πετῶ εἰς ἓν γλυκύτερον κατ' μυροβόλον κλῖμα·
Ἄλλ' εἶνε κόλπος μητρικὸς τὸ παγετῶδες μνῆμα ;
Ἐμπρός, ψυχὴ . . . ὀπίσω . . .
—Εἰπέ, Θεέ, θ' ἀναφανῶ ἂν ἄπαξ καταδύσω ;

III.

Μίαν ἡμέραν . . . ἡ αὐγὴ θὰ ἀνατείλῃ πάλιν,
Ἡ φύσις εἰς τὸν Μάϊον θ' ἀνοίξῃ τὴν ἀγκάλην,
Θὰ κελαδήσῃ τὸ πτηνόν, ὁ νέος, ἡ παρθένος—
Ἐγὼ πλὴν εἰς τὸ ἄπειρον θὰ εἶμ' ἀποθαμμένος
Καὶ θὰ κοιμῶμαι ὅπου
Ἴσως καὶ νῦν δὲν φαίνεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀνθρώπου . . .

ΤΗ: ΔΕΣΠΟΙΝΙΑΙ Β. Α.

Ὅταν μὲ καρδίαν πλήρη καὶ γαλήνης καὶ ἀκτίνας
Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς μνήμης ρίπτω κάποτε τὸ βλέμμα
Καὶ πλανώμενος ἡρέμα
Ἀνελίσσω φύλλα τόσα ὅσας ἄλλοτ' εὐφροσύνας
Ὡρας μόνον, μόνον ὥρας ἀπεγεύθην ἐν τῷ βίῳ,
Ποθινὰς εἰκόνας βλέπω καὶ σιωπηλὸς δακρύω.

Εἰς ἑνὸς ἀγγέλου ὁμῶς τὴν εἰκόνα γόνυ κλίνων
 Λησμονοῦμαι καὶ τὰς ἄλλας λησμονῶ ὡς ἐν μηχανῇ.
 Ροδαλὴ ὡς ἡ πρωία
 Ἡ μορφὴ παρθένου λάμπει εἰς τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον,
 Ὅλη χάρις καὶ ἀγνότης, ὅλη καλλονὴ καὶ μύρον . . .
 —Δεσποινίς, μὴ τὴν εἰκόνα ταύτην εἶδα εἰς τὴν Σῦρον ; . .

ΕΙΣ ΑΓΓΕΛΟΝ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΑ

Ἐκείνη ἣτις μ' ἐννοεῖ . . .

I.

Ἐχοιμῶμην δίχως μίαν
 Κἄν ὀνείρου ὀπτασίαν,
 Δίχως εἰς τινα καρδίζν
 Πικλὸν ἔνα νὰ κινῶ.

Ὅτε σ' εἶδα νὰ ἐγείρης
 Ὅφθελμοὺς ἐρώτων πλήρεις . . .

Ἐνθυμείσαι ;

Ὁ θυμῆρής

Ἐκτοτε πονῶ, πονῶ.

II.

ὦ, εἰπέ, εἰπέ με πταίει

Ὅστις ἤδη τόσον κλαίει,

Ὅστις φλέγεται καὶ ἐκπνέει

Καὶ ἐκπνέων συγχωρεῖ ;

Ἦ σὺ μόνη, σὺ ἐκείνη
 Ἄγγελος ὁμοῦ καὶ Φρόνη ;
 Ἦ στυχνὴ ψυχὴ σου κρίνει
 Καὶ ὁ χρόνος τιμῶρεϊ . . .

III.

ὦ, ἡ παιδικὴ μορφὴ της,
 Οἱ πελείας ὀφθαλμοὶ της,
 Ἦ γαλήνη, ἡ γλυκύτης—
 Ἦσαν πλάνη μικρά . . .

Τίς νὰ τὸ πιστεύσῃ !
 Γόγγυ

Ἐκλινε καὶ ἀνεφώνει
 Ὅτι πρὸς με πρεφρόνει
 Ἀπὸ ἔρωτος πυρά ! . . .

IV.

Μὰς προδίδει καὶ τὸ χεῖλος
 Τὸ λαλοῦν, φιλοῦν αἰμύλως,
 Μὰς προδίδει καὶ ἐρωτύλως
 Ὁ δακρύων ὀφθαλμός,

Μὰς προδίδει καὶ ἄν πάλλῃ
 Μεθ' ἡμῶν γυμνὴ ἀγκάλη ! . . .
 Ἦ εὐχὴ της εἶνε ἄλλη
 Καὶ πρὸς ἄλλον ὁ παλμός.

V.

Ἦρως τραγικῆς μανίας
 Θέλω μὲ πληγὰς χιλίας
 Νὰ σὲ θανατῶ, μὲ οἶα
 Συνκισθάνομαι σφαγὰς,

Ἄλλ' ὁμοῦ νὰ σὲ φιλήσω
 Καὶ νεκρὰν νὰ σ' ἀναστήσω
 Καὶ φιλῶν νὰ σοὶ μετρήσω
 Τὰς χιλιάς πρὶν πληγὰς.

VI.

ὦ συγγνώμην !

Ἄφες ἓνα

Ὅστις μὲ φλογώδη φρένα
 Βλέπει ἔνδον τεθραυσμένον
 Τόσα ὄνειρα χρυσᾶ....

Δὸς συγγνώμην εἰς ἐκεῖνον,
 Ὅστις μετὰ νύκτας θρήνων
 Εἰς τὸ φίλημά σου κλίνων
 Λησμονεῖ γλυκὺς τὰ σά.

TO APPHTON

Α'.

Ὁ, τ' ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται καὶ βλέπει ἡ καρδιά
 δὲν λέγει ἡ ἀνθρώπινος καὶ μικρολόγος γλῶσσα·
 οὐδέποτε ἡ γλῶσσά μας θὰ ἐναρθρώσῃ ὅσα
 καλύπτει ἡ ἀπέραντος τοῦ στήθους μας σκοτία.
 Εἰν' ἡ ψυχὴ ὠκεανός, καὶ εἰς αὐτῆς τὰ βάθη
 ὦ! πόσα, πόσ' ἀνώνομα περιδινούνται πάθη !

Ἐκστάσεις, προκισθήματα καὶ ὄνειρα καὶ τρόμοι,
 βυθίσεις πρὸς τὸ ἄγνωστον, ἐμβλέψεις εἰς τὸ μέλλον,
 τόσαι ὀρέξεις δαίμονος, τόσοι παλμοὶ ἀγγέλων,

ἀνέκφραστα παρέρχονται καὶ ἄγνωστα ἀκόμη.

Ὅλη τῶν ἄστρον ἡ πληθὺς ὀνόματα δὲν φέρει,
 καὶ ἀφανεῖς ἀδάμαντας πολλὰ κραιοῦσι μέρη.

Ὅποταν βλέπω τῆς χρυσῆς Ἀνοίξεως τοὺς κήπους,
 ὁπόταν μύσται μουσικῆς ἐνθέου κελαδῶσιν,
 ὁπόταν βλέπω ὄμματα γοργὰ νὰ μοὶ γελῶσιν,

ὦ! τί θὰ εἶπῃ ἔνδον μου ποίους ἀκούω κτύπους;
 καὶ ὅταν εἰς τὰ μνήματα τὰ βλέμματά σου ρίψῃς,
 τίς λέξις εἶπεν ἄπειρος τὰς σκέψεις σου, τὰς θλίψεις;

Ὅποταν δ' εἰς τὸ παρελθὸν ἐπαναστρέφῃς ἐνθους
 καὶ βλέπῃς τὰς ἐλπίδας σου, φύλλα ξηρὰ χειμῶνων,
 καὶ βλέπῃς, ὡς ἐξόριστος, Ἐδέμ ἐφθίων χρόνων,

τί λέγεις, τί; βυθίζεσσι ἐντὸς ἀρρήτου πένθους....
 καὶ ἡ Νιόβη, τέκνων τῆς τοσούτων στερηθεῖσα,
 κλαυθμοὺς δὲν εἶχε πρέποντας κ' εἰσὶν αὖ πτερωθεῖσα.

Τῆς φαντασίας τάλματα, τοὺς κλόνους τῆς καρδίας
 ἂν ἡ γραφίς ἐχάρκασσε, τὸ χεῖλος ἂν ἐλάλει,
 ἀστέρες πόσοι τηλαυγεῖς καὶ πόσοι κόσμοι ἄλλοι

εἰς τοὺς ναοὺς θ' ἀνέτελλον τῆς μεγαλοφυΐας!

ὦ! πόσοι, πόσοι Βύρωνες παρέρχονται ἡσύχως,
 καὶ δὲν ἠκούσθη ἄσμά των, καὶ δὲν ἐγράφη στίχος!

Δὲν θὰ ἀκούσῃς πώποτε, κόσμει βορβόρου, οἴμοι!
 τῶν ἀθανάτων τὰς πνοάς, τοὺς ὕμνους τῶν ἀγγέλων·
 ποτὲ φωνὴν δὲν ἄφητεν ὁ Φοῖβος ἀνατέλλων,

ἀλλὰ βροντᾷ τὸ σύννεφον καὶ ἡ μανταία φήμη.

Χαίρε σιγή ! ὑπέρτατον τῶν ἄστρον μεγαλείον,
τὸν Θάνατον καὶ τὸν Θεὸν σιωπηλοὺς ἐγκλείον.

Πολίτης ἦτο τοῦρανοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐπίτης,
ἀλλ' ἔπεσεν εἰς νήπιον θνητὸν μετεμψυχώθη,
καὶ τόσα συναισθηματὰ, τόσοι μεγάλοι πόθοι
εἶνε τὰ ῥάκη τοῦ Θεοῦ, τῶν ἄστρον ἀναμνήσεις,
ἡφαίστειον πλανώμενον ὀνείρων καὶ αἰσθημάτων,
ὦ ἄνθρωπε, ἀπόθανε τὰ στήθη συσπαράκτων !

B'.

Φεῦ ! ἔτι εἰς τοὺς στίχους μου, ἰδῶ οὓς ἀνακρούω,
τίς αἰσθημάτων ἔκλυσε τὸ στῆθός μου πλημμύρα !
καὶ μόλις, μόλις ἔγραψα ἐν' ἀμυδρὸν σπινθῆρα
ἀφ' ὅσῃν εἰς τὰς ῥένας μου πυρακτῆν ἀκούω.
Εἶν' ἡ καρδίᾳ ἥλιος, κρυπτὸς ὥς ἐν νεφέλῃ,
καὶ ἐπὶ τὰ χεῖλη μου ἀκτὶς ὁ λόγος ἀνατέλλει.

Πῶς νὰ τὸ εἶπω ! . . Ἄς κλεισθῶ εἰς σιωπῆς σημεῖα.
Μ' αὐτὰ λαλεῖ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ ἀπελπισία . . .

.
.
.
.

ΠΙΠΤΕΙ ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ . . .

A'.

Πίπτει τὸ φύλλον, πίπτουσι τὰ φύλλα, ὡς σινδόνες
Πολύπτυχοι καλύπτουσαι τῆς γῆς νεκρὸν τὸ σῶμα·
Ἦλθον τὰ νέφη, μέλαινα χειμῶνος χελιδόνες
Εἰς τοῦρανοῦ τὸ δῶμα.

Πτηνὰ καὶ μύρα φεύγουσιν ὡς ἡ κοιλὰς γυμνοῦται,
 Πρὸς λεύκην μόνον ὁ βορρᾶς ἡ κελαδεῖ ἡ κλαίει·
 Δίδυμον μνημα : ἔρημος καὶ θάνατος ἀπλοῦται,
 Ὅπου τὸ φύλλον χάνεται καὶ ὁ θνητὸς εἰσπλέει.

Ἡ δύσις φέγγει, ἔσθυσε τὸ μύρον τοῦ λειμῶνος . . .
 Οἱμοι, νὰ βλέπῃς νεαρός, ἀπὸ μικροῦ κοιτῶνος,

Εἰς ρέμβην ἀφειμένος

Τὸ ἄνθος νὰ φυλλορροῇ, ὁ ἄνεμος νὰ πνέῃ,
 Ν' ἀφίπτανται φιλέρωτες τρυγόνες κατὰ ζεύγη,
 Χωρὶς δειλὴ πλησίον σου νὰ θλίβεται πρῶτος,
 Νὰ σὲ φιλῇ περιπαθῶς, νὰ σὲ φιλῇ καὶ κλαίῃ !
 —Μὴ ἀποθάνω, φίλοι μου, καθὼς τὸ νέφος φεύγει ;

ὦ πένθιμον φθινόπωρον, φοβοῦμαι ! Σ' ἀτενίζω

Κ' εἰς τὰ λεπτά σου ρίγη

Μὲ τὰ γυμνά του δάκτυλα ὁ θάνατος νόμιζω

Πῶς ἐρευνᾷ τὰ στήθη μου, πῶς τὴν ζωὴν μου θίγει ! . . .

Βρέχει

Β'.

Ἄν ἀποθάνω, φίλοι μου, δὲν θέλω νὰ καλλύνη

Ἡ ἀτερπὴς κυπάριστος τὸ ἔρημόν μου μνημα·

Δὲν θέλω νὰ μὲ θρηνωδῇ, οὐδὲ νὰ μὲ βαρύνῃ

Μεγάλῃ λίθος, ἄσειστον τῆς εἰμαρμένης βῆμα.

Ἄνθη καὶ κλώνες στήσατε τοῦ τάφου μου ἐπάνω.

—Καὶ μὴ μὲ δάκρυα ταφῇ τοῦ ἄνθους τὸ κλωνίον

Ἀποῦ θὰ ἀποθάνω

Λήθη καὶ κόνει ὁ πτωχὸς ἅς σκεπασθῇ Ὀρίων . . . —

Ἐπάνω εἰς τὸ μνήμά μου, τὸ ἔαρ ὅταν φθάνῃ,
 Θέλω νὰ θάλλῃ στάχys,
 Ἐπιποθῶ καλλίβοτρυ κα' ἐν κλῆμα νὰ βλαστάνῃ :
 Νὰ καταβαίνει τὸ πτηνὸν ἀπὸ πλησίον ράχεις
 Νὰ κελιδῇ καὶ σύνχμα τὰς βότρες νὰ ραμφίζῃ,
 —Ἐγὼ νὰ δίδω τὴν τροφήν, αὐτὸ ὥδ' ας ν' ἀφίνῃ—
 Νὰ ἔρχεται καὶ πρόβατον τοὺς στάχεις νὰ θερίζῃ
 Κ' εὐγνώμον εἰς τὸν τάφον μου βελάσματα νὰ χύνῃ.

Θέλω καὶ ρόδα. Ἦθελα νὰ ἐλεῶ καὶ ἄμα
 Νὰ ἀναδίδῃ ἄρωμα τοῦ τάφου μου τὸ μέρος,
 Νὰ κλείῃ μὲ μειδίαμα τοῦ βίου μου τὸ δρᾶμα,
 Νὰ στέφεται ὁ θάνατος μὲ ρόδα, ὡς ὁ ἔρως·
 Κ' ἐκεῖθεν ἂν διέλθῃ τις ὠραία κόρη,—Λήθη
 Ἥτις καλεῖται δι' ἐμέ,—τὸ ρόδον ν' ἀποδρέπῃ,
 Καὶ νὰ κοσμήῃ τὴν κεφαλὴν μὲ τοῦτο ἢ τὰ στήθη,
 Ἄν τὴν ἐσπέραν εἰς χοροὺς τὰ βήματά της τρέπῃ.

Ἄ, τοῦ ἀπόντος φίλου της τὸ ἄνθος καὶ ἄς ζήσῃ
 Ὡς ἄλλοτε τὸ χεῖλός του πρὸς τὸ μειδίαμά της,
 Καὶ ὑπὸ φῶς φιλέορτον καὶ πάλιν ἄς κοσμήσῃ
 Ὁ ἔρως μου τὰ στήθη της καὶ τὸ ἀνάστημά της.
 Καὶ ἄς γελᾷ! ἄς χαίρεται, ἄς φέρεται εἰς ἄλλην
 Ἄλλου καὶ ζῶντος ἑραστοῦ καὶ νεαροῦ ἀκόμα

Ἐρωτικὴν ἀγκάλην . . .

Ἄν χαίρεται, θ' ἀγαλλιᾷ κα' ἐνὸς νεκροῦ τὸ χῶμα.

Γ'.

Υ. Γ. META MIAN ΩΡΑΝ

Ὅμως παρῆλθεν ἡ ὥρα τῶν νεφελῶν σκοτία,
 Καὶ ὑπολάμπει ἐνθερμος καὶ χρυσαυγῆς ἡ δύσις,
 Καὶ μὲ τὰ νέφη σκοτεινὴ παρῆλθε φαντασία
 Κ' εἰς τὴν ψυχὴν μου κελιδεῖ ὥδ' ἡ χαρὴς ἡ φύσις.

Ὑπὸ κιτρίας κλῶνας
 Πτηνὸν τινάσσει τὰ πτερὰ βάλλει ῥᾷδ' ἐϋθύμην,
 Καὶ δίκτυ ἄδαμάντινον δροσίζει τοὺς ἀνθῶνας.—
 Πῶς ἀναπνέω σύσσωμος, ὥς ἀσθενὴς ἂν ἤμην !

Ἡ φαντασία μας πλατὺ ἐν κάτοπτρον ἀπλοῦται.
 Οὕτω πολλάκις ἄνωθεν νέγρος περᾶ, καὶ κάτου
 Εἰς στίχους καὶ εἰς ρεμβασμοὺς βαθέως ἐντυποῦται
 Ἡ μέλαινα σκιά του.

Ἄλλ' ἔφυγεν ; Ἀνέπνευσας φιλόγελως καὶ χαίρων,
 Εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοὺς στεναγμούς σου κλείων,
 Καὶ ἀπορεῖ μεθαύριον σοφός τις, βλάξ τις γέρων,
 Πῶς κλαίεις γράφων, ἐν ὁδοῖς ὁ μηδαμῶς δακρύων.

LABOREMUS

ΙΩΑΝΝΗ Κ...

Ποιητῇ

I.

Γνωρίζω ποῖος μόλυβδος τὰ στήθη σου βαρύνει
 Καὶ ποῖον πῦρ οὐράνιον τεφρώνει τὰς στιγμὰς σου
 Κ' ἐγνώρισα τοὺς ρεμβασμούς . . . καὶ ποῖα ἡ ὁδύνη
 Ἄν ἐν ταύτῳ σὲ εἴπωσιν οἱ φρόνιμοι : Ἐργάσου.

Νὰ μὴ σὲ ἐννοῇ οὐδεὶς, καθεὶς νὰ σὲ χλευάζῃ,
 Νὰ φέρῃς ὡς παλλάδια κρυπτὰ τὰ ὄνειρά σου,
 Εἰς τὴν ὁδὸν ἡ τέθριππος « Ἐμπρός ! » νὰ σοῦ φωνάζῃ
 Καὶ νὰ σοὶ γράφῃ θεῖός τις ἀνίλεως : Ἐργάσου.

Κ' ἐν ᾧ πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπάνω πέτρας, σύννους
 Ἦ ἐπὶ λόφου χλοανθοῦς κρατεῖς τὰ βήματά σου
 Καὶ βλέπεις πέραν, ἔρμαιον εἰς λογισμοὺς πυρίνους,
 Οἱ ἄλλοι παρερχόμενοι σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Κ' ἐνῷ ὁ τάπης τῶν ἀγρῶν, τὸ πνεῦμα τῶν ζεφύρων
 Μὲ δέκα καὶ ὀκτὼ ζωᾶς πληροὶ τοὺς πνεύμονάς σου
 Καὶ ἄδεις ὅπως τὸ πτηνόν, τοὺς μύρμηκας οἰκτίρων,
 Οἱ ἄνθρωποι, ἀντίσθητοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Καὶ ἂν ὁ δῶν ἥλιος, τῆς λύκης ἡ μαγεία,
 Ἦ τοῦρκοῦ ἡ ἄβυσσος πλανᾷ τὰ ὄμματά σου
 Καὶ αἶρεσαι καὶ σβύννεται ἐν γλυκερᾷ μανίᾳ, —
 Οἱ ἄνθρωποι, ἀφρόντιδες, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Κ' ἐν ᾧ ἐμπρός σου ἔκτασις διέρχεται — παρθένος,
 Καὶ ὡς τρωθεῖσα κόπτεται εὐθύς ἡ λαλιά σου
 Καὶ μένεις χαίνων, κ' ἔμεινες ἐκεῖ συντετριμμένος, —
 Οἱ ἄνθρωποι, ἀνάλγητοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Εἰς κόσμους ἔτι φέρεσαι χρυσῶν ὀνείρων ἔνθους
 Κ' αἰσθάνεσαι, τυχλίπωρε, πολὺ τὸ αἰτήθημά σου,
 Ἦ αἰφνης κλίνεις ἀπελπισ ἐντὸς ἀβύσσων πένθους, —
 Κ' οἱ ἄνθρωποι, ἀτάραχοι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Καὶ ἂν τὸν κόσμον μελετᾷς καὶ τὴν πενίαν κλαίης
 Καὶ κλαίης τὸ ἐφήμερον παντὸς εἰς τᾶσματά σου
 Καὶ πένης φθίνης, ἀσφυκτῆς καὶ μόλις ἀναπνέης, —
 Οἱ ἄνθρωποι, φιλόανθρωποι, σοὶ λέγουσιν : Ἐργάσου.

Ἀγνώστων πόνων ναυαγὸς ἂν νωχελὴς πλανᾷσαι,
 Ἦν ἀπχυδᾷς καὶ πίπτωσι θερμὰ τὰ δάκρυά σου,
 Καὶ ὡς τι κῆτος, πλανηθὲν κάτω ἐδῶ, κτυπᾷσαι, —
 Ἦ ἀνοικτίρμων ἐπωδὸς πάντοτ' ἡ χεὶρ : Ἐργάσου.

Ἄλλ' ἂν ὁ Πλάστης ἔσπειρεν ἐντός σου, λέγεις, κάτι
 Καὶ διὰ θείων στίχων σου σωθῇ ποτ' ἡ Ἑλλάς σου
 Καὶ σπεύσῃ πᾶσα γῆς ψυχὴ ριελληνικωτάτῃ ;
 Αἰσχύλος σύ ; Θὰ εἴπωσιν ἄφες αὐτά : Ἐργάτου.

II.

Ἐργάτου, ναί. ὦ φίλε μου, γενοῦ αὐτόχειρ, σβύσου
 Καὶ θραῦσον ἀερόπληγα, ἀβροεπῇ κιθάραν
 Καὶ φάγε ἐν ἰδρωτί σου τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς σου !
 Τοιαύτην ἔδωκ' ἐφ' ἡμᾶς ὁ πλάστης τὴν κατάραν.

Ἐργάτου, ναί. Κατάστειλον τὰς πτήσεις τοῦ νοός σου,
 Μαστίγωσον τὰ στῆθός σου, ἐὰν ἀκόμη πάλλη,
 Μὴ βλέπῃς τᾶστρα τοῦρανοῦ, τὴν ἱριδα τῆς δρόσου, —
 Ἐμπρός. Τῆς ὕλης ἡ ζωὴ ἔχει φρικώδη κάλλη.

Ἐργάτου. Ἐνεκρώθησαν αἱ ὦραι τῶν Ἑλλήνων . . .
 Ἄν τὸν Σωκράτην ἔθαλπον τοῦ Φοίβου αἱ ἀκτίνες
 Γυμνόν, ἐξεθλύνθημεν ἡμεῖς, βλαστοὶ ἐκείνων,
 Καὶ εἰς τῆς αὔρας τὴν πνοὴν ριγοῦμεν ὥς οἱ κύνες.

Ἐργάτου. Ἄν τὸν Ὅμηρον ἐγέννησεν ἡ Χίος,
 Ἦκουον ἔπη κ' ἔδιδον τὸν ἄρτον καὶ εἰς τοῦτον,
 Τῶν Χίων ἄλλος σήμερον, ὦ φίλε μου, ὁ βίος . . .
 Ὡς Ὅμηρον ἀκούουσιν, ἄλλον τυφλόν, τὸν Πλούτον.

Ἐργάτου. Τὸ εἰδύλλιον τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος,
 Σκικιὰ ἡ τέχνη, τύραννος βρυγμὸν χειμῶνος ἄδων,
 Κατέφθειρε καὶ σήμερον ἐν μέσῳ τῆς κοιλάδος
 Ἀκούεταί ἀτμάμαξξ, ἀντὶ νυμφῶν δρυάδων.

Ἐργάσου. Βλέπεις τὰς σειρὰς αὐτὰς τῶν ἀνγκιτόρων,

Ἄς ἀνεγείρει ὁ χρυσὸς ὅπου ἂν βῆμα τρέπῃς ;
Μεθαύριον θὰ κλείσωσιν αἰθέρος πάντα χῶρον
Καὶ οὔτε κἂν ὀρίζοντα, ὦ ποιητά, θὰ βλέπῃς !

Ἐργάσου. Δύστηνε λαέ, κ' ἔτι μακρὰν θητείας,

Ἄν ἴδῃς που τῆς πόλεως κενὴν τινὰ γωνίαν
Ἐκεῖ εὐγνώμων ἀναπτε, ὡς εἰς ναόν, λυχνίαν . . .
Πτωχέ, τὸ πρῶτον μέγαρον, εἶνε ἀρχὴ δουλείας. —

Ἐργάσου. Τοὺς ἐγνώρισα ἐκείνους τοὺς σπουδαίους,

Ἐκείνους τοὺς σεμνοπρεπεῖς ἢ μὲ μορφήν γλυκεῖαν,
Τοὺς πρῶτους εἰς τὰ πρῶτιστα, τοὺς μηδαμῶς χυδαίους...
Ἄ, πῶς νοοῦσιν, ἄκουσον, αὐτοὶ τὴν κοινωνίαν :

Ἐργάσου. Ἐρπε, λάτρευε, κολάκευε καὶ σαῖνε

Περὶ χρυσοῦν τι εἰδῶλον, ὃ ἄρχοντα καλοῦσιν,
Ἐκεῖ κρατῶν θυμιάμα ὡς δοῦλος αὐτοῦ μένε
Καὶ σπούδασον πῶς λείχουσι καὶ μάθε πῶς μισοῦσιν !

Ἐργάσου. Πνῖγε τὸν θυμὸν καὶ μόνον ραδιοῦργει,

Πίπτε πρὸ τῶν τυράννων σου καὶ ἀσθενεῖς τυράννει·
Τὸν δρόμον τοῦτον, φίλε μου, ὅλ' οἱ τῆς γῆς πανοῦργοι
Ἐβιάδισαν καὶ ὤφθησαν ὡς Κεῖσαρες οἱ νῆνοι.

Ἐργάσου. Χαῖνε ἔκθαμβος ἐμπρὸς τῶν ἡλιθίων

Καὶ βλέπε ὅλα κάλλιστα ἀείποτε κ' ἐν πᾶσι.
Ἄλλοίμονον ἂν ἤθελες τὴν κεφαλήν σου σείων,
Ἄλλοίμονον ἂν ἤθελες πρὸ τοῦ κκοῦ μορφάσῃ !

Ἐργάσου. Τὰς θωπείας σου, τοὺς λόγους τῆς ἡμέρας,

Τὴν νύκτα μόνος, σιγηλός, ἀγρύπνει διαγράφων,
Ἀγρύπνει, ἄλλος ἄνθρωπος καὶ σκοτεινόν τι τέρας,
Παγίδας μηχανώμενος ἢ ἀνορύσσων τέφρον.

Ἐργάσου. Δός τὴν χεῖρά σου εἰς βδελυρῶν, φιλίαν,
 Βυθίτου εἰς ἐταιρισμούς καὶ εἰς ληστῶν ἀγέλην,
 Ἀπάτα, κλέπτε,—ὄπλα σου αὐτὰ πρὸς ἐργασίαν . . .
 Καὶ μὴ καλῆσαι ἄνθρωπος καὶ μὴ καλῆσαι Ἕλληνα.

Ἐργάσου. Βλέπεις τὴν αὐγὴν ἐκείνην τῆς ζωῆς σου,
 Πρὸς ἣν τὸ βλέμμα ἔτρεμες καὶ μόνον ν' ἀνεγείρης;
 Βλέπεις αὐτήν, τὸν ἄγγελον αὐτὸν τοῦ Παραδείσου,
 Λευκὴν ἡγεμονίδα σου ἐν πόθοις καὶ ὀνείροις;

Ἐργάσου.—Ἐδῶκαν αὐτήν εἰς κτῆνος λυσσαλέον
 Βιῶσαν μέσφ τῶν εἰρχτῶν καὶ τῶν καταγωγίων,
 Ἄνευ νοός, νεότητος, καρδίας . . . Ἐπὶ πλέον;
 Ἄνευ . . . υἱείας, φίλε μου!

—Τ' εἶχε λοιπόν;

—Χρυσίον.

III.

Ἄ, ὅχι· φιλελεύθερον ἂν ἔχης τὴν καρδίαν,
 Ἄνδρὸς ἂν ἔχης φρόνημα, ἀνδρὸς μεγάλῃ στήθι,
 Εὐρὲ ἀγνήν, χειρῶνακτος ἀκόμη, ἐργασίαν
 Καὶ μὴ φοβοῦ ἔάν μωροὶ σὲ εἴπωσιν εὐήθη.

Ὅπως ἐπλάσθης, πίστεως καὶ αἰσθημάτων πλήρης,
 Περί παντός ἐν ἵνδαλμα ἔάν λατρεύης κρεῖττον,
 Πρὸ τῆς Ἀνάγκης αὖριον τὴν πλάνην θὰ οἰκτίρης
 Καὶ ὥς τις ἄγγελος πεσὼν ἐμπρὸς θὰ ἴδῃς φρίττων.

Καὶ ἂν ἀπράγμων κ' ἤρεμος ἐν τῇ ἐκστάσει μείνης
 Νὰ εὖρῃς τρέχων καὶ ποθῶν τοὺς κόσμους τῶν ὀνείρων,
 Θὰ βρυνθῇς καὶ σὲ αὐτὸν ἐκ τῆς μικρᾶς γαλήνης
 Διστάζων ὥς ὁ Ἀμλετος καὶ κλικίων ὥς ὁ Βύρων.

Ἐργάζου, μόχθει, γέλασον, πληγώθητι καὶ κτύπα,
 Οὐδ' εἶν' ὁ βίος ὄνειρος πρὶν ἢ τις ἀποθάνῃ,
 Ἐκ τῆς ψυχῆς ἐκρίζωσον τὸν ρεμβασμόν, τὸν γῦπα,
 Διότι μόνος Ἡρακλῆς ὁ Θάνατος μ' ἐφάνη . . .

Γενοῦ μεσίτης, βουλευτής, δρομεύς, στοιχειοθέτης,
 Ναύτης γενοῦ, καμινευτής, βοσκός, ἀμαξηλάτης,
 Γενοῦ ἂν θέλῃς αὐλικός . . . ἀλλὰ μακρὰν μελέτης,
 Ἄλλὰ μὴ μείνης, πρὸς Θεοῦ, πιστὸς Μουσῶν ἐργάτης.

Οὐδ' εἶν' αἱ Μοῦσαι σήμερον χαρίεσσαι παρθένοι . . .
 Ἐὰν κατέλθῃ ἀληθεῖς πρὸς σέ τὸ φίλημά των,
 Ἀλλοίμονον! στέμμα πυρός ὁ βίος σου κερδαίνει,
 Στέμμα πυρός, ὡς Ἐρινὺς τὰ στήθη σου σπαράττον.

Ἡ ἐργασία . . . τῆς ζωῆς παραμυθία μόνη !
 Ὅταν τοῦ κόπου ὁ ἰδρὼς τὸ σῶμα περιδρέχῃ,
 Τοῦ βίου ἅγιον λουτρόν, τὸν βίον βαλσαμώνει
 Καὶ λησμονεῖς οἷον ἡ γῆ μοιραῖον δρόμον τρέχει.

Καὶ λησμονεῖς πῶς εἶν' ἡ γῆ χαρὰ τῶν ἡλιθίων,
 Πῶς μνημα ἔχουσι κοινὸν εἰς κλέπτης καὶ ὁ Γκαῖτε,
 Πῶς πλήττετ' ἡ Ἀλήθεια καθὼς λυσσῶν τις κύων,
 Καὶ πῶς οἱ Ῥότθοι γίνονται τῶν Ἀθηνῶν ἡγέται.

Ποσάκις νύκτα τῆς ὁδοῦ περὼν τὰς ἄκρας μόνος
 Εἶδα ἐργάτας κύπτοντας ὑπὸ θαμβήν λυχνίαν,
 Φρουρὸν καὶ μέλος ἔχοντας πνεῦμα ἡδὺ χειμῶνος
 Καὶ τὴν ἐργάτιδα αὐτῶν ἐζήλευσ' ἀγρυπνίαν !

Ἰδρὼς εὐώδης τῆς ψυχῆς, εἰς στέρνα πτωχῶν μῶνα,
 Πόσον ἡδεῖα, ζεῖδωρος καὶ εὐγενὴς ἐκείνη,
 Μετὰ ἐργώδη κάματον, μετὰ καλὸν ἀγῶνα,
 Ἡ τὴν ἀγνὴν συνείδησιν πληροῦσα εὐφροσύνη !

ὦ, τὰς ἀβράς ποιήσεις σου, χασμήματ' αὐτοῦ βίου,
 Δι' ἄλλους χρόνους ἄφρονον ἢ τεθλιμμένης καῦσον,
 Καὶ ὅπως ὁ Δημήτριος πρὸ τοῦ πικροῦ γομφίου,
 Ἐπάνω κόπων ταπεινῶν τὸ τάλαν στήθος θραῦσον.

Ἡ μὴ ἐκ τῶν ἁσμάτων σου κανεῖς συνεκινήθη ;
 Ἡ μὴ ἐκ τῶν ἐλέγων σου ὁ πλοῦτος κἄν λυπῆται ;
 Λαμπρὰς τρομώδης καίεσαι . . . καὶ περὶ σὲ ὡς λίθοι
 Οἱ πάντες ἐνωτίζονται, ἀλλὰ οὐδ' εἰς κινεῖται.

Τὰ ὀρφανά, τὸ ἔκθετον, τὸ δοῦλον, τὴν ἑταίραν,
 Τί ὠφελεῖ δίχως λεπτὸν ἢ λύρα σου ἂν κλαίῃ ;
 Μόχθησον, γείνου, εὐπλοῦτος καὶ μίαν κἄν ἡμέραν
 Ἀνοίγων τὸ βαλλάντιον, ἀντὶ ὧδ' ἑλπίς !

Βλέπεις ἐκεῖ τὸν ὄμιλον γειτόνων δυσθυμούντων ;
 Ἀκούεις παίδων οἰμωγὴν, ἥτις οἰκτρὰ ἐρράγη ;
 Καὶ βλέπεις ἄνδρα κάτισχον, πατέρα τῶν θρηνούντων,
 Ὃν δακνιστὴς συνέλαβε καὶ εἰς τὴν εἰρκτὴν ἀπάγει ;

Πεντὰς παιδίων σπεῖρεται περὶ τὰ γόνατά του,
 Κ' εἰς τοῦ οἰκίσκου τὴν φλιάν ἢ σύντροφος νεκροῦται,
 Ὡθεῖται ὁ ταλαίπωρος . . . καὶ χρωμα τοῦ θανάτου
 Εἰς τὸ τρυκίζον χεῖλός του, εἰς τὴν μορφὴν ἀπλοῦται.

Σιγᾷ τὸ πλῆθος καὶ οὐδεὶς χεῖρ' ἀρωγὸν ἐκτείνει,
 Στρέφει τὰ ὄμματα θολὰ ὁ τάλας καὶ κινεῖται . . . —
 Εἰς νέος τότε ἐνδοκρυς τὸν ὄμιλον ἀφίνει
 Καὶ παρ' αὐτοῦ τῆς ὀφειλῆς τὸ τίμημα μετρεῖται.

Κλαίει ὁ δύστηνος πατήρ . . . Τὰς χεῖρας τοῦ σωτῆρος,
 Τοὺς πόδας του ἀσπάζονται οἱ πάντες εὐφροσύνως
 Κ' ἐκ τῆς τοικύτης ἐορτῆς φεύγει γοργὸς ὁ ἥρως . . .
 ὦ φίλε μου, φαντάσθητι, ἂν ἦτο σύ — ἐκεῖνος !

Υ. Γ.—Φίλτατέ μου. Ἐπιστέλλων σοι τοὺς ἀνωτέρω στίχους γνωρίζω ὅτι θ' ἀνκρωνήσης, « Ἄλλ' ἡ πατρίς, ἀλλὰ τὰ φῶτα, ἀλλ' ἡ εὐκλεία ; Οἱ στίχοι σου οὗτοί εἰσιν ὑπεραπολιγία τοῦ ὕλισμοῦ. » Ἐχεις δίκαιον ἐν μέρει, διότι ἠλλείπει τὸ IV μέρος—Καὶ ὅπως ὅμως σοὶ στέλλονται, εἶνε « ἡ γνώμη μου ἐπὶ τοῦ παρόντος », ὅπως ἔλεγε πάνυ σοφῶς ὁ Φραγκλῆνος· εἶτα εἶνε στίχοι τῶν σήμερον Ἀθηνῶν, ὅπου τὸ θλιβερώτερον ἐρείπιον τῆς ἀρχαιότητος παρέμεινεν ἴσως τὸ « Λάθε βιώσας »· εἶτα εἶνε παραινέσεις φίλῳ πρὸς τὸ εὐδαιμόνως ζῆν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ὕλικῶς μόνον. Ἄλλ' ἐὰν καὶ μετὰ τὴν ὁμολογίαν μου ταύτην σείσῃ τις τὴν κεφαλὴν δυσπιστῶν, προσφεύγω τότε εἰς τὸ λόγιον ἐκεῖνο, ὅπερ ἔσωσέ ποτε τὴν ἱπποτικὴν αἰσχροτήτα ἐνὸς ἄννακτος, καὶ τοὶ δυσπιστῶν ἐὰν θὰ σώσῃ σήμερον τὴν εἰλικρίνειαν ἐνὸς στιχοῦργου :

Honni soit qui mal y pense.

Εἰς Λεύκωμα

Ἀχιλλεῦ Παράσχῳ

I

Κλείσε τὸ λεύκωμ', Ἀχιλλεῦ, τὸ λεύκωμά σου σχίσε·
Εἶναι πικρὸν, πολὺ πικρὸν ποτέ, χωρὶς ἐλπίδα,
Νὰ βλέπῃς εἰς τὸ παρελθὸν εὐέλπιδα σελίδα
Καὶ βλέπων εἰς τὸ λεύκωμα ζῶν νὰ ἐνθυμῆσαι.
Ἡ μνήμη, μνημα ἀνοικτόν, τὸν νοῦν ὀπίσω τρέπει,
Ἡ λήθη εἶνε ἡ ζωὴ· ἐμπρὸς ἡ λήθη βλέπει.

II

Σχίσε τὸ λεύκωμ. . . . Ἐν ᾧ, νευάγιον τοῦ βίου,
Φυλλολογῶν τὸ λεύκωμα ὡς περασμένους χρόνους
Θέλεις μετρεῖ τετράστιχα μ' ἀπηυδαμένους στόνους,
Θὰ σοὶ φανῶσιν ὡς πλευραὶ ἐντὸς κοιμητηρίου·

Τότε νεκροὶ ἴσως εἴμεθα οἱ φίλοι σου, καὶ ἴσως
Τὸν ἐν' ἂν μνημὰ ἔκρυψε τὸν ἄλλον σκέπει μῖσος . . .

Ι Ι Ι

Τὸ λεύκωμα! . . . Τεκμήριον τῆς λήθης μοι ἐφάνη.
Ναί. ξένοι ἐγεννήθημεν, ταχέως λησμονοῦμεν
Καὶ εἰς χαρτίον ἄψυχον νὰ σώσωμεν ποθοῦμεν
Πᾶν ὅ,τι θέλει αὔριον ἐντός μας ἀποθάνει.—
"Ἐν λεύκωμῳ εἶν' ἀληθές καὶ λέγεται Καρδιά."
"ὦ, εὐτυχῆς ὃν ἔγραψεν ἐκεῖ ἀγνὴ φίλῃα.

ΣΤΙΧΟΥΣ ΑΙΤΕΙΣ;

Ἐκ τοῦ Album τοῦ T. A. (')

I

Γνωρίζεις τὸν Ὠρίωνα; — Ὡς πύργυλος ὑψώθη
Ἐγγὺς τῶν ἄστρον. Τοῦ παιδὸς ἦσαν πολλοὶ οἱ πόθοι
Πολλὰ νὰ μάθ' ἠθέλησε.
Πρὸ τῶν ἀστέρων ἔκλαμβος καὶ ὑπερθεν τῆς σφαίρας
Ἡμῶν, πικρὰς διήνυσεν ἡμέρας καὶ ἐσπέρας
Καὶ τὴν ζωὴν ἠμέλησε.

(') Φίλτατε Βασίλειε! Ἄμα πληροφορηθεὶς τὴν προαγγελθεῖσαν ἔκδοσιν
τῶν Ἀττικῶν νυκτῶν τοῦ ἑλληνοφιλοῦς καὶ πολυδακρύτου ἡμῶν Σπύρου
ἀνεδίφησα τὸ τε κεκονιαμένον χαρτοφυλάκιον καὶ τὸ Album, ἔνθα ὑπάρχουσι
πρὸς με ἀπευθυνόμενοι στίχοι τοῦ ἀτυχοῦς Σπύρου, οὓς θεωρῶ πολύτιμα
δι' ἐμὲ καιμῆλια. Ἄλλ' οὐ μόνον οὗτοι καὶ αὐταὶ αἱ πρὸς με περὶ δικα-

Ἀφίνων τὰ βιβλία του, τὰ φρόνιμα, βιβλίον
 Τὸν οὐρανὸν ὑπέλαβε καλλίτερον, καὶ κλείων
 Πρὸ τῆς χαρᾶς τὰ ὄμματα,
 Εἰς τᾷπειρον εἰσέδυσε νὰ λύσῃ καὶ νὰ μάθῃ
 Τοῦ τάφου τὸ μυστήριον, τῶν καρδιῶν τὰ βέθη,
 Τοῦ οὐρανοῦ τὰ δώματα.

Ἀνοίγεται παρένθεσις . . . Ὁ τλήμων ἐλυπεῖτο
 Ὅπου οἱ πάντες ἔχαιρον καὶ σύννουσ' πάντοτ' ἦτο,
 Καὶ τὰ λοιπὰ. Ἡσθάνετο.
 Τὸν Βύρωνα. Ἀλγῶν, βραδύς, ρεμβός, δειλὸς καὶ μόνος
 Ὡς ὄνειρον παρήρχετο, ὡς φύλλον τοῦ χειμῶνος,
 Κ' εἰς ὄνειρα ἔχάνετο.

στικῶν ὑποθέσεων ἐπιστολαί του μοὶ ἀναπαριστῶσι πολλάκις ζῶντα ἐνώπιόν μου τὸν ποιητικώτατον καὶ εὐφυέστατον Σπύρον· διότι οὐδέποτε καὶ πρὸ τῆς ξηροτέρας δικηγορικῆς συνεννοήσεως ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ τὴν ἑзоχον αὐτοῦ ποιητικὴν φύσιν.

«Ἀναδημοσιεύων τὰ δύο ταῦτα ποιήματα τοῦ πολυδακρύτου ἀδελφοῦ, ἅπερ ἀντιγράφω πιστῶς ἐκ τοῦ λευκώματός μου, συνόδευσέ τα διὰ τῶν ἐξῆς σημειώσεων.

»Τὸ πρῶτον ἔγραψεν ἐπὶ ποδὸς ἐν Σύρῳ μετὰ ἐκδρομὴν εἰς ξηρὰν καὶ ἄγονον ἑζοχὴν τῆς νήσου. Μόλις ἐπανήλθομεν ἐκ ταύτης καὶ ἀνεπαυόμεθα ἐν τῇ Λέσχῃ, ἔνθα περὶ τὰ ὥτά μας ἐβόμβουν στερεότυποι περὶ βαμβακίων καὶ τόκων καὶ δερμάτων ὁμιλίαι.

— «Δὲν ἀπεβλακώθης ἀκόμη; μοὶ λέγει ἐγερθεῖς· δύο μῆνας ἂν μείνω ἐν-
 ταῦθα γίνομαι ἡλίθιος. Δός μοι ἀέρα, δός μοι ὀρίζοντα, δός μοι μίαν ἀττι-
 κὴν ἐσπέραν, φέρε μοι κοινωνίαν ἀθηναϊκὴν, ἄλλως φεύγω ἀμέσως κολυμ-
 θῶν. Εἰς μάτην ζητῶ ἐνταῦθα ἀφορμὴν μεγάλῃς τινός, ἢ εὐγενοῦς συγκι-
 νήσεως. Ἄ! ἰδοὺ διὰ τί οἱ Σύριοι, κατὰ τὸν Ὅμηρον, ηὔτοκτόνουν βαρυ-
 νόμενοι τὴν μακρὰν ζωὴν... Οὕτω χαριεντιζόμενος καὶ εὐφρολογῶ, ἤρ-
 χισε γράφων αὐτὸ τοῦτο ἐπὶ ποδός· ἀφοῦ δὲ τὸ ἔγραψε— «Λάβε, εἶπε, τὴν
 εἰκόνα μου, οὐχὶ κατασκευάσμα φωτογράφου, ἀλλὰ τῆς χειρὸς μου. Τὸν
 Σπύρον τὸν δικηγόρον γνωρίζεις καλὰ, ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίσῃς καὶ

Πλὴν μάτην. Ὅπως τὸ πτηνὸν ἐντὸς στενοῦ κλωβίου,
 Τὰς πτέρυγας τοῦ ἔθραυεν εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ βίου.
 Καμμί' ἀπελευθέρωσις!
 Τὸ κύμα σδύν' εἰς τὴν ἀκτὴν, ἥ δὲ ἡὼς προβᾶσα
 Δύει ὡς βλάξ· καὶ σταματᾷ πρὸ τοῦ ἀγνώστου πᾶσα
 Καρδίας ἀναπτέρωσις.

II

Ἐκτοτ' ἐλύθη τοῦ θνητοῦ Ὠρίωνος ἡ πλάνη . . .
 Ὁ ἔμμουσος ἀπέθανεν, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἐφάνη
 Ἐπὶ τῆς ὕλης σήμερον.
 Καί, ὅπως νυῖς μετὰ μακρὰς τρικυμιώδεις μοίρας,
 Εἰς τὸν λιμένα ἔρριψε τῆς φίλης τοῦ ἀγκύρας,
 Λιμένα τόσον ἤρεμον!

τὸν Ὠρίωνα! »... Καὶ μοὶ παρέδωκε τοὺς ὥραίους τούτους στίχους, γελῶν τὸν πολυσήμαντον ἐκεῖνον ὁμηρικὸν γέλωτά του.

»Σημείωσον ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ Σπύρος ἡγάπα καὶ ἐξετίμα τὴν καλὴν Σῦρον, ἣν ὠνόμαζε φιλεργὸν μέλισσαν, μὴ ἐνοχλουμένην ἀπὸ κηφῆνας, ὡς ἀλλαχοῦ. Ἐλυπεῖτο διὰ τὸ ἄμουςον καὶ μέχρις ἀναληθείας φιλήσυχον τῶν κατοίκων καὶ τὴν περὶ ἀνούσια παίγνια καθημερινὴν ἐνδιατριβὴν τοῦ ὥрайου φύλου. »Εἶνε ζήτημα, μοὶ εἶπεν, ἂν πρέπει νὰ προτιμᾷ τις τοὺς φιλεργοὺς καὶ προνοητικοὺς τούτους μύμηκας τῶν ἐν Ἀθήναις αἰεὶ ἁδόντων τεττίγων. Ὅπωςδὲποτε καὶ ἂν ἑκατομμύρια προσφέρῃ τοῖς κατοικοῖς ἡ μικρὰ αὐτῆς Καλλιφορνία, ἃς λείπουν καὶ ταῦτα, ἂν πρόκειται νὰ ζήσω ἰσοβίως ἐντὸς πληκτικοῦ χρυσωρυχείου». Ἠγάπα δὲ καὶ ἐξετιμᾶτο ὑπὸ πλείστων ἐνταῦθα συναδελφῶν καὶ φίλων· οὐχὶ δὲ ἀπαξ ἐχειροκρότησεν ἡ πόλις τὰ ὥραϊα δράματά του».

»Ἐτέραν ἀφορμὴν συγχινητικῶν ἀναμνήσεων τοῦ ποιητοῦ ἔχω καθ' ἡμέραν τὴν ἐνταῦθα Σχολὴν τῶν ἀπόρων Παίδων, ἧς τὴν σύστασιν ὀφείλω κατὰ πολὺ αὐτῷ· διότι αὐτὸς σχῶν τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συστάσεως τοιούτων Σχολῶν με παρεκίνησε ὅπως ἐνεργήσω τὴν σύστασιν καὶ ἐνταῦθα τοιαύτης Σχολῆς, ὅπερ καὶ κατώρθωσα, ἐνθυμούμενος τὴν ἱερὰν ἐκείνου ἐντολήν. Ἀτυχῇ Σπύρο, πόσα περιέκλειεν ἡ μεγάλη καὶ ἐλληνικωτάτη καρδιά σου!»

Τ. Δ. Α

Αὐτοῦ λοιπὸν προσήραξεν ὁ προσφιλὴς Ὠρίων,
Καὶ τοῦ Πηγάσου καταβάς ἀνέβη τό'...

—Θηρίον!

Τὸ Album μὴ μου μίαινε!

—Λοιπὸν . . . ἵππεὺς εἰς τὴν ζῶν ἀπηύδα καὶ ἐπόνει,
Ἦδη πεζὸς δὲν ἀπκυδᾷ. Ἐν ἄστρον περιζώνει
Καὶ τὸ φιλεῖ . . . Ὑγίαινε!

ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΝ

Τιμολέοντι Ἀμπελᾷ

Συναδέλφω ἐν Μούσαις καὶ Πανδέκταις

Προχθὲς εἰς μίαν ἐξοχὴν τῆς Ἀττικῆς βαθεῖαν
Ἐγνώρισα ἔν' ἄγγελον, ὡς λέγομεν συνήθως
Οἱ στιχουργοί(*). Εἶχε γλυκύ, πλήρες γοήτρων ἦθος,
Τὴν νύκτα εἰς τὰ ὄμματα, εἰς τὴν ψυχὴν πρῶϊαν
Καὶ φεύγοντα μὲ ἔβλεπε, μὲ ἔβλεπεν...

Ἀκόμα

Στρέφω ἐκεῖ περίλυπος πόνου καὶ ἀγάπης ὄμμα.

Οὕτω περῶμεν ἡ ζωὴ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις,
Ἐν βλέμμα καὶ διήλθομεν, μίαν φωνὴν καὶ σθύνομεν,
Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤμην χθὲς, τὴν Σῦρον νῦν ἀφίνομεν.

(*) Ἐν τῷ πρώτῳ ἐξαστίχῳ, ὅπερ ὁ πολῦτιμος φίλος ἐδημοσίευσέ σου, εἶδον τὴν λέξιν στιχουργοί ἀντικατασταθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου διὰ τῆς λέξεως ἔμμουσοι. Νομίζω ὅτι ἀσκόπως δὲν ἀντικατέστησε τὴν μετρίοφρονα ταύτην λέξιν, ὁ εἰς ἰδέας καὶ καλλιλογίαν Κροῖσος, ἀλλ' ἀτυχῆς Σπύρος.

Καί αὔριον; . . . Τὸ αὔριον μὴ τάχα θὰ ὀρίσης;
 Οἱ στίχοι μου ἀπέπνευσαν. Ἄλλην ἰδέ σελίδα.
 Ἐγὼ παρῆλθον· οὕτω πῶς κ' ἐγὼ τὸν κόσμον εἶδκ.

ADIEU A LA POESIE

Ὁ Ὀδοιπόρος 'πέρασε . . .

(Π. Σοῦτσος).

Α'.

Ἀγνῶς ἂν τὸν κόσμον κάνεις ἀγαπήσῃ,
 καὶ δὲν ἀγαπήσῃ δεσπότης, χρυτοῦς,
 καθὼς τὸν σταυρὸν ὁ θεὸς Ἰησοῦς,
 αὐτὸς τὴν ζωὴν του σταυρὸν θὰ κερδήσῃ.

Ἠγάπησα, ναί! τοὺς ἀνθρώπους μὲ πόνον·
 κ' εἰς πᾶν φίλημά μου ἐδέχθην πληγὴν,
 κ' ἐφάνην θρηνῶν τὴν τλκλίπωρον γῆν,
 μεμψίμοιρος μόνον.

Τὸν νοῦν μου ἐθύθισα ἄνω καὶ κάτω,
 ὑβρίζων τὴν μοῖραν, πονῶν τοὺς θνητούς...
 Πλὴν τίς μ' ἀπεκρίθη εἰς γόους φρικτούς;
 Ὁ Πλάστης ἐσίγα, τὸ πᾶν ἐκοιμᾶτο.

Τὸ ὄμμα του ὅστις ἀγέρωχος τείνει,
 τὰ στήθη τοῦ Φοῖβου νὰ ἴδῃ ποθῶν,
 ἀντὶ φωτισμοῦ ἀμαυρώσεις παθῶν,
 τυφλὸς θάπομείνῃ.

Καὶ ὅστις τὸ σύμπαν ζητεῖ νὰ μαντεύσῃ,
νὰ μάθῃ τί εἶν' ἡ ψυχὴ, ὁ Θεός.
ἢ θέλει ἀμαύρωσιν πάθει νοός,
ἢ θέλει αὐτόχειρ τὸ ζῆν' ἀποπνεύσει.

Ἦ ἕξις κ' ἡ λήθη τὸν κόσμον διέπει,
κ' ὑπὲρ τὰ ἀνθρώπινα ὅστις χωρεῖ,
ὁ Πλάτων ἂν ἦνε, παιδίον ληρεῖ,
καὶ βλέπων τὰ ἄστρα, τὴν ἄμμον δὲν βλέπει...

B'

Καθὼς εἰς αἰῶνας βεβήλους ὁ μάρτυς
ἀπηύδα εἰς τέλος νὰ θηρομαχῇ,
κατέπεσες τῶρα καὶ σύ, ὦ ψυχὴ,
τῆς Μοίρας ἀντάρτις.

Ἄλλ' ὅχι ! ἀκόμη τὸ στῆθός μου πάλλει,
ἀκόμη πυρέσσει ἀκμαῖος ὁ νοῦς,
ἀκόμη ὀνείρους ποθῶ φωτεινοὺς
καὶ ἔνθεα κάλλη.

Καὶ ὅμως αἱ θεῖαι ἐκστάσεις εἰς μάτην,
εἰς μάτην ἐκεῖνοι οἱ τόσοι πηλμοί.
Φεῦ ! τῶρα μοὶ λέγει θανάτου στιγμή :
«Θνητέ ! εἰς σιγὴν νὰ χυθῇς βαθυτάτην».

Ἐγὼ σιωπὴν ; Καὶ τὰ χεῖλη νὰ κλείσω
ὁ λάτρις ἐγὼ τοῦ κελύφλου φλογερός ;
ὦ ! πῶς τὴν ἐστίαν τοσοῦτου πυρός
ἐντός μου θὰ σβύσω !

Θεέ ! ἀπὸ τῆνθη, τὰ ἄστρα, τὸ βλέμμα,
ὑπάρχουσιν ἄλλα ἐδῶ τιμαλφῇ ;
ἠρώτησα, κ' εἶπεν αὐτός : « Ἀδελφοί. » —
Ἄ ! τότε παγώσου πυρίπνοον αἷμα . . .

Γ'.

Κοιμοῦ, συμπαθῆς καὶ γενναία καρδίᾳ,
νεκρώσου, τῶν πόθων μου τόσῃ ὀρμῇ,
ἀγκάλη, ζωννῦσα τὸν κόσμον θερμῇ,
καὶ πέσε, τοῦ πνεύματος πτῆσις εὐρεΐα.

Ὑπῆρξα ποτέ. Νὰ πκρέρχωμαι τώρα.
Μωρός τότε ἤμην, καὶ ἤδη μωρός·
ἀλλ' ἔφλεγον τότε ; καὶ νῦν παγερός,
τοῦ βίου νὰ θέλω τὰ ἄδωρα δῶρα.

Τὸν ροῦν τὸν συνήθη τῶν ἄλλων ἀρχίζω·
κ' ἐγὼ μὲ τὸ σύμπαν κινουμαι μαζί,
ὡς λίμνη νεκρά τις τὸ στῆθός μου ζῇ,
οὐδέ τι ἐλπίζω.

Ἐνόησα πλέον ποῦ εἶμαι, ποῦ τρέχω·
μηδὲν καταλήγων εἰς μηδενικόν,
τὸν κόσμον ὡς γρίφον ἐδῶ κατοικῶν
τυφλῶς ν' ἀπολαύω, πολλὰ νὰ παρέχω.

Μ' ἐζύπνισεν ἡ ἡ τροπὴ μ' ἀποκτείνει ;
Δὲν κλαίω. Τὸ « λάθε βιώσας ! » ζωὴ
θεῶν· ἐδῶ κάτω τὰ πάντα βοή,
ἐν ᾧ εἰς τὰ ἄστρα σιγὴ καὶ γαλήνη.

Δ'.

Ἐδῶ εἰς τὸν φρουδὸν καὶ ἔνυλον βίον
ἄς τρέχ' ἡ ζωὴ μου ἐδῶ ὑλική . . .
Ὡ ! φίλει με, χεῖλος τῆς κόρης γλυκύ,
ἐν μέσῳ ἐρώτων, χορῶν, συμποσίων

Ἐρρέτω γερόντων ἡ φιλοσοφία,
ἔρρέτω μελέτη καὶ πλάτος σπουδῆς !
Ἀλήθεια μόνη — γυνὴ εὐειδής, —
τὰ ἄλλα βλακεία.

Δὲν θέλω μὲ οἶνους φροντίδας νὰ σθύσω,
ὁ νοῦς μου οἰνόπνευμα εἶνε, ἀρκεῖ·
Μὲ φίλημα θέλω ἀγκάλης γλυκῆς
ἐμὲ καὶ τὸν κόσμον ν' ἀπολησμονήσω.

Καὶ χαίρετε, κόσμοι ὠραίων ὀνείρων,
καὶ χαίρετε πάλιν, ὦ πόθοι χρυσοῖ,
ὦ χαῖρέ μοι, Μοῦσα γλυκεῖα καὶ σύ !
Τί ἔλαβ' ὁ Βύρων ;

Δὲν εἴμεθα ἄστρα τῆς γῆς ἐδῶ, οἴμοι !
ἀλλ' εἴμεθα πρόσκαιρα νέφη πυκνά,
καὶ ὡς ἐκεῖ ἐπάνω τὸ νέφος περνᾷ
περῶμεν, καὶ μένει βομβοῦσα ἡ φήμη.

Ἡ φήμη, ὦ μοίρας σεμνὴ εἰρωνεῖα !
ἡ φήμη τοῦ μνήματος κάτω χωρεῖ ;
Καὶ ἂν τ' ὄνομά σου τὰ πάντα πληροῖ,
χαρὰ οὐδεμία.

Ὅποταν τοῦ τάφου ὁ χοῦς σὲ σκεπάσῃ
κ' ἰδοῦ ἐν μαντεῖον, νεκρὸς ἅς εἰπῇ :
« ὦ πάτερ μου, πάτερ μου ! ζῆς ; » — Σιωπῇ, . . .
καὶ μόνον ἡ αὔρα τὴν κόνιν ταράσσει.

Ε'.

Ἐν μέσῳ κ' ἐνθέων προγόνων ἐπάνω,
ἐδῶ εἰς σωροὺς ἐρειπίων κλεινῶν
ἀντὶ ποτηρίου — χυτὰ ἐκφωνῶν, —
τὴν κόνιν θανόντων εἰς χεῖρα λαμβάνω :

« Ἐρρέτω γερόντων ἡ φιλοσοφία,
 » Ἐρρέτω μελέτη καὶ βέθο· σπουδῆς !
 » Ἀλήθεια μόνη, — γυνὴ εὐειδῆς —
 » τὰ ἄλλα βλακεῖ ».

Ο ΑΡΝΗΣΙΠΑΤΡΙΣ

Α'.

Καὶ τίς ὁ δοῦς βοήθειαν, καὶ τίς ὁ δοῦς χρυσίον
 ὁ Τοῦρκος γυναικόπαιδα αἰμοχαρῆς νὰ σφάξῃ,
 καὶ, συναγείρων τίγριδας καὶ συρφετοὺς δημίων,
 τὸν ἀτυχῇ Ἑλληνισμόν καὶ πάλιν νὰ σπαράξῃ ;

Σὺ μόνον, μαύρη κόλσις, εἶπέ τὸ ὄνομά του·
 χεῖλος θνητοῦ τὸ ὄνομα ἐκείνου μὴ προσφέρῃ,
 ἐκείνου, ὅστις ὤπλισε μέ μάχαιραν θανάτου
 τὸ χέρι τοῦ Ἀγαρηνοῦ, τὸ χριστομάχο χέρι !

Ἐν ᾧ ὁ κόσμος ἔβλεπε δακρυρροῶν καὶ φρίττων,
 τὴν λύσασιν τῶν δημίων μας αὐτὸς προσεβοήθει·
 εἶχε μορφήν ἀνθρώπινον, εἶχεν ἀνθρώπου στήθη,
 καὶ ἦτο, ἦτον . . . οὐρανέ !, ἐκεῖνος Ἕλληνας ἦτον !

Τί ; τί ; μητρὸς τὰ γάλατα ἐθήλασ' Ἑλληνίδος,
 καὶ φέρει εἰς τὸ στήθος τοῦ Ἑλληνικὴν καρδίαν ;

Εἶνε υἱὸς τῆς εὐκλειοῦς τῶν Ζωσιμῶν πατρίδος,
 καὶ ἐμυρώθη τοῦ Χριστοῦ τὴν συμπαθεῖ ὀρθοσκέαν ;

Ποτέ, ποτέ! Εἶν' ἐχιδνῶν τὰ σπλάγχνα σου σωρεία,
σπέρμα τῆς Χάμκως, σήμερον, ὦ πένθος! ἐγεννήθης,
γυνὴ δὲν σ' ἐγαλούχησεν, ἀλλ' οὔτε καὶ θηρία,
ἄφ' οὗ καὶ τὴν πατρίδα σου καὶ τὸν Θεὸν ἡρνήθης.

Τί σ' ἔκαμον, ὦ βάρβαρε! τὰ τέκνα, αἱ παρθέναι,
αἱ ἔγκυοι μητέρες των, οἱ γέροντες γονεῖς των,
καὶ ἡ ψυχὴ σου ἔδραμε φαιδρὰ κ' ἐρωτευμένη
νὰ ἐκμισθῶσῃ κατ' αὐτῶν τὰ στίφη τῶν ἀπίστων;

Πατὴρ δὲν εἶσαι; ἄνθρωπος δὲν εἶσαι; τίγρις εἶσαι,
καὶ μαχομένους ἀδελφοὺς ἀντὶ νὰ στεφανώνης,
ὁ "Ελῆν σὺ τοὺς "Ελληνας νὰ πνίξης προθυμεῖσαι;
— "Ω! πῶς κοιμᾶσαι οὐρανὲ, καὶ δὲν τὸν κεραυνῶνεις!

B'.

'Αλλ' ὄχι! ζῆθι, ὦ σκληρὲ κ' ἑλληνοφόνος, μέινε,
ἡμῶν τὸ κράτος νὰ ἰδῇς ἐμπρός σου ἀνατέλλον...

Ναί! ἡ ποινὴ σου ἀλγεινὴ κ' ὑπερφανή; θὰ ἦναι
φθίνει ὁ Τοῦρκος, εἰς ἡμᾶς προσμειδιᾷ τὸ μέλλον.

Καὶ ὅταν πλέον λείψανον κ' ἓνα ὀστέων σάκκον
θὰ σὲ ἀφήσῃ ἡ ψυχὴ, πρὸ τοῦ Κριτοῦ χωροῦσα,
ὅταν σαπῆς μὲ σκώληκας εἰς τὸν στενόν σου λάκκον,
ὦ! τότε ἡ Κρήτη θὰ φανῇ ἐκδίκησιν ζητοῦσα.

Τότε μ' ἐκρήξεις κοπετῶν κάτω ἐκεῖ καὶ γόων
θὰ σὲ δεχθῇ ἡ θύελλα σφαγίων σου τοσοῦτων,
θὰ δώσης δίκην φοβεράν ἐν μέσῳ τῶν ἀθῶων
γυμνός, καὶ ἔχε ἐν τῇ γῇ τὸν κόσμον ὅλον πλοῦτον!

Ἄν δὲν ταράττῃ σήμερον τὸν ὕπνον σου τὸ θυμῶν,
 ἂν δὲν ἀκούῃ σήμερον τοὺς θρήνους ἢ ψυχὴ σου,
 τρέμε, θνητὲ, τὸ αὖριον, τρέμε τὸ χάσκον μνημῶν,
 κ' ἕνα Θεὸν σιωπηλὸν, ἀντίχριστε, φοβήτου !

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Α'.

ὦ τάφε ! εἰς τὰ στήθη σου ἐνέκυψα μ' ἐλπίδα
 καὶ ἤκουσ' ἄπειρον σιγὴν καὶ ἡσυχίαν εἶδα,
 κ' ἐπόθησα νὰ κοιμηθῶ αὐτοῦ εἰς τὴν γαλήνην,
 ὡς τραυματίας μαχητῆς εἰς μητρικὴν τοῦ κλίνην.
 Ἐλθε, ψυχὴ, καὶ ἄγωμεν, εἰς τούρκου τοῦ δῶμα...
 —Δεσμῶτις εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ φυλακὴ τὸ σῶμα.

Β'.

Εἶδα τὸν κόσμον. Ἐρρευσεν ἐμπρὸς μου θαλωμένος.
 ὡς τοῦ χειμῶνος ποταμὸς πρὸ τῶν ποδῶν ποιμένος
 καὶ εἶδα ψεύδη, δάκρυα καὶ τοὺς ἀφροὺς ἐλπίδα.
 Τί ἄλλο ; Μάτην ἔρριψα τὸ βλέμμα μου βολίδα
 καὶ μετὰ τὸν νοῦν ἐσκόπευσα τὰ βέθη τῶν κυμάτων,
 ἐκεῖ τὸ πᾶν μυστήριον.., σιγὴ ἢ λαλιὰ των.
 Φεῦ ! πόσον νήπιοι εἴμεθα καὶ πρὸς ἀλλήλους ξένοι !
 ἂν τὸ χεῖλος προσγεῖ, κρυπτὴ καρδίᾳ μένει
 τὸ πλάσμα ἄλλ' οὐδέποτε τὸν Πλάστην θεωροῦμεν,
 καὶ ἂν βλέπωμεν προσκηνίᾳ τὰ ἔνδον ἀγνοοῦμεν.
 Μάτην τὸν νοῦν μου ἔτεινα εἰς χώρας θείων φώτων,
 κ' ἠρώτησα τὸ ἄπειρον καὶ τὰς τρεῖς ἀνηρώτων,

ὁποῖος εἶμαι καὶ πρὸς τί, ὁ κόσμος ὅλος τί εἶναι,
καὶ διαιρέσεις καὶ κλαυθμοὶ, καταστροφή, ὀδύνη.
Ἐν «δικτί;» ὁ βίος μου ὑπῆρξεν· ἀπεκρίθη
ὁ θάνατος καὶ ἡ σιγὴ, τὸ σκότος καὶ ἡ λήθη...
Σύννοους ποτὲ ἠτένισα τὸν ἀδελφόν μου, θέλων
νὰ ἐννοήσω καὶ αὐτοῦ τὴν φύσιν καὶ τὸ μέλλον,
καὶ ἐκεῖνος μὲ ἀντέβλεψε μὲ ἀποροῦντος ἥθος,
καὶ δὲν ἠσθάνθη ἀδελφὸς τοῦ ἀδελφοῦ τὸ στῆθος!

Γ'.

Κ' ἐγὼ ἐπόθησ' ἄλλοτε, πολέμων μέθην πίνων,
εἰς πυραμίδας ν' ἀναβῶ πτωμάτων ἀνθρωπίνων,
νὰ γίνω μέγας, ἄπειρος καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου·
ἀλλ' οἶμοι! αἶφνης ἔπεσε μακρὰν ὁ ὀφθαλμός μου,
καὶ εἰς νῆσον εἶδεν ἔρημον τὸν Προμηθεὺς Γάλλον...
Καὶ πάλιν εἶπον ἄλλοτε μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
μὲ ποιητοῦ δικάνοιν καὶ ἐν λαμπροτάτῃ φήμῃ
νὰ ἐξεθάμβουν τὴν δειλὴν ὑφήλιον· ἀλλ' οἶμοι!
πάλιν σιγὴ ἐπέρχεται, καὶ ἂν θεῖοι οἱ παῖδες...
Τί τόσοι, τόσοι ἄπληστοι ἀπέλαυσαν Τιτᾶνες,
καὶ ποῖον δὲν παρέσυρε τὸ ρεῦμα τοῦ θανάτου,
ἢ ποῖον δὲν ἐσκέπασε τὸ μαῦρον κάλυμμά του;
ὦ κόσμε, σκότος καὶ βαθὺ μυστήριον ποῦ εἶσαι!
καὶ ἐν τούτοις τόσον φωτεινὸς σὺ, ἥλιε, κινεῖσαι...

Δ'.

Καὶ τέλος εὗρον τὸν σκοπὸν τοῦ βίου—ν' ἀποθάνω.
Καθὼς κοιμίζεται ἔντρομον ὅταν μικρὸν παιδίον
προσβλέπη μορμολύχειον τῆς κλίνης τοῦ ἀπάνω,
φεύγω τὸν κόσμον ἔμφοβος τὰ ὄμματά μου κλείων.

ὦ τάφε !... ἡ δευτέρα μου καὶ ἄφρευκτος κοιτὶς μου,
 θά εὐρῶ εἰς τὰ στήθη σου τὸ πλάσμα τῶν ὀνείρων,
 τὸν φωτεινὸν καὶ ἡρεμὸν λιμένα τῆς ζωῆς μου,
 τὸ γέρας τοῦ ἀγωνός μου ! ἢ μὴ τι πλάνης χεῖρον ;

ὦ τάφε ! εἰς τὰ σκότη σου τὰ ἀύχμηρὰ καὶ κρύα,
 εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνά σου, τὸ σῶμα πίπτει ὅπου
 εἰς σκώληκας ἐκλύεται τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου,
 ἀπλοῦται ἡ—ζωὴ θεῶν,—λαμπρὰ Ἀθανασία ;

Καὶ πῶς αὐτὸς ὁ θάνατος τάθνατον ἐγκλείει ;
 ἔχει τὴν νύκτα μέτωπον καὶ τὴν πρωῒαν στήθη ;
 Ὅμιλει μου, ὁμιλεῖ μου ! . . . Πλὴν τότε ἀπεκρίθη,
 καὶ τίς Οἰδίπους σ' ἔλυσεν, ὦ τάφε, τίς σέ λύει ;

Εἶσαι—νά ἦσο !—ἀτερπῆς θυρὶς τῶν δύο κόσμων,
 σκληρὸν κλωβίον βόμβυκος ἔνθα τὸ σῶμα μένει
 καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέρχεται χρυσῇ, μετελλαγμένη,
 πετῶσ' εἰς τᾶστρα χρυσαλλίς μέσφ' ἀνθῶν εὐόσμων ;

Ε'.

ὦ μήτερ, γῆ παλαιόγονος ! ὡς ἀδελφὴν ζεφύρων,
 εἰς τῆς ζωῆς πρωῒαν,
 εἶδα παρθένον μόλις χθὲς νὰ καταβῇ ἐντός σου·
 καὶ—δυσωδίᾳ ἔγινε τὸ κάλλιστον τῶν μύρων,
 κ' ἐλύθησαν τὰ μέλη της, πλασθέντα ἐκ τῆς δρόσου,
 εἰς ἀπεχθῆ σαπρίαν.

ὦ γῆ ! δὲν εἶσαι μήτηρ μας, πλὴν μητριὰ μας εἶσαι
 ἀφοῦ τρώγεις τῶν τέκνων σου τὰ χεῖλη καὶ τὸ σῶμα·
 δὲν εἶν' ὁ τάφος τῆς μητρὸς ὁ κόλπος, ἀλλὰ στόμα,
 ἔνθα αἱ πλάσεις πίπτουσι σκληρῶς ἀπατηθεῖσαι . . .

Σ'.

Καὶ σύρω τὸ σαρκίον μου εἰς τῆς ζωῆς τὸν δρόμον,
ὡς τὸν σταυρόν του ἔφερεν ὁ Ἰησοῦς ἐπ' ὤμων.

Ζ'.

Φοβοῦμαι πλέον τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα μὴ κρατήσῃ,
καὶ ἡ πτωχὴ ὡς δέσμιος πρὸς τᾶν δὲν ὀρμήσῃ . . .
Ὡ! ρίψατε τὸ σῶμά μου εἰς τῶν φλογῶν τὴν λαύραν,
καπνὸς νὰ γίνω, ν' ἀναβῶ τὴν αἰθερίαν αὔραν,
νὰ φθάσω ὅπου πάντοτε ἐπέτα κ' ἡ ψυχὴ μου!
Τοῦ φοίνικος ἐλάτρευσα τοὺς μύθους τοὺς ὠραίους,
καὶ τὴν θανὴν τοῦ εὐγενοῦς ἡγάσθην Ἡρακλέους.

Σοὶ ἐπαιτῶ πανύστατον, νεκρὸν ἂν μ' ἀτενίσῃς,
ὦ ἀδελφέ μου, καῦσέ με καὶ μὴ μὲ θάψῃς κάτω.
Τὸ κάτω τίς ἡγάπησεν; εἶνε πικρὸν τὸ κάτω.

Εἶνε τοῦ δούλου ἡ ζωὴ τοῦ δυστυχοῦς ἡ πτῆσις.

Ὡ! πέτα, πέτα, σῶμά μου ἐπάνω τῆς πυρᾶς σου,
ἀνάβα πάντοτε θερμόν, θερμόν ὡς πάντοτ' ἦτο,
ὡς ἄρωμα τοῦ ἔαρος, ὡς λογισμὸς τοῦ τάφου,
ὡς βλέμμα ἐν παρθενικὸν τὰ ἄστρα νὰ ἐγγίσω!

ΑΝΔΡΙ ΑΓΝΩΣΤΩ

Α'.

Πῶς ἐσμικρύνθης, πατρίς δειλαία!
Πρὶν καὶ ἡδύσῃς, ἔγεινες γραῖα;
Ποῦ τὰ φρονήματα τὰ γενναῖα;
Ποῦ ἡ σφριγῶσα παιδὸς ζωή;

Καθεὶς παλμός σου : ἔρως χρημάτων·
 Αἰσθημα ὄλων : φθόνος φρυάκτων·
 Λύσσα πρὸς θήρην ὑπουργημάτων
 Πᾶσα πνοή !

Εἶνε ἡ χώρα ἐδῶ ἡ πρώτη,
 Ὅπου τὸ πάλαι ἐχειροκρότει
 Ἡ γῆ πᾶν μέγα, κλεινὸν πᾶν ὅ,τι
 Φειδίας, Πλάτωνας, Περικλεῖς ;
 Εἶνε ἡ χώρα χθὲς ἔτι ὅλη
 Εἰς Μεσολόγγιον, ἐν Τριπόλει,
 Ὅστις μεγάλη ἠκτινοβόλει
 Καὶ εὐκλεής ;

Ἄπαιδες ὅλοι λοιπὸν ἐκεῖνοι,
 Ἄπαιδες ἦσαν ὅσοι ἐν κλίνῃ
 Πολέμων ἔσθυσαν αἰμακτίνῃ
 Κ' ἐν ἐλευθέρῃ πατρίδος γῆ ;
 Ποῦ εἰσθε, τέκνα τῶν χθὲς Ἑλλήνων ;
 Ἑλλάς ποῦ εἰσσι, κόρη ἐκείνων ;
 Μετὰ τὴν νίκην τόσων κινδύνων,
 Ποία σιγή ! . . .

Ἑλλάς, ἐγείρου, Ἑλλάς ! Κοιμᾶσαι.
 Μάτην ὕβριζσαι καὶ κτυπᾶσαι
 Μάτην . . . Ἐνίοτε καταρᾶσαι
 Καὶ λέγεις πάλιν α' Ἄς κοιμηθῶ ».
 Ἄν ἤμην ἄστρον σου θὰ προὔτιμων,
 — Παρὰ νὰ φέγγω μορφᾶς ἀθύμων,
 Νὰ φέγγω στήθη δούλων πενθίμων, —
 Ν' ἀφκνισθῶ.

Β'.

Ὅπως αἱ πάλαι κλειναὶ Ἀθῆναι
 Βωμὸν « Ἀγνώστῳ θεῷ » ἐκείναι
 Ἐδῶ ἀνήγειραν καὶ μυρσῖναι
 Εἰδῶλων ἔκρυπτον Ἰησοῦν,
 Οὕτως ἡχώμην βωμὸν εἰς ἄλλην
 Ἦδη ν' ἀνήγειρον σκότους πάλιν
 « Ἀνδρὶ ἀγνώστῳ ». Εὐχὴν μεγάλην,
 Ὅναρ χρυσοῦν . . .

Γ'.

Νεότης φίλη καὶ ἀδελφὴ μου,
 Σὲ ἡ πονοῦσα βλέπει ψυχὴ μου
 Καὶ μετὰ πίστεως γλυκυθύμου
 Σὲ χαιρετίζει κρυπτῇ
 Δούλῃ μὲ ἔρπης εἰς τὰ γραφεῖα
 Πολιτικῇ ὅπου νόθη, ἀθλία,
 Μαρκίνει ὅλα, βδέλλα γλυκεῖα
 Καὶ βδελυρά.

Ἄν ἔχῃς χεῖρας αἵματος πλήρεις,
 Αὐτὰς ἐπαίτις μὴ ἀνεγείρῃς
 Ἄν ἔχῃς πόδας, αὐτοὺς μὴ σύρῃς
 Ἐρπυσσά δούλῃ πρὸ ὑπουργῶν,
 Ἀλλὰ ἐργάσου, ἐργάσου μόνη
 Ζῆσ' ἐλευθέρῃ καὶ μὴ λησμόνῃ
 Πῶς δούλου κλίνει τέλος τὸ γόνυ,
 Φεῦ, ὁ ἀργῶν !

Εἰς τὴν μελέτην κλεινῶν προγόνων,
 Ἐν τῇ ἀμίλλῃ σεμνῶν ἀγώνων
 Καὶ ἐκ τοῦ θεοῦ ἔρωτος μόνον

Νόων μεγάλων καὶ καρδιῶν
 Θ' ἀντλήσης νέαν ζωὴν, καὶ νέον
 Πῦρ τὴν καρδίαν θ' ἀκούσης καίον,
 Φρόνημα πλάττον μέγα, γενναῖον,
 Ζωοποιόν.

Ἐλευθερία!... Σὲ λησμονοῦσιν
 Καὶ τὴν δουλείαν πάλιν ποθοῦσιν
 Εἰς τοὺς προδόμους ὅσοι βιοῦσιν
 Ἀρχόντων ἄναιμοι, ἄδρανεῖς.

Πῶς, τί, κατὰχρησις; Οὐδεμία.
 Σοῦ χρήσις γίνετ', Ἐλευθερία!
 Ὅλ' εἰς τὰ χεῖλη, ἐν τῇ καρδίᾳ
 Σ' ἔχει κανεῖς;

Εἶδα χθὲς ἄνδρα μυῶνων πλήρη
 Πρὸ τοῦ οἰκίσκου του παρετῆρει
 Βροχὴ χειμῶνος πῶς ἐπλημμύρει
 Τὴν εἰσοδὸν του· καὶ μὲ ἄρας
 Ὑβριζε, ἐκάλει αὐτοῦ σωτῆρας
 Τῆς Κυβερνήσεως τοὺς κλητῆρας,
 Αὐτὸς δ' ἐκράτει σταυρῶν τὰς χεῖρας
 Ὡσεὶ νεκράς!

Δ'.

Ἐκατομμύρια τόσα, — ἅ, λύπη!
 Κ' ἐν μέσῳ τόσοῦ λαοῦ ἐλλείπει,

Ὁ εἷς· ἐκεῖνος ὅστις θὰ εἴπῃ :

« Ἀκολουθεῖτε· ἐγὼ εἰμί ».

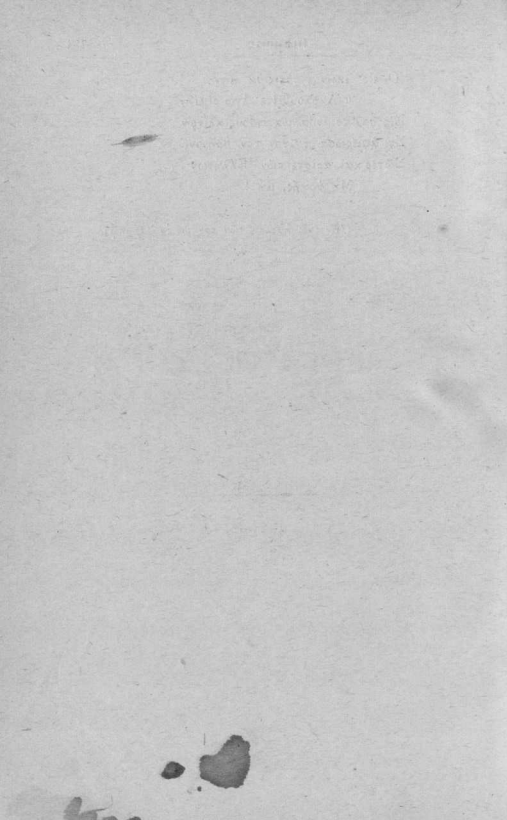
Εἰς σοῦ τὸ ἵνδαλμα ἔνθους κλίνων

Σοὶ ἀφιέρωσα τοῦτον τὸν θρῆνον,

Σῶτερ καὶ ἄριστε τῶν Ἑλλήνων . . .

Μὴ ἀργῆς, μή !

(Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν σφαγῶν ἐν Ὠρωπῷ).

ΕΡΓΑ ΠΕΖΑ

ΕΡΛΑ ΝΕΣΑ

ΟΙ ΣΚΟΤΕΝΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

I

ΕΑΡ

Ἦγαπῶντο, καὶ ἡγαπῶντο μὲ ὅλην τὴν περιπάθειαν καὶ τὸ πῦρ εἰκοσαετοῦς ἡλικίας περιπτυσσομένης τρυφερὰν καὶ ἐρωτικὴν νεάνιδα, δύο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παροδικαὶ τρυγόνες, ὁ ζώηρος Αἰμίλιος καὶ ἡ ραδινὴ Ἑλίζα. Εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ ἀναπνέει τοὺς ὠραιοτέρους πόθους καὶ τὰς εὐγενεατέρας ιδέας, ὡς δικυγῆς πομφόλυξ ἀντανακλῶσα τὰ χρυσαυγέστερα τοῦ οὐρανοῦ χρώματα, αἱ δύο αὗται πλάσεις, ἐνηγαλισμέναι ἐν ἐρωτικῇ μάλλον στοργῇ, ὁμοιάζον τὴν αἰθερίαν ἔνωσην τοῦ μύρου καὶ τῆς ἀκτίος. Πολλάκις ὑπὸ εὐώδεις κλώνας δάσους, εἰς τὸ συμπαθὲς καὶ μυστικὸν τῆς σελήνης φῶς, οἱ δύο ἡμῶν ἐρασταὶ ὠρκίσθησαν καὶ ἐκεῖνοι τὰ τετριμμένα καὶ ἄγρια λόγια τῶν ἐρωτῶν καὶ τῆς νεότητος, ἐχύθησαν καὶ ἐκεῖνοι εἰς τοὺς πυρώδεις καὶ βαθεῖς ρεμβασμοὺς τῶν ἐρωτευμένων καρδιῶν καὶ προσέτεινον εἰς τὰ ἄστρα τὰ βλέμματά των, ὥσανεὶ ἤθελον ἐκεῖ νὰ συνομιλῶσιν αἱ ψυχαὶ των, ἀκκατάληπτοι ἴσως ἐν τῷ βορβόρῳ τῆς ὕλης ἐδῶ καὶ τῆς πτώσεως!

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Ἡ εὐτυχία ὅμως ἐν τῷ βίῳ τούτῳ εἶνε στιγμή, καὶ ἡ στιγμή αὕτη, καίτοι διαρκέσασα διὰ τοὺς δύο ἡμῶν ἐραστὰς πλέον τοῦ

ἔτους, ἤδη παρῆλθε. Μίαν ἡμέραν, ἐπειδὴ ἡ Ἐλίζα δὲν ἀντρέφετο εἰς τὸ σχολεῖον μόνον τοῦ παρθενικοῦ ἔρωτος τοῦ Αἰμιλίου, μίαν ἡμέραν εἰς τὰς πολλὰς ἐκείνου καὶ πλατωνικὰς ὀνειροπολήσεις, ἡ Ἐλίζα, ἀγνωτέρα ἰσως καὶ εἰλικρινεστέρᾳ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸν εὔρε μάταιον καὶ ἀνούσιον.

Πῶς, πόθεν ἡ αἰφνιδία αὕτη τροπή; Τί ἐμελέτησε, τί ἐσκόπει, τί ἐπόθησεν ἡ Ἐλίζα καὶ ἐστράφη ἄλλου; Ἡ ἐνηγκαλισμένη ψυχὴ τῆς μὲ τὴν τοῦ Αἰμιλίου, ἡσθάνθη τι ἐν ἐκείνῳ σκθρόν καὶ κατέπεσεν, ἡσθάνθη κέντρον καὶ ὀπισθοχώρησεν; "Ὅχι· ἀλλ' ἐκορέσθη καὶ ἀπεσύρετο ἡσύχως. Μάτην ἡ δικακὴς τοῦ Αἰμιλίου πρὸς αὐτὴν λατρεία. Δύνασαι νὰ ἐναγκαλισθῇς τὸ ἄπειρον, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ περιζώσῃς τὴν καρδίαν τῆς γυναικός. Ἡ καρδία τῶν γυναικῶν εἶνε ἀπλήρωτος, ὡς ὁ πῖθος τῶν Δαναίδων. Ἄλλως τε πολλὰ ψυχὰ παραιτοῦνται καὶ ἀποχωροῦσι τοῦ ἔρωτός των, ὡς ἐγείρεται τις καὶ ἀποχωρεῖ τῆς κλίνης δημοσίας γυναικός, ἀποσκιρτῶσι τῆς προτέρας λατρείας των, ἀπογοστεύονται μέχρι λήθης τοῦ προτέρου θαυμασμοῦ των, ὠθοῦνται πρὸς τὸ νέον καὶ ἄγνωστον, ὡς ὁ συρμὸς τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ ἀπογεύεται τὸ καλὸν εἰς τὸ καινοφανές. Ἡ Ἐλίζα, ἐκ τῶν ἀστάτων τούτων χαρακτηρῶν οὔσα, καὶ ἀκολουθοῦσα ἰσως τὸ παράδειγμα τοῦ ἑλληνοῦ οὐρανοῦ, εἰς ὃν τασάκεις ἐρωμένη ἀνέγνωσε τῆς ψυχῆς τὴν πατρίδα, ἐδέχθη μίαν ἡμέραν ἀπαθὴς τὸ ἀγνόν καὶ φλόγινον τοῦ Αἰμιλίου φίλημα. Ἐκλινεν ὁμως καὶ αὕτη καὶ ἀντησπάσθη, ἀλλ' ἦτο τοῦτο ἔξις μόνον, ἱερὰ ἀνάμνησις εὐδαίμονος χρόνου, ψυχίον τῆς χθὲς πολυτελοῦς τῶν ἐρώτων τραπέζης. Ὁ Αἰμίλιος ἐν τῇ μέθῃ του ἢ τῇ ἀγαθότητι δὲν ἐνόησε τοῦτο, καὶ ἠγνόει ὅτι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἀπεχωρίσθησαν οὐχὶ πλέον ἐρασταί, ἀλλὰ φίλοι.

Συμβαίνει πολλάκις μικρὰ ἀτυχία νὰ ἐπιφέρῃ σειρὰν ἀτελειότητων ἄλλων, ὃ τι δηλαδὴ συμβαίνει εἰς ἔργα τινὰ τέχνης, ὧν ἡ ἀφίρσις μικροῦ χάλικος ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν ὀλοκλήρου πλευρῆς. Τὸ τελευταῖον φίλημα, ὅπερ ἐδέχθη ὁ Αἰμίλιος, προσπε-

ποιημένον καὶ ἀπατηλόν, εἶνε ἡ τελευταία τοῦ φθινοπώρου ἡμέρα. Ἦδη ἄρχεται ὁ χειμὼν.

ΧΕΙΜΩΝ

Θερμὸς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ γλυκὺς τὰς ἐκφράσεις καὶ τοὺς τρόπους ἀπαλός, ὁ Αἰμίλιος δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ ἀγορμὴν σαφοῦς λύσεως τῶν περιπαθῶν σχέσεων καὶ διέμενεν ὁ ἀναλλοίωτος λάτρης τοῦ ὠραίου τοῦ ἀγγέλου, ἐν ᾧ ὁ ἐκπεπτωκὴς—τοῦ πρὸς τὸν Αἰμίλιον τούλάχιστον ἔρωτος—ἄγγελος οὗτος, ἔκρινε πλέον φρόνιμον, ὅτι εἰς τὰ φύλλα τῆς καρδίας της, ὡς εἰς τὰ φύλλα λευκώματος, ὤφειλεν ἄλλος νὰ ἐγγράψῃ τὴν μορφήν καὶ τοὺς ὅρκους του. Ὁ Αἰμίλιος δι' αὐτὴν ἦτο ἤδη ἀνάμνησις, ἐν ᾧ διὰ τὸν ταλαίπωρον τοῦτον ἡ Ἑλίζα ἦν ἐτι τὸ μέλλον. Ἡ Ἑλίζα, καίτοι ἐνδομύχως μακρὰν τοῦ Αἰμιλίου, εἰς τὸ φανερόν ὅμως ὑπεκρίθη ἀγάπην εἰσέτι, τὸ μὲν ἀπὸ ἐλεημοσύνης τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας, τὸ δὲ οἶνε! κολακευομένη νὰ ἐπιδείξῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἄλλον ζῶντα λάτρην αὐτῆς. Ὡ, τίς ἐδίδαξε τῆς μικρᾶς ἀηδόνος τὴν μελίρρυτον γλῶσσαν, καὶ τίς τὴν δεκαεξαέτιδα κόρην εἰς τοσοῦτον ἔρωτικὴν πανουργίαν προσπαίδευσεν;

Ἄλλ' ὅχι ἡ πτώσις εἶναι ταχύτερα, ἡ ὁδὸς τοῦ κακοῦ μάλλον ἐπικατάφορος ἤλθε στιγμὴ, καὶ ἡ Ἑλίζα ἀφειμένη εἰς νέας χρυσᾶς χιμαίρας νέου ἀνατεῖλαντος δι' αὐτὴν ἀστέρος, εἶδε πλέον τὸν Αἰμίλιον ὅχι φίλον, ὅχι ἀνούσιον μόνον, ἀλλὰ φορτικόν, ἀλλὰ τῶν βημάτων της τέλος κατὰσκοπον. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, τὸ μέλλον, ὁ πολικὸς τῶν ἀστῆρ, ἀπουσίαζεν· ὠμίλησεν περὶ τοῦ παρελθόντος, ὥσανεὶ γηράσκοντες, καὶ τὴν ἐπαύριον δι' ἀμφοτέρους εὐτυχῶς, ὁ Αἰμίλιος ἠσθένησεν ἀσθένειαν φυσικὴν. Τρεῖς διήλθε μῆνας ἀσθενῶν ὁ πτωχὸς Αἰμίλιος καὶ μίαν ἐπιστολὴν τῆς Ἑλίζης ἔλαβε. Τὴν δευτέραν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ.

Ἦτο τυφλός.

II

ΑΛΚΜΗΝΗ

Μάτην αἰ προσπάθειαι ὄλαι, μάτην τὰ μέσα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, πικρᾶς πρηγορίας πολλάκις, μάτην αἰ εὐχαὶ καὶ θοῆνοι τοῦ πατρὸς τοῦ Αἰμιλίου. Ἔφερε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του βαρὺ καὶ ἀπέραντον ἀχλὺς κάλυμμα, καὶ ἡ ψυχὴ του ἦτο εἰς τάφον ζωντανή καὶ ἀσπαίρουσα. Πολλάκις εἰς τὴν ὀδύνην καὶ τὴν ἀπόγνωσίν του ἀνέμιξε καὶ ἐστεφάνωσε μὲ δάκρυα ἐπικλήσεως τῆς Ἑλίζης τὸ ὄνομα, ἐν ᾧ ἴσως ἐκείνη θάπέρριπτε ταυτοχρόνως τὸ ὄνομά του μὲ καυχασμοὺς εἰς τὰς περιπτώξεις τοῦ νέου της φίλου, πολλάκις ἐκίτευσε γονυκλινὴς τὸν Θεὸν νὰ τὴν ἴδῃ ἀστραπηδὸν καὶ νὰ ποθήνῃ, ἀλλὰ μάτην. Ἐκείνη τὸν ἐλησμόνει καὶ ἐκώφευεν ὁ Θεός.

Εἰς μόνος εἰς τὰς κραυγὰς του δὲν ἐκώφευεν, εἰς μόνος ἡγρύπνει ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐκοιμῶντο οἱ ἄλλοι.

Ἡ πτωχὴ Ἀλκμήνη.

Ἡ νέα αὐτῇ κόρη, μόνη χαρὰ καὶ πρηγορία ἄλλοτε πλουσίων, σήμερον γονέων πενήτων, κατῴκει εἰς οἰκίαν γείτονα τῆς τοῦ Αἰμιλίου. Ἐζῆσε δεκαπέντε ἔτη καὶ ἦτο εἰς τὸν κόσμον ξένη, ἔζη ἐν μέσῳ τῆς πόλεως καὶ ἦτο ἐρημίτις, ἔφερε τὴν ἡλικίαν τῶν ῥόδων καὶ οὐδεὶς τὴν ἠγάπα. Διατί;

Ἦτο δύσμορφος.

Ναί· ἡ καλλονὴ εἶναι τοῦ ἔρωτος προαγωγός. Ἐν τῷ ψευδεῖ τούτῳ κόσμῳ καὶ αἱ ψυχαὶ ἐτι φιλοῦνται ἀπὸ τὴν προσωπίδα τοῦ ἀνθρώπου οὐχὶ ἀπὸ τὸν ἀνθρωπον. Προτιμῶμεν, οἱ νήπιοι, προτιμῶμεν τὸ ἄχυμον καὶ βλαβερὸν γλύκυσμα, τοῦ πικροῦ ἀλλὰ τὴν ζωὴν ἐγκλείοντος φαρμάκου· ἀγαπῶμεν, οἱ μάταιοι θνητοί, τὴν καλλονήν, τὸ ψιμύθιον τῆς καρδίας τοῦτο, καὶ παρορῶμεν τὴν μεγάλην ἴσως καὶ ἀγνὴν καρδίαν τῆς δυσειδοῦς. — Ὁ Σωκράτης εἶπεν ἐνώπιον βεβχίως τοῦ Ἀλκιβιάδου τὸ «οἷα ἡ μορφή καὶ ἡ

ψυχὴ τοιάδε», ἀλλὰ τὸ ἔχουν τοῦτο λόγιον ἔμεινε νεκροτόκιον εἰς πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Σωκράτους· ἦτο τὴν μορφήν τερατώδους σάτυρος, καὶ ἐν τούτοις ψυχὴν εἶχε τοῦ Ἰησοῦ ἀδελφὴν. Ὡς κάτοπτρον, ὡς τὸ τοῦ ἔρωτος ἀκόνη, τῶν ἀμαρτιῶν τοῦ προσώπου πνευματικέ, ποσάκις εἶδες ἐμπρός του νὰ κλαίῃ ἡ ταλαίπωρος Ἀλκμήνη, ποσάκις εἶδες νὰ κρύπτῃ μὲ τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς ἰδίας της ὀμμυκτα τὴν μορφήν της, ποσάκις ἤκουσες τὰς γοερὰς παρακλήσεις της νὰ φανῇ ἱλεως, νὰ κλίνῃς εὐμενὴς καὶ νὰ νυμφεύῃς αὐτὴν εὐμορφον καὶ ἐρατεινὴν! Ἡ ὠραιότερα γυνή, ἡ μᾶλλον φιλάρεσκος κόρη δὲν σὲ ἠγάπησε τόσον ὅσον ἡ Ἀλκμήνη, καὶ δὲν σὲ ἀπεστράφη ὀφθαλμὸς νεάνιδος πλείοτερον ἢ αὐτῆς. Ὡς κάτοπτρον, ὡς προσφιλέστατε τῆς Ἀλκμήνης ἐχθρέ, εἶσαι πρὸς τοὺς δυσειδεῖς ὡς εἰς τοὺς δεισιδαιμόνας ὁ Θεός.—Καὶ ὁμως ἡ κόρη ἐκείνη ἡ δύσμορφος ποσάκις ἐκλινεν εἰς σὲ συμπαθῆς, ὡς δυστυχία, καὶ σὲ ἐλέησε, ποσάκις ἔδωκεν εἰς τὸν ἐπαίτην τὸν ὑστατον ὀβολόν, ποσάκις μὲ ὀρφανὴν ὀμίληκα κόρην συνέκλαυσε καὶ παρεμύθησε τοὺς γέροντας γονεῖς. Ἐάν τὴν ἐμίσει ὁ κόσμος, ἐάν ἡ νεότης τὴν ἀπέφυγε, τὴν ἠγάπας σὺ καὶ τὴν ἐθώπευες, ὡς γυμνητεῖον παιδίον, ὡς γράτσια ἀσθενὴς καὶ λιμώττουσα! Φεῦ! διατί ἡ στοργὴ νὰ μὴ ἀναπληρώσῃ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ τὸν ἔρωτα;

Διατί ἀνισότης εἰς πάντα, διατί ἡ ἐναρμόνιος τοῦ πικρὸς ἀταξία, οἱ ἀπτότερες οἱ μὲν φωτεινοὶ οἱ δ' ἀμυδροί, τῶν ἀνθέων τὰ μὲν εὐώδη καὶ κάλλιστα, τὰ δ' ἄχρσα καὶ πτωχά; Διατί ὑπὸ τὸ ρόδον νὰ ἔρπῃ ἡ ἔχιδνα, εἰς τὸν βόρβορον νὰ γεννᾶται ὁ μαργαρίτης, εἰς τὴν δυσειδῇ ὁ ἱερώτερος τῶν ἐρώτων;

Σιγὴ, ὦ φιλόσοφος, σιγὴ, σοφιστὰ! Ἰουσηῖται! Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ εἶναι πολύστονον καὶ ἀδιάλειπτον διατί.

ΚΑΡΔΙΑ ΕΝΕΔΡΕΥΟΥΣΑ

Ἡ Ἀλκμήνη λοιπὸν ἤδη ἦτο πτωχή, δηλαδὴ ὅτε ἦτο παιδίον καὶ δὲν ἠσθάνετο τὸν κόσμον εἶχε πλούτη, ἀλλὰ νεανίς, εἰς ὥραν

γάμου, εἰς τὰ χρυσαυγέστερα ὄνειρα, ἦτο πτωχή. Ἀφίλος, ἀνέ-
ραστος, μὲ γέροντας γονεῖς, ὀρφανὴ καλλονῇ, πένησσε τὸ θυλά-
κιον. Αἱ δυστυχίαι ἐπιτίθενται κατὰ συντάγματα. Εἶδε καὶ ἡ
Ἀλκμήνη νάπομακρυνθῶσιν οἱ φίλοι τοῦ καταπεσόντος πατρός
της, ἡσθάνθη τὰ παγετῶδη ἐκεῖνα τεῖχη, ἅτινα ἐγείρονται μετὰ
τῆς πτωχεύουσης οἰκογενείας καὶ τοῦ ἐπιλοῖπου κόσμου. Συμβαί-
νει καὶ τοῦτο εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὁπότε δηλαδὴ ἔχει τις πλούτη,
εἶναι ἰσχυρός, νὰ ἔχη ὅλους φίλους, φύλακας, νὰ δέχεται περισσὰ
δῶρα καὶ χαριετισμούς, ἐν ᾧ ἅμα πέσῃ τότε παύουσιν ὅλα αὐτά,
ὁπότε μάλιστα ἔπρεπε νὰ ἔρχωνται οἱ φίλοι καὶ αἱ βοήθειαι εἰς
τοὺς ἀδυνάτους καὶ δυστυχεῖς. Πόσον ἀληθῶς μοι φαίνεται βλα-
κώδης ὁ Σωκράτης, ὅταν ἀπέπεμπε τὰ φιλικὰ πρὸς αὐτὸν δῶρα,
λέγων τῇ δυσχεραίνουσῃ συζύγῳ ὅτι τὰ ἀποβάλλει τῶρα διὰ
νὰ τῷ ἐπιστραφῶσιν ὁπότεν ἤθελε πτωχεύσῃ! Μήπως ἡ κοινωνία
ἐκεῖνη ἦτο κοινωνία ἀγγέλων;

Ἀλλὰ τότε ὁ Μελήτης;

Εἶχε γονεῖς καὶ τοὺς ἡγάπα εὐσεβῶς, ὑπῆρχεν ὁ Αἰμίλιος καὶ
εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνόει καὶ ἡρᾶτο ὅλου τοῦ ἐπιλοῖπου κό-
σμου, ἡ τρυφερὰ Ἀλκμήνη. Κρυπτή, τῆς τυφλῆς μοίρας δεσμώ-
τις, ἀπὸ τοῦ μικροῦ καὶ ἡμικεκλεισμένου παρὰθύρου, ἀνέμενε νὰ
ἴδῃ περῶντα τὸν φαειρὸν Αἰμίλιον καὶ ἡ ψυχὴ της ἐνώπιόν του
ἐγονυκλίτει, καὶ εἰς τὴν διάβασίν του ἡσθάνετο πυρίπνους καὶ λι-
πόθυμος τὰς ἀγγαλλιάσεις ἐκεῖνας, ἃς ὄνειροπόλος αἰσθάνεται εἰς
τὴν διάβασιν μαγικῶν ἐλπίδων καὶ εἰκόνων πρὸ τῆς θερμῆς φαν-
τασίας του.

Ὁ Αἰμίλιος οὐδὲ κἂν ἐγνώριζε τὴν ὑπαρξίν τῆς Ἀλκμήνης,
ἦτο εὐτυχὴς εἰς τὸν ἔρωτα τῆς προδότιδος Ἑλένης καὶ ἡδιαφό-
ρει διὰ πάντα. Ὅταν τις ἀγαπᾷ, λησμονεῖ τὸν κόσμον. Ἐμάνθη-
νεν ἡ ἀτυχὴς Ἀλκμήνη, ἤκουεν ὅτι ὁ Αἰμίλιος ἦτο λίαν ζωηρός,
ἐκδοτος εἰς τοὺς ἔρωτας, ἐλαφρὸς εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, δύσ-
πιστος ἢ μᾶλλον ἄπιστος εἰς τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, ξένος ἴσως εἰς
τὰ ἀνδρικά καὶ γενναῖα φρονήματα, ἀλλ' αὕτη καὶ τοιοῦτον τὸν

ἐλάτρευεν. Αἱ σωφρονέστεραι πολλάκις ψυχὰς μίνονται διὰ τὴν χάρισσαν καὶ ἐρατεινὴν κουφότητα. Ἡ ἔνθεος Σαπφώ ἡγάπα τὸν εὐήθη Φάωνα, καὶ ὁ λέων, λέγεται, δειλιᾷ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος.

Τοιαύτη ἦτο ἡ Ἀλκμήνη· ἡγάπα καὶ συνεχώρει· εἰς τὸν τόσον ἔρωτά της ὁ Αἰμίλιος ἐξηγνίζετο καὶ ἐθεοποιεῖτο ὡς ἡλικιῇ ἀκτίς μεταβάλλει τὴν ἄστημον ὕαλον εἰς ἀκτινοβολοῦντα ἀδάμαντα.

Τοιαύτη ἦτο ἡ Ἀλκμήνη. Πρὸ τοῦ χαροποῦ Αἰμιλίου δειλὴ αὐτὴ καὶ σιωπῶσα ἔφερε τὸν ἔρωτά της κρυπτὴν ὡς ἡ κάλυξ τὸ μύρον, καὶ ἐνῶ εἰς τοῦ Αἰμιλίου τὴν ἐμφάνισιν ἦτο ἐτοιμὴ νὰ रि-φθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔνθους καὶ ἀγγελικῆ, ὠπισθοχώρει, ἡγωνίζετο ἄπελπισ ἡ δύσμορφος κόρη νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὰ σκότη μὴ τυχὸν προδοθῇ ἡ μορφὴ της... Ὡ σπαραγμοί!

Μίαν ἡμέραν, μίαν πρωῒαν φωτεινὴν ἑορτῆς, ἦτο ἡ 10 Π. Μ. ὥρα, ὁπότε μυρόεις καὶ ὠραίος εἶπερ ποτὲ ὁ Αἰμίλιος ἐξήρχετο τοῦ οἴκου του, ἡ δὲ Ἀλκμήνη μὲ ὄμμα ἔνδακρυ καὶ ἀναπάλλον στῆθος παρετήρει τὸ παρὰδεῖσιον τοῦτο δι' αὐτὴν πτηνόν· τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἐλαφρά, ραδινὴ καὶ πλουσία διῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Αἰμιλίου μία τῶν θυγατέρων ἐκείνων τῆς Εὐας, αἵτινες ὡς ἀνθω-πώλιδες ἐκ τοῦ κανίστρου τῆς καλλονῆς καὶ τῆς νεότητός των πωλοῦσιν εὐτυχεῖς εἰς τοὺς ἄνδρας στιγμάς. Ἐπ' αὐτῆς ἔρριψεν ὁ Αἰμίλιος βλέμματ' αἰθέριον καὶ ἡδυπαθῆ. Τῶν δημίων ἡ στρέβλη θὰ ἦτο ἡπιωτέρα διὰ τὴν Ἀλκμήνην ἢ ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της ἐκείνη σκηνή! Ἡσθάνθη τὸ στῆθος αὐτῆς πλημμυροῦν, ἡσθάνθη τὴν κεφαλὴν βαρύνουσιν ὡς οὐρανὸν χειμῶνος, ἤκουσε κλονισμὸν τῆς ψυχῆς ταρτάρειον καὶ ἐφθόνησεν ἡ δύσεως παρθένος τὴν τύχην τῆς ἐκείνης!...

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν ἡ Ἐλίζα εἶχε δεχθῇ ἀπαθίστατα τὸν ἐρωτικὸν Αἰμίλιον, καὶ ἡ εὐδαίμων κόρη ἡγνόμεν ὅτι μία ἄλλη ὑπαρξὺς ἔνθεος συνετρίβετο, διότι δὲν ἐτόλμα οὐδὲ κἄν ἐν βλέμμα συμπαθὲς νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ.

Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, αἰώνιος σάλος, ἔχει ἀμπώτιδας καὶ παλιρροίας. Εἶνε θεάνθρωπος. Πίπτει καὶ ἐγείρεται· τὴν μίαν στιγμήν γίγας, τὴν ἄλλην νῆνος· ἐκάστη ὥρα φέρει καὶ ἄλλην σημαίαν· ἡ μία εἶνε ἀντίφασις τῆς ἄλλης. Οὐδεὶς πολυτρεπτότερος τῆς ψυχῆς Πρωτεύς. Ὅλα ἀνθρώπινα. Ὁ Θεὸς ἔθεσε τόσον πλησίον τὸ στόμα διὰ νὰ γελᾷ καὶ τὸ ὄμμα διὰ νὰ δακρύῃ. Οὕτως εἰς τὰ φύλλα τοῦ κρίνου διακρίνεις ἐνίστε τὸ ἔχνος τῆς διελευθούσης κάμψης. Ἡ Ἀλκμήνη, ἡ ἀγγελικὴ Ἀλκμήνη, χάριν ἐνὸς βλέμματος τοῦ Αἰμιλίου ἐφθόνησε τὴν θέσιν μιᾶς ἐταίρας!

III

ΣΚΟΤΗ

Ὅταν μετὰ τινος ἡμέρας ἡ πλήρης ἀνησυχίας καὶ ἀγάπης Ἀλκμήνη ἤκουσεν ὅτι ὁ Αἰμίλιος ἡσθένει, εἰς τὸ ἄπειρον αὐτῆς πένθος ἡσχύνθη σχεδὸν ὅτι αὐτὴ ἐζῇ ὑγιής, καὶ ὥσκει μὴ ἤρκει τὸ ἐνδόμυχον τοῦ ἔρωτός της μαρτύριον, κατεκλείσθη δακρύουσα καὶ τηκομένη. Παρῆλθε μὲν, καὶ ὁ Αἰμίλιος δὲν ἐφαίνετο· παρηλθον ἔτι μακρὰ ἀγωνίαι, καὶ ὁ Αἰμίλιος ἡσθένει. Ἐφυλλορροεῖ οὕτω καὶ ἡ ζωὴ τῆς νεαρᾶς κόρης, καὶ ἦλθε στιγμή, καθ' ἣν ἡ θέσις τῆς Ἀλκμήνης ἦτο κρισιμωτέρα ἢ σὺν ἐκείνου. — Ἀφνης ἐπῆλθεν, ἡκούσθη, ἐβεβχιώθη ἡ ἀμκύρωσις τῶν ὀρθαλμῶν τοῦ Αἰμιλίου . . . Ἡ Ἀλκμήνη;

Μετὰ τὸ κεραυνοβόλημα τοῦτο αὕτη δὲν ἐφάνη μαινομένη, δὲν ἐρράγη, δὲν ἐνεκρώθη, ὡς ἠθελεῖ τις ὑποθέσει· ὄχι. Ἡ Ἀλκμήνη ἐσώθη ἐκ τῆς μαύρης συμφορᾶς τοῦ θεοῦ της. Ἡ δυστυχία ἐκείνου τῇ ἐνέπνευσε θάρρος. Εὐρέθη εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ὑπάρξεως βαθμίδα· τὴν ἀτυχίαν. Ἐκείνη δύσμορφος, ὁ Αἰμίλιος τυφλός. Ὁ βύας ἠδύνετο ἤδη ὡς ἀετὸς νὰ ἀτενίσῃ ἀτάραχος τὸν νεφροσκεπῆ ἥλιον. — Διείδεν ἐν τῷ ζοφερῷ τούτῳ τῆς τυφλώσεως ἀκούσματι διχγελῶσαν ἐλπίδα, ὡς ἀκτῖνα παρὰ δέξιον εἰς κολάσεως σκότη,

καὶ ἡ τρυφερὰ Ἀλκμήνη ἀντὶ κοπετῶν καὶ θρήνων, ἠγέρθη ἀγαλλιῶσα καὶ εἶπεν ὡς οἰστρήλατος ἱέραξ: Ἀ! λοιπὸν ἐγὼ πλησίον του; . . .

Εἰς τὴν ἀπαίσιαν αὐτὴν χαράν, εἰς τὸν βόρβορον τοῦτον ἐλάνθανεν ἔν χρυσοῦ ψῆγμα· εἰς τὴν σκληρὰν αὐτὴν νύκτα τοῦ ἐγωισμοῦ διέλαμπεν εἰς ἀστήρ, — ὁ ἔρωσ. Ὁ ἔρωσ εἶνε παιδίον, κατὰ συνέπειαν ἀκαταλόγιστος.

Τρεῖς μετὰ ταῦτα ἡμέρας παρουσιάσθη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Αἰμίλιου γυνή τις ὡς νοσοκόμος. Πενιχρά, ἀλλὰ καθαρὰ, κυρτὴ ἢ εὐθυτενής, ἡ νοσοκόμος ἐφαίνετο μᾶλλον γραῖα. Ἐγένετο δεκτὴ.

Ἦτο ἡ Ἀλκμήνη. Τὸ δυσειδὲς κλίνει πρὸς τὸ γρηῶδες, καὶ μετὴν προσωπίδα τοῦ γήρατος ἐπλησίασε τὸ ἐρωτικὸν τοῦτο ἠφαιστειὸν τὸν βαρύνοντα καὶ ἀόμματος ἀσθενῆ. Ὅταν ἡ Ἀλκμήνη εἰσῆρχετο τὸ πρῶτον εἰς τὸν θάλαμον τοῦ ἀσθενοῦς σκοτοδιनिῶσα, θυμηδὴς παρόφορος, μίαν στιγμὴν ἐστάθη, ἐδειλίκεν, ἐκλονίσθη, ἀλλὰ πάλιν τὴν ἐνεψύχωσεν ὁ ἄπελπις ἡρωϊσμός, καὶ ἀνατείναστα τὰς χεῖρας εἰς τὴν ὑπὲρ τὴν κλίνην τοῦ κοιμωμένου εἰκόνα τῆς ἀποθανούσης μητρός του, ἐψιθύρισε: Βοήθει με, σύ, βοήθει με ν' ἀναπληρώσω τὴν ἄγρυπνον στοργὴν σου πλησίον τοῦ ἀομμάτου καὶ ὀρφανοῦ!

Τοὺς λόγους τούτους δὲν ἤκουσεν ὁ Αἰμίλιος. Ὁ Αἰμίλιος ἐκοιμήτο, ὡς ἂν ἡ ζωὴ του ἤδη πλέον δὲν ἦτο καὶ εἰς τῆς λαμπρότερης ἡμέρας τὸ φῶς, ἢ ὕπνος καὶ μεγαλοπτέρυγες ὄνειροι!

ΑΓΡΥΠΝΙΑΙ

— Μαγδαληνή, δὲν βλέπω εἶνε ἡμέρα;

— Εἶνε μεσάνυχτα ἀκόμη. Ἀναπαύου. Ἀπεκρίθη θωπευτικῇ φωνῇ, ἡ φωνὴ τῆς Ἀλκμήνης λαβούσης ὡς νοσοκόμου τὸ ὄνομα τοῦτο.

(Διατί εἶπεν ὅτι λέγεται Μαγδαληνή;)

— Αἱ! μεσάνυχτα, ἐπανέλαθεν ὁ Αἰμίλιος, μεσάνυχτα . . . Καὶ

παίζει με νέφη ἑλαφρὰ ἢ σελήνη ἴσως, καὶ ἡ δροσερὰ αὖρα, ἀπαλὴ ὡς τὸ φίλημα, περιπτύσσεται τὰς κιτρίνας ἐκεῖ κάτω . . . Γλυκεῖα ὦρα ! Μαγδαληνή, ποῦ νὰ εἶνε ;

— Ποῖα, πουλί μου ;

— Ἐκείνη. Ὡ, δὲν γνωρίζεις λοιπόν, δὲν γνωρίζεις ἐκείνην σὺ ; Τὴν εἶδα πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ ὄνειρόν μου· διατί νὰ ἐξυπνήσω, Μαγδαληνή, διατί ; Ἦτο ὠραία ὡς ἑαρινὴ αὐγή, ἣν τῶρα τυφλὸς ἐνθυμοῦμαι, ἦτο αὐτὴ ἐκείνη ἡ ἄδρα καὶ ἀφρώδης λατρεῖα μου. Ἡ Ἑλίζα. Εἶδα ὅτι μακρόθεν ἔρχεται με ἀνοικτὴν πρὸς ἐμὲ ἀγκάλην βοήθειαν ἰκετεύουσα, καὶ εἶδα ὅτι ὁμοῦ φιλοῦμενοι καὶ ἐλευθεροὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸ δάσος . . . Ἡ Ἑλίζα ἔτρεμεν ἀπὸ φόβον εἰσέτι, ἀλλὰ τὸ στῆθος μου τὴν ἐζωπύρει καὶ τὴν προήσπιζε καὶ ἤκουον τοὺς παλμούς της, παλμούς περιστερᾶς . . . Διατί, Μαγδαληνή, ἐξύπνησα ; Ἀφ' οὗτου τὸν ἥλιον ἐστερήθην, ὦ πῶς ἀγαπῶ τὸν ὕπνον ! Ἐκεῖ, ἐκεῖ καὶ μόνον ἐπανευρίσκω τὴν ζωὴν, τοὺς ἀστέρας, τοὺς κήπους· ἐκεῖ τὴν Ἑλίζαν ἐπαναβλέπω.

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Ἡ Ἀλκμήνη πλησίον αὐτοῦ καὶ με κεκλιμένην εἰς τὸ στῆθος κεφαλὴν, ἐβυθίζετο εἰς ἄβυστον, ἣν ἐμπροσθέν της ἤνοιζεν ἡ λέξις « Ἑλίζα ». Ἐν ᾧ ἡ δύσεως κόρη ἔφερε βαρυκαλγὴ τὴν καρδίαν ἀπὸ τὰ πενθιμώτατα τοῦ Αἰμιλίου παράποντα, εἰς μυρίους συνάμα ἐχύνετο διαλογισμοὺς περὶ τὸ νέον τοῦτο ὄνομα, διαλογισμοὺς ὁμιχλώδεις, ποικίλους, ὀρμητικούς, καὶ ὁ νοῦς της ἐστρέφετο περὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλίζας, ὡς πυκνὸς καπνὸς εἰς ἀνέμου σφοδρὰν πνοήν. Τίς ἦτο ἡ νέα αὕτη κόρη ; Βεβαίως ἐρωμένη του, βεβαίως ὠραιοτέρα, χριστιτέρα, πλουσιωτέρα αὐτῆς· ἀλλὰ τίς ἦτο ; Οὐδεμία νεῦνις παρουσιάσθη νὰ ἐρωτήσῃ περὶ αὐτοῦ, οὐδεμία μυρόεσσα καὶ πκρήγορος ἀπεστάλη ἐπιστολή. — Ἡ Ἀλκμήνη ἠσθάνθη τὸ πρῶτον ἀκάθεκτον περιέργειαν διὰ τὴν ἄγνωστον ταύτην· εἶτα μικρὰν περιφρόνησιν, καὶ συνάμα αἰσθημα ἁμύνης οὕτως εἰπεῖν τῶν πόθων της, δηλαδὴ ἴσως μισός τι, δηλαδὴ ὡς ἑλαφρὰν ζηλοτυπίαν. Αἶφνης ἐνεθυμήθη τὴν βα-

θεῖαν σιωπὴν τοῦ ὄντος τούτου, ὑπέθεσεν αὐτὸ μακρὰν πολὺ μακρὰν τοῦ Αἰμιλίου, καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ὑπεμειδίασε.

Τὴν ἰδίαν ταύτην στιγμὴν ἀνατιναχθεὶς ὁ Αἰμίλιος καὶ λαμβάνων τὰς χεῖρας τῆς νοσοκόμου.

— Μαγδαληνή, εἶπε, Μαγδαληνή, μὲ ἀγαπᾷ ;

— Ποῖος, Αἰμίλιε ;

— Ἡ Ἑλίζα, σοῦ εἶπα, ἡ Ἑλίζα μὲ ἀγαπᾷ ;

Διέτρεξαν λεπτὰ τινὰ ἀγωνιώδους σιγῆς, ἡ στιγμὴ ἐκείνη καθ' ἣν μετὰ τὴν ἀστραπὴν τὴν βροντὴν ἀναμένομεν, καὶ ἡ Ἀλκμήνη ἀνεφώνησεν ἐν τέλει μὲ ἄτρομα καὶ μειλίχια χεῖλη. — Ναί.

Φεῦ ! ἡ πρὸ μιᾶς στιγμῆς ὑποθέσασα μακρὰν τὴν Ἑλίξαν, ἡ μόλις πρὸ μιᾶς στιγμῆς αἰσθανθεῖσα ἐναντίον τῆς τὸ πῦρ τὸ ζηλότυπον, ἡ Ἀλκμήνη, ἡ δύσμορφος κόρη, ἡ δύσεως γυνή, ἔγεινεν αὐτὴ προαγωγὸς τῆς Ἑλίζης, καὶ ὡς τὸν σταυρόν του ὁ Ἰησοῦς ἔφερεν αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Ἑλίζης καὶ ὅλην ἔρωτα καὶ πῦρ ἐναπέθηκεν αὐτὴν εἰς τοῦ Αἰμιλίου τὰ στήθη δι' ἐνὸς Ναί ! Πῶς ἔκλινεν εὐσεβὴς ἐνώπιον τοῦ ὀνόματος τῆς Ἑλίζης, διότι τὸ ἐξηγίαζεν ὁ ἔρωσ τοῦ Αἰμιλίου ; ἡ Ἀλκμήνη λοιπὸν δὲν ἐξηλοτύπει ; Εἶνε δυνατόν ; Ὅχι· ἔρῳσα καὶ μὴ ζηλοτυποῦσα καρδία εἶνε φιλόργυρος σπαταλῶν. Ἡ ζηλοτυπία εἶνε τοῦ ἔρωτος ὁ φρουρός.

Ὁ Αἰμίλιος ἐπανάπεσεν εἰς τὴν κλίνην πυρέσσων καὶ ὑπογογγύζων ὡς ἂν ἔφερεν εἰς τὰ στήθη του τὸν Ἀτλαντὰ ὄλον. Ἐσιώπησεν εἶτα πολὺ, καὶ αἶφνης εἰς τὴν βαθεῖαν, ἡρεμον καὶ οἶονεὶ τείνουσαν τὴν ἀκοήν τῆς νύκτα, ἠκούσθη ἡ φωνὴ του νὰ μέλπη εἰς τόνους παρκαπόνου περιπαθοῦς :

Ἡ αὐγὴ τοῦ Μελίου ποικίλλει

Καὶ μὲ ῥόδα τὴν φύσιν κοσμεῖ.

Εἰς τοὺς κήπους ἄνθρωποι οἱ φίλοι

Διαχύνονται νέοι, θερμοί,

Καὶ γελῶσι γλυκεῖς κα' ἐρωτύλοι

Ἐρωμένων εἰς φῶς ὀφθαλμοί.

Ἐορτάζει τὸ πᾶν, συγχινεῖται
 Ἐν τῷ μέσῳ χαρᾶς φωτεινῆς,
 Ἄλλ' οὐδεὶς τὸν τυφλὸν ἐνθυμεῖται,
 Τὸν τυφλὸν δὲν θωπεύει κανεῖς,
 Κ' ἴσως σὺ—ὦ παλμοί, νεκρωθῆτε!—
 Σὺ, ἀγάπη μου, μὲ λησμονεῖς....

Ἐσιώπησεν. Οἱ λυγμοὶ τὸν ἀπέπνιγον. Καὶ ὡς ἡ ἀρχαία νύμφη
 Ἦχῳ, ὡς ἦχος παρατεινόμενος τῆς πενθίμου ᾠδῆς, πλησίον του
 ἄλλοι σιγηλοὶ λυγμοὶ ἤκούοντο, λυγμοὶ δειλοὶ καὶ βαθεῖς, λυγμοὶ
 παλμοὶ τοῦ πόνου.

Ἐκλαχιεν ἡ Μαγδαληνή....

Τοιαύτη τραγῳδίᾳ τοῦ σκότους καὶ τῶν δακρύων ἐξετυλίσσεται
 εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀορμάτου. Οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἀσθενοῦς ἠπόρουν
 διὰ τὴν τόσον φιλόστοργον καὶ πιστὴν νοσοκόμον. Ὁ πατήρ τοῦ
 Αἰμιλίου ἀνελύετο εἰς ὠκεανὸν εὐγνωμοσύνης ἐνώπιόν της. Ἀγρυ-
 πνος καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἡ καλὴ νοσοκόμος, ἠθέλησε καὶ αὐτὴ
 ν' ἀπιστερηθῇ τοῦ φωτός καὶ ἐκοιμήτο τὴν ἡμέραν μόνον. Ὁ γλυ-
 κὺς καὶ πρόθυμος αὐτῆς τρόπος ἐμάγευε τὸν ταλαίπωρον νέον,
 καὶ ἦλθε μετ' αὐτῆς εἰς τοσοῦτον ἱερᾶς φιλίας, ὥστε τὰ παρά-
 πονά του, τοὺς στοχασμούς του ἐνεπιστεύετο εἰς αὐτὴν μόνην, ὡς
 εἰς ἐφέστιον καὶ οἰκτίρμονα θεότητα. Ὡμίλει εἰς αὐτὴν περὶ τῆς
 Ἑλίζης του, περὶ τῆς δεινῆς ἐποχῆς του, περὶ τῆς δεινῆς ἰδιοστρα-
 πίας του, περὶ τοῦ φλογερῦ του καὶ ἀπείρου ἔρωτος, περὶ τοῦ
 μόνου του πόθου νὰ τὴν ἐπαινίδῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ....

Καὶ τὰ ἤκουεν ἡ Ἀλχημένη!

Τὴν ἡρώτα ἄλλοτε πάλιν διατὶ ἡ Ἑλίζα σιωπᾷ τόσον ἥδη
 χρόνον, ἂν δὲν τὸν ἐλησμονήσῃ καὶ τὸν ἐγκατέλειπεν ὡς τυφλόν,
 ἂν θὰ τὴν ἐπαινίδῃ πλέον, ἂν ἤκουσεν ἡ Μαγδαληνὴ ἢ ἔμαθέ τι
 περὶ τῆς Ἑλίζης του, ἂν ἔτυχε νὰ ἴδῃ μίαν τοιαύτην καὶ τοιαύ-
 την κορὴν, καὶ ἑνδακρὺς καὶ διάπυρος μυρίας ἀπέτεινεν ὁ Αἰμί-
 λιος εἰς τὴν Μαγδαληνὴν ἐρωτήσεις, ἐρωτήσεις πλήρεις τρυφερό-

τητος καὶ σπαρχυμῶν. Τότε ὁ χρυσοῦς τοῦ ἀοιμάτου δαίμων, θερμός, μελίρρυτος, ἔνθεος παρηγόρει καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτόν...

Τίς; ἡ Ἀλκμήνη!

IV

ΛΥΚΑΥΓΕΣ

Ἄλλ' ἤδη παρῆλθε τὸ μεσονύκτιον τοῦ πόνου, τῆς τυφλώσεως ἡ φοβερά σκοτία ἠραιούτο, καὶ ὁ Αἰμίλιος οὐρανοδοκτῶν ὑπὸ χαρᾶς διέκρινε τὴν σκιάν ἂν ὅχι τὸν ἄνθρωπον, τὸ φῶς ἂν ὅχι τὸν λύχνον. Ἡ πρώτη, ἀμυδρά, ἀμφίβολος, μίξ καὶ μόνη ἀκτὶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐτανέφερε καὶ τὴν χαρὰν εἰς τὸ στήθος τοῦ Αἰμιλίου. Ἦρχισε πλέον, ἀρεῖς τὰ ὄνειρα, νὰ ἐφάπτεται τοῦ προτέρου πραγματικοῦ κόσμου, νὰ συναισθάνεται, νὰ ἀναπνέη, νὰ σχετίζεται τὰ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενα, τὴν κύκλῳ του γύσιν. Οἱ λυγμοί, αἱ ἡμίκοποι ἐπιφωνήσεις ἐνίοτε, ἡ ἱστορία τῆς νοσοκόμου, βήματά τινα περιδεῖλα, ἄλλοτε τταλχυμοὶ δακρύων, ἄλλα τινά, ράκη ἀτμώδη ζωῆς, ἄτινα ἐπρόφθασε νὰ ἀκούσῃ, νὰ ὀσφρανθῇ, νὰ μελετήσῃ, νὰ συνδυάσῃ ὁ Αἰμίλιος, τὸν κατέστησαν σύννου. Δικαί; Συνέβη ποτὲ ἡ Ἀλκμήνη νὰ μὴ μείνῃ παγερά ὡς τὸ μάρμαρον, μὴ τυχὸν ἀνεκαλύφθῃ, διότι ὁ Αἰμίλιος προσήλου ὁμματα ἐπ' αὐτῆς μυστηριώδη, ἀνιχνεύμονα, ἐκπληκτικὰ ὑσθάνθη τὴν χεῖρά του ἐπ' αὐτῆς βλέμμα, δικόνητην ἐπὶ προβλήματος.

Μίχν ἤδη ἡμέραν, ἐν ᾧ ἐκράτει πλησίον τὸν πατέρα του ὁ Αἰμίλιος, ἐνεθυμήθη, κἄτι τι, ὅπερ ἤδη ἐν τῇ χαρᾷ του ἔβλεπε παράδοξον, ἐν ᾧ πρότερον ἐν τῇ μαύρῃ θλίψει του πολλὰ φυσικόν· κλίνων λοιπὸν γλυκύτατα :

— Πατέρα μου, εἶπεν, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἐν ᾧ τὴν νύκτα ἐκαθήμην βυθισμένος εἰς οὐρίκην καὶ εἰς ἀπόγνωσιν, ἄγρυπνος καὶ ἀκκταπόνητος ἐστένιζεν ἡ κκλή μου Μκγδαληνή· τί εἶχεν; Ἀλ-
λοτε πάλιν ὑσθάνθη εἰς τὸ παγερόν καὶ ἐπιθάνατον μέτωπόν μου

καταλείβοντα δύο θερμὰ δάκρυα· μὴ ἦσαν ἐκείνης; Ἡ ἀργυρᾶ φωνὴ τῆς, οἱ μέχρις ἐμοῦ πολλάκις ἀκουσθέντες παλμοὶ τῆς, αἱ ἄθραϊ ὡς τὸ κρίνον χεῖρές τῆς, εἶνε, πάτερ μου, γράϊας ἐξηκοντούτιδος;

Διατί γελάτε;

Ὁ ἀγαθὸς γέρων ἐθώπευσε πατρικώτατα τὸν υἱὸν του καὶ μακρυνόμενος ἤρξασθαι νὰ τῷ εἴπῃ:

— Κάποτε, υἱέ μου, καὶ οἱ παροξυσμοὶ τῆς θερμῆς πλάττουσιν μεγαλειτέρας τοῦ Ἐρωτοκρίτου φαντασίας... Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ· ἡ Μαγδαληνὴ μένει Μαγδαληνή.

Ἄτονος γαλήνη τοῦ γήρατος! Τίς ἦτο ὁ τυφλός; Ἡ τολμηρὰ τοῦ Αἰμιλίου ὑπόνοια, φαντασία δὲν ἦτο. Ὅταν τὸ αἷμα βράζῃ, ἡ καρδία γίνεται προφῆτις.

Ὁ Αἰμίλιος ἐπέμεινεν.

Ἐγείνε βολὴς ὠκεανοῦ. Ἀλλοίμονον εἰς τὴν Ἀλκμήνην. Ἀκατάληπτον φίλτρον εἴλκυε τὸν Αἰμίλιον πρὸς αὐτήν. Ἐτείνει τὸ οὖς καὶ ἀντὶ βρυχαλίσματος ἤκουσεν ἐρωτικὴν ᾠδὴν, τὴν πνοὴν τῆς Μαγδαληνῆς· ἤπλωσε τὰς χεῖράς του καὶ ἀντὶ μητρικοῦ θάλπου ἡσθάνθη τὴν ἐρωτικὴν φλόγα παρὰ τῇ νοσοκόμῳ. Ἡ νεαρὰ ἡλικία ὁμιλεῖ ὡς κογχύλη, δίδτε κοχλάζει. Ὁ Αἰμίλιος ἤκουεν, ἀλλ' εἰσέτι ἐκυμαίνετο.

Ἀνεμένετο μίαν ἀστραπὴ νὰ λύσῃ τὸ σκότος· ἦλθεν. Ἦτο φίλημα.

ΗΛΙΟΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΝΥΚΤΑ

Ἡ Ἀλκμήνη ἤδη, ὁπότε ἐβλεπεν ἀναγεννώμενα τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Αἰμιλίου, ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἀδελφικῆς πρὸς τὸν τυφλὸν στοργῆς, ἡσθάνετο λειληνύτως ἀναγεννώμενον τὸν ἀρχαῖον καὶ πύρινον ἔρωτά τῆς. Μέχρι τοῦδε ἡλέησε τὸν μαρασμόν, τὴν δυσμοιρίαν τοῦ ἀομμάτου· ἤδη ἤρχισε νὰ ἐρᾶται τὴν ἀναθάλλουσαν ζωὴν. Ἡ μέχρι τοῦδε ἀδελφὴ τοῦ ἐλέους Μαγδαληνὴ, ἤδη

ἐλάμβανε τὰς πτέρυγας τῆς ἐρωμένης. Εἰς τὸ σκότος ἐκεῖνο, ὑπὸ τὴν προσωπίδα τοῦ ἀγνώστου, ἡ δύσμορφος καὶ δειλὴ Ἀλκμήνη καθίστατο γενναϊότερα, τολμηροτέρα. Ὁ Αἰμίλιος, ἡ πρὸ ὀλίγου μεμραχυμένη χλόη, ἤδη ἀνέθαλλεν ὑπὸ τὰ ὄμματά της δροσερά· ἔβλεπεν ἐπ' αὐτῆς τὴν δρόσον καὶ διέκρινε τὰ δάκρυά της. Ἐπόθει νὰ γυναικίσῃ, νὰ κατακλιθῇ ἐκεῖ. Ἀπὸ τοῦδε ἡσθάνετο ὡς νὰ κατέβαινεν ἐλαφρὰ καὶ χαρίεσσα· ποῦ; Πολλὰκις ἐστράφη νὰ ἴδῃ μήτις ὦθει αὐτὴν ὀπισθεν. Οὐδεὶς καὶ ὁμῶς ἐφέρετο.

ὦ, ναί! ἡ καρδία ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι εἶνε πηδάλιον· τὸ φῶς τῶν ἀστέρων, τῶν ἀνθέων τὸ ἄρωμα σὲ ὠθοῦσι, σὲ φέρουσιν εἰς τὸν λιμέναν τοῦ ἐνηγκλισμένου ὕπνου. Τείνεις ἐκεῖ, ὡς τείνει ἡ ἀηδὼν εἰς τὸ κελάδημα, ὡς φέρεται ἡ δρόσος ἐπὶ τὰ ἀνθῆ, ὁ θνητὸς εἰς τὸν θάνατον. Ἄς φιληθῶμεν! ἐπὶ τοῦ χεῖλους ἀνεωγμένου τάφου ἀνταλλάσσομεν αἰωνίως τὰς ἐρωτικὰς περιπτύξεις, ὡς αἱ περιστερὰ εἰς τὰ χεῖλη, τῆς φωλεῖς των. Ἄς φιληθῶμεν! μόνον εἰς τῶν ἐρωτευμένων τὴν κλίνην διακονίγων τὸ παρκαπίτασμα ἀντικρύξεις τοῦ Θεοῦ τὸ ὁμοίωμα. Μόνος ὁ ἐρῶν εἶνε ἐνθεος, διότι πλάττει ὡς ἐπλασεν Ἐκείνος.

Διηγοῦνται ὅτι εἰς Ἀθῶνα, μακρὰν τοῦ ἐπιλοῖπου καὶ ὠραίου κόσμου, ὁπότεν παρὰ πλὴν τὰς ἱερωμένας ἀκτὰς πλοῖον, ὡς χειρτισμοῦ σειόμενον μανδῆλιον, παρὰ τυχῶν ἐκεῖ που εἰς τὴν παρὰ λίαν μοναχὸς τις, πλάττει ὡς ἐν παρενθέσει τὴν φωνὴν τὰς παλάμας ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐπιθέτων, καὶ ἐνδακρυς ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς ζωῆς, ἀναβοᾷ μὲ φωνὴν βαθεῖαν καὶ παρατεταμένην: Πληθύνεσθε!

Ποῦός ποτε ἤκουσε μεγαλοπρεπέστερον καὶ θεϊότερον εἰς τὸν ἔρωτα ὕμνον; Ἡ φωνὴ τοῦ μοναχοῦ ἐκείνου εἶνε ἡ φωνὴ ὅλου τοῦ ἀποθανόντος κόσμου. Ἰδοὺ τὸ μόνον σοφὸν καὶ ἄδολον «Καλὸν κατεῦδδιον» εἰς τοὺς διαπλέοντας ναύτας ἐπὶ τῆς γῆς. Θνητοί!

Ἦτο μία ἐσπέρᾳ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου. Ἡ Ἀλκμήνη πλησίον τοῦ κατακεκλιμένου ἀσθενοῦς, ἐσυλλογίζετο ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνάγκη πλέον νὰποχωρισθῇ τοῦ οὐρανίου της θησαυροῦ, ὃν

ἐν τοσούτῃ ἀγίᾳ πίστει ἐφρουρήσεν. Ἀνεμιμνήσκειτο ὅσας ἀρρήτους ἀγρυπνίας πλησίον του διήλθεν, ἐσκέπτετο ὅτι καταφύγιον δι' αὐτὴν ὁ σκιερὸς ἤδη θάνατος, διότι καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ἐδῶ ἂν ἐζησεν, ἐζήτε μόνον ἐν σκότει καὶ ἀβλεψίᾳ. Μυρία τοιαῦτα διελογίζετο ἡ Ἀλκμήνη, καὶ ἐκράτει ἐν τούτοις τὰ βλέμματα της ἐπὶ τοῦ ἀνθηροῦ προσώπου τοῦ Αἰμιλίου, καὶ ἡσθάνετο ἀνατέλλον τὸ γλυκὺ εἰς τὰ στήθη της πῦρ, καὶ ἐκρᾶδινετο εἰς τοὺς σεισμούς τοῦ ἔρωτος ὡς τὸ κλωνίον κρίνου εἰς ζεφύρου πνοήν. Ἦτο ὥρα. ἦτο στιγμή ὅποτε πλημμυρεῖ ἡ καρδιά καὶ ἡ ζωὴ ζητεῖ διεξόδον, ζητεῖ νάναπνεύσῃ· πνίγεται. Ἡ Ἀλκμήνη εὐρέθη εἰς μίαν τῶν στιγμῶν ἐκείνων τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, τοῦ κάλυκος διανοίγοντος, τοῦ Βύρωνος ἐμπνεομένου, Ἡ Ἀλκμήνη ἐπειράθη νάντιστῇ, ἀλλ' ἐφέρετο ἀκαταμχχῆτως· ἄλλως τε ἤρᾳτο, καὶ ἡ παθινομένη ψυχὴ ἔχει ὀλισθήματα ὡς τὸ βῆμα τοῦ τροχάζοντος ὁδοιπόρου. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκλινεν, ὡς ὁ ἥλιος εἰς τῆς δύσεως τὰ κρυστάλλινα νερά, ἐκλινε τὰ χεῖλη της εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἀομμάτου, καὶ τὰ ἀνοιγέντα ρόδινα φύλλα τοῦ στόματός της ἀντιμύρου τοιαῦτα ἐπέειπον: Αἰμίλιε, ὦ Αἰμίλιε!

Καὶ ἔπεσε γονυκλινῆς παρὰ τὴν κλίνην ἡ πόρνη ἡ ἀδύνατος, ἔπεν ἐν ᾧ συνάμα ἀνωρθοῦτο ἀνάφλεκτος ὁ Αἰμίλιος.

Ὁ Αἰμίλιος δὲν ἐκοιμᾶτο. Ἐὰν ἐφάνετο ὑπνώτων καὶ ἡρεμος, τοιούτῃ εἶνε καὶ ἡ πυρίτις· ἀλλ' ἡ Ἀλκμήνη ἐγένετο θρυαλλίς. Εἰς τὸ φίλημα ἀνεπήδησεν, ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας του ὅλος εἰς οὐρανίαις συγκινήσεις, ὡς οὐρανὸς πλήρης ἀστέρων, καὶ ἐνηγαλίσθη τὴν πρὸ τῶν ποδῶν του μυροβόλον ἀνοιξίν.

ὦ Ἀλκμήνη, ὁ ἀληθὴς ἔρως ἀγνοεῖ τὴν γρχίαν φρόνησίν, ἀλλ' ἦτο ὁ ἔρως σου τοῦ Αἰμιλίου τυφλότερος!

Δικτὶ πειρῶνται νὰ παρκαστήσωσι τὰς συνεντεύξεις δύο ἐραστῶν; Θέσχετε ὀλίγα ἀποσιωπητικὰ σημεῖα· εἶνε ἀληθεῖς ἀστέρες, διότι ὑπ' αὐτὰ κρύπτεται ὁ κάλλιστος καὶ ὁ κράτιστος τῶν θεῶν.

ΦΙΛΗΜΑ

Οἱ δύο παρὰλλήλως ρέοντες ποταμοὶ τῆς νεότητος ἤδη καταρρέουσιν εἰς ἓνα καὶ γιγάντειον χεῖμαρρον. Ἐκάστην πρῶϊκν ἡ Ἀλκμήνη ἀνεπλάττετο καὶ ἀπεσπᾶτο ὡς ἡ πρωτογενὴς Εὐὰ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Αἰμιλίου. Ὁ Αἰμιλῖος μετὰ μίαν τοσοῦτον ἐρεβώδη ζωὴν, ἐνηγκάλισθη φλογερὸς καὶ ἀκάθεκτος τὴν νέαν τῆς ψυχῆς του ἡμέραν· ὅ,τι ἤρνεϊτο εἰς αὐτόν ὁ ἥλιος, τὸ εὕρισκεν εἰς τὴν Ἀλκμήνην· ὥς, θυμηδίαν, ζωὴν. Δειλὴ καὶ τὸν κόσμον φεύγουσα μέχρι τοῦδε ἡ Ἀλκμήνη, ἔβλεπεν ἤδη ἡγεμονίς τὸν κόσμον ὑπ' αὐτήν, πίπτουσα ἐφέρετο εἰς χώρας οὐρανίαις μεγαλοφροσύνης, διότι καὶ ἂν ὁ ἔρως εἶνε βάρκθρον, ἴσως ὁ ἄκρος τοῦ βράκθρου τούτου μυχὸς εἶνε μία γωνία τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Ἀλκμήνη ζωὴ νεκρωτάτη, δροσερώτατος ὠκεανὸς, συνεστέλλετο εἰς μίαν ρανίδα καὶ ἐχύνετο εἰς τὰ στήθη τοῦ Αἰμιλίου. Καὶ ἐν τούτοις ἦτο μυστήριον δι' αὐτόν.

Ὁ Αἰμιλῖος δὲν διέκρινεν ἀκόμη μορφήν ἀνθρωπίνην. Ἦτο εἰσέτι τυφλὸς, καὶ δι' αὐτὸ ἴσως ἐν τῷ ἐμμανεῖ ἔρωτί του ὑπελάμβανε τὴν Ἀλκμήνην θεότητα. Ἐσχέπτετο εὐδαιμονέστατος περὶ αὐτῆς, ἀφίνετο εἰς παρὰδειτους συλλογισμῶν, τῇ ὠμίλει ὅτε μὲν ὡς μένει τις ἐκθαμβὸς πρὸ τῆς ἀνατελλούσης ἡοῦς, ὅτε δὲ πρὸ τοῦ ἄνθους τοῦ καλλίστου, ἐζωγράφει αὐτήν μετ' τῆς φαντασίας τὸν οὐράνιον χρωστῆρα ὠραιότεραν τοῦ ἀγγέλου, γλυκυτέραν τοῦ φωτός, ἐφλέγετο καὶ ἐβυθίζετο εἰς ἐκστασιν ἀναλογιζόμενος τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἤθελεν ἀτενίσαι αὐτήν, — ὦ, χαρὰ, ἀνεφώνει, ὦ, χαρὰ !

Ἀπελπισ πλέον διὰ τὸν ἔρωτα τῆς Ἐλίζης, βαρυπενθὴς διὰ τὴν προδότιδα αὐτῆς φιλίαν, ὁ Αἰμιλῖος ἐδέχθη τὴν γλυκεῖαν Ἀλκμήνην ὡς ἤθελεν ἐπανεύρει ὁ φιλάργυρος τὸν ἀπολεσθέντα σάκκον του πλήρη καὶ ἀμείωτον. — Εἶνε γλυκύ, πολὺ γλυκύ εἰς τὸν τυφλὸν ὁ ἔρως, μία κόρη λάτρις του, ἐν ᾧ τὸ σύμπαν ἐγκυ-

ταλείπει αὐτὸν εἰς τὸ σκότος, μία σάνις εἰς ναυαγὸν ἐν μέσῳ τοῦ τρικυμιώδους ὠκεανοῦ. Ἡδύνατο νὰ μὴ γίνη ἐμμανὴς διὰ τὴν νέαν ταύτην κόρην, τὴν καταφυγοῦσαν εἰς αὐτὸν ἐν τοσούτῃ ἀτακτοκινήσει, καὶ τὴν γονυκλιτοῦσαν ὡς θῦμα εἰς τὸν σκοτεινὸν βωμόν του, ὑπὲρ τῆς παρηγορίας καὶ εὐδαιμονίας του ;

Ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ὕλης τούτῳ καὶ τὰ πλατωνικώτερα αἰσθήματα ἐπικρατύνονται μάλιστα ὑπερμέτρως διὰ τοῦ λόγου τοῦ συμφέροντος. Πῶς νὰ μὴ ἀγαπήσῃ τις ἀπείρως τὸ γλυκὺ ἄστρον τὸ ἐπιτέλλον εἰς τὴν νύκτα τῆς δυστυχίας του ἀφιλοκερδῶς, καὶ παρέχον ὁμοῦ τῆς ἀδελφῆς τὴν στοργὴν, τῆς δούλης τὴν ἀφοσίωσιν, τῆς ἐρωμένης τὸ φίλημα ;

Ὁ Αἰμίλιος δὲν ἦτο λίθος, οὐδὲ Θεός.

Περῶσιν αἱ ὥραι, πτέρυγες τοῦ χρόνου, καὶ σὲ ἀνεμίζουσι, σὲ ὠθοῦσιν ὡς ἄχυρον, ποῦ ; εἰς τὸ ἄδηλον, εἰς τὸ αὖριον. Εἶσαι εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, καὶ εἶσαι εὐδαίμων· διότι ἀγνοεῖς αὐτὸ μὴ βλέπων τὸ αὖριον· ἐν βῆμα, καὶ κατέπεσες. Περιλαμπῆς τὴν παραμονὴν τοῦ Βατερλώ αὐτοκράτωρ, μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἔρημος εἰς τὴν Ἀγίαν Ἑλένην δεσμώτης! Τοιαύτη ἡ μοῖρα καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἡ μοῖρα — νήπιον χαρμωσύνως παρέχον τὴν ζάχαριν καὶ ἐν ταύτῳ πνίγον τὸ εἰς χεῖράς του στρουθίον. Ὁ Θεὸς ἐν σοφίᾳ ἐποίησε πάντα, ἐκτὸς τῆς πενίας· ἡ ὑπερτάτη σοφία προνοεῖ ὑπὲρ τῶν ἀπείρων ἀστέρων, ὑπὲρ τῶν μυρμηκῶν καὶ κολυβρίων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν !

Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν.

Πῶς ;

Διὰ τοῦ τάφου. Ὅταν σὲ λείψῃ τὸ ἐνδυμα, καταφεύγεις εἰς τὴν νύκτα, ὅταν σὲ λείψῃ ἡ ἐλπίς, εἰς τὸν τάφον.

Ὁ Αἰμίλιος ἠγείρετο· ἔφερεν εἰς τὸ στῆθος τὴν ἄπλετον ἐκείνην χαρὰν, τὴν ἀνοιξιν τῆς ψυχῆς, ἣτις δὲν δύναται νὰ ζῇσῃ εἰμὴ ὑπὸ τὸ ἄπλετον ἐκρινὸν φῶς. Ἐπρεπε νὰ ἴδῃ καὶ ἔτεινεν ἐκεῖ.

Ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του σκέπη καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον διαφανής· ἀλλ' ἡ ὄρασις του μόλις εἰσήρχετο ἤδη εἰς τὸ λυκαυγές. Πολλὰκις λαμβάνων ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Ἀλκμήνην τῇ ἔλεγεν : Ἐξ ὅλου τοῦ κόσμου τίποτε δὲν βλέπω, τίποτε ἐκτὸς σοῦ. Σὲ καὶ μόνην διακρίνω ὡς ἐν πετράδιον, λευκάζον εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὰ βάθη, ὡς χρυσὴν ἐλπίδα, λάμπουσιν εἰς τὸ σκοτεινὸν μέλλον τοῦ δυστυχοῦς. ὦ Ἀλκμήνη μου, σὲ βλέπει ἡ ψυχὴ μου, σὲ βλέπει ὅπως φανταζόμεθα ἀπὸ τὴν γῆν ἐδῶ, τὴν ἐπάνω Ἐδέμ. Θέλεις νὰ σοὶ δώσω τὴν εἰκόνα σου ; Ἴδού, μὲ φωτίζει ἡ ψυχὴ σου ; Χεῖλη ἀπὸ τὰ φύλλα ρόδου, παρειαὶ δύο φύλλα κρίνου, μέτωπον ἡγεμονίδος, ὀφθαλμοὶ ὡς ἡ ὑγραλέα νύξ, γλυκύτης εἰς τὴν μορφήν, ὅση εἰς τὴν καρδίαν συμπάθεια, χάρις εἰς τὸ σῶμα ὅπως φῶς εἰς ἐν ἄστρον . . . Ἀλλὰ δὲν μοῦ ὁμιλεῖς ; Σὲ ἀδικῶ ; ὦ ναί ! πῶς θὰ παρὰβλήθῃ μὲ τὴν νεκρὰν φύσιν ἡ ζῶσα, ἡ διάπυρος Ἀλκμήνη μου ;

Ἐρρίγη, ἐσπαράσσετο, ἐσιώπα ἡ Ἀλκμήνη. Πᾶσα τοιαύτη λέξις, θωπεία τοῦ Αἰμιλίου, ἦτο μία στροφή βασιανιστικοῦ τροχοῦ διὰ τὴν Ἀλκμήνην. Ἐὰν τότε ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ ἡ φωνὴ της, θὰ ἦτο ἀπαίσια· φωνὴ ἐγκληματιοῦ. Μὲ τὴν προσωπίδα τοῦ ἔρωτος ἐνώπιον ἐνὸς τυφλοῦ ὑπέκλεπτε φιλήματα, ὑπέκλεπτε λατρείαν, θεότητος, τίς ;

Ἡ Ἀλκμήνη, τὸ τέρας.

Ἀφ' οὗτου ὁ ἔρωσ αὐτῆς ἐξεδηλώθη, βαθεῖα, μελαγχολικὴ σιγὴ ἐσφράγισε τὰ χεῖλη της. Ὅταν ὑπερτάτῃ ἡδονῇ ἡ ἄπειρον πένθος κατκλάβῃσι τὴν ψυχὴν, αὕτη λιποθυμεῖ καὶ μένει ἄφωνος. Ἡ Ἀλκμήνη ἐσιώπα καὶ ὁ Αἰμίλιος καὶ τοὶ ἀγωνιῶν ἐξήγει γλυκύτατα τὴν σιωπὴν· ὅταν, ἔλεγεν, ὁμιλῶσι τὰ στήθη εἰς τοὺς ἐρωτευμένους ἐγκυκαλισμούς, τί θέλει τοῦ χεῖλους ἡ φωνή ; Φωνὴ τῶν ἐρώτων εἶνε ὁ παλμός.

Ἄλλ' ἄλλοι ἦσαν τῆς Ἀλκμήνης οἱ παλμοί. Δὲν ἦσαν παλμοί, ἀλλὰ κύματα. Ἐχει τρικυμίας τὸ στήθος, καὶ εἰς αὐτάς, ἀκάτιον ἔρημον καὶ ἀσθενές, κατεποντίζετο ἡ καρδιά τῆς Ἀλκμήνης.

Ὁ νοῦς της ὅλος, ἡ ψυχὴ της πᾶσα, ὡς ἡ ἀπέραντος νύξ ἐπὶ τὸ σημεῖον τοῦ λυκαυγοῦς, ἔτεινον, συνεκιντροῦντο εἰς ἓν καὶ μόνον σημεῖον, — εἰς τὸ πρῶτον ἐπ' αὐτῆς τοῦ Αἰμίλιου βλέμμα.

Ἐν βλέμμα, ἓν βλέμμα τοῦ λατρευομένου ἀγγέλου ! Ποῖος δὲν ἐπεκαλέσθη τὸ βλέμμα τοῦτο ἔνθεος καὶ γονυκλινής ; Ἄλλ' εἰς τοὺς διαλογισμοὺς τῆς Ἀλκμήνης ἔλαμπεν ὡς εἰς τὰς ὥρας τοῦ καταδίκου τῆς λαίμητόμου ἡ λεπίς...

Καὶ ὅταν τελευταῖον ἦλθεν ἡ στιγμή, καθ' ἣν ἡ Ἀλκμήνη εἶδεν ὅτι σήμερον ἡ αὔριον ἠδύνατο νὰ τὴν ἴδῃ αἶφνης ὁ Αἰμίλιος ἐμπρὸς του, αὐτὴν, τὴν Ἀλκμήνην, ὁ Αἰμίλιος — πλήρης παραφορᾶς καὶ φρίκης ἔφυγεν ἐκ τοῦ πλευροῦ τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ὅπισθὲν της ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε ρηγνυμένους κατ' αὐτῆς κεραυνοὺς καὶ κατάραις.

Τὴν προτεραιάν ὁ ἱατρὸς εἶχε δώσει τὴν ἄδειαν εἰς τὸν τυφλὸν νὰ μεταβῇ εἰς δωμάτιον φωτεινότερον καὶ ὑπελείπετο ἐγχειρήσεις μικρὰ νὰ φέρῃ τέλειον φῶς. Ποσάκις ὁ ἱατρὸς διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς δίδει τὸν ἥλιον, ἐνῶ διὰ τῆς ἐτέρας τὴν νύκτα τοῦ τέφρου !

Ὡς ἦλθεν ἡσυχος, ἐλαφρά, σιωπηλὴ ἡ Ἀλκμήνη, οὕτω καὶ ἀνεχώρησεν. Ἀπεπειράθη ἐκνευλημένως νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀποχώρησίν της εἰς τὸν Αἰμίλιον, ἀλλὰ δὲν τὸ κατῴρθωσε. Πῶς νὰ δικαιολογηθῇ, τί νάντιτάξῃ εἰς τὰς φλογεράς του τότε παρχαλῆσεις τοῦ νὰ μείνῃ πλησίον του ; Ἐτόλμησε περὶ τούτου ἐλαχίστους ὑπαινιγμοὺς νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Αἰμίλιον, καὶ κατεκλύσθη ἀπὸ τὰς ἐπιπλήξεις, τὰς διαμκρτυρήσεις, τὰς ἀπειλάς του, τὰς ἐκείας του. Ἐπροτίμησε νὰ σιωπήσῃ, καθὼ ἐνοχος, καὶ ἔφυγεν ἐνοχος καὶ λαθραία. Τὸ ἐγκλημα βηματίζει εἰς τὰς ἄκρας τῶν ὁνύχων του.

V

Η ΛΙΜΝΗ ΤΩΝ ΚΥΚΝΩΝ

Ὅταν ὁ Αἰμίλιος ἠσθάνθη τὴν ἀπουσίαν τῆς Ἀλκμήνης, ὑπέθεσε πρῶτον τοῦτο μῦθον, ὕστερον ἐμειδίασεν ὑπολαβὼν παιδιὰν

τὴν ἀναχωρησιν αὐτῆς· ὅλην τὴν ἐπαύριον ἐξηντλήθη εἰς ἐρωτήσεις καὶ ὁμιλίαις περὶ τῆς νοσοκόμου Μαγδαληνῆς. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Ἀληθῶς ἡ Ἀλκμήνη ἀνεχώρησε καὶ οὐδεὶς ἐγνώριζε πῶς καὶ ποῦ.— Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐνῶ ὁ Αἰμίλιος ἤρχισε νὰ διαβλέπῃ τὸν ὠκεανὸν τοῦ φωτός, εἰς τὴν ψυχὴν του ἠνοίγετο ἕν ἄλλο χάος βαθύτερον ἐκείνου, ἀφ' οὗ μόλις ἤδη ἐξήρχετο ἡ Ἀλκμήνη. Τίς ἦτο ὁ ἐπίγειος οὗτος ἄγγελος, ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποπτὰς, πόθεν ἡ πρὸς τὸν τυφλὸν Αἰμίλιον τοσαύτη αὐτοῦ ἀφοσίωσις καὶ λατρεία, διατί ἡ τριαύτη σιωπηλὴ καὶ ἀνεξήγητος ἀποχώρησις του; Ἦσαν ταῦτα ὅλα προβλήματα εἰς τὸν ἀνάπλεων ἤδη φωτός καὶ ζωῆς Αἰμίλιον, ἐνώπιον τῶν ὁποίων συνέπλεκετὰς χεῖρας ἁπελπισ καὶ ἀπηυδυμένος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν. Ἡ Μαγδαληνὴ λοιπὸν ἦτο ὄνειρον; Καὶ ποτε ὁ Αἰμίλιος εἶπεν: Ἄς ἐκἀνέλθω λοιπὸν εἰς τῆς τυφλώσεώς μου τὴν νύκτα νὰ ἀνατείλῃ πλησίον μου τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο ἄστρον!

Οἱ γοκεῖς τῆς Ἀλκμήνης εἶχον μεταικῆσαι εἰς ἄλλην μακροτέραν τῆς τοῦ Αἰμιλίου συνοικίαν, καὶ ἐκεῖ διηυθύνθη καὶ κατεκλείσθη πάλιν ἡ τρυφερὰ νοσοκόμος, μηδὲν ἄλλο φέρουσα ἀπὸ τοῦ Αἰμιλίου εἰμὴ τοὺς τύπους τῶν φιλημάτων του, καὶ ἕνα χρυσοῦν καὶ πλατὺν σταυρόν, ὃν οὗτος εὐγνωμόνως εἶχε δωρήσει τῇ Μαγδαληνῇ, πρὶν ἔτι ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν ἐρωμένην του. Εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς τοῦτον, εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ἵστατο ἡ Ἀλκμήνη σκότος καὶ πένθος, ἀλλ' ἐβλεπεν ὀπισθέν της μέχρι τοῦ Αἰμιλίου γραμμὴν αὐγῆς καὶ μαγείας, καὶ ἐκεῖ προσηλώθη, ἐκεῖ ἐπανάφερε τὰ βλέμματα της ὅτε μὲν θυμῆρης καὶ ὑπερήφανος, ὡς προσηλοῖ εἰς τὸν ἥλιον ὁ ἀέτος τὸ βλέμμα, ὅτε δὲ δειλὴ καὶ ἀπεγνωσμένη, ὡς ἡ χρυσάλλις τοῦ σκότους περὶ τὴν φλέγουσαν θρυαλλίδα. Ναί, ἦτο ἀέτος καὶ κάμπη, διότι ἠράσθη καὶ ἐγκλημάτησεν.

Ἄλλ' ὁ χρόνος παρήρχετο, καὶ ὅσον οὗτος πλατύτερον ἐμεσολάθει, τοσοῦτον ἡ Ἀλκμήνη στενωτέρον συνεσφίγγετο πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Αἰμιλίου. Ἦθελε, προσεπάθει παντὶ σθένει νὰ μακρυνθῇ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐπὶ μᾶλλον ἐφέρετο πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ

πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀναφαίνονται εἰς τὸ στήθος ἡφαιστεια, ἅτινα εἶνε ἀδύνατον νὰ σθεσθῶσι καὶ ἂν δι' αὐτοῦ διέλθῃ ὀλόκληρον πέλγος. Τοιοῦτόν τι ἔφερεν ἡ Ἀλκμήνη, καὶ ἡσθάνετο καὶ διέτρεχε τὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς ἐκείνας, αἵτινες σαλπίζουσιν ὀπισθοχώρησιν, ἐν ᾧ βαίνουντι βήματι στερεῶ ἔμπρός. Ἐπειτα οἱ ὠραῖοι ἐκεῖνοι καὶ ἀληθεῖς συλλογισμοί, ὅτι ὁ Αἰμίλιος θὰ κρατῇ εἰσέτι ἀνοικτὰς πρὸς αὐτὴν τὰς ἀγκάλας του, ὅτι ἐκ τῶν ὀρκῶν του τηρητῆς παντοῦ καὶ πάντοτε θ' ἀναζητῇ αὐτήν, ἡ πρὸς αὐτὴν ἄπειρος συμπάθεια καὶ εὐγνωμοσύνη του, ἦσαν τόσοι σιωπηλοὶ ἀλλὰ πύρινοι ρήτορες ἀναρριπίζοντες τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς πόθους της—νὰ ἐπανίδῃ τὸν Αἰμίλιον.

Μετὰ νύκτα πλήρη μελετῶν καὶ ποικίλων ἀποφάσεων ἡγέρθη πρωῒαν τινά, καὶ φερομένη ἀδικλείπτως εἰς τὸ μοιραῖον τοῦ σταδίου της τέρμα, ἐζήτησεν ἐν κάτοπτρον καὶ ἐγύθη ἐπάνω του. Ἀνεσκίρτησεν. Εἶδε καὶ ἤρεσεν εἰς ἑαυτήν. Ἦτο ὠχρά, καταβεβλημένη καὶ περιπαθής. Συνέστειλε τὰς ὀφρὺς, καὶ ἐμειδιάσεν ἱλαρῶς, ἡρώτησε τοὺς συμμάχους τῆς καλλονῆς, καὶ εἶδεν ὅτι ὄλα, ὀρθακμοί, ὀδόντες, παρειαί, χεῖλη ἦσαν πλήρη καὶ ζωηρά, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν ὅτι ἔλειπεν ἡ ἐμμελής ἀρμονία τῶν χαρακτηριστῶν ἐκείνη καὶ ἡ αἰθρία αὐγή, ἥτις καλεῖται ὠραιότης. Ἡ ἀνατεῖλσας τότε χαρὰ ὠρῶσεν ἐν μέρει τὴν ἀτυχῆ μορφήν, καὶ ὅπωςδῆποτε ἐνισχυθεῖσα καὶ ἔκ τὰς σκοτεινὰς τοῦ Αἰμιλίου θωπείας ἡ ἔμψυτος φιλοκυτὰ προέτεινε δειλὴν τὴν κεφαλὴν. Ἡ Ἀλκμήνη μονολογοῦσα καὶ ἐν ἀγαλλιάσει ἐπανελάμβανε: —Δὲν εἰμαι ἡ προτέρα Ἀλκμήνη ἐγώ... Ἰδέ· ἂν δὲν ἡπατώμην!... Εἰμαι εὐμορφος... Τίς οἶδεν; Ἰσως ἡ ιδέα μου... Ἀλλά...

Ἀνέτελλε τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ ἥλιος, εὐελπὺς καὶ φαιδρός, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀνεπτερώθη καὶ τῆς Ἀλκμήνης τὸ φρόνημα. Εἰς πόσους ὁ ἀνατέλλων ἥλιος εἶνε ἡ δᾶς ὕμενάϊου καὶ ὁ αὐτὸς εἰς πόσους καὶ πόσους εἶνε πένθιμος ἀποθαμμένων λαμπάς! Ὁ ἡττηθεὶς ἀνέκτα ἐλπίδας ἐπανόδου, καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἡ Ἀλκμήνη ἔγραψε, διέγραψεν, ἀντέγραψε, κατέγραψεν, ἀπεστήθισε, καὶ ὁ

Αἰμίλιος ἔλαθε μόλις περὶ τὴν μεσημβρίαν τὸ γραμμάτιον τοῦτο.

Αἰμίλιε,

Φέρομαι πρὸς σέ ὡς ὁ ἐπιθάνατος εἰς τὸν τάφον. Ἄλλ' ὁ κρημνὸς τῶν πόθων εἶνε λεῖτος, εἶνε ἀθρότατος· πόθεν νὰ κρατηθῶ;

Τὴν ἕκτην μ. μ. σήμερον σὲ ἀναμένω εἰς τὸ δάσος· εἰς τὴν λίμνην τῶν κύκνων. Εἰς τὸν λαιμόν μου θὰ κρέμαται ὁ σταυρός. ὦ Αἰμίλιε, θὰ με γνωρίσης.

Ἀλκμήνη.

— Ἐκείνη! ἀνεβόησεν ὁ Αἰμίλιος, ἡ Μαγδαληνή! Ἐπαναδύει ὁ χρυσοῦς δελφίν, ὁ ἐκλείψας ἐπικνατέλλει ἀστὴρ! *Εὔρηκα*, ὡς ὁ Ἀρχιμήδης, ἀνεφώνει, καὶ πυρέσσων καὶ τρέμων ἀπὸ χαρὰν ὥρμησεν εἰς τὸ δάσος ὡς νὰ ἦτο ὥρα τῆς προσκλήσεως. Ὅλος ἀγαλλίασις καὶ θέρμη ἤλθεν εἰς τὴν λίμνην τῶν κύκνων, ἀλλ' οὐδεὶς ἔρημία. Καὶ ἐν τούτοις ἡσθάνετο ὡς νέα ἦδη μύρα ἐκεῖ, ἔβλεπε χρυσὰ καὶ γλυκύτατα τὰ κύκλω του, ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἔβλεπεν, εἰμὴ ἐκείνην πικτοῦ, καὶ ἀνέπνεεν εἰς τὴν βαλσαμώδη αὔραν τῆς ἐρωμένης του τὴν πνοήν. — Ἐδῶ, ἔλεγε, μετ' ὀλίγον θὰ βαδίσῃ, θὰ πατήσῃ τὴν χλόην μετ' ὀλίγον αὐτήν, θὰ ἀνασκιρτήσῃ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν φωνὴν τῆς οἱ κλώνες, καὶ εἰς τὴν μορφήν τῆς θὰ συσταλῶσι τὰ ῥόδα. Ἐβλεπε τὰ ἄνθη καὶ ἡγάλλετο· τὰ ἄνθη εἶνε ἡ προπαιδεῖα τοῦ ἔρωτος. Εἶνε ἐνσπρωγμένα φιλήματ'· εἶνε ἱστορία τῶν ἐρωτολήπτων, στιγμὰι μιᾶς ἐρωτικῆς συνεντευξέως.

Ἐπιπτε καὶ κατεφίλει τὴν γῆν, ἣν θὰ ἐπάτει ἡ πτέρνα τῆς, μετ' ὀλίγον, καὶ ἦτο μεθύων καὶ παρωμῖλει ὡς τρελλός, ἐν ᾧ ποιητὴς δὲν ἦτο.

Ἦτο ἡ εὐδαιμονοῦσα παρὰφροσύνη.

Ἐπιστρέφῶν ἐκ τοῦ δάσους καὶ ἔτι τὸ γραμμάτιον τῆς Ἀλκμήνης συσφίγγων εἰς τὴν χεῖρα, ὥσκειν ἐφοβέιτο μὴ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐκείνη ἐκφύγῃ, ἀπήντησεν ἐπαίτην ἄθλιον καθ' ὅθον. Ἐστάθη, ἐζήτησεν εἰς τὸ θυλάκιον, καὶ ἔδωκεν εὐφροσύνως εἰς τὸν ἐπαίτην ἐν χρυσοῦν νόμισμα. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἂν ἦτο κοσμοκράτωρ καὶ τῷ ἐζητεῖτο, θὰ ἔδιδε τὴν οἰκουμένην. Εἶχε τὴν Ἀλκμήνην.

Ἀπῆντησε τρέχων καὶ ἀγνοῶν που, ἀρχαῖόν φίλον του, ὅστις ἀπὸ καρδίας τὸ συνέχαιρεν ὅτι ἀνέρωσεν. Ὁ Αἰμίλιος γελῶν, μόλις περὶ εἰς τὸ ἔδαφος, ἀλλοφρονῶν καὶ σιωπηλὸς τὸν ἐρράπισεν.

— Ἀλλ' ἐγὼ ἔμαθον, Αἰμίλιε, ὅτι ἡσθένεις μόνον κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς, εἶπεν ὁ δαρεὶς.

Ὁ Αἰμίλιος ἔφυγε καγχάζων.

Τέλος εὔρε τὸν οἶκόν του. Ἐφίλησε τὸν πατέρα του, ἐνέπαιξε καὶ κατεστύγχευε μίαν γραῖαν θεράπαιναν, συνέτριψε δύο ποτήρια γελῶν.

Τί εἶνε ἔρωσις; Ὅ,τι εἶνε ἡ γυνή. Γυνή καὶ ἔρωσις ὁρισμὸν δὲν ἔχουσιν.

ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἥλιος ἔκαμε τεσσαράκοντα ὀκτὼ χιλιάδας ὥρας νὰ κλίνη πρὸς τὸ τέρμας του, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Αἰμιλίου, ἐν ᾧ διὰ τὸν πέννητα οἰκογενειάρχην τὸν ἰδρῶντα εἰς τὴν ἐργασίαν, ἡ ἡμέρα ἦτο ἄψαι σβύσει.

Ἐν τούτοις ὁ Αἰμίλιος ὀλοκλήρους ὥρας, πρὸ τῆς ὁρισμένης μετὰ μεσημβρίαν, εὐρίσκετο εἰς τὸ δάσος τῆς συνεντεύξεως, παρὰ τὴν λίμνην τῶν κύκνων καθήμενος εἰς τι ἐδῶλιον καὶ ἀναμμένων τὴν προσέλευσιν τῆς στιγμῆς. Ὑπὸ τὸν Μάιον ἀνκρύονται τὰ ὠραιότερα τῶν ἀνθέων καὶ ὑπὸ τὴν νεότητά τὰ γλυκύτερα τῶν αἰσθημάτων.—Φυσικῶς, ἔλεγεν, ἀτενίζων τὸν δύνοντα Φεῖβον, πρέπει οὗτος νὰ φεύγῃ, ἀφ' οὗ ἔρχεται ὁ ἰδικός μου.

Καὶ ἦτο ὅλος παλμός καὶ βλέμμα.

Ἐνώπιόν του δύο ἀδρότατοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς κύκνοι ἐλούοντο καὶ ἐφιλοῦντο. Ὡ, πῶς ἐζήλευε τοὺς ἀθῶους ἔρωτάς των, πῶς ἡ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐκείνη εἰκὼν ἐζῆπτε τὰς χρυσαῖς τοῦ μέλλοντός του ἐλπίδας! Εἰς τὸ δάσος ἐκεῖνο, δημόσιον περίπατον, ἀπὸ κχιροῦ εἰς κχιρὸν ἐφάνετο γυναικὶς ἐσθῆς καὶ ἡ καρδιά τοῦ Αἰμιλίου σχεδὸν ἀπεσπᾶτο τῆς θέσεώς της ἀπὸ τοὺς σειτμοὺς τῶν

συγικινήσεων· ἄλλ' ἡ ἐσθὴς ἐπλησίαζεν, ἦτο ἐλαφρὰ καὶ χαρίεσσα κόρη καὶ ἐπέρα ἐνώπιόν του ἀδιάφορος. Εἰς τὸν λαιμόν της δὲν ἔλαμπεν ὁ σταυρός. Ἦρχετο ἄλλη, ἄλλαί, ἄλλ' οὐδὲν σημεῖον, οὐδεμίαν πρὸς αὐτὸν προσέγγισις, οὐδὲν φιλικὸν βῆμα ἢ νεῦμα προκκλοῦν. Ἐκείνη δὲν ἐφαίνετο. Τὸ ὠρολόγιόν του ἐδείκνυεν ἀκριβῶς τὴν ἑκτὴν, καὶ ἡ ἀνυπομονησία του εἶχε μεταβληθῇ εἰς κόλασιν. Διατί ἐθράδυνε; Πῶς δὲν ἐφαίνετο; Ἡ ὑπερβολικὴ τυπικότης αὕτη δὲν ἦτο ψυχρὰ διάθεσις, σθεννύμενος πόθος;

Ἐσκέπτετο, ἄλλ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ. Ἠγέρθη καὶ ἤρξατο διατρέχων τὴν δενδροστοιχείαν, ὡς κύων ἰχθυεὺς ἀνερευνῶν. Οὐδέν.

Μετενόησεν ἡ δειλιᾷ καὶ φοβεῖται ἡ Ἀλκμήνη; Ἀδελφον, ἀλλὰ πρὶν ἔλθῃ ἔκλαιεν. Ἦλθεν εἰς τὸν ἡμισυν δρόμον, ἄλλ' ἐκεῖ ἐστάθη, καὶ ἐπανῆλθεν οἴκαδε. Δὲν ἐφάνη εἰς τὸ δάσος. — Τὰ ἄνθη ἀπητιμίζοντο εἰς τῆς ἐσπέρας τὴν αὔραν καὶ ὡς τὰ μύρα ἀπῆρχοντο καὶ οἱ περιπατοῦντες. Μετ' αὐτῶν καὶ ὁ Αἰμίλιος. Τελευταῖος.

Ἡ Ἀλκμήνη ἐπανῆλθεν εἰς τὸν πτωχὸν της οἰκίσκον καὶ ὡς ἂν ἤθελε νὰ διασκεδάσῃ ὁ ἀὴρ τοὺς καπνοὺς κεφαλῆς της ἤνοιξε καὶ ἐπηρείσθη ἐκ τοῦ παραθύρου. Ἡ Ἀλκμήνη ἦτο περιλυπὸς μέχρι θανάτου. Πῶς νὰ παρηγορηθῇ; Ἡ καρδιά ἔχει αἷμα· ὅταν πονῇ, ἀγνοεῖ τὴν φιλοσοφίαν. Ἡ συνείδησις ζῇ ἐντὸς ἡμῶν ἔμβρυον. Ἀλλ' ὡς ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τέλειον νοῦν καὶ πλήρη ἡλικίαν. Ἐβλεπεν ἡ Ἀλκμήνη, ἡσθάνετο ὅτι ἦτο δυσειδής, δυσειδестаτή. Πῶς νὰ παρυσιασθῇ; Ὁ ἔρω, ὃν ἐνέπνευσε, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦτο γίγας πρὸς νᾶνον.

Καὶ ἐλυπεῖτο, ἐλυπεῖτο, ἐλυπεῖτο.

Ἐλεγεν: Ἀς ἀποθάνω λοιπόν, ἴσως τότε μοὶ δώσῃ γενναίως ἔν φιλῆμα, καὶ ἐγὼ νεκρὰ θὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ μὴ ἀποσύρω τὸ πρόσωπόν μου. Ἀς ἀποθάνω· ἴσως τότε ἡ καλὴ μου καὶ γλυκεῖα ψυχὴ θὰ ἔρχεται εἰς τὸ ὄνειρόν του καὶ θὰ τοῦ ἀρέσω. Τὸ πρόσωπον θὰ ἀφήσω εἰς τὰ χῶματτα. ὦ, μόνον, μόνον νεκρὰ δύναμαι νὰ ἐνατενίσω τὸν Θεὸν καὶ τὸν Αἰμίλιον. Πῶς ἄλλως;

Καὶ ἔλυπεῖτο, ἔλυπεῖτο, ἔλυπεῖτο.

Ἐλεγεν: « Ἐρωτευμένη καὶ δύσμορφος, βασίλισσα καὶ ρακεν-
δύτις! Δίδω, ὡς ἐν δεκάλεπτον, τὴν ζωὴν μου ὅλην διὰ νὰ μοὶ
πωλήσωσιν ἐπὶ μίαν ὥραν τὴν προσωπίδα τῆς καλλονῆς. Οὐδεὶς
μοὶ ἀποκρίνεται. Οὐδεὶς πωλεῖ τὸ οὐράνιον καὶ κάλλιστον δώρημά
του! Εἶνε ἀδύνατον, εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸν ἰδῶ πλέον. Ἄν ἤμην
καὶ πλουσία! Τότε ἴσως ἴσως ἐθαμβοῦτο ἐμπρὸς μου ἀπὸ χρυσῶν
καὶ ἀδάμναντας, ἀλλ' ἡ πενία ἐξήρανε τὸ πρόσωπόν μου, ὡς λί-
θος τὸ φύλλον, καὶ ἡ καρδίᾳ μου ἐγένετο ἐρείπιον. ὦ! »

Καὶ ἐσκέπτετο ἄλλα πολλά, πολλά, πολλά.

Ἐπρεπε νὰ πέσῃ. Ἡσθάνετο κόπωσιν ὡς ἔαν εἶχεν ὁδοιπορήσει
ὁλόκληρον ἔτος καὶ ἦλθεν εἰς τὴν κλίνην.

Ἐκεῖ προσηυχήθη. Εἶπεν: — ὦ ἀγκάλη τοῦ ὕπνου, κατὰ-
φεύγω εἰς σέ ὡς κατὰφεύγει εἰς ὄρμον μικρὸν τῶν τρικυμιῶν ὁ
ναύτης. Θέλω νὰ λησμονήσω τὴν ὀδύνην μου, καὶ σὲ ἐπικαλοῦ-
μαι ὡς ὁ μάρτυς τὸν θάνατον, ὡς ὁ ἐρημίτης τὴν ὄσιν, ὡς τὰ
γλυκύτατα χεῖλη ἡ ἐρῶσα ψυχὴ. Ἐλθέ' ὁδήγει μοι εἰς τὸν σκο-
τεινὸν τῶν ὀνείρων κόσμον, εἰς τὰ πλάσματα τῶν πόθων, εἰς τὰ
βάθη τῶν ἐλπίδων μου. Φέρε εἰς τὸ στῆθός μου τὸν Αἰμίλιον.
Ἄς ἤμαι πάντοτε καὶ τὸ γλυκὺ τοῦ ὕπνου τοῦ ὄνειρον. ὦ ὕπνε,
ἐλθέ, ἐλθέ τῶν φλεγομένων χειλέων μου δρόσος, ἐλθέ παρήγορος
θωπεία τῆς ὀδύνης μου! ὦ ποσάκις, ποσάκις κατὰκλινομένη ἠύ-
χήτην νὰ χυθῶ εἰς ἐν γλυκὺ καὶ παρὰτεταμένον ὄνειρον, νὰ μὴ
φωτίσῃ τὰ ὄμματά μου πλέον ὁ ἥλιος, ὁ ἀνκίσθητος ἥλιος, ὁ φωτί-
ζων τὰ δάκρυα τῆς ὀρφανῆς καὶ τὰ αἵματά τοῦ τυράννου. ὦ, πο-
σάκις διανοίγουσα τὸ βλέφαρον εἰς τῆς πρωῒας τὸ φῶς, ἐν ᾧ μόλις
μοὶ ἐκόπτετο χρυσοπτερος ὄνειρος, ποσάκις δὲν ἐδάκρυσα, ὅτι ἐξύπνησα
καὶ εἶδα τὴν γῆν! Ἄς κοιμηθῶ, ἀφοῦ δὲν δύναμαι νὰ ἀποθάνω.

Καὶ ἦτο ἄπελπις καὶ περίλυπος μέχρι θανάτου, δι' ὀλίγας ἐρα-
τεινάς γραμμὰς τοῦ προσώπου, αἵτινες μίαν καὶ ἄλλην καὶ ἄλ-
λην καὶ ἄλλην κόρην ὠδήγησαν εἰς τῆς ἀτιμώσεως καὶ τῆς καται-
σχύνης τὰ τέλματα.

Ἡ εὐτυχία ζῇ καὶ ὑπάρχει μόνον εἰς τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρα τῶν δυστυχῶν.

Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἦσαν παρὰ πολὺ ὀλίγοι αἱ ἐξ ἐκεῖνοι ἡμέραι διὰ τὴν γράψην καὶ ἐκδόσιν ὁ Θεὸς τὸ μέγα του δρᾶμα, ὅπερ κόσμον ἀπεκάλεσεν Ἰσως διὰ τοῦτο παρενέπεσαν τόσα λάθη, τόσοι βροβαρισμοί, τόσοι σολοικισμοὶ καὶ παροράματα! Ἦσαν ὀλίγοι, ὀλίγοι ἐξ ἡμέραι δι' ἓνα κόσμον.—Τίς οἶδεν! Ἰσως ὁ κόσμος ἡμῶν οὗτος εἶνε τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Εἰς τὸ βαθὺ τοῦ φιλοσόφου βλέμμα ἀποκαλύπτεται ἡ ἐπιπολασιότης καὶ ἡ ἀσάφεια, αἱ λαμπηδόνες καὶ αἱ πτώσεις, τὸ ἄτακτον καὶ θυελλῶδες, τὸ κράμα τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ ἐκεῖνο, ὅπερ ἐνυπάρχει πάντοτε εἰς τὰ πρῶτα ἔργα.

Ἰδὲ τὸν ἥλιον. Πόσον εἶνε ἡμῶν λαμπρότερος! Ἰσως διότι εἶνε δεύτερον μετὰ τὴν γῆν ἡμῶν ποίημά του.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΕΙΣ

Τὴν ἐπικύριον δὲν ἐκάθητο πλέον εἰς τὸ ἐδῶλιον ὁ Αἰμίλιος οὐδὲ παρὰ τὴν λίμνην, ἀλλὰ περὶ τὴν εἰσοδὸν περιεστρέφετο Κέρβερος τῶν εἰσερχομένων. Καὶ πάλιν, μὴ ἄορατος ἡ Ἀλκμήνη ἄλλοθεν εἰσῆλθεν. ἔτρεχεν εἰς τὴν λίμνην.

Ἐφάνη. Μὴ ἐμπιστευομένη οὐδ' εἰς τὴν καλύπτραν, ἡ Ἀλκμήνη εἶχεν ἤδη ἀναμείνει τὸ λυκόφως ὑπὸ τὰ δένδρα. Κρατοῦσα ἀπὸ τῆς χειρὸς μικρὰν δεκατέτιδα κόρην, ἐφάνη βραδέως χωροῦσα γυνή. Δὲν ἐφαίνετο κόρη. Ἐλαμπεν εἰς τὸ στήθος ὁ σταυρός.

Ἦτο ἐκεῖνη.

Ὁ Αἰμίλιος ὅλος πῦρ ἐστηρίχθη εἰς τὸν κορμὸν δένδρου. Ἦρχετο ἡ Ἀλκμήνη, καὶ ὁ Αἰμίλιος ἔβλεπεν ἤδη σαφῶς μορφήν ὠχρὰν καὶ πλκτεῖαν, σῶμα μέτριον καὶ κυρτόν, ὕψος δειλὸν καὶ ἄχαρι. Ἐνδύματα πτωχά, γυναῖκα μηδαιμινήν.

Τίς νὰ εἶνε! ἔλεγεν. Ἐβλεπε τὸν σταυρόν. Ἰσως ἡ θαλαμηπόλος τῆς Ἀλκμήνης, ἐφ' ἧς ἐλάττετο.

Ἡ Ἀλκμήνη μόλις τὸν εἶδεν, ἐμειδίσεν, ἀλλ' ἀπήντησε τὸ βλέμμα του θάμβους ὑπόπτου πλήρες, ἀλλ' ὄχι θαυμασμοῦ. Ἐστάθη ἀπολιθωθείσα.

— Πόθεν ἔλαβες τὸν σταυρὸν αὐτόν; Ποῦ εἶνε ἡ κυρία σου;

Ὡ, διατί με τυραννεῖ; Ποῦ εἶνε λοιπόν, ποῦ εἶνε ἡ Ἀλκμήνη μου;

Ἀνεφώνησεν ὁ Αἰμίλιος δραμῶν καὶ ὑποθέτων αὐτὴν ἐκείνην τοῦ ἰνδάλματός του θαλαμηπόλον.

Ἡ Ἀλκμήνη ἀδυνκτοῦσα νὰ ὁμιλήσῃ, ἔφερε μόνον τὴν ἄλλοτε ὡς τὸ κρίνον χεῖρα εἰς τὴν παλλομένην καρδίαν της.

Ὁ Αἰμίλιος οὐδὲν ἐνόησε. Προσέθηκεν ἡπιώτερον·

— Θὰ ἔλθῃ λοιπόν; Μὲ ἀγαπᾷ; Ὁμῖλει με ὁμῖλει με καὶ πνίγομαι!

— Αἰμίλιε, εἶπεν ἐκείνη, ἡ Ἀλκμήνη ἦλθεν Εἶνε ἐμπρός σου.

Ἦτο ἡ φωνὴ της, ἡ φωνὴ τῆς Μαγδαληνῆς. Τὸ τέρας αὐτὸ ἦτο ἡ Ἀλκμήνη του, ἡ περιλαμπῆς θεότης του, τὸ χρυσοῦν ἰνδάλμα του! Μίαν στιγμὴν ἔμεινεν ἄφωνος ὡς ἐν ἐκστάσει ἐμπρός της· εἴτα ἤρπασε τὴν κεφαλὴν του διὰ τῶν χειρῶν, ἤγειρε τὸ ὄμμα πρὸς τὰ ὕψη, ἐξέβαλε ταύρου μηκυθμόν, καὶ ἔφυγε κτυπῶν τὸ μέτωπόν του ὡς ἂν ὠνειρεύετο νὰ ἐξυπνήσῃ, ἔφυγεν ὡς ἂν ὀπισθὲν του ἐχύνετο τίγρις, ἔφυγεν ἐμῶν κατάρκας καὶ ἰκετεῦων τὸν Θεὸν νὰ ἦτο πλάνη.

Φεῦ! ἦτο ἀλήθεια καὶ ὑπὸ τὸ βάρος αὐτῆς ἔπεσε σωρευθεὶς εἰς χλοάζουσιν ἐκεῖ πέραν γῆν πλησίον ρύακος χαροποῦ. Ἐλαβεν ἀπὸ τὸ διφυγὲς νῆμα, ἔπλυνε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἡ ὀπτασία δὲν ἐξηλείφετο. Ἐκείνη ἦτο ἡ Ἀλκμήνη του.—Ἦτο νὰ τὸ πιστεύσῃ; Νὰ ἐναγκαλισθῇ ὡς ἐρωμένην τρυφερὰν εἰς νύκτα βαθεῖαν καὶ τὸ πρωὶ νὰ εὕρῃ γραῖαν ἀπαίσιαν καὶ ἐλεεινὴν, νὰ τείνῃ εἰς τὸ ρόδον τὴν χεῖρα καὶ νὰ συλλάβῃ ἔχιδναν, νὰ φιλοξενήσῃ εὐσεβῶς καλόγηρον καὶ νὰ τὸν εὕρῃ ληστήν καὶ δῆμιον, νὰ φέρῃ εἰς τὰ χεῖλη του ποτήριον πλήρες ὑποθέτων οἶνου γλυκέος καὶ νὰ εὕρῃ αἷμα πεπηγός, τοιοῦτόν τι ἦτο. Καὶ ἦτο ἔτι πλέον. Ἐπιεν

ἐξ αὐτοῦ. Ἦτο ἀπίστευτον. Ἡ Ἀλκμήνη τοῦ φωτός, ἦτο ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ σκότους ;

Ἐκλυσεν, ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν, κατὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς ὁ μάρτυς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ ἀνεβόησεν : ὦ Θεέ μου, δικτὶ δὲν ἔμενον ἀκόμη τυφλός ;

Ἐμεινεν ἐκεῖ, λιπόθυμος καὶ οἰκτρός, μὲ σῶμα ἐκτενές ὡς τοῦ νεκροῦ, μὲ χεῖρας ἀνοιχτάς καὶ ἀπέλπιδας. Ἀπὸ τὴν ἀγκάλην ἐκείνην εἶχε πρὸ ὀλίγου φύγῃ τὸ μυθῶδες πτηνόν· ἤδη ἔμεινεν ἀνοικτὴ.

ΑΙ ΟΨΕΙΣ

Ἡ συνάντησις ἐκείνη τῶν τυφλῶν ἐραστῶν, ἔχει τι τὸ τραχύ, τὸ ἄτεχνον τὸ ἀηδές. Δύνανται τίς ἴσως καὶ νὰ γελάσῃ, δικτὶ ὄχι ; Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε δακρύγελῶς, κράμα χολῆς καὶ μέλιτος, συμπόσιον Αἰγυπτίων ἀρχαίων, σαιζπήρειος τραγωδία. Ἐπὶ τοῦ τάφου φύεται καὶ τὸ ρόδον, μετὰ τῶν συνέφων προσανατέλλει καὶ ὁ ἥλιος, εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον μυρολογοῦσι νεκρόν, εἰς τὸν δεῦτερον τελοῦσι γάμους, ἐκμυστηρεύεσαι τοὺς ἔρωτάς σου εἰς γλυκεῖαν παρθένον καὶ διχκόπτεσαι ὑπὸ κώλικος, ἀκούεις τῆς μεγάλης Πέμπτης τὰ δώδεκα εὐαγγέλια καὶ εἰς τὴν παιδίσκην τοῦ Πέτρου συλλογίζεσαι τὴν παιδίσκην τοῦ γείτονός σου. Ἀδυναμῶν ἀνθρώπιναι, τῆς ὑπερτάτης σοφίας σωτῆρική πρόνοια, ζείδωροι λῆθαι καὶ ἀποξενισμοί, παίγνια εἰρωνικά καὶ πικρότατα τῆς τυφλῆς εἰμαρμένης.

Ὁ Αἰμίλιος ἦτο ρωμαντικός, ἀλλ' ἂν ἦτο βαθυνούτερος, ἡδύναντο νὰ σκεφθῇ ὅτι δὲν γίνεται εὐκόλως πρᾶγμα, ὅτι ἡ φαντασία πλάττει καὶ ἡ καρδία ποθεῖ, ἡδύναντο νὰ ἴδῃ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ περιμείνῃ τὴν Ἀλκμήνην του ὡς αὐτὸς ἀνέπλκτεν αὐτὴν εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις του. Ἄλλως τε ὁ Αἰμίλιος εἰς τὸ μακρὸν τῆς τυφλώσεώς του στάδιον, ἀδημονῶν κατὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἐν τῇ ὀδύνῃ του, εἶχεν ἀντλήσει ἐκ τοῦ βαθέος σκότους, ὅπερ γύρω του περιεχόμενον ἦτο, γραμμὰς τινὰς μελανὰς, καὶ οὐδὲ κἂν ἐστοχάσθη ὅτι

εἶδε τὴν Ἀλχημήνην νὰ μὴ κεραυνώσῃ τὴν ἔνθερμον νοσοκόμον, τὴν ἄγρυπνον ἀδελφὴν, τὴν πρὸ ὀλίγων ἔτι στιγμῶν ἐπὶ σιγῆς ἀγγελοῦ κόρη.

Τὴν εἶδεν, ἀπετροπιάσθη καὶ ἔφυγε κατάρωμος...

Ἐλεημοσύνην, ἐλεημοσύνην εἰς τὸν πένητα, εἰς τὸν γέροντα, εἰς τὴν δύσμορφον! Ὁ δυσειδὴς γεννᾶται πτωχός. Τί παθεῖ; Παθεῖς, θὰ ἦσαι μισητός, θὰ σοὶ ἦνε ξένοι οἱ πάντες, ἂν ἐγεννήθης μονόχειρ, ἂν ἐγεννήθης ὀρφανός, ἂν ἐγεννήθης δύσμορφος; Δικτὶ καθεὶς ἀποσύρεται ἀπὸ τὸν ρακένδυτον, δικτὶ εἰμὲθα ξένοι πρὸς τὴν ἄχρουν, συγκεχυμένην, ρακώδη μορφήν; Τίς οἶδεν ὑπὸ τὸν πηλὸν ἐκείνον τί ἀδάμας κρύπτεται, τίς οἶδεν ὑπὸ τὴν δυσειδῆ προσωπίδα ποῖα πάλλει ἀγγελικὴ καρδιά;

Εἰς τὸν βασιλικὸν χορὸν τοῦ 18... παρουσιάσθη καὶ ἐμάγευσεν ὅλους διὰ τῆς θελκτικῆς καλλονῆς καὶ χάριτός της ἡ Κυρία Μ... Καὶ ἦτο; Μοιχαλὶς, κλέπτρια, ἄτιμος, ἐταίρα. — Εἰς τὸν αὐτὸν χορὸν ὁ νέος Σ... ὡς ἄστρον χρυσίζον διελαμπεν· ἀλλ' ἦτο σεσηπὼς ἀπὸ τὰ πάθη, χρυσοστόλιστον ἔλκος. — Εἰς τὸν αὐτὸν ἐκείνον χορὸν ἐχαίρετ' αὖτο εὐπροσώπως καὶ βασιλικῶς ὁ γέρον Δ... Καὶ ἦτο; Ἀγίας συζύγου δολοφόνος, καὶ τιμῆς καὶ πατρὶδος μαστρωπὸς δι' ἐν ξενικὸν μειδίαμα... Ἰδοὺ τὸ πρόσωπον· μία ἐκδοσις τοῦ Ὁμήρου εἰς στυπνὸν χαρτὸν, τὸ πρόσωπον, φιάλη ἐπάργυρος τὴν στρυχνίνην ὡς καρδίαν ἐγκλείουσιν.

ὦ ἀδελφοί μου, ἀγαπήσωμεν τὸ σῶμα καὶ ὄχι τὸ ἔνδυμα, ἀγαπήσωμεν δὲ τὰς ψυχὰς καὶ ὄχι τὰ πρόσωπα!

Η ΝΥΜΦΗ

Ὁ Αἰμίλιος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐπάνωθεν τοῦ ἐγέλωτος οἱ ἀστέρες ἀκτινοβολοῦν, ἐμπρὸς τοῦ ἐσύρετο ὁ ρυαὶς μορμύρων ἀκκτάλειπτον μονωδίαν, καὶ ἡ ἐσπερία αὔρα ὡς περήγορος λῶγος προσέπνεεν εἰς τὸ φλογερὸν μέτωπόν του. Ἐμμεῖν οὕτως ἐπ' ὀλίγον ἀναπολῶν ὡς ὄνειρον, ὡς ἐφιάλτην τὴν ἐν τῷ κήπῳ σκηπῇ, καὶ βλέπων αἰφνης τὸν οὐρανὸν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον· ὑπέθεσε

τοὺς ὠραίους ἀστέρας ὡς εἰρωνεῖαν, ὡς περιέγελαν τῆς μαύρης του μοίρας. Ἠγέρθη.

Βαρὺς καὶ φρίσσων, ὡς ἂν ἐξήρχετο ἀπὸ λουτρὸν τῆς Στυγός, ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν πόλιν ὁδόν, θέλων νὰ λησμονήσῃ εἰς τὴν τύρβην καὶ τὴν ποικιλίαν ἐκυτὸν καὶ ἐκείνην. Ἡ πόλις, εἰς ἣν ἐγεννήθη, ἔζησε καὶ ἀνετράφη, τῷ ἐφαίνετο ξένη. Εἰς τὰς δυστυχίας ἡμῶν ὅλα παρίστανται ἐχθρὰ καὶ παρὰ ξένα, διότι τότε βλέπομεν καὶ δὲν ὑποφέρομεν, ἐν ᾧ ἡμεῖς πενθοῦμεν, οἱ ἄλλοι ἀδιάφοροι νὰ ἀγάλλωνται καὶ γελῶσι.

Διερχόμενος διὰ μιᾶς τῶν μάλλον ἀποκέντρων ὁδῶν, εἶδεν εὖ-κοσμον πλῆθος νὰ εἰσέρχεται εἰς τινὰ ἐκεῖ οἶκον. Ἦτο γάμος.

— Καὶ τίς νυμφεύεται, μικρὲ μου;

Εἶπεν εἰς παιδὸς τινος.

— Ἀ! ἡ κυρία Ἐλίζα Κ...

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ Αἰμίλιος ἀνεσκίρτησεν, ὡς δορκὰς ὑπὸ βολῆς βληθεῖσα, ἀνεμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων καὶ ὠρμησε μετὰ οῤίκης καὶ μαγείας πρὸς τὴν αἴθουσαν.

Ἦτο ἐκείνη. Τίς; Ἡ πρώτη ἡ ὠραία του ἐρωμένη Ἐλίζα.

Ἡ ἱεροτελεστία εἶχεν ἀρχίσει. Νεανίας ἱλαρὸς καὶ εὐδαίμων ἐδέχετο μετὰ τῆς Ἐλίζης τὰς εὐλογίας τοῦ γάμου των. Ὁ Αἰμίλιος, παρὰ τὴν θύραν τῆς αἰθούσης στάς, προέτεινε διὰ μέσου τῶν παρισταμένων γυναικοπαίδων τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδεν.

Ἦτο ἐκείνη. Οἱ μελανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς, ὑγροὶ ἀπὸ μέλλουσας εὐδαιμονίας, ἐγέλων εἰς τὸ πλάγιον τοῦ νυμφίου ὡς ἡ πλειὰς ἐνθεν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἀφρώδης κόλπος, ὅστις ἄλλοτε ἐπλήρου τὴν μικρὰν παλάμην καὶ τὴν ἄπειρον ψυχὴν τοῦ Αἰμιλίου, ἐκυμαίνετο ἐρωτικὸς καὶ ἀνυπόμονος. Τὸ μέτωπον ἐκείνο ἐφαίνετο ὅτι μόλις ἐξῆλθε τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου, ἐν ᾧ ὁ Αἰμίλιος διέκρινεν ἔτι τὰ ἴχνη τῶν φιλημάτων του, καὶ τὸ αὐτὸ ἐπλανᾶτο εἰς τὰ χεῖλη τῆς μειδίαμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ὁ Αἰμίλιος ἐγυνυκλίτει ὡς οἱ Ἴνδοι πρὸ τοῦ ἡλίου. Τὰ ἔβλεπεν ὅλα αὐτά, τὰ ἔβλεπεν, ὡς βλέπει φάσμα τοῦ ἔδου γωνίαν παρὰ δέισου, ἔβλεπεν αὐτόν, ἔβλεπεν ἐκεῖ

ἐκείνην, τὴν Ἑλίζαν, καὶ ἔτοιμος νὰ ριφθῇ ὡς θηρίον ἐν τῷ μεταξῷ, καὶ ἔτοιμος νὰ φήσῃ κραυγὴν φονευομένου λέοντος, ἡσθάνθη κλίνοντα τὰ γόνατά του...

Τοῦ προσώπου ὁ λάτρις ἐτιμωρήθη.

Κατέβη τὴν κλίμακα ὁ Αἰμίλιος, ὥσπερ γέρων κλονούμενος, ἐν ᾧ ὀπισθεν τοῦ ἄφινε τὴν Ἑλίζαν παιδίον σφριγῶν καὶ ἱπτάμενον, τὴν παλαιὰν ἐρωμένην καὶ ὁμήλικον κόρην.

Οἱ σήμερον ὁμήλικαι τίς εἶπεν ὅτι μετὰ δέκα ἔτη θὰ φέρωσι τὴν αὐτὴν ἡλικίαν; Αὕτη ἀκολουθεῖ τὴν τύχην. Ἡ δυστυχία, ἐπιποθοῦσα τὸν θάνατον μίαν ὥραν ταχύτεραν, σπεύδει πρὸς τὸ γῆρας, ἐν ᾧ ἡ εὐδαιμονοῦσα ζωὴ ὀκνεῖ καὶ δὲν θέλει νὰ φήσῃ τὸ συμπίσιον τῆς τρυφῆς καὶ τῶν ἀπολαύσεων!

ΤΑΦΟΙ ΚΑΙ ΕΡΩΤΕΣ

Παρήλθον μῆνες. Ὁ Αἰμίλιος κοῦφος ὡς ἦτο πάντοτε καὶ ἀπαθὴς ἐλησμόνησε καὶ τὴν Ἀλκμήνην καὶ τὴν Ἑλίζαν. Ἡ τὰ ἀνέγνωσεν ἡ τῷ συνέβησαν τὰ αὐτὰ ἴχνη διέκρινε διὰ τὰς δύο αὐτάς κόρας, ὁσάκις ἀνεγίνωσκεν εἰς τῆς μνήμης τὸ πολυσέλιδον λεύκωμα. Ἐζήτησεν ἄλλην, εὔρε καὶ διήγε πάλιν εὐφρόσυνος.

Κάποτε διηγείτο τὰ τῆς Ἀλκμήνης διὰ νὰ γελάσωσιν.

Ὁμολογῶμεν κοινὴν ἀμαρτίαν. Ἄς προσπαθῶσιν οἱ ποιηταὶ νὰ λέγωσι προσποίητοι γινόμενοι, ὅτι δις δὲν ἀγαπᾷ ἡ εὐγενὴς καρδία, ὡς οἱ ξενοδόχοι τὸ σεσηπὸς κρέας διὰ καρυκευμάτων εὐπροσωποῦντες. Δι' ὅλας τὰς ὥρας ἐχομεν κελλία εἰς τὸ ἐρημοκλήσιον τοῦ στήθους. Ὁ οὐρανός, ἡ θάλασσα καὶ ἡ ψυχὴ εἶνε ἔργα παροίγια, ἀλλὰ καὶ ἀδελφὰ διὰ τὸ ἀλλοπρόσκαλλον. Ἄλλως τε τὸ ἐπιμένειν εἰς μίαν καὶ μόνην δὲν εἶνε φιλοσόφου μονομαχία, ἰδιοτροπία ἀγγλική, ἀγροϊκὸς φανατισμὸς, κυνὸς πίστις; Ὁ λίθος καὶ ὁ θάνατος μόνον δὲν ἀλλοιοῦνται. Ὁ Αἰμίλιος ἦτο κάτοικος τῆς γῆς ἐδῶ καὶ ἡγάπη πανταχοῦ τὸ κελόν. Ἡδικοφύρει ἂν σήμερον παρυσιάζεται μὲ τὴν ἐσθῆτά τῆς Μαρίας, ἂν αὖριον μὲ τὴν κόμην

τῆς Ἑλένης, καὶ μεθυρίον μὲ τῆς Θαλείας τὰ ὄμματα. Εἰς τὸ βάθος τῶν ἑτεροιώσεων τούτων εὐρίσκετο πάντοτε τὸ καλόν, δηλαδὴ, ὡς ἔλεγεν αὐτός, ἡ γυνή. Αἱ γυναῖκες ἐπλάσθησαν ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πλευράν, τοῦ βοός Ἀδάμ· ἀλλ' ὁ ἀρχιμάγειρος, ὃν οἱ τότε Ἰεχωβά ἀπεκάλουν, ἔκαμεν ἐκ τῆς πλευρᾶς ἐκείνης καὶ βραστόν, καὶ κοτελέττας, καὶ φλογίδας δηλαδὴ, Πανναγιώτας, Εὐφροσύνας καὶ Ραλλούς. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ὁ Αἰμίλιος προσκληθεὶς ἄπαξ εἰς τὸ συμπόσιον, ὅπερ καλεῖται νεότης, ἤθελεν ὅλα νὰ τὰ δοκιμάσῃ καὶ λάβῃ ἐκάστου γινῶσιν. Ἴσως ἦτο καὶ λαίμαργος.

Καὶ ἡ Ἀλκμήνη; ἴσως ἐρωτήσῃ τις. Τὸ πρόσωπον τὸ μόλις φανὲν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀπαγγεῖλαν δύο τρεῖς λόγους καὶ λιποθυμῆσαν, τί γίνεται; Πᾶ καὶ ἀπὸ πότε ἤρχισαν νὰ μεριμνῶσιν οἱ ἄνθρωποι διὰ τοὺς καταπεσόντας καὶ δυστυχεῖς;

Περῆλθον μῆνες.* Ἦτο ἐν Σάββατον, καθ' ὃ τελεῖται ἑορτὴ καὶ μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν νεκρῶν. Τὸ κοιμητήριον πληροῦται τότε ἀπὸ κώνωπας περιβομβοῦντας ἐπάνω τοῦ ἀλύτου ὕπνου, οἵτινες καλοῦνται μητέρες, σύζυγοι, ἀδελφαί. Ἐδῶ σεμνοπρόσωπος ἱερεὺς ἀπαγγέλλει λόγον περὶ ἀθανασίας ἢ ματαιότητος ἀπειλῶν ἅμα διὰ τοῦ μέσου δακτύλου τὰς κύκλῳ του ζώσας καὶ δακρυούσας ξανθὰς κεφαλὰς, ἐκεῖ αἱ γραῖαι μητέρες θρηνοῦσι μόναι τοὺς νεκροὺς των βλαστούς, πλησίον συμπαθεῖς ἀδελφαί ἢ χῆραι γυναῖκες ἀποδύρονται τοὺς περιλημένους των, ἐνῷ ἀνὰ μέσον φέρονται εὐθυμα καὶ ζωηρὰ παιδία, ὅμιλοι δὲ νέων καταδιώκουσι χαρωπάς καὶ εὐκινήτους νεάνιδας. Ἦτο τοιαύτη ἑορτὴ καὶ ὁ Αἰμίλιος ἐφέρετο πρὸς ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κοιμητηρίου κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς νέαν τινὰ κόρην, εἰς ἣν εἶχεν ὑποσχεθῇ ἐκείνη τὴν συνέντευξιν.

Πρηνὴς ἐπὶ τινος τάφου πέραν ἐκεῖ ἐθρῆναι δεκαέτις μόλις παιδίσκη.

Τὰ ἄσχοπα τῶν δύο ἐραστῶν βήματα ἐπλησίασαν καθ' ἣν στιγμήν ὁ Αἰμίλιος ἐπώμνυε καὶ ἐδέχετο διαπύρους καὶ ἀδικλύτους

ὄρκους. Οἱ λυγμοὶ τῆς παιδὸς διέκοψαν τὰ ἐρωτικὰ λόγια· ἡ νεότης προσηκύνεται εἰς τὸ γῆρας. Ἐσταμάτησαν.

— Ποῖον κλαίεις, πτωχή μου;

Ἡρώτησεν ὁ Αἰμίλιος. Ἡ μικρὰ κόρη ἤγειρε τὴν κεφαλὴν δακρύρρους. Εἰς τὸν λαϊμὸν ἐκρέματο χρυσοῦς σταυρός. Ὁ σταυρὸς διὰ τὸν Αἰμίλιον ἦτο νέφος· ὥχρίσσε καὶ ἔγινε σύννους.

— Κλαίεις αὐτοῦ συγγενῇ σου; ἐπανελάθεν ἐν ταραχῇ.

— Ναί, κύριε . . .

Ἐψιθύρισε μόλις τὸ παιδίον.

— Καὶ πῶς ἐλέγετο;

Προσέθηκε συμπαθῶς ἡ νέα ἐρωμένη.

Ἡ μικρὰ θρηνωδὸς διέκοψε τοὺς λυγμοὺς καὶ εἶπεν: Ἐλέγετο Ἀλκμήνη . . . Δὲν τὴν ἠγάπησαν καὶ ἀπέθανεν.

Ἐγονυκλίτησαν ἐκεῖ καὶ ἔκλαυσαν θερμὰ συμπαιθείας καὶ στιγμῆς δάκρυα μία ἀντίζηλος ἀγνοοῦσα, ἡ μικρὰ συγγενὴς καὶ ὁ Αἰμίλιος.

Τί ὠφελεῖ! . . .

Ἡ δύστηνος! τοὺς ἐβλεπε καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ;

ΤΑ ΒΑΘΗ

Ἦτο πτωχός.

Πτωχός τὸ βαλλάντιον· ἔλεγεν ὅτι ὁ ἥλιος εἶνε ἀπὸ χρυσόν, διότι δίδει ὥς ἐκεῖνος τὴν ζωὴν καὶ ὥς ἐκεῖνος εἶνε ἀσύλληπτος. Πτωχός τὴν ἡλικίαν, μόλις εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν. Πτωχός τὴν ψυχὴν, ἐλιποθύμει εἰς τὴν σφαγὴν περιστερᾶς. Πτωχός τὰς φιλίας· ἐλάτρευεν εἰσέτι τὴν ἀρετὴν ὥς ὁ Βροῦτος. Δειλός, ἐλεήμων, δύσελπις.

Εἶχε καὶ ἓνα πλοῦτον, μέγαν· νοῦν. Ἄδωρον δῶρον, δυστυχίαν. Ἄς ἔλειπεν εἰς τὸν φθισιῶντα ἢ χρυσῇ κλίνῃ . . .

Οἷμοι· ὅταν ἡ ζωὴ εἶνε λιποθύμος ὑπὸ τῆς πενίας καὶ μέγας ὁ νοῦς, γίνεται ἐπὶ τοῦ σώματος βαρὺς κολοσσὸς ἢ κεφαλὴ, γίνεται τῆς ψυχῆς πιεστήριον φοβερόν ἢ διάνοια, θραύεται ὑπὸ τοιοῦτον μέτωπον τὸ στήθος, ὅπως ὑπὸ ἄφθονον καρπὸν τρυφερᾶς μηλέας κλάδος. Εἶχε μέγα ἰστίον· ἔαν εἶχεν ἄμα ὀλίγον ἔρμα εἰς τὸ βαλλάντιον, συνοχὴν πλειοτέραν εἰς τὸ σκάφος, ἓνα πολιτικὸν ἀστέρα ὑπεράνω, τὸ μικρὸν ἀκάτιον δὲν θὰ διεκινδύνευεν ἐλαφρόν ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς ζωῆς, δὲν θὰ ἠπειλείτο νὰ ἀνατραπῇ ὑπὸ τοῦ μεγάλου τοῦ πνεύματος ἰστίου.

Ἄλλοτε ὁ πλοῦτος ἀπέθνησκειν ἐπικαλούμενος τὴν σοφίαν, ὥς ὁ Κροῖσος τὸν Σόλωνα· πόσοι τῶν σοφῶν ἀποθνήσκουσι σήμερον ἀναφωνοῦντες : ὦ πλοῦτε, πλοῦτε, πλοῦτε !

Νὰ ἦσαι εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν, νὰ ἦσαι πλήρης ἐν τῇ διανοίᾳ φωτός, νὰ αἰσθάνησαι ἐπὶ τοῦ στήθους σου τὴν ἀθανασίαν εἰς

τοὺς πηλμούς καὶ ὁ ὀφθαλμὸς νὰ βυθίζεται εἰς τὸν ὀρίζοντα ἐπὶ τοῦ ἀπείρου, νὰ κρατῇ τὴν νεότητά, τῆς ζωῆς τὸ στέμμα, καὶ νὰ ᾔσχι πτωχός, εἶσαι αὐτοκράτωρ δεσμώτης, ἀετὸς ἄπτερος, θαπτόμενος ζῶν.

Καὶ ἦτο. Ποσάκις ἀνατείνας τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπευχθῆν νὰ εἶχεν ἀντιθέτως ἤδη κενὸν τὸ κρανίον καὶ πλήρες τὸ θυλάκιον. Ἄλλως τε νὰ γεννηθῇ τις πένης, νὰ διαβιώσῃ πάντοτε οὕτως, εἶνε τακτικὴ τις ἀνωμαλία, συνήθειά τις δηλητηριώδης, ἐλεεινότης ἀθόρυβος· ἀλλὰ νὰ ζήσης ἐν πλούτῳ πάντοτε καὶ αἴφνης νὰ μεταπέσῃς εἰς πενίαν, ἀπὸ τὰ θαλάσσια ὕδατα νὰ ἐκτιναχθῇ ὁ ἰχθὺς εἰς τὴν ξηρὰν ἄμμον, εἶνε βαρὺ, ἀγωνιώδες, θανάσιμον. Ἡ κοινωνικὴ αὕτη κατὰπτωσις ὁμοιάζει τὴν ἐν τῷ τάφῳ καταβίβασιν τοῦ νεκροῦ· σὲ καλύπτει τότε ἡ λήθη ὡς ἐκεῖ τὰ χῶματα, σὲ κατατῆκουσιν αἱ ὀδύναι ὡς τὸν νεκρὸν οἱ σκώληκες. Καὶ ὁ νέος αὐτὸς εἶχεν οὕτως· ἐρείπιον ἤδη περιεκαλλοῦς ἄλλοτε οἰκοδομήματος.

Ὅτε ποτὲ ἀνέγνωσε τὸν Δάντην, παρὰ τοὺς τρεῖς μόνον τούτους στίχους ἔσυρε μίαν γραμμὴν ὡς βασιλεὺς τὸ ἀληθὲς ἐπικυρῶν:

nessum magior dolore,
Che ricordarsi del tempo felice
Nella miseria.

Ἐλέγετο... Τί θέλεις τὸ ὄνομά του; Αὖριον ὁ θάνατος θέλει τὸ σβύσει ἀπὸ τῶν χειλέων, ἡ λήθη ἀπὸ τῆς καρδίας. Ἄλλως τε πάλιν σήμερον ἔχει σχέσιν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁμήρου πρὸς τὰ κόκκαλά του: Πόσον καὶ ὁ τυφλὸς γέρων θὰ ἐπεποθήτε νὰ ἐτίθεται, νὰ ἐξηνεμοῦτο τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ νὰ ἔμενεν ἀκμαῖον τὸ σῶμα, ἀκύμαντος ἡ ψυχὴ του, τὸ ὄμμα του φωτεινόν!

Ἐσκέρθη πολλάκις τὸ ὄνομά του καὶ εἶδεν ὅτι οὐδαμῶς ἐρημόζειτ, εἰς αὐτόν, οὐδαμῶς ἐνόει αὐτό, οὐδαμῶς ἐξήγει τὴν ψυχὴν του, οὐδαμῶς περιεκάλυπτεν αὐτὸν ὅλον τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο

ὄνομα. Ἐάν ὁ Θεὸς εἰδίδε τὰ ὀνόματα, ὁ νέος αὐτὸς θὰ ὠνομάζετο Σκιαύγεια. Ἦτο μία ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνας ἐκείνας ὑπάρξεις, αἰτινες ἀνατέλλουσιν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου οἰονεῖ κατὰ λάθος, οἰονεῖ ἀσκόπως, διότι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι παροράματα τῆς ζωῆς. Ἦτο τοιοῦτος. Ἐν νέφος τοῦ οὐρανοῦ, ἡ μορφή ἐνὸς ἀνθους, μία κατὰπτωσις στήλης, τὸ σήμαντρον ἐρημιοκκλησίου, τοῦ ἡλίου ἡ δύσις, ἐν βέλαιμα ἀρνίου ἡγείρον εἰς τὴν ψυχὴν σου ἀνεκλάλητον πένθος. Πολλάκις ἦτο φαιδρός, ἀγνοῶν διατί· ἴσως ὥφειλε τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἀπὸ ἄλλων ἀληθῶν αἰτιῶν νὰ λυπῇται. Σκιαύγεια. Ναί· εἶχεν ἐν ἐαυτῷ ἐν φῶς, στοργήν· εἶχεν ἐν ἐαυτῷ ἐν σκότος, μελέτην.

Ἠγάπα. Τί; Τὸν κόσμον ὅλον. Ἐμελέτα. Τί; Τὸ ἄγνωστον.

Ἦτο μωρός; Ναί· ὅσον ἡ γαλῆ τοῦ μύθου, ἡ λείχουσα τὴν ρίνην· ὅσον ὁ Κάτων πειθόμενος ἡ ἀπιστῶν εἰς τὸν Πλάτωνα.... Ἀλλὰ δὲν ἔπαιεν αὐτός· ἡ φιλοσοφία εἶνε τῆς πενίας ἡ θυγάτηρ. Ἡ ζωὴ γονυκλιτοῦσα φιλοσοφεῖ, ὅπως ὁ ἥλιος φαίνεται καταδύων ὅτι περιβάλλεται σκότῃ. Ὁ Σωκράτης περιεπάτει ἀνυπόδητος, ὁ Ὅμηρος ἦτο ἐπαίτης, ὁ Ἰησοῦς Θεὸς δὲν εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ δύο σπιθαμὰς γῆς ἰδίας, καὶ ἄνθρωπος, λέγεται, ὅτι ἦτο υἱὸς ξυλουργοῦ.

Ἐσπέρα. Ἡ τριχοστὴ πρώτη Δεκεμβρίου.

Ὁρθιος αὐτὸς ἐπηρείδετο εἰς τινα θύραν καὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ πλῆθος εὐφρόσυνον, ὁμίλει γελώντων νέων, σειραὶ ὥραιων γυναικῶν, ὡς στίχοι, ὡς στροφαὶ περικαλλεῖς χαρμοσύνου ἄσματος.

Διήρχοντο καὶ ἦσαν ὅλοι φαιδροί. Τὰ παῖδια ἐκράτουν μυρία ἀθύρματα εἰς τὰς ἀγκάλας των, αἱ γυναῖκες τὸ μεῖδιμα εἰς τὰ χεῖλη, τὰ δωρήματα εἰς τὰς χεῖρας, οἱ νέοι εἰς τὸ πρόσωπόν των τὴν αὐγὴν, οἱ γέροντες αὐτοί, λητμονοῦντες τὸ γῆράς των καὶ ὅτι ἐν προσετίθετο εἰς τὰ ἔτη των ἔτι, ἀφίνοντο λιπόθυμοι ὑπὸ ἀγαλλιάσεως εἰς τῆς χαρᾶς καὶ τῶν γελώτων τὸν χεῖμαρρον. Εἰς πλοῦσι καὶ φτωχυγῇ ἐμπόρων καταστήματα διεχύνετο τὸ πλῆ-

θος τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐσμὸς μελισσῶν ἐπὶ ἄνθη, καὶ ἡγόραζον οἱ γονεῖς διὰ τὰ τέκνα των, οἱ νέοι διὰ τὰς ἐρωμένους των, ὁ κόσμος ὅλος δι' ὅλον τὸν κόσμον. Εἰς μόνον ἴστατο μὲ τὴν σιγὴν εἰς τὰ χεῖλη, μὲ τὴν νύκτα εἰς τὴν ψυχὴν, μὲ τὰς χεῖρας κενάς. Ὅλοι συνωθοῦντο καὶ ἡγόραζον τιμαλφῇ εὐώδη δῶρα, αὐτὸς διὰ τὴν μητέρα του εἶχεν ἓν δάκρυ νὰ δώσῃ αὔριον, διὰ τὴν ἐρωμένην του ἓν φίλημα· ἡ γραῖα μήτηρ θὰ τὸ ἐδέχετο προσχαρής, θὰ ἀνταπέδιδεν εἰς τὸ δάκρυ φίλημα, ἡ νέα κόρη θὰ ἐδέχετο τὸ φίλημα μὲ παραπόνου ἡρεμον μορρασμόν, ἴσως μὲ τινὲς εὐγλωττον ἀδικφορίαν....

Ἐσκέπτετο, ἐσκέπτετο αὐτά, καὶ ἔμενεν ἐκεῖ ὄρθιος, ἀκίνητος πρὸ τῆς μαγευτικῆς σκηνογραφίας τοῦ πλήθους γελῶντος, βοῶντος, συρίζοντος ἐκεῖ, ὥσπερ ἀπολελιθωμένος πρὸ ἐμφανίσεως φρικαλέας ὀπτασίας. Ἀλλοτε ἔβλεπεν, ἔβλεπεν ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ὠρχεῖτο ὡς μακινὰς ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ λήγοντος ἔτους, νύτοκτόνει περιχαρής.

Ἐμελέτα. Χθὲς· παρελθόν, ἄπνουν, θάνατος. Αὔριον· κενόν, ἄπνουν, θάνατος. Πότε ζῶμεν ;

Οὐδέποτε.

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ζοῦν δὲν ἔχομεν. Ὁ βίος, ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀναπόλησις καὶ ἐλπίς· ὕφεστώσῃ τις δύναμις, ὕπαρξις δὲν ὑπάρχει. Ὁ ἄνθρωπος περᾶ· σταθμὸς εἶνε ὁ τάφος. Τὸ σήμερον εἶνε ἡ ρωνὴ τοῦ ὕλισμου, περιφιλαυτία τῆς σαρκός. — Μόλις ἐσκέφθης ὅτι ζῆς ἐν τῇ 10 ἐσπερινῇ ὑπόθεσι ὥρα, καὶ παρῆλθεν ἓν ἥδη λεπτόν· ἡ 10 ἥδη εἶνε χθὲς, παρελθόν, θάνατος. ἡ 10 καὶ δύο λεπτά εἶνε ἔτι ἄγνωστον, σκιά, αὔριον. Μεταξὺ τοῦ χθὲς καὶ αὔριον ἡ ζωὴ εἶνε παρένθεσις λίαν σύντομος, λίαν ταχεῖα, ἀλγεινοτάτη. Κόκκος σίτου συντριβόμενος εἰς κόκκιν μεταξὺ δύο μυρολοῖθων. Εἴτα ἡ ζωὴ φεύγει μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ἡ πτωχὴ θνητοῦ ζωὴ εἰς τὸ ἄπειρον καὶ ἀθάνατον τοῦ χρόνου ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιγνώσῃ καὶ ἀντιληφθῇ ἀσφαλῶς τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὡδε κόσμων, φασμάτων, πρχγμάτων. Ἐν τῇ ταχύτητι τῆς γῆς τὸ ἐπτάχρουν φῶς φαίνεται λευκόν· ἐν τῇ ταχύτητι

τῆς ζωῆς τὸ χιλιόμορφον σύμπαν φαίνεται σκοτεινόν, μυστήριον.
 Ὁ Φαῦστος ἐπανελάμβανεν : Ὁ βίος βραχύς, ἡ δὲ τέχνη μακρά.
 Ὁ Σωκράτης, ἡ βαθυνοустέρω τῆς ὑψηλοῦ διάνοια, ἐρωτηθεὶς εἶ-
 πεν· Ἐν οἶδ'α, ὅτι οὐδὲν οἶδ'α.

Εἶνε ἀληθές.

Θόρυβος ἀπὸ μυρίας φωνᾶς παιδίων περὶ τινὰ ἄμαξαν ἀπέσπα-
 σεν αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὀλισθηρὰν κλιτὺν τῶν βεμβασμῶν τούτων.
 Ἐνώπιόν του διήρχετο βαρεῖα πολυτελὲς ἄμαξα, ἐντὸς τῆς ὁποίας
 ἀνεπαύοντο ἐπαρροδίτως δύο ὠραῖαι κυρίαι, καὶ τὶς κύριος νεα-
 ρός, σύζυγος ἴσως μιᾶς τῶν κυριῶν. Φιλοπαίγμονα παιδίον περι-
 κύκλωσεν τὴν ἀγέρωχον ἄμαξαν, ἥτις ἤρχετο νὰ διασπάσῃ αὐ-
 τῶν τοὺς κύκλους καὶ τὸ ἐλεύθερον στάδιον, καὶ ἐσύριζον καὶ ἐβόμ-
 βουν καὶ ἠπεῖλουν τὴν ἄμαξαν κατακροτοῦντα. Αἱ κυρίαι τῆς ἁ-
 μάξης ἐστρέφοντο χαρίεσσαι, φιλομειδεῖς, φιλέοργοι καὶ θεώρουν
 καὶ ἠχροῶντο καὶ ἀπελάμβανον τῆς πέριξ αὐτῶν πνυδαίμονιου
 χαρᾶς, ἐν ᾧ ὁ κύριος ἠπλοῦτο νωχελὲς καὶ ἤρεμος, οἶονεὶ στέργων
 εἰς ὅσην εὐτυχίαν εἶχεν ἐν τῇ ἁμάξῃ καὶ ἀμεριμνῶν δι' ὅλον τὸν
 ἐκβεβχαχευμένον κύκλῳ του κόσμον. Τοῦτο ἦτο; Ἐβουθίζετο ὁ
 νεαρὸς σύζυγος αὐτὸς εἰς τὴν ἄρρητον ἐκείνην ἀπὸ ἔρωτος μελαγ-
 χολίαν, λιπόθυμον ἡδυπάθειαν, ἢ μὴ κατέπιπτεν ἄτονος ὑπὸ θυ-
 μοδακῇ λύπῃ;

Ἐβλεπε τὴν ἄμαξαν αὐτὴν ὁ ἐπὶ τῆς θύρας νέος, ἔβλεπε τοὺς
 ἐρατεινοὺς καὶ πλουσίους συζύγους καὶ ἐπλαττε παρκαδείσους, ἐὰν
 ἦτο εἰς τὴν θέσιν τῶν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ ὀδηγῇ τὴν κόρην ἡνιγάπα
 ἐπὶ ἐνὸς ἁμαξίου, ἐὰν ἠδύνατο νὰ διέρχεται οὐχὶ εἰς τὰ ἄκρα,
 ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ οὕτω τῆς ὁδοῦ πλούσιος, ἀπτόητος, αἰθριος,
 τολμηρὸς. Ἐβλεπεν ἔτι τὴν ἄμαξαν καὶ ἔτι διεφλέγετο ὑπὸ πό-
 θων, καὶ ἐνεπνέετο χρυσοῦρῃ ὄνειρα... Τί ἄλλο ἢ ζωὴ ἐνὸς ἀν-
 θρώπου εἰμὴ πόθοι καὶ ὄνειρα, καὶ ὄνειρα καὶ πόθοι!

Φεύγει τέλος. Προέβη ὀλίγα βήματα καὶ ἐστάθη πάλιν. Περὶ
 αὐτὸν ὅλοι ἐγγέλων, κῦφρακίνοντο, ἐσκίρτων. Τρέπεται πρὸς τινὰ

σκολιὰν ὁδόν, ὁδὸν σκοτεινὴν, καὶ ἤκουεν ὀπισθὲν τοῦ τὴν ἐκ τῆς λεωφόρου κηγχάζουσιν τύρβην, ὡς ψυχὴ ἀμαρτωλοῦ φεύγουσα καὶ ὀπισθὲν τῆς αἰσθκνομένη ἄγγελον ξιφῆρη καὶ τιμωρόν.

Ἐβυθίσθη εἰς τινὰ ἐκεῖ ὁδόν, σκοτεινὴν, σκολιὰν καὶ ἀποτρόπαιον. Ἐκεῖ δὲν ἦσαν ἄνθρωποι, δὲν ἐχαίροντο· ἀνέπνευσεν. Εἰς τὸν δρόμον τοῦτον εἶδεν ὅτι δὲν ἦσαν φανοὶ ἀεριόφωτος. Γίνεται καὶ τὸ ἀεριόφως εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς, ὡς ὕλαιο τοῦ συρμοῦ εἰς ὀφθαλμοὺς ὑγιεῖς. Τοιοῦτος ὁ κόσμος· εἰς τὰς ὠραίας ὁδοὺς ὅπου τὸ ἔδαφος δικπεπλασμένον, λεῖον, λιθόστρωτον, ὅπου κόσμος πολὺς, ὅπου παράθυρα πολὺφωτα, ἐκεῖ ἄπλετον φῶς φανῶν καταυγάζει ἀπὸ πέντε εἰς πέντε βήματα· εἰς τὰς στενάς ὁδοὺς ὅπου σκότη ἄγρια, ὅπου λάκκοι φοβεροί, ὅπου ἔρημος λαβυρινθώδης, ὅπου κηκούργων ἐστίαί, ἐκεῖ οἱ φανοὶ δὲν φαίνονται. Εἰς ταῦτα συμφωνεῖ ὁ οὐρανὸς ἔτι. Τὸν χειμῶνα εἰς τὰ φοβερά σκότη καὶ βίγῃ τῆς γῆς, ἡ σελήνη κοιμάται ἄφαντος, ὅτε μάλιστα ὠφελεται πικνύχιος καὶ ἀγρυπνῇ. Τὸ ἔαρ, ὅτε πάντα φωτεινὴ χαρμωσύνη, ἐπιτέλλει καὶ ἐκείνη μέχρις ἀηδίας λαμπρά. Τότε δικαίως σὲ ὕβρισαν, σελήνη, προκωγών!

Ὁ πτωχὸς νέος ἐχώρησεν ἀσκόπως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς. Ἐκεῖ εἰς τινὰ γωνίαν ἠγείρετο μέγαρον, κρίνος ἐν μέσῳ τοῦ χαμαιζήλου βρύου. Ἦνοίχθη ἐν παράθυρον. Εἰς τὸ ἔσωθεν φῶς ἐφάνη ἡ κεραλὴ ζωτοῦ νεανίου ὀμιλοῦντος ἔτι, ὅστις ἔρριψεν ἔξω τὸ σιγᾶρον τοῦ καίον, καὶ ἔκλεισε πάλιν τὸ παρὰθυρον. Εἰς τὴν αἰθουσαν ἐκείνην θὰ διεσκέδαζον βεβαίως· πλησίον τοῦ θὰ ἵστατο μία κόρη, μεθ' ἧς συνωμίλει...

Κάτωθεν ὁ πτωχὸς νέος, εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο θέαμα, δὲν ἀντέσχεν. Ἀνεμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων. Ἐκλελυμένος, μετὰ τὸ δάκρυ ὑπὸ τὸ βλέφαρον, μετὰ τὸν γογγυσμὸν ὑπὸ τὰ χεῖλη, ἠγείρε τὸ ὠραῖον ὄμμα τοῦ εἰς τὸ βάθος τοῦ οὐρανοῦ, ἔμεινεν ἐν ἐκστάσει καὶ ἀπογνώσει μίαν στιγμὴν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ βάθος τῆς πτώσεώς του, ὁ θνητὸς ἀπὸ τῆς εἰρκτῆς τοῦ τὰ σκότη, ἐπεκαλέσθη ἐν παρκαπόνῳ ἀρρήτῳ τὸν Θεόν, ὡς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τοῦ ὁ

Ἰησοῦς ἀνεφώνησε : Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες!
 Ἀνεμνήσθη ἡμερῶν ἀρχαίων καὶ ἐκλαίει πικρῶς.

— Ἀκολουθεῖ με. Εἶπεν ἡρέμα μία φωνή.

Ὁ νέος ἀνήγειρε στρέφων τὴν κεφαλὴν. Εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν εἶδε γέροντα αὐστηρᾶς καὶ ἀμυρᾶς περιβολῆς, σκιὰν μᾶλλον. — Ὁ φασματώδης ἄνθρωπος βλέπων ὅτι πτωχὸς νέος ἠπόρει ἤ, ἐδίσταζεν, ἐπκνέλαθεν εἰς τόνον φωνῆς ἠπιώτατον :

— Ἐλθέ.

Καὶ ἐχώρουν ἐμπρός.

Ὁ νέος ἠκολούθησε.

Διέβησαν ἀπὸ μίαν πλατεῖαν, διῆλθον ὑπὸ μίαν δενδροστοιχείαν, ὑπὸ ἓνα θόλον καὶ ἐρείπια συντετριμμένης ἐκκλησίας. Ὁ νέος ἔσπευσε πολλὰκις νὰ προφθάσῃ τὸν γέροντα, νὰ γνωρίσῃ ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτόν· ἀλλ' ὁ γέρον· διωλίσθηκεν πρὸ αὐτοῦ ὡς πνοὴ εἰς ἴσην πάντοτε ἀπόστασιν. Ἐφθασαν εἰς ἓν τεῖχος. Θὰ ἦτο κήπου. Ὅπισθεν εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν ἠγείρετο περιφανὲς ἀνάκτορον, ἀλλ' ἡ ὥρα θὰ εἶχε παρέλθῃ, διότι οὐδὲν ὑπέλαμπεν ἐκεῖ φῶς.

Ὁ γέρον· ἤνοιξε μικρὰν πύλην ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ εἰσῆλθεν. Ὁ νέος ἠκολούθησε καὶ εἶδεν εἰσελθὼν προτεινομένην μακρὰν χεῖρα μὲ κλειδίον χρυσοῦν· ἦτο τοῦ γέροντος, ὅστις ἐκρύβη ἐκεῖ ὀπισθεν τῶν κλάδων ῥοιᾶς.

Λάβε, χώρησον ἐμπρὸς καὶ ἄνοιξον. Εἶνε ἡ κλεῖς θησαυροῦ.

Εἶπεν ἡ φωνὴ τοῦ γέροντος.

Καὶ ὁ πτωχὸς νέος ἔλαβε καὶ ἐχώρησε δι' εὐθείας γραμμῆς ἀνθέων καὶ δένδρων. Ἀλλ' ἔστη ἐν τῷ μεταξὺ, ἔστη γοητευθεὶς ἀπὸ μυρίας ἀποπνοᾶς μύρων, ὑπὸ μυρίων κύκλῳ ἀδύτων καλλωνῆς καὶ μαγείας. Ὅλος ὁ ὥραϊος ἐκεῖνος κῆπος, ἡ ἐπίγειος αὕτη μικρὰ Ἐδέμ, ἐσιῶπα μυρόεσσα, ἠπλοῦτο ὑπὸ τὴν νύκτα κατὰ γῆς ὡς ὥραϊον ὄνειρον, καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἐν τῇ σιγῇ του, τῇ μυστικότητι, τῇ ἀγγελλιάσει του εὐλαθεῖτο, ἠρωμάτιζεν, πύλόγει

τὸν εὐδαίμονα ὕπνον τῶν ἐνοικούντων τὸ ἀνεγειρόμενον ἐκεῖ ἐμπρὸς ἀνάκτορον.

—“ὦ, εἶπεν ὁ πτωχὸς νέος, πόσον γαλήνιοι, πόσον εὐτυχεῖς θὰ εἶναι οἱ κάτοικοι τοῦ οἴκου τούτου !

Καὶ ἀνέλαβε τὸ βῆμά του. Ἀνέβη πλατεῖαν μαρμαρίνην κλίμακα καὶ μικρὰ δρῦνῃ θύρᾳ ἐνεφανίσθη. Ὁ νέος ἐνέθετο τὸ κλειδίον, ἡ θύρα ἠνοιχθή καὶ ὁ πτωχὸς εὗρέθη ἐνώπιον μακροῦ διαδρόμου μόλις πρὸς τὸ βάθος ὑποφειγγομένου. Διῆλθε σιγῇ τὸν διάδρομον καὶ ἔστη ἐνώπιον ὑαλίνης θύρας. Ἐκεῖθεν εἶδεν.

Εἰς κοιτῶνα πλούσιον, ἐπὶ τραπέζης φωτιζομένης ὑπὸ δύο κηρίων ἐστῆριζε τὴν κεφαλὴν του εἰς ἀμφοτέρους τὰς χεῖρας νεκρὸς ἀνὴρ. Τὰ δάκτυλα τῆς χειρὸς του ἐβυθίζοντο εἰς τὴν κόμην ἀγρίως καὶ θρόμβοι δακρύων βραδέως κατέπιπτον ἐπὶ προκειμένων ἐφημερίδων. Ἀνεγίνωσκεν ; Ὁχι.

Ὁ πτωχὸς νέος ἀνεσκίρτησεν. Ἀμφέβαλεν ἐπὶ στιγμὴν, ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν ὀλίγον, καὶ τέλος ἐπέστη. Ὁ νεκρὸς οὗτος ἀνὴρ ἦτο ἐκεῖνος, ὃν εἶδεν ἐντὸς τῆς ἀμάξης, ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, ἐν μέσῳ τῶν δύο κυριῶν φερόμενον τὴν ἰδίαν ἐσπέραν.

Ὁ πτωχὸς νέος ἔμεινε σύννους, μελετῶν, ρεμβός. Τίνες νὰ ἐσπάρασσον ἀλγηδόνες τὸν νεκρὸν σύζυγον εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦτο τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀρωμάτων ;

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὀπισθεν τοῦ νεκροῦ ἀνδρός, ἐπὶ ὁμοίας ὑαλίνης θύρας ἐλαφρὸν παρκατέσμα ἀπεσύρθη, καὶ ἐφάνη μορφὴ γυναικὸς ἐκτενισάσης τὸν εἰς τὸν κοιτῶνα ἀγρυπνοῦντα. Ὁ πτωχὸς νέος ἀνεγνώρισε τὴν μίαν τῶν δύο κυριῶν τῆς ἀμάξης, καὶ τὸ ὄξύ του βλέμμα βυθισθὲν ἐκεῖθεν, ἀντιπέραν, εἰς ἡμίφως ἄλλου κοιτῶνος εἶδεν.

Ἐπὶ σάιμποδος πρᾶσινου βελούδου ἠπλοῦντο εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνή. Ἡ γυνὴ ἦτο ἡ ἐτέρα τῶν κυριῶν τῆς ἀμάξης, ὁ ἀνὴρ ἄγνωστος, ἀλλ’ ἀκμαῖος καὶ ῥαδινός. Ἀργυρᾷ λυχνίᾳ ἔρριπτεν ἀπὸ μικροῦ τραπεζίου φωτὸς θωπεῖας μᾶλλον ἢ ἁκτίνας. Πλαγίως διεφαίνοντο τὰ λευκὰ παρκατετάσματα

ἀθροτάτης κλίνης. — Ὁ ἐπὶ τοῦ πρώτου κοιτῶνος ἀνὴρ, ὁ κλαίων, ἦτο ὁ σύζυγος εἰς ζηλοτυπίας σπαρχμόν· ἢ ἐπὶ τῆς ὑαλίνης θύρας μορφὴ ἦτο ἡ παιδαγωγὸς τῆς νεαρᾶς οἰκοδεσποίνης· ἢ εἰς τὸν ἀπώτατον κοιτῶνα ἦτο ἡ σύζυγος, μοιχαλὶς, ῥῆγμα εἰς τὸ μέγα ἀνάκτορον φοβερόν, ὅθεν κχτέρρεεν ἡ χαρά, ὁ πλοῦτος, ἡ τιμή, ὡς βαθὺ τραῦμα εἰς γίγαντος στήθη.

Μυστηριώδης φωνὴ εἶπεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ νέου: Παρηγοροῦ,
Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΟΧΙ· ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ ΕΙΝΕ Η ΓΑΛΗΝΙΩΣΑ
ΚΑΡΔΙΑ.

Ἀφουπνίσθη. Ἦσαν ὅλα ὄνειρος. Εἰς τὸ παρὰ θυρὸν τοῦ ἐμει-
δία ἡ ἡμέρα, κάτωθεν ὑπὸ κιτρίας φύλλα ἐκελάδει μικρὰ ἀκκν-
θουλὶς...

Ἐκτοτε ὁ πτωχὸς νέος ἐπανεῖδε τὴν μοιχαλίδα εἰς τὰς ἀμάξας,
τῆς ἀγωνίας τὸ ἀπατηλὸν ἀνάκτορον, τὸν πλοῦτον μάταιον, ἀτί-
μων χρῆμα, τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς οὐδαμοῦ εὔρεν, εἶδεν οὐδαμοῦ.

Η ΔΟΥΟΜΕΝΗ ΡΩΜΑΙΑ

Παρά τὸν αἰγιαλόν, ὅπου τὸ κύμα ἔρχεται νὰ ἀποπνεύσῃ ἐν ἀφρῶ καὶ φλοίσβῳ, ὡς ἐκπνέει ὁ κύκνος ἐν ἡδυπαθεί κελადή-
μκτι, πλησίον ἐκεῖ ἀναδύεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης περικαλλῆς
κλωβός, ὑπὸ τεχνητὴν κισσοστεφῇ θολίαν, μέγας, ἀλλὰ καὶ ζη-
λότυπος εἰς τοὺς ἐκεῖθεν περῶντας, διότι πολῦτιμοι ἔσωθεν ἐμ-
πετασμένοι αὐλαῖαι ἀποκρύπτουσι τὰς ἐνοικούσας κλλονάς, ὡς ἡ
νεκρά κόρη περιπαθεῖς διχλογισμούς. Ἡ θύρα εἶνε κλειστή, ἀλλ'
ὅθεν ὁ Ἀδριατικὸς ἀπλοῦται καὶ τὸ πέλαγος ἐκτείνεται, ἀνοίγε-
ται Ἰσάλος καὶ χαρίεσσα τοῦ κλωβοῦ θυρίς.

Εἶνε θαλάσσιος λουτρῶν.

Εὐτυχὴς μετ' ὀλίγον ὁ ἐπανκκάμπτων εἰς τὴν Ρώμην ναύ-
της! Ἐὰν ἔχῃ τοῦ Λυγκέως τὰ ὄμματα, εἰάν ταῦτα ἠκονίσθη-
σαν ἐπὶ μακρὸν ἐνατενίζοντα ἀπὸ ξένα πελάγη τὰς κορυφὰς τῶν
ὀρέων μὴ που ἰδῶσι τῆς πατρῴας ἐστίας καπνὸν ἀναθρώσκοντα,
θὰ ἰδῇ ὁ ναύτης ἀπὸ τὴν θυρίδα ἐκείνην προκύπτουσαν ἀφροστεφῇ
καὶ λυσίκομον νῆσσαν....

Νῆσσαν;

Ὅχι.

Κύκνον κατὰβάτ' ἀπὸ τοῦ κλωβοῦ του;

Ὅχι.

Νεάνιδα;

Ὅχι.

Τὴν Κύπριδα ἀναδυομένην ἀπὸ τῶν ἀφρῶν;

Ὅχι. Ὡ νκυβάτα, θάρρει· μὴ φοβοῦ νὰ ἐνατενίσῃς τὴν λου-

μένην λυσίπεπλον. Οὐδὲ Ναιάς, οὐδ' ἡ μήτηρ τοῦ Ἐρωτος εἶνε· ἀλλ' εἶνε Ῥωμία, εὐγενὴς λουομένη Ῥωμία, ἀδελφὴ Γράκχου τινὸς Ἰσως, ἡ κόρη Βρούτου τινός. Μὲ τὴν ἀπογείαν αὖραν, με τοὺς δικαιογομένους ὑγροὺς κύκλους τοῦ νηχομένου της σώματος φθάνουσι μέχρ' ἐς σου μύρα ἡδύτατα. Ὅπου ἀναφκίνονται αἱ θεότητες, διχλύνουσι τοσαύτην ποτὲ εὐωδίαν; — Εὐτυχὴς ὁ ἐπανακάμπτων εἰς τὴν Ῥώην ναύτης!

Ἄλλ' εἰνέ τις εὐτυχέστερος τούτου...

Εὐτυχέστερος!

Ὁ κισσόσεπτος ἐπὶ τῆς θηλάσσης κλωθός, ὁ λουτρῶν ἐκεῖνος ἀπὸ ὑπερύθρου δρυὸς κέδρου, ὡς νῆ ροδίζεται αἰδούμενος ὅσας γυμνάς κκλυνάς ἀναπολεῖ καὶ ἐμβλέπει, ἐνέχει καὶ αἰθουσάν καὶ θάλαμον. Ἦδὴ ἐπὶ τῆς αἰθούσης δοῦλός τις, Ἰσως ὁ Τερέντιος, λαμπρὸς ἐν βυσσίνῃ περιβολῇ, προστυκευάζει τὰ μύρα, τιμιώτατα τῆς Ἀραβίας ἀρώματ'· Ἐν τῷ θηλαστικῷ ἀπεκδύεται ἡ εὐγενὴς Ῥωμία τὴν μακρὰν ἐσθῆτα, ἀποβάλλει τοὺς μαργαριτωδαῖς κότμους λύει τὰ λεπτὰ ὑποδήματα, ἀνκσύρει τὸν εὖοσμον χιτῶνα. Μετὰ μικρὸν ἐκεῖθεν φωνή, ὡς ἤχος μετάλλου, εἶπεν: «Ἐτοίμη»

Ὁ δοῦλος ἄγρυπνος ὡς ἔρωσ, ταχὺς ὡς ἡ ἀφοσίωσις, ἐκκνεοῖ ἐπὶ τῆς θηλάσσης, μελκκῆς ὡς ἡ θωπεΐα, δροσερῆς ὡς ἡ νεότης, ἀναπκλλομένης ὡς το στήθος πελειάς, ἐκκνεοῖ ἀπὸ χρυσοῦ ἀμφιέως οἰνόχρουν ἀρωματωδὲς νᾶμα. Ἡ θηλαστικὴ τοῦ λουτρῶνος λεκάνη ἐκάχλασε γκλακτόχρους καὶ φωσφορίζουσας, ἀναδίδουσας ἄλλα αἰθερίαν ἀρώματος πλήμμυραν· εἶτα τὸ θηλαστικὸν γκλακτωμᾶ ἔλκθε χροϊὰν θηλυτῆν καὶ ὑπολάμπουσάν, ὡς ὁ ἐπὶ γκλακξίας τοῦ οὐρανοῦ, ἡ εὐωδία ἐφάνη ἐκπνεύουσα· αἶφνης ἡ θηλαστικὴ μετὰ στιγμὴν γίγνεται διχυγεστάτη ὡς ἡ ἑλληνὶς αὐγὴ, εἰς τὰς ἄκρας τῆς λεκάνης ὑπεφάνησαν πλόκαμοι χλωροὶ καὶ ὑποδρύχιοι, δεινδρύλλια κοράλλια, ἐν ᾧ ὑπὸ τὸ ὕδωρ κάτω διέλαμπον λευκότετοι χάλικες, πλέον ἔτι μετὰ τῶν χαλίκων μαρ-

μαίρει καταδυθισθεῖσα κόνις ἀδαμαντίνη. Ὁ δούλος εἶδε γηθόσυνος τὴν ἐπιτυχῇ κόμμωσιν τῆς θαλάσσης, καὶ με ὄμματ᾽ αἰετὰ καὶ κατανεύοντα, ὡς τῆς παρθένου, ἐστράφη ν' ἀπέλθῃ. Ἀπήρχετο, ὅτε τὸ παραπέτασμα τοῦ θαλαμίσκου ἐκινήθη, συνεπτύχθη, ἐπεφάνη τις αἴγλη... Ἡ αὐτὴ φωνὴ εἶπεν: «Λικίνιε, παρὰ μείνον ἐδῶ». Ἦκουσεν ἐκεῖνος, μὴ δυνάμενος ν' ἀτενίσῃ. Ἔστη ἐντὸς ὡς μαγευθεῖς· ἔστη ἐκεῖ ἐπιταχθεὶς ὡς μηχανή.

Ἦτο ἡ Ρωμαία.

Ἐπεφάνη λαμπρά, ἀγαλματώδης, ταχυσίπεπλος, ὡς ἄστρον ἐπίμηκες ἐν τῷ μέσῳ ἀτμίδος. Ὡς ἄστρον; Ὅχι. Ἦτο θνητή· ἀλλὰ ἦτο Ρωμαία.

Κρατοῦσα ἐπὶ τοῦ στήθους διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ποδῆρη καὶ χιονώδη πέπλον, ἄφινε νὰ πίπτῃ ὀπισθεν ἐπ' αὐτοῦ κόμη στίλβουσα καὶ μέλαινα, ὡς ἡ χλαμὺς μαγίσσης, ἐν ᾗ ἐπὶ τῆς συγκρατούσης χειρὸς τὴν ὠραίαν ὀθόνην συντεθλασμένη πτυχὴ, ὡς χεῖλος μειδιῶν, ἄφινε νὰ προσανατέλλῃ ὅχι ὁδοὺς ἀπὸ μάργαρον, ἀλλ' ἄκρον μαστοῦ, ὡς ἀπὸ μαρμάρου ἀκτινοβόλου. Περσικαὶ διάχρυσοι ἐμβάδες συνέκλειον ἐπαφροδίτως ἀκράδαντον καὶ εὐτόνον πόδα, οὗτινος ὁ καρπὸς μόνον ὑπεφαίνετο ἀθρόοτατος ὡς πάγος ἄθικτος ὑπὸ ἀκτῖνα ἡλιακῇ. Ὅλων τούτων ὑπεράνω ἵστατο τὸ πρόσωπον, γυμνὸν ὡς ἡ ἀνδρεία, ὑπερήφανον ὡς ἡ ἀκρόπολις, ὠραῖον ὅσον νίκη περιφανής, ὠραῖον ὅσον ὁ θάνατος τοῦ Κρίσκου.

Εἶδε τὸν δούλον κατὰ μέτωπον. Γυνὴ καὶ γυνή.

Ὁ ἀνὴρ, ἐκράτει τὰ ὄμματ᾽ αἰετὰ κατὰ γῆς.

Οὐδὲν ἐρύθημα ἀνέβη εἰς τὰς παρειάς της. Ἡ αἰδὼς ἐλλείπει ἀπὸ τῶν τοιούτων καρδιῶν, ὡς ἐλλείπει ἀπὸ τῶν παιδιῶν ἡ ῥώμη. Ἡ δειλία διττάζει, ἡ κόρη αἰδεῖται, ἀλλ' ἡ Ρωμαία καταφρονεῖ. Εἶναι ὑπερτέρα τῆς ἀθρότητας διὰ τοῦ μεγαλείου, ὑπερτέρα τῆς αἰδοῦς διὰ τῆς λήθης, ὑπερτέρα τοῦ ἔρωτος διὰ τῆς ὑπερηφανίας. Ἀπέναντι τοῦ δούλου μένει γυνή, εὐσταθὲς πάντῃ καὶ ἄφροντις, ὅχι τοσοῦτον πεποιθυῖα εἰς τὸ θάμβος ὅπερ προχέει, ἀλλὰ πεποι-

θυῖα εἰς τὸ εὐτελές τοῦ βλέποντος θνητοῦ. Ὁ δοῦλος εἶνε πράγμα, —res. Τί ἂν ἔχη ὅμματα; Ἡ Ρωμαία ἐκείνη εἶχε τὴν πεποίθησιν, ὡς ὁ ἥλιος, ὅτι ἀδύνατον νὰ προσατενίσῃ αὐτὴν γυμνὴν ὁ δοῦλος, ὡς ἀνέφελον ἐκείνον ὁ θνητός. Ἀλλ' ἐβλεπεν; Ἔστω. Βλέπει ἡ εἰκὼν; Εἰς δοῦλος! Διέφερεν ἀπὸ σκύλακα;

Ἦτο ἡ Ρώμη τοιαύτη: Ὁ Βροῦτος σφαγιάζων τὸν υἱὸν του, φρικώδης καὶ γαλήνιος, ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ λόγου του. Βροῦτος σφαγιάζων τὸν πατέρα του ἱσως Καίσαρα, ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματός του· εἶτα ἐκυτόν. Ἡ Κορνηλία, ἡ μήτηρ τῶν Γράκχων, ἀκούουσα τὸν θάνατον τῶν περικλεῶν υἱῶν τοσοῦτον ἀπτόητος καὶ ἄδακρυς ὥστε ἐκφρων ὑπὸ τοῦ πλήθους νὰ ὑποληφθῇ. Ὁ Κάτων νὰ ἐκχέῃ δις τὰ σπλάγχνα του αὐτόχειρ, ἵνα πεισθῇ ἂν ἀλήθειαν λέγῃ ὁ ποιητὴς τοῦ Φαίδωνος. Οἱ στωϊκοὶ ἐκείνοι, ἀντὶ τῆς κλίνης πορευόμενοι εἰς τὸν τάφον. Ὁ Καλλιγούλας, διατάσων εἰς τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς του νὰ θανατωθῶσιν ὅσοι δὲν θρηνήσωσιν αὐτήν, ἀφ' οὗ εἶνε ἀδελφὴ του· νὰ σταυρωθῶσιν ὅσοι κλαύσωσιν αὐτήν, ἀφοῦ εἶνε θεότης. Ὁ Νέρων πυρπολῶν τὴν Ρώμην, ἀντὶ πυροτεχνήματος. Ὁ Ἀντώνιος ὑπὲρ ἐνὸς μειδιήματος Αἰγυπτίως ἀπολακτίζων τὸ στέμμα τῆς Ρώμης καὶ τῆς ὑψηλοῦ ἀπάσης. Βροῦτοι, Κάσκας, Θρασέας, Κάτωνες, Νέρων, Γράκχοι Εἶνε ταῦτα βράχοι ἢ ἀνθρώπων ὀνόματα;

Ἦτο ἡ Ῥώμη τοιαύτη. Τί ἂν ἐβλεπε λουομένην καὶ γυμνὴν τὴν δέσποιναν ὁ Λικίνιος; Ἦτο δοῦλος. Ὡς ἔδρα τις, κόσμημά τι. Ἐπρεπε νὰ μένῃ ἐκεῖ, πκρών. Διὰ τί ὄχι; Δυνατὸν νὰ ἐπόθει ἐκεῖ ἡ Ρωμαία καὶ ἐλησμονέι ἕνα στίχον τοῦ Κρατούλλου, δυνατόν νὰ ἐφευγεν ἀπὸ τῆς χειρός της ὁ δακτύλιος εἰς τὰ βάθη. Ἐπρεπεν ὁ δοῦλος νὰ ἦτο ἐκεῖ, νὰ εἴπῃ τὸν στίχον, νὰ ἀνασύρῃ τὸν δακτύλιον ὥς ἐπνίγετο. Ἐπρεπε νὰ ἔμενε παρών.

Ἦτο; Ὅχι; ταῦτόν.

Δοῦλος. — Δοῦλος, ἀλλὰ μὴ διότι ἐλέγετο δοῦλος ἐστερεῖτο καρδίας, ἀνηλεὲς Ῥωμαία;

Αὕτη ἐβάδισε. Πρᾶξε εἰς τὴν κλιμακίδα, ἣτις βυθίζεται εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅλη ἐκείνη ἡ αἰθουσα καὶ λεκάνη τοῦ λουτρῶνος, ἀρωματισθεῖσα καὶ δικυγασθεῖσα ἀμβροσιώτατα, ἦτο ὡς στόμα ἡδύπνου ἀποπνέον τὸ φίλημα καὶ τὸ ἄσμα. Ἡ Ῥωμαία κατέβη τὴν πρώτην, τὴν δευτέραν βυθμίδα. Τὸ ὕδωρ ἀνπαλλόμενον ἤδη ἐφίλει τὴν πτέρναν της. Συνέλαβε τὸν μακρὸν πέπλον, ἐστράφη, ὑπέστρεψεν, ἀρῆκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δούλου αὐτὸν καὶ τὰς ἐμβάδας εἰς τὴν βυθμίδα.

Ἦτο γυμνή, μέχρι ποδῶν.

Τί ἂν ὁ δούλος πλησίον ἐκεῖ εἶχε καρδίαν καὶ εἴκοσιν ἔτη!

Εἶνε θνητῆς τὰ στήθη ταῦτα, οἱ μαστοί, τὰ σφυρά, αἱ λαγόνες;

Εἶνε ἀγέλατος ἡ φρίσσουσα αὕτη λαμπρότης καὶ καλλονή;

Εἰς τὰς φλέβας αὐτὰς κυλίσταται γάλα, φῶς, αἷμα ἢ πῦρ;

Τίς εἶπεν ὅτι ἡ Ἀρροδίτη τῶν Μεδίκων εἶνε τοῦ κάλλους τὸ τέλειον;

Τίς εἶπεν ὅτι αἱ ἁερῶδεις θεότητες εἶνε ὑπέρτεροι τῶν ἐνύλων πλασμάτων;

Εἶδον τὴν θνητὴν ἐκείνην;

Γυμνή μέχρι ποδῶν. Ἔστη μόλις στιγμὴν προσκλινής, ἐρρίγησεν εὐπαθῶς ἐνκτενίσασα τὸ βυθὺ καὶ δικυγὲς ὕδωρ, ἐβυθίσθη βραδεῖς ὡς ἡ δύσις, ὡς ἡ ἀστραπὴ λαμπρά.

Ἐλούετο ἔιταρᾶσσετο ἐκφορίζουσα· ἐβυθίζετο ὡς δελφίν· ἔφευγεν ἀπὸ τοῦ λουτρῶνος καταδυομένη· ἔπλεε μόνη ἀπέναντι τοῦ ὅλου πελάγους· ἐπανεισήρχετο ὡς ὄνειρον, μακρόχειρ· ἀνέριπτε τὴν κόμην, εὐσταλής. Ἀπὸ τῶν πλοκάμων της ἀπελείβοντο σταλαγμοὶ ἀδχμάντινοι· ὑπὸ τὰς πέζας αὐτῆς ἐταρᾶσσοντο ἀδχμάντες ἀληθεῖς. Τὸ ὕδωρ ἀπέπνεεν ἀρώματα ἡδύτατα μέχρι λιποθυμίας, τὰ χεῖλη της ὑπέμελπον τοῦ Ὁρατίου μελύδριον ἐρωτικὰ μέχρι μέθης. Χρυσόπλευρα ἰχθύδια, ὡς θαλάσσιαι χρυσταλλίδες, προσήρχοντο ἐν σειρᾷ καὶ πκρήλαυνον περὶ τὴν πλευρὰν τῆς Ῥωμαίας ἡρέμα, εἴτα αἶφνης ἐφευγον ἐσπευσμένως. Ἐκείνη ἐπκίζον, αὕτη ἐλούετο τοιχύτη.

Ταλαλίπωρε Δικίνιε !

Ἐὰν μετὰ τινος μῆνας ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπέθνησκε ταχεῖς, ἡ
ὑπερήφανος Ῥωμαίκα οὐδ' ἠρώτησε καὶ διατί.

Ἦτο δοῦλος.

ΑΙ ΑΔΕΛΦΑΙ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ

ΚΑΤΑ ΣΟΥΗΔΙΚΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ

I

Ἦδη ἡ γενέθλιος πόλις τοῦ ὠραίου ἱππότου Ἄλβ ἐώρταζε τὴν νίκην τοῦ στρατοῦ, οὗ λόχον ἀπῆλθε πρὸ καιροῦ ὁδηγῶν ὁ νεαρὸς πολεμιστὴς εἰς τὴν εὐκλειαν.

Μακρὰν ἀλλ' ἀπέναντι τῆς πόλεως ταύτης, πρὸς τὴν παραλίαν καὶ ἐν μέσῳ πυκνοῦ δάσους, ἠγεῖρετο πύργος παλαιὸς οἰκογενείας ἐχθρᾶς καὶ ἅμα συγγενοῦς τοῦ ὠραίου ἱππότου. Γέρων δοῦλος, γραῖα μήτηρ καὶ δύο ἀδελφαὶ ἦσαν οἱ ἔνοικοι τοῦ μονήρους πύργου.

Αἱ ἀδελφαὶ ἦσαν νεαραί, ἀλλ' ἡ μία μόνον ἦτο ἡ Ἑλλεν. Αὕτη ἦτο ὠραία, ἦτο χαρίεσσα, ἦτο ἄσμα ὁμοῦ καὶ μύρον, πτηνὸν ἅμα καὶ κρίνον. Καταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ πύργου, ὡς ἀπὸ κλωβοῦ, περιεπάτει πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ δάσους, συνέλεγε μικρὰ ἄνθη, διέπλεκτε περικαλλεῖς δεσμίδας ἢ εὐχρόους στεφάνους, εἶτα πλαγίως ὁδεύουσα ἐφθανεν εἰς τὴν παραλίαν, κ' ἐκεῖ πκρέδιδεν εἰς τῶν κυμάτων τὴν τύχην τὰ ἄνθη ταῦτα καὶ ὀλίγα δάκρυα. . . Περιπαθεῖς ἄγγελοι, οἵτινες ἀφίνοντο ἐπὶ τῆς θαλάσσης μ' εὐχὴν βαθυτάτην, μ' ἐνδόμυχον ἐλπίδα ὅτι δυνατόν νὰ ἐφθανον ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἀγωνιζομένου μακρὰν ἐρχστοῦ τῆς Ἑλλεν Ἄλβ.

Ἡ Ἑλλεν ἦτο ἡ μικροτέρα ἀδελφή.

Ἡ ἑτέρα ἐλέγετο Μοράγ. Ἡ μήτηρ των ἐγνώριζε μυστηριώδη

ιστορίαν περὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ εισόδου τῆς Μοράγ. Αὕτη εἶχε μέλκνους ὀφθαλμούς, κεφαλὴν σχεδὸν οὐλότριχα, σῶμα φύσει ἐσκληρυμμένον, πρόσωπον μελάγχρουν. Ἡ Ἑλλεν ἦτο κυανόφθαλμος καὶ ἡγάπα τὰ ἄνθη, ἡ Μοράγ ἐβυθίζετο εἰς τὰς σκοτεινοτέρας τοῦ δάσους πυκνώσεις ἐκχυμνάζουσα ἰέρακας πρὸς θήραν πτηνῶν. Ἡ Ἑλλεν ἐκελάδει μᾶλλον, ἢ ἐλάλει περὶ ἑορτῶν, περὶ μυθευμάτων, περὶ εὐεργεσιῶν, ἐνθουσιώδης, θαυμάζουσα· ἡ Μοράγ ἐσιώπα, ἡ ὠμίλει περὶ ὄλων φιλύποπτος, ἀνέκρινε μᾶλλον, μᾶλλον καταδικάζουσα ἢ ἀθωοῦσα. Ἡ Ἑλλεν εἶχε τὸ σῶμα ἀβρόν, τὸ πρόσωπον ὡς βάμβακα, τὴν παρειὰν ροδίνην, τὸ βῆμα ἤρεμον, ἀγαπῶσα νὰ σύρηται μᾶλλον ἐπὶ ἀμάξης νωχελῆς, ἐν ᾧ ἡ Μοράγ ἡγάπα τὴν ἱππασίαν, ἐλαφρὰ ὡς ἡ δορκάς, ἀφίνετο δ' εἰς ὀρμητικούς δρόμους, οἶονε! θέλουσα διὰ τοῦ πολλοῦ τάχους νὰ σβύσῃ φλογώδεις ἡδυπυχθείας παραφοράς. Ὅταν αἱ δύο ἀδελφαὶ ἦσαν παιδίσια καὶ ἡκροῶντο τοὺς φοβεροὺς μύθους τῆς τροφοῦ ἢ τῆς μάμμης, ἡ Ἑλλεν ἐδάκρυεν, ἀλλ' ἡ Μοράγ ὠχρία. Ἡ Μοράγ ἦτο εἰδεχθής, ἀλλὰ δύσμορφος ὅχι· προσβλέπων τις τὴν Ἑλλεν ἐφέρετο γοητευόμενος πρὸς αὐτήν, ἀλλ' ἐνορῶν τὴν Μοράγ ἀπεσύρετο σιωπηλῶς καὶ ὑποφρίττων.

Αἱ δύο αὗται ἀδελφαὶ ἦσαν ἐξ ἀδελφῶν τοῦ ἱππότου Ἀλβ.

II

Ἦδη ἡ γενέθλιος πόλις τοῦ ὠραίου ἱππότου Ἀλβ ἐώρταζε τὴν νίκην τοῦ στρατοῦ, οὗ λόχον ἀπῆλθε πρὸ καιροῦ ὀδηγῶν ὁ νεαρὸς πολεμιστὴς εἰς τὴν εὐκλειαν.

Ἦτο πρὸς τὴν δαίτην τῆς ἡμέρας ταύτης τῶν καλῶν ἀγγελιῶν, ὅτε αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰκῇ φερόμεναι, ἡ μᾶλλον ἡ Ἑλλεν κινουμένη ἀπὸ κρύφιον πόθον καὶ ἄμα ἰδίαν εἶδησιν, ἐφέρετο μετὰ τῆς Μοράγ κατὰ τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν πόλιν τοῦ ὠραίου ἱππότου παραλίαν ὁδόν. Ἐνίοτε αἱ δύο ἀδελφαὶ συνωμίλουν, ἐνίοτε ἐσιώπων, τότε ἡ Μοράγ ἐνητένιζε τοὺς ἐφιπταμένους λάρους, ἡ δ' Ἑλλεν

πικρῆται σύννοους τὸ θραυόμενον πρὸς τὴν ἀκτὴν κύμα. Κρυερὰ τις αὔρα, ἐπιπνέουσα ἀπὸ βορρᾶ, ἐρρίκνου, βαθύτερον ἀνετάραξε τῆς θαλάσσης τὸ πρόσωπον, ἐπὶ δὲ τῆς ἀκτῆς ἀπέπνεον θραυόμενα ἀφροστεφῇ τὰ κύματα. Τέλος λύουσα πένθιμον σιγὴν :

«Οὕτως, εἶπεν ἡ Ἑλλεν, ταράσσεται ἀπαύστως καὶ τὸ στῆθος μου, ἀδελφὴ μου, οὕτως, ὡς τὰ κύματα ταῦτα, γεννῶνται καὶ ἐκπνέουσιν ἐν ἐμοὶ οἱ πόθοι. Ποσάκις ἐφραντάσθην καὶ ἐπόθησα τὸν θίνκτον βλέπουσα τὸ σθεννύμενον ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κύμα. Ποσάκις πάλιν ἡγάπησα περιπαθῶς τὴν ζωὴν, ἐκτενίσασα τὴν ἔρημον καὶ ἀχανῆ πλάκα τοῦ ὠκεανοῦ ! Ἐν ἰστίον ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μακρὰν, γεννᾷ ἐν ἐμοὶ τοσαύτην λατρείαν τῆς ζωῆς ὅσον αἰσθάνομαι ἔρωτα πρὸς τὰς πόλεις, ὅταν ἀπὸ τοῦ μονήρους πύργου μας διαβλέπω αὐτάς ὡς ἐστίας ζωῆς, ὡς αἰεθλαὶ ἀνοίξεις τῆς νεότητος, τῶν ἐρώτων, τῶν συμποσίων, καὶ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς χαρᾶς. Εἰς τὸν πύργον ἡμῶν, εἰς τὴν μόνωσιν, τὸ σκότος τῆς νυκτὸς μοὶ φαίνεται ὅτι ἐπικέθεται αἰώνιον· ἡ δὲ ζωὴ ὅτι διαβαίνει ὡς ὄνειρον . . . »

Δύο δάκρυα κατέβησαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς παρθένου. Ποῦ ἦτο ἤδη νὰ τὰ ἐβλεπεν ἐκεῖνος, δι' ὃν ἐχύνοντο !

—«Διατί, ἀδελφὴ μου ; εἶπεν ἡ Μοράγ. Ἡ γριὰ μῆτηρ, ἐγὼ μάλιστα, ἦτις εἶμαι καὶ ἀδελφὴ σου καὶ ὑπερτέρᾳ τὴν ἡλικίαν, οὐδεμίαν σοὶ πκρέχομεν χαρὰν, οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ σοὶ δώσωμεν πικρυμθίαν ; Ἄν σὲ ταράσσωσι πόθοι, ἂν αἱ ἐλπίδες σου σθεννῶνται, ἂν ἀπατηλὰ τὰ ὄνειρά σου λύωνται, ἂν ὁ πύργος καὶ ἡ μόνωσις σὲ βαρύνῃ, ἡ Μοράγ εἶνε σικὴ ἀνάισθητος τοῦ δάσους ; Ἡ Μοράγ οὐδαμῶς δύναται νὰ σὲ ἀνακουφίσῃ ; Σὲ κατατῆκει αἰσθημὰ τι μύχιον καὶ πολὺ· πολλάκις σὲ εἶδα μονωδοῦσαν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐπικαλουμένην τὸν ἄνεμον· πῶς τὸ στῆθος τῆς ἀδελφῆς κλείει ὀλιγωτέρην πίστιν τῆς θαλάσσης, ὀλιγωτέρην αἰσθητὴν τοῦ ἀνέμου ; Εἰπέ μοι τέτχεις ; »

—«ὦ Μοράγ, εἶπεν ἡ Ἑλλεν, εἶσαι ἀδελφὴ μου. Ἀδελφὴ μου, συγγνώμην, ἀγαπῶ. Ὁ ἔρωσ μου εἶνε τόσον πολὺς, τόσον δυνα-

τός, ὥστε ὑπέθετον αὐτόν ἐγκλημα, ἡ δ' ἐνοχὴ ἐκράτει οὕτω κλειστά τὰ χεῖλη μου, ἔτι καὶ πρὸς σέ, Μοράγ».—«Ἀγαπᾷς δὲ ποῖον;» εἶπεν ἡ Μοράγ οἰονεὶ ἀπαθῶς.—«Ἄ, φοβοῦμαι, μὴ ἐὰν εἶπω τὸ ὄνομά του, ὑπετραύλισεν ἡ Ἑλλεν, φοβοῦμαι μὴ μακρυνθῇ ἀπὸ πλησίον μου ἐκεῖνος διὰ παντός... Οὐδέποτε προφέρω τὸ ὄνμα του· νομίζω ὅτι ἡ φύσις ὅλη μ' ἐνεδρεύει ζηλότυπος καὶ προδότις...»—«Ἀλλὰ πρὸς ἐμέ, ἀδελφὴ μου, εἶπεν ἡ Μοράγ, ταῦτα; Οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶνε ὁ μυστηριώδης οὗτος ἐραστής σου, ὁ ἰδικός μου ἔρωσ εἶνε ἡ Ἑλλεν».—«Συγγνώμην, Μοράγ· δὲν εἶπα δι' ἐσέ, ἀλλὰ... πῶς νὰ σέ τὸ εἶπω; Ἀγαπῶ τὸν Ἀλβ. Μὲ ἀγαπᾷ πολὺ, εἶνε ἁπὼν, ἴσως νεκρός. Μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ὑπὸ τὸ φῶς τῆς τελευταίας πανσελήνου θὰ ἤρχετο νὰ μὲ ἴδῃ πρὸς τὸ δάσος, ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ πολέμου. Ἐν τούτοις ἡ πανσέληνος ἦτο προχθὲς· δι' ὅλης τῆς νυκτός ἡγρύπνησα μετ' αὐτῆς, ἀλλ' οὐδὲν ἐκινήθη εἰς τὸ δάσος φύλλον, οὐδεμίᾳ φωνῇ ἠκούσθη ἐκτὸς τῆς πενθίμου γλαυκός. Ἰσως ἀπέθανε...»

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς Ἑλλεν ἐπνίγη εἰς λυγμούς, ὡς κύκνος καταδύσας ὑπὸ τὸ ὕδωρ.

III

Ἀλλὰ καὶ ἡ Μοράγ ἐσιώπησεν. Ἡσθάνθη θανάσιμον κλονισμόν, ἐν ρίγος διῆλθε τὰ στήθη της, ὡς σπάθη. Θὰ ἐπιπτε λιπόθυμος, ἀλλὰ φύσεως οὐσα γρανίτου ἀνέβαλε μόνον ἀστραπὰς διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς τὰ ἡφαίστεια εἰς τοὺς σεισμούς, καὶ ἐκρατήθη. Ἀντὶ χάριτος περιέβαλε τὴν μορφήν της νέφος τι στυγερῆς αὐστηρότητας. Ἐβυθίσθη εἰς σύννοϊαν ἐρεβώδη. Αἴσθημά τι, ὡς νὰ ἦτο ἀγχόνη, ἔκλεισεν αὐτῆς τὸ στόμα εἰς ἀπαισίαν σιγὴν, ἐτάρασσε τὴν μορφήν της ἀγωνιωδῶς. Ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ κλαύσῃ, ὁ αἰγιαλὸς θὰ ἐπλημύρει ἀπὸ δάκρυα. Εὐτυχῶς ἡ Ἑλλεν κατακλίνασα ἐπὶ τοῦ στήθους τὴν κεφαλὴν, δὲν εἶδε τὴν φοβεράν ἐκείνην τῆς μορφῆς τρικυμίαν.

Ἀλλὰ δικτὶ ἡ Μοράγ ἐσπράσσετο;

Ἡ Μοράχ ἠγάπα. Ἡ Μοράχ ἠγάπα ἐμμανῶς τὸν ἐρωμένον τῆς Ἑλλεν, τὸν αὐτὸν ἐκείνον ἱππότην Ἄλβ. Θάπτουσα εἰς τὰ μύχια τοῦ στήθους της τὸ φλογῶδες αἶσθημά της, ὡς λέκινα τὸν σκύμνον εἰς τὰ βάθη τῶν δασῶν καὶ τῶν σπηλαίων, οὐδέποτε κατῴρθωσε νὰ δηλώσῃ τὸν θανάσιμον τοῦτον ἔρωτα εἰς τὸν γενναῖον ἱππότην. Οὐδέποτε κατῴρθωσεν ἡ ἀγρία αὕτη θεότης νὰ καταβῇ νὰ γονυκλιτήσῃ ἐνώπιον τοῦ εἰδώλου της, ἐνώπιον τοῦ τρυφεροῦ ἐξαδελφου της. Τρέμουσα μὴ ὁ περικαλλῆς ἱππότης ἀρνηθῇ καὶ ἀπορρίψῃ τὰ δάκρυά της, ἐκρατεῖτο εἰς τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας, αἰσθανομένη ἐαυτὴν οὕτως ὡς μέγα ἄγαλμα εἰς ἐδραίαν βάσιν.

Ἐν τούτοις ὁ ἔρωσ της, καίτοι σιγῶν, οὐδαμῶς ἤλαττοῦτο, ὡς μύρον εἰς φιαλίδιον ἀσφαλῶς ἐσφραγισμένον· σιγῶν, ἐκρατύνετο μάλιστα καὶ ὁσημέραι ἀνεφλέγετο, ὡς γενναῖος οἶνος ἐν κατακλείστῳ πίθῳ. Βυθιζομένη εἰς εἰκασίας καὶ ὄνειρα ἤλπιζεν ἡ Μοράχ, ἤλπιζεν ἡμέραν τινὰ αὐτὸς ὁ Ἄλβ προσελθὼν νὰ καταθέσῃ πρὸ αὐτῆς τὴν σπάθην καὶ τὸ γόνυ. Ἀχρὶ τοῦδε ἡ ἀπεχθὲς μορφή της καθίστα τὴν Μοράχ δειλὴν πρὸ τοῦ Ἄλβ καὶ ὑποφεύγουσαν, τὸ ἀνδρικὸν στήθός της ἀγρίαν καὶ φλογεράν. Ἐντεῦθεν προσερχομένη εἰς τινα μακρὰν ἐν τῇ ἐρήμῳ καλύβην γράϊας μαγίσσης, πολλὰ δι' αὐτῆς ἐτεχνᾶτο κατὰ τοῦ Ἄλβ φίλτρα καὶ γόητρα, ἐπιλέγουσα ὁμοίον τι τῆς φαρμακευτρίας τοῦ παλαιοῦ Θεοκρίτου:

Τὰ Δέλφιδος ὅστέα πάσσω.

Ὁ Ἄλβ ἠγνόει πᾶντι τὸν ἔρωτα τῆς Μοράχ, ἡ Μοράχ οὐδέποτε ὑπώπτευσεν τὸν ἔρωτα τῆς Ἑλλεν. Ἡδὴ ἡ ἀφελὴς καὶ γλυκεῖα ἐκμυστήρευσις τῆς ὥραιας Ἑλλεν ἔτρωσεν ὡς βέλος φαρμακερὸν τὴν ἀγρίαν ὥραιαν Μοράχ. Ἐσιώπα, ἀλλ' ἦτο ὡς τὸ μέλαν τῶν αἰθέρων νέφος, ὅπερ σιγᾷ προτοῦ ἐμέσῃ ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ τὸν κεραυνόν.

Ἐν τούτοις αἱ δύο ἀδελφαὶ προεχώρουν, βραδεία, σιωπῶσαι, ἄγνωστοι.

IV

Μετὰ μικρὸν ἡ Ἑλλεν ἀνεγείρασα ὄμματὰ πλήρη δακρύων καὶ στοργῆς :—«Μοράγ, εἶπε, σιωπᾶς. Σιωπᾶς διότι ἀγαπῶ τὸν Ἄλβ, τὸν ἐχθρὸν τῆς οἰκογενείας ἡμῶν. Τὸ γνωρίζω. Πάντοτε ὑπενόουν τὴν αὐστηρότητα, ἣν θὰ διήγειρεν ὁ ἔρως μου ἐκμυστηρευόμενος, ἔτι καὶ ἐνώπιον τῆς ἀδελφῆς μου. Ἀλλὰ συγγνώμην, ὦ, συγγνώμην ! Ἐὰν οἱ γονεῖς ἡμῶν καὶ οἱ πρόγονοι ἦσαν οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν γονέων καὶ προγόνων τοῦ Ἄλβ, εἰς τὸ στήθος ἡμῶν οὐδὲν αἰσθημα μίσους συνεγεννήθη βεβαίως, οὐδεμίᾳ ἀφορμῇ ἐδόθη ἡμῖν ἐχθρότης· πῶς νὰ μισῶ ; Ἀλλὰ καὶ ἂν εἰς τοὺς χρόνους ἡμῶν συνέβαιnen ὁ χωρισμὸς καὶ ἡ ἐχθρότης, ἂν κατ' ἡμῶν ἔτι, τῶν δύο ἀδελφῶν, ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἄλβ εἶχεν ἐπιχύσει πᾶσαν αὐτῆς πικρίαν καὶ πᾶσαν ὕβριν, ἥρκει ἐν μόνον εὐμενὲς καὶ ἱκετεῦον βλέμμα τοῦ Ἄλβ νὰ διαλύσῃ, ἐν ἐμοὶ τοῦλάχιστον, πᾶσαν ἐχθρότητα, ὡς αὐγὴ καλλίστη διαλύουσα νύκτα ὅλην μίσους καὶ ἀποστροφῆς. Εἶνε τόσον ὠραῖος ! Εἶνε τόσον ἀγαθός ! . . . »

Ἡ Μοράγ ἐσιώπη.

«Εἶδες ποτε αὐτόν, προσέθηκε περιπαθῶς ἡ Ἑλλεν, νὰ διαβαίνῃ ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀστραπῆς ἐπὶ λευκοῦ ἵππου, λευκῇ τῆς γῆς αὐτὸς ἀστραπή ; Ἦκουσας, Μοράγ, αὐτόν ποτε ὁμιλοῦντα ; Διατί τοσοῦτον ἀγαπῶσι τὴν μελωδίαν τῆς ἄρκας καὶ τῆς ἀηδόνης ; Εἶδες αὐτόν νὰ γονυκλιτῇ καὶ νὰ δακρύῃ ὡς παιδίον ἐνώπιόν σου ; Ὅπισθεν τῶν φύλλων τὴν νύκτα ἤκουσας νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά σου ἡρέμα, ὡς ἐγὼ πολλάκις ἤκουσά ν' ἀναφωνῇ ; «Ἑλλεν, Ἑλλεν ! ; » Τότε θὰ μὲ συνεχώρεις, Μοράγ, θὰ μὲ συνεχώρεις».

Ἡ Μοράγ ἐσιώπη.

Ἦδη ἦσαν ἐπὶ τῆς ἄρκας ὀμαλοῦ τὴν ράχιν ἀκρωτηρίου, ὅπερ ὥσεί παχεῖα γλῶσσα εἰσῆρχετο εἰς τὴν θάλασσαν λήγον ἀπέναντι

τῆς πόλεως τοῦ ἱππότου Ἀλβ. Κάτωθι τὰ κύματα ἐρρήγνυντο πρὸς τὰς βραχνῶδεις κοιλότητας, ἀνεδίδετο δὲ βαθὺς καὶ πένθιμος γογγυσμός. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει εἰς τὴν ἀπέναντι πόλιν· ὀλίγα φῶτα ἤρχισαν ὑπολάμποντα. Ἐνταῦθα καὶ δύο ἀδελφαὶ ἔστησαν.

Εἶπε πάλιν ἡ Ἑλλεν : « Πόσον μέγα εἶνε τὸ ἐγκλημα μου ! Εἰς τὴν κατῆφειαν τῆς μορφῆς σου ἀνγκινώσκω, Μοράγ, τὴν κατάδικήν μου. Πταίω, πταίω ἀγαπῶσα ἐκεῖνον· ἀλλ' ὡς ἐγὼ συγχωρῶ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρός μου. οὐδεὶς θέλει συγχωρήσει τὴν πτωχὴν Ἑλλεν ; Οὐδ' ἡ Μοράγ, ἡ ἀδελφὴ τῆς ; » Καὶ κλαίουσα ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὰς χεῖρας τῆς Μοράγ. Ἀλλ' αὕτη ἀπεσύρθη ἄφρονος, μακρύν.

Ἡ Ἑλλεν ἤλθε πλησίον τῆς. Ἡ Μοράγ ἐκάθισεν ἐκεῖ, ὡς γραῖα, ἐκάθισεν ἐπὶ πυκνοφύλλου τινὸς θάμνου, ὡς νὰ κατέπιπτεν ὑπὸ τὸ βάρος ἀφορήτων αἰσθημάτων καὶ λογισμῶν. Ἡ Ἑλλεν ἐγονυκλίτησε τότε παρ' αὐτῇ καὶ λαμβανομένη τῶν γονάτων αὐτῆς : « ὦ Μοράγ, εἶπεν, ὦ ἀδελφὴ μου μόνη, ἐλέησόν με ! Προετίμων νὰ ἤμην δούλη καὶ νὰ ἐρραπιζόμην ἀνηλεῶς ὑπὸ τοῦ κυρίου μου, παρὰ νὰ βλέπω οὕτως αὐστηρὰν καὶ μέλαιναν τὴν μορφήν τῆς ἀδελφῆς μου ! Ἀγνοῶ τὸ κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ, οὐδ' ἐνόησα ἴσως ὅποιον ἐπραττον ἐγκλημα ἀγαπῶσα τὸν Ἀλβ. Συγγνώμην, συγγνώμην, συγγνώμην ! — ὦ, φρίσσω εἰς τὴν σιγὴν αὐτὴν τῆς ἐρήμου ἐδῶ καὶ τῆς καρδίας σου· ἅς ἀνοιγῶσι τὰ χεῖλη σου τέλος, ἅς ἀκούσω τῆς φωνῆς σου, Μοράγ, ἔτι καὶ ἂν πρόκειται αὕτη νὰ μὲ εἴπῃ ἀνεκκλήτως ὅτι μόνος ὁ θάνατός μου ἐξίλειοι τὸν ἀνόσιον ἔρωτά μου ! »

Ἡ Μοράγ, μὲ τὸ βλέμμα πρὸς τῆς θαλάσσης τὰ βάθη, ἐσιώπα.

Τότε ἡ πτωχὴ κόρη, ἡ ἐρωτόληπτος παρθένος, ἡ λευχείμων Ἑλλεν, ἀφῆθη ἀκράτητος εἰς πυρίνους κλαυθμούς. Ἀγωνιώδεις λυγμοὶ συνέσπων τὰ στέρνα τῆς ραδινῆς νεάνιδος· οἱ κυματισμοὶ τῆς θαλάσσης ἐφάνινοντο ὡς ν' ἀντέγραφον τὰς θλιβεράς ἐκείνας συγκινήσεις, ἡ ἄβυσσος ἀντήχει ὑποκώφως τοὺς μεγάλους κλαυθμούς.

Ἡ Ἑλλεν ἐνηγκκλίσθη τὴν ἀδελφήν, ἐθύθισεν εἰς τὸ στῆθος

τῆς Μοράγ τὴν χρυσὴν κεφαλὴν, καὶ ἐλαφρυνθεῖσα ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ φοβουμένη, ὡς τὸ νήπιον ὑπὸ φοβερὰν προσωπίδα, ἀπεκοιμήθη. Οὕτως ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ Ὁθέλλου ἐκοιμήθη ἡρεμὸς καὶ γλυκεῖα ἡ πτωχὴ Δεσδημόνα.

V

Ἡ Μοράγ ἔμενεν ἀκίνητος καὶ σύννους, ὡς αἱ μέσαι νύκτες. Ἐκράτει τὰ βλέμματα βεθυσιμένα πρὸς τὴν θάλασσαν, κάτω, ἥτις ἐπιτείνεται ἀγριωτέρα καὶ φρυάττουσα. Τὸ σκότος προσέθετε πολὺ εἰς τὸ φρικῶδες μεγαλεῖον τῆς θαλάσσης, ὡς τὸ αἷμα εἰς τὴν μορφὴν τοῦ φονέως. Ὡς τὰ κύματα, οὕτω καὶ τὸ στῆθος τῆς Μοράγ ἐξωγαυτο ἀπὸ πόθους ἀγρίους καὶ σκοτεινοὺς. Εἰς τὰς γενναίας καρδίας ἡ θεία τοῦ πελάγους εἶνε προαγωγὸς γόησσα, ἐμπνευσις μεγίστων. Ἐὰν ἡ Ἀγγλίς μὴ εἶχεν ἐμπρὸς τῆς καὶ περιεκυκλοῦτο ὑπὸ ταῦ ὠκεανοῦ, θὰ ἐγέννη τὸν Σαικσπῆρον καὶ τὸν Βύρωνα ; Θύελλα κακούργων ρεμβασμῶν ἤγε καὶ ἔφερε τὴν Μοράγ, ὡς αἱ ρεπαὶ τοῦ ἀνέμου τὸ ἄχυρον.

Ὁ Ἄλβ ἡγάπησεν τὴν Ἑλλεν· ἡ Μοράγ ἦτο πλέον ξένη, ἔρημος, ἀπελπισ. Ἐσκέπτετο λοιπὸν ν' ἀποθάνῃ, νὰ βυθισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον, πεποιθυῖα ὅτι θὰ εὖρη ἔ. τῇ κάτωθι τρικυμίᾳ ἐκείνῃ γαλήνην αἰωνίαν καὶ πάντῃ ἀθόρυβον. Ἀλλ' ἡ Ἑλλεν ; Ἡ Ἑλλεν νὰ ζήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Ἄλβ ; Εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ Ἄλβ τόσον εὐκόλως, τόσον ἐρχσμίως, τόσον εὐτυχῶς ; Ὁ Ἄλβ ὤθει πρὸς τὸν θάνατον αὐτήν, ἡ Ἑλλεν ἐκράτει εἰς τὴν ζωὴν.

Καὶ ἡ Μοράγ ἔμενεν ἀκίνητος.

Οἱ ἑδόντες τοῦ ὄψεως εἶνε ἀνηλεέστεροί τῆς προδοσίας ; Ὅχι· ἡ ἀγνωμοσύνη. Ἀλλ' ὑπάρχει τι μυστικώτερον καὶ δυσειδέστερον ταύτης· ὁ φθόνος. Τοῦ φθόνου ὁμῶς νόθον ἐκτρωμα, ἡ φαρμακωτέρω αὐτοῦ ἀκωκή, εἶνε ἡ ζηλοτυπία. Ὁ φθόνος ἄγχεται, αὐτοκτονεῖ, ἡ ζηλοτυπία μικιοφονεῖ, εἶπεν ὁ Σαικσπῆρος.

Αἰφνης ἡ Μοράγ εἶδεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μακρὰς φωτὸς παλλο-

μένας ἀκτῖνας. Ἦγειρε τοὺς ὀφθαλμούς· ἡ πόλις τοῦ Ἀλβ εἶχε φωταγωγηθῇ. Οἱ ὀφθαλμοὶ ὅλοι ἐκεῖνοι τῶν φώτων ἐστρέφοντο νὰ ἴδωσι τὸν Ἀλβ· αὐριον ἴσως καὶ τὴν Ἑλλεν πλησίον του. Ἡ λαμπρότης ἐκεῖνη ὡς δῆγμα λυσσαλέον, τὰ φῶτα ἐκεῖνα, ὡς τόσαι γλῶσσαι πυρός, ἔκαιον, ἐσπάρασσον τὰ σπλάγχχνα τῆς Μοράγ.

Ἐκλινε τὰ ὄμματα ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς. Αὕτη ἐκοιμάτο εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς Μοράγ, ὡς τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄφρινε παρκατεταμένους στεναγμούς. Ἐκοιμάτο.—Ἐξύπνα, ὦ ἀρετῇ, αἰωνίως ὄνειροπόλος καὶ ὑπνοβάτης! Πότε λοιπὸν θέλεις ἀνδρωθῇ; Αἰωνίως θὰ ἦσαι δειλὴ παρθένος νεῆνις, ἡ γέρων παλίμπαις; Ἐὰν ὁ λέων εἶχε τὴν πονηρίαν τῆς ἀλώπεκος, τί θὰ ἦτο; Ἀλλ' ἂν ἡ δειλήμων ἀρετῇ εἶχε τὴν ἀνδρείαν, τὴν θρασύτητα, τὴν ἐνέργειαν τῆς κακίας, τί θὰ ἐγένετο! Ἐξύπνα; ἀρετῇ, ἐξύπνα, Ἑλλεν!—Ἡ Μοράγ ἐπλάνα ἐπ' αὐτῆς τὰ βλέμματα, ὡς ἡ τίγρις τὴν γλῶσσαν περιλείχουσα τὸ ἔτοιμον νὰ καταποθῇ θῦμα. Ἀνακεκλιμένην τὴν κεφαλὴν ἔχουσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Μοράγ, ἡ Ἑλλεν ἐκοιμάτο· τὸ μικρὸν καὶ ροδινὸν στομα ἡμηνοίγετο ὡς νὰ προσέφερε δέησίν τινα, ἡ παρειὰ τῆς ἐπλέγετο ὡς νὰ ἐδέχετο φίλημα, ἐν ᾧ ἡ χρυσὴ τῆς κόμη ἐπιπτε κυματίζουσα καὶ περιπτύσσουσα οἰονεὶ ἰκέτις τοὺς πόδας τῆς σκληρᾶς ἀδελφῆς. Φεῦ, ὅλη ἡ καλλονὴ αὕτη, ἡ χάρις, ἡ γλυκύτης, ἡ εὐδαιμονία, συνηγόρουν ὑπὲρ τοῦ θανάτου τῆς. Αἶφνης τὸ ροδινὸν στόμα ὑπετραύλισεν ἐν ὀνείρῳ: «Ἀλβ... Ἀλβ...»

Παρήλθεν ἐν χρόνου λεπτόν.

Τότε ἡ Μοράγ ἠγέρθη. Ἠγέρθη ἀνατινάσσουσα ἐρρωμένως καὶ σύσσωμος τὴν ἐρωμένην τοῦ Ἀλβ εἰς τῆς θαλάσσης τὰ βάθη.

Ἡ δολοφόνος ἀδελφὴ δρομικῶς ἔφυγεν ἐκείθεν ἐπὶ μικρὸν. Εἶτα ἔστη· ἠκροάσθη· οὐδέν. Εἶτα συνέλαβεν ἐξηραμμένον κλῶνα παλαιοῦ δένδρου καὶ κύπτουσα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ βράχου εἶδε κάτω.

Ἡ λευκὴ ἐσθῆς τῆς παρθένου εἶχε συγχυθῇ μὲ τοὺς ἀφρούς τῶν κυμάτων.

Ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὁ βορρᾶς εἰδίωκε μέλκνα νέφη.

«Ἦδη ἄς ἔλθῃ ὁ Ἀλβ· θὰ εὕρῃ μόνην ἐμέ, μόνην. Μετ' αὐτῆς ἡμην δούλη, ἀσθενής, ἄπελπις· μόνη, εἰμι βασίλισσα, νικῶσα, λατρευομένη».

Εἶπεν ἡ δυσειδής καὶ μικρόφονος Μοράγ. Ἐκίνησε δὲ βραδέως πρὸς τὸν πύργον, βραδεῖα ὥς νὰ ἦτο ἡ μετάνοια, ὅχι· βραδεῖα ὥς ὅφρι μετὰ τὴν βρῶσιν συρόμενος.

VI

Παρήλθον τρεῖς περίπου ὥραι. Ἡ τριχυμία κατηνύσθη, τὸ μεσονύκτιον ἔφθανεν.

Ἀνθρωπὸς τις κρύπτων ὑπὸ μανδύαν μέλκνα τοῦ ἵππότου τὴν σπάθην, ἐπὶ δὲ τοῦ στήθους θλίβων τοῦ ἑραστοῦ κιθάραν, ὠδεύει τὴν παρχλίαν, ἣτις ἤγε πρὸς τὸν πύργον τῆς Ἑλλεν.

Ἦτο ὁ Ἀλβ.

Ἡ ἐρημία ἐν ἣ ἐβίου ἡ Ἑλλεν ἠνάγκασεν αὐτὸν πρὸ πολλοῦ νὰ ἐκμάθῃ κιθάραν, ἵνα τῇ ὁμιλῇ μακρόθεν γλυκύτατα· ὁ καλὸς του ἔρωσ ἐνέπνευσεν αὐτῇ τὴν ἁρμονίαν, τὸ μέλος, τὴν ποίησιν. Ὁ ἵπποτης ἐγένετο καὶ βάρδος.

Ἦρχετο λοιπὸν ὁλος θέρμη, ὁλος γλυκύτης, ὁλος ἔρωσ νὰ ἐπικα'εσθῇ ὑπὸ τὰ παράθυρα τοῦ πύργου τὴν μορφήν καὶ τὸν ἔρωτά της. Ἦρχετο νικητής, ἀφοῦ ἐν μέσῳ μαχῶν καὶ αἱμάτων ἀνέγειρε προσφῆρων ὑπὲρ τοῦ βασιλέως του τὴν χεῖρα, γὰρ προσενέγκη πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ἁσμάτων καὶ στεναγμῶν τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἐρωμένην του.

Αἶφνης ἔστη.

Σωρεῖα τις ἀφροῦ ἐπιμήκης καὶ ἀλλόκοτος, ἐκινεῖτο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ὁ Ἀλβ ἐπλησίασεν. Ἦτο πτώμα γυναικὸς, λευχείμονος. Τὸ πρόσωπον ἦτο ἐστραμμένον πρὸς τὴν θάλασσαν· ὀλίγα φύκη, ἐκὶρασθέντα μετὰ τῆς τριχυμίας, ἐσκέπαζον τοῦτο, ὥς νὰ ἦσαν πένθους καλύπτρα· μακρὰ μελίχρυσος κόμη ἦτο ἐπὶ τῶν κυμάτων

ἀνερριμμένη ἐπὶ τῶν ἀμμουδῶν προσχώσεων τῆς ἡϊόνος· ἡ λευκὴ ἰσθμὴ ἰσαλευέτο περὶ τοὺς πόδας ὑπὸ τοῦ ὕδατος· αἱ χεῖρες ἦσαν παρατεταμέναι εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ἱκετεύουσαι, ἐν ᾧ τὸ γαλήνιον κύμα, πολλῷ εὐσπλαγχνότερον μιᾶς ἀδελφῆς, ἤρχετο καὶ ἐφίλει, μορμύρον ἐπὶ στιγμὴν περὶ τὸ στόμα, ἐφίλει τὰ χεῖλη τῆς ταλαιπώρου Ἑλλεν.

Ὁ Ἀλβ ἔβλεπεν. Αἰσθημά τι φρίκης καὶ ἐλέους ἐκράτησεν αὐτὸν ἵνα μὴ ἀφαιρέσῃ τὰ φύκη ἀπὸ τῆς μορφῆς, οὐδ' ἀνεγνώρισεν οὕτω τὸ πελιδνὸν τῆς ἐρωμένης του πρόσωπον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ὑγράνθησαν ἐπὶ τῇ νεκρᾷ νεάνιδι· θεατῆς τῆς λύσεως μόνος, ἀνέπлатτεν ὅλον δρᾶμα τραγικώτατον. Ἐμενε σύννους. Ἀλλ' ὅταν προσκαθῆσα ἀπὸ τῶν νεφῶν ἡ σελήνη ἐφώτισε τὴν χρυσὴν τῆς νεκρᾶς κόμην, ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶδον τὸ ξανθὸν τοῦτο τῆς νεότητος στέμμα ἀνερριμμένον ἐπὶ τὰς θίνας, ὡς ὠραῖαν εἰκόνα ἀνηρτηυένην ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀνεμνήσθη τῆς μελιχρύσου κόμης τῆς ἐρωμένης του καὶ ἔμεινεν ὡς μαγευθεὶς...

Μόνον ὁ ἔρωσ εἶνε σοφὸς ἄμα καὶ τολμητίας. Ἐνατενίζων τὴν θρυμασίαν καλλονὴν τῶν τριχῶν ἐκείνων, ἐπεπόθησε νὰ δώσῃ φωνὴν εἰς αὐτάς, εὐέλπεις ὅτι τὸ μέλος των θὰ ᾔτο εὐράνιον. Τότε κόπτει, κόπτει τινὰς αὐτῶν καὶ φεύγει. Ἐφρευγε θραύων τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας του καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐφαρμοζων τὰ χρυσὰ νήματα τῆς ἀγνώστου κεφαλῆς Ἐπεραίου δὲ μόλις τὴν ἔμμουσον καὶ θλιβεράν αὐτὴν ἔμπνευσιν, ὅτε ἐφθασεν ὑπὸ τὸν πύργον τῆς Ἑλλεν. Ἐβυθίσθη εἰς τὸ ἔναντι δάσος, σιγηλός, τρέμων, φλεγόμενος.

Τὰ παράθυρα τοῦ πύργου ὅλα ἦσαν κλειστά. Μόνον ἀνεικτὸν ἦτο τὸ τῆς Ἑλλεν, ἀλλ' ἦτο πλήρες σκιᾶς καὶ σιγῆς. Τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἔφρισσον ὡς νὰ διήρχετο φάσμα τι ἀερῶδες· ἡ σελήνη διὰ τῶν νεφῶν ἄλλοτε ἐλιποθύμει, ἄλλοτ' ἀνέλαμπε καταπληκτικῇ· ὁ θρηνώδης τῆς γλαυκὸς τόνος ἤκούετο πέραν ἀπαισίας. Τὸ παράθυρον τοῦ πύργου ἐκεῖνο ἔβλεπε μέλαν ὡς ὀφθαλμὸς θανάτου, λυπηρὸν ὡς τάφος ἀσκεπής. Ὁ Ἀλβ ἐρρίγησεν.

Αἶφνης ὑπεφάνη ὡρᾶ τις καὶ λεπτὴ σκιά ἐν αὐτῷ. Ὁ Ἀλβ

ἐπέτεινε τὴν ὄρσιν. Κεφαλὴ τις ἐστηρίζετο περιλύπως εἰς τὴν χεῖρα, ἐπὶ τὰ χεῖλη, ἔσθθεν τοῦ παρθύρου. Βεβχίως ἦτο ἡ Ἑλλεν περιδκρυς ἀναμένοντα τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἀλβ.

Οἷμοι! Ἦτο ἡ Μοράχ κλαίουσα. Ἡ Μοράχ κλαίουσα. Ἐχυνε δάκρυα χαρᾶς, διότι θὰ ἔφθκνεν ὁ ὠραῖος Ἀλβ, ἢ διότι ἐρόνευτε τὴν πτωχὴν Ἑλλεν; Οἱ ἐρῶντες θὰ ἀμφέβαλλον, οἱ ἀδελφοὶ ὁμως ἐρωτῶμενοι θὰ ἐβεβχίσουν πόθεν τὰ δάκρυα ἐκεῖνα.

Ὁ Ἀλβ ἤγειρεν ἐπὶ τὴν κιθάραν τὴν χεῖρα. Μελωδία τις ἀπὸ τῆς κιθάρας ἐναρμόνιος καὶ γλυκεῖα, ὡς τὸ θερμὸν καὶ εὐῶδες λου τρόν, περιέβαλε τὴν φύσιν, ἡ δὲ Μοράχ ἤκουσεν ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἀλβ ταῦτα:

« Ἀπῆλθον μακράν, ὅπου ὁ οὐρανὸς ἀπλοῦται ὡς κυανοῦς πολύγωνος ἀδάμας, τρέμων ὡς ὑπὸ πνοὴν γοήτιδα, εἰς ἐκάστην δὲ κλίσιν αὐτοῦ μυριοὶ καὶ μυριοὶ ἀστέρες μαρμαίρουσιν ὠραιοτάτοι. Ἀλλ' ὑπὲρ ὅλον τὸ ὑγρὰλέον κυκλῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐκεῖνου, δύο εἰς τὴν μνήμην μου ἐπέλαμπον ἀστέρες γλυκύτεροι: ὦ Ἑλλεν, οἱ γαλανοὶ ὀρθκλμοὶ σου.

» Ἐν τῇ μάχῃ διεσταύρωσα μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τὴν σπάθην ἀκράττος. Ὁ ἀντίπκλος κκτέπεσε γονυκλινῆς, ἀκκτείνων τὰς χεῖρας ἐκέτης. Ἦτο νέος. Ἰσως εἶχε μητέρκ, κέρην λκτρεῦουσκν αὐτόν. Ἡ φωνὴ σου μ' ἐκάλει βεβχίως νὰ δώσω χάριν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἡ πκτρίς μὲ προσέκκττε νὰ δώσω τὸν θάνκτον. Ἦπῆκουσκ εἰς τὴν ἐρωμένην μου, ἔτοιμος νὰ δώσω εἰς τὴν πκτρίδα τὸ αἰμά μου. Ἐσώθη.

» Ἀπῆλθομεν νικηταί, ἔστεμμένοι τὴν δάφνην. Ἐπκνέθηκκ τὴν σπάθην εἰς τὴν θήκην, τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν κκρδίαν. Ἦδη ἡ εὐρεῖα τῶν μαχῶν πεδία: ὅπου τόσοι ἥρωες ἀπεκκκρέτισκν διὰ πκντὸς τὴν ἡμέραν, ἡ πεδία: κοιμᾶται ἄφρωνος, ὡς λίκνον νηπίου. Μόνη ἡ μικρὰ κκρδία μου μένει ἀκοίμητος, μόνη αὕτη ἀγρυπνεῖ ὑπόστονος, ἀγρυπνεῖ βυθιζομένη ὁμως εἰς γλυκύτατα ὄνειρα».

Τὰ ἔπη τοῦ Ἀλβ ἦσαν ταῦτα· ἀλλὰ τῆς κιθάρας τὸ μέλος; Φεῦ, αἱ ξανθαὶ χορδαὶ τῆς κιθάρας, ἀντὶ συνήθους μέλους, ἀνέπεμπον τὴν φωνὴν τῆς Ἑλλεν· φωνὴν μείλιχον, δειλὴν καὶ κλαίουσαν, ὡς νὰ ἦσαν αἱ τονισθεῖσαι τρίχες αὐτὰ ἐκεῖνα τῆς ἀδελφῆς τὰ χεῖλη. Ἡ Μοράγ ἤκουεν ἐν ἐκστάσει τὴν οὐρανίαν αὐτὴν καταδίκην, ἤκουε φρίσσουσα τὸ ἄσμα τοῦ ὠραίου ἱππότου, ἐν ᾧ συνησθάνετο τὴν λαλιὰν τῆς πνιγείσης ἀδελφῆς. Οὐδ' αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ χεῖλη τῆς Ἑλλεν θ' ἀνέδιδον ἀληθεστέραν τὴν φωνὴν της, ὅσον αἱ χρυσχυεῖς αὐταὶ χορδαὶ τῆς κιθάρας τοῦ Ἀλβ. Ἦτο ὁ Ἀλβ; Ἦτο τὸ φάσμα τῆς Ἑλλεν; Ἡ Μοράγ οὐδὲν ὑπὸ τὰ φύλλα καὶ τὴν σκοτίαν διέκρινεν, ἀλλ' ἤκουε τὴν φωνὴν τῆς Ἑλλεν. Φεῦ, φεῦ, φεῦ!

Τὴν μελίρρυτον ἐκείνην φωνὴν τῆς κιθάρας ἄμα καὶ τῆς Ἑλλεν, ἡ Μοράγ πιέζουσα τὸ δειλαῖον στῆθος ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐν σπαρκαγμῷ μετανοίας καὶ φρίκης, ἤκουε καὶ ἐδέχθη ὡς κεραυνούς ἐπάνω της τὰ γλυκύτατα ταῦτα ἔτι τοῦ Ἀλβ ῥήματα.

Ὁ δύστηνος Ἀλβ ἐπεκαλεῖτο ἐν ἀπάτῃ πρὸ τῆς Μοράγ τὴν ἀποθανοῦσταν ἐρωμένην οὕτως, ἠκούετο δὲ ἡ φωνὴ τῆς Ἑλλεν λέγουσα :

«ὦ Ἑλλεν, ἦλθον μὲ τὴν δάφνην εἰς τὸ μέτωπον, μὲ τὸν ἔρωτα εἰς τὸ στῆθος, μὲ τὴν ἐπικλήσιν εἰς τὰ χεῖλη. Ἐνίκησα χαλκεινδύτους ἱππότες, ἀλλ' οὐχὶ τὰ αἰδήμονα βλέμματα, οὐχὶ τὰ ἀβρότατα στήθη τῆς ἐρωμένης μου. Βλέπεις, εἰμαι μεθύων.

»ὦ Ἑλλεν, Ἑλλεν ! ἔλθε εἰς τὴν ἀγκάλην μου. Ἀφῆκα τὰς λεγεῶνας τῶν συνεταίρων καὶ διέβην μόνος ὄρη μεγάλα, θαλάσσης ἀγρίας, ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν νεφῶν, ὑπὸ τῆς σελήνης τὸ φῶς, ὑπὸ τοὺς γογγυσμούς τῶν φύλλων, ὡς μεσονύκτιον φάσμα, νὰ φθάσω πλησίον σου. ὦ ἀδελφὴ μου Ἑλλεν, ἔλθε, ἔλθε, ἔλθε!...»

Τὸ ἄσμα ἐκόπη, λιποθυμῆσαν ἐπὶ τὰ χεῖλη τοῦ ἐραστοῦ. Ἡ Μοράγ ὁμοῦ κατέκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ παραθύρου ἐν ἀπογνώσει καὶ λύπῃ, ἡ δὲ ψυχὴ της μὲ τοὺς τελευταίους τόνους τοῦ ἄσματος ἐσθέσθη εἰς τὸν αἰθέρα.

ΗΧΩ ΚΑΙ ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

I

Ἦσαν οἱ ὠραῖοι ἐκεῖνοι καιροὶ καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι ἔφερον τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθέων, ἦσαν εἰσέτι ἐν Ἑλλάδι οἱ χαρίεντες ἐκεῖνοι χρόνοι καθ' οὓς τὰ ἄνθη καὶ οἱ ἀστέρες, οἷον ἀπὸ ἔρωτος, ἐδανείζοντο ἐπ' ἀθανασίᾳ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων, ὁπόταν οὗτοι ἀπέθνησκον.

Ἦσαν οἱ καιροὶ καθ' οὓς ὁ Ὀρφεὺς κιθαρῳδῶν συνεκίνει τοὺς λίθους καὶ μέχρι δακρύων ἐμάλασσε τὰ ἀμείλιχα στήθη τοῦ Ἄδου, ὁπότε ἡ συζευχθεῖσα τὸν Κηφιστὸν νύμφη Λειριόπη ἔτεκε δίδυμα τέκνα, τὸν Νάρκισσον καὶ τὴν Ἀκτῖνα. Ὑπὸ τὰ φιλήματα τῆς μητρός των καὶ ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν ἄλσων, ἡ μικρὰ дуὰς τῆς Λειριόπης συνέζη καὶ συνηύξανεν ὅλη ὑγεία καὶ κάλλος, ὅλη χαρὰ καὶ χάρις. Αἱ ἡμέραι ἐπέρων εὐκραεῖς καὶ αἴθριαι, ὥς τὰ διαυγῇ τοῦ Κηφισσοῦ ὕδατα, ἡ Ἀκτὶς καὶ ὁ Νάρκισσος ἐπλανῶντο εἰς τὴν κοιλάδα, ἐστεφανοῦντο μὲ ἄνθη καὶ κλώνας, κατεδίωκον φιλοπαίγμονας χρυσαλλίδας, συνῆγον τοὺς ἀργυραυγεῖς τῆς ὄχθης χάλικας, καὶ ποτε ἀναρριχηθεῖς εἰς πλατεῖαν ἐλάτην ὁ Νάρκισσος ἐδωρεῖτο καταβαίνων φωλεὰν καὶ πτωχὰ νεόττις ταλαιπώρου ὑπολαίδος εἰς τὴν σκιρτῶσαν ὑπὸ χαρᾶς ὑπερτάτης Ἀκτῖνα. Πολλάκις ἡ δύσητινος μήτηρ τῶν πτωχῶν αἰχμαλώτων ἠκολούθει πτερυγίζουσα ἄνωθεν τῶν μικρῶν ἀρπάγων, βάλλουσα φωνὰς ὀξεῖας καὶ λυπηράς, θίγουσα διὰ τῆς πτέρυγος τὴν χρυσὴν τῆς Ἀκτίνος κεφαλὴν, ἀλλ' ἐκεῖνη ἄφροντις ἐγέλα καὶ ἄπληστος ἐλυπεῖτο μόνον ὅτι ἡ ὑπολαὶς εἶχε τόσον ὀλίγον θάρρος καὶ ὀλι-

γατέραν ἔτι στοργήν, ὥστε νὰ μὴ καταβῇ μέχρι τῶν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς Ἀκτίδος νεοττίων καὶ προσκαθίσασα περιπαθῶς συλληφθῇ ἀνέτως μετὰ τῶν τέκνων.

Ἐν τοιαύτῃ ζωῇ διεπλάττοντο εὐτονα τὰ μέλη τοῦ Ναρκίσσου καὶ τῆς Ἀκτίδος, ἐσκληρύνετο δὲ ἡρέμα καὶ λεληθότως ἡ μικρὰ ψυχὴ των, αἰχμαλωτίζουσα τοὺς πτωχοὺς νεοσσοὺς τῶν πτηνῶν. Οὕτως ἔζη καὶ ἐμεγαλύνετο ἡ εὐχαρις ἐκείνη δυσ, θησαυρὸς τῶν γονέων γλυκύτατος, τὸ χάριμα τῶν γειτόνων, τοῦ χωρίου ὅλου ἀγλάνισμα. Τὸ κάλλος τῆς Ἀκτίδος ἦτο καθόλου τὸ ἰνδάλμα ἐκεῖνο ὅπερ ἐνίστα βλέπομεν σήμερον εἰς παιδικῆς μορφῆς εἰκόνας, ὅποτεν οἱ ζωγράφοι ἐνθουσιῶντες πειρῶνται νὰ ἀπεικονίσωσι τὴν οὐρανίαν καλλονὴν τῶν ἀγγέλων. Ὅταν ἡ Ἀκτίς ἐδίωκεν εὐπετῆς πληγωθεῖσαν καὶ ἔνθεν ἄλλοσε ἀριπταμένην κίχλην, ἡ μελίχρυσος αὐτῆς κόμη ἐκυλίετο ὀπισθέν της κυματινομένη εἰς μικροὺς μικροτάτους βοστρύχους, ὥσανεὶ ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἤθελε νὰ περιενδύσῃ μὲ χρυσῇν ἡγεμονίδος καλύπτραν τὴν μικρὰν τῶν ἀγρῶν παιδίσκην. Ἐὰν κατ' ἔτος τὰ μῆλα τῶν κήπων ἐμαραίνοντο καὶ κατέπιπτον τὸ φθινόπωρον, ἡ ροδολὴ ὁμως παρεῖα τῆς Ἀκτίδος ἀνέλκμπεν ἀείποτε ζωηροτέρῃ καὶ πορφυρᾷ. Εἰς τὰς βροχὰς τοῦ χειμῶνος τὸ φωτεινὸν καὶ κυανοῦν χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ ἡμυροῦτο πολλάκις συννεφούμενον, ἀλλὰ τῆς Ἀκτίδος τὰ ὄμματα ὑπέλκμπον ἀείποτε κυανᾷ, γλυκύτερῃ ἔτι ὅποτεν ἐπλημμύρουν ἀπὸ δάκρυα. Ἦτο τοιαύτη.

Ἄλλ' ὅ,τι θυμάσιον, ὅ,τι οὐράνιον, ἦτο ἡ τελεία αὐτῆς ὁμοιότης μετὰ τοῦ Ναρκίσσου. Ὅπόσον ὁμοιάζουσι δύο πέταλα ρόδου, ὅπόσον ὁμοιάζον πρὸς ἀλλήλους οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἀκτίδος τοσοῦτον ὁμοιάζεν ἡ Ἀκτίς πρὸς τὸν Νάρκισσον. Ἦσαν δίδυμα τέκνα καὶ ἀδελφά· ἀλλ' ἦσαν εἰς ὄλκ. Εἶχον τοὺς αὐτοὺς πόθους, τὴν αὐτὴν μορφήν, τοὺς αὐτοὺς γέλωτας, τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, τὴν αὐτὴν καρδίαν· ἦσαν δύο χρυσᾷ νομίσματα τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, τῆς αὐτῆς λαμπρότητος, τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Μόνον ὁ Νάρκισσος ἐλησμόνει ἐν τῇ εὐδαίμονι παιδικῇ ἡλικίᾳ ὅτι

ἐκαλεῖτο υἱός, ἐνῶ ἡ Ἀκτὶς ἐνεθυμήθη ἐνίοτε ὅτι ἦτο κόρη. Ἀλλ' ἡ παιδικὴ ἡλικία εἰς τοὺς φαιδρούς ἐκείνους τῆς καλῆς ἀρχαιότητος χρόνους διήρκει πολὺν, ἐπὶ μακρὸν παρετείνετο, ὅπως τὸ γλυκὺ τῆς Ἑλλάδος κλῖμα φκίνεται ἔχον δύο μῆνας χειμῶνα καὶ δέκα ὅλους ἔαρ, ἐν ᾧ σήμερον ἀμέσως μετὰ τὴν ἔρηβον ἡλικίαν εἰσερχόμεθα εἰς τὸ γῆρας.

II

— «Εἶνε ἡ ὀρειὰς Ἀρτεμις ἐκείνη; Εἶνε τὰ τέκνα τῆς Λητοῦς αὐτά;

— «Ὁχι, Μίλων, ἀπεκρίνετο ἕτερος ποιμὴν, θνητῶν εἶνε τέκνα καὶ τοὶ θεῶν παρόμοιοι. Εἶνε τὰ τέκνα τῆς Λειριόπης, δίδυμα τέκνα, ἡ Ἀκτὶς καὶ ὁ Νάρκισσος. Πόσον ὠραία εἶνε!»

— «Πόσον ὠραία ἀληθῶς!», ἀπεκρίθη ὁ Μίλων ἀφείς τὸν αὐλὸν καὶ θεώμενος τοὺς ἀπωτέρω πλκνωμένους θηρευτάς.

— «Ἡ λατρευομένη ἡμῶν Ἀμκρυλλίς, ἡ ἐλαφρά Ἡχώ, εἶπεν ὁ Θύρσις, ἐνώπιον τοῦ κάλλους αὐτῶν θὰ παρκαστῇ ὡς γρκαῦς.»

— «Πόσων ἐτῶν εἶνε τὰ τέκνα ταῦτα, Θύρσι;»

— «Ὅσων ἐτῶν εἶνε ἡ δάμαλὶς σου ἡ παμμέλαινα.»

— «Δέκα ἔξ ἐτῶν!— Ἀλλὰ πῶς ἡ καλὴ Ἡχώ θὰ φανῇ ἐνώπιόν των γρκαῦς, ἀφοῦ δύο χειμῶνας δέον νὰ ριγῇ ἔτι ἵνα φθάσῃ τὴν ἡλικίαν των;»

— «Διότι αὐτὰ οὐδέποτε ἐρρίγησαν, Μίλων. Ἡ μορφή των εἶνε λευκότερα τῆς παρθένου χιόνος, τὰ μέλη των ἀπαλῶτερα τοῦ ἀρτιπαγοῦς τηροῦ, ἡ κόμη των γλυκυτέρα τοῦ ὑμηττείου σου μέλιτος. Καλὴ εἶνε καὶ νύμφη ἀλγής εἶνε ἡ Ἡχώ, ἀλλ' ὁ βορρᾶς ἔσχασεν αὐτῆς πολλάκις τὰς χεῖρας καὶ τὰ χεῖλη, ὁ ἥλιος κατεπύρωσε πολλάκις αὐτῆς τὸ πρόσωπον. Ἀπόπτυσον ὑπὲρ αὐτῶν τὸν βάσκανον δαίμονα καὶ πρὶν χαιρετίζων θωπεύσῃς τὰς χεῖράς των, πίστευσόν με: ἡ Ἡχώ ἐνώπιόν του θὰ φανῇ ὡσεὶ γρκαῦς».

Εἶπεν ὁ πικρὸς Θύρσις!

Ἡ Ἡχὼ ἤκουσε τὰ σκαιὰ ῥήματα καὶ πολὺ ἐλυπήθη.

Ἡ Ἀκτὶς καὶ ὁ Νάρκισσος κατέβησαν τὴν ὀπισθεν κλιτὸν τοῦ βουνοῦ καὶ ἠφάνισθησαν. Ὁ Θύρσις προσῆλθεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καὶ θίξας τὴν παλάμην ὑπὲρ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔβλεπε κάτω σιωπηλὸς τὰ θηρεύοντα ἐπὶ τῆς κοιλάδος τέκνα τῆς Λειριόπης. Ὁ Θύρσις ἤρχισε νὰ μονωδῇ. Ἡ μορφή του ἦτο ὅλη φῶς καὶ μεδιόμα. Οὕτως ὁ Παρθενὼν ἐπλάσθη ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἀττικῆς, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Πλάτωνος ἐγράφησαν πρὸ τοῦ Παρθενῶνος. — Αἰφνης ὁ Θύρσις εἶδε πρὸς τὸν ὀρίζοντα· βαρὺ νέφος ἠπλοῦτο ἐκεῖθεν, ὁ αἰθὴρ κατ' αὐτὸ τὸ μέρος ἐφάνη συναγείρων ἀραχνῶδεις καὶ ὑπολεύκους καπνοὺς, μικρά τινα πτηνὰ ἀνεπέτων καθέτως βάλλοντα πνιγηρὰς φωνάς. Θύελλα προσήγγιζεν· ὁ δὲ Θύρσις, ἀφείς τὴν Ἀκτῖνα καὶ τὸν Νάρκισσον κυνηγοῦντας, ἐπαυλῆθε ταχὺς παρὰ τὸ ποίμνιον.

Μετὰ μικρὸν ἡ θύελλα ἐπέσκηψεν. Ὁ οὐρανὸς ἐγένετο μέλας καὶ φρικτὸς, ὡς ἡ ἄβυσσος· φλογεροὶ ὄφεις ἐκολύμβων εἰς τὸ ἀνεστραμμένον τοῦτο ἔρεβος. Ἀέρες, ὑετός, χάλαζα, κεραυνοὶ κατέπιπτον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς νὰ ἦναι γη πύλη θηριοτροφείου. Ἐχει ὁ οὐρανὸς τοιαῦτα. Ἦκούοντο οἱ βρυχηθμοὶ τῶν· ἡ πκρατεταμέναι βρονταί. Μακρόθεν ὁ Κηφισὸς κατέβαινε βρέμων καὶ σύρων τὰ ρεύματά του ὡς μυκωμένους ταύρους. Ἐν τοιαύτῃ στιγμῇ τὸν ταχὺν ὡς τὴν ἀστραπὴν ὄφιν καταφθάνει καὶ πνίγει ἡ πλήμμυρα. — Ἐπὶ τῆς γῆς εἰσέγησαν ἅπαντα δειλήμονα· ἄνθρωποι, θηρία, κτήνη, πτηνὰ ὡς μέγα ἀκροατήριον δημηγοροῦντος ἄνωθεν τοῦ ἀπαισίου Δαίμονος.

Ἄλλ' ἡ Ἀκτὶς καὶ ὁ Νάρκισσος; Ἐκεῖνοι ἱλαροὶ καταφυγόντες εἰς ἄντρον τι ἐκάθισαν καὶ ἀπεθαύμαζον τὸν κατακλυζόμενον κόσμον, ὡς νὰ ἦσαν τὰ γινόμενα θεατρικὴ τις σκηνὴ ἐτοιμασθεῖσα δι' αὐτούς. Ἐκρότουν τὰς χεῖρας εἰς ἐκάστην βροντὴν καὶ οἱ παιδικοὶ γέλωτές των ἀντήχουν τοὺς φρικκίλους κεραυνοὺς τοῦ Διός. Προσμειδίῃ τις καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ θανάτου, ὅταν εἰς τὰς φλέβας ἔχῃ ἔφηβον αἶμα καὶ εἰς τὰ στήθη τοῦ Ὀμήρου τὴν θρησκείαν.

— «Διατί, Νάρκισσε, ὅταν ρηγνύηται ἡ βροντή, ἐκλάμπουσι πλατεῖαι ἀστραπαί ;» Ἠρώτησεν ἡ χαρίεσσα Ἀκτίς.

— «Διότι, ἀδελφὴ μου, οἱ μεγάλοι θεοὶ εἰσιν ἀγαθοί· οὗτοι βλέπουσιν ὅτι ἐν τῇ στιγμῇ αὐτῇ μυρίοι ὁδοιπόροι καὶ πλάνητες διαβαίνουσιν ὄρη, ποταμούς, χαράδρας, πλημμύρας· ἄνευ τοῦ φωτὸς τῆς ἀστραπῆς οὗτοι θὰ κατεκρημνίζοντο, θὰ κατεποντίζοντο. Ἀντὶ τῶν ἀστέρων, οἵτινες ἤδη ἀποκρύπτονται, οἱ ἀγαθοὶ θεοὶ δίδουσιν εἰς τὸ βῆμα τοῦ ὁδοιπόρου ὥσπερ φανὸν τὴν ἀστραπὴν».

Ἐλεγεν ὁ Νάρκισσος, ὅτε ἐπτοημένη δορκὰς διῆλθε πρὸ τοῦ ἄντρου ὡς βέλος. Ἡ Ἀκτίς ἠγέρθη μὲ τοῖζον εἰς τὴν χεῖρα.

— «Ὁ ὑετὸς ἐκόπασεν, εἶνε καιρὸς !»

Εἶπε μόλις καὶ ὥρμησεν ὀπίσθεν τῆς δορκάδος. Μάτην ὁ Νάρκισσος ἀνεφώνησε νὰ ἀφήσῃ τὸ θήραμα, μάτην ἰκέτευσε τὴν Ἀκτίνα νὰ φοβηθῇ τὰς πλημμύρας. Ἡ Ἀκτίς ἤκουε μόνον τὰς ὑλακὰς τῶν θηρευτικῶν κυνῶν καὶ ἠκολούθει τὰ ἄλματα τῆς δορκάδος. — Ὁ Νάρκισσος ἔμεινε μόνος. Ἰερὰ τις φρίκη παρέλυσεν ἐπὶ στιγμὴν τὰ μέλη του. Ἡδυνάτει νὰ πιστεῦσῃ ὅτι ἐν ταιαύτῃ ὥρᾳ ἡ Ἀκτίς θὰ ἀπεπειράτο τὸ κυνήγιον τῆς δορκάδος. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, ὁ οὐρανὸς ἦτο πάντοτε κατεστυπωμένος μὲ νεφέλας. Ἐστράφη περὶ αὐτὸν ὁ Νάρκισσος νὰ ἰδῇ μὴ ἡ φυγὴ τῆς Ἀκτίδος ἦτο πλάνη, ἀλλ' ἡ μόνωσις τοῦ ἦτο πλήρης. Ἐρρίφθη ὀπίσθεν τῆς ἀναφωνῶν : Ἀκτίς, Ἀκτίς, Ἀκτίς ! — Οὐδαμοῦ φωνή. Μακρὰν, πολὺ μακρὰν, βαθεῖαι ὑλακαὶ προέδιδον τὰ βήματά της καὶ τὸν ἀγῶνά της. Ὁ Νάρκισσος ἔσπευδε. Θὰ ἐδωρεῖτο τοὺς ὀφθαλμούς του ἐὰν ἠδύνατο νὰ λάβῃ πτέρυγας. Ὁ δρόμος τοῦ διὰ δρυμῶν ἐσημειοῦτο μὲ ἐν τοῖζον, μὲ ἐν βέλος, μὲ ἐν ῥάκος τοῦ φορέματός του. Ἀλλ' ἔχνος τῆς Ἀκτίδος οὐδαμοῦ. Αἱ ὑλακαὶ ἐσθέσθησαν. Ἀνέβη εἰς κορυφὴν κρημνοῦ καὶ κατώπτευσεν. Σκια παντοῦ καὶ σιωπὴ. Αἶφνης γωνία τις τοῦ οὐρανοῦ διηνοίχθη ὑπολάμπουσα. Ὁ Νάρκισσος περιέφερε τὸ βλέμμα ὡς μακινόμενος. Κάτω, ἀπώτατα εἰς βραχίων τοῦ Κηριστοῦ κατεκύλιε τὰ ρεύματά του τεραστίως ἐπαφρίζοντα. Τὰ ὕδατα ἐσπινθηροβόλουν. Τὸ ὄμμα τοῦ Ναρκίσσου διήρχετο τὸν

μεγάλον τοῦτον βραχίονα ἐν μιᾷ ριπῇ, ὅτε τὸ σχῆμα δορκάδος ἐτινάχθη ἄνωθεν τῶν κυμάτων καὶ καταπεσὼν κατεπόθη.

Ὁ Νάρκισσος ἐχύθη πρὸς τὰ ἐκεῖ. «Ἀκτίς!» ἀνεφώνει· καὶ πάλιν «Ἀκτίς!» Τὰ φλέγοντα ὀμμάτα τοῦ ἀνεπλήρου τὰς πλατυτέρας ἀστραπῆς. Ἐτινάσσετο ἄνωθεν τῶν λάκκων, διέσχιζε τοὺς πυκνώθέντας κλάδους ὡς εὐστομος σίδηρος, διήρχετο τὰς λίμνας ὡς ὄρις, πᾶν κώλυμα ἐγονυκλίτει ἐνώπιόν του ὡς ἐνώπιον θεοῦ. Ἐφθασε τὸν μέγαν βραχίονα τοῦ Κηφισοῦ, τὸ μέρος ὅπου διεγράφη τὸ σχῆμα τῆς δορκάδος. Οὐδὲν οὐδαμοῦ σημεῖν προσφιλές. Ἰστατο περὶ τὴν ἀκτὴν ἀγωνιώδης καὶ φρίσσων, ὅτε πρὸ τῶν ποδῶν του διωλίσθησεν, ὡς σφαῖρα κατακυλισμένη, σῶμά τι ζῶν. Ἦτο ἰχνηλατῶν καὶ οἰμῶζων ὁ εἰς τῶν κυνῶν τῆς Ἀκτίδος. Διέτρεξεν οὗτος μέγα μέρος τῆς ὄχθης δρομαίως καὶ ἐπανῆλθε περὶ πρὸ τοῦ Ναρκίσσου. «Ποῦ εἶνε ἡ Ἀκτίς;» Ἐρρηξε φωνὴν πρὸς τὸν κύνα κλαίων ὁ δειλταῖος Νάρκισσος. Τὸ πτωχὸν ζῶον ἀφῆκεν οἰμωγὴν πένθιμον καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπιτρέχον παρὰ τὴν ἀκτὴν ἢ αἶρον αἶφνης τὴν κεφαλὴν καὶ μὲ πυρώδεις μυκτῆρας κατοπτεῦον τὰ ρεύματα.

Πλανηθεῖσα περὶ τὰ ὕδατα ἡ Ἀκτίς εἶχε καταπνιγῇ ὁ ἕτερος τῶν κυνῶν ἐφορμήσας ἵνα σώσῃ τὴν κυρίαν του συγκατεσύρθη ὑπὸ τοῦ ἀκρατήτου χειμάρρου.

Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς εἰς κύων καὶ εἰς ἄνθρωπος διέτρεχον τὸ ἄπειρον μῆκος τοῦ ποταμοῦ κλαίοντες καὶ ἀναφωνοῦντες: Ἀκτίς, Ἀκτίς, Ἀκτίς! . . .

III

Παρήλθον ἡμέραι πολλάί.

Ἦτο πρῶτα τις τοῦ Σεπτεμβρίου, πλήρης δρόσου καὶ κελυδημάτων, πλήρης ἀκτίων καὶ μύρων. Ὁ Κηφισὸς ἐκύλιε τὰ ὕδατά του γαλήνῃ καὶ λάμποντα, ὡς νὰ ἦσαν φῶς ρευστὸν καὶ ἄργυρος. Λεπτὴ ἀνεπνέετο ζεφυρίτις, παρόχθις φυτὰ, μακρὰ ὡς χεῖρες, ἐπκίζον καὶ διεπλοῦντο ὡς νὰ ἤθελον νὰ συλλάβωσι τὸ

φεύγον νᾶμα, ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης ὁ κορυδαλλὸς ἡμιλλᾷτο πρὸς τὸν σπίνον κελαδοῦντα ἀπὸ τῆς ἐτέρας, καὶ τις φιλέρημος καὶ φίλεως τρυγῶν ὑπέστενε μόνη ἐπὶ κλωνίου ὑψηλῆς λεύκης. Ἐρρεεν ὁ Κηφισός, ὡς ἡ ζωὴ χρηστοῦ καὶ εὐδαίμονος βασιλέως, ἐκεῖ δέ που παρὰ τὴν ὄχθην ἔκειτο μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς τὰ ὕδατα ὁ δαίλειος Νάρκισσος. Ἀφ' οὗτου διὰ παντός ἡ Ἀκτίς ἠφανίσθη, κλίνων οὗτος τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἔβλεπε τὴν μορφήν του καὶ ἐν αὐτῇ ἀνεμιμνήσκετο τῆς πεφιλημένης ἀδελφῆς. Τὰ κυκνᾶ τῆς Ἀκτίος ὄμματα, τὰ ῥόδινα χεῖλη τῆς, τοὺς ξανθοὺς πλοκάμους, τὸ ῥαδινὸν αὐτῆς σῶμα κύπτων ἐθεᾶτο ὁ Νάρκισσος ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Οὕτω παρεμυθεῖτο καὶ ἐπὶ τούτῳ μόνῳ ἔστεργεν ἔτι νᾶ ζῆ.

— «Εἰκὼν γοῆτις, ἔλεγε, μὴ φύγῃς. Οἰκτιρόν με, Κηφισέ· σὺ ὁ ὑφαρπάξας ὁλόκληρον τὴν Ἀκτίνα, οἰκτιρόν με καὶ μὴ μοι ἀφανίσῃς καὶ τὴν εἰκόνα τῆς. ὦ, φεύγουσι τὰ ρεύματά σου, ἀλλ' ἡ εἰκὼν τῆς μένει σταθερὰ καὶ φίλη μοι. Σοὶ εὐγνωμονῶ, Κηφισέ· λαβὲ τὰ δάκρυά μου, εὐγνωμοσύνης δάκρυα.

Καὶ εἰσορῶν τὴν ἀδελφὴν καὶ εὐγνωμονῶν τῷ ποταμῷ ἔκλαιεν ὁ Νάρκισσος, ἔκλαιεν, ἔκλαιεν...

Αἰφνης εἰς τὴν ἀντικρυς ὄχθην διηνοίχθησαν ἐλαφρῶς αἱ πυκναὶ κάλκμοι· μορφὴ τις σιτόχρους καὶ ὑπαχρος ἐπεφάνη σιγηλὴ καὶ ὑπερπαθὲς προσηλοῦσα τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν Νάρκισσον. Μέλαινα καὶ εὐπλόκαμος κόμη εἰς οὐλώδεις βοστρύχους, μέλαινες ὀφθαλμοί, ἡδὺ καὶ πύρινον ὡς ἀφρικανικὴν ἀκτίνα βάλλοντες βλέμμα, σῶμα εὐμηκες καὶ ἀφελές ὡς τινα τῶν περὶ αὐτὴν καμπτομένων καλᾶμων, δειλὴ τις καὶ σκιερὰ καθόλου παράστασις, ἀπεικονίζον μᾶλλον ἱέρειαν τῶν παλαιῶν μυστηρίων, αἰγυπτίαν τινὰ λάτριν τῆς Ἰσιδος ἢ ἱλαρὰν ἀλσηίδα νύμφην. Ἐπὶ πολὺ διέμεινεν οὕτω, μηδὲν τολμῶσα νὰ εἴπῃ, μηδαμῶς χωροῦσα ἢ φεύγουσα, ὀρθία ἐκεῖ καὶ ἐτοίμη πως εἰς πτώσιν ὡς ὁ κροδαινόμενος πρὸς λιποθυμίαν, ἰθύνουσα ὀφθαλμοὺς στυνγνούς καὶ ἀπλανεῖς ἐπὶ τοῦ Ναρκίσσου, μὲ στόμα μικρὸν ὑπολυσόμενον ἐν ἀνεκφράστῳ ὀδύνῃ ἀθόρυβος καὶ

ὅλη εὐλαβῇ τινα ἀποπνέουσα λύπην· οὐδέποτε μήτηρ εἰσέρχεται εἰς τὸν κοιτῶνα θανασίμως ἀσθενούντος τέκνου τοσοῦτον ἐλαφρὰ καὶ τοσοῦτον πενθίμη. Ἦτό τις ἐρωτιῶσα;

Ἦτο ἡ Ἡχώ.

Ἦτο ἡ Ἡχώ. Πολὺ παρῆλθε χρόνος, ἀλλὰ τοὺς λόγους τοῦ Θύρσιδος κατ' εὐδὲν ἡ Ἡχώ ἐλησμένει. Οὕτω ἐγένοντο μοιραῖον ἑναυσμα εἰς τὰ στήθη τῆς πτωχῆς ποιμενίδος. Πῶς θὰ ἐφάνετο ἐνώπιον τοῦ Ναρκίσσου γριχία, ἐν ᾗ ἦτο τοσοῦτον νεκρὰ καὶ τοσοῦτον χαρίεσσα; Αὕτη ἡ τέως ἡγέτις καὶ τὸ στέμμα τοῦ χοροῦ τῶν ποιμενίδων, ὁ κρύφιος πόθος καὶ ἡ εὐσεβὴς λατρεία τῶν βοσκῶν, τοσοῦτον ἦτο μηδαμινὴ πρὸ τοῦ Ναρκίσσου; Ἡθέλησε νὰ πεισθῇ περὶ τούτου· καὶ ἔκτοτε πολλάκις ὡς ἐπὶ γνώσει ἡ ἀμίλλη προσαπῆντησε τῆς Λειριόπης τὰ τέκνα. Ἄλλ' ὅτε θὰ ἐπείθετο ἦτο ἤδη ὥσπερ τυφλὴ, ἐπιλήσμων ἦτο πλέον τῶν λόγων τοῦ Θύρσιδος! Γοητεία τις ἀγωνιώδης, ταραχὴ τις εὐμουσος, ἀγνωστός τις φιλὶς καὶ φροντὶς ἀκοίμητος, ὧθουν τὴν πτωχὴν Ἡχώ ἐπὶ τῶν βημάτων τοῦ Ναρκίσσου πιστὴν πανταχοῦ καὶ πανταχοῦ ἀφανὴ ἀκόλουθον. Ἐκτοτε, ἀρ' ὅτου ἡσθάνθη ὅτι ἐπόθει νὰ βλέπῃ αὐτὸν ἀδιαλείπτως, οὐδέποτε ἔστη ἐνώπιόν του· ἀλλ' ἠκολούθει αὐτὸν πυρετώδης φεύγοντα καὶ ἐρχόμενον ἀπέφυγε τρέμουσα. Ἦλθεν ὁμοῦ καὶ ὁ Νάρκισσος ἀπώλεσε τὴν Ἀκτῖνα διὰ πάντοτε, τότε δέ, μόνον τότε ἡ Ἡχώ ηὔξατο τοῖς θεοῖς ἑνδακρυσ καὶ μύχιον καὶ περιαλγῇ συνησθάνθη πόθον νὰ ἡγαπᾷτο πρὸς τοῦ Ναρκίσσου ὅποσον ἡ θανοῦσα ἐκείνη ἀδελφὴ.

Καὶ εἰς τὸν λογισμὸν τοῦτον, τιθέμενον ὡς πιθανόν, ἐλύοντο τὰ γόνατά της καὶ ἐτήκετο ἡ πτωχὴ Ἡχώ καὶ ἐμκραίνετο κατὰ μόνας πλανωμένη, λησμονοῦσα τοὺς βοσκούς καὶ τὰς ποιμενίδας, περαιοῦσα τοὺς χορούς καὶ τὰ ἄσμεκτα.

Ἄλλ' ὁ Νάρκισσος ἤδη βλέμματα εἶχε μόνον πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς ἀδελφῆς, ἀκοῶς εἶχε νεκρωθεῖσας πρὸς τὰς ἀπειλὰς τοῦ κεραυνοῦ ἢ τὴν μολπὴν τῶν ἀηδόνων. Μάτην καταλείπουσα τοὺς ἀνάνταις βράχους ἡ Ἡχώ ἤρχετο πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ καὶ

παρήγορος καὶ συμπαθὴς καὶ στωμύλη ἀπέτεινε πρὸς τὸν Νάρκισσον πλήρεις πυρὸς καὶ μέλιτος λόγους. Μάτην πολλάκις ἀνατείνετα τὰς χεῖρας πρὸ τοῦ Ναρκίσσου ἄρῃκε κρουνοὺς θερμῶν δακρῶν καὶ σπυρρικὰς ἐπικλήσεις ὑπερχειλοῦντος ἔρωτος. Μάτην πολλάκις μακρὰς διῆλθεν ὥρας πρὸ τοῦ Ναρκίσσου εἰς βαθεῖαν σιγὴν, εἰς τὴν σιγὴν ἀπελπισμοῦ δυσέρωτος, ὅτε ἡ καρδιά θραύεται καὶ τὸ πᾶν διανοίγεται εἰρων καγχασμός καὶ ἀμείλικτος. Ποσάκις ἡ πτωχὴ Ἡχώ ἐφθόνησε τὸν θάνατον τῆς Ἀκτίνος καὶ ποσάκις ἠύχθη νὰ ἡρανίζετο ὡς ἐκείνη ὑπὸ τὰ ρεύματα τοῦ ποταμοῦ, ἐὰν ὁ θάνατός της κἂν θὰ εἴλκυεν ἐπ' αὐτῆς τοῦ Ναρκίσσου τὸν ἔρωτα! Ὁ Νάρκισσος ἔμμονος, ὡς μαρμαρίνον ἄγαλμα, κατῴπτει τὴν ἐπὶ τὰ ὕδατα μορφὴν του, ἀκριβῆ τῆς Ἀκτίνος εἰκόνα, ἀπὸ τόσα δὲ καὶ τόσα λειδόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν του δάκρυα οὐδὲ ἐν, οὐδὲ ἐν ἦτο διὰ τὴν πτωχὴν Ἡχώ, ἔτι καὶ ἂν αὕτη ἀπέθνησκεν.

Αἱ δικαιοχθεῖσαι κάλαμοι ἐκλείσθησκιν. Ἡ Ἡχώ περιῆλθε πλησιέστερον καὶ κατέκνυτι τοῦ Ναρκίσσου. Μακρόθεν ἤκούετο ὁ αὐλὸς ποιμένος εἰς χαρμωσύνους καὶ νωχελεῖς ἐκπνοάς.

— «Νάρκισσε, εἶπεν ἡ Ἡχώ· εἶσαι ἀνηλεής. Ἐὰν ὁ ἥλιος ἐσθύνετο καὶ αἰώνιον σκότος κατέθαπτε τὴν γῆν, θὰ ἦτο ὀλιγώτερον σκληρὸν τῆς μακρᾶς σιωπῆς σου. Νάρκισσε, πλανᾶσαι· ὅ, τι λατρεύεις εἶνε ἡ μορφή σου, ὅχι πλέον τῆς Ἀκτίνος ἡ εἰκὼν. Μὴ ζητῆς τὴν Ἀκτῖνα ὑπὸ τὰ ὕδατα τοῦ Κηφισοῦ· περὶ τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς πτερυγίζει ἡ ψυχὴ της».

Ὁ Νάρκισσος ἐσίγα· οὐδ' ἀνήγειρε τὰ ὄμματα. Ἡ Ἡχώ εἶπε καὶ πάλιν:

— «Ἀπατᾶσαι, Νάρκισσε· οὐδαμῶς πλέον σφίζεται ἡ Ἀκτις ἐν τῇ μορφῇ σου. Ἰδὲ ἐὰν ἐν τῇ εἰκόνι αὐτῇ εὕρισκῃς πλέον τὰ ρόδα τῶν χειλέων της, τὴν δρόσον τοῦ μετώπου της, τοὺς γλυκοὺς γελῶντας ὀφθαλμούς».

Ἦκουσεν ἡ ἐνόησε τὰ ἔπη ταῦτα ὁ Νάρκισσος. Ἐφάνη κινήσεις ἐλαφροῦς ὡς νὰ ἐπλήγη, ἡ τάλαίνα Ἡχώ ἤλπισεν ὅτι ἀφουπνίσθη

ὁ πεφιλημένος αὐτῆς, τὰ ὄμματα τοῦ ἔλαβον ὕστατον πῦρ καὶ εἶδον· ὅχι τὴν πτωχὴν Ἡχώ, ἀλλὰ πάλιν τῆς Ἀκτίνος τὸ εἶδωλον. Ὅμως φεῦ· ἡ εἰκὼν τῆς Ἀκτίνος εἶχε πλέον σβεσθῆ· ἀντὶ τοῦ φωτεινοῦ καὶ γελόντος κάλλους αὐτῆς, ὡχρὰ καὶ νεκρώσιμος μορφή· ἀντανεκλᾶτο ἐπὶ τοῦ νέματος. Μάτην ὁ Νάρκισσος ἐζήτητε καὶ πάλιν νὰ ἐσοπτρισθῇ τὴν Ἀκτίναν· ἡ ὑποτυπούμενη εἰκὼν ἦτο πάντῃ ἄλλοια, πάντῃ πλέον ξένη τῆς γλυκερᾶς ἐκείνης καλλονῆς, διότι ὁ δειλίκιος Νάρκισσος εἶχε μακρυνθῇ καὶ μεταλλάγῃ οἰκτρότατα.

— «Ἄ, εἶπε τότε· πένθιμος εἰκὼν, οὐδαμῶς εἶσαι πλέον σὺ ἡ καλὴ ἀδελφή μου, οὐδαμῶς σὲ ἀνευρίσκω πλέον εἰς τὴν εἰκόνα μου καὶν. Ἀπέθανες, Ἀκτίς, ἐσθιέσθης ἀμεταστρεπτῇ, διακρίνω δὲ μόλις ἔτι τοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμούς σου· οὗτοι καὶ μόνοι ἔμειναν, ὡραῖοι μάρτυρες ἵνα πεισθῶσι πῶς ἐζήσῃ μετὰ τὴν Ἀκτίναν ὁ Νάρκισσος». Εἶπεν, ἐκλινεν ἐπὶ τῆς ὄχθης τὴν κεφαλὴν, ἀπεκοιμήθη καὶ ἀπέθανεν.

Ἡ πλημμυρίς τοῦ ποταμοῦ μετὰ τὴν δαίλιν παρέσυρε καὶ ἀνέλαθεν ἡρέμα, ὡς ἀγκάλη τιτθῆς, τὸν νεκρὸν τοῦ Ναρκίσσου. Ὅτε δὲ τὴν ἐπομένην πρωΐαν οἱ γείτονες χωρικοὶ ἐζήτησαν νὰ ἐπαινίδωσι τὸν θρηνοῦντα ἀδελφὸν τῆς Ἀκτίνος, εὗρον μόνον ἐν τῇ θέσει τῆς ὄχθης ἐκείνης λευκόχρυσον καὶ εὐῶδες ἄνθος, συμπαθῶς ἐπικλῖνον καὶ κατωπτριζόμενον εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Κηφισοῦ. Οἱ εὐμουσοὶ χωρικοὶ εἰς τὸ ἄβρὸν τοῦτο ἄνθος ἔδωκαν τὸ ὄνομα τοῦ Ναρκίσσου, διότι ἐφκίνητο συνανοῦν πρὸς τὴν καλλονὴν καὶ τὸ αἶσθημα ἐκείνου, ὅστις κύπτων ἐνέβλεπεν ἐπὶ τὰ ὕδατα εἰς τὴν ἰδίαν εἰκόνα τὴν μορφήν τῆς διδύμου ἀδελφῆς.—Ταλαίπωρε Νάρκισσε! Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι μετέπειτα καὶ ἕως σήμερον, αἰωνίως ἐπιπόλαιοι καὶ τόσον εὐκολοὶ ἐπικριταί, σὲ κατέστησαν σύμβολον ἐγωΐσμου, φιλαρσεκειᾶς καὶ ψυχρότητός. Τί θὰ ἔλεγεν ἂν τὰς μορφὰς ταύτας ἤκουεν ἡ Ἀκτίς;

IV

Ἄλλ' ἔκτοτε ἡ δυσδαίμων Ἡχὼ πλανωμένη εἰς τὰς ἐρήμους ἔρημος ἐπλήρου αὐτὰς ὀδυρμῶν καὶ γόων. Οἱ κλαυθμοὶ καὶ στεναγμοὶ τῆς ἐπὶ τῷ θανάτῳ καὶ τῇ σιωπῇ τοῦ Ναρκισσοῦ ἦσαν τοιοῦτοι, ὥστε ἀφύπνισαν οὐχὶ τοὺς ἀνθρώπους μόνον ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς θεοὺς. Ἦσαν ὁμῶς τότε θεοὶ ἀγαθοί· οὗτοι ἐπεπᾶθον νὰ θεῶνται τὸ πᾶν ὥς ἀπεκάλουν αὐτὸ κόσμον, οὐδ' ἠνείχοντο οὗτοι, ἐν τῷ θειοτάτῳ αἰσθήματι τοῦ καλοῦ, οὐδ' ἔβλεπον οὐδαμῶς εὐκοσμον, ἐὰν ἐν τῷ κόσμῳ αὐτῶν ἐπλανᾷτο τις σύρων πάθη ἰώθεια ἢ σκιάζων τοῦ πηλαιοτάτου ἐκείνου κόσμου τὸ ἱλαρὸν κάλλος μὲ βυρωνεῖους ἀράς ἀπογνώσεως. Οὗτοι λοιπὸν οἱ καλοὶ θεοὶ ᾤκτιραν τὴν κατεξηραμμένην ὑπὸ λύπης νύμφην καὶ μετέβαλλον αὐτὴν εἰς τὴν ὁμώνυμον Ἡχὼ, πλανωμένην ἔκτοτε ἀπὸ ἄντροῦ εἰς ἄντρον καὶ ἀπὸ φάραγγος εἰς φάραγγα.

Ἡ Ἡχὼ ἐσβέσθη· ἀλλ' ὁ ἔρως αὐτῆς; Ἐρωτήσατέ τὴν εἰς τὰ κοιλῶματ' αὐτῶν ὀρέων, εἰς τὰ πάθη τῶν βαράθρων! Ἐκτοτε καὶ ἔως σήμερον ἡ Ἡχὼ μόλις ἐνωτισθῇ φωνῆς ἡχηρᾶς ὑποθεῖσα ὅτι εἶνε πρὸς αὐτὴν ἡ φωνὴ τοῦ Ναρκισσοῦ ἀπαντᾷ ἡ ταλαίπωρος γοερῶς.

ὦ ἔρως ἀληθῶς ἀθάνατος!

ΕΥΡΩΠΗ

Regrettez-vous le temps où le ciel sur la terre
Marchait

Où tout était divin, jusqu'aux douleurs humaines?
Où le monde adorait ce qu'il tue aujourd'hui?
Où quatre mille dieux n'avaient pas un athée ;
Où tout était heureux excepté Prométhée,
Frère aimé du Satan qui tomba comme lui.

(ALFRED DE MUSSET, Rolla).

I

Πολλάκις ἔστην ἐνώπιον τοῦ Διός, ὃν ἠτοίμασεν ὁ ἄβρὸς καλλιτέχνης Κ. Δρόσης διὰ τὸ λαμπρὸν ἀτέωμκ τῆς Ἀκκδημίας, ἠρώτησα δ' ἐν ἐμκυτῷ ἂν ὁ οἶονεῖ ἀσφυκτιῶν καὶ νυσταλέος οὗτος γέρων ἦνε ὁ ὀμηρικὸς ἐκεῖνος καὶ νεφεληγερέτης Κρονίων, ὅστις πρὸς τὴν Θετιδᾶ δεξιτερῇ ὑπ' ἀνθερεῶνος ἐλοῦσхан καὶ λισσομένην :

Ἦ καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε...

Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον.

Πολλῷ μάλιστα ἤττον ἔάν οὗτος ἦνε ὁ ὠραῖος καὶ μελίσχιος ἐκεῖνος Ζεὺς, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐγένετο γεννήτωρ τῶν Ὠρῶν, τῶν Μουσῶν καὶ Χαρίτων, ἅμα δέ :

Ζεὺς κύκνος, ταῦρος, σάτυρος, χρυσός,

Δι' ἔρωτα Λήδας, Εὐρώπης, Ἀντιόπης, Δανάης.

Διότι, ἔάν μὴ ἀπατῶμαι, ἐκ τοῦ ὅλου ἀτέωμκτος, ὅπερ ἠτοίμασεν ὁ Κ. Δρόσης, τοῦ ὁποίου ἡ γλυφίς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἴσα πρὸς τὸ αἰσθημα λεπτὴ καὶ χαρίεσσα, ἐν ὅλῃ τῇ μεγάλῃ

ταύτη τελετῇ τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ Ζεὺς αὐτοῦ, τὸ κορύ-
φωμα τοῦ ὅλου, ὁ ἐρίγδουπος ἄναξ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, εἶνε ὁ
ἥκιστα τοῦ λοιποῦ θιάσου θεός. Ἀντὶ τῆς ὑπάτης μεγαλειότητος
καὶ ἀγλαίας, ἀντὶ τοῦ ὑπερτάτου θεοῦ κάλλους καὶ τῆς εἰκαζο-
μένης τελείας καὶ ἀτελευτήτου ζωῆς, ἅπερ ἐν τῷ Διὶ αὐτῶν ἐφάν-
τάσθησαν καὶ ἐπίστευον τὰ γενναῖα τῆς ἀρχαιότητος τέκνα, ὁ Ζεὺς
οὗτος τοῦ Κ. Δρόση ἐμφάνει τι τὸ τεθλιμμένον ἐν ὄλῳ, ἀδρανὲς
δὲ καὶ ἔτι αὐχμηρόν. Καὶ τοῦτο ἴσως τὰ μάλα δικαίως· διότι
καλλιτέχνης τις ὅσῳ καθόλου τελειότερος εἶνε, ἰδίᾳ δὲ ἐθνικώτε-
ρος, καίτοι ἀφροσιωθείς εἰς ἀπεικόνισιν καὶ παράστασιν αἰῶνός
τινος τῆς ἱστορίας καὶ δὴ προσώπου τινός ἐν αὐτῷ, μεθ' ὅλου
τοῦ σοφοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοῦ ἀγνοῦ πρὸς τὸ εἰκονιζόμενον ἔρω-
τος, ἐπὶ τοσοῦτον οὐχ ἦττον ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, τῷ τέχνῳ τούτῳ
πρώτιστα τῆς δικνοίης καὶ τῆς καρδίας του, ἐπὶ τοσοῦτον θά
συνεχθάλη καὶ ἀποτυπώσῃ ἐν αὐτῷ ἰδίᾳς τινὰς γραμμὰς, αἵτινες
θά προδίδωσι τὸν ἀτομικὸν χαρακτῆρα τοῦ γεννήτορος τεχνίτου,
ἰδιὸν τι ρῶς ἢ σκιάν, ἅπερ θά προδίδωσιν ἐπίσης τοὺς χρόνους
ἅμα καὶ τὴν πατρίδα τοῦ ποιητοῦ. Οὕτω τὰ θαυμάσια ἀγάλ-
ματα τῶν ἡμετέρων προπυλῶν, τῶν ἀθηνάων ἐκείνων υἱῶν
τῆς Ὑγείης καὶ Ἀρμονίας, οὐδαμῶς μνημονεύουσι τοῦ μηνός ἢ
τοῦ ἔτους ἐν ᾧ ἐπλαστουργήθησαν, διότι ἦσαν βέβαιοι ἐκείνοι ὅτι
εἰς τὰ ἔργα των κατωπτρίζετο ἡ τοιάδε ἢ τοιάδε τύχη τῆς πα-
τρίδος των, ἡ δὲ τοικύτῃ ἢ τοικύτῃ αὐτῶν ὁμῇ λεληθότως καὶ
ἐκφρασις κατεδήλου τὸν χρόνον, τὰ κλίμα, τὴν γῆν τῆς γεννή-
σεώς των. Ὅμοιως θά ἔλεγέ τις σήμερον, ἐστὼς παρὰ τῷ Διὶ
τοῦ Κ. Δρόση, θά ἔλεγεν ὅτι ὁσφραίνεται μύρα μελαγχολώδη χρι-
στικνικοῦ λιθάνου, ἅμα δὲ ὅτι ἐνορᾷ ταπεινόν τι καὶ σμικρὸν ἐν
αὐτῷ, ὡς εἶνε ὁ σήμερον βίος καὶ τὸ φρόνημα τῆς αὐτῆς ἐκείνης
χώρας, ἥτις ποτὲ ἐλάτρευεν αὐτὸν ὀλύμπιον καὶ χρυσελεφάντι-
νον Δία, αἶροντα τὸ μέτωπον φαειρόν καὶ γαλήνιον ὑπεράνω τοῦ
κόσμου καὶ τῶν ἡλίων, ἐπικλυόμενον δ' ἐπὶ τοῦ νεοῦ ἢ μάλ-
λον ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς μεγαλοφυίας τοῦ Φειδίου.

Τοιαῦτά τινα ἐμελέτων καὶ συνηθισμένην προχθὺς παρερχόμενος τὰς αἰθούσας τοῦ νεοδμήτου Πολυτεχνείου, μάτην δ' ἐπειρώμενην νὰ πεισθῶ ὅτι ὁ ἐνώπιόν μου ἐκείνος ἐπιλόχιος Ζεὺς ἦτο ὁ πάλαι ποτὲ ἀκάματος πορθητὴς τοσούτων καρδιῶν, ἀκάματος καὶ ἀγῆρως ἀληθῶς μεθ' ὅλην τῆς ἀδελφῆς καὶ συνεύνου Ἡρας τὴν ἀμείλικτον ζήλοτυπίαν, μεθ' ὅλην ἔτι τὴν φιλαρέσκειαν αὐτῆς, χάριν τοῦ Διὸς λουομένης ἐκάστοτε εἰς τὴν παρὰ τῷ Ἀργεῖ πηγῇ Κόναθον καὶ ἀναδυομένης παρθένου, εἴτα δὲ τὸν μαγικὸν ὑπὲρ τῶν ἐρώτων ζωννυμένης κεστὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ἡ φαντασία μοὶ ἀπεικόνιζε τότε, ὡς ἐν ποικίλοις χρώμασι διαστράπτουσιν ἱριδα, τοὺς ὠραίους ἐκείνους καὶ μυρίους ἔρωτας τοῦ Διὸς, καθ' οὓς μὴ ἀκούμενος, ὡς ὁ βαρὺς καὶ ἀνηλεὲς λάτρης τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀτομικῆς εὐθύνης Θεὸς τῶν χριστιανῶν, εἰς τὸν βραδὺν πληθυσμὸν τῶν πλασμάτων του ἐν τῷ κόσμῳ, ἐπενέβαινε αὐτὸς οὗτος ἐν δημοκρατικῇ τινι μέθῃ, πληθύνων τὰ ἐν τῇ γῇ πλάσματα του ὅσον κατὰ δύναμιν, εἴτε λόγῳ στοργῆς καὶ ἐγωισμοῦ ὡς θὰ ἔλεγεν Ἀγγλὶς ἀνυπόκριτος, εἴτε λόγῳ φαυλότητος ἀνηκούστου ὡς αἰωνίως ἐπανελάμβανε ἢ πλείοτερον γνωρίζεσθαι αὐτὸν Ἡρᾷ. Ὅπως δὲ ποτε ἢ μᾶλλον ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἐν τοιαύτῃ ἐποπτεῖα ἀγνοῶ διατὶ ἐνησμένιζον ἰδίως φανταζόμενος, τὴν εἰς τὰ ὕρρον ἐπὶ τῇ ἀρπαγῇ τῆς Εὐρώπης μεταμόρφωσιν τοῦ Διὸς. Ἀγνοῶ διατὶ ἄλλ' εἰδὼς κάλλιστα ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐφύοντο ἄλλοτε αἱ περικλεεῖς ἐκεῖναι ἰσχάδες, ὧν μέχρι σήμερον διεσώθη παρ' ἡμῖν οὐχὶ πλέον τὸ μέλι αὐτῶν ἀλλ' ἀμείωτον τὸ ἐκ τῶν σύκων τούτων ἀπορρεῦσαν στυγερόν ἔγκλημα, δηλονότι πᾶσαν θέλων ν' ἀποφύγω παρηνόησιν, εἴτε ἀπὸ σεβασμοῦ πρὸς τὸν αἰθέριον ἀνακτα τοσούτων Ἑλλήνων εἴτε πρὸς τιμὴν τῆς χρυσῆς ὁμολογουμένως συνεύνου του, σπεύδω νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ἐν ᾧ ἴσως ἦτο αἰτία τῆς κλίσσεώς μου περὶ τὴν τυυρικὴν ἀρπαγὴν τῆς Εὐρώπης, οὐδεμίαν ἐν τούτοις πρὸς τὴν ἀνάμνησιν ταύτην εἶχε σχέσιν ἢ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ τινων ἡμερῶν περισφζομένη ἐντύπωσις εἰκόνας τινὸς γαλακτικοῦ ἡμερολογίου, ἐν ᾧ ἐν μέσῳ σκότους ἐμφανίζεται πάλλευκον καὶ μεγαλο-

πρεπὲς πρὸ τοῦ κατὰπλήκτου Ἀμλέτου τὸ φάντασμα τοῦ βασιλέως· πατρὸς του λέγων :

Ἀμλέτε, τὸ στέμμα τοῦτο ὅπερ βλέπεις τοῦ πατρὸς σου,
Εἶνε ἔργον τῆς μητρὸς σου!.....

II

Οὕτως ἀνεπόλουν ὅτι ἡ Εὐρώπη ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου, ἐκείνου δηλονότι ὅστις πλανηθεὶς ὕστερον πρὸς ἀναζήτησίν της ἔκτισε κατὰ χρησμόν τοῦ Ἀπόλλωνος τὰς Θήβας, δωρσάμενος καὶ τὴν ἐν χρήσει ἡμῶν ἀλφάβητον, θυγάτηρ δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγήνορος καὶ τῆς Τηλεφάσσης. Αὕτη ἦτο ἡ ραδινὴ ἀδελφὴ καὶ φιλοπαίγμων σύντροφος τοῦ Κάδμου. ἀλλὰ σιγὰ σιγὰ ἡ τάχιστα περῆλθον οἱ παιδικοὶ χρόνοι, καθ' οὓς ἡ Εὐρώπη ἔφερεν οἶαν καὶ ὁ Κάδμος ἀφελὴ καὶ εὐπεπλον ἐσθῆτα, τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα, καθόσον οὐδεὶς ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ φροντίζει νὰ μάθῃ σπουδαιῶς ὁποίου εἶνε τὸ παιδίον φύλου· ἡμέραν δὲ τινα ἡ ἀγχίνους καὶ ζωηρὰ ἀδελφὴ παρετήρησεν ὅτι ὁ Κάδμος ἐνεδύθη περισκελίδᾳ καὶ μανδύκῃ τινὰ διάφορον τῶν πέπλων, οὓς αὕτη ἐφόρει. Μετ' ὀλίγον ἡ Εὐρώπη περιῆλθεν εἰς τὴν μετὰ τὴν ἡβὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ἐν ἣ γεννᾶται ὁ ἔρως πρὸς τὰ ἄνθη καὶ τὰς ταινίξας, ἐν ἣ ἀναβαίνει ἐν-αμύλλως καὶ ἐν ταύτῃ ἡ αἰδώς εἰς τὰς παρειάς καὶ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη, ἐν ἣ ἡ ἀγνότης τῆς κόρης εἶνε λειοτέρα καὶ εὐαισθητοτέρα τῆς ὕαλου κατὰπτρου, ἐν ἣ τὸ βῆμα αὐτῆς εἶνε ἐλαφρότερον τῆς αὔρας, τὸ βλέμμα δειλότερον λαγῶς καὶ τολμηρότερον ἡλικικῆς ἀκτίνος, ἐν ἣ ἡλικίᾳ ἡ κόρη παρκετιήσκει τὴν φιλίαν τῆς πλαγγόνης καὶ τοὺς κόλπους τῆς μήμμης, μένει μὲ τὰς χεῖρας κενὰς καὶ οἶονεὶ ἱκέτιδας ὡς ἀνχμένους πλειότερόν τι τῆς πρώτης καὶ ὠραιοτέρον τῆς τελευταίας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ὁ Ἀνδρέας Λατκαρᾶτος ἔγραψεν τὴν Δέησιν τῆς παρθένου· ὁ Ζεὺς ἔκτοτε πολλάκις καὶ δὴ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Εὐρώπης, εἰσήκουσε τὴν δέησιν αὐτήν.

Εἰπομεν καὶ ἄλλιν ὁ Ζεὺς.

Ὁ Ζεὺς λοιπὸν, ὁ γλυκὺς οὗτος πάππος καὶ ἅμα εἰλικρινὴς καὶ ἀκμαῖος ἐταῖρος τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἐσπέραν τινὰ περὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔλθων εἰς ἔριδας μετὰ τῆς Ἥρας καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς δι' ἀνηλεοῦς γλωσσαλγίας βασανισθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγρύπνου καὶ πολλὰκις ἀύπνου φρουροῦ, κατέβη ἀπὸ τῆς κλίνης καὶ τῶν ὀλυμπίων δωμάτων περὶ τὸ λυκαυγὲς καὶ ἐκεῖ, εἰς ἄκρον τινὰ βράχον, ἐκαθέσθη μόνος, ὡς ὁ Σωκράτης εἰς τὸ κατώφλιον τῆς οἰκίας του, φεύγων τὴν ὠρουμένην ἄνωθ' ἐκ τοῦ Ξανθίππην. Ἄλλ' ἐὰν ὁ μακροθύμος Ἕλλην παρὰ μένων ἐκεῖ ὑπέμενε νὰ δεχθῇ ἀπὸ τοῦ παρθύρου τῆς ἐκμανείσης διὰ τὴν φιλοσοφικὴν ἀναισθησίαν τοῦ Ξανθίππου δοχεῖον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του πλήρες, ἀντὶ κανίστρου ἀνθέων, μειδιῶν γαλήνιος καὶ λέγων ὅτι μετὰ τὰς βροντὰς ἔπρεπε κατὰ φύσιν νὰ ἐπακολουθήσῃ βροχή, ὁ Ζεὺς ὁμως, πλειότερον ἴσως φιλόσοφος καὶ ὀλιγώτερον γέρων, μετὰ τοιαύτας οἰκογενειακὰς ῥῆξεις οὐδαμῶς πκρέτεινεν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐν τῷ κατωρλίῳ ῥέμβην του, ἀλλ' ἐκείθεν τηλεσκοπῶν τοὺς ἀνὰ τὰ στέρνα τῆς γῆς ὑπὸ τοὺς τοῦ ἐξεδικεῖτο ἐπίσης ἀνηλεοῦς τὴν ψαλιδωτὴν γλῶσσαν καὶ τὰ αἰῶνικα νεῦρα τῆς Ἥρας.

Ἡ ἡὼς ὑπέλαμπε μόλις καὶ πρὸς τὸ γλυκὺ τῆς Ἀνατολῆς χρῶμα ἐστράφησαν τὰ ὄμματα τοῦ Διὸς, διερευνῶντα ὡς ἀγγλικοὶ κυνηγετικοὶ κύνες τὸ θήραμα, ὅτε αἰφνης παρὰ τὰς σύρτις καὶ τοὺς αἰγικλοὺς τῆς Φοινίκης διέκριναν ὄμιλον νεανίδων. Ἡ τέως τεταρχαγμένη μορφή τοῦ Κρονίωνος ἱλαρύνθη, λεπτὸν μειδιάμα διέστειλε τὰ χεῖλη του, ἡ γλῶσσα ἐφάνη ἐλαφρῶς καὶ μόλις ἐπιλείχουσα τὸ ἐπάνω χεῖλος, ἠγέρθη ἐπὶ τῶν πτερνῶν του, ἔκλινεν ὀλίγον ἐμπρὸς κατοπτεῦων καὶ πάλιν τὴν Φοινίκην, εἴτα ἀνεγείρας τὸ πρόσωπον πρὸς τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὸν κοιτῶνα τῆς Ἥρας : « Ἐχει καλῶς κοιμήσῃ, δράκαινα ! » ἐψιθύρισε καὶ ἀπεσθέσθη ἐντὸς χρυσυγοῦς νεφέλης, ὡς ὀθωμανὸς ἡγεμὼν ἐντὸς ἀρωματώδους νέφους καπνοσύριγγος.

Ἐν τῇ νεφέλῃ ταύτῃ τῶν ἱερῶν τοῦ Ὀλύμπου φεράγγων ὁ πότνιος θεὸς τῶν Ἑλλήνων μετεβλήθη εἰς ταῦρον ὡς σήμερον

παρὰ τοῖς νεωτέροις "Ελλησι ταῦροι ἀληθεῖς μεταμφιέννυνται ἐν τῷ ἱερῷ τῶν νηῶν εἰς εὐσχήμονας καὶ ἀπαστράπτοντας μετ' ὀλίγον ἐπισκόπους πρὸ τῶν πιστῶν.

III

Ἦτο τὸ ἔτος 1545 π. Χ.

Ἦτο ἐαρινὴ καὶ ἐωθινὴ ὥρα, πλήρης δρόσου, αὔρας, ἀκτίνων, φωτὸς καὶ γοητείας, καθ' ἣν ἡ Εὐρώπη, ὀλίγον ἀπωτέρω τῶν πατρικῶν μεγάρων, ἐπλανᾶτο ἐν μέσῳ εὐωδῶν παρὰ τὴν ἡϊόνα λειμῶνων, ὅτε μὲν παίζουσα ἐπιχαρίτως καὶ σκιρτῶσα καὶ μονονουχὶ ὑπόπτερος ὡς χρυσαλλίς φερομένη, ὅτε δὲ δρέπουσα κάλλιστα ἄνθη καὶ καταλέγουσα αὐτὰ ἐν καλᾷ χρυσῇ. Ἦν δὲ ὠραία ἡ Εὐρώπη. Ὡραία, ὅπως κόρη βασιλέως, ὠραία ὅπως νύμφη τῶν μυθικῶν χρόνων, ὠραία ὡς ἥρωϊς θεάτρου ἢ ποιητοῦ καὶ τέλος Διὸς ἐρωμένη.

Ὅχι ἡ χιονώδης μορφή τῶν θυγατέρων τοῦ Βορρᾶ, ἥτις ἀναπληροῖ τὰ ρόδα καὶ τὴν αἰδῶ δι' αἰωνίου ἐρυθρήματος, ὅχι οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ τῶν τευτονίδων, παρήγορον τεκμήριον ἢ πτωχὸν ῥάκος τοῦ καλοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὅχι, ἀλλ' ἡ μορφή τῆς Εὐρώπης, ἦτο ἂν ἡδυνάμην νὰ εἶπω, ὡς καλὸς ἐψημένος καὶ καθαρώτατος ἄρτος, ἡδὺς ὡς ἡ ὄρεξις καὶ ὠραῖος ὡς ἡ υἡεὶς, μορφή ἥτις ὑπέφωσκε τοῦ μέλιτος γλυκυτέρα περὶ καλύπτραν λευκὴν καὶ ἀτμώδη κλείουσαν ἐλαφρῶς τὴν κόμην καὶ τὸ μέτωπον, ἐρριμμένην δὲ περὶ τὰ ἄκρα τοῦ προσώπου καὶ διὰ τοῦ λαιμοῦ πρὸς τοὺς ὤμους, καλύπτραν ἐστιγμένην πυκνὰ διὰ λαμπρῶν ἀδαμάντων· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Εὐρώπης ἦσαν ὡς δύο παμμέλαινοι καὶ λεῖαι ἀττικαὶ ἐλαῖαι, στίλβουσαι ἔτι ἐν τῷ μητρικῷ κλωνίῳ, τὸ δὲ στόμα αὐτῆς, ἐὰν ἤμην Ἰνδός, ἢ ποιητὴς Πέρσης, θὰ ἔλεγον ὅτι ἦτο ἥλιος ἀνκατέλλων, νίκη αἰμοσταγῆς, γάμος κοραλλίων καὶ μαργαριτῶν, στόμα ὅπερ θεώμενος νεανίας λάτρης τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Κορνίου, θὰ κῦχετο ἵνα ἐγίνετο οὗτος περιστερά καὶ νὰ κατετρώγετο

εὐδαιμόνως ὑπὸ τῶν εὐγράμμων ἐκείνων καὶ ἀργυρωδῶν ὀδόντων. Ὡσανεὶ ἀπὸ ἔρωτος συσσωρευθεῖσαι ἐκεῖ πυκναὶ πτυχαὶ τῆς ἐσθῆτος ἐνηγκλιζόντο ζηλοτύπως τοὺς βαθεῖς τῆς Εὐρώπης κόλπους, εἰ που δὲ τολμηρὸν ἀκυνθῶδες τοῦ λειμῶνος κλωνίον ἤθελε συλλάβῃ τὴν ἐσθῆτα τῆς διαβαίνουσας Εὐρώπης, ἐνεδρεύων ὑπὸ τὰ ἄλση ὀφθαλμὸς θὰ διέβλεπεν ἐντὸς ἐμβάδων, ἐλαφρῶς ἀναστευρμένων ὀπισθεν καὶ κεντητῶν διὰ σωροῦ μαργαριτῶν, τοὺς ὠραιοτέρους πόδας οἵτινες μετὰ τῶν τῆς Κλεοπάτρας ἐπάτησάν ποτε τὰ ἐδάφη τῆς Ἀφρικῆς.

«Εὐρώπη, ἰδὲ πόσον ὠραῖος ταῦρος!» Ἀνεφώνησέ τις μακρὰν προσορῶσα, ἣ δὲ Εὐρώπη ἐστράφη εὐχαρις καὶ εἶδεν. Ἀληθῶς. Εἰς τὸ βάθος καὶ ἀπώτερον τῶν εὐωδῶν τοῦ αἰγιαλοῦ λειμῶνων ὅπου αἱ νεάνιδες ἔπαιζον, παρὰ τὰς κλιτύας μακροῦ λόφου, ἔβασκον βαρεῖαι καὶ πλούσιαι ἀγγέλαι βοῶν τοῦ βασιλέως Ἀγήνορος. Ἀπὸ τῶν ἀγγέλων τούτων ἐφαίνετο ἀποσπασθεὶς εἰς ταῦρος, ἐφέρετο δὲ ἡσυχῇ πρὸς αὐτὰς καὶ ἦν ἐγγὺς ἤδη· ἀλλ' ἡ θεὰ αὐτοῦ ἐνεποίησεν εἰς τὰς παρθένους ἀντὶ φόβου μᾶλλον χαρὰν καὶ γηθοσύνην. Διότι ὁ ταῦρος οὗτος ἦτο οὐχί τις τῶν συνήθων, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἦν λευκὸς ὡς ἡ χιών, ἴσα δὲ καὶ ὡς ἀπὸ ἐλεφαντόδοντος κερὰτικ ἐπέστεφον τὴν χαρίεσσαν κεφαλὴν, ὑπὸ γλαυκα δὲ τὰ ὀμματὰ του, ὅπου τὸ γλυκὺ τοῦ ἡμέρου φῶς ἐβασίλευεν· οὐχί δὲ μόνον οὕτω περικαλλὴς ἦτο, ἀλλὰ καὶ τοιαύτην ἀπέπνεεν ὁλως εὐωδίαν, ὥστε κατὰ τὸν μυρόεντα ποιητὴν Μόσχον, γράψαντα εἰδύλιον «Εὐρώπη», αὕτη ἐνίκη ἐκείνην τοῦ καλοῦ λειμῶνος :

Ἄρωμα δὲ τι αὐτοῦ ἐρχομένου μακρόθεν ἀκόμη
Τοῦ εὐάνθοῦς παραδείσου καλύπτει πᾶν ἄρωμα ἄλλο.

VI

Ὁ ταῦρος παρελθὼν ἔστη ἐνώπιον τῆς ἀμύμονος Εὐρώπης.

Ἀλλ' ὅπόσον ἦτο οὗτος ἐράσμιος καὶ ἄθρὸς, θὰ ἐπείθετό τις ἄνευ τινὸς ἄλλου σχολίου ἢ ἀπεικονίσεως, μνησθάνων ὅτι ἡ Εὐρώπη

γοητευθεῖσα ὑπὸ τῆς καλλονῆς του ἔκλινε καὶ ἐφίλησεν αὐτὸν ἡρώϊ-
κῶς ἐπὶ τὰ χεῖλη. Ὁ καλλίκερως ἐραστὴς ἀφῆκεν ἐν τῷ φιλείσθαι
ἡδιστον μύκημα, ὅπερ ἀκούων θὰ ἔλεγες, ὅπως λέγει ὁ ἡδυεπὴς
Μόσχος, ὅτι ἦτο γλυκὺ μέλος Μυγδονίου αὐλοῦ· οὕτω μειλίχιον
ἐμυκλήθη καὶ κλίνας ἱπποτικῶς τὰ ἐμπροσθεν γόνατα ἔβλεπε πρὸς
τὴν Εὐρώπην περιπαθῶς καὶ μεταστρέψας τὸν αὐχένα ὑπεδεῖκνυεν
αὐτῇ μαλακὰ τὰ νῶτα, οἶονεὶ καλῶν αὐτὴν εἰς ἀνάβασιν.

Ἡ Εὐρώπη ἦτο βασιλὶς· ἡ δὲ Ναυσικᾶ μόνη, ἐν ᾧ αἱ δοῦλαι
αὐτῆς τρέπονται εἰς φυγὴν πρὸ τῆς ἀρχαϊκῆς ὀλίγον παρκατάσεως
τοῦ Ὀδυσσεως, μόνη ἡ Ναυσικᾶ ἴσταται εὐτολμος καὶ τολμᾷ νὰ
ἐπακούσῃ τὸν ἀνοδυρόμενον Ὀδυσσεύ. Ὁμοίως ἡ Εὐρώπη ὡς βα-
σιλὶς, γεννασιότερα τῶν λοιπῶν νεανίδων, εὔρεν εὐχρεστον ν' ἀναβῇ
ἐπὶ τοῦ ταύρου, προσεκάλει δὲ καὶ τὰς λοιπὰς φίλας, ὅτι τοσοῦτον
ἡμερος ταῦρος ἀκινδύνως πᾶσαν ἡδύνατο νὰ δεχθῇ καὶ εὐζωνος
τὸν λειμῶνα νὰ περιέλθῃ· πρώτη δὲ καὶ ἀναβᾶσα ἐπὶ τοῦ ταύρου
ἐπεκάθισεν εὐμειδής, ἐν ᾧ αἱ δειλαὶ αὐτῆς φίλαι ἔτι ἐσκέπτοντο.
Ὁ Ζεὺς τότε ἅμα τῇ ἀναβάσει τῆς Εὐρώπης ὑπεγερεθεὶς καὶ μηδ-
μῶς περὶ τῶν λοιπῶν νεανίδων φροντίζων, προσεποιήθη πρῶτον
περὶ τὸν λειμῶνα φιλοπαίγμονα πλάνην, εἶτα τὸ βῆμα παράλ-
ληλον περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ αἰγιαλοῦ ἤγεν, εἶτα δὲ παρεκκλίνων
εὐκαμπῆς καὶ πλήρης ἀλκῆς καὶ χαρμοσύνης ἀρέθη εἰς τῆς θαλάσ-
σης τὰ βυθύτερα πλάτη. Ἡ Εὐρώπη, μεταξὺ φόβου ἀρχομένου καὶ
τελευτώντων γελώτων, ὑπελάμβανεν ὡς παιδεῖν τοῦ ταύρου τὸ
φίλυδρον βῆμα, ἀλλ' οὐχ ἦττον λαβομένη διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς τοῦ
ἐνὸς τῶν κεράτων, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἐρεισθεῖσα ἐπὶ τοῦ ὀπι-
σθεν σώματος τοῦ ἀπχωγέως μετεστράφη καὶ προσεκάλει τὰς
ἐτέρας βοηθοὺς. Φρίττουσαι καὶ ὑποδακρύουσαι αἱ φίλαι αὐτῆς
ἀνέτεινον πρὸς αὐτὴν τρεμούσας χεῖρας καὶ ὀξείας οἰμωγὰς, ὁ πε-
φιλημένος αὐτῆς ἀδελφὸς Κάδμος συνέβη τὴν ὥραν αὐτὴν νὰ
σπεῖρῃ ἐν τῷ πατρικῷ κήπῳ ῥαφηνίδας, ἕως οὗ δὲ ὁ βασιλεὺς
Ἀγῆνωρ ἐν τῷ θλιβερῷ ἀκούσματι ὑποδηθῇ τὰ πέδιλα ἐπὶ τὸ
βασιλικώτερον καὶ καταβῇ εἰς τὸν αἰγιαλὸν σωτήρ, ὁ ὑπερήφανος

ταῦρος ἐδραίως καὶ πάντα ἀσείστως φέρων τὴν ἀγαπωμένην ἐπὶ τῶν νώτων ἀνήχθη εἰς τοῦ πελάγους τὰ βάθη. . .

Καὶ ἡ ἀρπυγὴ τῆς Εὐρώπης ἐγένετο.

Ἐὰν κύπελλον μέχρι στεφάνης πλήρες ὕδατος ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα ἡ Εὐρώπη, οὐδὲ σταγὼν αὐτοῦ θὰ ἀπεχέετο μία, διότι τόσον ἡπίως καὶ σοφῶς ἀπῆγεν αὐτὴν ὁ θεὸς ταῦρος. Ἐν τούτοις ἔστρεφεν ἀκόμη ἡ τρυφερά ἀνασσα τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς πατρίδος, ὅπου ἀνεβόων ἀπέλπιδες αἱ φίλαι αὐτῆς καὶ οἰκεῖοι, ἐπικαλουμένη εἰς μάτην τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, οὐδὲ ἡδύνατο ἔτι νὰ σκεφθῇ τι σπουδαίως καὶ μόνον περὶ τῆς ἀπαγωγῆς, πῶς δηλονότι καὶ ποῦ ἐφέρετο· ἀλλ' ὅτε αἱ μὲν φίλαι αὐτῆς διεγράφησαν ἐπὶ τῆς ἡπείρου καὶ τῆς παραλίας, ἡ δὲ τῆς θαλάσσης ἑκτασις γλαυκὴ καὶ ἀκύμων ἐπήνθει εἰς ἀργυρῶδεις ἀφρούς, ὡς ἡδὺ γέλασμα, περὶ τοὺς πόδας αὐτῆς καὶ τὰ στέρνα τοῦ ταύρου, ἔνδακρυς ἡ τλήμων Εὐρώπη ἀνέσυρε πρῶτον ὡς ἡ κυρία Ῥολάνδη διευθετοῦσα τὴν τρυχηλιὰν αὐτῆς ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἵνα μὴ βραχῇ ὑπὸ τοῦ αἵματός της, τὰς μακρὰς πτυχὰς τῆς ἐσθῆτος αὐτῆς ἵνα μὴ βρέχωνται ὑπὸ τοῦ ἀλμυροῦ ὕδατος.

Ὅπως δ' ἱστίον νηὸς ἐκολπώθη τῆς κόρης ὁ πέπλος

Περὶ τοὺς ὤμους αὐτῆς, ἐλαφρύνων καὶ οὗτος τὸ σῶμα.

Εἶτα δὲ ἀποσπᾶσα τὴν βερούτιμον τῆς κεφαλῆς καλύπτραν ἔρριπεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς φευγούσης οἶονεῖ θαλάσσης πρὸς τὰ πατρῷα παράλια, ὡς τελευταῖον ἀσπασμὸν καὶ ἐνθύμημα, ὁμοῦ δὲ μόλις τὰ χεῖλη ὑπανοίγουσα ἠρώτητε τέλος τὸν θαυμάσιον κολυμβητὴν τίς εἶνε καὶ ποῦ αὐτὴν ἄγει οὕτω σκληρῶς. Τότε ὁ ταῦρος Ζεὺς εἶπε τῇ περιλημμένῃ ἀναβάτιδι, ὡς ἤκουσε τῶν λόγων τούτων τοῦ Διὸς μόνος ὁ ποιητὴς Μόσχης, διότι σήμερον ἀντὶ λόγους θεῶν ἡμεῖς ἀκούομεν κατ' ἔτος ἐν Ἀθήναις τὰς φληναφίας τῶν εἰσηγητῶν τοῦ ποιητικοῦ ἀγῶνος:

Θάρσει, παρθένος· μὴ τρέμε τοῦ πόντου τὸ ἥπιον κύμα·

Εἴμαι ὁ Ζεὺς, ὅστις δύναμαι ὅ τι ἂν θέλω νὰ γείνω,

Καὶ ἂν μὲ βλίπης ὡς ταῦρον καὶ ταῦρον ἱππεύης, Εὐρώπη,

Ταῦρον τὸν Δία κατέστησε πρὸς σε ἀνήκεστος ἔρως·
 "Ἢδῃ σὲ φέρω εἰς Κρήτην, κοιτίδα τῆς πρώτης ζωῆς μου,
 "Ὅπου θὰ γείνωσ' εἰ γάμοι ἡμῶν καὶ ἐγὼ θὰ φροντίσω
 Ν' ἀναδειχθῶσι κλεινοὶ ἡγεμόνες τὰ τέκνα μας. Χαῖρε.

V

Ἐὰν ἡ ἐρωτικὴ αὕτη δῆλωσις τοῦ Διὸς καθυσύχασε τὴν παρθένον, ἄγνωστον· ὥς ἐκ τῆς διηγήσεως ὅμως τοῦ Μόσχου σιωπῶντος περὶ τούτου, ὥς ἐπίσης ἐκ τινος θαυμασίας εἰκόνας τῆς γαμηλίου πομπῆς ἀπὸ Φρυγίας εἰς Κρήτην, ἣν ἀμίμητον ἔγραψεν ὁ Λουκιανός, παρասιωπῶν ἔαν ἡ Εὐρώπη ἐλυπεῖτο ἢ ἔχαιρε, φαίνεται ὅτι ἡ τρυφερὰ βασιλὶς ἐλησμονήσῃ νὰ ἐπανέλθῃ καὶ ζητήσῃ τὸν Κάδμον ἢ τὸν Ἀγήνορα, ἀρκεσθεῖσα εἰς γάμον, ἐν ᾧ ἔλαβε μέρος ὥς νυμφίος μὲν αὐτὸς ὁ Ζεὺς, εὐχέται δὲ καὶ κεκλημένοι ἦσαν ὅλοι αἱ ἱλαραὶ καὶ ἐπιχάριτες θεότητες τοῦ παλαιοῦ κόσμου, εἰς γάμον λαμπρότητος ἀνωτέρας τῶν τολμηροτέρων ὀνείρων προικιπίσσης. Εἰς τὸν γάμον τοῦτον καλῶ ἤδη καὶ ἐγὼ μετὰ τόσους αἰῶνας τοὺς ἀναγνώστας μου, ἀφοῦ τὸ πνεῦμα, ἡ γλῶσσα, ἡ χάρις, ἡ φαντασία καὶ ἡ δύναμις τοῦ Λουκιανοῦ ἀπηθανάτισαν αὐτὸν οὕτως, ὥστε νὰ νομίζῃς ὅτι διέρχεται ὑπὸ τὰ ὄμματά σου καὶ μόνον ἐν ᾧ ἀναγινώσκεις αὐτόν, ὅπως καὶ σήμερον πιθανῶς νὰ εἶδες τοιοῦτον γάμον χωρικῶν Ἑλλήνων, μεταγομένους τῆς νύμφης ἀπὸ χωρίου εἰς πόλιν, ἐν μέσῳ ἱππέων χρυσοχαλίνων καὶ ὑπερηφάνων πυροβολισμῶν καὶ ἀνευφημῆσεως τῶν οἰκείων καὶ ἀνθοβολιῶν πικνταχοῦ :

ΖΕΦΥΡΟΣ

«Οὐ πώποτε πομπὴν ἐγὼ μεγαλοπρεπεστέραν εἶδον ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀφ' οὗ γέ εἰμι καὶ πνέω. Σὺ οὐκ εἶδες, ὦ Νότε ;

ΝΟΤΟΣ

»Τίνα τούτην λέγεις, ὦ Ζέφυρε, τὴν πομπὴν ἣ τίνας οἱ πέμποντες ἦσαν ;

ΖΕΦΥΡΟΣ

» Ἡδίστου θεάματος ἀπελείφθης, οἶον οὐκ ἂν ἄλλο ἴδοις ἔτι.

ΝΟΤΟΣ

» Περὶ τὴν Ἐρυθρὰν γὰρ θάλατταν εἰργαζόμεν, ἐπέπνευσ· δὲ καὶ μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ὅσα περάλια τῆς χώρας· οὐδὲν οὖν οἶδ' ὦν λέγεις.

ΖΕΦΥΡΟΣ

» Ἀλλὰ τὸν Σιδώνιον Ἀγήνορα οἶδας;

ΝΟΤΟΣ

» Ναί· τὸν τῆς Εὐρώπης πατέρα. Τί μὴν;

ΖΕΦΥΡΟΣ

» Περὶ αὐτῆς ἐκείνης διηγήσομαι σοι.

ΝΟΤΟΣ

» Μῶν ὅτι ὁ Ζεὺς ἐραστὴς τῆς παιδὸς ἐκ πολλοῦ; Τοῦτο γὰρ καὶ πάλαί ἠπιστάμην.

ΖΕΦΥΡΟΣ

» Οὐκοῦν τὸν μὲν ἔρωτα οἶσθα, τὰ μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη ἀκουσον. Ἡ μὲν Εὐρώπη κατεληλύθει ἐπὶ τὴν ἡϊόνα παίζουσα τὰς ἡλικιώτιδας περαλαβοῦσα, ὁ Ζεὺς δὲ ταύρῳ εἰκάσας ἑαυτὸν συνεπαιζεν αὐταῖς κάλλιστος φαινόμενος· λευκὸς τε γὰρ ἦν ἀκριβῶς καὶ τὰ κέρατα εὐκαμπῆς καὶ τὸ βλέμμα ἡμέρος· ἐσκίρτα οὖν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς ἡϊόνος καὶ ἐμυκᾶτο ἡδίστον, ὥστε τὴν Εὐρώπην τολμῆσαι καὶ ἀναβῆναι αὐτόν. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, δρομαῖος μὲν ὁ Ζεὺς ὤρμησεν ἐπὶ τὴν θάλατταν φέρων αὐτὴν καὶ ἐνήχετο ἐμπεσών, ἡ δὲ πόνυ ἐκπληγῆς τῷ πράγματι τῇ λαίᾳ μὲν εἶχετο τοῦ κέρτος, ὡς μὴ ἀπολιθάνοι, τῇ ἐτέρᾳ δὲ ἠνεμωμένην τὸν πέπλον ζυεῖγεν.

ΝΟΤΟΣ

» Ἡδὺ τοῦτο θέαμα εἶδες, ὦ Ζέφυρε, καὶ ἐρωτικόν· νηχόμενον τὸν Δία φέροντα τὴν ἀγαπωμένην.

ΖΕΦΥΡΟΣ

» Καὶ μὴν τὰ μετὰ ταῦτα ἡδῖω παρὰ πολὺ, ὦ Νότε· ἢ τε γὰρ θάλαττα εὐθὺς ἀκύμων ἐγένετο καὶ τὴν γαλήνην ἐπισπασαμένη λείαν παρείχεν ἑαυτὴν, ἡμεῖς δὲ πάντες ἡσυχίαν ἄγοντες οὐδὲν ἄλλο ἢ θεαταὶ μόνον τῶν γιγνομένων, παρηκολυθοῦμεν. Ἐρωτες δὲ παρκαπετόμενοι μικρὸν ἐκ τῆς θαλάττης, ὥς ἐνίοτε ἄκροις τοῖς ποσὶν ἐπιψαύειν τοῦ ὕδατος, ἡμέμεας τὰς δᾶδας φέροντες ἡδὸν ἅμα τὸν ὑμέναιον, αἱ Νηρηίδες δὲ ἀναδῦσαι παρίππευον ἐπὶ τῶν δελφίνων ἐπικροτοῦται· ἡμίγυμνοι πολλὰί· τό τε τῶν Τριτώνων γένος καὶ εἴ τι ἄλλο μὴ φοβερὸν ἰδεῖν τῶν θαλαττίων ἅπαντα περιέχόρευε τὴν παιδα· ὁ μὲν γὰρ Ποσειδῶν ἐπιβεβηκὼς ἄρματος, παροχουμένην τὴν Ἀμφιτρίτην ἔχων προῆγε γεγιθῶς ὁδοποιῶν νηχομένῳ τῷ ἀδελφῷ· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν Ἀφροδίτην δύο Τρίτωνες ἔφερον ἐπὶ κόγχῃς κατὰκειμένην, ἄνθη παντοῖα ἐπιπάττουσαν τῇ νύμφῃ. Ταῦτα ἐκ Φοινίκης ἄχρι τῆς Κρήτης ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ἐπέβη τῇ νήσῳ, ὁ μὲν ταῦρος οὐκέτι ἐφαίνετο, ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς ὁ Ζεὺς ἀπῆγε τὴν Εὐρώπην εἰς τὸ Δικταῖον ἄντρον ἐρυθριῶσαν καὶ κάτω ὀρῶσαν· ἠπίστατο γὰρ ἤδη ἐφ' ὅτῳ ἄγοιτο. Ἡμεῖς δὲ ἐμπεσόντες ἄλλο ἄλλος τοῦ πελάγους μέρος διεκυμαίνομεν.

ΝΟΤΟΣ

» ὦ μακάριε Ζέφυρε τῆς θέας· ἐγὼ δὲ γρυπας καὶ ἐλέφαντας καὶ μέλανας ἀνθρώπους ἐώρων».

ΜΙΑ ΜΗΤΕΡΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΑΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΑΝΔΕΡΣΕΝ

Ήτο χειμὼν. Ὁ ἥλιος ἔδυσεν ἢ ἀπὸ τῶν νεφῶν ἀπεσθίσθη, ὁ ἄνεμος ἔξω ἄγριος ἐγόγγυζεν, ἡ χάλαζα ἐπληττε διακκεομμένως τοῦ παρὰ θύρου τὰς ὑάλους.

Νεκρὰ μήτηρ ἐκάθητο παρὰ τὴν κοιτίδα τοῦ τέκνου της. Τοῦτο κάτωχρον, μὲ ὀρθακμοὺς κλειστούς, ἀνέπνεε δυσκόλως, καὶ ἐκάστη ἀναπνοὴ ἦτο βαθεῖα ὡς νὰ ἦτο ἀναστενχαγμός. "Ερερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του πλειοτέρας ρυτίδας ἢ ἔτη.

Ἡδύνάτο τις μόνον ἀτενίζων νὰ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς μητρὸς ὅτι βαρεῖα ὀδύνη ἐσπάρασσεν ἐνδομύχως τὴν ταλαίπωρον. "Εβλεπε τὸ ἀσθενοῦν μετὰ λύπης ἀφώνου, ὡς ἡ ἀπελπισία. Ἡγρύπνει ἀπὸ τριῶν νυκτῶν.

Ἡ θύρα ἐκρούσθη.

— Εἰσέλθετε, εἶπεν ἡ μήτηρ.

Ἡ θύρα ἠνοίχθη καὶ ἐκλείσθη πάλιν ἀθορύβως. Ἡ περίλυπος μήτηρ, μὴ ἀκούουσα βήματα, ἐστράφη νὰ ἴδῃ.

Εἶδε τότε νὰ πλησιάζῃ κάτισχνος γέρων, κεκαλυμμένος διὰ τινος σκεπάσματος ὡς τῶν ἱππῶν.

Ήτο ἔνδυμα ἐλεεινόν· ἄλλο νὰ φορέσῃ δὲν θὰ εἶχεν. Ήτο γυμνόπους· διὰ τοῦτο βεβιασμένως ἐβημάτιζεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀψοφητί. Σκελετωδὴς, σιγηλός.

Ἄλλ' ἐπεὶ δὴ ὁ γέρων ἔτρεμεν ὑπὸ τοῦ κρύους, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως ἐσιώπη, τὸ δὲ τέκνον ἐραίνετο βαθύτερον κοιμώμενον ἄφ' οὗτου αὐτὸς εἰσῆλθεν, ἡ πτωχὴ μήτηρ ἠγέρθη νὰ συνδυλίσῃ τὴν ἐστίαν, νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὸν κατὰ ψυκτο.

Ὁ γέρον κατέλαθε τὴν θέσιν της, καὶ ἤρξατο νὰ βουκαλίῃ τὸ νήπιον ἐπὶ δὼν ἄσμα θανασίμως πένθιμον, εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον.

— Δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι θὰ λυτρώσω αὐτό; εἶπεν ἡ μήτηρ ἀπευθυνομένη εἰς τὸν σκοτεινὸν ξένον.

Αὐτὸς ἔκαμε διὰ τῆς κεφαλῆς σημεῖον, ὅπερ οὔτε νὰ οὔτε ὄχι ἐδήλου, καὶ ἀφῆκε μειδιάμα αλλόκοτον.

Ἡ μήτηρ ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμούς, μεγάλα δάκρυα ἤρχισαν λειθόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν της, ἡ κεφαλὴ της ἔπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ στήθους.

Ὁ γέρον ἡρέμα ἐκίνει τὸ λίκνον, ἐφησυχάζων αὐτήν. Ἐκεῖ ἡ καταβεβλημένη μήτηρ, θαλπομένη ὑπὸ τῆς πυρᾶς, ἐκλυομένη ὑπὸ τῆς λύπης, ἀφέθη, ἄκουσα εἰς λιπόθυμον ὕπνον ἐπὶ στιγμὴν ἀπὸ τριῶν ἡμερονυκτίων εἶχε νὰ φάγη, εἶχε νὰ κοιμηθῇ. Αἶφνης ἀφυπνίσθη ἔντρομος, παγερά.

— Ποῦ εἶνε λοιπὸν ὁ γέρον; ἀνεφώνησεν.

Ἐκεῖνος δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ.

Τρέχει εἰς τὴν κοιτίδα.

Ἡ κοιτίς ἦτο κενή. — Πτωχὴ μήτερ! . . . ὁ ὕπνος σου συνέδραμε τὸν θάνατον· οἱ ἀδελφοὶ βοηθοῦνται.

Ὁ γέρον εἶχεν ὑφαρπάσει τὸ παιδίον.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν τὸ παλαιὸν ὥρολόγιον, ὅπερ ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰς μίαν γωνίαν ἠρεῖδετο, ἐφάνη ὡσεὶ λυόμενον, τὸ ἐκκρεμές κατέβη ἕως τοῦ ἐδάφους, ἡ ὥρα ἐσταμάτησεν. Ἀντιπέραν, μακράν, ἠκούσθη φωνὴ γλαυκός.

Ἡ μήτηρ ἐλαφροσκεπής, λυσίκομος ἐρρίφθη ἔξω τῆς οἰκίας ἀναφωνοῦσα.

— Τέκνον μου! Τί ἔγεινε τὸ τέκνον μου;

Γυνὴ ὑψηλή, περιβεβλημένη μέλαινα μακρὰν ἐσθῆτα, καὶ περιφορομένη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀπέναντι τῆς οἰκίας, μὲ τοὺς πόδας εἰς τὴν χιόνα, τῇ εἶπεν·

— Ἄφρον! ἀφῆκες τὸν θάνατον νὰ εἰσέλθῃ καὶ βουκαλίσῃ τὸ

τέκνον σου ἀντὶ ν' ἀποδιώξης αὐτόν. Ἀπεκοιμήθης, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἦτο ἐκεῖ, ἐν ᾧ αὐτὸ ἐπερίμενε νὰ κλείσῃς τοὺς ὀφθαλμούς. Τότε τὸ ἤρπασεν. Εἶδον αὐτὸν νὰ φεύγῃ δρομαῖος καὶ νὰ φέρῃ τὸ τέκνον σου εἰς τοὺς βραχίονάς του. Ἐφευγε ταχὺς ὡς ἄνεμος, καὶ ὅτι ὁ θάνατος ἀπαγάγῃ οὐδέποτε φέρεῖ ὀπίσω, πτωχὴ μήτε, οὐδέποτε !

— ὦ, εἰπέ με μόνον τὴν ὁδὸν ἣν ἔλαβεν, ἀνεφώνησεν ἡ μήτηρ, καὶ θὰ δυνηθῶ ν' ἀνεύρω αὐτὸν ἐγώ.

— Ἀληθῶς οὐδὲν μὲ εἶνε εὐκολώτερον, εἶπεν ἡ μέλαινα γυνή, ἀλλὰ πρὶν ἢ τοῦτο κάμω, θέλω νὰ μοὶ τραγωδήσῃς ὅλα τὰ ἄσματα, ἅτινα ἔψαλλες βαρυκαλίζουσα τὸ τέκνον σου ὑγιές. Εἰμαι ἡ Νύξ.

— Σὲ τὰ λέγω ὅλα, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, εἶπεν ἡ μήτηρ, ἀλλ' ἄλλοτε, ἀλλ' ἀργότερον. Ἄφες με ἤδη νὰ περάσω μήπως τοὺς συναντήσω καὶ ἐπανεύρω τὸ τέκνον μου.

Ἄλλ' ἡ Νύξ ἔμεινεν ἄφωνος καὶ ἀνένδοτος. — Τότε ἡ δειλαία μήτηρ περιδακρυς καὶ ἀγωνιώσα, ἤρξατο ἐπάδουσα· οἱ λυγμοὶ ἦσαν τὸ μέτρον τῶν στίχων, καὶ ἐλέγοντο μετὰ τοσούτης περιπαιχθείας καὶ στοργῆς, ὥστε ἦτο δυνατόν ν' ἀναστήσωσι νεκρὸν καὶ οὐχὶ ν' ἀποκοιμίσωσιν ἐγρηγορότα. Εἶπε :

Κοιμήσου, ἄστρον μου γλυκύ,

Τὰ βλέφαρά σου κλείσε.

Ἡμέρα εἰμαι, φυλακὴ

Τοῦ ὕπνου σου. Κοιμοῦ.

Κοιμήσου· εὐφροσύνη μου

Καὶ ὕπνος μου αὐ εἶσαι,

Σὺ εἶσαι ἡ γαλήνη μου

Καὶ τὸνειρον ὁμοῦ . . .

Καὶ ὅταν πάλιν τὴν αὐγὴν

Τὰ ὄμματά ἀνοίγῃς,

Καὶ μὲ οὐράνιον σιγὴν

Ἐμπρὸς μου μειδιᾷς,

Λέγω : Ξανθὲ μου ἤλιε,

Ἐάν ποτε μοῦ φύγῃς,

ὦ,

Ἡ φωνὴ τῆς μητρὸς ἐθραύσθη ὑπὸ χεῖμαρρον δακρύων, ὡς κλωνίον κρίνου ὑπὸ πολλὴν δρόσον. Ἐμεινεν ὀλολύζουσα.

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ἡ Νυξ συγκεκνημένη. Ταλαίπωρος, ἤρχισες ὅθεν ἔπρεπε νὰ τελειώσης . . . Ἄγε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ σκοτεινὸν ἐκεῖνο ἐκεῖ δάσος τῶν κυπαρίσσω· ἐκεῖ εἶδον νὰ εἰσέλθῃ ὁ θάνατος μετὰ τοῦ τέκνου σου.

ᾠρμησεν ἡ μήτηρ, φθάνει, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους ἡ ὁδὸς ἠνοίγετο εἰς δύο. Ἐστάθη ἀποροῦσα ποῦ νὰ διευθυνθῇ, ἀν δεξιᾷ ἢ ἀριστερᾷ.

Ἀκριβῶς ὅθεν ἡ ὁδὸς διεκλαδίζετο, μεγάλη ἐφύετο βάτος, ἥτις οὔτε ἄνθη οὔτε φύλλα εἶχε πλέον, διότι ἦτο χειμῶν. Ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ παγετοῦ καὶ εἰς τοὺς κλώνάς της ἀντὶ ἀνθέων ἔφερε κρύσταλλα.

Εἶπεν ἡ μήτηρ εἰς τὴν βάτον.

— Μήπως εἶδες τὸν Θάνατον νὰ διέλθῃ μετὰ τοῦ τέκνου μου ἐδῶθεν ;

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ἀκκνηθρὸς θάμνος· ἀλλὰ δὲν θὰ σοὶ εἶπω τὴν ὁδὸν ἣν ἔλαβες πρὶν ἢ μὲ θερμάνης εἰς τὸ στήθος σου, διότι, βλέπεις, ἀπεκρυσταλλώθην.

Ἡ μήτηρ ἄνευ δισταγμοῦ ἐγονυκλίτησε καὶ ἐνηγκάλισθη θλίβουσα τὴν βάτον ἐπὶ τοῦ στήθους της. Οἱ πᾶγοι ἀνελύοντο, αἱ ἀκκνηθαι γυμνούμεναι εἰσήρχοντο εἰς τῆς μητρὸς τὰ στήθη καὶ τὸ αἷμα ἀπελείβετο εἰς ρανίδας μεγάλας.— Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐν ᾧ τὸ στήθος τῆς μητρὸς κατεσχίζετο καὶ τὸ αἷμά της κατέρρεεν, ἐπὶ τῆς βάτου, ἥτις ἦτο ἀγρία λευκάκκνηθα, ἀνεβλάστανον περικαλλῇ πράσινᾳ φύλλᾳ καὶ ὠραῖοι ἐρυθρωποὶ καρποί. Τόσον θερμὴ εἶνε ἡ καρδίᾳ μιᾶς μητρὸς !

Τότε ἡ βάτος τῇ ὑπέδειξε τὴν ὁδὸν, ἣν ὤφειλε ν' ἀκολουθήσῃ.

Αὕτη ἔδραμε φλογερὰ, ὡς ἡλικκὴ ἀκτίς, καὶ μετὰ μικρὸν περιήλθεν εἰς τὴν ὄχθην μεγάλης λίμνης ἐφ' ἧς οὔτε λέμβος οὔτε πλοιάριον ἐφαίνετο. Ἡ λίμνη ἦτο παγωμένη εἰς τοσοῦτον, ὥστε

ἦτο ἀδύνατον νὰ διέλθῃ αὐτὴν περὶ. Βλέπει κύκλῳ· εἰς τὸ πλάτος ἡ λίμνη ἀπέρχοντο ὡς ὁ λογισμός.

Ἡ τάλαινα μήτηρ ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα καὶ ἀνέτεινεν ἰκέτιδας χεῖρας ἐλπίζουσα ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελε θαυματουργήσῃ ὑπὲρ αὐτῆς.

— Μὴ ἐλπίζε τὸ ἀδύνατον, τῇ λέγει ἡ Νηρηΐς τῆς λίμνης, ἐγείρουσα τὴν λευκὴν κεφαλὴν της ὑπὲρ τὰ ὕδατα· ἄς ἴδωμεν μᾶλλον ἂν αἱ δύο ἡμεῖς θὰ κατωρθώσωμεν τοῦτο. Ἀγαπῶ νὰ συναθροίσω τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου εἶνε οἱ ὠραιότεροι ἀφ' ὅσους ποτὲ εἶδον· δέχεσαι νὰ κλαύσης ἐπὶ τῶν ὑδάτων μου τόσον ἕως οὗ κατὰπέσωσι καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου; Διότι οὕτω τὰ δάκρυά σου θὰ μεταβληθῶσιν εἰς μαργαρίτας, οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς ἀδάμαντας. Μετὰ τοῦτο δὲ θὰ σὲ μεταφέρω ἐπὶ τῆς ἐτέρας μου ὄχτης, εἰς τὸ μέγα θερμὸν φυτοκομεῖον ὅπου ὁ Θάνατος διαμένει καὶ ὅπου καλλιεργεῖ τὰ δένδρα καὶ τὰ ἄνθη, ὧν ἕκαστον ἀνταρκιστᾷ μίαν ζωὴν ἀνθρώπου.

— ὦ, μόνον τοῦτο θέλεις; εἶπεν ἡ πτωχὴ μήτηρ. Ὅλα, ὅλα σὲ δίδω διὰ νὰ προφθάσω τὸ τέκνον μου!

Καὶ ἤρξατο κλαίουσα, κλαίουσα εἰς τοσοῦτον, ὥστε στερεύσcentes πλέον οἱ ὀφθαλμοί ἠκολούθησαν τὰ δάκρυα ἅτινα εἶχον μεταβληθῇ εἰς μαργαρίτας, καὶ ἐχύθησαν ἐντὸς τῆς λίμνης ὅπου μετεβλήθησαν οὗτοι εἰς ἀδάμαντας.

Τότε τὸ πνεῦμα ἀνέτεινε τοὺς βραχίονάς του, ἔλαβε τὴν τυφλὴν μητέρα καὶ ἐντὸς στιγμῆς μετήγαγεν ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην. Ἐκεῖ ἠγείρετο τὸ ἀνάκτορον τῶν ζώντων ἀνθέων.

Ἦτο μέγα παλάτιον ὑάλινον, μήκους πολλῶν λευγῶν, ἠπίως θερμαινόμενον τὸν χειμῶνα ὑπὸ ἀοράτων ἐστιῶν καὶ τὸ ἔαρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ πτωχὴ μήτηρ δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ αὐτό, ἐπειδὴ ὁμματα δὲν εἶχε πλέον. Ἐκινήθη ψηλαφῶσα ἕως οὗ ἀνεῦρε τὴν εἴσοδον· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ ἐκάθητο γραῖα οἰκοφύλαξ.

— Τί ζητεῖς ἐδῶ; ἠρώτησεν ἡ φρουροῦσα.

—“ὦ, μία γυνή; ἀνερώνησεν ἡ μήτηρ. Θά μὲ εὐσπλαγχνίσθῃ.—Καὶ εἶπεν·

—“Ἐρχομαι ζητοῦσα τὸν Θάνατον, ὅστις ἤρπασε τὸ τέκνον μου.

—Πῶς ἤλθες ἕως ἐδῶ καὶ τίς σ' ἐβοήθησεν; ἐπανελάθεν ἡ γρχαῖα.

—“Ὁ ἀγαθὸς Θεός, εἶπεν ἡ μήτηρ, μὲ εὐσπλαγχνίσθη. Σὺ ὁμοίως θά μὲ εὐσπλαγχνίσθῃς καὶ θά μὲ εἴπῃς ποῦ δύναμαι νὰ ἐπανεύρω τὸ τέκνον μου.

—Δὲν γνωρίζω τὸ τέκνον σου, εἶπεν ἡ γρχαῖα, καὶ σὺ δὲν δύνασαι πλέον νὰ τὸ ἴδῃς. Πολλὰ ἄνθη καὶ δένδρα ζωῆς ἀπέθκνον τὴν νύκτα ταύτην. Μετ' ὀλίγον θά ἔλθῃ ὁ θάνατος διὰ νὰ τὸ ἀποσπάσῃ, διότι δὲν ἀγνοεῖς ὅτι πᾶν ἀνθρώπινον πλάσμα ἔχει ἐδῶ τὸ ἄνθος τοῦ ἢ τὸ δένδρον τοῦ, κατὰ τὸ σῶμα ἐκάστου. Ἐχουσι τὴν αὐτὴν ὡς τὰ ἄλλα φυτὰ ὄψιν, ἔχουσιν ὅμως καρδίαν καὶ ἡ καρδία αὕτη πάλλει πάντοτε. Καὶ ἀφοῦ ἡ καρδία τῶν μικρῶν παιδίων κτυπᾷ ὡς καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἂν διὰ τῆς ἀφῆς ἡδύνατο νὰ ἀναγνωρίσῃς τὸν παλμὸν τοῦ ἰδικοῦ σου...

—“ὦ, ναί, ναί, εἶπεν ἡ μήτηρ, θά τὸ ἀναγνωρίσω, εἰμι βεβαία.

—Τίνος ἡλικίας ἦτο τὸ τέκνον σου;

—Ἐνὸς ἔτους· ἐμειδίᾳ πρὸ πολλοῦ, καὶ μόνον διὰ πρῶτην φορὰν εἶπε χθὲς τὸ ἐσπέρας, μαμὰ μου.

—Θά σέ ὀδηγήσω εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν μονοετῶν παιδίων, ἀλλὰ τί θέλεις μὲ δώσει;

—Μήπως ἔχω τι πλέον νὰ διαθέσω; εἶπεν ἡ μήτηρ. Τίποτε, ὡς βλέπεις· ἀλλ' ἂν πρόκειται χάριν σοῦ νὰ ὑπάγω γυμνόπους εἰς τὸ πέρας τοῦ κόσμου, θά ὑπάγω!

—Δὲν ἔχω ὑποθέσεις εἰς τὸ πέρας τοῦ κόσμου, εἶπε ξηρῶς ἡ γρχαῖα· ἀλλ' ἂν θέλῃς νὰ μὲ δώσῃς τοὺς μακροὺς μέλκνκς βοστρύχους σου ἀναλαμβάνουσα τὴν ραϊὰν κόμην μου, θά κάμω ὅ τι ποθεῖς.

— Τοῦτο μόνον; εἶπεν ἡ πτωχὴ γυνή. — ὦ, λάβε τους, λάβε τους!

Καὶ ἡ μήτηρ τῇ ἔδωκε τοὺς ὠραίους μέλανες πλοκάμους τῆς εἰς ἀνταλλαγὴν τῶν ὀλίγων λευκῶν τριχῶν τῆς γραφῆς.

Τότε εἰσῆλθον εἰς τὸ μέγα θερμὸν φυτοκομεῖον τοῦ Θανάτου ὅπου φυτά, ἄνθη, θάμνοι, δένδρα, εἶναι παρατεθειμένα καὶ διακεκριμένα κατὰ ἡλικίαν.

Ἦσαν ἐκεῖ ὑάκινθοι ὑπὸ ὑαλίνης καλύπτρας, ὑδροχαρῆ φυτὰ ἔπλεον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν λεκανῶν, ἄλλα ζωηρὰ καὶ δροσώδη, ἄλλα ἀσθενῆ καὶ μακρινόμενα. Ἦσαν ἐκεῖ μεγαλοπρεπεῖς φοίνικες, λεῦκαι γιγάντειοι, βαθύσκιοι πλάτανοι· ἦσαν ἐρεῖκαι, ἔρπυλοι, θύμοι ἀνθοστερεῖς. Πᾶν δένδρον, πᾶν χόρτον, πᾶν ἄνθος εἶχε τὸ ὄνομά του καὶ ἀναπαρίστα μίαν ζωὴν ἀνθρωπίνην. Ἦσαν ἐκεῖ δένδρα μεγάλα εἰς στενοὺς πίθους, ἐτοιμοὺς νὰ διαρραγῶσιν ἕνεκα τῆς σμικρότητός των· ἦσαν πάλιν πολλὰ μικρὰ φυτὰ τεθειμένα εἰς πολυτελεῖς γάστρας, δεκάκις ἀναλόγως δι' αὐτὰ μεγαλειτέρας. Οἱ στενοὶ πίθοι παρίστανον τοὺς πτωχοὺς, αἱ μεγάλαι γάστραι τοὺς πλουσίους. — Τέλος ἡ μήτηρ ἔφθασεν εἰς τὴν αἰθουσαν τῶν παιδίων.

— Ἐδῶ, τῇ εἶπεν ἡ γραῖα.

Τότε ἡ τυφλὴ μήτηρ ἤρχισε νὰ ἀκροᾷται τοὺς παλμοὺς τῶν ἀνθῶν καὶ νὰ θίγῃ τὰς πηλομένους καρδίαις των.

Εἶχε δὲ κλίνει τοσάκις ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ τέκνου τῆς τοὺς παλμοὺς του αἰσθανομένη ὥστε θὰ ἀνεγνώριζε τὴν καρδίαν του καὶ ἐν μέσῳ μυριάδων ἄλλων καρδιῶν.

Ἐδῶ εἶνε, ἐδῶ εἶνε! ἀνεφώνησεν ἐν τέλει πίνουσα τὰς χεῖράς της εἰς μικρόν τινα κῆκτον ὅστις, ἔκλινε μεμπαρμμένος παρὰ τινα ἐκεῖ πλευράν.

— Μὴ ἐγγίζης τὸ ἄνθος τοῦ τέκνου σου, τῇ εἶπεν ἡ γραῖα, ἀλλὰ τοποθετήσου ἐδῶ πλησίον. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένω τὸν Θάνατον, καὶ ὅταν αὐτὸς ἔλθῃ, μὴ ἀφήσῃς αὐτὸν νὰ ἀποσπάσῃ τὸ δενδρύλλιον, καὶ ἂν ἐπιμείνῃ, ἀπειλήσῃ αὐτὸν ὅτι θὰ κάμῃς

τὸ ἴδιον εἰς δύο ἄλλα ἄνθη· αὐτὸς θὰ φοβηθῇ, διότι διὰ νὰ ἀποσπάσῃ ἐν τῶν φυτῶν πρέπει νὰ λάβῃ τὴν δικταγὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Θάνατος ὀφείλει λόγον εἰς τὸν Θεὸν δι' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα ἄνθη.

—'Αλλὰ δικτί, εἶπεν ἡ μήτηρ, δικτί κρυώνω;

Εἰσέρχεται ὁ Θάνατος, εἶπεν ἡ γρχίχ. Μεῖνε αὐτοῦ καὶ ἐνθυμήσου πᾶν ὅ,τι σὲ εἶπα.

Καὶ ἡ γρχίχ ἔφυγε.

Καθ' ὅσον ὁ Θάνατος προσήρχετο, ἡ μήτηρ ἡσθάνετο τὸ ψῦχος διπλασιαζόμενον. Δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τέλος ἦτο ἐμπρὸς του.

—Πῶς ἡδυνήθης νὰ εὕρης τὸν δρόμον ἕως ἐδῶ; Πῶς μάλιστα ἡδυνήθης νὰ φθάσῃς ἐδῶ πρὶν ἐμοῦ; εἶπεν ὁ Θάνατος.

—Εἶμαι μήτηρ ἀπεκρίθη, ἡ δύσμοιρος.

Ὁ Θάνατος ἐκτείνει τὸν ξηρὸν βραχίονά του πρὸς τὸν μικρὸν κάκτον· ἀλλ' ἡ μήτηρ νοήσασα τοῦτο ἐκάλυψεν αὐτὸν διὰ τῶν χειρῶν τῆς μετὰ τοσαύτης ἰσχύος καὶ ἐπιμονῆς, ὥστε οὗτος οὐδ' ἐν τῶν φύλλων του συνέλαβε.

Τότε ὁ Θάνατος ἐφύσησεν ἐπὶ τῶν χειρῶν τῆς μητρός, καὶ ἡ ἀτυχὴς ἡσθάνθη τὴν πνοὴν αὐτοῦ ὡς ἀπὸ στόματος ἐκπνεομένην μαρμέρου. Οἱ μυῶνες αὐτῆς ἐχαλαρώθησαν καὶ αἱ χεῖρές τῆς ἀπεσπάρθησαν τοῦ φυτοῦ ἀνίσχυροι καὶ κατὰψυχοι.

—Ἄφρον! δὲν θὰ δυνηθῇς νὰ παλαίσῃς ἐναντίον μου, εἶπεν ὁ Θάνατος.

—Ὅχι· ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δύνανται τοῦτο, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ.

—Ἐγὼ πράττω ὅ,τι ἐκεῖνος μὲ δικτάττει, ἀπήντησεν ὁ Θάνατος. Εἶμαι ὁ κηπουρὸς του· ἀνασπῶ τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα ἃ ἐφύτευσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ φυτεύω πάλιν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ μεγάλου κήπου τοῦ παρδείσου.

—ὦ, ἀπόδος μοι τὸ τέκνον, εἶπεν ἡ μήτηρ κλαίονσα καὶ ὁ-

λοφυρομένη, ἢ ταυτοχρόνως ἀπόσπασον καὶ τὸ δένδρον τὸ ἰδικόν μου!

— Ἀδύνατον, εἶπεν ὁ Θάνατος· σὺ ἔχεις νὰ ζήσης ἀκόμη τριάντα ἔτη.

— Τριάντα ἔτη! ἀνεφώνησεν ἄπελπισ ἡ μήτηρ· καὶ τί θέλεις, ὦ Θάνατε, τί θέλεις νὰ κάμω τὰ τριάντα αὐτὰ ἔτη; Δὲς αὐτὰ εἰς εὐτυχεστέραν μητέρα, ὅπως ἐγὼ ἔδωκα τὸ αἷμά μου εἰς τὴν βάραν, τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὴν λίμνην, τοὺς πλοκάμους μου εἰς τὴν γραϊάν.

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Θάνατος· αὕτη εἶνε ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ οὐδὲν νὰ παραλλάξω δύναμαι.

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ἡ μήτηρ, οἱ δύο μας! — Θάνατε, ἐὰν ἐγγίσης εἰς τὸ φυτὸν τοῦ τέκνου μου, θὰ ἀποσπάσω καὶ ἐγὼ ταῦτα.

Καὶ συνέλαβε διὰ τῶν χειρῶν δύο νεαρὰς φυζίας.

— Μὴ ἐγγίζης εἰς τὰ ἄνθη ταῦτα, ἀνεφώνησεν ὁ Θάνατος· λέγεις ὅτι εἶσαι δυστυχής, καὶ ὁμως θέλεις νὰ καταστήσης μίαν ἄλλην μητέρα δυστυχεστέραν ἀπὸ σέ, διότι αἱ δύο αὗται φυζίαι εἶνε δύο διδύμα.

— ὦ, μία μήτηρ ἀκόμη!

Εἶπεν ἡ πτωχὴ γυνή, καὶ ἀφῆκε τὰ ἄνθη.

Ἐγένετο σιγή, καθ' ἣν ἐφαίνετο ὡς νὰ ἤσθάνθη ὁ Θάνατος ἐλείους συγκινήσεις.

— Λάβε, εἶπεν ὁ Θάνατος παρουσιάζων εἰς τὴν μητέρα δύο ὠραιοὺς ἀδάμκντας· εἶνε οἱ ὀφθαλμοί σου· ἐπῆρα αὐτοὺς διερχόμενος ἀπὸ τῆς λίμνης. Ἀνάλαβε αὐτούς· εἶναι λαμπρότεροι καὶ ὠραιότεροι ἀφ' ὅσον ποτὲ ὑπῆρξαν. Σὲ τοὺς χαρίζω, καὶ ἰδὲ εἰς τὸ βαθύ τοῦτο νῆμα τῆς πηγῆς, ὅπερ ῥεεὶ πλησίον σου. Θὰ σέ εἴπω τὰ ὀνόματα τῶν δύο τούτων ἀνθέων, ἅπερ ἤθελες νὰ ἀνασπάσῃς, καὶ θὰ ἴδῃς ὅλον τὸ μέλλον, ὅλον τὸν βίον τῶν δύο τούτων φυτῶν. Θὰ ἴδῃς τί ἤθελες νὰ θραύσῃς καὶ ἀφανίσῃς.

Καὶ ἀναλαβοῦσα τὰ ὄμματά της ἡ μήτηρ εἶδεν εἰς τὴν πηγὴν. Ἦτο μαγικὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις διὰ ποῖον μέλλον ἀγα-

θεοργιῶν καὶ εὐδαιμονίας ἦσαν προσωρισμένα τὰ δύο ἄνθη, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ ἐκριζώσῃ. Ἡ ζωὴ των ἔρρεεν ὑπὸ ὀρίζοντα χαρᾶς, ἐν μέσῳ συναυλίας εὐλογιῶν.

— Ἄ, εἶπεν ἡ μήτηρ καλύπτουσα τοὺς ὀφθαλμούς της, θὰ ἐγινόμην ἐνοχος φοβερὰ.

— Ἰδέ, εἶπεν ὁ Θάνατος.

Αἱ δύο φυλαίαι εἶχον ἀφκνισθῇ, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀνεφάνετο εἰς μικρὸς κάκτος ὅστις ἐλάμβανε τὸ σχῆμα παιδίου. Τὸ παιδίον ἀνεπτύσσετο, καὶ ἐγένετο ἀνὴρ πλήρης παθῶν φιλογερῶν. Ἡ ζωὴ του ἦτο σύννεφον δακρύων, παρφορᾶς, ὀδύνης. Ἀπέθνησκειν αὐτόχειρ.

— ὦ, Θεέ μου, εἶπεν ἡ μήτηρ, τίς ἦτο αὐτός;

— Τὸ τέκνον σου, ἀπεκρίθη ὁ Θάνατος.

Ἡ πτωχὴ μήτηρ ἀνέπεμψε στεναγμὸν καὶ ἐσωρεύθη κατὰ γῆς. Μετ' ὀλίγον, ἀνεγείρουσα τὰς χεῖράς της πρὸς τὸν οὐρανόν :

— ὦ Θεέ μου, εἶπεν, ἄφ' οὗ μὲ τὸ ἀφῆρεςας, φύλαττε αὐτό.

Ὅ τι παρὰ σοῦ γίνεται, γίνεται καλῶς.

Τότε πλέον ὁ Θάνατος ἔτεινε τὸν βραχίονά του ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς ζωῆς τὸν μικρὸν κάκτον.

Ἄλλ' ἡ μήτηρ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατήσασα τὸν βραχίονά του καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπακναδίδουσα αὐτῷ τοὺς ὀφθαλμούς της :

— Στάσου, εἶπεν, ἵνα μὴ τὸ ἶδω ἀποθνήσκον!

Καὶ ἡ μήτηρ, ἡ τάλαινα μήτηρ, ἔζησε τριάκοντα ἔτη τυφλὴ καὶ ἐγκρατεροῦσα.

Ὁ Θεὸς ἔθετο τὸ παιδίον ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων, τὴν μητέρα εἰς τὰς τάξεις τῶν μαρτύρων.

The first part of the paper is devoted to a general
 discussion of the problem. It is shown that the
 problem is of great importance in the theory of
 functions. The second part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The third part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The fourth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The fifth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The sixth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The seventh part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The eighth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The ninth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions. The tenth part is devoted to a
 detailed study of the problem. It is shown that
 the problem is of great importance in the theory of
 functions.

ANAMIKTA

АТХИМАНА

ΑΛΛΑ

I

— Δὲν εἶπε τῶν Ἰνδιῶν ἢ Βυρῶνιος ἥρως ἐποποιίας ἢ μυθιστορήματος Πρόκειται ἀπλῶς περὶ τοῦ ἐκφαντικικοῦ συνδέσμου Ἀλλὰ.

Ὁ κατ' εὐφημισμὸν σύνδεσμος οὗτος ἀλλάσσει ποικίλα, ὡς ὁ Πρωτεύς, προσωπεῖα, διότι εἶναι ἀντιθετικός, ἄλλοτε ἐρωτηματικός, ἄλλοτε βεβαιωτικός, ἄλλοτε παρὰ κελευσματικός, καὶ ἄλλοτε ἄλλος. Ἡμεῖς ὅμως θὰ μελετήσωμεν τὸν κύριον χαρακτῆρα τῆς γλωσσολογικῆς ταύτης ὑφάλλου.

— Καλὲ Κύριε, γραμματικὴν θὰ ἀκούσωμεν, περὶ μορίων ;

— Ὁ Πασχάλ, Κυρία μου, λέγει που, ὅτι ὀλίγον ἂν ἡ ρὶς τῆς Κλεοπάτρας ἦτο πλατυτέρη, ἢ λαμπρὰ Ρωμαϊκὴ δημοκρατία δὲν θὰ κατεστρέφετο, καὶ ὁ Οὐγκώ διέκρινεν, ὅτι ὀλίγα σταγόνες βροχῆς ἀπώλεσαν ἐν Βατερλώ τὸν Ναπολέοντα. Οὕτως ἡ ὀπὴ τοῦ ποντικοῦ κρατεῖ ἐμπρὸς τῆς ἀνίσχυρον νὰ διεισδύσῃ τὸν λεοντα καὶ εἰς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀστὴρ ἐνῶ φαίνεται μικροσκοπικὸς ἀδάμαντος κόκκος, εἶναι κόκκος δεκαπλασίως τῆς γῆς μεγαλειότερος. Καὶ ὁ Ἀλλὰ ὁμοιάζει τὸν μικρὸν σπινθῆρα, ὅστις ἀντινίσσει πυριταποθήκας καὶ φρούρια. Πόσα ἀληθῶς châteaux en Espagne, χρυσοφαεῖς χιμαίρας, ἠφάνισε καὶ ἀνατρέπει τὸ δυσύλλαβον τοῦτο τῆς γλώσσης πλάσμα, ἢ φαρμακερὰ αὐτῇ τῶν χειλέων βολή ! Ἀ ! Madame, μὴ καταφρονεῖτε τὰ μόρια . . :

II

Ἄλλᾳ.

Μόνος οὐδὲν σημαίνει, εἶνε ἀκατάληπτος, κενὸς ἐννοίας· ὁδοιπορεῖ ἐν συμμορίᾳ, ὥς οἱ λύκοι τῆς Ρωσσίας. Ὑπονοεῖται πάντοτε εἰς τὴν ἐμφάνισίν του ἐπόμενόν τι, καὶ ἔχει προηγούμενον. Ὁμοιάζει τοῖς ἀνθρωπίνους φύλοις. Τί θὰ εἶπῃ γυνὴ ἄνευ ἀνδρός; Ζῇ, ὅταν συγκολλᾶται.

Εἶνε, ὡς βλέπετε, σύνδεσμος. Συνδέει δηλαδή ὅπως ἡ σπάθη ἡ συγκρατοῦσα τὸ διχοτομηθὲν σῶμα.

Ὁ Ἄλλᾳ εἶνε surprise, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐμποιῇ τρόμον, προβάλλει μὲ εὐμορφον καὶ εὐελπίδα προσωπίδα, γρονθοκοπεῖ ὁ ἀγροῖκος μὲ χειρίδας glacées.

— Κύριέ μου, προσφέρουσι τὰ μειλίχια τοῦ ὑπουργοῦ χεῖλη, θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῇ, διότι εἶμαι εἰς τὴν εὐάρεστον θέσιν νὰ σᾶς ὑπηρετήσω, συνκισθάνομαι καὶ λυποῦμαι διὰ τὴν γενομένην ἀδικίαν, ἀλλᾳ . . .

Καὶ ὁ σπουδαρχίδης ἔμεινε χαίνων.

Ὅταν τὰ χεῖλη λέγωσιν: ἄλλᾳ, ἡ ἱκετεύουσα καρδίᾳ λέγει: οἱμοί! Περσικόν τι ποίημα λέγει, ὅτι ὁ Ἀβδοῦλ ἤρᾳτο ἐμμανῶς τῆς ἀδελφῆς του Ζουλμᾶς. Ὅταν τὴν ἐσπέραν ὑπὸ τοὺς κλῶνας τῶν εὐωδῶν δρυῶν ἐπιπτεν εἰς τὰ γόνατα τῆς ἀδελφῆς του ἐξομολογούμενος τὸν ἔρωτά του :

— Σὲ λατρεῦω καὶ ἐγώ, Νάρκισσέ μου, ἔλεγεν ἡ ὠραία Ζουλμᾶ, ἀκούω τοῦ στήθους σου τὴν κάμινον, ἀλλ'...

— Οἱμοί! ἀπεκρίνοντο τὰ χεῖλη τοῦ ταλαιπώρου Ἀβδοῦλ, πρὶν αὕτη τὸν ἐπάρχτον προφέρῃ σύνδεσμον. Καὶ ἡ ἀντικρυς ἡχώ, λέγει ὁ Πέρσης ποιητής, συμπαθοῦσα τοὺς ἐραστάς, καὶ οἰκτίρουσα τὸν ἀνόσιον ἔρωτά των, ἀντελάλει πενθίμως: Ἀλλοίμονον!

Κατάρατος λέξις !

Ἡ πυρπολουμένη Μόσχᾳ ὑπῆρξεν εἰς Ἄλλᾳ εἰς τὸν Τιτᾶνα

τῆς Γαλλίας· ὁ Βροῦτος ἀνεπήδησεν εἰς Ἀλλὰ κατὰ τῶν βασιλικῶν πόων τοῦ Καίσαρος, ἡ πρώτη ρυτίς τοῦ γήρατος εἰς τὸν ροῦν τῆς εὐδαίμονος ζωῆς εἶνε τοῦ χρόνου ὁ ἀνηλεὺς Ἀλλὰ.

III

Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀλλὰ εἶνε «οὐχί». Ἡ ἀβρότης τῆς συμπεριφορᾶς τὴν ἀπότομον ἄρνησιν ἐνέδυσσε μὲ δύο λάμβδα· φαίνεται οὕτω γλυκύτερος, ἀλλ’

ὁ γαλανὸς αἰγιαλὸς γελάει γάλα ὅλος

ἔδῳ εἶνε μειδίαιμα εἰρωνείας. Ὅταν ἀκούσῃς Ἀλλὰ τί νὰ περιμένης ἐπὶ πλέον· Φύγε, διότι ὅτι ἂν μετὰ ταῦτα σὲ εἴπωσι τὰ αὐτὰ χεῖλη θὰ εἶνε ψιμύθιον τῆς ἀρνήσεως, αἰτιολογικὴ ἀνάλυσις διὰ σὲ περιττή.

Πρὸ τινων μηνῶν σπουδαστῆς ἐν Ἀθήναις, ἀπόλυτον ἔχων ἀνάγκην 200 δραχμῶν, παρουσιάσθη εἰς τὸν ἀγγελικὸν τοκογλύφον Κύριον . . .

— Πρὸς Θεοῦ, εἶπεν, εἰσθε ὁ ἄγγελος τῆς σωτηρίας μου· καταθέτω τὸ ἐνέχυρον αὐτὸ καὶ δώσατέ μοι διακοσίαις δραχμᾶς δι’ ἐξ μῆνας.

— Εὐχαρίστως, φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ μεγάλθυμος, οὐδὲν μὲ κωλύει, ἀλλὰ . . .

— Ποῖον κεραυνὸν θὰ γεννήσῃ αὐτὴ ἡ βροντὴ τοῦ ἀλλὰ !

— Διὰ ἐξ μῆνας θὰ μὲ ἀφήσετε τὰς ἑκατὸν δραχμᾶς τόκον.

— Τότε, εἶπεν ὁ δειλίκιος σπουδαστής, σᾶς παρακαλῶ κάμετε τὸ συνάλλαγμα δι’ ἓν ἔτος, καὶ κρατήσατε καὶ τὰς ἐπιλοίπους ἑκατόν.

Ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πόλεις σχολικαί τινες καὶ δυσώδεις ἀτραποί, ὑπάρχουσιν εἰς τοὺς οἴκους ἔντομά τινα τοσοῦτον ἀηδῆ καὶ ἀπαίσια ὥς οἱ κύνθαραι, μόρια τινὰ τῆς ἐμψύχου φύσεως τοσοῦτον ἄμχ ἀνηλεῆ, ὥς οἱ κόρεις καὶ ὁ κώνωψ, οἱ αἰμοβόροι κροκό-

δειλοι καὶ ἡ πτερωτὴ τίγρις τῶν ὕπνων τοῦ Ἰουνίου, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων ὥραι τινες τοσοῦτον πληκτικαί, ὥστε γεννᾶται ἐντεῦθεν ἐν Λαμαρτίνου Désespoir, ἡ μίξα ἐπανάστασις τοῦ 93! Τοιοῦτος ὁ Ἀ λ λ ά. Ὡ, πόσων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐκλείσθη τοῦ βίου τὸ στάδιον μὲ ἐν Ἀ λ λ ά, ἐξελθὼν ἡρέμα καὶ ἀπαθῶς ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐνὸς βασιλείως, ἐνὸς δημίου, ἐνὸς δικαστοῦ, καὶ πόσον ἡ ζωὴ ἱλαρὰ καὶ χαρίεσσα ἐκείνου, εἰς οὗ τὰς παρὰ κλήσεις, τοὺς πόθους, τὰ ἐν ἐγρηγόρει ὄνειρα, δὲν ἀντέταξεν ἐν Ἀ λ λ ά ἡ ἐρωμένη, ἡ καρδιά, τὸ καθήκον!

Εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν, δύο τέρατα ἀδελφὰ εὐρίσκονται: ὁ πολύπους καὶ ὁ Ἀλλά. Τί ἐστὶ πολύπους; Τίποτε, ἀήρ, σικύα· καὶ ἐν τούτοις εἶνε τέρας καὶ τοῦ ρινόκερω σκληρότερον, δίδον θάνατον φρικωδέστατον. Τί ἐστὶν Ἀ λ λ ά; Τίποτε, ἀνικμὸν, κενόν· καὶ ἐν τούτοις

— Ἀλλά, φίλε μου, ἀναρρῶναι ἐν τέλει ὁ πτωχὸς ἀναγνώστης, σεῖς θὰ εὑρετὲ τὸν Ἀ λ λ ά ἄλλο προκατακλυσμικίον καὶ ἐπιζῶν πολυθήριον, ὑπέρτερον καὶ τοῦ μυθολογουμένου Πύθωνος!

— Μὲ τὸ ἀ λ λ ά σκς

Κρῖμα!

Τῶν ὑψηλῶν μου ἰδεῶν ἐκόψατε τὸ νῆμα!

Καὶ ὕστερον λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀ λ λ ά δὲν εἶνε δαιμόνιος κόσμων ὁλοκλήρων ἀνατροπῆς, ἀπαισίς καὶ ἀνελεήμων τῆς μοῖρας ψαλὶς!

ΚΟΓΧΥΛΑΙ

Ἡ προκλιώνιος ἀλήθεια ἐκείνη τοῦ Ἡσιόδου :

Κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει
..... Καὶ αἰδὼς αἰδῶ

—Ἰσως οὐδαμοῦ ἄλλοθι οὕτωςι καταφάνεται ἢ παρὰ ποιηταῖς. Τοῦτο δὲ φυσικώτατα, διότι μόνον παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, μάλιστα δὲ τοῖς ποιηταῖς, κόσμους καθαρῶς διανοίας, ἢ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀδούλωτος πλασθεῖσα ψυχὴ ἐγείρεται ἀγριωπὴ κατὰ πάσης ἄλλης ἀνταντατελλούσης καὶ οἶονεῖ πρὸς ἡγεμονίαν τεινούσης. Ἐντεῦθεν ἀπέρρευσε ἡ ἀληθεστάτη ἐκείνη διάγνωσις τῆς Κ. Δεσσουλιέρη :

Nul n'est content de sa fortune
Ni mécontent de son esprit.

Ἡ ψυχὴ οὐδένα ἀναγνωρίζει ζῶντα καὶ ἀπόλυτον κύριον· μόνος ὁ χρόνος καὶ ὁ θάνατος συμφιλοῖ τὰ ἥττονα καὶ μείζονα πνεύματα. Ἡ ἀνθρωπότης κατέπεσε πρὸ τοῦ Ἰησοῦ γονυκλινής, ὅταν ἐκεῖνος ἀπὸ τοῦ σταυροῦ κατέκλινεν ἅπνους τὴν κεφαλὴν.

Ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης, ὁ Πάτροκλος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ἦσαν στρατιῶται. Ἐὰν ἦσαν λόγιοι :

Ἐνθουσιώδης καὶ περιπαθὴς ἔσπευσε ὁ Βολταῖρος νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν φιλόσοφον τῆς Γενεύης. Δάκρυα ἔχυσαν χαρᾶς καὶ ἀγάπης ὅτι τέλος ἐβλέποντο καὶ κατεφίλουν ἀλλήλους . . .

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας διεσπάρθησαν ἄσπονδοι καὶ λυσσῶδεις ἐχθροί.

Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων ἄλλως τε ταξιδιῶται τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἀστέρων ἐλεύθεροι, διχράφουσι τοιοῦτον ὑπάρξεως καὶ συναισθήσεως κύκλον, ὥστε ὁ ἐγωϊσμὸς αὐτῶν εἶνε

ἀτέρμων, ὡς οἱ ρεμβασμοὶ τῶν ἀπέρκντοι. Ἐντεῦθεν ἡ σύγκρουσις, ὅθεν ὁ κατ' ἀλλήλων φθόγος καὶ ἡ ἀπομόνωσις.

Ψυχὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διάπυροι καὶ πλατεῖαι, πλήττονται ἐν τῷ στενῷ τούτῳ κύκλῳ τοῦ ἀνθρώπινου βίου καὶ πάντοτε εὐόρητοι εἶνε ἔτοιμοι εἰς ὕβριν καὶ κατάραν. Οὕτως οἱ πλεῖστοι αὐτῶν γίνονται φιλέρημοι ἀναχωρηταὶ μακρὰν τῆς κοινωνίας, ὅπως τὰ ἄστρα καὶ τὰ θηρία.—Πρὸ πάντων ἀποδέχου τὴν ποίησιν γλυκεῖαν, γενναίαν, περιπαθῇ ὡς εἶνε ἐν τοῖς βιβλίοις, ὅπως γεύεσαι ἀπὸ τῆς κηρήθρας τὸ μέλι· μὴ θελήσης ὅμως νὰ μάθῃς καὶ γνωρίσης ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν ποιητὴν, διότι φέρει κέντρα ὡς ἡ μέλισσα.

Ἡ πραγματικότητα εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις. Μακρόθεν μαρμαίρουσα, χαριτόβρυτος, παρὰδεῖσις· εἰσέρχεσαι ὅμως εἰς αὐτὴν καὶ πατεῖς μιάσματα, καὶ βλέπεις μορφὰς δυσειδεῖς καὶ ἀποτροπείους, καὶ αἰσθάνεσαι ἀηδίαν ὁμοῦ καὶ φρίκην. Οὕτως ὁ βαθύφρων Σολωμός, ὁ ποιητὴς τῆς Φαρμακωμένης, ἠρνήθη πάντοτε νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν καταστράπτουσαν τῶν ἡμερῶν του Ἑλλάδα, διότι προησθάνετο καὶ οὐδαμῶς ἤθελεν ἡ πραγματικὴ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀλήθεια νὰ μειώσῃ πῶς τὸ περικαλλὲς καὶ περιλαμπὲς Ἰνδαλμα τῆς πεφλημένης γῆς, ὅπερ εἰς τὸ ἅγιον, ὡς ἔλεγε, βῆμα τῆς ψυχῆς του αὐτὸς εἶχεν ἀνοικοδομήσει.

..

Ὑπάρχουσι δρόμοι ἀδιέξοδοι, γωνίαι ἐν τῷ ἰδανικῷ, εἰς ἃς συσσωρεύονται καὶ συναπκντῶνται ὅλαι αἱ τολμηραὶ καὶ περίφρονες φαντασίαι, ὡς ὁ ἔρως καὶ ἡ ἀπελπισία, αἱ καταληπταὶ συναισθήσεις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· ἡ ἐνδόμυχος ἱστορία τοῦ ἀσημοτέρου ἐρωτολήπτου εἶνε ἡ αὐτὴ τῶν ἐρώτων ἐνὸς βασιλόπαιδος, ἐνὸς Πετράρχου. Εἰς τὰς φοβεράς αὐτὰς γωνίας ἡ διαμονὴ τῆς ψυχῆς εἶνε στιγμιαία· ἂν ἐπιμείνῃς πλεότερον, ἀποθνήσκεις. Ὑπάρχουσι δηλητήρια ὧν μόνη ἡ ἀναπνοὴ θανατώνει, καὶ μελέται ἀντὶ φωτὸς ἀποπνεύσαι θάνατον.

Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἀδιεξόδους αὐτὰς ἀβύσσους εἰσῆλθον ὁ Ἡράκλειτος, ὁ Βέρθερος, ὁ Βύρων, ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Λουκρήτιος, πόσοι ἄλλοι! Ὁ Ξέρξης ὅταν περιῆλθεν εἰς τὸν ἀποτρόπαιον τοῦτον κρημνὸν τοῦ ἰδανικοῦ, καθορῶν τόσα ἐνώπιόν του παρελαύνοντα ἑκατομμύρια καὶ μετὰ τινὰ ἔτη ὅλα νεκρὰ ὑποθεῖς, ἔχυσεν ἐν δάκρυ· ὀλίγον ἀπωτέρω ὁ Κάτων ἤνοιξε τὰς φλέβας του. Ὁ Escusse πρὸ τινων ἐτῶν ἔγραφεν: «Ὁ Escusse ἠὺτοκτόνησε διότι δὲν ἠσθάνετο τὴν θέσιν του ἐδῶ κάτω· διότι εἰς πᾶν βῆμα ἡ δύναμις τοῦ ἔλειπε νὰ χωρήσῃ ἐμπρὸς ἢ ὀπίσω, διότι ὁ ἔρως τῆς δόξης δὲν ἐκυρίευε πλέον τὴν ψυχὴν του, ἐὰν ὑπάρχῃ ψυχὴ». Ὡ, τίς ἐν τινὶ μοιραίᾳ ἀπογοητεύσει καὶ ἀπελπισμῷ εὐρεθεὶς δὲν ἐρέμβασε τὰ αὐτά, δὲν ὡμολόγητεν ἐν αὐτῷ τὰ ἴδια!

..

Παγκόσμιος ἀδελφότης καὶ εἰρήνη!

Δικτύω ἄνεμον θηρᾶν...

Ἄφες τὸν κόσμον νὰ τρέχῃ μὲ τοὺς πολέμους του, τὰς μωρίας του, τὰς ματαιότητάς του, τὰς πλάνας του, τὰς μικρὰς καὶ κωμικὰς ἐνσχολήσεις του, μὴ ἀφίρει ἀπὸ τῆς γῆς τὴν νύκτα, ὅτι τὸ ἄπικυστον φῶς θέλει ὥς τὸ χόρτον καύσει καὶ ἀποτεφρώσει τὴν ζωὴν. Οὕτως εἰμαρταί.

Ἐν τῇ ἀπολύτῃ κοινωνικῇ γαλήνῃ καὶ τῆς ψυχῆς νηνεμίᾳ, εἴ ποτε οὕτω τὸ ἰδανικὸν ἐπραγματοῦτο, ὁ ἄνθρωπος πλήττων φρικωδῶς καὶ μόνον μελέτημα τότε ἔχων τὴν διέγνωσιν τοῦ ἀγνώστου θέλει θραύσει μόνος τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς σιγῆς, πλακὸς τοῦ θανάτου, αὐτὸς ἰδίαις χερσὶν ἀποσπῶν ζῆν οὕτως ἐν ἀπράγμῳ καὶ μωρὸν καταφκνῶς. Ὁ Γκαίτε ἵνα ἀποφύγῃ τὴν μανίαν ἢ τὴν αὐτοχειρίαν ἐγένετο κηπουρὸς καλλιεργῶν ἔκ καὶ θρίδακας. Ὁ Θεὸς καὶ τὸν ὕπνον δὲν ἀφῆκεν ἀκύμαντον· ἔδωκε τὰ ὄνειρα.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ διακηρύσσων φῶς καὶ πάντοτε φῶς, ὑποθέτει μόνους ἀθλίους καὶ κακούργους τοὺς ἐν ταῖς εἰρκταῖς, ἐμβλέ-

πων εἰς τὰς στατιστικὰς ὅτι οἱ ἐγγράμματοι ἐν τοῖς κατέργοις εἶνε ὀλίγιστοι ἢ οὐδαμῶς. Ἀλλὰ λησμονεῖ ὅτι τὰ τεῖχη τῶν εἰρηκτῶν ἐγκλείουσι μόνον τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀδεξίους κκυόργους, οἵτινες σὲ ἐκλεψαν 1000 χρυσᾶ νομίσματα ἢ σοὶ ἐφόνευσαν ἕνα θνητὸν συγγενῆ. Ὑπάρχουτιν ὁμως οἱ ἀληθεῖς καὶ μεγάλοι λησταί, οἵτινες σοὶ ἀφαيروῦσι πλούτους ὄντως ἐνθέους, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν τιμὴν, τὴν πατρίδα, τὴν ψυχὴν σου, καὶ εἰς τούτους τὸ φῶς τοῦ Β. Οὐ γὰρ εἶνε λαμπράς, δι' ἧς οὗτοι φωτίζονται ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐν τῇ γῇ δικαιοσύνης. Ὁ Νέρων ἦτο ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων, ἐλληνοστῆς ἄμα καὶ στιχογράφος.

Ὡ φιλόσοφοι, μορφώσατε τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων ὥς ὁ Ἰησοῦς, κρατύνετε πρῶτον καὶ θερμάνετε τὴν ψυχὴν, τὴν ἐστίαν, καὶ οὐχὶ τὸν σπινθῆρα, τὸν νοῦν.

..

Οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι εἰς τὰς κακίας καὶ τὰς ἀδυναμίας των ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ μέγαρα ὄρη· καθὼς ἐκεῖνα βλέπεις μακρόθεν λεῖα, ἀπαλά, εὐθύτατα, ἀλλὰ προσεγγίζεις καὶ διακρίνεις ὄρεις, κρημνοὺς, ὁροπέδια ἐπ' αὐτῶν, οὕτω καὶ εἰς τοὺς μεγάλους ἀνδρας προσεγγίσας ἀνακαλύπτεις κακίας ἀποτροπικούς καὶ ἀδυναμίας πικδικάς. Τὸν Ἡρακλέα πρὸ τῆς Ὀμφάλης, τὸν Καίσαρα γυναικοπαθῆ.

Οὕτως οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι, οἱ μεγάλοι ποιηταί, οἱ μεγάλοι βασιλεῖς. Πόσα ἐκ τῶν περιφανῶν πνευμάτων ὅσα νῦν εἶτε ἀπὸ τῆς φήμης, εἶτε ἀπὸ τῶν συγγραφῶν των θαυμάζομεν, πόσα ὑπῆρξαν καταχθόνια καὶ μισάνθρωπα κατὰ βάθος, ἡ δὲ γλῶσσα καὶ ἡ γραφὴς δικαίως εἶπον ὅτι ἐδόθησαν οὐχὶ νὰ ἐξηγῶσιν, ἀλλὰ νὰ κρύπτωσι τῆς ψυχῆς τὰ ἐνδύμυχα !

Ὁ ἄνθρωπος, οἰοσδήποτε' ἂν ᾖ, μετέχει τοῦ βορβόρου ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ἐπλάσθη.

..

Σήμερον εἶπερ ποτὲ ἀνεπτύχθη ἡ πρὸς τὴν μελαγχολίαν καὶ

τὸν ἀπελπισμὸν τάσας, διότι διὰ τῆς ἐλαφροῦς κληθείσης φιλολογίας ὡς τάχιστα διαδίδοται καὶ ἐπεκράτησεν ἡ φιλοσοφία τοῦ ὕλισμοῦ, ὅστις πείθει τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἡ εὐδαιμονία ἔγκειται ἐν τῷ ἔξω κόσμῳ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ τῆς ψυχῆς, ὥσπερ τὸν ἀσθενῆ ἡ χρυσὴ ἱκίνει κλίνη. Εἰ δὲ ἐν τῷ καλουμένῳ ἤδη ρομαντισμῷ κατοδύρονται ἅπαντες βαρυπνεθεῖς καὶ πεισιθάνατοι, εἶνε διότι ὑλικώτατοι ἀλλὰ ἀσθενέστατοι ὄντες ἐπιποθοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν εὐπαθείας μέγιστα καὶ ἀνέφικτα τῇ ἀνθρωπίνῃ μοίρᾳ, μεθ' ὃ καὶ ἀποτυγχάνοντες κλαίουσιν.

..

Ὁ ἀληθὴς συντάγματικὸς βασιλεὺς εἶνε βλάξ καὶ ἀμαθὴς συγγραφεὺς ρίπτων τὰ λάθῃ του ὅλα εἰς τὴν ράχιν τῶν στοιχειοθετῶν τοῦ τυπογραφείου—τοὺς ὑπουργοὺς τῆς κυβερνήσεώς του.

..

Αἱ μεγалоφυαὶ ὅσαι ἐπιμόνως ἠθέλησαν νὰ λύσωσι τὰ αἰνίγματα τοῦ ἀγνώστου ἔπαθον τὸ τοῦ Ἰκάρου ἀνιπταμένου πρὸς τὸν ἥλιον.

..

Ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι les grands esprits se rencontrent, τότε, τότε βεβαίως ἐν Ἑλλάδι σήμερον εὐρίσκονται τὰ μέγιστα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πνεύματα, διότι πόσκι καὶ πόσκι ἰδέαι τῶν παρ' ἡμῖν συμπίπτουσι καθ' ἡμέραν μὲ τὰς τῶν ἐξοχωτέρων ποιητῶν καὶ φιλοσόφων τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου ; ...

..

Ὑπὸ τὸν ὠραῖον οὐρανὸν τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ὅπου κατὰ τὸν Βύρωνα ἡ ἐμφάνισις νέφους εἶνε τι σπάνιον καὶ ποθεινότατον, ψεῦδος, —εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, οὐρανόμηκες—ἡ φύσις ἔλαθε τὴν καλλίστην αὐτῆς μορφήν καὶ διάπλασιν, ἀποτύπωμα

οὐσα οἶονεῖ καὶ ἀνταύγεια τοῦ ἐπάνω ἀστεροχίτωνος οὐρανοῦ. Ἐν-
τεῦθεν φαίνεται οἱ ἀρχαῖοι αὐτῆς ποιηταὶ ἐνορῶντες οὐρανὸν καὶ
ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ γωνίαν πως Ἡλυσίων τὴν γῆν τῆς πα-
τρίδος ὑπολαμβάνοντες, ἐνηγαλίσθησαν περιπαθῶς καὶ γενναίως
τὴν ἐν τῷ ματαίῳ κόσμῳ ζωὴν, ἔτι καὶ τοὺς θεοὺς των ἅπαν-
τας ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου καταβιβάσαντες.

Μία χρυσῇ παρένθεσις :

Ἐκεῖ πλησίον τῆς Κασταλίας,
Ἐν μέσῳ μύρτων καὶ ροδιῶν,
Εὐροῦσα πάλαι τῆς Ἰωνίας
Τὸν τυφλωθέντα ἐποποιῶν
Βρέφος ἀμῆτορ καὶ εἰς τὰ ὄρη
Τῆς Μνημοσύνης ἡ πρώτη κόρη,
Με μελικήρου ξανθοὺς σταγόνας
Ἐθρεψε, κ' ἔκτοτε μελωδεῖ
Αὐτοῦ εἰς ἅπαντας τοὺς αἰῶνας
Γλυκίων μέλιτος ἡ αὐδὴ.

Οὕτως οἱ ποιηταὶ ἐν τοῖς παλαιτάτοις καὶ ὠραίοις ἐκείνοις χρό-
νοις ἦσαν ἡ λαλιὰ τῶν συμποσίων, τῶν θριάμβων, τῶν πκνηγύ-
ρεων, οἶνος οἶονεῖ τῆς ψυχῆς, αὐτοὶ τε εὐφραϊνόμενοι καὶ τοὺς ὁμο-
τραπέζους καταθέλγοντες. Τότε οἱ ποιηταὶ ἀντὶ τῶν μετέπειτα
καὶ ὡς σήμερον αὐλητρίδων καὶ μουσικῶν, αὐτοὶ τὴν φόρμιγγα
ἐκιδάριζον καὶ τὰ χαριέστατα ἀπήγγελλον μέλη· τότε οἱ ποιηταὶ
πρὸς τὰς δάφνας καὶ τὰ χειροκροτήματα τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι νι-
κῶντων συνήνουν τὰς ἐπινικίους αὐτῶν ᾠδὰς, ἐαυτοὺς προσφιλεῖς
τοῖς ἀρίστοις καθιστῶντες καὶ τοὺς ἀρίστους γεραίροντες. Δικαίως
δ' ἴσως σήμερον οἱ ἄνθρωποι μὲ δυσμενὲς καὶ ἔμφοβον ὄμμα ἀπο-
βλέπουσι πρὸς τὴν τῶν συγχρόνων ποίησιν, ἐλεγειῶδεις λυρισμοὺς
σπληνός, διότι ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἤγειτο τῶν συμποσίων καὶ τῶν
θριάμβων, κ' ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἤγειρεν εἰς ἐλπίδας καὶ εἰς χαράς,
σήμερον ζητεῖν' ἀποσπᾷ τὸ κάλλιστον τοῦ θνητοῦ παρηγόρημα,
τὴν ἐλπίδα, ἐγείρει εἰς τὴν προίαν τῆς αὔριον ἀντὶ χαροποῦ ἡλίου

πελώριον καὶ σκοτεινὸν φάντασμα, τὸ μάταιον, καὶ οὕτω σήμερον ἡ ζωὴ, τὸ σφύζον αἷμα, ἡ γενναία καρδιά ἀντικρούεται πρὸς τὰ γραῶδη μυρολογήματα τοῦ πνεύματος καὶ τὰς ἱερεμιάδας τοῦ ρεμβασμοῦ, ἀπολακτίζουσα καὶ ἀπομακρυνομένη αὐτῶν. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τοὺς ἐμμελεῖς θρήνους, ἀλλὰ τοὺς ἑψαλλον εἰς τοὺς νεκρούς, ἐν ᾧ σήμερον ἡ ἔρωτικωτέρα τοῦ Λαμαρτίνου ὠδὴ εἶνε σπαρχητικὸν ἀπογνώσεως καὶ ἀπελπισμοῦ ἐλεγείον.

Ὁ ποιητὴς τοῦ Δὸν Ζουὰν γνωστὸν ἐστὶ παριστᾶ Ἕλληνα ἀντλοῦντα λήθην τῶν συμφορῶν τῆς πατριδος τοῦ ἀπὸ τοῦ κυπέλλου τοῦ οἴνου· ὁ ἀβρὸς τὸ πάλαι ποιητὴς τῆς καλῆς Σμύρνης Μίμνερος, ἐν κλησμονήσῃ τὴν ὑπὲρ τῶν Λυδῶν δουλείαν τῆς ἰδίας πατριδος, ἀφέθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἔρωτος, διπλῆν μέθην, μελισταγῇ τοιαῦτα ἐν τοῖς ἐλεγείοις του ἀναφωνῶν :

Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄτερ χροστῆς Ἀφροδίτης :

Τεθναίνῃ, ὅτε μοι μηκέτι ταῦτα μέλοι

Κρυπαδίῃ φιλότης καὶ μείλιχα δῶρα καὶ εὐνή.

Καὶ ὁ Μίμνερος εἶνε ἐλεγειακώτατος, καὶ οἱ στίχοι του οὗτοι ἦσαν διακρύφελως, ἀνάπλεως ὅμως πόσης γλυκύτητος, πόσης ἐλπίδος, πόσης ζωῆς !

Σήμερον ὁ Β. Οὐγκώ, τῆς εὐδαίμονος καὶ δαφνηστεροῦς Γαλλίας ὁ μέγας δαφνηστεφῆς υἱὸς τοιαῦτα ἀπαγγέλλει περίπου ἐρωτικὰ μελῦδρια, ἅτινα βεβῆως θέλεις ἀμφιβάλλει ἀνέχυθησαν ἀπὸ τὰ χεῖλη ἀνθρώπου ἢ ἀπὸ τὸ ἡμικάνειγμα τέφρου.

Ἀγάπησόν με, φίλη μου· εἶνε ταχὺς ὁ βίος,

Εἴμεθα πῦρ μίαν στιγμὴν καὶ στάκη αἰωνίως...

Ἐὰν ἡ ὑπὲρ τοῦ ἔρωτος πρόσκλησις τοῦ πρώτου στίχου εἶνε πλήρης ζωῆς καὶ φωτὸς συμπόσιον, ἡ ἀμέτως ἐπομένη γραμμὴ εἶνε ὁ μακρὸς νεκρὸς ὁ παρχαλουθῶν τὰ συμπόσια τῶν πάλαι Αἰγυπτίων !

Ποσάκις ὁ θάνατος εἶνε ἐλπὶς ;

Ὑπὸ τὴν φλογερὰν αἰγλὴν τῆς φαντασίας τῶν μυθιστοριογράφων ἡ ἀπαλὴ τῶν παιδῶν καρδίᾳ ἀναλύεται, ὡς ὁ κηρὸς πρὸς τὸν λύχνον, εἰς ἐκθήλυνσιν, ἀπογοήτευσιν, ἀτονίαν. Πίπτει.

∴

Ὅπως δὲν δύνασται νὰ μεμφοθῆς καὶ μισήσῃς τὴν ἰδίαν μητέρα ὅτι σὲ τάχα ἡδονῆς ἔνεκεν συνέλαβε καὶ παρήγαγεν, ἀλλ' ἐμβλέπων εἰς τὴν ζῶσαν στοργὴν τῆς καὶ τὸ ζῆν ὅτι παρ' αὐτῆς ἔλαβες ἀναλογιζόμενος, τιμᾶς καὶ ἀγαπᾶς αὐτήν, οὕτω καὶ τῇ θρησκείᾳ ὀφείλομεν τὴν ὑπερτάτην πίστιν καὶ ἀγάπην ὅτι παρηγορεῖ καὶ σώζει, καὶ τοι μυρίαὶς πλάνχῃς καὶ ψεύδεσι κραταιωθείσα καὶ μείναςα. Ὁ Θεὸς εἶδεν ὅτι δὲν ἤρκει διὰ τὸν ἄνθρωπον μία μήτηρ καὶ ἔδωκε τὴν θρησκείαν—μητέρα ψυχῆς.

∴

Ἡθελέ τις τάχα σήμερον ὑποληφθῇ μωρὸς ἢ φρενολήπτως ἂν λύχνον καθ' ἡμέραν ἄψαξ περιέρχετο τὰς ρύμας καὶ τὰς πλατείας τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος Ἑλλήνων ζητῶν;

Ὅπως οἱ υἱοὶ μεγίστων ὀνομάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μικροὶ καὶ ἀπράγμονες διακθιοῦσιν ἐν τῷ κόσμῳ, οἷονεὶ γονυκλιτοῦντες καὶ κατὰ κατεπινούμενοι ὑπὸ τὸ κολοσσικὸν ὄνομα τῶν πατέρων των, οὕτως, ὡς μὴ ὥφειλε, φαίνεται, καὶ τὰ κράτη ἐνίοτε κατὰ πῖπτουσι καὶ κοιμῶνται παιδίων. Ὑπνον ἀφοῦ χθὲς ἤγειρον τρόπαιον εὐκλείας οὐρνογοῖτον. Ὅλα τὰ ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον πολιτικὰ ἔτη τῆς Ἑλλάδος παραδιδόμενα πρὸς τὰ εὐρεῖα καὶ περιφανῆ τῆς ἐπικρατείας ἔτη εἶνε ὅτι ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα ἐνὸς τῶν υἱῶν Κανάρη πρὸς τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ μεγάλου πατρὸς. Νομίζεις ὅτι τὸ ἔθνος ἡμῶν τοῦτο ὅτι μέγα, ὅτι ζωῆς καὶ πνεύματος εἶχε κάλλιστον παρήγαγεν ἐν τῷ ἐπταετεί ἐκείνῳ ἀγῶνι καὶ κατηνάλωσεν ἐν τῇ ἐσχάτῃ συνθλίψει καὶ ἀγωνίᾳ, σήμερον δὲ μένει ἡλίθιος ἀποθαυμάζων ἐμβρόντητος τὸ χθὲς καὶ πρόφην μεγαλειῶν τῶν πατέρων του. Ἐὰν ὁ πολιτικὸς ἡμῶν βίος σήμερον δὲν ἐπικυροῖ τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε πολιτικὸν ἀλλὰ μό-

νον φιλόσοφον καὶ στρατιωτικὸν ἔθνος ἔκπαλαι ὑπῆρχε, τότε ἐλπίσωμεν ὅτι τὰ ἔθνη, ἡ ἀνθρωπότης ἔτι, ἔχουσιν ὑπνους ὡς τὰ ἄτομα· οὕτως ἡ Γαλλία τοῦ 93, ἡ Γαλλία ἐκείνη, κοιμᾶται ἤδη ὑπὸ τὰ μοιραῖα τοῦ Ναπολέοντος ναννουρίσματα, ὅστις δὲν εἶνε μέγας αὐτός, ἀλλ' ἡ Γαλλία ὑπνώσει καὶ ἐσμικρύνθη.

Μόνος ὁ Θεὸς ὡς ἥλιος ἀγρυπνεῖ . . .

Les rois ont le jour, les peuples ont le lendemain.

V. HUGO.

..

Ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς ἐχύθησαν ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου δύο μέγιστοι χεῖμαρροι φωτός : ὁ ἥλιος καὶ ἡ Ἑλλάς. Ὁ εἰς ἔδωκε καὶ φέρει τὸ φῶς εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν ψυχὴν ὁ ἄλλος.

..

Εἰς λεύκωμα

Προχθὲς εἰς μίαν ἐσχορὴν τῶν Ἀθηνῶν βαθεῖαν
Ἐγνώρισα ἐν' ἄγγελον, ὡς λέγομεν συνήθως
Οἱ ἔμμουσοι· εἶχε γλυκύ, πλήρες γοήτρων ἦθος,
Τὴν νύκτα εἰς τὰ ὄμματα, εἰς τὴν ψυχὴν πρῶϊαν.
Καὶ φεύγοντα μὲ ἔβλεπε, μὲ ἔβλεπεν . . .

Ἀκόμα

Στρέφω ἐκεῖ περίλυπος πόνου κι' ἀγάπης ὄμμα.

Οὕτω περῶμεν. Ἡ ζωὴ ἀνατολαὶ καὶ δύσεις·

Ἐν βλέμμα καὶ παρήλθομεν, μίαν φωνὴν καὶ σβύνομεν·

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤμην χθὲς, τὴν Σύρον νῦν ἀφίνομεν,

Καὶ αὖριον . . . Τὸ αὖριον μὴ τάχα θὰ ὀρίσης ;

Οἱ στίχοι μου ἀπέπνευσαν, ἄλλην ἰδὲ σελίδα·

Ἐγὼ παρῆλθον.

Οὕτω πως κ' ἐγὼ τὸν κόσμον εἶδα.

ΕΙΣ ΚΟΡΗΝ

I

"Ἦθελον νὰ εἶσαι ὀλιγώτερον ὠραία, φίλη μου. Τοσοῦτον ὠραία μὲ τρομάζεις, μὲ λυπεῖς: δύναται τὸ κάλλος τοῦτο, ἡ τόση εὐδαιμονία μου αὕτη, νὰ διαρκέσῃ οὕτως ἐπὶ πολὺ; "Ὅχι, λέγει ἡ καρδιά μου. Διότι οὕτω πικρῶς ἐδιδάχθη ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἡ εὐτυχία περὶ ἐν τῇ γῇ ταχίστη, μόλις ὥρας ἀριθμήσασα.—"Ἦθελον νὰ εἶσαι ὀλιγώτερον ὠραία· τὸ μέγα τοῦτο κάλλος μὲ λυπεῖ. Βασκαίνουσι, κεραυνοῦσι ταχεῖς οἱ θεοὶ μόνον τὰς ὑψηλὰς πλατάνους· ἡ ἡὼς καλλίστη διαρκεῖ ὥραν τινά, ἡ ὑπολοιπὸς ἡμέρα εἶνε μακροτάτη· τὸ ρόδον ζῇ μίαν πρωΐαν, ἡ κοινὴ βοτάνη ἡμέρας πολλὰς. Ὁ κύκνος κελαδεῖ οὐρανίως—στιγμὰς μόνον· πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ.

II

Σὲ βλέπω, φίλη μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου κλείονται. Φοβοῦμαι μὴ ἀποπτῆς· φοβοῦμαι μὴ, ἂν ἐπιτείνω τὰ βλέμματά, διαλυθῇς ἐκφανεῖσα ὡς ὀπτασία. Εἶνε τοῦτο; Εἰνέ τις ἡδυπάθεια ἀτονοῦσα τὰ βλέφαρα; ἴσως. Ἐγὼ ὁμῶς ἐν μόνον γνωρίζω: ὅταν τὰ βλέμματά μου βυθίζωνται εἰς φωτεινὰς ἐκτάσεις καὶ τοπία διανθῇ, ὅταν τὴν νύκτα οἱ ὀφθαλμοί μου ἀνατείνωνται πρὸς τὸν δίκστερον σάπφειρον τοῦ οὐρανοῦ, αἰσθησίς τις ὕπνου μὲ καταλαμβάνει· ὡς νὰ εἶνε ὄνειρον τὸ βλέπόμενον καὶ κλίνω νὰ συνεχίσω αὐτὸ δι' ὄνειρου ἐνύπνου ἀληθῶς. Ἐγὼ ἐν μόνον γνωρίζω: πολλάκις διελθὼν θεσπεσίου ποιητοῦ σελίδας ἢ στίχον ἓνα μόνον, κλείω τὸ βιβλίον καὶ μένω σύννους καὶ ἄφωνος· ὅταν ἀτενίσω, φίλη μου, τὴν μορφὴν σου, κλείω τὰ βλέφαρά καὶ μένω ὄνειροπολῶν.

III

Οἷμοι δέ, ὅταν σκέπτομαι πάλιν, φίλη μου, ὅτι τόσα κάλλη μένουσιν οὕτως ἀπόμαχχα πρὶν ἢ εἴ τι παλαιώσιν! Οἷμοι, νὰ φέρῃς ὄλην τὴν ἄρρητον ταύτην καλλονήν, ὄλην τὴν εἰκοσαέτιδα ταύτην νεότητά, ὄλην τὴν δροσεράν ταύτην ὑγίειν, νὰ μένωσι δ' ἄνευ τὰ χεῖλη ταῦτα φιλήματος, ἄνευ οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι δακρύων, ἄνευ ὁ κόλπος οὗτος περιπτυσσοῦσης ἀγκάλης! Νὰ εἶνε ἡμέρα ἔαρος, οὐδὲν νέφος νὰ στίβῃ ταύτην χειμῶνος, οὐδεμία νὰ βάρῃ ταύτην σκιὰ νυκτικὴ, νὰ εἶνε ἡμέρα αἰθρίας χωρὶς νὰ ἐπιτέλλῃ ἐν αὐτῇ περιφάνης ἥλιος! — Ὑπὸ τὰ ἐνδύματα ταῦτα, ὑπὸ τὴν σιγὴν τῆς ἀγνοίας, ὑπὸ τὴν αἰδῶ τῆς παρθένου καὶ τὴν στέγην τοῦ οἴκου, ὅποια μονάζει καλλονή, περιπλάθεια, νεότης, χαρὰ! Οἷμοι, φίλη μου· νὰ ἦσαι ἐρημίτις, δίχως νὰ ἦσαι κκλογραία! Νὰ διατελῇς ἀπόμαχος, χωρὶς νὰ κατὰβῇς ποτε εἰς τὴν μάχην, νὰ διατελῇς ἀπόμαχος, ἐν ᾧ φέρεις εἰκοσιν ἔτη καὶ τὴν παρειὰν ροδαλὴν ὡς τὴν πρωϊάν! Διὰ τί λοιπὸν ἐπλάσθης; Οὕτω λάμπει εἰς τὸ βάθος τῆς νυκτὸς ἐν ἄστρον, ἀφανές· ἄστρον ἀφανές, ἀνυδρον, ἔρημον, ἄσκοπον ἴσως, νεκρὸν ἐν ἐκυτῷ, ἀρεγγές δι' ἡμέρας. Τότε, φίλη μου, ἀροῦ ὁ ἔνθεος οὐρανὸς εἶνε οὕτως ἡλίθιος, διὰ τί ὅχι ἡ πτωχὴ κοινωνία, ἣτις σ' ἐμποδίζει νὰ ριφθῇς ὅλη ἔρως εἰς τὴν ἀγκάλην μου, ὡς καλλίφωνον προσπετᾷ τὸ πτηνὸν εἰς τὸν κλάδον;!

IV

Ἐν τούτοις εἶσαι φιλάρεσκος. Διὰ τί ὅχι, ἀροῦ εἶσαι ὥραία; Νὰ σιωπᾷ τις ὅταν εἶνε βλακώδης, ἀλλὰ νὰ σιωπᾷ ὅταν γεννᾶται Λακρτίνος; Νὰ μὴ κατὰσπείρῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ ὁ ποιητῆς, νὰ μὴ κατὰδεικνύῃ εἰς τοὺς συγχρόνους τῆς καὶ τῆς μαγείας τῆς ἡ καλλονῆς; Ἡ φιλαρέσκεια καὶ ἡ φιλοδοξία, εἶνε αἱ δύο μέγισται καὶ ἰσοπαλεῖς ροπαὶ τῶν γυναικῶν καὶ τοῦ ἀνδρός. Μεθ' ὅσης χαρᾶς ὁ Βύρων ἐδημοσίευσεν τὸν Σχίλδ Ἀρολδ, μετὰ τῆς αὐτῆς χαρᾶς κυρίως τις θέλει νὰ δημοσιεύσῃ εἰς τοὺς λά-

τρεις αὐτῆς τὰ στήθη της καὶ τὴν ζώνην.—Πολλάκις μάλιστα γυνὴ τις πωλεῖται ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ὡς τόμος ὠραίων ποιήσεων, ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς μόνον καὶ αἱ ἐταῖραι ἔχουσι τοῦτο κοινόν· νὰ πωλῶσι τὰ κάλλη των.—Ἡ ὠραία γυνὴ αἰσθάνεται τι ὡς ὁ ἐμπνεόμενος ποιητής· πρέπει νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς πολλούς, ὡς ἐκεῖνος νὰ ὑμνήσῃ τι δημοσίως. Ἐπιδεικνύει τις ὅτι ἔχει· οὗτος τὸ εὐφυὲς αὐτοῦ πνεῦμα, αὕτη τὸ ἄριστον σῶμα· ὁ Ἑβραῖος τοὺς πολυτίμους λίθους του. Τὸ κάτοπτρον εἰς τὰς κυρίας, ὁ χάρις εἰς τοὺς ἐγγραμμάτους πείθουσι καὶ ἐνθαρρύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν δημοσιότητα. Ὅταν δὲ ἀληθῶς ἡ καλλονὴ καὶ ἡ χάρις εἶνε θαυμάσιαι, ὅταν τὰ ἔπη τοῦ ἄλλου εἶνε ἐνθεα, τότε ἀμρότεροι κατακτῶσι τοὺς αἰῶνας, ὡς ἡ Ἀσπασία καὶ ὁ Ὀμηρος.—Πεπρωμένον· ὁ ἥλιος ἀνατέλλει φιλαρέσκως καταφάνης ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης· ὁ Σοφοκλῆς εἶνε ἀδέσποτον καὶ φίλτατον χρῆμα παντός εὐγενοῦς καὶ ἀπάντων· αἱ εἰκόνες τοῦ Ραφαήλου ἀνῆρτηνται εἰς τὰ μουσεῖα κοινὰ καὶ περιβλεπτοὶ, ἡ δὲ ὠραία καὶ χαρίεσσα γυνὴ ἦτο, εἶνε καὶ θὰ εἶνε ἡ φίλη ὧλων, ἡ ἐρωμένη πολλῶν.

V

Ποῦ, πῶς ἐπλανήθην ! Οὕτως ἀποπλανῶμαι πολλάκις ὡς ἐρημίτης, ὦ φίλη μου· σὺ ὅμως ἐὰν εἴσαι ὅσους, ἄφες με νὰ ποτισθῶ εἰς τὰ νέματα τῆς νεότητός σου. Αἱ ὁάσεις ἀνεφύησαν ἐν' ἀναπύωνται οἱ ὁδοιπόροι τῆς ἐρήμου ὅχι τὰ θηρία αὐτῆς· οὐδὲ συνέντειλξ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διὰ τὰς ἀσχολίας τοῦ οἴκου, τὰς δακτυλήθρας καὶ τὰς βελόνας. Χαρίεσσα ὅσους, ἄφες με ὡς εὐσεβῆς ὁθωμανός, νὰ εἰέλθω γυμνόπους καὶ κατακλιθῶ ὑπὸ τοὺς κλώνάς σου μίαν μόνην νύκτα !—ὦ φίλη μου· ἐὰν ἦσαι ἄστρον, ἐλθὲ πλησιέστερον νὰ φωτισθῶ, ἀπόσεισον τὸ νέφος ἢ τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου. Μόνοι οἱ νυῦται εἰς τὰ πελάγη καὶ οἱ ποιηταὶ εἰς νεφέλας, στέργουσι νὰ βλέπωσιν εἰς τὸ βάθος τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀστέρη, ἔστω τὸν πολικόν· ἀλλ' ἡ γῆ ἐδῶ ἢ ἐγὼ διαβαίνω εἶνε χειμῶν καὶ σκοτία, εἶνε μακράν, μάταια καὶ ἀνεπαρκῆ τὰ ἄστρα·

ἐλθεῖ ἐγγύτερον, γενοῦ μοι μάλλον φανὸς τῶν χειρῶν καλλιφεγγής, παρέχων μοι ἅμα τὴν θέρμην καὶ τὸ φῶς.—ὦ φίλη μου· ἀλλ' ἂν εἶσαι λίθος, τότε μεταβλήθητι εἰς ἄγαλμα. Θὰ ἦσαι τὸ ὠραιότερον τῶν ἀγαλμάτων, δὲν ἐννοεῖς, ὡς ἐγὼ βλέπω, τί δύναται νὰ πλάσῃ ὁ Θεὸς ἂν γίνῃ Πραξιτέλης ! Σιωπᾷς. Εἶσαι ἀληθῶς λοιπὸν ἄγαλμα ; Ἔστω ! ὦ φίλη μου, μὴ λησμονήσῃς λοιπὸν τότε, μὴ λησμονήσῃς ποτέ, ὅτι οὐδέποτε θέλω παύσει διατελῶν ἐνώπιόν σου ὁ πρὸ τοῦ ἀγάλματος Πυγμαλίων.

Ὁ λίθος ἐκείνου συνεκινήθη. Σὺ θέλεις ποτὲ λάβει ζωὴν, θέλεις συγκινηθῇ ;

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ETIOPIA

11 M. M.

I

Δὲν γράφω στίχους. Θραύσθητε, λεπτοφυεῖς ὁμοιοκαταληκτικαὶ ἀλύσεις, εἰς τῶν ἀναμνήσεων, τῶν αἰσθημάτων, τῶν ἰδεῶν τὸν χεῖμαρρον. Μετὰ τὰς ἐμμέτρους Ἀνατολίτιδας ἐγράφησαν οἱ Ἀθλιοὶ εἰς τὸ πεζόν.—Κλέπτοντες διὰ τὰς φωνὰς τῶν ὡς ψιμύθιον τὴν μουσικὴν, ἃς θέλωσιν οἱ ποιηταὶ τὰ ὦτα· ἐγὼ ἀποτείνομαι εἰς τὰς καρδίας.

Ἄλλως τε καὶ ὀλίγον ἀγαπῶ τὰ ζεύγη.

II

Πρὸ μιᾶς στιγμῆς ἔλαβον εἰς χεῖρα τὴν γραφίδα. Θέλω νὰ εἶπω ὅποσα καὶ οἷα σήμερον εἶδον, πόσα γλυκύτατα ἐχαιρέτισα χεῖλη, πόσα ὠραῖα ἡτένισα ἀντικείμενα. Νὰ εἶπω ὅτι εἶδον, ὅτι ὠμίλησα, εἰν' εὐκόλον· ἀλλὰ θὰ εἶπω καὶ ὅτι ἠσθάνθην; Πῶς;!

Ἡ καρδία εἶνε ζηλότυπος, φίλχυτος, ἐγωῖστικὴ ὡς γέρων φιλάργυρος· τὰς γλυκυτέρων συγκινήσεις, τοὺς ὠραιότερους ρεμβασμοὺς κρατεῖ δι' ἐκυτὴν. Οὕτως ὁ Θεὸς ἐπάνω ἐκράτησε δι' ἐκυτὸν τὰ ἄστρα, καὶ εἰς τὴν γῆν ἔδωκε τὰ ἄνθη.

III

Εἶδον. Ἦτο ἐκεῖνη. Τίς; ὦ!

Οὐδὲν ὄνομα ἀρμόζει εἰς αὐτήν, οὐδέν. Πῶς θὰ ὀνομάσῃς τὸ ἄρωμα τῶν ἱων; Ὅλα τὰ ὀνόματα μειοῦσι, ψαλιδίζουσι, παραγματοῦσι, περαίνουσι, καταβιβάζουσι τὸ μαγικὸν τοῦτο ὄν. Εἵπατέ την Αὔραν, Ἰριδα, Αὐγὴν, Ἠδυπάθειαν, Ἑμπνευσιν, Ἀκτῖνα, Ἑμμέλειαν... Ὅχι, ὅχι!

Εἶνε ἐκεῖνη.

Ὁμοιάζει μίαν ἡμέραν μείλιχον ἀττικοῦ χειμῶνος, ὁμοιάζει μίαν στιγμὴν σικιζομένης σελήνης, ὁμοιάζει πλάσμα ἀφροῦ ἀπὸ σάπωνος τὸν οὐρανὸν ἀνταυγάζον, ὁμοιάζει γαλήνην γλαυκῆς καὶ μυροβόλου θαλάσσης . . . Τίποτε.

Εἶνε ὄνειρον.

Οὔτε.

Εἶνε, εἶνε ἐκεῖνη ἣν μόνον βλέπω ἐγώ. Ναί.—ὦ, ὅλα τὰ ὄμματα, καὶ ἂν ὅλα βλέπωσιν ἐπὶ τι ἐπίσης, δὲν βλέπουσιν ὁμοίως. Ἡ Λάουρα τοῦ Πετράρχη δι' ὅλον τὸν ἐπίλοιπον κόσμον ἦτο μία ἀπὸ τὰς συνήθεις γυναικας διὰ τὸν Πετράρχην ἦτο ἡ Λάουρα. Ὑστερον οἱ συμπατριῶται, ἀπέναντι τῶν θεσπισίων ἐκείνων ὕμνων τοῦ ποιητοῦ, μὴ δυνάμενοι νὰ εὐρωσι μετὰ τῶν πλάσμα ἀνθρώπινον τόσης λατρείας ἐπάξιον, εἶπον ὅτι ἡ Λάουρα ἦτο ἰδανικὸς ἐρωμένης τύπος. Οἱ ταλαίπωροι!

Εἶνε ἀληθής. Ποσάκις καὶ ἐνώπιον γυμνῆς ἔτι τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἄλλος τις θὰ ἐχασμήθη, θὰ ἐθαυρύνθη, θὰ ἐγύρισεν ἀπαθῶς τὸ πρόσωπον. Εἶνε ἀληθής. Αὐριον, μεθύριον, μετὰ ἓν ἔτος καὶ ἡ καρδίκα μου αὐτῇ θὰ ἀπιστῇ ἴσως ὅτι ἐπὶ τοσοῦτον σήμερον συνεκινεῖτο. *E pur si muove.*

IV

Εἶνε ἔγγαμος.—Πῶς, μειδίξ; ὦ φίλε μου τόσην ἔχει ποιήσιν ὁ γάμος . . . διὰ τοὺς ἀγάμους! Οὐδέποτε μ' ἐγοήτευσεν ἡ κόρη. Ἡ παρθένος εἶνε δούλη φέρει περὶ τοὺς πόδας ἄλυσιν. Μόνη ἡ ἔγγαμος κυρία εἶνε ἐλευθέρα. Εἰς τὰς γενναίας ἐρωτικὰς ἐπὶ τῆς κόρης ἀεροθαλασσίας φθάνεις εἰς τινὰ ὡς οἱ ἀεροπόροι ζῶντην ὅπου φρίστων καὶ ἀπελπισ ἀκούεις: Καὶ πλέον οὔ.—Ἡ νεότης εἶνε συμπόσιον *au banquet de la vie* . . . ἔλεγεν ὁ Γιλβέρτης. Θέλεις λοιπὸν ἐπ' αὐτοῦ νὰ σοὶ παρὰ τίθενται ριάλκι σκληρῶς ἐσφραγισμένοι, περιεχομένου ἀγνώστου, ἢ ἐκπεπωματισμένοι καὶ ἅμα ἀφρωδῶς καμπανίτην ἀναδίδουσαι;

Ἄγαπῶ τὰς ἐγγάμους. Ἄγαπῶ τῆς μητρός μου τὴν εἰκόνα. Καὶ ἄγαπῶ καὶ τὴν ὡς ἄγαπῶ τὴν δημοκρατίαν, ὡς ἄγαπῶ τὸν ἀτέρμονα ὠκεανόν, ὡς ἄγαπῶ τὴν εὐφορον, τὴν εὐανθῆ, τὴν ζείδωρον γῆν. Ἄλλως τε ἐρῶ ὁ ἐρῶν εἶνε παιδίον, καὶ τὰ παιδία ἄγαπῶσι μᾶλλον τὰς μεγάλας γυναῖκας ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν ἰδίαν μητέρα συνηθείας παρὰ πλανώμενα, ὡς οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν τὰς κορασίδας ἄγαπῶσιν οἶονε ἀπὸ τῆς πρὸς τὰ ἴδια τέκνα φερόμενοι στοργῆς. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχη, παρθενία θὰ εἴπῃ τεσσαρκαροστή. Ἐρᾶν κόρην εἶνε ἀναχρονισμὸς προκατακλυσμιαῖος θὰ εἴπῃ σύρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου τὴν ἀμαρτίαν τῶν πρωτοπλάστων, οἱ μετ' ἐκείνους δὲν ἡμάρτησαν. Ἡ κόρη εἶνε γόρδιος δεσμός. Διὰ νὰ γίνῃς Ἀλέξανδρος πρέπει νὰ μεταβληθῇς εἰς σύζυγον· καὶ ὄντως ὁ σύζυγος θὰ εἴπῃ Ἀλέξανδρος. Κακόν· διώκεις τοὺς φίλους σου.

Ἐγγαμοὶ βεβαίως εἶνε καὶ αἱ χῆραι. Ὡ, ἀφοῦ εἶνε *res nullius*, δικτὶ νὰ μὴ γίνωνται κατῆμα *primo occupandi*; Παρετήρηται ὅτι ἐπὶ πλείστον αἱ χῆραι εἶνε αἱ ὠραιοτάται τῶν γυναικῶν· ὅθεν χῆραι. Διότι καὶ ἡ ζωὴ σου, ὦ Ἡράκλεις, θὰ ᾔτο ἐλίγη, θὰ ἀπητρίζετο τάχιστα, ἂν ἡ Διόκλεια ᾔτο ὠραία καὶ εὐσκαρκος. Ναί, ᾔτο ὠραία διότι ἔμεινε χήρα.—Ὡ Οὐγκώ, δικτὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἐζήτεις τὸν πολυπόδα; Τὸ ρωμαλεώτερον, τὸ γλυκύτερον ἀπορροφητικὸν πλοκαμιαῖον τέρας εἶνε . . . τὸ τρίτον τῶν κακῶν!

Παρένθεσις. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι μετὰ τόσα προσχεδιάσματα βουτράχων, αἰλούρων, κοράκων, πιθήκων εἶνε τὸ ἐντελέστερον ποίημα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὶ ἀπτέρυγες, ὡς οἱ εἰς τὸ πεζὸν γεγραμμένοι Μάρτυρες τοῦ Σατωβριάνδου, βεβαίως αἱ γυναῖκες εἶνε τὸ ἐντελέστατον πλάσμα τοῦ Θεοῦ, διότι ἐν πρώτοις εἶνε τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ πλασθεῖσθαι μετὰ τὸν ἄνδρα, καὶ αἱ δεύτεραι σκέψεις κρείστωνες, ἔπειτα δὲ διότι ὁ μὲν ἀνὴρ ἐπλάσθη ἀπὸ πηλοῦ βορβορώδους, ἡ γυνὴ δὲ μόνη ἀπὸ πλευρᾶς ἀνθρώπου τελείου.

V

Ἄγαπῶ τὰς ἐγγάμους. Ὅσον στενωῶς, ὅσον σφιγκτῶς, ὅσον ἐρμητικῶς καὶ ἄν κλεισθῶσι δύο συζύγων καρδίαι, πάλιν μένει κενόν νὰ χωθῇ ἐν τῷ μετὰ καὶ βούβαλος· εἶνε ἐλπίς. Διότι ἡ ἐλπίς ἔμεινε μόνη καὶ ἐκλείσθη ἐκεῖ ὑπὸ τὰ χεῖλη τοῦ πίθου τῆς Πανδώρας οὐχὶ βεβηκίως ἄνευ λόγου τινός, ὅθεν καὶ αἱ ἐφημερίδες πρό τινος ἔλεγον περὶ ἐνοικιήσεως τῶν οἰκῶν Λεβίδης. Μένει λοιπὸν κενόν, καὶ δικαίως εἶπον οἱ ποιηταὶ τὴν γυναικῆ ἄνθος, διότι ὅπως τριακόσιαι ρῖνες δύνανται νὰ ὀσφρανθῶσι τὸ κρίνον καὶ ὁμῶς αὐτὸ νὰ μὴ ἀπατμισθῇ, οὕτως. . . ἅς ἀποκριθῇ ὁ κ. Ῥοίδης ὡς ἐπιτυχάνων θαυμασίως εἰς τινὰς παρομοιώσεις. Ἡ κόρη εἶνε παγίς, ἐρωτικὴ μυάγκη. Ἐχει σκανδάλην. Εἶνε ἀληθῶς μέλι, ἀλλ' ὅπου ὡς ἡ μυῖα τοῦ μύθου ἡ νεότης κολλᾶται πικρότατα. Ὑπὸ τὸ παρθενικὸν μεδίαμα ἐνεδρεύει βράχος, ὑπὸ τὴν γαλήνην ὕψαλος. Ἄν ἐπ' αὐτοῦ πέσῃς, συνετρίβῃς.

Πλέομεν εἰς τάνοικτά. Μὲ ἀρέσει νὰ βυθίζωμαι εἰς τὸ ἄπειρον ὡς ὁ κ. Γλήνης εἰς τὸ μέλλον. Ἡ κόρη ἔχει λιμένα· ἀγκυροβολεῖς, καταστέλλεις τὰ ἱστία ἢ τὰ ὠτία. Ἡ ἐγγαμος εἶνε ἀχανής, ρόδου κολοσσός, ὕδατα τῆς Θήρας, ἡ αἰωνιότης. Ἡ κόρη αἰωνίως εἶνε βότρυς ὄμυρξ· ἐντεῦθεν λέγεται ὅτι ὁ κύριος αἶφνης Δ. Π. ἢ Π. Δ. ἀρέσκειται εἰς τὰ ξυνά. Ἡ γυνὴ ὠριμάζει μόνον γινομένη ἐγγαμος· γεννᾷ, γίνεται ἄνθρωπος, ἐκπληροῖ προορισμόν. Ἡ μηλέα πρὶν ἢ ἀνθίσῃ, δὲν ἔχει ὄνομα, λέγεται δένδρον· τὸ ὄνομα δίδουσιν εἰς αὐτὴν οἱ καρποί. Ἡ κόρη μένουσα κόρη εἰνέ τι ἀνωφελές, ἀόριστον· ἡ ἐγκυμοσύνη κηθιστᾷ αὐτὴν γυναικῆ. Ἡ κόρη ὁμοιάζει πῶς πρὸς τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, ὅπερ οὐδὲν ἀληθῶς εἶνε εἰμὴ ἡ περιχειρὶς τῆς δημοκρατίας καὶ ἅμα τῆς μοναρχίας τὸ ὑπόδημα. Μετὰ χὺν χήρας καὶ συζύγου κυματίζεται ἀνυπόστατόν τι, ἡ κόρη· ὡς μετὰ χὺν τῶν δύο χειλέων ὁ ὁδός. Ὡς νεότης, μακρά· δάκνει.

VI

Ὅλα τύποι, συνήθεια, ροῦς καὶ κατάρρους. Ὁ εὐδαίμων ποιη-
 τὴς τῶν Ἀθλίων ἔχει δίκαιον: οἱ αἰῶνες ἀντιγράφουσιν
 ἀλλήλους. Τοῦτο ἀναγνούς ἐν τῇ ἀναπαραστατικῇ ἢ συσχετικῇ
 δυνάμει τῆς μνήμης ἐσκέφθην καὶ ὅτι ὁ ἄρρην ἐνόσω μὲν εἶνε παι-
 δίον πρὶν ἢ κατὰκλιθῇ τὸ ἐσπέρως γονυκλιτεῖ προσευχόμενον πρὸ
 τῆς Παναγίας, ἀνδρωθεὶς δὲ γονυκλιτεῖ πρὸ τῆς συζύγου του. Κατὰ
 τοιαύτην τινὰ μέθοδον τῶν σχετικῶν παρομοιώσεων τούτων οἱ
 ποιηταὶ κλέπτονται συναλλήλως· ἀπὸ μιᾶς πρωτοτύπου ιδέας
 ἀναβλαστάνουσιν ἢ ἐμπνέονται τριάκοντα παρὰφύδες εἰς ἄλλων
 ἔργα. Ἀλλ' ἡ μοιχεία δὲν ἀναγνωρίζει πατρίτητα . . . Τὸ χεῖλος
 τοῦ Σωκράτους, ἥτοι ἡ ἐπὶ τοὺς αἰῶνας *trompa marina* τοῦ
 ἑλληνος Ἰησοῦ, δηλαδὴ ὁ Πλάτων, ἂν δὲν ἀπατώμαι, διότι ἀπὸ
 πολλοῦ ἐλησμόνησα τὰ περὶ Ἀθανασίας Ψυχῆς, λέγει ἐκεῖ ὅτι ἡ
 ζωὴ εἶνε ἀναπόλησις. Ὁ χρόνος εἶνε λεύκωμα, εἰς τοῦ ὁποῖου
 τὰς ἡμέρας ἡ ἀνθρωπότης γράφει τὴν ἱστορίαν της, ἣν κατεργά-
 ζεται κυρίως τὰς νύκτας· ἄλλ' ἐνίοτε ἡ ἀνθρωπότης κοιμᾶται ἐν
 πλήρει φωτὶ καὶ τότε τὴν ἐπομένην ἀντιγράφει τὰ πρακτικὰ τῆς
 προτερείας. Ὁ Οὐγκώ λοιπὸν ἀντιγράφων τὸν Πλάτωνα εἶπε τὴν
 ἀναπόλησιν ἀντιγραφὴν. Ὅλα ἀντιγραφαὶ καὶ συνήθειαι.
 Οὕτω δύναται τις νὰ παρρηγήσῃ, ὡς ὁ Βυρρών, ὅτι ὁ ἀνθρω-
 πος, δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ,—διότι κατὰ πλείστους φιλοσόφους καὶ τὴν
 γαλλικὴν διάλεκτον εἶνε ζήτημα ἂν ἡ γυνὴ εἶνε ἀνθρώπος. Ἐννο-
 εῖται,—ἐν παρρηθείᾳ πάλιν, ὡς ἐν ταῖς ὑποδικιρέσεσι τοῦ Φυσικοῦ
 Δικαίου τοῦ κ. Φιλίππου Ἰωάννου,—ἐκτὸς τῶν ἐγγάμων γυναι-
 κῶν, αἵτινες ἔδωκαν εἰς τὸν κόσμον τοὺς ἐπὶ σοφοὺς, τὸν Δημό-
 κριτον, τὴν Ἑλένην, τὸν Ἀριστοτέλην, τὸν κ. Σαρίπολον, καὶ τὰ
 λοιπὰ, ἐν ᾧ αἱ ἄγχοι τί δίδουσι; Ποῦ ἐμείναμεν; Ἀ! . . .
 Δηλαδὴ ὁ ἀνὴρ τοσοῦτον ἀναμνησκέται νοσταλγῶν τῆς πρώτης
 πατρίδος, ἣν εἶχε πρὶν ἢ πατήσῃ τὴν γῆν, ὥστε ἀπὸ τῆς ἡδύς

ἔτι δι' ὅλης τῆς νυκτὸς προσπαθεῖ νὰ ἐπανεισέλθῃ εἰς αὐτήν. Πρῶτον ἀληθῶς φιλοπατρίας βῆμα καὶ ἐκγύμνασμα, πρὸ τοῦ ὁποίου ὁμοῦς αἰδούμενος ὁ οὐρανὸς ρίπτει ὡς παρθενικὴν κχλύπτραν πρὸ τῶν ὀρθακλμῶν του τὴν νύκτα. "Ὅπως δὴποτε ἂν ἤμην ποιητὴς θὰ ἔλεγον ὅτι τὴν ἐπαύριον ὁ ἀνατέλλων ἥλιος εἶνε τὸ πονηρὸν μειδίαμα καὶ ἐρύθημα εἰς τὰς παρειὰς τῆς ἡμέρας δι' ὅσα ἡ πτωχὴ ἐπρόφθασε νὰ ἰδῇ καὶ ὑπονοήσῃ ἄρρητα καὶ γριφώδη καὶ ἱερογλυφικὰ συμπλέγματα τῶν μέσων νυκτῶν.

VII

Ἦτο 6 $\frac{1}{2}$ ἑσπερινὴ ὥρα. Συνήντησα αὐτὴν ἐπὶ ἀνοικτῆς ἀμάξης φερομένην διὰ τῆς προσφιλοῦς συνταγματικῆς πλατείας. Ἐφόρει ἐσθῆτα κυανὴν καὶ ἐνόμιζες ὅτι ἦτο ἐν τμήμα τοῦ ἐπάνω οὐρανοῦ μὲ ἓνα ἀντὶ προσώπου ἀστέρα. Ὁ ἥλιος περιφανής, ἀντιζήλος τῆς γυναικὸς αὐτῆς ἔδωκε τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἡττημένος ὑπὸ τῆς ἐπιγείου καλλονῆς ἔφρευγε πένθιμος, παρεχώρει τὸ στάδιον τοῦ θαυμασμοῦ εἰς τὴν κρείττονα.—Εἶπατέ με ὅτι ἀπόζει τὸ στόμα αὐτῆς, εἶπατέ με ὅτι ὅλη εἶνε ψιμύθιον, εἶπατέ με ψόγους πολλοὺς ἵνα μὴ ἀγαπῶ εἰς τοσοῦτον αὐτήν ! Οἷμοι ! ὅλοι λέγουσι : Πόσον γλυκεῖα, πόσον ὠρξία εἶνε !

Πόσον ὠρξία ἦτο !

Εἶχον ἡμέρας ὀλοκλήρους νὰ ἰδῶ αὐτήν. Ἡ αὐτὴ τοῦ προσώπου γλυκύτης καὶ ροδινότης, ἡ αὐτὴ τοῦ σώματος ἀβρότης, πλοῦτος ἅμα ὅλη καὶ χάρις. Εἰς τὸ ἄρρητον τοῦτο μειδίαμα, οὐρανίαν τῶν χειλέων πτυχὴν, εἰς τοὺς λιγεῖς καὶ μέλανας τούτους ὀρθακλμούς, λιποθυμοῦσαν ἡδυσπᾶθειαν, παλλόμενον πελείας στήθος, ἀστραποβολοῦν μεσονύκτιον ἔρωτος, ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ ποσάκις ἔμεινα ἀπελπισ καὶ καϊόμενος ὡς ἐν τῇ ἐρήμῳ προσκυνηταὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ποσάκις ἀνωρθώθην ἐνθους καὶ διάπυρος ὡς εἰς σκληρισμὸν πολέμου γενναῖος μαχητής. Πῶς δὲν εἶχον γιωρίσει αὐτὴν μέγρι τοῦδε ; Ποῦ ἦτο :

Εἶνε παχεῖα μᾶλλον ἢ λεπτή. Πῶς, μειδιζῇ; ὦ φίλε μου, εἶνε ἀφρόγαλα. Ἐχει τὸ πάχος ὅπως τὰ ἱσπνικὰ δουκᾶτα τὸν πολὺν χρυσόν, ὅπως ἀγέρωχος κύτοκράτειρα λαμπρὰν καὶ ποδῆρη ἀλουργίδα, ὡς ὁ Σκιζπῆρος τὴν πολλὴν μεγαλοφυΐαν. Ἄφες τοὺς Βυρωνεῖους Ὀδοιπόρους διὰ τοῦ νοῦ μᾶλλον ράσματα ὠχρὰ ἢ ζώσας ἐρωμένους ὄνειροπολοῦντας. Ὁ ἔρως εἶνε νεότης τῆς ψυχῆς· ὅταν δὲ ἔχῃ καὶ τὴν νεότητά εἰς τὸ αἷμα καὶ τὰ μέλη σου ἄρτια, βεβαίως δὲν ζῇς διὰ μόνων τῶν παρθενικῶν δακρύων ὡς οἱ τέτιγες διὰ τῆς δρόσου.

VIII

Φεύγων ἐν λησμονῷ, ἐπλανώμεν πρό τινος μέτω βροδάρων, εἰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, εἰς χρυσοειδεῖς γάστρας ὅπου ἄνθη δυσώδη καὶ ἀκανθώδη βλαστάνουσιν. Ἐκεῖ βαρὺς, γλυκύς, περιπαθῆς φερόμενος πρὸς τὰς ἐξοχὰς μετὰ φίλου ἀνεμιμνησκόμεθα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν βορβορωδῶν ἐκείνων πολεων ὡς εὐτυχίης ἡμέρας εἰς ἡμέρας πένθους καὶ ρεμβασμῶν. Καὶ ἐνεθυμούμεν αὐτήν. Ἐκεῖ ἐν τῇ μελισταγεί ἐλευθερίᾳ τῶν στεναγμῶν μου πλάττων περὶ ἐμὲ ροκτασίαις στιγμᾶς καὶ ἀνάκτορα Ἐδέμ, τοιαῦτα ὑπέμελλον ἔπη ἐπαγορεύειν :

Quand tu dois calme et pure,
 Dans l'ombre, sous mes yeux,
 Ton hale ne murmure
 Des mots harmonieux ;
 Ton beau corps se révèle
 Sans voile et sans atours . . .
 Dormez, ma belle,
 Dormez toujours ?

Καὶ ἐπανεῖλεγον :

Ὅταν λευγείμων, ἤρεμος καὶ ἀβροτάτη φίλη.
 Εἰς μαγικὴν σκιαύγειαν ἀπλοῦται κοιμωμένη
 Ἐκεῖ ὑπὸ τὸ ὄμμα μου.

Τόνους ἀφίνους' ἔμμελεις τὰ ρόδινά σου χεῖλη,
Καί τὸ ὠραῖον σῶμά σου ὡς ἄγαλμά τι μένει . . .

Κοιμοῦ, κοιμοῦ, κοιμοῦ.

Σοί, σοὶ ἀφιεροῦντο οἱ στίχοι οὗτοι, ἀπὸ τῆς ἀναμνήσεώς σου ἀπελείθοντο τὰ λόγια ταῦτα ὡς ἀπὸ εὐώδους ἄνθους μέλι ξανθὸν τοῦ Ὑμηττοῦ, ὡς ἀπὸ γαλανῶν ὀφθαλμῶν δάκρυα στοργῆς θερμά. Πόσους ἄλλους ἀφῆκα εἰς τὸν ἀέρα ἐκεῖ κάτω λόγους ὠραίους, σιωπηλὰς εἰδωλολάτρου εὐχὰς ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου. . . Καὶ ἐνεθυμούμην μίαν ἐσπέρην, μίαν μόνην στιγμὴν. Ναί· ἄνθρωπός τις λέγεται, εἶνε ἀληθῶς εὐφυής, ἀλλ' ἔχει στιγμάς ὅτε ἡ εὐφυΐα του εἶνε μεγκλοφυΐα· κυρίᾳ τις εἶνε ὠραία, χαρίεσσα· ἀλλ' ἔχει στιγμάς, θέσεις τινάς, ἓνα ἀκκισμὸν, ὅτε εἶνε γοητεία. Τότε τραυματίζεται· ἡ στιγμὴ ἐκείνη εἶνε ἡ ἐπιτυχοῦσα βολή, διότι βλέπειν ὠραίαν κυρίαν εἶνε ὡς τὸ ἀποδύεσθαι εἰς μάχην· πολλὰ βέλη ἐπ' αὐτῆς ἐκτοξεύονται, ὡς ἀπὸ ἡλίου ἀκτίνες, βάλλονται κατὰ σοῦ πολλά, περῶσι πλησίον σου, ἀλλὰ τέλος μίᾳ τοῦ σώματος, τοῦ στόματος, τοῦ ὀμματος κλίσις, ρῆσις, ριπὴ σέ εὔρε κατὰστηθα. Τότε ἀλλοίμονον !

Ἄγαπῶ τὸν θεῖον Πλάτωνα· ἀγαπῶ τὸ δόγμα αὐτοῦ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλανᾷται ἐν τῇ γῇ περιζητῶν τὸ ἕτερον ἡμῖς τοῦ σώματος του, μεθ' οὗ ἄλλοτε ποτε ἐν ἀπετέλει σῶμα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ εὐρῶ αὐτὸ ὡς συναντῶνται πλῆκτοι φίλοι, καὶ ἐναγκαλισθῶμεν τὰ δύο ἡμίση κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς σάρκα πάλιν μίαν, πόσας, ἀποπειρώμενος νὰ εὐρῶ τὸ ἀληθές, θέλω δειλθῇ καὶ ἐναγκαλιθῇ, ὅπως εἰσέρχεται εἰς κατὰστημα φορεμάτων ἐτοιμῶν καὶ πολλὰ προβάλλεις καὶ περιβάλλεις ἐπικνωφόριον πρὶν ἢ τὸ πρέπον σοὶ καὶ κατὰλληλον εὔρε. Καὶ ὄντως ἡ γυνὴ εἶνε ἐπικνωφόριον, ἀφοῦ ἡ ζωὴ, κατὰ τὸν Βύρωνα, εἶνε χειμῶν.

Καὶ ἐνεθυμούμην τὰς Ἀθῆνας.

IX

Εἰς τὰ περάλια τῆς Θράκης. Ἐκεῖ βαρὺς, γλυκύς, ρεμβός,

περίλυπος, ἀνεμιμνησκόμενην τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν βορβορωδῶν ἐκείνων πόλεων ὡς εὐτυχεῖς ἡμέρας εἰς ἡμέρας πένθους καὶ στεναγμῶν. Ἐκεῖθεν, γῇ τῆς Ἀττικῆς, σὲ ἡσθάνομένη μύρσεσαν, μαρμαίρουσαν, χαρίεσσαν, μειδιῶσαν, ὁμιλοῦσαν ἡρέμα ἔπη Ὀμήρου ὡς ἡ κογχύλη στόνους συγκεχυμένους ἀναδίδει.

Ἐκεῖθεν ἀπὸ τῶν δυσωδῶν ἐκείνων καὶ πενθίμων δρόμων, ἔλεγον νὰ ἐπανεέλθω καὶ πεσὼν νὰ φιλήσω τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐρωμένην μου ζῶσαν πλήρη καρδίας καὶ πνεύματος. — Δὲν γνωρίζω διὰ τοὺς ἄλλους· ἀλλὰ δι' ἐμέ λέγεις πολλά, παρὰ πολλά εἰς τὴν ψυχὴν μου λέγεις, ὦ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὦ τῆς ἀρχαιότητος σκελετὲ χρυσαυγέστατε. Ἐπὶ πολὺ τὸ βῆμά μου ἐπλάνησα, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀντίκρυσα οὕτω μίαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου, μίαν ὁδὸν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Αἰόλου, τὰ κράνη τῶν συντριμμάτων τοῦ Παρθενῶνος ἀνακύπτοντα ὑπὲρ τὴν ἀκρόπολιν, μίαν γωνίαν, ἐν ἄντρον, τὰς Ἀθήνας, τὸν κονιορτὸν σου ἔτι αὐτὸν ποθῶ εἰς τὰ ξένα, θὰ ἐδεχόμενη ἐκεῖ αὐτὸν ὡς ἡ κόρη τὴν μυροδόλον ἐπιπάσσεται καλλυντικὴν κόνιν. Τὰ ἐρεΐπιά σου μὲ ἔγιναν, μὲ εἶνε προσφιλῇ ὡς κόκκαλα, ὡς τάφος προσφιλοῦς πατρὸς εἰς υἱὸν εὐγνώμονα· ὅπου ἂν σταθῶ, ὅπου ἂν τὸ βῆμά μου φέρω εἰς τὰ ἐδάφη σου, Ἀττικῇ, νομίζω ὅτι ἂν θλίψω τμήμα μαρμάρου θὰ ἀναβλύσῃ δάκρυ· πατῶ ἐλαφρῶς μὴ στεναγμὸν ἀφήσωσι τόσων αἰῶνων τόσαι μεγαλουργιῶν κόνεις!

Εἰς τινὰ συγγράμματα τὸ κάλλιστον μέρος αὐτῶν εἶνε τὰ ξένα λόγια, motti· οὕτως εἰς τινὰς κυρίας εἶνε τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των ἄνθη, καὶ εἰς τὰς σημερινὰς Ἀθήνας τὰ ἐρεΐπια τῆς ἀρχαιότητος. «Ὁράτιε, ἔλεγεν ὁ Ἀμλέτος, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῇ ἔχουσι πολλῷ πλειότερα παρ' ὅσα οἱ φιλόσοφοι φαντάζεσθε.» Ὡ ἀρχαιολόγοι, ἐπὶ τῶν ἐλληνικῶν μαρμάρων τούτων ἀναγινώσκετε γραμμὰς μόνον τέχνης· πόσα ἐπὶ τῶν μαρμάρων τούτων ἀναγινώσκουσιν ἄλλοι βαθύτερα, μεγαλότερα, ὠρσιότερα χωρὶς νὰ ἐμβλέπωσιν γραμμὰς. Τὰ λείψανα, τὰ συντρίμματα, τὰ ἐρεΐπια αὐτὰ εἶνε τέφοι· κάτωθεν λαλεῖ ἡ ἀθανασία... Καὶ ὁ οὐρανὸς σου; Πί-

στευσον Ἀχιλλεῦ, εἰς ἐμέ· ἡ αὐτὴ σελήνη δὲν ἀνατέλλει εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Ἐπιον καὶ ἐκεῖ ὕδωρ, ἀλλ' ἦτο ὑφάλμυρον, θολόν· εἰδὼν ποτε ἀνατείλασθαι καὶ ἐκεῖ τὴν σελήνην, ἀλλ' ἦτο νεκρική, ἀμυρά, βαρεῖα, ὥστε ἐπέμβει ἐκεῖ ἄνω ὅτι τοιοῦτον προώρισται νὰ φωτίζῃ λαόν. Ποῖον λαόν, Θεέ μου! Τοιοῦτον λαόν, ἔμψυχον βόρβορον, θὰ εἶδὲ ποτε ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὥρισεν ἀνθρώπους δούλους φύσει, τὸν λαόν τοῦ Μωάμεθ τοῦτον θὰ εἶδε βεβραῖως ὁ Ἀλμεναι, ἐπαναλαθὼν μετὰ τόσους αἰῶνας: L'homme que rien ne soulève au-dessus de lui même, est serf par nature.

X

Ἄλλ' ἡ ὥρα περῆλθε. Γύρω μου περιχεῖται τὸ μεσονύκτιον οὕτως ὥστε αἱ ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας μοὶ ἀνταρτίζονται ὡς ὄνειρα. Πόσα νὰ εἶπω ἔχω, καὶ ὅμως ἤδη βλέπω ὅτι τὰς συναισθηταίς μιᾶς μόνης ἡμέρας δύνανται νὰ ἀπεικονίζῃ καὶ γράφῃ ἐπὶ χρόνους ὁλοκληροῦς. Οὕτως ἡ ψυχὴ εἶνε ἄπειρος.

Τί ἔγραψα;

Οἱμοὶ τὴν ὥραϊαν αὐτὴν κυρίαν, τὴν ἔγγαμον αὐτὴν νεάνιδα, εἶδον τελευταίαν περίπου σήμερον, τελευταίαν, καὶ ὅμως πειραθεὶς νὰ ἱχνογραφῇσω ὧδε τὰς ἡμερησίους ἀναμνήσεις μου, πρῶτην αὐτὴν ἀνεμνήσθην, περὶ αὐτῆς πρώτης καὶ μόνης ἔγραψα. Πῶς, ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων εἶνε σκιερὸν κοιμητήριον, ὅπου εἰς μόνον ὑπολάμπει ζῶν ἀστὴρ;

Δι' ἐμέ, σήμερον, ἴσως.

Ἄλλ' ἡ ὥρα περῆλθεν. Ἡ ἐρωτευμένη ψυχὴ μου νικᾷται ἀπὸ τὰ βεβαρημένα καὶ φλυπνα βλέφαρα, οὐδ' ἔχω πλέον κόρης παρθενικὴν καρδίαν, ὅποτε ἄγρυπνος ἐτέλουν ὑπὸ παρὰ θυρον παννυχίδας ὑποστένων, ὡς ἡ Σαπφώ:

Δέδουκε μὲν ἃ σελάννα
καὶ Πληιάδες, μέσσαι δὲ
νύκτες, παρὰ δ' ἔρχεσθ' ὥρα
ἐγὼ δὲ μόνον καθεύδω.

ΜΕΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΗΜΕΡΑΣ

Υ. Γ. Ἡ Ἐνδεκάτη μετὰ μεσημβρίαν ἔχει, ὡς ὅλα
τὰ ἀνθρώπινα ἔργα, Παροράματα, ἅτινα μέλλουσι νὰ συγγρα-
φῶσιν ἴσως εἰς ἄλλην τινὰ ἀγάπην . . . κόρης.

ΕΚΙΠΝΟΑΙ ΜΑΡΤΙΟΥ

I

Λέγουσιν ὅτι τὰ δάκρυα ἐλαφρύνουσι τὸ στῆθος· ἀλλ' ἀφοῦ πρὸ χρόνων ἤδη μετέβη τις εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, ὅτε τὰ δάκρυα μεταβάλλονται μόνον εἰς μελάνην ἐπὶ τοῦ χάρτου, εἴθε καὶ αἱ πτωχαὶ μου ἐδῶ σειραὶ αὐταὶ νὰ κουφίσωσιν οὕτω βαρυτάτην καρδίαν, διότι εἶνε βεβαιότερον τῆς ἀπάτης ὅτι καὶ ὁ γραπτὸς καθόλου λόγος εἶνε πολλάκις ἀβαρεὶα καρδίας πελαγίζομένης ἐν τρικυμίαις παθῶν. Συνεπῶς, ἐὰν ἤμην Ἀριστοτέλης καὶ ἔζων ἐν Σύρῳ, θὰ ἔλεγον: Ἡ ποίησις εἶνε ἀβαρεὶα τοῦ ἀνθρωπίνου κρᾶνίου καὶ στῆθους· ἀβαρεὶα συνισταμένη ἐκ πόθων καὶ ὀνείρων· ἐντεῦθεν ἡ γραμματικὴ ἢ κριτικὴ χρεωκοποῦσι πάντοτε πειρώμεναι· ν' ἀσφκλίσωσι τοὺς ποιητάς.

II

Ἦνθησεν ἡ ἀμυγδαλῇ, χειρόμακτρον χαιρετισμοῦ ὅπερ ἐπισείει, ἡμῖν μακρόθεν καὶ προσερχόμενον τὸ ἔαρ. Οἱ ἀρχαῖοι βλέποντες τὰς ἀμυγδαλὰς ἐφ' ἡντάσθησαν καὶ ἐπλασαν τὰς Ἀμυρυλλίδας.— Ἦδη εἶνε ἐσπέρα, ἀττική. Μείλιχος καὶ ἐαρινὴ αὖρα ἐπιπνέει, τὸ δὲ στῆθός μου ἀνθβάλλεται ὅλον ἀπὸ βάθους εἰσπνέον ἀρωματώδεις πνοάς. Εἶνε ἡ ὥρα ἐκείνη, ἐν ἣ ὁ χειμὼν φαίνεται ἀποθνήσκων καὶ οἶνει ἀπευθύνων τὸ κύκνειόν του, τὸ δ' ἔαρ διανοίγεται μόλις ὡς ἀκλύς δροσερώτατος. Ἦδη αἱ πνοαὶ τῆς ἐσπέρας ἔχουσιν ἄρωμα ὡς τὸ φίλημα, καὶ ὑγρότητα ὡς τὸ δάκρυ. Πνέει, ἀνάπναι, στῆθος, ὦ ἡχῶ τοσούτας χαρὰς καὶ ὀδύνας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κό-

σμου διὰ στεναγμῶν ἀντηχήσασα! Ἐλθετε, πνοαί, αἰθέριοι δρόσοι φλογερῶν ἐν ἐμοὶ αἰσθημάτων· ἰδοὺ ἐγὼ μὲ τὸ στόμα χαῖνον πρὸ ὑμῶν, μὲ τοὺς ὀρθκλμούς πρὸ τῶν ἀστέρων.

Λάμπετε, ἄστρα, εὐγλωττοὶ προαγωγοὶ τῆς παρθένου· ποσάκις εἰς τὸ φῶς ὑμῶν ὁ ὀρκισθεὶς ἐπιστεύθη, διότι ἡ πτωχὴ κόρη οὐδέποτε ἐπίστευεν ὅτι ἡ τόση ὑμῶν καλλονὴ καὶ λαμπρότης ἦτο δυνατὸν νὰ φωτίζῃ χεῖλη ἐπίορκα. ὦ ἄστρα, πόσον ὠραῖα εἰσθε; Ἀλλ' εἴθε νὰ μὴ ὠμοιάζετε πρὸς χρυσαῖ ἐγχειρίδια, πρὸς τὸ ἐν τῇ σκιᾷ ἐγχειρίδιον ἐκεῖνο τοῦ Μάκθεθ, διότι πολλάκις σεῖς ὀδηγεῖτε τοῦ ἐγκληματίου τὸ βῆμα· τὴν ὥραν ταύτην ἡ δειλὴ ἀρετὴ, ὡς αἱ ὄρνιθες, ἀποσύρεται, ἀγρυπνεῖ δὲ μεθ' ὑμῶν μόνον ὁ ἔρως καὶ τὸ ἐγκλημα. Ὅταν τὴν ἐσπέρανσας βλέπω ἐπανατέλλοντα, συλλογίζομαι ὅτι ὁ Θεὸς σήμερον ἔμεινε μόνον κανδηλανάπτῃς τοῦ οὐρανοῦ.

III

Αἰσθημά τι πλημμυρεῖ τὸ στῆθος μου ὡς νὰ εἶνε ἀνκλειυμένος καὶ εὐώδης μόλυβδος· θὰ ἔλεγον ἀδάμας, ἐὰν ὁ ἀδάμας ἠδύνατο ν' ἀναλυθῇ εἰς ὑγρὸν καὶ εἰς φλόγα. Εἶνε τοῦτο αἰσθημά τι ἡ νοσος; Τὸ στῆθος τῆς νεότητος εἶνε λεκάνη ὅπου ἡ ζωὴ ἀνακογλάζει ὡς φλογερὸν γλεῦκος. ὦ ἔαρ, ἐπανέρχεσαι. Ἐπανέρχεσαι καὶ τὰ στῆθη ἀνοίγονται εἰς τὴν φαιδρότητα, τὰ χεῖλη εἰς τὸ φίλημα, ἡ ἀγκάλη εἰς τὸν ἔρωτα. Ἐν ἐμοὶ διαπάλλῃ τις αἰσθημάτων γεννάται, πλημμυρὶς πόθων φαίνεται πνίγουσα ἐν ἀγωνίᾳ τὴν καρδίαν. Τίς θέλει μὲ πιστεύσει! Εἶνε τοιοῦτό τι τὸ ἔαρ· ἡ γῆ ἀναρῶει ἄνθος, τὸ δάτος τὰς ἀηδόνας, αἱ κοινωναὶ τοὺς ὁδοιπόρους, αἱ λίμναι τοὺς βατράχους, τὰ χεῖλη προχέουσιν ὄρκους καὶ αἰσθήματα· ὅλα εἶνε ἀπκλά, σφριγῶντα, χαρίεντα. Ὁ Ἀπρίλιος εἶνε ἡ ἐπέτειος ἐορτὴ τῆς τοῦ κόσμου πλάσεως· ἐντεῦθεν ἴσως τὰς ἡμέρας αὐτὰς ὁ ἄνθρωπος ἀναμιμνήσκειται ὅτι ἐπλάσθη καθ' ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ, τείνει δὲ φύσει, ὡς ἐκεῖνος, νὰ πλάσῃ τι καὶ δημιουργήσῃ ἐκ τοῦ μηδενός. Πόσον εὐδαίμων εἶσαι ἤδη, Α'...",

ὅτι ἡ εὐφροιά καὶ φαντασία σου, ὡς ἡ ἀτμίς τοῦ αἰθέρος, καταπίπτει πλέον οὐχὶ εἰς στίχους ἀλλ' εἰς σταγόνας . . .

Ὁ ἄνεμος ἐπιπνέων κλίνει τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, γογγύζει ἡδύτατα διὰ μέσου τῶν φύλλων. Ἄκουε! Πόσον ἡ ὥρα, ὥρα ἔαρος καὶ ἐσπέρας, πόσον ἡ ἐνδόμουχος φαιδρότης ἡμῶν καθυγιαίνει ὅλα! Αὐτὰ τῶν βατράχων τὰ κοῦσμητα, μοὶ φαίνονται λαρυγγισμοὶ καὶ τοῦ σπίνου γλυκύτεροι. Εἶχες δίκαιον, Φ***, ὅταν μ' ἔλεγές ποτε ὅτι κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ βαρυτόνου τετραπόδου, ἐν τῇ ἑαρινῇ συναυλίᾳ τῶν ἀπάντων, προσκτᾶται μελωδίαν τινὰ καὶ γλυκύτητα. — Βλέπε τὰ ἄπειρα αὐτὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, αἰσθάνου τὸν ἀέρα τούτων διὰ τῶν φύλλων προσπνέοντα, βάδιζε ὑπὸ σκότῃ καὶ ὑπὸ δένδρῳ, ἄκουε τοῦ κυνὸς ἐκείνου πέραν τὴν ὑλακὴν! . . .

IV

Δότε μοι λύραν, οἶνον, κόρην ἢ βρόχον! Θέλω νὰ ἐκμανῶ ἄδων, θέλω νὰ γείνω κτῆνος μεθύων, θέλω νὰ φιλήσω ἢ ν' ἀποθάνω. ὦ, ἂν σὲ εἶχον πλησίον μου, ὁπτασία τῶν πόθων μου, πεφιλημένη κόρη, ὑπ' αὐτὰ τὰ σκότῃ, ἅτινα μοὶ φαίνονται ὡς οἰκίσκος καὶ πέπλοι μαστροποῦ, ὑπ' αὐτὰ τὰ φύλλα, ἅτινα μοὶ φαίνονται παῖδες προσάδοντες τὸν ὑμέναιον! Θὰ σ' ἐθλίβον ἐπ' ἐμὲ ἀγρίως, δηλαδὴ θερμότατα, θὰ σ' ἐφίλουν γλυκύτατα, δηλονότι ὡς νὰ ἐπόθουν νὰ σὲ καταπίω. Νὰ σὲ καταπίω! Οὕτως ἐσκέφθην πολλάκις ὅτι τὸ φίλημα εἶνε ἀνάμνησις καὶ τεκμήριον, εἶνε συνήθεια δειλιῶσα καὶ ἐκλείπουσα, εἶνε τέλος τὸ τελευταῖον λείψανον τῆς πάλαι ποτὲ ἀνθρωποφαγίας. Ἄλλως πόθεν καὶ ἵνα τί φιλῶν κολλᾷς τὰ χεῖλη σου καὶ πολλάκις λείχεις διὰ τῆς γλώσσης, ὡς ἡ τίγρις τὸ θῦμα;

Διὰ ταῦτα, φίλη μου, ἤθελα νὰ ἤμην μᾶλλον ἡμερος Ὀθωμανός, νὰ ποτισθῶ χασίς, νὰ ἔλθω ὑπὸ τὰ παρχάθυρά σου, νὰ τραγωδήσω μὲ στῆθος λέοντος καὶ περιπᾶθειν τρυγόνος· νὰ ἐγερθῇς τοῦ ὕπνου σου λευκὴ καὶ λυσίκομος, νὰ ἔλθῃς εὐπειτῆς πρὸς

ἐμέ· ἄλλως καὶ νὰ ῥαχισθῶσιν οἱ λίθοι τοῦ οἴκου σου, νὰ κρημισθῇ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἁσμάτων μου, νὰ συντριβῇ ὑπὸ τὰ τείχη του καὶ ἐραστῆς καὶ λύρα, σὺ ὅμως νὰ σωθῇς καὶ ἐπιζήσης, ὡς τὸ πτηνὸν ἀποπειτᾷ θραυσθέντος τοῦ κλάδου. . . Ὅχι· καλλιτέραν βεβαίως θὰ ἦτο νὰ ἦμην ὁ παλαιὸς Ζεὺς νὰ σβέσω πρῶτον τὸν κατὰσκοπον ἥλιον, νὰ βυθισθῶμεν εἰς αἰωνίαν νύκτα, νὰ ἔλθω τότε καὶ νὰ σὲ ἀνκρῶσω ἀβρότατα μεταβεβλημένος εἰς τὸν ταῦρον τῆς Εὐρώπης. . .

Φεῦ, aegri somnia ! Ὅνειρα κεφαλῆς πυρεσσοῦσης !

V

Πόσον ἐν τούτοις εἶνε εὐκόλον σήμερον νὰ γείνη τις ταῦρος, νὰ βυθισθῇ ἔτι ἴσως εἰς αἰωνίαν οὕτω νύκτα, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ ποτέ τις καὶ νὰ γείνη Ζεὺς. Ἐν τούτοις λέγεται ὅτι ἡ Εὐρώπη ἦτο ἔτι κόρη, ὅτε ἐνεφανίσθη ὁ λευκὸς ἐκεῖνος καὶ χρυσόκερως ταῦρος ὡς σύζυγος· δικτὶ λοιπὸν ἐκ προοιμίων ταῦρος, ἢ μὴ ἦτο ἄνευ τοῦ στέμματος του ; Ὅπως δὴποτε ὁ ἔνθεος ἐκεῖνος μῦθος ἦτο ἀσφαλῆς μαντεία καὶ εἰκαρμένη τοῦ μέλλοντος, ὅτι τὸ ἀληθὲς ἄνθος τοῦ γάμου εἶνε οὐχὶ τὸ τέκνον, ἀλλὰ τι ἄλλο, ὅπερ φέρεται περὶ τὸ μέτωπον, ἐν εἶδει στέμματος. Στέμμα ἀτυχῶς, ὅπερ ἐνῶ προσεπικυροῖ τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν ὅτι οἱ σύζυγοι γίνονται εἰς σάρκα μίαν, διότι ἐνῶ σπείρεται παρὰ τῇ, τὸ στέμμα ἀναφύεται παρὰ τῷ, οὐδαμῶς ὅμως μεταβάλλει καὶ τοὺς φέροντας εἰς αὐτοκράτορας· εἰ καὶ ἡ γλαυκῶπις Ἰσπανίς ἐκείνη κατῴρθωσεν τρανότατα νὰ πείσῃ τοὺς ὑπηκόους αὐτῆς καὶ εὐφροεστάτους Παρισινούς νὰ πιστεύσωσιν ὅτι καὶ τοῦτο γίνεται. . .

Οὐχ ἤττον ἐπειδὴ «ἔχειν ἢ μὴ ἔχειν, ἰδοὺ τὸ ζήτημα» τῆς ζωῆς, τὸ δ' ἄλλο ἐν Σαικσπήρῳ εἶνε τοῦ θανάτου, ἀναβάλλων ἐς αὔριον τὴν σπουδαίαν περὶ τούτου ἀπόφασιν, θ' ἀπεφαινόμενην προδικαστικῶς ὅτι ἡ ἱπποτικωτάτη καὶ καλλίστη εὐχὴ τῆς νεότητος εἶνε ὁ ἄγνωστος τέως οὗτος στίχος τοῦ ποιητοῦ τοῦ ἐν μέρει γνωστοῦ Ἀγνώστου :

ὦ! ἔσο πάντοτ' ἐραστής καὶ πώποτε νυμφίος!

Ἀλλά, — θὰ μὲ εἰπῇς ἴσως χαιρεκάκως, φίλη μου, — ὅταν ὑπερ-
βῇς τὰ τεσσαράκοντα, τότε ἐραστής πῶς, τίνος; Τότε, φίλη μου,
ἀνέραστος καὶ ἄπελπις πίπτει τις καὶ ἀποκοιμᾶται ἐν τῷ τάφῳ,
ὡς ὁ ἔρως ἐν μέσῳ τῶν ρυτίδων, ἢ ἐν τῇ κλίνῃ του, ὡς πρᾶττω
ἤδη ἐγώ, ἀναγνωστὰ μου,

Καὶ σὲ ἀφίνω χαίνοντα, διότι εἶσ' εὐήθης,

• Ἄν δὲν ἀπεκοιμήθης.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΙ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΕΙ * * *

I

Ποῦ εἶνε τὸ μεῖδιμα τοῦ ροδινοῦ σου χείλους;
Ποῦ ἡ χλιδὴ τῆς κόμης σου, ποῦ τὸ γοργόν σου βῆμα;
Φιλῶ τὸ μέτωπον ὡχρόν, θλίβω λυτοὺς δακτύλους,
Δημόσθενές μου! Διατί;

Εἰς τὰ φελές μου ρῆμα

Μ' ἡτένισες ὑπόδακρυς καὶ μ' εἶπες μόλις πνέων:
«Ὁ γέλως εἰς τὰ χεῖλη μου δὲν θ' ἀναθάλη πλέον».

Οὕτωςί τινα ἐπεπόθουν νὰ σοὶ ἐπιστείλω ἔπη, πενθίμην εἰκόνα
ὧν χθές μοι ἀπεκάλυπτες ἱερῶν, γλυκὺ ἄμα βάλσαμον ἴσως τῆς
αἵμασσοῦσης πληγῆς σου· ἐπεπόθουν, ὡς μὲ παρεκάλεις, νὰ πλη-
ρώσωσι καὶ τὸ κενόν ἥδη τῆς ψυχῆς μου ἔμμουσα τῆς φιλίας ἀρώ-
ματα. Ἀλλ' ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη μου κατακλύζει καὶ καταστρέφει
πτωχοὺς στίχους, ὡς γενναῖον ῥεῦμα ὄχθας βρουστεφεῖς· ἡ συμ-
παθὴς ἔτι καὶ σπαίρουσα καρδίᾳ ἀγνοεῖ, παραβλέπει, νικᾷ τὴν
τέχνην· πρὸ τοῦ νεκροῦ υἱοῦ τῆς ἡ μήτηρ κύπτουσα καὶ συνε-
στραμμένη δακρύει ἐν σιγῇ ἡ παραλαλεῖ ὡς ὁ οὐρανός, ἐν ᾧ αἱ
ξέναι γυναῖκες, εὐκύνως καθήμεναι, τονίζουσιν εὐμελῆ μυρολο-
γήματ'· Ἐκλαυσά ποτε εἰς ἔμμετρον λόγον ἄπαντα, ἀπὸ τοῦ
μύρμηκος μέχρι τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ὅτε ἰσαγγελὸς ἀδελφὸς μοῦ
ἀπέθανεν, ἐπνίγην, ἐσίγησα· παρῆλθον ἡμέραι, ἔτη πολλά, καὶ

οὐδεμίαν ἡδυνήθην νὰ σύρω γραμμὴν εἰς τὴν μνήμην μου. Ἡ Νιόβη ἄλλως ἐγένετο πέτρα.

Ἄς ὁμιλήσῃ λοιπὸν ἡ φιλία ἀνεπίπλαστος, ἀττημελής, πεζή.

II

Ὅτε μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν μου σ' ἐπανεῖδεν χθὲς, μὲ εἶπες ἔτι, εἶτα: « Ἡ κόρη τῶν ὀνείρων μου, ἡ ἐρωμένη μου καὶ ἀδελφὴ μου, ἀπέθανεν. Εἶνε τρεῖς ἡμέραι. Ἐκλινεν ἐπὶ τοῦ ὤμου μου τὴν κεφαλὴν της, νεκρά· πρὸς τὴν πνοήν μου τὰ χεῖλη της, ἄπνους. Ἐκλείσας τοὺς ὀφθαλμούς της ἐγὼ μετ' ὀλίγον ἡ γῆ ἀπασα ἐδέχθη τὸ χάριεν σῶμα ὁλόκληρον. Εἶνε τρεῖς ἡμέραι . . . »

Ὅλίγα δάκρυα ἀνέδυσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου θοὰ καὶ ἀραιὰ ἦσαν ἡ συνέχειαι τῶν λόγων σου. Ὅταν βαρὺ ἡ καρδιά στένη, ὁ ὀφθαλμὸς ἀντηχεῖ δακρύων. — Ἐγὼ ἐγέλασα. Μὴ φοβοῦ· γελάει καὶ ὁ ἀπαγχονιζόμενος, ἀγωνιῶν. Ἦτο τοιοῦτος; Ἰσως. Ἰσως ὅμως ὅτι ὑπέθεσα καὶ μῦθον, ὅτι ἐβλεπον εἰς τὴν μορφήν σου, εἰς τὰ χεῖλη σου. Σὺ ὁ ἐλαφρὸς ὡς τὸ πτηνόν, ὁ προφανὴς ὡς ὁ ἀφρός, ὁ εὐστροφος ὡς ἡ χάρις, ἦσο ἤδη βαθὺς ὅσον ὁ ἄδης; Μὲ εἶπες «Ναί».

Τότε σὲ ἠτένισα εὐσεβῶς. Διέκρινα ἐπὶ σοῦ μοιραίαν μετὰ τῆς νεκρᾶς συγγένειαν: εἰς τὴν μορφήν σου ἀντανεκλάτο ἡ ὠχρία ἐκείνης, εἰς τὸ στῆθός σου ἔφερες τὸ βάρος τοῦ χρώματός της, εἰς τὸν νοῦν σου τὸ σκότος τοῦ θανάτου της. — Ταλαίπωρε φίλε! Ὑπῆρχε λοιπὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔτι ὁ οὐράνιος ἔρως; Ο *sacra simplicitas*! — Ἄ, πόσοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σήμερον πιστεύομεν πλέον εἰλικρινεῖς καὶ διάπυροι εἰς τὸν ἔρωτα, εἰς τὴν ἀρετήν, εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὸν Θεόν; Ὡ ἡλικία μόνη τῶν παιδιῶν, πόσον ἀγνοεῖς τὴν εὐδαιμονίαν σου! Οἶμοι δέ! ὅποταν ἐννοήσῃς αὐτήν, ἡ εὐδαιμονία ἀπέπτη . . .

Δημόσθενές μου, διήλθομεν πολλὴν ὥραν ὁμοῦ. Ἐσιγῶμεν, ἡ ἀνεφέρετο εἰς ἀναπολήσεις, ἐκείνης, μετ' ἐκείνης, θέσεων, λόγων,

βημάτων, στιγμῶν, — πράγματα τιμολῶ, μαγικά, νηπιώδη καὶ ἄγρια· ἤδη σπαρακτικά.

Μετ' ὀλίγον μοι ἔγραψες : «Σὺ ὁ ἐκ μικρῶν χρόνων φίλος μου, ἐπίχυσον βάλσαμον εἰς τὴν πληγὴν μου . . .» Βάλσαμον; Ἄλλ' εἶθε μὴ οἱ ἄτεχνοι λόγοι μου ἀγριάνωσιν ἐπὶ μᾶλλον τὸ τραῦμα ἤδη αἰμάσσον, οὐδ' ἔνεστί μοι ὁ χρόνος συμβοηθός, ὁ ἡπίως καὶ μεγαλουργῶς ἐπουλῶν τῆς καρδίας τὰ ἄλγη, ὡς αὐτὸς μακραίνει τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ καὶ κατευνάζει τὸν ἄνεμον καὶ τὸ κύμα. Λέγεται ὁμῶς καὶ συνεύχομαι τούτοις ὅτι εὐμενεῖς τῶν φίλων

ψυχῆς νοσοῦντες εἰσὶν ἱατροὶ λόγοι.

Εἶνε ἀληθές. Μὴ σιωπῶμεν ἐνώπιον τῶν πενθούντων. Ἀσθενεῖς καὶ τετριμμένοι αἱ παρὰμοῦθαι ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' ἄς ἐπαναλαμβάνωμεν ταύτας· ἐνώπιον τῶν τεθλιμμένων εἶνε πάντοτε νέοι σώτῃραι. Μὴ σιωπῶμεν· ἄς λαλήσωμεν, διότι ὁ κλαίων καὶ πάντοτε καὶ ἂν σοφὸς ἐτύγχανεν, ἀδυνατεῖ νὰ συλλογισθῇ παρηγόρων, ἅτε μόνον στοχασμὸν ἔχων, περὶ ἑν μόνον σημεῖον στρεφόμενος : τὴν ἀφορμὴν τῆς ὀδύνης.

III

Ἄς ἀποσπασθῇ ἐκεῖθεν ὁ νοῦς σου, Δημόσθενης. Ἡ λήθη εἶνε τῆς ζωῆς ὁ στυλοβάτης. Διὰ τινὰ χρόνον ἔπῃλθε τοῦ τόπου ὅπου ἐκεῖνη ἀνέπνεε χθὲς ἔτι τὸ ζῆν, τῶν περιπάτων ὅπου θὰ ζητῆς ἔτι ἴσως τὰ ἔχνη τῶν βημάτων της, τῶν κήπων ὅπου μαζῇ συνέλεγετε ἄνθη, τοῦ οἴκου ὅπου ἡ φωνὴ της ἀντηχεῖ πιθανῶς ἔτι, ὅπου κατὰκειται μία ἐρυθρὰ αὐτῆς ταινία ἴσως, ἐν τομίδιον περιπαθῶν ποιήσεων. Ἀπομυκρύνθητι τῶν φίλων οὓς ὁμοῦ ἐχαίρετίζατε, τῆς μουσικῆς ἣν ἐκεῖνη ἐμελῶδει, τῆς ἐκκλησίας ὅπου ἤρχετο νὰ προσευχηθῇ ἀποκρύφους εὐχάς, τοῦ οὐρανοῦ ὃν ἠτένισε γλαυκῶπις καὶ εὐελπὺς.

Μὴ ἀνοίγῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου πρὸ τοῦ ἰνδάλματός ἐκείνης μόνης· ἀναπέτασον τὰ βλέφαρά πρὸ τοῦ ἀπεράντου κόσμου. Εἶνε

ἀτέρμονες οἱ θησαυροί, αἱ καλλοναὶ τοῦ Δημιουργοῦ, ὡς εἶνε φίλαυτος ἡ λύπη, ἐγώϊστικὰ τὰ δάκρυα. Ἰδέ, ἰδέ· ἀκόμη δικαστὶς φεῖ τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ ὄρη ἢ χλόη, τὸ ἄνθος, ἡ δρόσος· ἡ θάλασσα ἀπαλὴ καὶ γαληνιαία, ὡς ἡ συνείδησις τῶν δικαίων, ἀναπάλλεται καὶ ἀνυμνεῖ τὸν ἀναβάτην ὡς ἵππος σφριγῶν πρὸς δρόμον. Διερχόμενος διὰ τούτων ἔλθι εἰς τὴν γενέθλιον γῆν, ρίφῃτι εἰς τὰς ἀγκάλας πατρὸς ὃν ἐλεύκανεν ὁ χρόνος καὶ εἰς τὴν ζωὴν κρατεῖ ἔτι ἀκοίμητος στοργή· φίλησον τὰ λεπτὰ καὶ ρόδινα χεῖλη μικρῶν ἀδελφῶν. Εἶνε τόσον περήγορος ἡ μετὰ χρόνους θέα τῶν συγγενῶν ! Εἰς τὰ γλυκύτατα δάκρυά των ὅτι σ' ἐπικυβέουσιν, ἴσως τὰ δάκρυα ἅπερ σήμερον χύνεις συστχλῶσιν αἰδήμονα, νικηθῶσιν. Ὁ ἔρως γονυπετεῖ ἐνώπιον τῆς στοργῆς, ὡς ἡ κόρη ἐνώπιον τῆς μητρός.— Ἀπελθε εὐελπίς εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκείνης. Ἐπάνιδε, ἐπάνιδε τὴν γενέθλιον γῆν.

IV

Ἐδῶ παρὰ τὸν αἰγικλόν, — ἐνθυμείσαι ; — δωδεκαετεῖς ἡλιεύομεν καλλιχροὺς κογχύλας, ἰόχροὺς χάλικας, μεῖσιν γαλήνην ὑπὸ τὰς χεῖρας καὶ ἐν τῷ στήθει· ἄλλοτε ἐβλέπομεν τὴν τρικυμίαν παρκαποούμενοι μόνον ὅτι κατέρριπτε τὰ ἀμμώδη ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἡϊόνης πλάσματος, χωρὶς νὰ πρόσχωμέν ποτε τὸν νοῦν ὅτι ἀπὸ τῆς τρικυμίας ἴσως ἐκείνης ἀπωτέρω ἐκείθεν ἐναυάγουν ναυτίλοι. — Ἐκεῖ, ὅπου ὠρκίος ἔτι ἀναβάλλεται οἶκος, ἀπὸ τοῦ ἀκροτάτου παρκαθύρου τούτου, προέβαλλε καθ' ἐσπέραν διὰ σὲ χαρίεστα παιδὸς κεφαλή, κόρης κεφαλή μελανόφθαλμος, οὐδ' ἐβλεπες τότε ποτὲ ὅτι καθ' ἐσπέραν δυσοίωνος κατέδυν ὁ ἥλιος ἀπέναντι. Ἦσο ἴσως τότε δεκαεξέτης. Ἡ κόρη ἐκείνη σοὶ ἦτο ἡ μόνη χαρὰ, ἡ μόνη φροντίς, ὁ πρῶτος καὶ ἄγνότατος ἔρως. Ἐλεγες τότε : « Ὑπάρχει ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ὠραιοτέρη μορφή ; Ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς γλυκυτέρη καρδία ; Ἐκτὸς τοῦ θανάτου ὅστις καὶ τῆς μητρός μὲ διεχώρισε, δύναται ἄλλη δύναμις νὰ διχασπῇ ἡμᾶς ; Ὁχι, ὄχι ». Φεῦ ! Ἀπῆλθες ἐκείθεν, παρήλθε χρόνος· ἡ ἀπόστασις ἀπέσθασεν

ἀπὸ τὰ ὀμμηκτά σου τὴν κόρην, ὁ χρόνος τὴν μνήμην αὐτῆς ἀπὸ τὴν καρδίαν σου. Ὑπῆρχε τοῦ παιδίου ἐκείνου τελειότερα νεῆνις !

Πῶς λοιπόν, ἡ ἀγγελικωτέρα καὶ μόνη καρδίᾳ ἀπέπνευσεν ἐπὶ τοῦ στήθους σου χθές ; Ἀπὸ τὰς χειράς τοῦ Αἰωνίου ἀπέρρευσε πλειότερα πρόνοια ὑπὲρ ἡμῶν, παρ' ὅλους ἡμῶν τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας. Εἶνε ἀληθές, ἀπώλεσας ἀπαράμιλλον ἤδη μαργαρίτην· ἀλλὰ γνωρίζεις τί ἐγκρύπτει ἔτι ὁ ὠκεανός, ἡ αὖριον ; Πῶς ἄλλως λατρεύεται ἡ ἐλπίς καὶ ὑποτρέφει τὴν ζωὴν αὕτη ὡς τὴν θρυαλλίδα τὸ ἔλαιον ;

V

Λησμονῶν ὑπὲρ σαυτοῦ σαυτόν, βυθίσου εἰς τὸν κόσμον, μελέτησαν. Εἴσαι ὁ δυστυχέστατος τῶν θνητῶν ; Ὡ, καὶ ἐν τῇ ὀδύνῃ ἐγωῖσμός τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ! Ἐλθέ μετ' ἐμοῦ, δός μοι τὸν βραχίονά σου καὶ ἄγωμεν. Ἐδῶ ὁ οἶκος οὗτος ἀνῆκεν εἰς ἐκεῖνον, ὃν ἐνθυμεῖσαι· ἐντὸς αὐτοῦ βαρὺς ἐκελάδει ὁ πλοῦτος, ἐπλημμύρει περιφρηνῆς ἡ ζωή, ἡ εὐδαιμονία ἐφαίνετο ἐπιλάμπουσα ἀνέσπερος, ἀλλ' οἴμοι !

Ὡ, πῶς ἀλλάττει ὁ κειρὸς τὸν κόσμον ἐδῶ κάτω !

Ἡ εὐτυχία ἀπεσύρθη ἀπὸ τοῦ οἴκου τούτου, ὡς ἡ ἄμπωτις· ὁ πλοῦτος διωλίσθη καὶ ἐχάθη, ὡς σταγόνες ὕδατος ἐπὶ ξηρᾶς καὶ ἄμμώδους γῆς· ὁ θάνατος εἶτα εἰσῆλκεν ὡς εἰς τεῖχος ἀφρούρητον· κατέπεσαν ἐν αὐτῷ πᾶσι κορμοί, πάπποι καὶ μάμμαι· ἀπέθκον τέκνα, στρογγύλα ὡς οἱ ἀστέρες· ἐμαράνθησαν καὶ ἐνεκρώθησαν κόρακι, ὑπερήφανοι, ἐράτμιαι, ῥοδακλώταται, ὡς ἐκείναι. Ἦδη βλέπεις μόνον ἓνα ἐπιζῶντα πατέρα, κύπτοντα ὑπὸ τὸν διπλοῦν χειμῶνα τοῦ γήρατος καὶ τῆς πενίας, ὑπὸ τὸ διπλοῦν γῆρας τῶν μικρῶν στερηήσεων καὶ τῶν μεγίστων ἀναμνήσεων.— Τολμᾷς λοιπόν, τολμᾷς καὶ κλυῖς σύ ;

Τίς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶπεν ὅτι εἶνε ὁ δυστυχέστατος ὅλω ; Ὁ ἀφρονέστερος.— Ὅταν τὴν νύκτα ἐπὶ ἀπκλοῦ ἀπλούμενος πέ-

πλου, παρχιτῶν ἐπὶ πολυτίμου τραπέζης πλούσιον δεῖπνον, βαρυνόμενος ἔτι τὸ ἀπλετον φῶς ἀργυρῶν λαμπτήρων, ἀγρυπνεῖς ἀναπολῶν ἐκείνην καὶ δακρύων ἐσκέφθης τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ὀπίσοι εἰς πῶσας καλύδας ἐκοιμήθησαν νήστεις, ἐπὶ ἀραιῶν κατὰ γῆς ἀχύρων, παιδίᾳ τριετῇ, μητέρες μὲ ἀπεξηράμμενα στήθη, παρθένοι εἰκοσαέτιδες, ἀντὶ τροφῆς εἰς τὰ στήθη ἐνέχουσαι γόνον, πλειότερα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς δάκρυα ἢ βλέμματα, περιβαλλόμεναι ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἀντὶ ἐπενδύτου τὴν ἡλιακὴν ἀκτῖνα, κατὰδικοι ἐν τῷ φοβερῷ τῆς πενίας κατέργω, μὴ τολμῶντες νὰ ἐλπίσωσιν ὥραϊαν στολὴν, ἥτις διαβαίνει πλησίον των ὡς ὄνειρον, ἔρωτα ὅστις πλέκεται ἴσως ἀντικρὺ των χαριέστατα, τιμὴν ἥτις φωνεῖ μετὰ μουσικῶν καὶ πυροβολῶν· μὴ δυνάμενοι νὰ εἰσελθῶσιν εἰς θέατρον, εἰς ἀτμόπλοιο, εἰς χοροὺς, εἰς συμπόσια, εἰς τελετάς, εἰς βασιλεῖς, ἀντὶ δὲ ὅλων τούτων σηπόμενοι ἀδιαλείπτως ἐν τῇ σκοτίᾳ, ὠθούμενοι πρὸς μόνον λιμέναν, τὸν θάνατον, ἀναβαίνοντες πρὸς μόνον μεγαλεῖον αὐτῶν πολλάκις τὴν λαιμητόμον... ὦ Θεέ μου, πόσον σοὶ εἴμεθα ἀγνώμονες παρχαπονούμενοι μεμψιμοίρως, ὅποταν ἔτι ἔχωμεν τὸ βλέμμα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, φῶς εἰς τὴν διάνοιαν, τὴν ρώμην εἰς τὰς χεῖρας, τὴν νεότητά μάλιστα εἰς τὰ στήθη, τὸ χρυσίον πολλάκις εἰς τὸ βαλλάντιον !

VI

Καὶ ὅταν ὁ χρόνος καὶ ὁ κόσμος νέας σοὶ ἐπιθέσωσιν οὕτως ἐντυπώσεις, ὅταν ὁ φλοιὸς τῆς ἀναγεννωμένης ζωῆς ἐπουλώτῃ τὸ ἀνοιγὲν τραῦμα, τότε ἐπανέρχου ἡρέμα εἰς τὴν νεκρὰν τῶν ἐρώτων σου κόρην. Τότε θέλεις ὑμνήσῃ ἴσως τὸν Κύριον. Τότε ἡ ἀναπόλησις ἐκείνης θέλει σοὶ εἶναι ἴσως ἡ καλλίστη τῶν εὐδαιμονιῶν.

Τίς οἶδεν ! Ἐμβαθύνων εἰς τὰς βουλάς τοῦ Ὑπερτάτου, ἰδὲ μὴ ἡ φαινομένη σήμερον τλημονεστάτη σοι συμφορὰ, μὴ αὔριον διακυγασθῇ εἰς χάριτα ἔνθεον. Ὁ κόσμος οὕτως στρέφεται, στρέφεται, στρέφεται. Θὰ διέμενεν ἐκεῖνη αἰέποτε ἀσπαστή, εὐδαιμων, χιονόλευκος, οὐρανία : Ἐν τῷ προδοτικῷ τούτῳ τῆς ζωῆς

λαβυρίνθῳ εἶθε μὴ καυχᾶσθαι ποτε ὅτι ἐγνώρισες καὶν μέχρις ὑστάτης πνοῆς ἀγνὸν ἓνα ἄγγελον, ἄλλοτε.

Ἀπέθανε, ναι· ἀλλ' ἔπεσεν ὡς ὁ ἥρωες ἐν τῇ νίκῃ : παρθενικὴ καρδίᾳ, παρθενικὴ δίκνοια, ὅλη. Εἶνε εὐνους μοῖρα ἡ τοῦ ὠραίου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ νὰ θνήσκῃ τάχιστα· ἄλλως θὰ ἦτο ὠραῖον ; Ἐὰν ὁ ἥλιος ἔμενεν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ διαρκῶς, τί θὰ ἦτο ; Σὺ ἔτι ἔλεγες, σὺ ἀνεφώνεις πρῶτος ὅτι ἦτο ἄγγελος· ἀλλ' ἡ πατρὶς τῶν ἀστέρων καὶ τῶν ἀγγέλων εἶνε ὁ οὐρανός ! Ἐλιμενίσθη λοιπὸν ὅπου κατηυθύνετο ἀσφαλῶς.—Σὲ ἠγάπα ; Τότε αὕτη, ἂν ἐγνώριζεν ὅτι τόσον θὰ ἐκλαίεις ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς, τοιαῦτα ἴσως ὡς ὑστέρησιν κληρονομίαν, θὰ σοὶ παρκατέθετεν ἔπη : «Μὴ, μὴ με κλαίης ὁπόταν θὰ εἴμην νεκρά. Ἡ παῦσα· καὶν νὰ κλαίγῃς ἅμα παύσῃ ἡλῶν καὶ ὁ σκοτεινὸς καὶ δύστροπος κώδων, ὅστις θὰ ἀναγγεῖλῃ ὅτι ἀπεχώρησα ἀπὸ τοῦ οὐτιδανοῦ τούτου κόσμου ἵνα κατοικήσω μὲ τοὺς εὐτελεστέρους τῶν σκωλήκων. Μηδὲ καὶ ἐνθυμοῦ, ἐὰν ἀναγινώσκῃς τὰς γραμμὰς αὐτάς, τῆς χειρὸς ἧτις τὰς ἔσυρε : διότι σὲ ἀγαπῶ τοσοῦτον, ὥστε θὰ ἐπόθουν νὰ ἐσθυνόμην πάντῃ ἀπὸ τοῦ προσφιλοῦς στοχασμοῦ σου, ἐὰν τὸ σκίπτεσθαι ἐμὲ θὰ σ' ἐνεποιεῖ τινὰ ὀδύνην».

Παρηγοροῦ, ἐὰν θέλῃς καὶ δύνῃσαι. Ἄλλως... Ἰδοὺ τὸ ἐγχειρίδιον.

ΠΡΟΣΩΠΙΔΕΣ ΚΑΙ ΓΕΛΩΤΕΣ

I

Ἦτο ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ἀπόκρεων, ἐν ἔτει 186...

Προσκεκλημένος εἰς ἐσπερίδα παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Κ..., ἀπηρχόμην ἐκεῖ πρὸς τὴν 8 ἐσπερινὴν ὥραν.

Διέβχινον διὰ μακρᾶς σκολιᾶς καὶ εὐτελοῦς ὁδοῦ. Ἀπὴντων ὁμίλους μετημφισμένων μετχθαινόντων εἰς χορούς, ὁμίλους ἄλλους μὲ κιθάρας εἰς τὴν χεῖρα, ᾄσματα εἰς τὰ χεῖλη καὶ μέθην εἰς τὴν καρδίαν. Ἐκατέρωθεν τοῦ στενοῦ δρόμου ἦσαν καλύθα· πλίνθιναι ἢ οἰκίσκoi πενιχροί, ἔτωθεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σκοτεινοί. Ἐάν που ἔλαμπε φῶς, τοῦτο ἦτο τὸ ἀμυδρὸν καὶ εὐγνωμον φῶς τῆς πίστεως· ἡ κανδήλα πρὸ τοῦ εἰκονίσματος.— Ἀπὸ τινος πέ-
ρην ὑπὸ κίθρου αὐλῆς ἀντήχουν τυμπανισμοὶ ἄκρυστοι, βαρεῖς καὶ μονότονοι· αὕτη θὰ ἦτο ἡ μουσικὴ τῶν πτωχῶν. Ἐν τῷ μέσῳ καὶ κατὰ μικρὰ τῆς ὁδοῦ ἀποστήματα πυρὰ καὶ ἀπὸ ρητίνης ἀνέδι-
δον φῶς ὑπὸ χροῦ καὶ πολὺν καπνόν, αἶθουσαι καὶ πολυέλαιοι τῶν πενήτων. Περὶ τὰς πυρὰς αὐτάς, παιδιὰ βάλλοντα φωνὰς καὶ γέ-
λωτας, γείτονα καὶ συνομήλικα παιδιὰ, μὲ ἥμισυ ὑπόδημα καὶ
πλήρη εὐδαιμονίαν, ἐφέροντο, ἐσκίρτων, ἐπεπῆδων, χαρίεντα, εὐ-
θυμα, ἑλαφρά. Αἱ μητέρες παρκατεταγμέναι εἰς τὰς θύρας καὶ κατὰ
γῆς συνωμίλου φιλομειδεῖς ἢ ἐθεῶντο ἄρῳνοι τὴν φλόγα καὶ τὰ
παιδιὰ.

Ποῦ ἦσαν οἱ σύζυγοι ;

Προεχώρουν. Διχβάται παρήρχοντο· φιλογέλωτες ὅλοι, ὅλοι
περὶ χορῶν καὶ πότων συλλαλοῦντες. Ἐκεῖ, εἰς τὰ βάθη ὑπογείου

τινός, ὑπὸ φῶς θνήσκον ἀπρωρημένης λυχνίας, συνεπινον ἄνθρωποι
τινες· πλησίον αὐτῶν ἄλλοι ἐμέθυσον ἐν καγχασμοῖς.

Ἦτο οἶνοπωλεῖον. Ἐδῶ, ἐν ᾧ χρόνῳ ἄλλοι ἤντλουν ἀπὸ τοῦ
χοροῦ τὴν μέθην, ἡ πτωχεία ἤντλει ἀπὸ τοῦ πίθου τὴν λήθην.
Ἐδῶ βεδοκίως ἦσαν οἱ σύζυγοι. Οὗτοι φεύγουσιν ἀπὸ τῆς καλύ-
βης τὴν πρωίαν πατέρες μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ
ἐπιστρέφουσι τὴν ἐσπέραν σύζυγοι μὲ τὰς ὕβρεις εἰς τὰ χεῖλη, μὲ
τοὺς γρόνθους εἰς τὰς χεῖρας. Ἐκζητοῦσιν οὗτοι ἐν τῷ οἶνῳ τὴν
λήθην, διότι ἡ λήθη, ἡ ζειδωρος αὕτη καὶ σιωπῶσα μεγάλη θεό-
της, ἐπουλοῖ ἐὰν μὴ καὶ ἀπαλείφῃ τὰ ἔλκη τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ὅ,τι
ἡῤορκινε τοσοῦτον τὸν Δαυὶδ, ἀποκτηνοῖ τὰς καρδίαις τῶν πτω-
χῶν, Θεέ μου, ἀποκτηνοῖ τὰς καρδίαις τῶν πτωχῶν. Δυστυχεῖς
μητέρες, αἵτινες σύνευνοι τούτων εἰμαρταὶ νὰ δώσητε εἰς τὴν
κοινωνίαν τὸν τίμιον ἐργάτην καὶ εἰς τὴν πατρίδα τοῦ στρατιώ-
του τὸ αἶμα, σεῖς μόναι γνωρίζετε μὲ πόσα δάκρυα τιμῆς ἢ ὀδυ-
νης, ἀντιμετρεῖτε τὰς ῥοκνίδας τῆς μέθης των!—Ποῖος λοιπὸν με-
ριμνᾷ ἄγρυπνος καὶ καταβάλλει μέχρι σοῦ ἀρωγὸς καὶ σὲ πονεῖ
κατὰ φύσιν ὁμοῦ καὶ καθήκον, οὕτω κυλιόμενον εἰς αἰώνιον σκότος
καὶ ἀθλιότητα, λαὸς τυφλὸς καὶ αἰωνίως ταλαίπωρος; Ἐὰν ἔχῃς
εἰς τὸ βάθος τοῦ οὐρανοῦ Θεόν, ἐὰν ἐπὶ τοῦ λαίμου σου ἡ τοῦ
θυλακίου σου ἔχῃς ἓνα ἢ χιλίους βασιλεῖς, πατέρα οὐδαμοῦ ἔχεις,
οὐδαμοῦ, ἐὰν μὴ σεαυτόν.

Μετά τινα ἔτι βήματα καὶ ληγούσης τῆς ἀτερποῦς ὁδοῦ, ἀνε-
φάνη ἐνώπιόν μου ἀριπρεπὴς οἰκοδομή. Εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο
ἐδίδετο χορὸς. Ἐλαμπεν ὅλον ὡς ἡ συνείδησις τοῦ ἐνκρέτου καὶ
ἀνεδίδε πλήρη καὶ γλυκυτάτην ἁρμονίαν ὡς νὰ ἐτελοῦντο ἐν αὐτῷ
οἱ ἔρωτες τῶν ἀγγέλων. Ἐν τούτοις τὸ μέγαρον τοῦτο ἀνῆκεν εἰς
ἡλίθιον ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τὰ σφοδρὰ καὶ φλογώδη πάθη ἦσαν ἡ
μόνη δεικνύουσα.

Πόθεν προῆλθεν αὐτῷ τὸ μέγαρον τοῦτο; Ἴσως ἀπὸ τυφλῆς
κληρονομίας, ἴσως ἀπὸ μεγάλης κλοπῆς. Ὅπωςδὴποτε ἡ γέννησις
τοῦ μεγάρου τούτου εἶνε σκοτεινὴ, ὡς ἡ γέννησις νόθου, ἡ ζῶσα

ἤδη ἱστορία του ἀριστοκρατικῆ λαμπρότης καὶ παννύχια ὄργια. Ἐν μέγαρον τοιοῦτο, ἔστω ἀκρότατα, διαφθείρει ὁλοκλήρον συν-οικίαν πτωχῶν. Οἷα κατὰ νοῦν σκέπτεται καὶ ὁποῖα ἐν τῷ στήθει αἰσθάνεται ὅταν ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς πτώσεώς του καὶ τῆς στερήσεως βλέπῃ ὁ πτωχὸς γείτων τὸν κύριον τοῦ μεγάρου τούτου δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κραιπαλῶντα, ἐγειρόμενον τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπιούσης, ἐποχοῦμενον ἡγεμονικῶς, ἄνευ ἐργασίας, ἄνευ τρόμου, ἄνευ στερήσεων, δίδοντα τὴν χεῖρα τὰς νύκτας εἰς ὅλας τὰς ἐταίρας καὶ τὴν ἡμέραν εἰς ὅλας τὰς ἐπισημότητας; Ἡ διηνεκὴς θεὰ τοιοῦτου οἴκου εἶνε λοιμὸς τῆς ψυχῆς, ὁ πένης γείτων σκεπτόμενος ὅτι οὐδὲ μετὰ ἑκατὸν ἔτη ἡ ἐργασία θέλει καταστήσει αὐτὸν κύριον τοιοῦτου μεγάρου, θὰ τραπῇ εἰς τὴν κλοπὴν ἢ τὸν φόνον, ἄλλως ἄπελπις θὰ λητμονήσῃ αὐτὸ καὶ ἐκυτὸν εἰς τὴν μέθην· ἐτέρωθεν ἡ κόρη, ἡ καλλονὴ τῆς κόρης ἀγοράζει τοῦ ἡγεμόνος τὸ ὄχημα ... Αἶ, ἀπὸ τοιούτων θεαμάτων, ἐνώπιον τοιούτων εἰκόνων ἐκρήγνυται αἰφνης καὶ ἀναπηδᾷ ὁ Δῆμος τῶν Γαλατῶν, ὁπότε ὁ μακινόμενος πλοῦτος ἀποτίνει ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας τὴν ἀσπλαγχνίαν καὶ αἰσχροτήτα γενεῶν ὁλοκλήρων.

Παρήλλαξεν τὴν ὁδὸν καὶ κάμπτων τὴν γωνίαν λαμπρᾶς λεωφόρου εἶδον νὰ μὲ πλησιάσῃ σκιά τις ὑπομέλαινα. Ἐνόμισεν ὅτι ἦτο υἱὸς τῶν Ἀπόκρεων ὑπὸ καλύπτραν δομινοῦ. Ἀλλ' αὕτη τείναςα χεῖρα, μὲ εἶπεν: Ἐλεημοσύνην!

Ἡ φωνὴ ἦτο λεπτὴ καὶ πνιγομένη· θὰ ἦτο κόρης μικρᾶς. Ὁχριάσεν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐκπνεύσιον ἔσκεπεν ἀπὸ κεφαλῆς τὴν πτωχήν. Ἐβύθισεν εἰς τὸ θυλάκιόν μου τὴν χεῖρα ἄλλ' εὔρον μόνον ἐν χρυσοῦν νόμισμα. Ἐν νόμισμα τοιοῦτον ἦτο πολὺ δι' ἐλεημοσύνην τῆς ὁδοῦ. Ἀπὸ τοιαύτην τινὰ ἀπλὴν καὶ κατὰ συνήθειαν κρίσιν, ἀπεμακρυνόμην τῆς ἐπαίτιδος μηδὲν δούς, ὁπότε αὕτη ἐπανελάβε: «Κύριε, ἐὰν ἔχετε, δότε μου ἐλεημοσύνην. Ἐὰν ἐγνωρίζετε!» Ἐστράφη καὶ εἶδον πάλιν τὴν χεῖρα τεταμένην

καὶ ἱκετεύουσιν. Εἶχον ἔτι ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ νομίσματος τὴν ἀπαλὴν ἐκείνην ἡλικίαν τῶν ἀγγέλων ἢ τῶν ποιητῶν καθ' ἣν, ἂν ὅχι τι πλεόν, λυπούμεθα τοῦλάχιστον. Τὸ παιδίον ἐξηκολούθησεν ἀσθενῶς : « Ἐγὼ πατέρα καὶ εἶνε κατὰκοιτος· χθὲς τὴν νύκτα, τοιαύτην ὥραν, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἀποθάνῃ. Ἀπὸ δύο χρόνους κοιτεται ἄρρωστος. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανεν. Δύο πτωχοὶ ὥς ἡμεῖς γείτονες μᾶς ἔτρεφαν ἕως τώρα· ἀλλὰ προχθὲς ἔφυγαν, διότι τοὺς ἠῤῥῆσαν τὸ ἐνοίκιον.—Κάμετε ἐλεημοσύνην, κύριε ! »—« Στάσου, εἶπα, πτωχόν· ἀκολούθησέ με ! » Εἰσῆλθον εἰς μικρὸν παντοπωλεῖον, ἥλλαξα τὸ νόμισμα καὶ ἔδωκα τῇ μικρᾷ ἐπατίτιδι. ⁽¹⁾

.
 Ἡ πολιτεία ὥς ἡ κοινωνία ἔχει μαστροπούς. Ἐγένετο ἤδη τοιοῦτος, ἀφοῦ παιδίον ἦτο ἐταίρα. Ἰσως, βεβαίως, μετ' ὀλίγας στιγμὰς εὐγενὲς οἰκοδεσποινὰ, ἐν λαμπρᾷ αἰθούσῃ, θὰ τοῦ ἔθλιβε περιπαθῶς τὰς χεῖρας, θὰ τοῦ συνίστα τὴν δεσποσύνην κόρην της, θὰ ἡκτινοβόλει οὗτος ἐκεῖ λαμπρότερον ἀγωνιστοῦ διελθόντος τὸν βίον ὑπὸ τὸ πῦρ καὶ τὴν σπάθην. . .

Ἐφυγον.

Ἦμην κατέναντι μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομῆς. Ἦτο τὸ μέγαρον τοῦ Κ. . . Τὸ μέγαρον τοῦτο εἶχε περίεργον ἢ συνήθη τὴν γέννησίν του. Ὅθεν ὁ Θεὸς ὥρισε νὰ παράγωνται οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἄνθρωποι κατῶρθωσαν νὰ παράγωνται οἰκοδομαί. Τὰ σκέλη τῆς συζύγου του ἐγένοντο ἡ πύλη, δι' ἧς εἰσῆλθεν ὁ σύζυγος εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο. Ἀληθῶς μέγαρον, ἀφ' οὗ ὁ οἰκοδεσπότης ἦτο αὐτοκράτωρ· ἀληθῶς αὐτοκράτωρ, ἀφ' οὗ ἐφόρει στέμμα. Στέμμα ἰδιότροπον, φασματῶδες. Βαρύνει τὴν κεφαλὴν ὅσον καὶ τὴν συνειδήσιν τοῦ φοροῦντος· οὐδαμῶς δηλονότι. Εἶνε ὁρατὸν καὶ ἀδιό-

(1) Τοῦ ἀτελοῦς τούτου, μεταξὺ τῶν χειρογράφων τοῦ θανόντος ποιητοῦ εὐρεθέντος ἔργου, ἐλλείπει δυστυχῶς καὶ ἐνταῦθα μέρος.

ρατον, ἡ σύζυγος βλέπει μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου αὐτό, ὁ σύζυγος ὄχι. Ὅχι; Ὅπωςδὴποτε δικαίως τότε τὸ Εὐαγγέλιον λέγει ὅτι γίνονται οἱ σύζυγοι εἰς σάρκα μίαν, ἅψ' οὐ σπείρουσι παρὰ τῇ γυναικὶ καὶ τὸ στέμμα φύεται παρὰ τῷ συζύγῳ. . . Ἦδη εἰς τὸ μέγαρον τοῦτο ἐδίδετο χορός. Ἡ αὐλὴ ἐτίμα τὸν χορὸν τοῦτον. Παρῆλθον ὑποψιθυρίζων τὸν στίχον τοῦ Δάντη.

Non ragionar di lor, ma guarda e passa.

Ἐφθασα ἐπὶ τέλους ὅπου ἤμην προσκεκλημένος. Μετὰ τὸν προθάλαμον εἰς τὴν αἴθουσαν. Αἴθουσα πλήρης φώτων καὶ γυμνῶν ὤμων, γελώτων καὶ κεφαλῶν. Ὁ χορὸς εἶχεν ἀρχίστη. Ὁ στρόβιλος, τὸ προκινάκρουσμα τοῦτο τῶν χορῶν, τὸ ἀποτινάσσον ἀπὸ τῶν ποδῶν τὴν νωθρίαν καὶ ἀπὸ τοῦ νοῦ τὴν μέριμναν, ἐπλήρου ὡς ὁ ἀήρ πᾶν τὸ κενόν. Λευχεύουσες κόραι, ἑλαφραὶ ὡς αἱ πτέρυγες, ῥοδιναὶ ὡς τὰ χεῖλη, εὐστροφοὶ ὡς ἡ φαντασία, ἀφίνοντο χαρμόσυνοι καὶ ἐπιχαρίτως γλυκύτατα φερόμεναι μετὰ νεανιῶν εἰς θυελλώδη περιστροφὴν εὐρωπαϊκοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς μετέχει τοῦ ὀνείρου καὶ τῶν ὀργίων· εἶνε γραφικὴ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων τῶν νεωτέρων ἤδη χρόνων: βίαιος, πυρετώδης, περιπαθής. Βλέπεις ἐν αὐτῷ τῆς ἐταίρας τοὺς παλμούς καὶ τῆς παλαιᾶς νύμφης τὰ βήματα.

(Ἐτελές).

ΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΠΑΙΔΑ

(Ἀγιεροῦται εἰς τὰς Ἑλλητίδας μητέρας)

I

Ἦτο ἡ 7 περίπου πρωινή ὥρα χθές, ὅτε διὰ μέσου τῆς Ἑρμακί-
κῆς ὁδοῦ ἐφέρετο πρὸς τὰ ἐπάνω παρατεταμένη σειρὰ ἀπὸ τὰς
μακρὰς φορτηγούς ἀμάξας ἐκείνας, δι' ὧν συνήθως μεταφέρονται
τὰ εὐτελέστερα τῶν πραγμάτων.

Ἐπ' αὐτῶν ἐκάθηντο εἰς σύμπλεγμα ἑλεεινὸν καὶ ἐπιθάναντον
τῆς Κρήτης γυναικόπαιδα, ἅτινα δειλὴ φιλάνθρωπία τῆς Εὐρώ-
πης εἶχεν ἀποθέσει τὴν προτεραίαν ἐσπέραν ἐπὶ τῆς προκυμαίας
Πειραιῶς.

Μητέρες μὲ ὀφθαλμούς αἰμακτώδεις ἀπὸ τὰ κλαύματα, παρθένοι
γυμνόποδες καὶ τὸ πρόσωπον ἀπὸ αἵσχος μὲ ῥάκος καλύπτουσαι,
τέκνα παράλυτα καὶ ἡμιθανῆ ἀπὸ κακουχίας ἀπείρους, τυφλοὶ
γέροντες τὰ γυμνά των καὶ μαῦρα στήθη σκεπάζοντες μὲ μακρὰν
καὶ ἀνώμαλον γενειάδα,

θλιβερά ἀπομεινάρια τοῦ σφαγιστοῦ καὶ τῆς φωτιάς,

ἦσαν ἐκεῖ ἐρριμμένα, φύρδην μίγδην, μὲ πόδας ἐξω ἀπὸ τὰς κιγ-
κλίδας τοῦ κάρρου, μὲ κεφαλὰς ἀπέλπιδας καὶ ἐκλύτους, ἐστραμ-
μένους πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς γῆς ἀπηλπίσθησαν.

Ἦτο ψυχῆς σπαραγμός.

Οἱ ἄνθρωποι σιγηλοὶ καὶ περίλυποι συνηθροίζοντο εἰς τὰ πεζο-
δρόμια θεώμενοι ἐν κατανύξει καὶ φρίκῃ τὸν ἐκπατριζόμενον κό-

σμον, ἐδῶ, ἐκ τῶν θεατῶν, εἰς γέρων ἔσειεν ὑποψιθυρίζων τὴν κεφαλὴν, ἐκεῖ ἄλλοι συνῆπτον ἀπεγνωσμένοι τὰς χεῖρας, καὶ ἄνωθεν ἠνοίγετο ἐν παράθυρον, μητρὸς προέκυπτε συμπαθοῦς κεφαλὴ, καὶ δύο δάκρυα ἔχαιρέτιζον τὴν κάτωθεν διερχομένην λιτανεῖαν τοῦ ἡρωῖσμοῦ.

Εἶδεν ὑπηρετίδας νὰ κλαίωσιν ὥσπερ νήπια εἰς τὰς θύρας, καὶ ἐγὼ, βαρυπενθής, ὅτε εἶδον τὴν οἰκτίστην ἐκείνην παρέλκασιν, τῆς Κρήτης τὰ ἀνθρώπινα ῥάκη, κατέκλεισεν τὸ μεμφίμοιρον στόμα...

Διήρχοντο.

Δέν ἦτο ἐν, δέν ἦσαν πίντε, δέν ἦσαν δέκα τὰ κάρρα· ἦσαν πλείονα. Ἐρχόμενα ἐκ Πειραιῶς εἶχον ἀπαυδήσει, καὶ ἐσύροντο βήματι βραδεῖ καὶ πενθίμῳ. Ἐφέροντο εἰς τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν.

II

Ὅπισθεν ὄλων, φοβερὸν ἐπισφράγισμα τῆς προπορευομένης σκηνῆς, Νύμφη ὁμοῦ καὶ Ἐρινύς, ἀληθής καὶ αἰσχύλειος εἰρωνεία τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Δύσεως, ὀπισθεν ὄλων ἤρχετο χοροπηδῶσα, φιλομειδής καὶ ἰλαρά, κόρη εἰκοσαέτις περίπου, μετρίου καὶ ῥοδινοῦ ἀναστήματος, μορφὴ ῥοδαλὴ ἢ μᾶλλον πυρώδης, ἄνθος ἀναβλαστῆσεν εἰς τὰ αἶματα καὶ τὰ κόκκαλα τῶν μαρτύρων.

Ἦτο πκράφρων. Ρόδον ἄνευ μύρου.

Ἡ ψυχὴ μου ἐρραγίσθη. Ἠκολούθησα ἐπὶ πολὺ σύννορος καὶ ἐν σπκραγμῷ τὴν τρελὴν, καὶ ὅτε τῆς πόλεως ὀλίγον ἀπεμακρύνθημεν, ἠρώτησα συνοδὸν τινὰ Κρήτη περὶ αὐτῆς.

Δυστυχία! Ἦτο μήτηρ· νύμφη τοῦ Σελίνου. Ὁ σύντροφος τῆς ζωῆς της, υἱὸς τοῦ πολέμου, ἐπληγώθη εἰς τὸ Λασηθί. Ἡ νεκρὰ μήτηρ ἀνεμοφορουμένη εἰς τὴν Κρήτην καὶ εἰς τὰ στήθη της δύο τέκνα κρατοῦσα, ἐπανεῦρε κατὰκοιτον πλησίον τοῦ Ἀσχύρου τὸν πληγωμένον της σύζυγον. Ἐγονάτισε καὶ ἐνοσήλευεν ἡ δύσμοιρος τὸν ἥρωα καὶ τὸ θῦμα.

Τότε ὁ μεταλαβὼν ποτε τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Δύσις ἄγουσα καὶ προμαχοῦσα τῶν Μουτουλμάνων, ὁ Ὁμέρ, ἐπετίθετο κατὰ τῶν Σφακιῶν. Εἰς μίαν τῶν ἐπιδρομῶν του τὸ αἰφνίδιον, τὸ ἀπειροπληθές, ἡ γνωστὴ ἀνηλεὲς τουρκικὴ λύσσα ἐξήγειραν ἄτακτα καὶ ποδήνεμα τὰ ἐκεῖ που ἀναδεδεόμενα γυναικόπαιδα. Ὅλοι ἔφευγον. Αὐτὴ μακρὰν τοῦ Σελίνου, μακρὰν τῶν συγγενῶν τοῦ πατρῷου ἐδάφους, ἔμεινε μόνη μὲ δύο νήπια καὶ ἓν λιπόθυμον τραυματίαν. Τὸν ἐβοήθει καὶ ἡγέρθησαν εἰς φυγὴν. Οἱ ἀλαλχίμοι τῶν Τούρκων ἤκούοντο.

Ἐφευγον.

Ἴδου ἀνάγκη νὰ διέλθωσι χάνδακα. Ἀφίνει τὸ ἐν της τέκνον, τὸ ἄλλο εἰς τοὺς μαστοὺς κρατεῖ, καὶ πηδᾷ μετὰ τοῦ συζύγου. Ἐν τῇ πτώσει ὁ τραυματίας κτυπᾶται, αἱ πληγαὶ του λύονται. Ἐτέρωθεν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ χάνδακος ἤκούοντο αἱ οἰμωγαὶ τοῦ παιδός. Τρέχει νὰ ἀρπάσῃ καὶ ἐκεῖνο· ἀδύνατον νὰ ἀναρριχηθῇ. Ἀνωθέν της αἱ σφαῖραι τῶν Τούρκων ἐσύριζον. Φωνάζει βοήθειαν. Ἡ ἡχώ τοῦ χάνδακος ἦτο βαιὰ· πτώματος βοή.

Μόνη.

Ἐρρηξε φωνήν, ἐπεκκλίσθη τὸν οὐρανόν. Ὁ οὐρανὸς ἄστρα, ὀφθαλμούς, δὲν εἶχεν· ἦτο ἡμέρα. Δὲν ἤκουεν· ἦτο ὑψηλά. Ἐπαναστρέφει εἰς τὸν σύζυγον. Εἶχεν αὐτοκτονήσῃ, ἵνα σωθῇ αὐτή.

Ζῆθι, Εὐρώπη! Χαῖρε, φωσφόρε πολιτισμέ!

Παράφορος, σκοτοδινιώσα, ἀπελπισ ἀρπάζει τὸ ἐναπομείναν τέκνον καὶ φεύγει, τρέχει. Αἱ σύντροφοὶ της ἐφαίνοντο μόλις σειόμεναι ἐν ᾧ ἀνερριχῶντο εἰς τὴν ἀπέναντι Μαδάρα.

Ἐτρεχε λυσίκομος, γυμνόπους καὶ αἱματωμένη, μὲ τὸ βρέφος εἰς τὸ στήθος καὶ τὴν νύκτα εἰς τὸν νοῦν. Φθάνει.

Καὶ ἐγέλα.

Ἐκτοτε χοροπηδᾷ, ἀκολουθεῖ ὀπισθεν πάντοτε καὶ ψάλλει:

Ἐλα μαζί μου...

Μὴ μὲ ἀφίνης

Μὲ τὸ παιδί μου

Ἐπὶ τὴν ἀγκαλιά...

Ξύπνα καλέ μου...

Οἱ Τοῦρκοι πᾶνε,

Λύκοι θὰ φᾶνε

Λέν τὰ παιδιὰ...

Ἄλλοτε ἀποδύρεται, ὀλολύζει ἀλλὰ δάκρυα δὲν χύνει.

Εἰς τὸ ἀτμόπλοιοι νομίζουσα ὅτι ἀκολουθεῖ τὰς συντρόφους ἐκέθητο ὀπισθεν τοῦ πηδαλιούχου, τελευταία. Εἰς τὰ κάρρα ἐφέρετο ὀπισθεν ὄλων, πεζή. Γέρων πολιὸς καὶ φασματώδης ἐκράτει, ὥσεί γυνὴ τροφός, εἰς τὰς χεῖράς του τὸ ἐπιζῶν τέκνον της. Ἐκεῖνη δὲν τὸ γνωρίζει.

Ἐκεῖ εἰς τοὺς Πακισίους, ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει, εἰς τῆς Ἀμερικῆς τὰ ἐκπληκτικὰ καλλιστεύματα, εἰς τῆς Γαλλίας τὰ μεγαλοπρεπῆ ἔργα, εἰς τῶν Ἀγγλῶν τὰ φερέποντα καὶ μέγιστα προϊόντα, εἰς τῶν Ἰταλῶν, τῶν Βέλγων, τῶν Ρώσων, τῶν Ἰσπανῶν, τῶν Ἀράβων ἔτι τοὺς πλούτους, ἐκεῖ ὅπου ὠριστὰ μέρος διὰ τὰ θάμβη τῆς τουρκικῆς βιομηχανίας, ἡ Ἑλλάς ἀναπληροῦσα τὴν ἀδράνειαν τῶν Ὀσμανλήδων, ἀντὶ τοῦ ὕμνηττου μελitos καὶ τῆς Ἀντιγόνης, ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε νὰ ἀποστείλῃ δύο τοιαῦτα κάρρα πλήρη γυναικοπαίδων Κρητικῶν, ἅτινα νὰ καταλάβωσι τὸ μέρος τῶν πασουμίων καὶ τῶν δουλάδων, οὓς ἀπέστειλεν ἡ τουρκικὴ αὐτοκρατορία, καὶ διερχόμενοι οἱ ἡγεμόνες τοῦ κόσμου, νὰ βλέπωσι καὶ θαυμάζωσι τὸ μόνον καὶ μεγάλόρρημον προϊόν τῶν Τούρκων, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου των ἐξῆλλον ἀριστούργημα. Ἐν ᾧ δὲ οἰστρήλατος ἡ Ἀγγλία, ὥσεί μαινὰς ἐρωτευμένη ἐνεκολποῦτο τὸν Σουλτᾶνον ἀναφωνοῦσα ὑπὲρ αὐτοῦ ὕμνους, οὓς οὐδ' ὁ Δαυὶδ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ποτε ἤσεν, τὰ δύο κάρρα πλήρη τῶν ἡρεπιωμένων γυναικοπαίδων, περιφανὲς προϊόν τῆς Μουσουλμανικῆς θηριωδίας, νὰ διέλθωσι τὴν Γαλλίαν τοῦ Μιραβώ, νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν Σουλτᾶνον, τὸν ἥμιον τῆς Ἀρατολῆς, ὡς εἶπον οἱ Ἀγγλοι,—οἱ τὰς Κυριακὰς ἐγκλειστοὶ ἀποστηθίζοντες τὴν ἀγίαν Γραφήν,—εἰς Βιέννην καὶ εἰς τῶν Γερμανῶν ἐλληνιστῶν τὰ ἐδάφη, νὰ καταβῶσιν εἰς τὴν εὐδαίμονα Ἰτα-

λίαν, ἥς οἱ ἥρωες μὲ κιθάρας ἐκπορθοῦσι Τετράπλευρα, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀδρίου νὰ ἐπκναπέσωσι πάλιν εἰς τὰς ἀνοικτάς τῆς Ἑλλάδος ἀγκάλας, ἄρτον καὶ παρηγόρημα καὶ στοργὴν ἐπανευρίσκοντα.

III

Καὶ ἐν τούτοις ἡ Κρήτη παρήγαγε τὸν Μίνωα, θεὸν τοῦ δικαίου!...

ΝΕΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ

... Καθυστερήσαντος τοῦ ἀπὸ Πατρῶν ἀτμοπλοίου, κατὰ τὴν φιλότιμον τῆς ἀτμοπλοικῆς ἐταιρείας συνήθειαν, ἀναγκάζομαι τῇ στερρᾷ ὑπέκκων ἀνάγκῃ νὰ παραμείνω ἐν Νέᾳ Κορίνθῳ, ὅθεν καὶ διασκεδάζων τὴν ἀδημονίαν μου σοὶ γράφω τὰς ὀλίγας αὐτὰς γραμμὰς.

Γνωρίζεις τὸ πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν ἢ γρακολογίαν σχεδὸν μίσος μου, καὶ δὲν θὰ σοὶ γράψω τι περὶ τῆς παλαιᾶς ἐκείνης Κορίνθου, ἀφοῦ μάλιστα εὐηρεστήθη ὁ καλκίσθητος Μούμμιος εἰς μουμίαν νὰ μεταβάλλῃ κατακκίων καὶ κατερειπιῶν αὐτήν. Ἐκείνη ἤδη ἀπέθκνεν, ἐζήτησε τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ «ἀλάθε βιώσας», — καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω ὅρεξιν ὡς μικρὸς νὰ παρεισδύσω φρῦνος συνταρμάτων καὶ ἀνακινῶν ὅστᾳ καὶ ἀποθαμμένων κρηνία. Ἀλλως δὲ δύνασθαι καταφεύγων εἰς τὰς σελίδας τοῦ Γεωγράφου νὰ θυμάσθης τοὺς πλούτους καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἐν τῇ ἀρχαιότητι τούτου Λονδίνου, καὶ νὰ ἴδῃς σιαλιζόμενος, ὡς ἐνώπιον διατεμνομένου λεμονίου, διακεχυμένας εἰς τὰς στοὰς τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης τὰς ἀπειροπληθεῖς ἀδελφὰς τῆς Λαίδος.

Ὅτε κατὰ τὸ 1858 ὁ σκαῖὸς τάρταρος ἔκκαμε τὴν πόλιν τοῦ Ἀκροκορίνθου νὰ χορεύῃ τὸν χορὸν τοῦ Ἀγίου Βίτου, ἐπὶ ἔτος δὲ ἡ γῆ ἡ ἀρχαῖκὴ αὐτῆς ὠμοιάζε μέγα τύμπανον ὅπερ κάτωθεν κρουόμενον ἀνέδιδε φρικιάσεις καὶ βρυχηθμούς, ἡ Κυβέρνησις πατρικῶς φερομένη καὶ προλαμβάνουσα τοῦ μέλλοντος ταρτάρειόν τι νέον φιλοφρόνημα, ὥρισε μετὰ σφοδρὰς μελέτας τόπον πρὸς ἀνοδόμησιν τῆς πόλεως μίαν ὥραν μακρὰν τῆς καταπεσούσης Κορίν-

θου, τόπον παράλιον καὶ ἐπίπεδον. Ἐδῶ λοιπὸν ἐγείρεται ἡ δὴ λεγομένη Νέα Κόρινθος.

Μακρόθεν ἡ Νέα Κόρινθος παρίσταται εἰς τὰ ὄμματα πόλις, ἀλλὰ, δεχομένη εἰς τοὺς γυμνοὺς τῆς τὸν ξένον κόλπου, χωρίον ἀποκαλύπτεται. Τοῦτο συμβαίνει διότι αἱ οἰκίαι εἶνε πλείοτεραι τῶν 1500 περίπου κατοίκων, παρὰ χωροῦστος τότε τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸν συνοικισμὸν τῆς νέας πόλεως δωρεὰν ὅπωςδὴποτε τὰ οἰκόπεδα, τῶν δὲ πολλῶν οἰκοδομούντων ἐκτὸς διὰ τὰς ἰδίας οἰκογενείας καὶ πρὸς ἐνοικιάσεις· ἀλλ' ὁ μὲν οἶκος ὠκοδομήθη, σιγηλὸς δὲ καὶ περίλυπος ἀναμένει ἕκτοτε τὸν ἐνοικιαστήν. Ἡ νέα πόλις περιλαμβάνουσα οὐ μικρὰν ἔκτασιν, ἀφίνει μέγαν ἐν τῷ μεταξὺ κενά, διατέμενεται ὑπὸ εὐθυγράμμων καὶ πλατειῶν ὁδῶν, ἀλλ' αἵτινες ὁμοιάζουσιν ἀληθῶς τὰς πύλας τῆς πόλεως τῶν Σινωπέων, κεῖται ὑπὸ ὀρίζοντα γραφικὸν καὶ εὐρύτατον, δροσίζεται ὑπὸ ποντιᾶδος αὐρας περικυκλουμένη ὑπὸ βαθυκυάνου θαλάσσης, καὶ ἂν σφῆξῃ ἀμυδρὰν τινα ἀνάμνησιν τῆς ἀρχαίας λαμπρότητος εἶνε ἡ γλυκεῖα καὶ διαυγὴς αὐτῆς φύσις. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἐκτείνεται εὐρεῖα πεδιάς, ἥτις εἶνε ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως, λαβοῦσα ὡς φαίνεται ὑπόδειγμα τὸν ἄνω οὐρανὸν, πρὸ τίνος μὲν καλουμένη τοῦ Ὁθωνος, σημερον δ' ἀνώνυμος καταστάσα, τῶν Κορινθίων, φαίνεται, μετὰ τὴν βασιλείαν ἐκείνου ἀπορριψάντων πᾶσαν ἄλλην ἐπωνυμίαν, ὡς οἱ πάλαι Ἀθηναῖοι κατήργησαν τὴν βασιλείαν μετὰ τὸν Κόδρον.

Μικρὸν μακρὰν καὶ εἰς θέσιν περιόλεπτον ἐγείρεται εὐπρόσωπος στρατῶν, ὅστις ὅμως μόλις ἕνα περιλαμβάνει λόχον, ἐκ τῶν ὀπισθεν ὦν κοῦφος· οὕτω βλέπεις ἀλγίζονα καὶ ἀφρόεσσαν κόρην, νεύουσιν ἅμα παρθενικώτατα, πρὸ πολλοῦ δὲ λυσίζωνον... Ἡ πόλις διατέμενεται ἀριστερᾷ ὑπὸ τίνος βαθυρρύτου χειμάρρου, τὸ δ' ἐν γένει ἔδαφος ὡς ἴσαλον, ἐπίπεδον καὶ ψαμμῶδες φαίνεται ἐπὶ οὐχὶ ἐν παλαιτάτοις χρόνοις θάλατταν ἐπὶ νώτων ἔφερε· διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι φοβοῦνται πλήμμυράν τινα, ἥς λέγεται μνημονεύων καὶ ὁ Ἀγαθάγγελος, καὶ εἰ που ἴδῃς τὸν Κ. Μακράκη

ἐρώτησον, τὲ παρχακλῶ, ἦϊκν καὶ αὐτὸς περὶ τούτου γνώμην ἔχει.

Τὸ βέβχιον καὶ ἀληθὲς ὁμῶς εἶνε ὅτι ὁσάκις ἐκ τῶν ἀπέναντι Γερχνίων ὁρέων ἐπιπνεύσῃ αἴφνης ὁ βορρᾶς, τοσοῦτον κατέρχεται βχυρὸς καὶ σφοδρὸς ὥστε οἱ ἄνθρωποι λαμβάνωσιν ὅλοι μίαν περὶπου διεύθυνσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς προσωθούμενοι, καὶ κρινολινοφόροι κυρίαι φέρονται πλητίστιοι κατὰ βούλησιν τοῦ καίρου, οἱ ἀπὸ τοῦ σχολείου ἐρχόμενοι παῖδες πίπτουσι πρηγεῖς καὶ κλαίοντες ἵνα σωθῶσιν ὑπὸ τοῦ παρχβόλου τούτου συρμοῦ, ἀντικρούοντα τὰ παράθυρα, καὶ ὠθησάν ποτε καὶ οἰκίαι νὰ προσκλίνωσιν ὡς καὶ κέδροι τοῦ λιθάνου ἂν ὄχι ὡς οἱ στάχυες τῶν ἀγρῶν ! Τί ὠφέλησε τοὺς Κορινθίους ἂν ἀπέφυγον τὸν ὑποχθόνιον σεισμόν ; Εὐρον χείρονα.

Ἐπίσης ἡ Κυβέρνησις ἐφρόντισε μὲν περὶ ὁμαλῆς καὶ ἀσείστου τοποθεσίας τῆς νέας πόλεως, ἀλλ' οὐδενὸς ἐμπορουμένη οἰκονομολογικοῦ πνεύματος, δὲν προενόησε τὴν πτώχευσιν τῶν Κορινθίων σήμερον, καθότι οἱ τῶν πέριξ δήμων χωρικοί, οἵτινες ἄλλοτε εἰσέρχοντο ἐμπορευόμενοι εἰς τὴν Κόρινθον, ἤδη πλησιέστερον εὐρίσκοντες παρεύοντα εἰς Ἄργος, καὶ τούτου ἕνεκεν εἰς μακρασμὸν ἢ ταλαίπωρος Νέκ κλίνει, ἐκτὸς ἀνὸ Θεὸς ἐπιφυλάχτη αὐτῇ μέλλον λαμπρὸν διὰ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπερ φαίνεται καὶ ἐπευχόμενοι οἱ τότε προνοηταὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐρρυμοτόμησαν αὐτὴν ὥσκαυε ἀνέμενον τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πλούτου καὶ πλάτους. Οἱ Κορίνθιοι εἶνε γαλήνιοι, φιλόφρονες καὶ φιλόξενοι ἂν κρίνω ἐκ τῆς ξενιζούσης με εὐγενεστάτης οἰκογενείας.

Εἶνε πρῶτα, κᾶθημαι παρὰ τὸ παράθυρον, καὶ ἀπέναντί μου, ἐπὶ τινος φράκτου, ψάλλει γλυκὺς κορυδαλλός, διακοπτόμενος ἐνίοτε ἀπὸ ἐκφραστικωτάτην ἐρωτικὴν declaration τετραπόδου ἐκρινῆς ἀηδόνης, ὣν φαίνεται, ἡ πόλις δὲν ἀμοιρεῖ. Βλέπω νὰ ἐγείρωνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μύνηδρα, πρῶτον βῆμα εἰς οἰκοδομήν, οἰκίαι ἡμιτελεῖς, ἄχρηστοι ἄλλα μὲ κεκλεισμένα παράθυρα, καὶ δὲ πλείεσται μὲ μόνως τὰς ἀντηρίδας τοῦ ἐξώστου. Ἡ Νέκ Κόριν-

θος ὁμοιάζει μόλις ἐκ τοῦ ὕπνου ἐγνηγεμένην λευχείμονα γυναῖκα καὶ ἀνιπτον, μὲ κνήμενους ἔτι τοὺς ὀφθαλμούς· εἶνε ἀληθῶς πόλις δίχως ὄρεσιν.

Νοτιοδυτικῶς ἐκεῖ ἐγείρεται ὁ περιώνυμος Ἀκροκόρινθος. Τὰ περιστέφοντα τὴν κορυφὴν αὐτοῦ διὰ λευκὰ τεῖχη νομίζεις ὅτι προσωποποιοῦσιν αὐτὸν εἰς ἡρωϊκὸν κλέφτην τραυματισμένην φέροντα τὴν κεφαλὴν καὶ περιδεδεμένην διὰ λευκοῦ μανδηλίου. Ἐκεῖ ἐγκατορωρυγμένοι, λέγεται, ὅτι κατέκεινται οἱ θησαυροὶ τοῦ Κικλήλ-βέη, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐκ τῶν πέριξ δήμων ἐμφανίζεται τις πονηρὸς ἢ ἡλίθιος, κατορθοῖ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν πρὸς ἀνασκαφὴν καὶ εὑρεσιν τῶν θησαυρῶν, θύει ἐπὶ τοῦ μυστηριώδους μέλανα κύνα, ἐξορκίζει τὰ ὑποχθόνια πνεύματα καὶ ἄρχεται τῶν χρυσοελπίδων ἐργασιῶν. . . Ἀλλ' ὁ μὲν τὸ μυστήριον διαδοὺς ὅτι κατέχει, εὑρε τοὺς θησαυροὺς εἰς τὸ θυλάκιον εὐπίστων συνεταίρων, οὓς ἐν Κόρινθῳ ἠλίευσεν, οἱ δὲ τῇ ἐλπίδι προκαταβάλοντες ἔτι τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κικλήλ-βέη ὀνειρεύονται.

Τοιαύτη φαίνεται σήμερον ἡ περιφανὴς τῆς ἀρχαιότητος Κόρινθος, περὶ ἧς λέγεται ὅτι πυρποληθείσης τότε ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ ὁ χρυσοὺς αὐτῆς ἀναλύσας κατέρρευσε μέχρι τῆς ὥραν ἀπεχούσης θαλάσσης! Τοιαύτη τις σήμερον ἡ Κόρινθος, δι' ἣν ἡ μεγάλαυχος τὸ πάλαι ρῆσις «οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς», φαίνεται δὲ σκινδαλμὸς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα, ὅπως μειδιᾷ σήμερον εἰρωνικῶς ὁ ἀτμός ἀναμνησκόμενος τῶν πάλαι ναυτικῶν τὴν τρομακτικὴν ἐγκαρδίωσιν, «Μαλεᾶς δὲ κάμψας ἐπὶ λάθου τῶν οἰκადε». Τώρα κκὴ μοῖρα καὶ οὐχὶ ὁ κκλὸς σου δαίμων δύναται νὰ σὲ ἐγκαρφώσῃ ἐπὶ τινος ἡμέρας εἰς τὴν περικλεῆ Κόρινθον, ὅπως διὰ νὰ περιβληθῇς τῶν ἵπποτων τοῦ Μεσσιῶνος τὰς ρομαντικωτάτας ἐκείνας καὶ ἡρωικωτάτας στολὰς δέον νὰ καταντήσῃς ἀμυγδαλάτης.

Ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἂν τὸ βῆμά σου φέρῃς, θέλεις πένθιμος καὶ σύννοος ἀναμνηθῇ τοῦ ποιητοῦ :

ὦ, πῶς ἀλλάσσει ὁ καιρὸς τὸν κόσμον ἐδῶ κάτω !

ΟΙ ΓΡΑΙΚΥΛΟΙ

ΚΛΩΝΟΣ, ὁμογενής. ΒΙΩΝ, διδάκτωρ τὰ νομικά.
ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ, πατήρ τοῦ Βίωνος.

Πλατεῖα τοῦ Συντάγματος.—Μουσική.—Ώρα 5 Μ. Μ.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΚΛΩΝΟΣ. (Βηματίζει ἡρέμα καὶ περισκοπῶν ὡς ἐντὸς φυσιογραφικοῦ μου-
σείου. Πρὸς τὸν Βίωνα, φθάνοντα ἐσπευσμένως).

Ἄ! ἦλθες; Bonsoir, Bryons!

ΒΙΩΝ

Bryons; Ὅχι· Βίων.

ΚΛΩΝΟΣ

Διατί Βίων; Εὐγενέστερον εἶνε Bryons. Bryons νὰ λέγεσαι,
Bryons. Ἀκουσε ἐμέ· ἐζήσα ἐν Εὐρώπῃ, γνωρίζω ἀπὸ ὀνόματά.

ΒΙΩΝ

Ἀφοῦ σὰς ἀρέσει, λέγετέ με Bryons. — Ἴσως ὁμως ἔπρεπε
νὰ λέγωμαι Φίλων· εἶμαι ὁ φίλτατος ὄλων, δηλαδὴ παρ' ὄλων
ἀγαπητός. Ὁ πρωθυπουργὸς ἄνευ ἐμοῦ θ' ἀπέθνησκεν ὑπὸ τῆς
ἀνίας τῶν κολάκων καὶ τῆς ὑβρεως τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὸς ὁ βασι-
λεὺς μοι προσμειδιᾷ καθ' ὁδὸν εὐμενέστατα...

ΚΛΩΝΟΣ

Ἀληθινά;

ΒΙΩΝ

Θά διελθῇ μετ' ὀλίγον ἀπ' ἐδῶ καὶ θά ἰδῇς.—“Ὀλων εἶμι φίλος, δηλαδὴ ὅλοι μὲ ἀγαπῶσιν· ἐγὼ δμως ἀγαπῶ ὀλίγους, παρὰ πολὺ ὀλίγους, ἓνα ἢ δύο.

ΚΛΩΝΟΣ

‘Ο πρῶτος εἶμ' ἐγώ, στοιχηματίζω!

ΒΙΩΝ

Σὲ ὀρκίζομυ, ἡ μόνη ἀλήθεια. (Οἶονεὶ γελῶν). Πῶς, φίλε μου, ν' ἀγαπήσῃς κανένα ἀπὸ τούτους τοὺς ἀνθρώπους ἐδῶ; Ἴδε· δλα κτήνη! Ἐδῶ εἶνε σύνοδος Κάρων, ἐθνοσυνέλευσις Μογγόλων,—ἐν Ἀθήναις εἰσῆλασεν ὁ Ἀλαρεῖκος!...

ΚΛΩΝΟΣ (ἄφροντιστῶν)

Ποῖος Ἑρρεῖκος;

ΒΙΩΝ

Ναί... εἰς Ἰταλὸς πρό τινος εἶχε φέρει διέφορα θηρία εἰς κλωβόν... (Καθ' ἐαυτόν) Φαντάσου ἱστορίαν ὅπου γνωρίζει! Τὸ κτήνος! Ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Τολμῶ νὰ τοῦ εἶπω ὅτι εἶνε ἀγράμματος;

ΚΛΩΝΟΣ (βλέπων πάντοτε περὶ ἐαυτόν).

Ἐχεις δίκαιον...

ΒΙΩΝ

Καλὲ φίλε μου, ἐδῶ νομίζει κανεὶς ὅτι ἡνοίγη ἡ θύρα θηριοτροφείου καὶ ἐπλημμύρησεν ἡ πλατεία ἀπὸ τέρατα!

ΚΛΩΝΟΣ (καγχάζων).

Ὠραῖον, suplime! Τέρατα, μὴ τὴν πίστιν μου! Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὸ ἐλληνικὸν ἐν Ἀθήναις κάλλος σης;

ΒΙΩΝ

Ποῖον κάλλος; Μὴ χάνεσαι. Ἀκόμη οἱ Τοῦρκοι σφύζοντα εἰς τὰς φλέβας ἡμῶν. Τυπικῶς ἀπεβόλομεν ἐντεῦθεν αὐτούς. Σλαῦοι, Τοῦρκοι, Γότθοι, ὅλοι ὑπὲρ ἡμῶν εἰργάστησαν. Ἐχει δίκαιον ὁ Φαλλμεράκιερ...

ΚΛΩΝΟΣ

Γνωρίζεις γερμανικά;

ΒΙΩΝ

Ὀλίγα...

ΚΛΩΝΟΣ

Γλῶσσά τῶν ἵππων... Καλλίτερον μὲ ἀρέσουν τὰ ἰταλικά.

ΒΙΩΝ

Καὶ εἰς ἐμέ. Πιστεύεις; Εἰς τὸ θέατρον ἔμαθα τὴν γλῶσσαν αὐτήν. Τόσον μὲ ἀρέσει τὸ μελοδραμα. Σταθῆτε!

(Τινάσσει εὐσεβῶς ἀπὸ τοῦ φορέματος τοῦ Κλώνου κηλίδά δῆθεν κονιορτοῦ—μὴ ὑπάρχουσιν).

ΚΛΩΝΟΣ

Merci.—ὦ, τὸ μελοδραμα, ὡς ἡ ἐκκλησία, εἶνε πλέον διὰ τοὺς γέροντας· θέατρον εἶνε τὸ Vaudeville.—Merci.

ΒΙΩΝ

Καὶ αὐτὸς ὁ Δήμητρος τὸ κατὰβρεγμα τὸ ἀφῆκε διὰ τὸν Δεκέμβριον.

ΚΛΩΝΟΣ

Βέβαια· οὐκ ἐξ τότε αὐτὸν καθέζειν τὸ τοῦ οὐρανοῦ τροπαίον!

ΒΙΩΝ (ἐν ἀφάτῳ ἀγαλλιᾶσαι).

Εἰσθε κάτοχος λοιπὸν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς;

ΚΛΩΝΟΣ

Ἐγώ; Ἦμην ὁ ζωηρότερος μαθητὴς τοῦ Δούκα.—Ἐρχεσθαι λοιπὸν ἀπόψε εἰς τὸ θέατρον;

ΒΙΩΝ

Νὰ ἴδωμεν μόνον μήπως ἦνε τὴν ἐσπέραν αὐτὴν ἐλληνικὴ παράστασις...

ΚΛΩΝΟΣ

Διςτί ;

ΒΙΩΝ

Θέλει καὶ ἐρώτημα ; Διότι θὰ ἦνε ἐμετός. Διᾶκος, ἔθνικόν, φουστανέλλα, Βότσαρης, Τοῦρκοι, σημαῖαι, μπάμ, μπούμ ! Ἄν ἔλειπε καὶ αὐτὸ τὸ Vaudeville, ἔπρεπε ν' αὐτοκτονῇ τις τὸν χειμῶνα ἐν Ἀθήναις !

ΚΛΩΝΟΣ

Ὅχι δά· ἤθελα νὰ ἶδω καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀρλεκίνους, τοὺς ἰδικούς σας.

ΒΙΩΝ

(Ἀνασύρων πρόγραμμά τι καὶ δίδων αὐτὸ τῷ Κλῶνῳ).

Εὐτυχῶς ἔχομεν ἀπόψε Brigands !

ΚΛΩΝΟΣ

Διςτί οἱ Brigands ἤρσαν τόσον πολὺ ἐδῶ ;

ΒΙΩΝ

(Ὅλος φῶς καὶ χαρὰ διὰ τὸ πνεῦμά του).

Ἀπλούστατον· διότι μόνον οἱ λησταὶ ἐδῶ ἐπιτυγχάνουσιν !

ΚΛΩΝΟΣ

(Μειδιῶν μετὰ πατριωτικῆς οἰονεὶ ὀδύνης).

Εἶσαι σατανᾶς ! Διάβολε !

ΒΙΩΝ

Δίκαιος θέλεις νὰ εἶπης.

ΚΛΩΝΟΣ

Τφόντι. Χθές παρ' ὀλίγον νὰ με ληστεύσωσι καὶ ἐμὲ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ.

ΒΙΩΝ

Ἀληθινά ; Πῶς ; Βλέπεις ;

ΚΛΩΝΟΣ

Νά . . . Ἀλλὰ ποῦ νὰ σοῦ τὰ λέγω τώρα· ἄλλοτε, ὕστερον, αὐτὰ γίνονται καὶ εἰς τὸ Λονδίον . . . Ἡ πενίκα τέχνας κατεργάζεται.

ΒΙΩΝ

Βλέπεις ; Φρίκη, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, φρίκη ! Καὶ ἡ Ἀστυνομία ; Ἐκοιμήτο !—Τρομερόν !

ΚΛΩΝΟΣ

Ἄφες τώρα αὐτά.—Γνωρίζεις, εἶπες, τὸν βκσιλέα ;

ΒΙΩΝ

Ἐγώ ; Ἀργὰ θὰ μὲ γνωρίσης, ἔσο βέβαιος !

ΚΛΩΝΟΣ (δῆθεν νὰ μάθῃ).

Καὶ ποῦ εἶνε λοιπὸν ἂν ἔλαβες παρὰσημον ;

ΒΙΩΝ (πονήρως).

Δι' ἐμὲ μόνον ; Ἀλλὰ τρεῖς ὁμογενεῖς δι' ἐμοῦ ἔλαβον τοιαῦτα (Περιπτύσσων αὐτὸν τρυφερῶς). Εἶπέ, θέλεις ; Θέλεις ;

ΚΛΩΝΟΣ (τεταραγμένος.)

Ὅχι δὲ . . . Πᾶν ἄλλο ἐνόουν . . . Ἀλλοτε τὰ λέγομεν.—(Βλέπων κυρίαν τινὰ ἐν ἀμάξῃ). Ποία εἶνε αὐτή ;

ΒΙΩΝ

Ἄ, αὐτὴ εἶνε ἡ κυρία . . . (Κλίνει εἰς τὸ οὖς του διὰ νὰ εἴπῃ τὸ ὄνομά της).

ΚΛΩΝΟΣ

Δικτίμυστικά ;

ΒΙΩΝ

Ἄ, διότι ἡ ἱστορία αὐτῆς εἶνε μυστήριον, —δι' ὅλον τὸν κόσμον, ἐκτὸς ἐμοῦ.

ΚΛΩΝΟΣ

Σὺ λοιπὸν εἶσαι ὁ ἥρως ! . . .

ΒΙΩΝ (Γελᾷ αἰδημόνως δῆθεν καὶ ἀποχωρεῖ).

ΚΛΩΝΟΣ (προστατευτικῶς).

Ἐλὼ ἐδῶ . . .

ΒΙΩΝ (Ἰδὼν τὸν πατέρα του).

Μίαν στιγμὴν. — Pardon !

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΚΛΩΝΟΣ, κάθηται παρὰ τινι τραπεζίῳ. — ΒΙΩΝ, ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα του. — ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ φορεῖ νησιωτικὰ ἐνδύματα καὶ ἔρχεται ὠργισμένος.

ΒΙΩΝ

Τί ζητεῖς πάλιν ἐδῶ ;

ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ

Ἀνάθεμά σε, σκύλε !

ΒΙΩΝ

Καλά. — Λέγε τί θέλεις ;

ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ

Θὰ διαμαρτυρηθῇ, θεοκατάρχτε !

ΒΙΩΝ

Ἄς διαμαρτυρηθῇ.

ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ

Θὰ μὲ φυλακίσουν, μωρέ !

ΒΙΩΝ

Μὴ φοβᾶσαι· ἔχεις νὰ πληρώσης· φύγε τώρα.

ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ

Θὰ μ' ἀφήσης γυμνόν, ἀλιτήριε !

ΒΙΩΝ (ἀποχωρῶν)

Οὐφ, μ' ἐσκότισες !

(Ὁ ΒΙΩΝ ἔρχεται πρὸς τὸν ΚΛΩΝΟΝ. — Ὁ ΓΕΡΩ-ΜΗΤΡΟΣ μένει ὡς ἐνεδὸς καὶ ἀπελπισ).

ΚΛΩΝΟΣ

Ποῖος ἦτο αὐτός ὁ κουρελῆς ; Ἀκόμη καὶ λέγει . . .

ΒΙΩΝ

Αὐτὸ ἔχουν οἱ δικηγόροι· ἀποθνήσκουν μὲ ξένας φροντίδας.—
Ἐλέγομεν λοιπὸν περὶ τῆς κυρίας . . .

ΚΛΩΝΟΣ

Ἀκόμη σὲ βλέπει ἐκεῖνος. Ποῖος ἦτο, Bryons :

ΒΙΩΝ

Αὐτός . . . Ἄ, εἶνε πελάτης μου !

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

KAVVITEKNIA

ΛΕΩΝΙΔΑ ΔΡΟΣΗ

Εἰς τὰ ἄκρα τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος τῆς Συναίας Ἀκαδημίας θέλουσι τεθῆ δύο, ὀλίγον ὑπὲρ τὸ φυσικὸν μέγεθος ἀγάλματα, παριστῶντα τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα. Ἡδὴ ὁ κ. Λ. Δρόσης, ὁ κάλλιστος τῶν Ἑλλήνων γλυπτῶν, ὅστις καὶ μόνος ἔλαβε τὸ τῆς πλαστικῆς ἐν τῇ Βιενναίᾳ ἐκθέσει ἐν καὶ μόνον βραβεῖον, ὑπερτερήσας καὶ τῶν Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν, ἐτοιμάζει τὸ πρόπλασμα τοῦ Σωκράτους, καθεζομένου ἐπὶ θρονίου, ἐν βαθυτάτῃ συννοίᾳ ἐρείδοντος τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρός, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς, ἣτις ἀναπύεται ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου τῆς ἐδρας, κρατοῦντος τευχός τι. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο προαγγέλλεται ὥραϊον. Ἡ καθόλου θέσις τοῦ Σωκράτους, ἀφελὲς ἅμα καὶ εὐπρεπής, ἡ ἐλαφρῶς κεκλιμένη κεφαλὴ, ἡ περὶ τὸ πλατὺ μέτωπον ὑπολάμπουσα σύννοια, ἡ ἰδιόρρυθμος καὶ πῶς σατυρικὴ μορφή, ἀλλὰ καὶ πλήρης ἐκφράσεως, τὸ ἀπέρिटτον καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων ὑποπίπτον τριβῶνιον, ἐν ᾧ γυμνὸν καταλείπει τὸ στήθος, τὰ εὐσταλῇ μέλη καὶ καθόλου ἡ σπουδαία παράστασις ἀποκαλύπτουσι τὸν ἀληθῆ ἐκείνον σοφὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὅστις ἀφιέμενος εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ καλοῦ, οἶονεὶ διὰ κλίμακος, ἀνέβαινεν εἰς τὴν ὑπάτην θεωρίαν αὐτοῦ, ἣτις ἦτο ἐκείνη τοῦ ὑπερτάτου καὶ αἰδίου κάλλους, ἔτι ἐνῶ ὠμίλει καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ φιλοπαίγμονος Ἀλκιβιάδου. Ἐνταῦθα δὲ εὐκαιρον νομίζομεν νὰ παρατηρήσωμεν τῷ εὐγενεῖ καλλιτέχνῃ, ἐὰν ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ προπλάσματος ἠδυνάμεθα νὰ κρίνωμεν, ὅτι ἡ μορφή τοῦ ἀγάλματος στερεῖται τινα γλυκύτητα,

ἂν μὴ ἰλαρότητα, ἣν βεβαίως εἶχεν ὁ τοσοῦτον ἐνερμόνιον καὶ ἡμερον θεωρῶν τὸν κύκλῳ φυσικὸν κόσμον, ὁ τοσούτην αἰσθανόμενος πίστιν εἰς τὸν κοσμοῦντα τὰ πάντα Νοῦν, ὁ μὴδ' ἐλαχίστην προδοῦς πικρίαν ἢ ὀδύνην καὶ ἐπὶ τῇ ἀδικωτάτῃ κατ' αὐτοῦ ἀποφάσει καὶ ποινῇ. Καὶ ναὶ μὲν τὸ ἄγαλμα παριστᾷ αὐτὸν ἐν στιγμῇ βαθυτάτης συννοίας, ἀλλὰ καὶ τότε τὸν τέλειον καὶ ἑλληνικώτατον ἐκεῖνον ἄνθρωπον οὐδαμῶς θὰ διέκρινον ἢ τῶν νεωτέρων καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων σπληνικὴ ἐκφρασις ἢ τῶν παρ' ἡμῖν διδασκάλων ἢ παροιμιακὴ σκαγιότης. Ἐτι δὲ καὶ τὸ ἐν τῇ εὐωνύμῳ κρατούμενον τεῦχος ἢ μεμβράνη εἰνέ τι καθ' ἡμᾶς ἀνεπιτυχὲς ἢ βεβιασμένον· διότι ὁ μέγας ἐκεῖνος νοῦς, οὐδὲν ἔγραψεν, ἐν ᾧ ἐτέρωθεν ὁ Πλάτων δικαίως κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς μεμβράνης διὰ τῆς ἐτέρας χειρὸς γραφίδα. Ἐὰν δ' ὑποτεθῇ ὅτι κρατεῖ αἰφνης ρήματ' ἄλλου σοφοῦ, πάλιν βεβιασμένως κολάζεται, διότι ὁ Σωκράτης ἦτο πραγματικὸς ἰδίως φιλόσοφος καὶ οὐχὶ τῶν σπουδῶν μαθητής, ἔτι δὲ καὶ ἂν ἐμελέτα τι καὶ ἡγάπα, ὥς τοὺς μύθους τοῦ Αἰσώπου, μικρὸν τὸ πρᾶγμα νὰ τεθῇ οἰονδήποτε ἔργον ἄλλου εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἀπαρκαμύλλου ἐκείνης διανοίας. Προτιμῶμεν λοιπὸν ἐπίνοιάν τινα ἀληθεστέραν, ἔστω τολμηράν, ἔστω σύμβολόν τι, ἀλλ' ἀρκούντως τεκμηριοῦν τὸν γαληνότατον τῆς φιλοσοφίας πατέρα.

Εἶνε δὲ περίεργον ὅτι τὸ ἀνωτέρω, τὸ ἥκιστα δηλονότι μείλιχον τῆς μορφῆς τοῦ Σωκράτους, ἀπκντᾷ καὶ εἰς ἀπκντα περίπου τὰ ἔργα τοῦ Ἑλληνος καλλιτέχνου, ἔτι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφροδίτην, ἣν ἡτοίμασε διὰ τὸ μέγα ἀέτωμα τῆς Ἀκαδημίας. Ναὶ μὲν ἡ γέννησις τῆς Ἀθηνᾶς ἡτό τι καταπληκτικὸν καὶ θαυμάσιον, ὥστε ἀπωθεῖτο ὁ γέλως καὶ τὸ μειδίαμα ἔτι, ἔτι δὲ ἡ Τέχνη ἐν τῇ μεγχλειότητι αὐτῆς, εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο ὥς καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας οὐδαμῶς προὔτιθετο νὰ παρὰ στήσῃ κωμικὴν τινὰ οὔτε κατ' ἐλάχιστον σκηνήν· οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς ιδέας αὐτῆς· ἀλλ' ἐν παρὰστάσει, ἐνθα τόσα θεῶν πρόσωπα στραφέντα θεῶνται τὸν παρὰβόλον τοκετόν,

ὅλα κατεπλήγησαν, οὐδὲν αὐτῶν ὀλίγον διαφόρως τῶν ἄλλων ἡσθάνθη καὶ ἀντελήφθη τὰ γιγνόμενα, ὅταν μάλιστα γνωστὸν ὅτι τὸ αὐτὸ γεγονός, μάλιστα τὸ καταφανὲς καὶ αἰφνίδιον, οὐχὶ ἴσα καὶ ὁμοίως διαθέτει ὅλους, ἔτι καὶ λυπηρὸν ἂν ᾗ. Οὐδ' αὐτὴ κἄν ἡ φιλομειδῆς Ἀφροδίτη νὰ μὴ ἐκφράζη λεπτότατον τῶν χειλέων κίχλισμα, ἀφοῦ μάλιστα παρίσταται οὐχὶ αὐτὴ κατὰ πρώτην ἐντύπωσιν τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Δία καὶ τὸν Ἥφαιστον ἐνορῶσα, ἀλλὰ στρέφουσα καὶ νεύουσα ἐπὶ τούτῳ τῷ Ἄρει ;

Διατὶ δε ἡ ἐξορία τοῦ μειδιάματος ἀπὸ τῶν ἔργων τοῦ Κ. Δρόση ! Διατὶ ἡ τάσις αὕτη πρὸς τὴν ἔκφρασιν λεπτοτάτου ἄλγους, ἥτις ἐξαισιῶς φαίνεται κορυφωθείσα, καὶ δὴ ἐπιτυχοῦσα δικαίως, ἐντῇ παραστάσει τῆς ἀπαυδησάσης νὰ ἀναμμένη τὸν προσφιλῆ σύντροφον Πηρελόπη, ἐν ᾗ ἡ ἔκφρασις τοῦ ἄλγους τούτου εἶναι τιθεῖον ἀληθῶς καὶ κάλλιστον ὁμοῦ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ ἔργῳ τοῦ Κ. Δρόση, θεωμένῳ μάλιστα κατὰ κρόταφον (en profil) καὶ πρὸς φῶς; Μήτοι εἰς τοῦτο συντελεῖ τὸ ὅτι οἱ καλλιτέχναι ἡμῶν ὡς πρῶτος ἀποπείρας τῆς τέχνης των τυγχάνουσι τὴν κατασκευὴν προτομῆς ὁμογενῶν ἀποθησκόντων; Μήτοι ἡ ἐπιπόλαιος καὶ ἀφιλοσόφητος τοῦ ρομαντισμοῦ ἐπίδρασις, ἀφαιροῦσα τὸν εἰδυλλιακὸν χαρακτῆρα, συναφαιρεῖ τὴν χαρὰν ἐκ τῶν ἔργων τῶν νεκρῶν ἡμῶν καλλιτεχνῶν, τὴν χαρὰν ἥτις εἶναι πολλάκις αὐτῇ ἡ ζωὴ ἡ τούλάχιστον ὁ ἄγγελος τῆς ἀληθοῦς ζωῆς; Μὴ τοῦτο, τὸ ἐλαφρῶς καὶ εἰς τὰ κάλλιστα πενθεῖν, κεῖται εἰς τὸ αἶμα τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, αἰωνίως μεμψιμοίρου καὶ φιλοθρήνου, ὡς φρονεῖ οὐχὶ παρὰβόλως ἴσως ὁ κ. Σ. Ζαμπέλιος; Ἡ μὴ ἐν τέλει ὁ ἄθλιος ἡμῶν πολιτικὸς βίος, ἡ ἀθλιεστέρᾳ δ' ἔτι καὶ πρὸς τέλειον ἐκφυλισμὸν τείνουσα κοινωνικὴ ζωὴ, μεταδίδουσι λεληθότως πικρίαν τινὰ καὶ λύπης ἔκφρασιν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μαρμάρινα καλλιτεχνήματα;

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐν τῶν ὥραίων ἔργων ἅτινα σήμερον, καὶ τοι ἐν προπλάσματι, κοσμοῦσι τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ Πολυτεχνεῖφ αἰθούσας τοῦ Κ. Δρόση, εἶνε καὶ ἡ Ἑλεημοσύνη. Οὐδεὶς δύναται παρέρχόμενος νὰ μὴ σταθῇ ἐνώπιον τῆς γλυκυτάτης αὐτῆς παραστάσεως, ἐν ἣ φαίνεται πτωχή τις γυνὴ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς περικολιπούμενη παιδίον, διὰ δὲ τῆς εὐωνύμου ἐλεοῦσα πτωχὸν τινα παῖδα καθ' ὁδόν. Ἐκτὸς τῆς εὐγενεστάτης γραμμῆς τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου, ἔτι δὲ τῆς καθόλου ἀληθῶς ἑλληνίδος ἐκφράσεως, ἣν ὁ Κ. Δρόσης κατῴρθωσε πάντοτε νὰ δίδῃ εἰς τὰ ἀνθρώπων καὶ ἑλληνικῶν ὑποθέσεων ἀφομοιώματά του, ἐκφράσεως, ἥτις διαπρέπει καὶ ἐν τῷ ὄλῳ τῆς ἐλεήμονος ἐνταῦθα γυναικὸς, δηλονότι ἐκτὸς τῆς ἐναρμονίου καὶ εὐσταλοῦς τοῦ προσώπου εὐτεχνίας, τῆς λεπτῆς καὶ ἀφελοῦς τοῦ σώματος κινήσεως καὶ περιβολῆς, τῆς σεμνῆς ἁμα καὶ λιγείας ὕψους τοῦ γυναικῶδους τύπου, ἀγνὴν καὶ εὐπαθεῖ ἀποπνεύσεως ζωὴν, ἰδίως ἐν τῷ τῆς Ἑλεημοσύνης διχαγράμματι τούτῳ ἀρίστου καὶ ἀληθοῦς καλλιτέχνου ἐνθουσιώδους ἔμπνευσις εἶνε τὸ ἐπαίτου ἐκεῖνο παιδίον. Ἡ φαινομένη πενιχρά, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ῥακώδης ἐσθῆς, ἡ ἀνεγειρομένη καὶ ὅλη ἱκετεύουσα τοῦ παιδὸς κεφαλὴ, ἡ μόλις αἰρομένη τῆς ἀληθοῦς ἐνδείας χεὶρ, τὰ μὴ τολμῶντα νὰ ἀνοιγῶσι χεῖλη, ἡ καθόλου παράστασις τοῦ μικροῦ τούτου πλάσματος, δεικνύει οὐχὶ τὰ συνήθως ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπαίτου παιδιά, ὧν ἡ ἐπανειλημμένη χρῆσις τῆς ἱκεσίας ἀποτυποῖ ἐν τῇ μορφῇ αὐτῶν ἔμμενον τινα καὶ νεκρῶν χαρακτηρῶν ἑκφρασίαν, ἥτις τεκμηριοῦσα τὸ τοῦ ἐπαίτου ἐπάγγελμα, πείθει τὸν φιλάνθρωπότερον ὁδίτην νὰ δώσῃ τι οὐχὶ ἀπὸ ἐλέους βαθέως κινήσαντος τὰ σπλάγχνα, ἀλλὰ μόνον ἰν' ἀπαλλαγῇ τῆς κλαυθυριζούσης μάστιγος.

οὐχὶ τοιοῦτόν τινα ἐπαίτην, ἀλλ' ἡ εἰκὼν τοῦ Κ. Δρόση παρίστησι τὸ ἐνδεὲς παιδίον ὅπερ μόλις ἤδη ἡσθάνθη τὴν ἐνδειαν, ὅπερ ἀμφοτέρωθεν τὴν αἰσχύνην καὶ τὴν δειλίαν, ὅπερ κρατεῖ ὑποτρέμουσαν τὴν χεῖρα καὶ τὸ χεῖλος, τὸ θλιβερόν ἐκείνο παιδίον ὅπερ οὐδαμῶς θὰ σὲ παρηκολούθει φεύγοντα καὶ ἀρνούμενον, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ παρίδῃς αὐτὸ καὶ ἀρνηθῇς τὸν ἰσχυρὸν τοῦ ἐλέους. Οὐδεμίαν τὸ πτωχὸν ἐκείνο παιδίον δύναται νὰ σοὶ εἴπῃ συμφορὰν καὶ ἐπὶ κλησιν, διότι ὁμιλεῖ ὑπὲρ πᾶσαν φωνὴν ἢ γυμνότης αὐτοῦ καὶ τὸ βῆμα τὸ δειλὸν καὶ ἡ τρέμουσα χεὶρ καὶ τὸ μόλις ὑπανοιγόμενον στόμα, ὡς νὰ διέρχεται ὀδύνης μάχαιρα τὸ μικρὸν του στῆθος. Οὐδαμῶς δὲ εἶνε ταῦτα ὑπερβολή· διότι ὅ,τι ἰδίως σφῆζει καὶ ἀναδείκνυσιν ἀληθῆ καλλιτέχνην τὸν Κ. Δρόσην εἶναι ἰδίως τὸ αἴσθημα ὅπερ αὐτὸς οὕτως φέρει. Ὁ Κ. Δρόσης ἔχει καρδίαν εὐμάλακτον, θερμουργόν, περιπαθῆ· οὕτως ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε πλείοτερον εἰδυλλιακὸς ποιητὴς ἢ μυθιστορικὸς τεχνίτης· εἰς τὰ ἔργα του ἀπαντᾷς μᾶλλον τὴν ἀφελῆ χάριν καὶ ἄπλαστον ἀλήθειαν, ἢ τὴν περίουον καὶ ἐζητημένην ἀντίθεσιν, ποικιλίαν, πλοκήν· οὕτως ἐν τῇ *Ἐλεημοσύνῃ* ἡδύνατο νὰ πλάσῃ τὸ ἕτερον παιδίον, τὸ ὑποβασταζόμενον, ὡς τέκνον αὐτῆς τῆς ἰδίας γυναικὸς καὶ οὐχὶ ἀθροισθὲν καὶ αὐτὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ· τότε δὲ ἡ εἰκὼν ἡδύνατο νὰ ἦτο πλείοτερον τεχνικὴ καὶ δραματικωτέρα ἔτι. Οὐχ ἦτον ἡ ἀφελὴς καὶ ἡ πῖα τραγωδία, ἡ ἄπλαστος καὶ δι' ὅλους ἀληθής, ἦτο τὸ κάλλος καὶ ἡ ἀθανασία τῶν τῆς ἀρχαιότητος μεγάλων καλλιτεχνῶν.

Ἐν τούτοις προσέλθετε εἰς τὸ ἐν προπλάσματι ἔτι ἔργον τοῦ Κ. Δρόση. Θεάσασθε τὴν καλὴν τάχτην τοῦ Ἑλληνος καλλιτέχνου σύλληψιν, βάλετε μόλις τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ ἐπιτιοῦντος παιδίου καὶ θέλετε ἀναμνησθῆ καὶ ὑποτονθορύσῃ τοὺς ὠρχίους τούτους στίχους τοῦ κ. Α. Παράσχου, οἵτινες τοσοῦτον ἀκριβῶς ἐναρμόζουσι τῷ πλάσματι τοῦ Κ. Δρόση, ὥσανεὶ ὑπῆρξαν ἡ ἀληθὴς ἀφετηρία καὶ ἔμπνευσις τῆς *Ἐλεημοσύνης*.

Μοσχοβολοῦσεν ἀρχοντιά, κι' ἄς ἦτο γυμνωμένο·

Ἀκόμα χθές μέσ' ἔς τὴ φωλιά

Τῆς μάννας του τὴν ἀγκαλιά

Πετοῦσε τὸ καῦμένο !

Ὅμως τουφέκια ἐθρόντησαν ἔς τὴν Κρήτη μιὰν ἡμέρα

Τοῦ πῆρε ἀγέρι τὴ φωλιά,

Τὴ μάννα Τούρκου πιστολιά,

Κ' ἡ μάχη τὸν πατέρα.

Ἀμίλητο καὶ σκυθρωπὸ τὸ δάκρυ του κρατοῦσε

Κι' ἄπλωνε χέρι μ' ἐντροπή,

Ὅμως δὲν ἤθελε νὰ 'πῇ,

Τὸ μαῦρο πῶς πεινοῦσε !

Ἄχ, 'κεῖνος ποῦ δὲν πείνασε «πεινῶ ! » ποτὲ δὲν λέγει·

Δὲν τὸν ἀφίνουν οἱ λυγμοί,

Κυττάζει μόνον τὸ ψωμί

Ἀπὸ μακρὰ καὶ κλαίει.

ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

I

Ὁ Κ. Λαβέρν, διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σκηνῆς, ἀνῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα χθὲς ἵνα κκοτορθώσῃ καὶ γείνῃ πρώτη παράστασις σήμερον, ἐπαναλαμβάνομένου τοῦ γαλλικοῦ βωδεδιλλεῖου μέχρι πρώτης Ἀπριλίου.

Ἄγνοοῦμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν τοῦ κ. Λαβέρν· τὸ πρᾶγμα ὁμως ἐν γένει εἶνε οἰκτρὸν. Εἶνε δηλονότι οἰκτρὸν ἐν μέσταις Ἀθήναις νὰ συντηρῇται θέατρον, ὅπερ τεκμηριοῖ τὴν ἐσχάτην τῶν κοινωνιῶν ἐξοχρείωσιν. Τὸ Vaudeville, ἐν τῇ δραματικῇ τέχνῃ, εἶνε ὅπως τὰ διηγήματα τοῦ Βοκκκκίου ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν, ὅπως αἱ κρύφια ἀναιδεῖς φωτογραφικαὶ εἰκόνες ἐν τῇ γραφικῇ, ὅπως τὰ ἰταλικά ἐκεῖνα βδελυρὰ στιχουργήματα ἐν τῇ ποιήσει, ἡ ἐσχάτη ἐγγένει καὶ οἰκτροτάτῃ ἑκπτώσις τῆς δραματικῆς καὶ μουσικῆς τέχνης. Εἶνε δὲ κατ' οὐσίαν πολλῶ βλαβερώτερον τὸ θέατρον τοῦτο πάσης ἄλλης αἰσθήσεως αἰσχυρῶν θεαμάτων, διότι τὸ γαλλικὸν θέατρον τοῦτο ἐπιδρᾷ διὰ τῶν θελκτικῶν κινήσεων τῶν τεχνιτῶν, διὰ τῆς φράσεως τοῦ ἔργου, διὰ τῆς αἰσχυρότητος συνήθως τοῦ θεάματος, διὰ τῆς μουσικῆς τέλους, ἥτις πάντοτε εἶνε μουσικὴ τῆς μέθης ἢ τῶν ὀργίων. Τὸ σκῶμμα, ἡ εἰρωνεία ὁ περίγελως, ἡ παρωδία καὶ ὁ ἐμπαιγμὸς τῶν ἱερωτέρων καὶ τῶν θειοτέρων πολλὰκις πεποιθήσεων καὶ ἀρχῶν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κοινωνίας, τῆς οἰκουμένης, εἶνε συνήθως ὁ σκοπὸς καὶ τὸ θέαμα, τὸ fond moral τῶν τοιούτων κωμικῶν ἐκτρομάτων. Οὐδ' ὑπηρετεῖ κατ' ἐλάχιστον τοὺς θεῖους καὶ ἀνθρωπίνους νόμους, ὡς ἡ σάτυρα καὶ ἡ κωμωδία. ἀλλὰ διὰ τῆς παρωδίας κυρίως πειρώμενον νὰ κερδήσῃ τὸν γέλωτα καὶ τὴν φιλικὴν τῶν θεατῶν, πλήττει ἰδίως ὁ, τι μέγα καὶ ἱερὸν, ὁ, τι

τρυφερὸν καὶ ἅγιον ἔχει ἡ καρδιά καὶ ἡ οἰκογένεια, ὡς τὴν θρησκείαν, τὴν ἀνδρείαν, τὸν ἔρωτα, τοὺς νόμους, τὸ καθήκον, τὴν πίστιν, τὸν ἐνθουσιασμόν, ὅποτε καὶ ἐπιτυγχάνει, καθόσον μόνον, ὡς ἔλεγεν ὁ Γάλλος ἐπίσης καὶ βαθύνους Ναπολέον: *du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas*: ἐνῷ ἐὰν παρωδήσῃ βδελυρόν τι ἐλάττωμα, ὅπερ ἀνήκει τῇ κωμῳδίᾳ, οὐδὲν κατορθοί, διότι τὸ χμαερπὲς πάθος, τὸ πεπτωκὸς ἐν γένει, πῶς πλειότερον νὰ πέσῃ παρωδούμενον; Συνεπῶς ἀντὶ τὸ θεάτρον τοῦτο νὰ καυτηριάσῃ τὸ κοινωνικὸν ἔλκος, νὰ στηλιτεύσῃ τὸ ἀνθρώπινον πάθος, ἀνατρέπει, καίει, ἀφανίζει, καθιστῶν γελοῖα καὶ οὐδαμινὰ πάντα δι' ὅσα μέχρι τοῦδε ζῇ καὶ σεμνύνεται ἡ ἀνθρωπότης. Τὰ δάκρυα, ἡ πατρίς, ὁ ἥρωισμός, ἐκεῖ ἀναφαίνονται μόνον ἵνα προκλήσωσιν ἄσβεστον γέλωτα. Ἀφαιρεῖται δὲ ἡρέμα καὶ γοητευτικῶς παρὰ τοῖς θεωμένοις πᾶσα πεποιθήσις πρὸς ὅ,τι ὠραῖον καὶ ὅσιον· ἀνατρέπεται δὲ πρὸ παντός ἡ ψυχὴ τῶν θεωμένων· οὕτω δὲ ἀπὸ μὲν τῶν γυναικῶν ἐκλείπει ὑπὸ πλατυτάτῃ ἐννοίᾳ ἡ αἰδώς, ἀπὸ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἡ πίστις ἐν βαθυτάτῃ ἐπίσης ἐννοίᾳ. Ἀνθρώπος ὅστις διαρκῶς καὶ φιλιῶς ἐνασμενίζει εἰς τὸ θέαμα τοῦ *Vau-deville*, ἔσο βέβαιος ὅτι εἰς οὐδὲν πιστεύει, ἀρχὴ δὲ τοῦ βίου αὐτοῦ εἶνε τὸ ἐπιτύμβιον τοῦ Σαρδαναπέλλου.

Ἄλλ' ἔτι στενωτέρον τὸ θέαμα καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ θεάτρου τούτου θωπεύει καὶ ἐρεθίζει τὰ νεῦρα, γοητεύει καὶ καθυδύνει τὰς ὀρέξεις, ἀποκτηνοί, *abrutit*, ὡς μοι ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ ὁ σοφὸς φίλος μου B..., τὸν γενναιότερον ἄνθρωπον, προκαλοῦν τοὺς λυσσωδεστέρους πόθους καὶ τὰ ἀνιερώτερα διαθήματα. Εἶδε δὲ θεάτρον ὅπερ ἰδίως μαγεύει τοὺς κορεσθέντας εἰς πᾶν εἶδος ὀργίων, τοὺς μὴ δυνάμενους νάντλησωσιν ἡδονὴν ἐκ τῆς θέας ἀφελοῦς χοροῦ, ἀριπρεποῦς ἀγάλλματος, μεγαλοθύμου τολμήματος, ὅποτε ἀπαιτεῖται δόσις τις ἀρρενωποτέρας ψυχῆς, δι' ὃ δὴ βλέπει τις ἐνασμενίζοντας συνήθως εἰς τοιαῦτα θεάματα τοὺς ἐκνευρισμένους γέροντας, τοὺς μεσήλικας, ὧν ὁ μυελὸς ἐν Παρισίῳις σπυρδαστάντων μετεβλήθη εἰς *pourré*, τοὺς νεανίσκους ὧν ἡ εὐαίσθητος

καρδία κλείει πλειότερας ἐρωμένας ἢ βιβλία· ἡ βιβλιοθήκη των. Ἐν αὐτῇ τῇ Γαλλίᾳ οἱ σωφρονοῦντες γονεῖς, οἱ φιλοπάτριδες ἄνδρες, οἱ ἀληθεῖς τεχνοκρίται διεμαρτυρήθησαν πάντοτε κατὰ τοῦ θεάτρου τούτου, ἔκλαυσαν τὸ μέλλον τῆς πατρίδος των ἐν καιρῷ οἱ βραχύτερον μελετήσαντες τὰ ἀποτελέσματα τοιαύτης ἀγωγῆς τοῦ γαλλικοῦ ἔθνους, μάτην δέ, ἐνῷ ὁ ἐκ τῆς διαφθορᾶς τυφλὸς Ναπολέων ὑπεβόηθει τὴν ἐν τοιοῦτοις ὀργίοις ἀποκάρωσιν τοῦ παρισινοῦ λαοῦ, μάτην τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Γαλλίας ἐβράβευε περιφανῶς τὴν συγγραφὴν τοῦ Poitou, περὶ τοῦ μυθιστορήματος καὶ τοῦ συγχρόνου θεάτρου, ἐν ᾗ οὗτος διὰ τῶν τελευταίων κεφαλαίων προέλεγεν ἀσφαλῶς τὸ ἐκ τῆς τοιαύτης διαφθορᾶς τοῦ λαοῦ βέβαιον μέλλον τῆς πατρίδος τοῦ, τὸ ἀνκρόφεικτον δῆλονότι μέλλον ἀρνήσεως πάσης τιμῆς, ὡς συνέβη ἐν Σεδάν, ἀνατροπῆς παντὸς νόμου καὶ ἀρχῆς, ὡς ἐν τῇ πυρπολήσει τῶν Παρισίων.

Τί δὲ εἶδει τις νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ θεάτρου τούτου, βλέπων αὐτὸ εἰσερχόμενον ὡς ἔθνικόν ἡμῶν ἔθιμον ὁλονέν καὶ ἐν μέσαις Ἀθήναις, εἰς τοὺς κόλπους βασιλείου νεαρωτάτου καὶ σφζοντος ἔτι τὰ τεύχη καὶ τὰ ἐδῶλικα τοῦ Διονυσιακοῦ Θεάτρου; Πῶς συμβιβάζεται τοῦτο, τὸ γαλλικὸν ἐν Ἀθήναις Vaudeville, ὅπου αἱ ἐκ τριχάπτων περισκελίδες ἡλεκτρίζουσι τὰ μέλη καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὲρ τὰ τετραράκοντα γεγονότων, ὅπου φρίσσει ἡ σὰρξ τῶν θεωμένων εἰς τὰς γοητευτικώτατας στήσεις καὶ κινήσεις τῶν χορευτριῶν, πῶς συμβιβάζεται τοῦτο μὲ ὅσα πατριωτικὰ καὶ ἄγλα γράφει ἡ Πολιτεία περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς, μὲ ὅσα δημοσιεύει ἡ Ἐφημερίς σήμερον ἐπὶ τῇ ἐν Χριστῷ ἀγωγῇ τῶν ἐλληνοπαίδων, μὲ τὰς πυρῶδεις εὐχὰς τῶν ἀκαδημαϊκῶν πολιτῶν ἐπὶ ἀνασυστάσει τῆς φάλαγγος, μὲ τοὺς φιλολογικοὺς ἀπανταχοῦ Συλλόγους, μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἔθνιμου ὑπερτερήσεως ἡμῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μὲ τὰς ἱερὰς περὶ ποιήσεως κληρονομίας τοῦ Ζηλοκώστα καὶ Σούτσου, μὲ τὸν ὑπογραμμὸν τοῦ νέου ἐλληνικοῦ θεάτρου ὃν ἀφῆκεν ὑμῖν ὁ γέρον Ζαμπέλιος; Τί πρῶτον, τί ὕστατον νὰ εἴπῃ τις ὅταν βλέπῃ

τοὺς καθηγεμόνας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους πορευομένους καθ' ἐσπέραν εἰς τὸ ταπεινὸν καὶ φιλόργιον θέατρον τοῦτο, ἐνῷ ἡύχето πᾶς τις νὰ ἐβλεπε τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐνῷ ὁ κόσμος θὰ ἐκοιμάτο, νὰ ἀναβαίνωσιν ἡρέμα τὴν Ἀκρόπολιν καὶ νὰ μελετῶσιν ἐν συντριβῇ καρδίας τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνισμοῦ ;

Τί νὰ εἶπῃ τις ὅταν βλέπῃ ὀδηγουμένους ἐκεῖ ὑπὸ φιλοστόργων γονέων τὰς χθὲς μαθητρίδας τοῦ Ἀρσακείου καὶ μυσταγωγουμένας εἰς βαθεῖαν τέχνην καὶ χρηστότητα διδάγματα πρὸς τὸν ἐπὶ θύρκαις γαμικὸν βίον; Τί νὰ εἶπῃ τις ὅταν βλέπῃ ὅτι ἡ βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κόπτει μὲν νηπιωδῶς τὴν γλίσχραν καὶ πτωχοτάτην ἐπιχορήγησιν ὑπὲρ τοῦ Δραματικοῦ ἑθνικοῦ Συλλόγου, δίδει δὲ διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ μυριάδας δραχμῶν διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Λαυρείου καὶ Baudeville ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν ἱδρώτων τῶν ἑλλήνων χωρικῶν; Τί νὰ εἶπῃ τις ὅταν οὐδ' ἡ Κυβέρνησις ὀβολὸν δίδῃ διὰ τὰς παρκαστάσεις ἑθνικοῦ θεάτρου, οὐδ' ἡ Αὐλὴ πατῇ τὸν πόδα οὐδὲ ἑθνικῇ ἀεροφροσύνῃ κἄν, οὐδ' αὐτὴ ἡ διοριζομένη ἐπιτροπὴ τοῦ θεάτρου οὐδὲ ἰδιώτης κἄν εἰς, διότι αἱ γυναῖκες πρὸ πικρῆς ἀκολουθοῦσι τὴν Αὐλὴν, καὶ ἀνευ γυναικῶν εἰς τὰ θεαρεῖα τὸ θέατρον εἶνε τι ψυχρὸν, κενὸν καὶ συνεπῶς γίνεται πικταχοῦ ἔρημον; Τί νὰ εἶπῃ τις ὅταν συλλογίζεται ὅτι δι' ὀλιγίστης ἡθικῆς συνδρομῆς τῶν ἀρχόντων θὰ ἐπλάττομεν εὐχερῶς ἑθνικὸν θέατρον, ἀφ' οὗ μόνον καὶ μόνον διότι φοιτᾷ ὁ βασιλεὺς καὶ συνεπῶς πλῆθος πολὺ, τὸ ἔτος τοῦτο ἐγράφησαν ὑπὸ ἑλλήνων λογίων καὶ παρκαστάθησαν γαλλικὰ δραμάτια;

Ἐπὶ τέλους, Κύριοι, ὅταν θέλετε γαλλικὸν θέατρον, διατί νὰ μὴ γίνεταί διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν τοῦτο, ἀναλαχθέντος ἐργολάβου τινὸς τὴν εὐρεσιν θιάσου, ὡς γίνεται πικταχοῦ τῆς Εὐρώπης, μὴ προκειμένου περὶ ἑθνικοῦ θεάτρου ὅποτε μόνον δίδουσιν ἐπιχορηγήσεις αἱ Κυβερνήσεις;

Τίς θ' ἀπαντήσῃ εἰς ὅλα τὰ ἀνωτέρω; Τὸ μέλλον. Φοβούμεθα ὅμως ὅτι καὶ δι' ἡμᾶς καὶ δι' ἐκείνους θὰ εἶνε τότε πολὺ ἄργα.

11

Ἴσως πολλοὶ καὶ δικαίως ἐν τῇ πρὸς τὸ γαλλικὸν θέατρον ἀφελείᾳ λατρείᾳ τῶν ὑπέβησαν ὅτι ἡμεῖς οἵτινες χαράσσομεν τὰς ὀλίγας περὶ τοῦ Vaudeville ὑποπικρούς γραμμὰς ἢ ὑποκρινόμενοι γράφομεν πάντα ἢ σκαριοὶ πάντως περὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν ἐγεννήθημεν. Ἐπὶ δὲ τοῖς ἀνωτέρω ἴσως καὶ ἡ Ἐφημερίς ἀπαριθμοῦσα χθὲς τὰ δραματικὰ ἔργα ἅπερ ὁ ἐνταῦθα γαλλικὸς θίασος παρέστησεν, ἀναφωνεῖ ἐπανειλημμένως: τοιαῦτα μεγάλα ἔργα ἐδιδάχθησαν· προσθέτει δὲ ὅτι, τὰ σπουδαιότατα ταῦτα ἔργα μουσικῆς ἢ δραματικῆς τέχνης θὰ ἐφθόνει τις τῶν παρ' ἡμῖν δραματικῶν καὶ θὰ ὑπέγραφεν. Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ μουσικὸν κάλλος καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς ὀφφεμβραχείου μουσικῆς λέγομεν τῇ Ἐφημερίδι ὅτι αὕτη πρὸς τὴν μουσικὴν τοῦ Bethoven ἢ τοῦ Ροσσίνι κατέχει οἶαν θέσιν ἡ φιλτάτη τῷ Κ. Μιστριώτῃ ποίησις τοῦ Ἀνακρέοντος, ἡ περὶ τὸν ἔρωτα τοῦ Βαθύλλου στρεφομένη, πρὸς τὴν ποίησιν τοῦ Πινδάρου καὶ Σοφοκλέους. Σήμερον δ' ἔτι ἡ ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὴν μουσικὴν τέχνην κριτικὴ ἀπ᾽ αὐτοῖς νὰ μνημονεύσῃ καὶ τῆς ὀφφεμβραχείου μουσικῆς, καὶ τοὶ πολλάκις ἐν αὐτῇ ὁλόκληρον ρεῦμα ἐκφέρεται γλυκυτάτης καὶ χαριεστάτης ἀρμονίας· ἀλλ' ἐν ταῖς εἰκαστικαῖς τέχναις ἐκ τοῦ ὄνυχος οὐδαμῶς δύναται νὰ ὑποληφθῇ καὶ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα λέοντος σῶμα καὶ σύστημα, ἀφοῦ τοῦτο τυγχάνει σῶμα σατύρου. Πάνυ δ' εὐφυῶς οἱ μεγαλόφρονες Ἀμερικανοὶ ἐνοήσαντες τὴν σπουδαιότητα τῆς ὀφφεμβραχείου μουσικῆς ἐφήρμοσαν αὐτὴν εἰς ἀνύμνησιν τῶν σαρδελέων καὶ τῶν φασουλίων, ὡς ἡ Ἐφημερίς πρό τινων ἡμερῶν ἀνήγγελλε τοῦτο, λίαν χαριέντως τοὺς στίχους τῶν ἐν Ἀμερικῇ παντοπωλῶν μεταφράσασα καὶ παραθεῖσα. Διὰ τὴν δὲ κατακρίνεται καὶ θεωρεῖται ὡς ἡ ἐσχάτη ἐκτροπὴ τῆς τέχνης ἢ ὀργιώδης μουσικὴ τοῦ Ὀφφεμβραχ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τεχνικῶν καὶ

μεγίστων λόγων, περί ὧν οὐ τοῦ παρόντος χώρου καὶ χρόνου, ἐλπίζομεν ὅτι χαμηλότερον καὶ αἰσθηματικώτερον θὰ ἔλαβε περὶ τούτων πείραν ἡ Ἐφημερίς πολλάκις παραστᾶσα εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ὀφφεμβραχείου μουσικῆς καὶ πεισθεῖσα, ὅτι καὶ ἄνευ τῶν ἀνοήτων ὅλως καὶ οἰκτρῶν στιχογραφιῶν τοῦ Halevy καὶ Meilhac, ἡ μουσικὴ αὕτη ἀκροωμένη ἐγείρει τὸ συναίσθημα καὶ τὴν διάθεσιν εἰς λυσσώδεις ἐναγκαλισμούς, φιλήματτα, καγγασμούς, λακτίσματα, ὠρυγμούς καὶ πᾶσαν ἐν γένει τὴν ἄγνωστον ἐν Ἑλλάδι θύελλαν ἐκείνην τῆς κρασιπάλης καὶ τῶν ὀργίων, ἣτις κοσμεῖ πεφημισμένα καταγώγια ἐν Παρισίοις, δι' ὃ δὴ καὶ ὁ κύριος ρυθμὸς τῆς ὀφφεμπαχείου μουσικῆς εἶνε ὁ σεμνὸς χορὸς τοῦ cancan, ἐν ᾧ καὶ οἱ μέχρι ζώνης ἀποκαλυπτόμενοι πόδες τῶν ὀρχηστρίδων ἀφίκοντο πολλάκις παρ' ἡμῖν, ἐν τοῖς λυσσαλέοις τινάγμασι, μέχρι τῶν βασιλικῶν θεωρείων.

Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν σπουδαϊότητα καὶ τὸ ποιητικὸν μεγαλεῖον τῶν δραμάτων τοῦ ἐνταῦθα γαλλικοῦ θεάτρου, ὑπομιμνήσκομεν τῇ Ἐφημερίδι ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ἦτο ἔργον ἀληθοῦς καὶ ποιητοῦ τῆς Γαλλίας, οἷος ὁ Musset, ὁ Octave Feuillet, ὁ Dumas fils, ἀλλ' εἰσὶν ἐκ τῶν ἔργων ἐκείνων ἅπερ ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζει ὁ δοκιμώτατος παρ' ἡμῖν δραματικὸς Κ. Ἀγγελὸς Βλάχος ἐν τῷ προλόγῳ τῶν Κωμωδιῶν του: «Ἡ κωμωδία πλοκῆς ἰδίως, ὅπως ἀπὸ ἐκπτώσεως εἰς ἐκπτώσιν, ἢ κάλλιον ἀπὸ ὑπερβολῆς εἰς ὑπερβολήν, διεμορφώθη σήμερον καὶ ἐξακολουθεῖ ὁλονὴν διχομορφουμένη ἢ παρκομορφουμένη μᾶλλον ἐν τοῖς θεάτροις τῆς ἐσπερίας, παρέχει τὸ *λυπηρότερον* θέαμα τῆς καταπτώσεως τῆς σημερινῆς κωμωδίας. Πρόσωπα ἄψυχα, οἷον εἰδωλα καμόντων, οὐδὲν παρέχοντα τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὸν ἀναγνώστην ἢ τὸν ἀκροατὴν, μορφαὶ ἐκ τῶν κοινοτάτων, ὡχρὰ καὶ οὐδαμινὴν σχεδὸν ἔχουσαι τὴν ἀτομικότητα, τὴν διακρίνουσαν αὐτὰς τῶν ἄλλων, ἀληθῆ αὐτόματα, χωρὶς θελήσεως καὶ χωρὶς ἐμφύτου, ξύλινα ἀνθρώπινα, κινούμενα ἔνθεν κακεῖθεν ταχυδακτυλουργικῶς καὶ οἶονεἰ δι' ἰσχυρῶν μίτων, συγκρατούμενων ἐν τῇ

αὐθαιρέτῳ παλάμῳ τοῦ ποιητοῦ, ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς, συνωθοῦνται καὶ συγκρούονται πρὸς ἄλληλα, συναντώμενα ὅτε μὲν περὶ ταύτην, ὅτε δὲ περὶ ἐκείνην τὴν κωμικὴν περίστασιν, βαίνουνσι ψηλαφῶντα ἐν τῷ σκότει, εἰσπηδῶσι διὰ τῶν παραθύρων, κρύπτονται εἰς τὰς ἱματιοθήκας, προσκόπτουσι κατ' ἀλλήλων εἰσερχόμενα ἢ ἐξερχόμενα, πίπτουσι χαμαί, θραύουσι τὰ καθίσματα, ἀνορθοῦνται ἢ φεύγουσι τετραποδητί, ἐκλαμβάνουσιν ἄλλους ἀντ' ἄλλων, ὑβρίζονται, δέρονται ἐπὶ τέλους, καὶ μόλις τέλος καταπαύει ἡ ταραχὴ ἐκείνη καὶ ὁ σάλος, μόλις κοπάζει ὁ θεατρικὸς ἐκείνος τυφὼν, ὅταν ἀποκάμῃ βλέπων ὁ θεατὴς καὶ ἀλγήσῃ τὸ στῆθος αὐτοῦ ἐκ γέλωτος». Οὐδὲ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Κ. Βλάχος ἐξήρει τῶν ἀνωτέρω κρίσεων τοῦ τὰ σπουδαιότατα ἔργα τοῦ παρ' ἡμῖν Vaudeville, ὡς δὲ ἰδίως μοισικὰ ἔργα, διότι ἰδοὺ τί ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Λεωνίδα* αὐτὸς λέγει: «Ταῦτα ἔγραφεν ὁ Pichat κατὰ τὸ 1825, ὅτε οἱ υἱοὶ τοῦ Μισούλη καὶ τοῦ Κανάρη θεώρουν τὴν παράστασιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν θεωρειῶν... Ἄλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι καὶ ἄλλως ἤλλαξαν οἱ καιροί· τότε ἐδίδασκεν ὁ Τάλμας τὸν *Λεωνίδα* τοῦ Pichat, ἐπαιζεν ἡ Mademoiselle Mars καὶ ὁ Dorval ἐπὶ τῶν γαλλικῶν θεάτρων καὶ ἐδιδάσκοντο ἐπὶ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς ὁ Ruy-Blas τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ καὶ ἡ Lucrèce τοῦ Ponsart· σήμερον παίζουσιν ἡ Therèse καὶ ἡ Schneider, διδάσκονται δὲ ἡ Vie Parisienne καὶ ὁ Roi Carotte. Ταλαίπωρος Ἑλλάς! ἀλλὰ καὶ ταλαίπωρος Γαλλία!» Καὶ ταῦτα ἐπιφωνεῖ ὁ Κ. Βλάχος προκειμένου περὶ τῆς διασήμευ ἀοιδοῦ Schneider. Τί θὰ ἔλεγεν ὁμοίως ἐάν ἠρωτᾶτο περὶ τῆς παρ' ἡμῖν πρὶν-κρίσεως τοῦ θεάτρου Λουίζας;

Ἄλλ' εἶνε οἰκτρὸν ἀληθῶς νὰ δαπανᾷ τις καὶ ὀλίγας στιγμὰς ἵνα μελετήσῃ καὶ ἀναλύσῃ τοιαῦτα ἀποφώλια δραματικὰ προϊόντα, ὡς τὰ ἀποκαλεῖ πάλιν ὁ αὐτὸς Κ. Ἀγγελος Βλάχος. — Ἐν τούτοις ἐάν ὁ Πλάτων κατέκρινε τὸ θέατρον, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Αἰσχύλου, ὡς διερεθίζον τὰ πάθη, ἐάν

οὐ Λακεδαιμόνιοί ποτε ἀπέκοψαν τὸν ἀντίχειρα μελωδοῦ τινος, ὥς ἐν μουσικῷ ὄργανῳ προσθέντος καὶ ἄλλην χορδὴν, οὕτω δὲ τῇ γλυκυτέρῃ μελωδίᾳ ἐκθηλύνοντος τοὺς νέους, ἐὰν εἴνε ἀληθὲς ὅτι τὸ θέατρον ἐπιδρᾷ καὶ διαπλάττει καθ' ἑαυτὸ τὸν θεατὴν βαθύτατα, ὥς διηγείται ὁ Μέγας Βασίλειος περὶ τινος χριστιανοῦ μεθ' ὅλην τὴν προτέραν ἀποστροφὴν ἐπισκεφθέντος ἅπαζ τὸ τῶν ἀνθρωποκτονιῶν ἀμφιθέατρον, αἰσθανθέντος δ' ἑκτοτε μύχιόν τι γόητρον σῦρον αὐτὸν ἀκρατήτως πρὸς παρόμοια θεάματα, καίτοι τοιαῦτα, ἐὰν αὐτὸς ὁ Δουμᾶς υἱός, καίτοι τοσαῦτα δράματ' αὐτοῦ γράψας καὶ προκειμένου περὶ τοῦ ἐθνικοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τῆς *Princesse Georges* πρὸς τὸ κοινὸν ἀπευθυνόμενος : « Ἡλθες εἰς τὸ θέατρον μετὰ τῶν φίλων, τῆς γυναικός, τοῦ υἱοῦ σου. Δὲν ἔφερες ὅμως τὴν κόρην σου· καὶ εἶχες δίκαιον. Οὐδέποτε πρέπει νὰ φέρῃς τὴν θυγατέρα σου εἰς τὸ θέατρον, ἅς τὸ εἴπωμεν ἅπαζ διὰ παντός. Οὐχὶ μόνον τὸ ἔργον εἶνε ἀνήθικον, ἀλλ' εἶνε ὁ τόπος τοιοῦτος. Πανταχοῦ ὅπου στηλιτεύουσι τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει τις γύμνωσις, ἣν δὲν πρέπει νὰ θέσωμεν ἐνώπιον ὅλων τῶν ὀφθαλμῶν... Ἐκεῖ ἔχομεν νὰ εἴπωμεν, ἡμεῖς οἱ μεγάλοι, οἵτινες πολλὰ ἐμάθομεν ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἔχομεν νὰ εἴπωμεν πράγματα, ἅτινα δὲν πρέπει νὰ ἀκούσωσιν αἱ παρθέναι... Ἄς μάθωμεν καλῶς ὅτι τὸ θέατρον, ὃν ἡ ἀπεικόνισις καὶ ἡ σάτυρα τῶν παθῶν καὶ τῶν ἡθῶν, αἰετοῦ εἶνε ἀνήθικον αὐτῶν τούτων τῶν παθῶν καὶ τῶν ὑπόπτων ἡθῶν ὄντων ἀνηθικῶν », ἐὰν λέγῃ ταῦτα ἐκεῖνος, ἐν αὐτοῖς τοῖς Παρισίοις, προκειμένου περὶ μεγαλεπηρότων δραμάτων, τί εἶδει νὰ εἴπῃ τις πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν γονεῖς ἐκείνους, οἵτινες ὁδηγοῦσι τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐν μέσῳ τῶν ὀργισμῶν τοῦ *Vaudeville*, ὅπου οὐδὲν ἑλληνικὸν ἔθος ἀπαντᾷ, οὐδὲ πάτριον γερχίρεται, οὐδὲν ἱερὸν σέβεται, οὐδὲν ἀνθρώπινον τιμᾷται ;

Ἄλλὰ τὸ ζήτημα ἡμῶν, τὸ μέγα ζήτημα, καίτοι πολλῶ ἀνώτερον ἢ ἐν τῇ τῶν ἰδιωτῶν ἀγνοίᾳ τοῦ κινδύνου καὶ τῇ προχείρῳ τῶν πλουτούντων θεατρικῇ ἀπολαύσει· τὸ μέγα ζήτημα

εἶνε ἐὰν καὶ κατὰ πόσον ἔχωσι δικαίωμα αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ ἄρχοντες ἐνὸς κράτους νὰ δηλητηριάζωσι τὸν λαόν, διαφθείροντες τὰ ἥθη του καὶ μαραίνοντες τὸν ἐθνισμόν του.

III

Αἱ ἑλληνικαὶ κυβερνήσεις ἢ ὀλιγώρως ἐσκέφθησαν ἐνίοτε περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου, ἢ οὐδαμῶς, ἢ καὶ ἐνίοτε ἐνήργησαν ἐναντίον αὐτοῦ σαφῶς καὶ διακρῆδην. Αὐτὸς ὁ κ. Δεληγεώργης, ὁ τοσάκης καυχηθεὶς καὶ ὁ πιστευόμενος ὡς ὁ τύπος τοῦ ἀγερώχου πολιτικοῦ καὶ ὡς ὁ μᾶλλον ὑπερηφάνου καὶ ἀτέγκτου φρονήματος πολιτικός, ἠναγκάσθη νὰ χαλαρώσῃ τὰς περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου πεποιθήσεις του ἀπέναντι ἀνωτέρας βουλήσεως, —καίτοι ὁ μόνος ἐν Ἑλλάδι ὑπουργός, ὅστις ἐνεθάρρυνε γενναϊότερον ἄλλοτε τὸ ἐθνικὸν θέατρον δι' ἐπιχορηγήσεως 10,000 δραχμῶν, —οὐχὶ μόνον διότι φκονόμει οὕτω τὴν δι' ἄλλα σπουδαιότερα κατ' αὐτὸν τοσοῦτον ἀναγκαίαν εὐνοίαν, ἀλλὰ καὶ διότι κυρίως μικρὰν πάντοτε θὰ εἶχε σχηματίσῃ πεποίθησιν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐθνικοῦ παρ' ἡμῖν θεάτρου, δι' ὃ καὶ εὐχερῶς ἐνέδωκεν. Οὕτως, ἐν ᾧ ἑλληνικαὶ κυβερνήσεις, ἢ τοῦ κ. Κουμουνδούρου ἐν ἔτει 1865 δραχμὰς 5 χιλ. καὶ ἡ τοῦ κ. Δεληγεώργη ἐν ἔτει 1871 δραχμὰς 10,000, ἔδωκαν ὑπὲρ ἐλληνικοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου δραχμὰς 15 χιλιάδας, καὶ ταύτας οἶονεὶ ἀπορρίμματα πρὸς τὴν ψωριῶσαν ἑλληνικὴν σκηνήν, μὴ ὑπαρχούσης μεγκλειτέρας πιστώσεως ἐπὶ προσκλήσει εὐρωπαϊκοῦ θεάτρου· τίς δύναται νὰ πισπεύσῃ ὅτι ἑλληνικαὶ ἐπίσης κυβερνήσεις ἔδωκαν ὑπὲρ τῶν εὐρωπαϊκῶν θεάτρων ἐν Ἀθήναις πλέον τοῦ ἐνὸς ἐκτομμυρίου δραχμῶν ; Διότι ἐν Ἀθήναις ἔγινε θεατρον ἰταλικόν κατὰ τὰ ἔτη 1841, 1842, 1844, 1845, 1846, 1847-1849, 1850, 1851, 1852, 1853, 1855, 1856, 1857, 1858, 1859, 1862, 1863, 1867, 1868, 1871, γαλλικόν, 1873, γαλλικόν, ἤτοι ἐπὶ 23 ἔτη, καθ' ἃ αἱ κυβερνήσεις ἐπλήρωνον ἄδρῶς ἐκ τῶν φόρων τοῦ τραπεζιῶρου λαοῦ, ὅστις κατὰ τοὺς αὐτοὺς χειμῶνας ἐ-

πνίγεται εἰς τοὺς ἀγεφυρώτους ποταμούς, ἐσύρετο μετὰ τοῦ φορτίου στενάζων εἰς γρανιτώδεις δρόμους, ἐδαίρετο ὑπὸ τοῦ μετακτικοῦ, ἐγυμνοῦτο ὑπὸ τοῦ εἰσπράκτορος, ἀπέθνησκεν ὑπὸ λώθης κοιμώμενος μετὰ τῶν ζώων καὶ ζῶν διὰ σκορόδων. Διὰ τί δὲ ὅλη ἡ ἀνωτέρω δαπάνη ; Διότι ἔπρεπε νὰ τέρπωνται οἱ ἡγεμόνες τοῦ τόπου, οἱ φιλελληνικώτατοι ἐκεῖνοι πρέσβεις, πεντήκοντα ἄλλαι οἰκογένειαι κάτοχοι τῶν καλλιτέρων θεωρείων, οὐδ' εὑρέθη εἰς γενναϊοφρων πρῶθυπουργὸς σιγᾶς ἐνώπιον τῶν βασιλέων τοῦ νὰ τοῖς εἴπῃ : « Ἐδῶ ὅπου ἀχνίζει εἰσέτι τὸ αἷμα τοῦ Καραϊσκού, ἐδῶ ὅπου ἐδιδάχθησάν ποτε τοῦ Αἰσχύλου οἱ Πέρσαι, ἐδῶ ὅπου συρρέει ἐν τοῖς σχολαίσις τὸ ἄνθος πανταχόθεν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐδῶ ὅπου πᾶσα ἐναπετέθη ἐλπίς τῶν χθῆς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων καὶ ἐντεῦθεν προσδοκῶντων τὴν ἀνάστασιν τοῦ ὀλοκλήρου ἔθνους, εἶνε αἰσχρὸν, ἀνγκατες, νὰ ἀκούσωμεν ἀντηχοῦντα τὰ μεινυρίσματα τῆς Ρίττας καὶ τῆς βωμολοχίης τοῦ Λαθῆν ».

Τίνος βασιλείως φιλεθνῆς καρδίᾳ θὰ συνεκινεῖτο πλειότερον ἀπὸ τοὺς λαρυγγισμοὺς τῆς Ζουαννὺς ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ;

Ἄλλ', ἀδελφέ, ἴσως ἐνστάς τις εἴπῃ, αἱ νέαι Ἀθηναὶ εἶνε Ἄθως καὶ ἡμεῖς δέον νὰ ζῶμεν ὡς ἀσκηταί, ἐν νηστείᾳ καὶ προσευχῇ διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνισμοῦ ; Ἄθως ὅχι, ἀλλ' οὔτε τράπεζα εὐωχίας, οὔτε Σορρέντον, οὔτε τὰ λουτρά τῆς Λούκας, οὔτε Βικρίτς, οὔτε εὐρωπαϊκὸν ξενοδοχεῖον ὑπὲρ τῶν πρέσβων, τῶν ξένων, τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἀργῶν, δέον νὰ γείνωσιν αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Ἑλλάς ἄπασα, διότι ἂν τοῦτο ὑπώπτευεν ὁ γέρον Κολοκοτρώνης, ὅτι θὰ ἀνεγείρῃ αἰματόφυρτον κράτος ἵνα ἐπ' αὐτοῦ διασκεδάζωσιν ἀμέριμνοι οἱ υἱοὶ καὶ ἀπόγονοι, θὰ προέδιδεν εἰς τὸν πρῶτον πασσᾶν καὶ ἑαυτὸν καὶ τὸν Ἀγῶνα, διότι ὑπὸ τὴν δουλείαν καὶν θὰ ἦτο βέβαιος ὅτι ἐσφάζετο ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία, ὁ ἔρως πρὸς τὰ γράμματα καὶ ἡ ἐλπίς εἰς τὸ μέλλον. Ὅτι δὲ ἡμεῖς ἐνταῦθα γράφομεν τοιαῦτα φρονεῖ περὶ Ἑλλάδος ἡ ἐκλεκτοτέρα τῶν Ἀθηνῶν νεότης, μεθ' ὅλην τὴν προσπάθειαν τῶν γερόντων καὶ

τῶν ἀρχόντων ἵνα ἐθίσωσιν αὐτήν, πάνυ σπαρτιατικῶς, εἰς τὰ ἔσματα τῶν ὀργίων καὶ τὸ cancan τῶν ἑταιρῶν.

Ἐν τούτοις ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ καὶ θέατρον δαπάναις τῆς Κυβερνήσεως συντηρούμενον· ὅχι ἠδύνατο, ὥφειλεν. Ὡφείλε δηλονότι νὰ ἔχῃ θέατρον ἐθνικόν. Οὐδὲν ἄλλο· ἐθνικόν, διότι μόνῃ ἡ διδασκαλία τοῦ λαοῦ, ἡ ἐπὶ τὸ ἐθνικώτερον δηλονότι τῶν φρονημάτων καὶ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ μόρφωσις, δικαιολογεῖ τὴν ἐκ τῶν ἰδρώτων καὶ τῶν αἱμάτων τοῦ λαοῦ θεατρικὴν δαπάνην. Αὐτοὶ οἱ Σέρβοι, μικρόνοες ὥς πιστεύεται καὶ χονδροὶ Σέρβοι, δικτηροῦσιν ἐθνικὸν θέατρον, οὐδ' ἐπιτρέπουσιν ἀμείλικτοι εἰονδῆποτε ἄλλο. Τοιοῦτο δὲ ἐθνικὸν δι' ἡμᾶς θέατρον, ἦτο ἱερὰ ἀνάγκη. Λαὸν ὥς ἡμᾶς φιλοθεάμονα, εὐπειθῆ, ζωηρόν, εὐφάνταστον, φιλόκαλον, φιλόανθρωπον καὶ μισοτύραννον οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ πειδαγωγῇ ἐπὶ τὸ ἀρρενωπότερον καὶ πατριωτικώτερον ἢ τοιοῦτο θέατρον. Τρεῖς δὲ καλῶς ἡσχημένοι δραματικοὶ θίαισσι ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι θὰ ἐδίδασκον, θὰ ἀνεζωπύρουν καὶ θὰ ἀνήγειρον ἐπὶ τὸ ἐλληνικώτερον τοὺς λαοὺς ἐκείνους πλείοτερον, πολλῷ πλείοτερον παρ' ὅλους τοὺς προξένους καὶ τοὺς πολιτικούς πράκτορας ἡμῶν. Τίς νὰ μεριμνήσῃ ὁμῶς, τίς τῶν κυβερνώντων ἡμᾶς νὰ συλλάβῃ τὸ μεγάλῳφρον τοῦτο σχέδιον καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ διὰ τὴν δούλην Ἑλλάδα, ἐργασθῇ δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ εὐγενοῦς καρτερίας καὶ ἀγίου ἔρωτος; Τίς, ὅταν οἱ παρ' ἡμῖν ὑπουργοὶ τῆς παιδείας συνήθως ἀγνοῶσιν ὅτι ἐν Γαλλίᾳ αἶφνης περὶ τοῦ ἐθνικοῦ γαλλικοῦ θεάτρου, γίνονται μακρὰ ὑπουργικαὶ συνεδριάσεις καὶ μετὰ σοφῶν συνεργασίαι, ὅταν οἱ παρ' ἡμῖν νομίζωσιν ὅτι τὸ θέατρον εἶνε τόπος διασκεδάσεως μόνον, αἰθουσα ἐγερσίγελως, ποῦ, ἐν Ἀθήναις ὅπου ὑπῆρχον δημόσια χρήματα δωρεὰν δι' εἴσοδον τοῦ θεάτρου διδόμενα τοῖς πολίταις, καὶ ὁ ζητήσων νὰ κατργήσῃ τὰ θεωρικὰ θανάτῳ ἐζημιούτο; Ἡδύνατό τις ὁμῶς νὰ πλάσῃ, νὰ σώσῃ καὶ ἐδραιώσῃ εὐοίωνιστον καὶ μέγα ἐθνικὸν θέατρον. Τίς;

Ὁ βασιλεὺς.

Διότι φιλεῖ τὸ ὑπήκοον μιμεῖσθαι τοὺς ἄρχοντας· μάλιστα ὅταν τὸ ὑπήκοον πρωτεῦον ἐν τῷ θεάτρῳ εἶνε τὸ μιμητικώτερον τῶν ὑπηκόων, αἱ κυρίαι. Ἐνθυμούμεθα ὁμῶς ὅτι, ὅτε πρὸ τριῶν ἐτῶν ἡ ἐταιρεία Σούτσα ἔδωκε παρὰστασιν πρὸς τιμὴν θεοῦ τινὸς τοῦ ἡμετέρου ἄνκτος, ἐδιδάσκετο δὲ ὁ φίλτατος τῶν ἡρώων Βότσαρης, ὁ δωρησάμενος ἓνα θρόνον, τὰ βασιλικά θεωρεῖα ἦσαν κενά. Οὕτως αἱ ἀριστοκράτιδες κυρίαι ἀφίνουσιν ἔρημα ἐπίσης τὰ θεωρεῖα των, οἱ φίλοι τῶν θεωρείων ἐκ τῆς πλατείας ἐλλείπουσι, τὰ εἰσπραττόμενα εἰς τὰς ἐλληνικὰς παρὰστάσεις μόλις ἐπαρκοῦσι διὰ τὰ καίόμενα φῶτα, ὁ ζῆλος τῶν ἡθοποιῶν μακραινεται, τὸ θέατρον θνήσκει, οἱ δυνάμενοι νὰ γράψωσι τι δραματικὸν οὐδ' ἀφορμὴν οὕτως εὐρίσκουσιν, οὐδὲ σκοπὸν διορθῶσιν· οὕτω τὸ ἐλληνικὸν θέατρον οὐδεὶς πλησιάζει, οὐδεὶς τιμᾷ· ὅχι· καὶ τότε ἡ πλατεία εἶνε πλήρης, ἀλλ' ἄνευ διόπτρων, τὸ ὑπερῶον πληρέστερον ἔτι. Τότε ἔρχεται ὁ γνήσιος ἐλληνικὸς λαὸς· ἐκεῖνος ὃν τοσοῦτον ἐν τῇ ἱστορίᾳ του ἠγάπησεν ὁ Βαρθόλδης καὶ ἐν ᾧ ἄνευρε τὴν μόνην ἐλπίδα τοῦ ἔθνους. Ἄ, πῶς ζητοῦσι προῶως, σκληρῶς καὶ ἄκοντα νὰ δηλητηριάσωσι καὶ τὸν λαὸν ἐκεῖνον, τοὺς ἄστους, δηλονότι, τοὺς ἐργάτας, οἵτινες πανταχοῦ καὶ αἰεποτε ἔσωσαν τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν θρησκείαν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους των, ἐκεῖνοι οἵτινες εἰσάγουσιν ἐν μέσταις Ἀθήναις καὶ ἐν μέσῃ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἀνχιδέστατον καὶ πονηρότατον θέατρον! Τίς θὰ πιστεύσῃ ὅτι τοσοῦτον παρὰ τῷ ἰδίῳ λαῷ σφύζονται ἀκόμη ἄγνὰ καὶ γενναῖα τὰ ἐλληνικὰ ἦθη, ἡ ἀδιάφθορος ἐλληνικὴ καρδιά, ὥστε ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν παρὰστάσεων τοῦ Vaudeville ὅπου αἱ κινήματι τῶν ὀργηστρίδων ἀποκαλύπτονται μέχρι ζώνης, ὅπου αἱ κινήσεις των προκαλοῦσι τοὺς σιάλους καὶ αὐτῶν τῶν γερόντων, θὰ προῦκάλουν τοὺς γέλωτας καὶ αὐτῶν τῶν νεκρῶν, ὅπου τόσα ἄλλα θέλητρα καὶ μαγεῖαι, οὐδεὶς ἄστος εἰσέρχεται εἰς τὴν πλατείαν, ἐλάχιστοι ἐν τῷ ὑπερῶῳ περίεργοι· τούναντίον ἅμα ἀναγγελοῦν ἐλληνικὸν δρᾶμα, ἡ μὲν πλατεία πληροῦται οἰκουραίων, μαθητῶν, ἐπαρχιωτῶν, λαοῦ ἀληθοῦς. τὰ δὲ θεωρεῖα

κενά μέχρι καὶ τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, τὸ δ' ὑπερῶν τῶρα ὡς ἐν
ἐορτῇ τινι βρίθκει μέχρις ἀπιθάνου· ὁ δὲ γράφων τὰς γραμμάς ταύ-
τας ὧδε ἐνθυμεῖται πρὸ δύο ἐτῶν ὅτι ἐξεκενώθη ποτὲ τὸ ὑπερῶν
ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, διότι κατὰ τὰ
διαλείμματα ἀφιέμενον εἰς ἐθνικὴν τινὰ διάχυσιν ἐμμελῶς ἐπε-
φώνει· τὸ ἐθνικόν! τὸ ἐθνικόν! ἐζήτει δηλονότι ἵνα ἡ μουσικὴ
παιανίσῃ ἀντὶ ἄλλου, τὸν ἐθνικὸν ὕμνον τοῦ Σολωμοῦ!..

ΛΟΓΟΙ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣ ΕΝ ΤΩ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩ ΣΥΛΛΟΓΩ:

«ΠΑΡΝΑΣΣΩ:»

I

Πόσον ωραιότερον θὰ ἦτο, φίλοι μου, ἐὰν τοὺς λόγους τούτους εἰς μνήμην καὶ τεκμήριον σεβασμοῦ καὶ ἔρωτος τοῦ μεγάλου τῶν πατέρων ἀγῶνος ἀπήγγελλον οὐχὶ ἐν μέσῳ τῆς ἐστεγασμένης ταύτης καὶ σεμνῶς ὠραισμένης αἰθούσης, ἐμοῦ τε καὶ ὑμῶν ὅλων παρισταμένων ἐν εἰρηναίᾳ περιβολῇ καὶ ἴσως μεμυρωμένη, οὐχὶ ἐδῶ ἐν μέσῳ θαμβοῦ φωτός καὶ σιγῆς ὡς τοῦ τρόμου, ἀλλ' ἐκεῖ, ἐκεῖ, κατὰ τὰ Θεσσαλικά Τέμπεη, ἐκεῖ, ὅπου τὸ χρυσοῦν ὄνειρον τῶν πατέρων καὶ ἡ ἄνσσσα ἐλπίς τοῦ μέλλοντος, ἐν μέσῳ εὐσχείου τινός καὶ καλλιδένδρου φάραγγος, ὑπὸ τὴν λαμπράν τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα, χρεμετιζόντων ἀπωτέρω τῶν ἵππων καὶ μακράν βροντῶντων πυροβόλων καὶ ἀπαστραπτούσης τῆς λόγχης καὶ τραχυδούντων μυχῆτων τοῦ πολέμου τὸ ἄσμα, ἐκεῖ ὑπὸ τὰς κροτούσας πτυχὰς τῆς ἐλληνίδος σημαίας καὶ τὰ ἀναπαλλόμενα στήθη πρὸς νίκην καὶ εὐκλειαν!

Πόσον θὰ ἦτο ὠραιότερον!

Οὐχὶ ὠραιότερον μόνον, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἐλληνικώτερον καὶ ἱερώτερον καὶ ἀληθέστερον θὰ ἦτο, διότι ἡ εὐχὴ τῶν πατέρων ἡμῶν ἦτο τοῦτο, διότι τοῦτο ἦτο ἡ ἐλπίς αὐτῶν, τὸ ὄνειρον, ἡ πίστις των καὶ ὁ ὅρκος. Ναί, φίλοι μου, ὅταν ἡ ἐνθουσιώδης καρδιά καὶ διάνοια τοῦ Φεραίου συνελάβανον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος, ὡς ὁ Φειδίας τὸν Ὀλύμπιον Δία του, ὅταν ὁ Σκου-

ρᾶς καὶ ὁ Τσακάλωφ ἔδιδον τὰς χεῖρας καὶ συνώμνουν ὑπὲρ τῆς
 καθολικῆς παλιγγενεσίας τοῦ δούλου Ἑθνους, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος
 Ὑψηλάντης καταλιπὼν τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα κατέβη εἰς
 Δραγατσάνιον καὶ ὁ Μιχαὴλ Σουῦτσος παρήτησεν ἕνα θρόνον, ὅταν
 οἱ νεαροὶ λογάδες τοῦ ἱεροῦ λόχου ἐσφάζοντο ἐν τῇ γῇ τῆς Δακίας
 μὲ τὸ αἷμα τῶν Σπαρτιατῶν εἰς τὰ στήθη καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλ-
 λάδος εἰς τὰ χεῖλη, ὅταν εἰς τὰς ἀγχόνας τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως, εἰς τὰς πυράς τῶν Κυδωνιῶν, εἰς τὰς σφαγὰς τῆς Σμύρ-
 νης, εἰς τὴν πανωλεθρίαν τῆς χαριτωμένης Χίου ἀφῆκον τὴν
 ὑστάτην πνοὴν τόσαι μυριάδες Ἑλλήνων, ὅταν ὁ Κουντουριώ-
 τες διέσπειρε τὸ χρυσίον του, ὁ Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Κολοκοιτρώ-
 νης τὰ τέκνα των, ὁ Ὀλύμπιος, ὁ Διάκος, ὁ Βότσαρης, ὁ Κα-
 ραϊσκάκης, ὁ Φλέσσας τὰ αἱματὰ των εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅλοι ἀφε-
 λῶς καὶ γενναίως, ὡς οἰκτίρμων γυνὴ κόκκους σίτου εἰς πεινῶ-
 σαν ὄρνιν, ὅταν καὶ ἐδῶ καὶ πέραν καὶ ἐκεῖ καὶ ἄλλοθι καὶ εἰς
 τὰς χαράδρας τῆς Ἠπείρου καὶ εἰς τῆς Θράκης τὰς χλοεράς ἐρή-
 μους καὶ εἰς τῆς Κρήτης τὰ ἅγια ὄρη καὶ εἰς τοῦ Μεσολογγίου
 τὰς νύκτας καὶ εἰς τῶν Ψαρῶν τὰς μελαίνας ράχεις καὶ εἰς τῆς
 Σάμου τὰ δούλικα ἐδάφη, ἀπέθνησκον σιωπηλοὶ καὶ ἄγνωστοι το-
 σοῦτοι καὶ τοσοῦτοι στρατιῶται τοῦ ἀγῶνος καὶ μάρτυρες τῆς
 ἐλευθερίας, — ὦ, ποτέ, ποτέ καὶ οὐδαμῶς ἐκεῖνοι ἐπίστευσαν οὐδ'
 ἠλπισαν ὅτι τὸ φρικκλίον δρᾶμα τῆς ἐν μέσῳ φλογὼν καὶ αἱμά-
 των ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος θὰ ἔλγηε μέχρι Λαμίας καὶ Ταινά-
 ρου καὶ θὰ ἀπεκοιμᾶτο τέλειον ὑπὸ τὰ μειδιάματα αὐλῆς τινος
 καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ τόκου! Ὅχι, ὄχι! τὸ ὄμμα τῆς θεότητος,
 ἣν ἐκεῖνοι ἐλάτρευον, τὸ βλέμμα τῆς ἐλευθερίας ἐκείνων, ὅπερ
 φρίττων καὶ ἐνθουσιῶν ἐνητένισεν ὁ Σολωμός, ἐμέτρει πολλῶ εὐ-
 ρύτερα πλάτη γῆς ἢ τὸν στένον κράθρατον ἐν ᾧ ἠπλώθη, ὥσει νε-
 κροῦ, τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος τὸ σῶμα! αἱ μεγάλαι λεγεῶνες τοῦ
 1821 ἦσαν λεγεῶνες πανελλήνων καὶ ὁ μόνος των καὶ ἅγιος πό-
 θος ἦτο αὕτη αὕτη ἡ ἀπ' αἰῶνων ζητουμένη ἐθνικὴ ἐνότης, ἡ δὲ
 μόνη ἑλπίς καὶ εὐχὴ των ἦτο τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο ὄνειρον, ὅπερ ἔθε-

τον ἐν μέσῳ τῶν ἄλσων καὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου, ἐκεῖ εἰς τὸ εὐῶδες τῆς οἰκουμένης ὄνειρον, διότι ἡ μεγαλόφρων Ἐπινάστασις τῶν μεγάλων ἡμῶν ἐκείνων πατέρων, ἦτο ἡ ἀπρσφραγισμένη δικθῆκη τοῦ τελευταίου ἐκείνου τῶν Ἑλλήνων βασιλείως στρατιώτου ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ μάρτυρος ἐπὶ τῆς ἀλώσεως, διότι ἡ μεγαλεπήβολος Ἐπινάστασις ἐκείνων ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὰ κόκκα τῶν Μακρθωνομάχων καὶ τοῦ νικητοῦ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Πώρου, ὥς ἀπεκάλουν τοὺς Πέρσας ἐν ταῖς μάχαις ἤδη ἐχθροὺς καὶ χθῆς τυράννους των, εὐρεῖα δὲ ἦτο αὐτῶν ἡ διάνοις, πολὺς ὁ ἔρως καὶ μεγάλη ἡ πίστις, ὥς ὁ βηματισμὸς τοῦ Ὀδυσσεως, ὥς αἱ θαλασσοδρομίαι τοῦ Τομπάζη, ὥς ὁ ἥρωϊσμός τοῦ Βότσαρη!

Διότι ἡ Ἐπινάστασις ἐκείνη ἦτο σεισμός, θρησκευτικὸς καὶ βᾶπτισμα πανελλήνιον, ὄνειροπολήτῃσκα καὶ πιστεύσῃσκα σύνορα τῆς ἐλευθέρας πατρίδος τὸν Ἰστρον καὶ τὰ πέραν τῆς Κρήτης πελάγη καὶ σημαδεύσῃσκα ταῦτα διὰ τῶν αἰμάτων τοῦ Δραγατσανίου καὶ τοῦ πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας τολμήματος τοῦ Κανάρη, — ἐπινάστασις εἰς τῆς ὁποίας τὸ φῶς καὶ τὸ μέγεθος ἦλθεν ὥς ἐν ἀμίλλῃ νὰ μετρηθῇ καὶ ὥς σύμπαχος καὶ ὥς σταγὼν ἐν ὠκεανῷ ἐν αὐτῇ ν' ἀποθάνῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς καὶ πληρὲς κεραυνῶν καὶ τυφῶνων πνεῦμα τοῦ Βύρωνος, ὥς πρὸς ταῖς νίκαις τοῦ Μακρθῶνος καὶ τῆς Σαλαμῖνος, ὑμνῶν αὐτάς, ἦλθε νὰ συναγωνισθῇ ἐν μεγαλειότητι καὶ ὥς υἱὸς πρὸς μητέρα ἐν στοργῇ νὰ βιώσῃ ἀρρήκτως τὸ οὐράνιον τοῦ Αἰσχύλου πνεῦμα. — Γοιαυτὴ ἦτο ἡ ἐπινάστασις ἐκείνη, στάδιον μαρτύρων καὶ πάλῃ τιτάνων, αἰμοσταγῆς καὶ φλέγουσας εἰκῶν τῆς ὁποίας τὰ κύματα ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἦσαν μεγαλειότερα τῶν ὀρέων καὶ τὰ ὄρη μικρότερα τῶν παλλομένων ἐν ταῖς μάχαις καρδιῶν, αἵτινες ἐν ἡσθάνθησιν αἰσθημα, τὸ ἀγιώτατον καὶ γλυκύτατον τῶν αἰσθημάτων, τὴν ἐλευθερίαν, μίαν δὲ μόνην μαχόμεναι καὶ ἐκπνέουσαι, τὴν καλλίστην καὶ σεμνοτάτην, ἀφῆκον φωνήν: Κωνσταντινούπολις! — «Ὁχι, θὰ τοῖς εἶπαν ὁ γέρων Τρικούπης καὶ ὁ φιλέλλην Τζούρτζς κατὰβαίνοντες χθῆς εἰς τὸν Ἀθῆν, ἡπκτῆθητε· μέχρι γήρατος ὑστάτου ἀναιμείνχμεν ἡμεῖς

καὶ εἶδχμεν τὴν Ἑλλάδα· ὡς νήπιον ἐσπαργανώθη, ὡς νᾶνος ἐπὶ τῇ θέῃ τοῦ κόσμου ἐκλείσθη ἐντός κλωβίου, ἔχουσα ὡς χιτῶνα καὶ σύρματα, ὡς ὀρίχ της ἔχουσα τὰς Στροφάδας τοῦ Αἰγαίου, καὶ τοὺς πυρετοὺς τῆς Λαμίας». Καὶ αἱ μεγάλαι σικαὶ τῶν πατέρων θὰ ἀπεμακρύνθησαν, ὡς ὁ Αἴας τοῦ Ὀμήρου, ἄνευ φωνῆς ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐλπίδος! . . .

II

Ἄνευ ἐλπίδος; Πῶς λοιπόν, οἱ ἄνδρες ὅσοι ἐνητένισαν τὰ σεράγια τοῦ Χουρσίδ ἐν Τριπόλει καὶ τὴν κίδαριν τοῦ Μουσουλμάνου ἐν Ἀθήναις, οἱ ἄνδρες ὅσοι ἠγνόουν καὶ αὐτῆς τῆς οὐρανίας γλώσσης τοῦ Αἰσχύλου τὰ γράμματα ἔτι, οἱ ἄνδρες ὅσοι ἔφερον ἀντὶ παντὸς ἄλλου πλοῦτος ἐν εἰκόνισμα τῆς Παναγίας καὶ ἐν ζευγος ὀπλων ἐν τῇ καλύβῃ κρυπτά, ἦσαν ἐλληνικώτεροι, μᾶλλον εὐαίσθητοι καὶ μεγαλοφρονέστεροι ἡμῶν, οἵτινες ζῶμεν ὑπὸ τοσούτην ἐλευθερίαν πανηγύρεων καὶ ἐταιρειῶν, ὑπὸ τοσοῦτον πλοῦτον ὀπλων, χάρτου καὶ φαντασίας;

Πῶς λοιπόν, ὅτι ὠρχιὸν καὶ μέγα περιεσῶζετο, ὡς ὑπὸ αἰθάλην σπινθῆρες, ἀπὸ τῶν παλαιτάτων τῆς Ἑλλάδος χρόνων, ἀνεριπίσθη, ἐξεκρούσθη, συνῆλθε καὶ ἀγωνισάμενον ἐθανατώθη πρῶτον καὶ ἐσθέσθη μετὰ τῆς μεγάλης ἐκείνης λαμπεδόνος τῆς καλλινίκου τῶν πατέρων ἐπαναστάσεως; Καὶ λοιπόν, οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες, ἐν ταῖς καλαῖς τῆς νεότητός των ἡμέραις, ἀρραβωνισθέντες ἀντὶ νόμους τὴν Ἑλλάδα καὶ στεφθέντες ἐν τῷ χορῷ τῆς μάχης τὴν εὐκλειαν, ἀπέθανον μηδὲν ἀπὸ μητρὸς Ἑλληνίδος γόνον κατὰ λειπόντες, ἀπέθανον ἄνευ υἱῶν, ὡς ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, ἡμεῖς δὲ καὶ οἱ χθὲς ἔτι, προσήλθομεν δηλοὶ καὶ λαίμαργοι θῶες, μικροὶ τὸ φρόνημα καὶ τὴν καρδίαν, διανεμόμενοι τὰ οἰκόπεδα καὶ τὰς πόλεις καὶ ἡσύχως ἀπολείχοντες τὰ αἰμάσσοντα θρύμματα μετὰ τὴν μάχην λεόντων; Πῶς τὴν βαρεῖαν σπάθην ἐκείνων εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν ἀντικατέστησεν ἡ ἄβρᾶ ἐκ

δέρματος χεῖρις, τὸ μακρὸν καὶ φλογερὸν ἐκείνων ὄπλων ἡ λιγυρὰ
ράβδος καὶ τὸ μαστίγιον, τὴν ἔμμαχον καὶ εὐσταθῆ παρρησίαν
ἐκείνων ἡ καλουμένη παρ' ἡμῖν βαθεῖα ὑπόκλισις, τὸν ἀνδρῶδη
καὶ θούριον ἐκείνων βηματισμὸν ὁ χορὸς τῆς Εὐρώπης, τὴν πεφι-
λημένην πατρίδα ἡ ὕψυχρος δεσποσύνη, τὸ ἐκείνων φρόνημα τοῦ
πολέμου ὁ ἔρωσ καὶ τὸ ὄνειρον τῆς τεθρίππου τὴν ἐπ' ὧδὸν τῶν
ἁσμάτων τοῦ Ρήγα τὸ γενναϊόφρον καὶ μελίρρυτον παρ' ὑμῖν
ἐκεῖνο προσφώνημα : ὁ βασιλεὺς μου καὶ κύριός μου ;

Ἐπὶ τίσι λοιπὸν λόγοις τελοῦμεν σήμερον τὴν ἐορτὴν τῆς 25
Μαρτίου μίαν καὶ μόνην τηρήσαντες, οἱ δειλικοὶ, ἐκ τῶν τοσού-
των ἡμερῶν τοῦ ἔτους πρὸς ἀνάμνησιν τῶν μεγάλων κατορθώ-
μάτων τῶν κλεινῶν ἡμῶν πατέρων ; Συνερχόμενοι ἐδῶ δυνάμεθα
εὐτολμοὶ καὶ θαρραλέοι νὰ ἀτενίσωμεν τὰς εἰκόνας ἐκείνων καί, ὡς
υἱοὶ πρὸς γεννήτορας, φίλιον ἀποτείνωμεν τὸν λόγον καὶ ἴση τῇ
τιμῇ συλλαλήσωμεν καὶ ἐπικαλεσθῶμεν ἀκόμη τὰς εὐχὰς των . . .
ἐπὶ τίνι, διὰ ποῦ ; «Κάτω τὰ βλέφαρα !», φωνοῦσιν εὐγλώττως
αἱ περὶ ἡμᾶς αὐταὶ εἰκόνες. «Μὴς καὶ βάρσχοι, παρῳδοῦντες
τὴν Ἰλιάδα τῶν ἡμερῶν τοῦ Δράμακῃ, ἀναβιδάσκατε εἰς τὰς
ὠχρὰς ὑπὸ τῆς τρυφῆς καὶ τοῦ φθόνου παρειάς σας, ἀναβιδάσκατε
μικρὸν παριστάμενοι ἐνώπιον ἡμῶν, τὸ ἐρύθημα τῆς αἰσχύνης !
Μίαν καὶ μόνην κατ' ἔτος ἀφιεροῦτε εἰς μνημόσυνον ἡμῶν ἡμέ-
ραν, διότι σᾶς βαρύνει καὶ λυπεῖ ἡ ἡμέρα αὕτη, διότι ἐν αὐτῇ
ὡς ἐν κατόπτρῳ βλέπετε ἐαυτοὺς πυγμαίους καὶ νόθους». Τοιαυτὰ
τινα φωνοῦσιν ἐκ τῶν ἐδῶ κρεμασμένων εἰκόνων τὰ ὑπερήφανα
καὶ ἀρειμάνια καὶ τετραπήχη ἀναστήματα τοῦ Κολοκοτρώνη,
τῶν υἱῶν τοῦ Πετρόμπεη, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀνδρούτσου, τοῦ Πα-
παφλέσσα, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Μικούλη, τοῦ Καρχίσκου,
τοῦ Γρίβα, τῆς ἡρώιδος ἐτι Βουβουλίνης.

Ἐλθέ σὺ, λέγει ἕκαστος αὐτῶν, ἔλθε σὺ, ἄδρὸν μεῖράκιον, τὸ
ἀναβάλλον χλιδίζουσιν κόμην καὶ φθισιῶντα περιάγον τὰ στήθη,
ἐνατένισόν με καὶ τόλμησον νὰ εἴπῃς ὅτι εἶσαι τέκνον μου ! Ἐλθέ
σὺ, νυσταλέε νεανίσκε, ὁ τρίβων εἰς πότους καὶ πλειότερον σπου-

δάσας τοὺς ἔρωτας τοῦ Λουδοβίκου ἢ τὰς μάχας τοῦ Βαλτετσίου καὶ τῶν Μύλων, ἐλθὲ, ἰδὲ με καὶ τόλμησον νὰ εἴπῃς ὅτι εἶσαι υἱὸς μου! Ἐλθὲ σὺ, ἔρπουσα σὰν ἄνθρωπος, ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ κολακείᾳ, σὺ ὁ γονυκλιτῶν ἐν ἐκστάσει ἐνώπιον τοῦ χρυσοῦ ὡς πρὸ τοῦ ἡλίου ὁ Ἰνδός, ἰδὲ με καὶ ἂν τολμᾷς εἰπεῖ ὅτι εἶσαι γόνος μου! Ἐλθὲ σὺ, τὸ θρέμμα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἑταίρων, σὺ ὁ χυνωθεὶς ἐν τῇ ἡδονῇ καὶ τῇ ἀργίᾳ, σὺ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ δήμου ὁ κηδεμὼν καὶ ἡγέτης, εἶσαι τὴν ἡλικίαν ἀνὴρ, παραβαλοῦ πρὸς με ὁμηλικά ἄνδρα, καὶ ἂν τολμᾷς εἰπεῖ ὅτι εἴμεθα ἐν αἵματι ἀδελφοί, θρέμματα τῆς αὐτῆς καλῆς μητρὸς Ἑλλάδος, λάτρεῖς τῆς αὐτῆς θρησκείας καὶ τῆς αὐτῆς πανελληνίου πατρίδος!—Ποῦ εἶνε λοιπὸν τὰ τέκνα μας ;»

Αὕτη εἶνε, φίλοι μου, ἡ βροντώδης κραυγὴ ἣτις ἐκ τῆς εὐστόμου σιγῆς τῶν τάφων καὶ τῶν εἰκόνων ἀναβάλλεται. Οὗτος εἶνε, φίλοι μου, ὁ θρηνώδης ὀλολυγμός, ὅστις ἀκούεται ἅμα τις βαθύτερον ἐνατενίσῃ τὸν βίον ἡμῶν καὶ τὸν βίον ἐκείνων, ἅμα τις μετρήσῃ τὰς καρδίας ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας ἐκείνων, τὸ φρόνημα τῶν πατέρων καὶ τὴν φρόνησιν τῶν υἱῶν,—φρόνησιν, ναί, ἀλλὰ τὴν εἰδεχθῇ φρόνησιν ἐκείνην τοῦ φιλαύτου ὑπολογισμοῦ, τῆς μεμετρημένης φιλίας, τῆς ὑπὲρ τοῦ ἰδίου οἴκου αἰωνίας σπουδῆς, τοῦ ἀνελεημονοῦ ὕλισμοῦ, τῆς δουλόφρονος κολακείας, τῶν βλακωδῶν ἐρώτων, τῆς ματαιοφροσύνης, πάσης συλλήβδην λύμης δούλων καὶ ὄχι ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ἣτις ὠριμάζει τὸ παιδίον μόλις ἡθῆσαν εἰς γραῶν τινὰ πονηρίαν, μεταβάλλουσα τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς ἰχῶρα, τὴν διάνοιαν αὐτοῦ εἰς σοφιστείαν, τὴν ζωὴν αὐτοῦ πᾶσαν εἰς κρυερὰν σηπεδόναν, σελαγίζουσιν ἔστιν ὅτε ἀλλὰ τὸ σελάγισμα τῶν τελευτῶν καὶ τῶν τάφων!—Μὴ τάχα καὶ ἀποθάνωμεν λοιπὸν, φίλοι μου ;

«Ἐγὼ ἀπέθνηκον, λέγει ἡ Κρήτη, σπαραχθεῖσα ὑπὸ τὰ ὀμματᾶς». Ναί, Κρήτη, ἀπέθνηκες ἐπὶ μικρόν, ἀλλὰ παρὰ τῇ πλευρᾷ σου συνκατέθνηκεν ὁ Πραΐδης καὶ ἡ κλεινὴ ἐκείνη χορεία τοσοῦτων ἡρώων. Ἡ ἐλευθέρη καὶ μικρὰ αὕτη Ἑλλάς σοὶ ἔστειλε στρατιώ-

τας ἴσως στρατηγούς, ἔλειπεν ὁμως, Κρήτη, ἔλειπεν ἐν τῇ μητροπόλει ὁ ἄρχων στρατηγός . . .

III

Τίς οἶδεν, ἴσως ἔλθῃ, ἴσως ἔρχεται οὗτος, φίλοι μου. Ἐχει τὸ ἔθνος στρατιώτας, τὸν μέγαν αὐτοῦ ἔχει ἐν τοῖς ἀγροῖς λαόν, ἐν ὧρα δέ τινα ἀγία καὶ ἐγγυτάτη θ' ἀναπνηδήσῃ ἐκ τῶν κόλπων αὐτοῦ ὁ μέγας ἡγήτωρ καὶ σωτήρ . . .

Ἐλπίσωμεν καὶ εὐχθῶμεν.

Μετὰ τὸν ἀγῶνα τῶν μεγάλων πατέρων, ἐπῆλθεν ἡ γενεὰ τῶν νεκροθαπτῶν. Βαρεῖα, ἰσχνή, νοσηρὰ, δύτελπις, μόρσιμος ἡ γενεὰ αὕτη, ἀπήγγειλε τὰ νεκρώσιμα τῶν ἡρώων, ἐσκέπασε μὲ χῶμα τὰ σώματα τῶν γιγάντων καὶ γηράσασα τάχιστα, ἀποσύρεται ὁλοπνέον ἀπὸ τοῦ καλοῦ τῆς Ἑλλάδος προσώπου, ὡς φάσμα πλήρες σκιᾶς καὶ ὁσμῆς θανάτου καὶ ἀορίστου τρόμου· ραδιοῦργος καὶ θρηνώδης ἡ γενεὰ αὕτη περῆλθεν, ἡ ὁμίχλη διαλύεται καὶ ἰδοὺ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἐθνικὸν ὀρίζοντα διαγελά, ὡς ὑπνῶσκυπτον ἐκ τοῦ Ὁκεανοῦ σίλας, αὐγὴ τις πλατεῖα, ἡρέμα βαίνουσα ἄλλ' εὐσταθῆς, ἀνέφελος, πλήρης οἰωνῶν ἀρίστων καὶ γενναίων παλμῶν !

Εὐχθῶμεν καὶ ἐλπίσωμεν.

Δροσεροῦ τινος καὶ ποθεινοτάτου μέλλοντος αὔραι προσπνέουσιν εἰς τὰ μέτωπα ἡμῶν ἀπέντων. Ἐρχεται τις ἀπὸ τῶν βαθυτάτων κόλπων τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὡς ἀπὸ ἀπωτάτης χώρας . . . Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἐθνικὰ τινα ἀνθύλλα καὶ ἀναβάλλουσι τὰ πέταλα καὶ προμηνύουσι τὸ ἔκρ τοῦ Γένους· εἰς τὸν αἰγιαλὸν φρίσσει ἐλαφρῶς τὸ κύμα, ἐπικυρῖζει καὶ σκυθρωπάζει μακρὰν τὸ πέλαγος, τεκμηριώμενον ὅτι ἡ τρικυμία τῶν καρδιῶν ἔρχεται· ἀστραπὴ τινες ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βάλλονται ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ ἀγγέλλουσι, λευκαὶ χελιδόνες, τὴν θύελλαν τῆς ζωῆς· ἐδῶ συνίσταται εἰς σύλλογος, ἐκεῖ ἀνοίγεται ἐν θέατρον, πέραν καταρτίζεται ἐθνικὴ τις λέσχη, ἐκεῖ ἰδρύεται σχολὴ τις, μακρὰν ἐταίρειά τις

φίλων συνέρχεται, κατασκευάζεται ἐν ἀκόμῃ τυπογραφείον, οἱ ἔρῃ-
μοι συναγείρονται εἰς οἶκον ἐλεήμονα, οἱ σκοτεινοὶ τὸν νοῦν κα-
λοῦνται εἰς φωτισμὸν ἐλεύθερον, βιβλιοθήκῃ τις καταβαίνει ἐν τῇ
ἀγορᾷ, ταμείον τι ἐπὶ χρυσταῖς ἐλπίσιν ἰδρύεται, ἐν μαυσώλειον
ἡρώων ἀνεγείρεται, ἀκούεται τις ἀρχή, τονίζεται πατριωτικὸς δι-
θύραμβος, ἐορτάζεται ἐορτὴ τις νεανικώτατα, κερδάζεται ἐθνικόν
τι ζήτημα, φέρουσιν ὅλοι χαροπὸν μεδίμαχος ὡς ἐπὶ τελετῇ γά-
μου, λύει εἰς πλούσιος τὸ βαλλάντιόν του χάριν τῆς μελάνης καὶ
τῶν φράσεων, γράφεται εἰκὼν τις ἡρωϊκὴ, μιμείται τις ἀπὸ εἰλι-
κρινοῦς ἔρωτος τὸν Φειδίαν, ἱστορία τις τοῦ ἔθνους πωλεῖται καὶ
ἀρπάζεται ὡς ἄρτος, θρηνεῖται γενναίως καὶ εἰλικρινέστατα εἰς
νεκρὸς, λυέται ἀνδρικῶς διπλωματικὴ τις ἔρις, τινάσσεται ἡ νω-
θρία ἀπὸ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος, ὄργανός τις θερμαίνεται
καὶ διακινεῖ τὰ στήθη ἀπάντων, τείνουσιν ὅλοι, τείνουσιν . . .
ἄγνωστον ἔτι ποῦ, ἀλλ' ἐμπρός, — ὦ, βεβαίως ἐμπρός!

Ἀναμένεται μία φωνὴ ὡς ἀφορμὴ καὶ σημαία.

Ποία εἶνε αὕτη;

Ζήτημά τι ἐθνικόν, μεγαλόφρον, πανελλήνιον.

Τότε γεννᾶται ὁ ἐνθουσιασμός. Τότε ἦλθε τοῦ χρόνου τὸ πλή-
ρωμα. Τότε, ὡς ἐν ὥρᾳ θερινῇ ριχιδροῦ βορέως πνεῦμα, ὅλων
πληροὶ τὰ ἄλκιμα στήθη καὶ αἶρει πρὸς τὸ ὄντως θεῖον τὸν ἄν-
θρωπον ὁ ἐνθουσιασμός. Τετέλεισται. Τότε οἱ μάγοι, οἱ Σάντα
Ρόζα καὶ Βύρωνες, μεταβαίνουν εἰς τὴν γῆν Βηθλεὲμ, διότι
ἐκεῖ γεννᾶται τις σωτήρ. . . Καὶ αἱ σήμερον ἐν τοῖς κόλποις τοῦ
ἐλληνισμοῦ μόλις ἀκούμεναι πνευματικαὶ πανηγύρεις καὶ ἐθνικοὶ
πᾶλμοί, ἤτοι οἱ σύλλογοι, τὰ σχολεῖα, τὰ ἐθνικὰ μνημόσυνα καὶ
μνημεῖα, οἱ πνευματικοὶ καὶ ὀλυμπικοὶ ἀγῶνες, τὰ ἐθνικὰ μέ-
γαλα τῶν φώτων καὶ τῶν τεχνῶν, αἱ ἀνδρώδεις ποιήσεις, τὰ φι-
λόχρικα καλλιτεχνήματα, ὁ γενναϊόφρων καὶ φιλεθνὴς τύπος, τὰ
ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος κληροδοτήματα, εἶνε τὰ πρῶτα σφρίγη
καὶ θάλαπῃ τῆς οὐρανίας ταύτης πυρκαϊᾶς, αὐτὰ ἅμα ταῦτα γι-
γνόμενα αἱ πρῶται ἀφορμαὶ καὶ οἱ πρῶτοι σπινθῆρες τοῦ μεγάλου

λου καὶ πανελληνίου ἐνθουσιασμοῦ. Ἄλλ' ὅταν ἡ γλυκεῖα αὕτη πυρκαϊὰ τέλεον ἐκραγῇ, ὅταν εἰς ὅλων τὰ στήθη εἰσορμήσωσιν αἱ ἄγιοι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πνοαὶ ὑπὲρ ἰδέας τινὸς τοῦ ἔθνους, κλειούσης τὰ ὄνειρα τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος, τότε οἰστρήλατοι ὅλοι πείθονται καὶ αἰσθάνονται καὶ φρονοῦσι καὶ κηρύσσουν φωνῇ στεντορεῖα μετὰ τοῦ παλαιοῦ σοφοῦ ὅτι : πόλεμος, πόλεμος πατὴρ καὶ βασιλεὺς καὶ κύριος τῶν ἀπάντων !

Τότε ὁ Θεὸς τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ οὗτος αἵρεται ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ τὴν σάρκα, λησμονεῖ ἑαυτὸν καὶ τὴν στέγην τοῦ οἴκου, λατρεύει καὶ φέρεται οἰστρώδης πρὸς τὸ ἰδανικὸν καὶ τὸ τέλειον, ἀπορρίπτει καὶ παραιτεῖ τὰ μικρὰ πάθη ὡς ὁ Ἥλιος τὰ ἱμάτια, τάσσεται ἕκαστος ὑπὸ τὴν σεπτὴν τυραννίαν τοῦ καθήκοντος, τοῦ καθήκοντος μέχρι τῆς θυσίας καὶ τοῦ μαρτυρίου, διότι τότε ἀνοίγεται μέγα κατὰ μέσον τῆς πατρίδος χάσμα, τὸ χάσμα τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς, τῶν πόθων, τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ὁνείρων, ἕκαστος δὲ πολίτης, ἕκαστος αὐτῆς υἱὸς ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ πίπτει τότε ὡραῖος καὶ μειδιῶν ἐν τῷ χάσματι ἐκείνῳ, ὡς ὁ Κούρτιος, ρίπτει ἐν αὐτῷ ὁ πλούσιος τὰς μυριάδας ἅς ἐπὶ αἰῶνα καὶ διὰ τῆς βελόνης συνῆγε, κρημνίζει ἐν αὐτῷ τὰ μέγαρά του καὶ τὰς τραπέζας του, τὰς ἡδονὰς καὶ τὸν ὕπνον του. πίπτουσιν αἱ μητέρες ἐν αὐτῷ μετὰ τῶν τέκνων των, ὡς αἱ Σουλιώτιδες ἐν τῷ βαράθρῳ, τότε ὁ Κόδρος προσέρχεται μετρημφοισμένης καὶ προκαλεῖ τὴν σφαγὴν του, τότε ὁ Κυναίγειρος ἀρπάζει διὰ τῶν χειρῶν καὶ αὐτῶν κοπτομένων διὰ τῶν ὀδόντων τὴν περσικὴν νῆα, τότε ὁ Λεωνίδας ὁρμᾷ εἰς ἐναντίον μυρίων, τότε ὁ τελευταῖος Κωνσταντῖνος θραύει τὸ στέμμα καὶ συναγωνίζεται καὶ συναποθνήσκει μετὰ τοῦ τελευταίου στρατιώτου, τότε ἄνευ ὀδύνης καὶ ἰδίᾳ χειρὶ πυρακτοῦται ἐν τῷ Σέκῳ ὁ Ὀλύμπιος, τότε εἰσορμᾷ νύκτα καὶ ἄνευ συμφέροντος καὶ ἐλπίδος τιμῶν καὶ σπαράσσεται εἰς τὸ χάος τοῦ Σκόδρα ὁ Βότσαρης, τότε διέρχεται ὡς νύμφη ἐν ἄσματι καὶ χορῷ διὰ τῶν ἐχθρῶν ὁ Ὀδυσσεύς, τότε

τείνει γενναιοφρόνως τὴν παλάμην ὁ ἡγεμὼν τῆς Μάνης πρὸς τὸν Καρχαίσιχκην ἀσπὸνδῶς ἐν ἡμέραις δουλείας μισούμενον, τότε ὁ μυθώδης Διαῖκος ἄγεται εἰς τὸ ὑπὲρ τὴν σκοτεινότεραν φαντασίαν μαρτύριον εὐσταθῆς, ἀκλόνητος καὶ κελαδῶν ὡς ὁ κύκνος καὶ οἱ ἄγγελοι, — φθάνει μόνον τὸ χάσμα τῆς πατρίδος νὰ κλείσῃ, φθάνει μόνον ἡ ἀνάγκη αὐτῆς νὰ πληρωθῇ, φθάνει μόνον ἡ πεφιλημένη πατρίς, φιλέτρα τότε καὶ πατὴρ καὶ ἐρωμένης καὶ τῆς ζωῆς ἐκάστου, νὰ σωθῇ, νὰ μεγαλυνθῇ καὶ νὰ ζήσῃ! Τοιοῦτον τὸ αἰσχύλειον τοῦτο αἰσθημα, τὸ ἄλκιμον ὡς ἡ Ἀθηνᾶ τέκνον τῶν ἐρώτων, τῆς ποιήσεως, τῆς πατρίδος, τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοιοῦτος ὁ ἐνθουσιασμός, ὁ ἐν ἡμῖν οὗτος ἄρραβὼν τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις ἐν τῇ μικρᾷ καὶ ἐγωιστικῇ εἰρήνῃ πωροῦται, ὅστις σκωριᾷ καὶ θρυμματίζεται ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς ὕλης καὶ τῷ μαρμαρῷ τῆς πίστεως. Ὡ, καὶ ἐάν τις εὐρίσκηται ἐν μέσῳ ὑμῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι, ἀναγνούς τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του καὶ μὴ αἰσθανθεὶς τὸ στήθος του λεληθότως παλλόμενον καὶ ὀγκούμενον καὶ ὀργῶν πρὸς μεγάλα, ἐνωτισθεὶς ἐνθύμου τινὸς καὶ θεσπεσίου μέλους μουσικῆς καὶ μὴ αἰσθανθεὶς ἀγωνιώσαν τὴν καρδίαν του καὶ οἰονεὶ λυομένην εἰς ἑκτασιν, παρελθὼν ἐνώπιον μεγάλης ἀριστοτέχνου τινὸς γραφῆς καὶ μὴ καταληρθεὶς ὑπὸ θαυμασμοῦ τινος φλογεροῦ καὶ ἡδέος, μηδὲ δακρύσας ἐνώπιον τῆς πείνης τοῦ παιδίου καὶ τῶν δακρύων τοῦ γέροντος, — ὄχι, ὄχι, ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐδέποτε εἶχεν εἴκοσιν ἔτη, οὐδέποτε ἐνέκλεισε νεότητά εἰς τὰ στήθη, οὐδέποτε ἦτο πλάσμα κατ' εἰκόνα θεοῦ, ἀλλ' ἄμα τῷ τακετῷ ἐγεννήθη γέρον ἀπαίσιος, ραχιτικὴν φέρων τὴν καρδίαν, θεῖον ἀντὶ αἵματος εἰς τὰς φλέβας καὶ ἔχιδναν ἀντὶ ψυχῆς. Φεῦγε τὴν ζωσαν καὶ πλανωμένην αὐτὴν ἀράν, ὡς πάλιν ἄφες νὰ ἔλθωσι πρὸς σε, φίλε μου, τῶν Μουσῶν τὰ ἐπέραστα ἔργα, φίλει καὶ χαιρετίζει ἀπὸ καρδίας τὰ καλὰ, πρὸ παντὸς τῆς ποιήσεως τὰ μεγάθυμα ἄνθη, μεθ' ὅλας τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς βλακώδεις πρκατικῶν τινῶν ἀνθρώπων ἀφορισμούς, διότι ὁ ἔρως τοῦ καλοῦ εἶνε τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸ οὐράνιον ἐνχυσμα, διότι ἡ ποίησις εἶνε τοῦ οὐρα-

νοῦ τὸ γάλα, δι' ἧς γαλουχεῖται ὡς ἄριστα πᾶν γενναῖον καὶ οὐ-
ράνιον αἶσθημα, δι' ἧς ἀναπνέει καὶ ἅμα ζῇ τὸ ἐν ἀνθρώποις ἰδα-
νικόν, μηδὲ λησμόνει ποτὲ ὅτι ἀντὶ λεγεώνων στρατοῦ ἓνα ἔσται-
λαν βοηθὸν εἰς τοὺς συμμάχους των οἱ λαμπροὶ Ἀθηναῖοι, βοηθὸν,
καὶ σωτῆρα, ἀντὶ βελῶν ἐκ τῆς φαρέτρας ἔπη ἐκ τῆς καρδίας βάλλ-
λοντα, χωλὸν ἔτι τὸ σῶμα ἀλλ' ἄρτιον τὸ πνεῦμα καὶ τὸν θυμὸν
Τυρταῖον, μηδὲ λησμόνει ποτὲ ὅτι οὐδὲ τὰ ἄσματα τοῦ πρώτου
ἡμῶν ἐθνεγέρτου καὶ ὄνειροπόλου ποιητοῦ Ρήγα, οὐδὲ οἱ σφῶζοντες
ἐν Σικελίᾳ τοὺς Ἑλλήνας αἰχμαλώτους στίχοι τοῦ Εὐριπίδου,
οὐδὲ οἱ ἀναστήσαντες διὰ τοῦ φιλελληνισμοῦ ἐνώπιον τοῦ Πέτα
καὶ Νουαρίνου τραγωδίαι τοῦ Αἰσχύλου τὴν πατρίδα σου ἔτι χθές,
οὐδὲ ὁ πολικὸς ἀστὴρ τῆς ἰταλικῆς ἐνότητος, ἡ Θεία Κωμωδία,
μή, μὴ λησμόνει ποτὲ ὅτι οὐδέποτε ταῦτα ἀνεπήδησαν ἀπὸ τὸ
κράνιον τραπεζίτου !

IV

Αὐτὸς ὁ ἡμέτερος, φίλοι μου, σύλλογος, ὁ ἐν πόνῳ ἐορτάζων
τὴν μνήμην τῶν ἡρώων καὶ πατέρων του, ὁ ἐθέλων καὶ δεχόμενος
νύκτου τοιαῦτα τραχέα ἀλλὰ εὐέλπιστα ὡς τὰ ἐμὰ τὴν στιγμήν
ταύτην ἔπη, δαίνονται εὐοκύνιστον τεκμήριον φωτεινοῦ καὶ γλυκυ-
τάτου μέλλοντος, ἵσταται σαφὲς καὶ τρανὸν δεῖγμα τῆς διαλυ-
μένης θανασίμου πάχνης περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ὄλων, τοῦ ἀρχομέ-
νου ἐνθουσιασμοῦ. Αὖριον καὶ ἂν ὅλος ὁ σύλλογος οὗτος διελύετο,
αὖριον ὑμεῖς αὐτοί, εἴτε εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας ἐν τῇ δούλῃ Ἑλ-
λάδι ἀπερχόμενοι, εἴτε ἐν ἀνωτέρᾳ ἡλικίᾳ καὶ ἄλλοις κύκλοις
μετατιθέμενοι, ἐν μέσῳ τέκνων καὶ ἄλλων προσώπων, οὐδέποτε
θέλετε λησμονῆσαι τὰς σεμνὰς ταύτας ἐσπερίδας, ὥς ἐλευθεροὶ ἡμεῖς
μετὰ τοσοῦτους αἰῶνας ἐν τῇ γενεθλίῳ ταύτῃ πόλει τοῦ Κίμωνος
καὶ τοῦ Πλάτωνος διερχόμεθα, γεραίροντες τὰς νίκας τῶν χθές
ἔτι πκτέρων ἡμῶν, ὄνειροπολοῦντες καὶ ἐπευχόμενοι λαμπρὸν τῆς
Ἑλλάδος τὸ μέλλον, τείνοντες πρὸς τὰ πάτρια καὶ τὰς πτέρυγας

ἡμῶν ἐδῶ, ὡς ἄρρωστοι, νεοσσοὶ ἀετῶν ὑπερηφάνων, ἀνακινούντες καὶ εἰς πτῆσιν ἀσχοούμενοι, οὐδέποτε θέλετε λησμονήσαι τὰς φιλοπάτριδας ἡμῶν ἀπάντων εὐχὰς καὶ τάσεις, ἀλλὰ πικροῦ καὶ πάντοτε καὶ ἅπαντες ἡμεῖς ἐσόμεθα μνήμονες καὶ ἀφηγηταὶ τῶν συνελεύσεων τούτων τοῦ συλλόγου, ὅστις εἶνε δι' ἡμᾶς βωμὸς τῶν περὶ τοῦ μέλλοντος ὀνείρων, τῆς συνελεύσεως ἔτι ταύτης, ἣτις φαίνεται μοι ὡς σιωπηλὸς ὄρκος ἡμῶν ἀπάντων ἐν χρυσῇ τινι ἐλπίδι καὶ ἐργασίᾳ, μνήμονες καὶ ἀφηγηταὶ καὶ ἀπόστολοι τῶν διαμειβομένων ὧδε καὶ φιλελλήνων πρόθων. Οὕτως ἡμῶν ἐνεργούντων καὶ ἐν ἄλλῃ πόλει τῆς ἀδελφῆς νεότητος τὰ αὐτὰ πρακτοῦσης καὶ πανταχοῦ, ὅπου χώρα ἢ κοινότης Ἑλλήνων εὑρηται, τῶν σχολῶν, τῶν λεσχῶν καὶ συλλόγων ἐργαζομένων, θέλει ταχέως καὶ ἀσφαλῶς ἀναπτυχθῇ εἰς φιλεθνῇ καὶ φιλοπάτριδα τριχυμίαν τὸ ἤδη ἀρχόμενον νὰ σαλεύηται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τοῦ ἐθνισμοῦ κύμα, θέλει γενναίως θερμανθῇ ἐκάστου τὸ στῆθος καὶ ἀναπτρωθῇ τὸ φρόνημα πικρὸς ὑπερήφανον, ὅποτε αἴφνης ἐν μέσῳ τοῦ ἀνορθομένου καὶ σφριγῶντος ἔθνους θέλει παρυστῇ ὁ ἤδη μακρόθεν ἐρχόμενος, ὁ πρῶτος οὗτος ἀνδρωθεὶς υἱὸς τοῦ λαοῦ, ὁ ἀδελφὸς καὶ ἄμα πατήρ τοῦ ὅλου ἔθνους γενόμενος τότε, ἀνευρίσκων τὴν ἐν μέσῳ ἀκωνθῶν καὶ νάρκης ἀπολεσθεῖσαν ὁδὸν τῶν ποτέρων ἡμῶν καὶ φαεινοὺς ὁδηγῶν ἡμᾶς ἐπὶ τὴν κτῆσιν τῶν πατρῶων κληρονομιῶν!

Ὅταν ὁ μαθητὴς καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἰησοῦ, Παῦλος, ἐπισκέπτετο τὰς πρὸ τῶν εἰδώλων ἔτι γονυκλιτούσας Ἀθήνας, διερχόμενος καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματά των, εὔρε καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεεγράπτο : « Ἀγνώστῳ θεῷ ». Στραφεὶς δὲ τότε τοῖς Ἀθηναίοις « Ὅν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, εἶπε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν ».

Τοιοῦτος θὰ ᾔχόμην, φίλοι μου, τοιοῦτος θὰ ᾔχόμην καὶ ἐγὼ σήμερον, ἐν μέσῳ τοσαύτης σκοτεινῆς ματαίῳν εἰδώλων λατρείας, τοιοῦτος βωμὸς ἐν μέσῳ ἀγορᾶς νάνηγεῖρετο, φέρων ἀντὶ τοῦ « Ἀγνώστῳ θεῷ » : « Ἀγνώστῳ ἀνδρί » — χρυσῇ ἐλπίδι τοῦτο θέμενος καὶ εὐγλωττον εὐχὴν καὶ ἱερὸν ἔκκαυμα τοῦ ἀργούντος ἐπιτεκείνου ἀν-

δρός, ἀνδρὸς πανελληνίου καὶ μεγαλεπηθόλου, ὅστις θέλει κλείσει ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος τὸν τάφον τοῦ Δραγατσανίου, εὐρύνων τὴν σήμερον τελουμένην ἐθνικὴν μέχρι τῆς 22 καὶ 24 Φεβρουαρίου 1821, ὁπότε ὁ Ὑψηλάντης διέβαινε τὸν Προῦθον καὶ ἀπέτεινε πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας τὸ εἰς τὰ ὅπλα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀνακλήτηριον, ἀνδρὸς ὅστις τὸ δακρυγελῶν σήμερον μεγαλεῖον τοῦ Παρθενῶνος θέλει ἐνατενίσῃ δαφνηστεφῆς καὶ ἐκθαμβὸς εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ γονατίσας ἀσπασθῇ μετὰ τοῦ ὄλου ἔθνους ἐν αὐτῷ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. — Γένοιτο, Θεέ μου, γένοιτο!

V

Εἶθε, φίλοι μου, τὸν ἄνδρα τοῦτον, τοῦ ἔθνους τὸ στεφάνωμα καὶ σωτήρα, εἶθε νὰ βλαστήσῃ, νὰ θερμάνῃ καὶ πνευματώσῃ ὁ γενναῖος καὶ σεμνὸς οὗτος σύλλογος, τοῦ ὁποῖου ὁ κύκλος εἶνε τόσον εὐρύς καὶ τὰ μέλη τόσα καὶ τόσα! Εἶθε αἱ εὐοιωνιστοὶ ἀλλὰ καὶ πικραὶ ἡμῶν ἑορταὶ αὗται καὶ τὰ μνημόσυνα πατραγαθῶν μεγίστων, εἶθε νὰ ἐκκαύσωσιν ὅσον τάχιστα τὰ σπλάγγνα καὶ ἀναπτερώσωσι τὸ φρόνημα τοῦ πεπρωμένου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ Μεσσίας τούτου τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος, — ὁπότε τελοῦντες τὴν ἐθνικὴν ἑορτὴν τῆς ἀρξαμένης ὑπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ τελουμένης τότε ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, τελοῦντες αὐτὴν ἐκεῖ, ὑπὸ τὰς μεμυρωμένας καὶ εὐδρόσους πλατάνους καὶ φιλύρας τῶν ἄλλοτε κήπων τῶν Παλαιολόγων καὶ παρὰ τῷ μνήματι τῆς ἐλληνίδος Ἑλλης, νὰ στραφῶμεν εὐθαρσῶς καὶ εἰπώμεν ἀριπρεπεῖς πρὸς τὰς παρισταμένας καὶ ἐκεῖ τότε εἰκόνας καὶ σκιας τῶν πατέρων καὶ ἐλευθερωτῶν ἡμῶν: «Πατέρες, χαίρετε! ἐνατενίσκατέ μας καὶ ἴδετε ἐὰν ἤμεθα ἴσοι, ἐνατενίσκατέ μας καὶ κοιμήθητε εἰς τοὺς ἐρήμους τάφους σας ἐν εἰρήνῃ, διότι εἴμεθα υἱοὶ ὑμῶν πιστοὶ καὶ γνήσιοι!»

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΉ ΚΥΠΡΙΑΝΩΉ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗΉ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν μαθητῶν του μηνιμοσύνη τῆς 28 Δ)βρίου 1869.

I

Ἵπὸ τὸν θόλον τοῦ Κυρίου τοῦτον, ὁ ἔφηθος ὁμιλος τῶν μαθητῶν διδασκάλου ἀειμνήστου προσεκάλεσεν ὧδε πᾶσαν ἀνθρωπίνην καρδίαν εἰς σεπτὸν ὑπὲρ ἐκείνου μηνιμόσουν. Ἵπὸ τὸν θόλον τοῦ Κυρίου τοῦτον, ἡ εὐγνωμοσύνη πρώτη καὶ εὐβουλος σύρει εἰς πένθιμον χορὸν τὰς ὑπολοίπους θυγατέρας τῆς ἀρετῆς, τὴν φιλίαν, τὴν τιμὴν, τὴν εὐκλειαν, τὴν παιδείαν, εἰς τὰ πρόσωπα ὅλων ὑμῶν, ἵνα σπείσωσιν αὐται δάκρυ θερμὸν πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀρίστου ἀνδρός, προσεῖπωσιν εὐχὴν γενναίαν τῷ Θεῷ ὑπὲρ σοφοῦ ἀληθῶς καὶ εἰλικρινῶς προσφιλοῦς διδασκάλου.—Πόσον βεβακίως γλυκύτερον, πόσον θερμότερον καὶ περιπαθέστερον θὰ ἀπήγγελλεν ἐπὶ τῆς μνήμης τοῦ ἀπελθόντος τὰ εὐφημα καὶ δίκαια ῥήματα ἄλλος τις ἢ ἐγώ, εἰς δηλονότι τῶν νέων ἐκείνων, οἵτινες εἶχόν ποτε τὴν εὐδαιμονίαν νὰ ἐκμυζήσωσιν ἀπὸ τὰ ἅγια χεῖλη του τῆς παιδείας τὸ μέλι, εἰς τῶν νέων ἐκείνων, εἰς ὧν τὰς ἀκοὰς σφύζονται ἔτι ἔναυλα τὰ χρυσᾶ τοῦ διδασκάλου ἔπη, σφύζεται ἄσθεστος ἐν τῇ καρδίᾳ ἡ εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ στοργή.

Ἄλλ' ὅχι· οὐδεὶς ποτε σήμερον ἐραστῆς τῆς καλῆς τὸ πάλαι Ἑλλάδος θὰ ἔλεγεν ὅτι μένει ἀπαθὴς εἰς τὰς διαγραφὰς καὶ ἀναπαρκαστάσεις τοῦ Παρθενῶνος τελείου, διότι οὐδέποτε αὐτὸν ἀκέραιον εἶδεν, ἀπαθὴς εἰς τὰς περὶ Σωκράτους ὑπομνήσεις, διότι

οὐδέποτε ὁμιλητῆς τοῦ ἡ ἀκόλουθος ἦτο. Ἡ ἀρετὴ μόνη ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ κεκηρυγμένους κατ' αὐτῆς καὶ εὐφώνους ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ μόνη πολλῶν πλειοτέρους φίλους σιωπηλοὺς καὶ ἀγνώστους. Ἐν εὐχομαι μόνον: ν' ἀναβῇ σήμερον μέχρι τῶν χειλέων ἡ καρδιά μου τοσοῦτον ἀληθῆς καὶ θερμῆς, ὅποσον ἦτο πρὸς ἐκεῖνον ζῶντα πάντῃ ἄγνωστος καὶ ἄμα λάτρης.

II

Εἶδον ἐν τῇ ζωῇ αὐτόν. Πολλάκις στάς ἔβλεπον μακρόθεν καθ' ὁδὸν βαίνοντα τὸν Ἀριστείδην Κυπριανόν, μὲ ἥρεμα καὶ κανονικὰ βήματα, μὲ περιβολὴν εὐσταλῇ καὶ εὐσχήμονα, μὲ τὴν βαρεῖαν ἐκείνην καὶ ὠραίαν μορφήν, ἣτις παρίστατο ὡς τις εὐχρους ὕαλος, ὅθεν ὑπέλαμπε διαφανῆς μεγάλη καρδιά καὶ γαληνιαία συνείδησις. Ἡ μορφή τοῦ ἦτο τὸ ἄπταιστον τῆς καρδίας τοῦ κάτοπτρον. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἡ ἐνδόμυχος τοῦ στήθους τοῦ ἐμμέλεια καὶ γλυκύτης πλημμυρήσασα ἦνθησεν ἐπὶ τοῦ προσώπου χαρακτηρὰς καλλονῆς οὐρανίας. Ἐνετυπούτο δὲ τὸ πρᾶν καὶ εὐγενὲς καὶ φιλόκκλον τοῦτο τῆς ψυχῆς ἐκδηλούμενον ἔτι εἰς αὐτό τοῦ τὸ ἡσύχιον βῆμα, εἰς τοὺς μεμετρημένους καὶ εὐεπεῖς λόγους τοῦ, εἰς τὸν γενναῖον θαυμασμόν, ὃν ἀνεφώνει πρὸ παντός ἀληθοῦς καὶ καλοῦ, εἰς τὰς σελίδας τῶν ἔργων τοῦ ὅπου ἐπανθεῖ ἡ ἀρχαϊκὴ ἐκείνη χάρις καὶ διαύγεια καὶ ὁμαλότης, σελίδας, αἵτινες παρίστανται ἀληθῶς φωτόγραφοι τόνοι τῆς ἐνδομύχου αὐτοῦ μουσικῆς.

Οὕτως ἦτο οὗτος ἔτι ἐν περιφανὲς τεκμήριον καὶ κύρωσις τοῦ σωκρατικοῦ ἐκείνου λογίου, ὅτι οἱ ἐσωτερικοὶ διαλογισμοὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὰ μύχια αὐτοῦ αἰσθήματα, ἀνατέλλουσιν ἐπὶ τῆς μορφῆς, ὡς χρυσίζονται αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων ἐν ᾧ ἀνακύπτει ὁπισθεν τῶν ἀφανῆς ὁ ἥλιος, ὡς τὸ γαλήνιον τοῦ ρύακος νᾶμα θολοῦται ῥυτιδούμενον ἂν ὄφιν συστραφεῖς συγκινήσῃ τὴν ἰλὺν ἐν τῷ

βάθει. Τοῦ δυσειδοῦς τὸ πρόσωπον, ἔτι καὶ ἀπὸ τῆς μητρὸς τοῦς κόλπους, ὅταν τὸ κρῖνον καὶ τὰ στέρνα ὑφίστανται μετέπειτα γλυκείας καὶ ἠθικὰς κυματώσεις, προκτάται ἀφρημένην τινὰ ἔκφρασιν εὐγενῆ καὶ ἐπαγωγόν, ἐλκτῆριον λεπτῶν συμπαθειῶν καὶ πίστεως· τότε τὸ πρόσωπον ἐκείνο δυνατὸν νὰ μένῃ ἔτι δυσειδές ἀλλ' οὐχὶ ἀπεχθές καὶ ἀποκροῦν. Ὅταν ὁμως ἡ καρδίᾳ κυμαίνεται ἀπικιῶς, ὅταν αὐτὴν καταδάκνῃ ὁ φθόνος ἀκοίμητος, ὅταν τὸν νοῦν πλημμυρῶσι μέλκνα αἰωνίως νέφη, φαρμακευμένοι στοχασμοὶ κατὰ παντός ὅ,τι ὄσιον καὶ καλόν, τότε ἡ κανονικωτέρᾳ ἀπὸ παιδὸς μορφή διχαστρέφεται, τότε ὁ ὀφθαλμὸς προσκτάται ὑαλῶδές τι καὶ βδελυκτόν, τότε ὡχρὰ τις διηνεκὴς καὶ βαθεῖα ἐπικάθεται, πένθιμος ἀναφώνησις ὅτι ἀπὸ τοῦ προσώπου τούτου ἀπέπτυ τὸ χρῶμα τῆς ἀθωότητος, ἡ βχσίλειος πορφύρα τῆς ἀρετῆς.

Ὁ βίος ὁμως ἄπας τοῦ Ἀριστείδου Κυπριακοῦ, τοῦ γησιῶ Ἑλληνοῦ καὶ ἀληθοῦς τῆς νεότητος διδασκάλου, ἦτο ὡς ἦτο ἡ συμπαθὴς μορφή του, ὡς ἦτο τόμος τις τῆς περικαλλοῦς ἐκείνης του μεταφράσεως, ὡς ἦτο αὐτὸς ὁ θάνατός του γαλήνιος καὶ εὐελπὺς. Οὐδεὶς θέλει ποτὲ λησμονήσῃ ὅτι παρὺς ὡς τῆς μητρὸς ἡ θωπεῖα, αὐστηρὸς ὡς τοῦ πατρὸς ἡ στοργή, ἐκράτει αἰείποτε ἀνοικτὴν τὴν παλάμην διὰ τὸ ὀρφανὸν καὶ τὴν πενίαν, ἀνοικτὰ τὰ ἐγκάρδια φύλλα διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεότητα, ἀνοικτὰ τὰ μείλιχα χεῖλη διὰ τὴν σοφίαν μόνην καὶ τὴν ἀλήθειαν.

III

Ἐξῆσεν οὕτως ὀκτὼ καὶ τριάκοντα ἔτη, ἀριστεύων αἰείποτε εἰς τὰς μελέτας αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς νίκης, μόχθοις ἀτρύτοις μακρὰν πορευόμενος ὁδὸν ἰν' ἐκεῖ ἐμφορηθῇ πλείονα σοφίας νάματα, ἀστενακτεῖ ὑπομένων εἶτα τὰς ἀπὸ ἐπαρχίας εἰς ἐπαρχίαν μεταθέσεις αὐτοῦ καὶ μεταστροφάς, ἀναρχίνων πάντοτε ἐν θέμιδι καὶ ἐλευθερίᾳ τὰς βχθμίδας τῆς πικρᾶς ἐν Ἑλλάδι προόδου, χω-

ρίς νὰ φιλήσῃ ποτὲ τοὺς πόδας τινὸς ὡς δοῦλος, χωρὶς νὰ φθονήσῃ ποτὲ τὴν τύχην συναδέλφου τινὸς ὡς νᾶνος. Ἐξῆσεν οὕτως ὀκτῶ καὶ τριάκοντα ἔτη, μὲ ἓν ὄνειρον, τὴν ἀλήθειαν· μ' ἓνα σκοπόν, τὴν μόρφωσιν τῆς νεότητος· μὲ ἓνα πόθον, τῆς Ἑλλάδος τὸ μεγαλεῖον.

Τοιοῦτος δὲ βεβαίως ὤφειλε νὰ διαπλάσθῃ ὁ ἀληθὴς τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων λάτρης, ὁ τὰς νύκτας καὶ ἡμέρας ἀπάσας διδιδῶν μετὰ τοῦ Πλάτωνος καὶ Πλουτάρχου, ὁ μελετῶν τὰ μέλη τοῦ Σοφοκλέους καὶ Αἰσχύλου ὑπ' αὐτὰ ταῦτα μάλιστα τῶν πάλαι Ἀθηνῶν τὰ ἐδάφη, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ Ὀλυμπίου καὶ πρὸς τοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου. Τοιοῦτον ἀναθάλλει κρίνον ὑπὸ τὸν προγονικὸν ἐκείνον ἥλιον τῶν γραμμάτων, οὐχὶ δὲ ποτε αἰ ἐχιδναὶ ἐκείναι αἰ σκοτεινότεραι τῆς ἐνέδρας καὶ τοῦ ἐρέβους, ὅχι· ὁ ἀληθὴς μύστης τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ὁ εἰλικρινὴς λάτρης τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, γίνεται ἀδάμῃς διὰ μυρίων γωνιῶν ἀπαστρέπτων τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀδάμῃς λυόμενος ὡς κηρὸς πρὸ τοῦ ἑλέους καὶ τῆς χάριτος, συμπαγῆς καὶ ἀτέραμνος πρὸ τῆς βίαις καὶ τῆς δουλосύνης. Μὴ δὲ ποτε μηδαμῶς πιστεύσῃ τις ὅτι ἀληθὴς καὶ οὐράνιος ἔρως τοῦ ἠθικοῦ τῶν προγόνων κάλλους ἐκτρέφει τοὺς ἀνοσίους ἐκείνους καὶ ὑπὸ φθόνου φρενητιῶντας ὑβριστάς, ὡς ἐπισήμως χθὲς ἔτι ἀνωμολόγει ὁ πρύτανις των, ὑβριστάς ἀφ' ὧν ἀποστρέφει φρίττων καὶ ἐνεὸς τὸ πρόσωπον ὁ δυνηθεὶς ποτε ν' ἀναγνώσῃ τὰ παράμειλα ἔργα των...

Ὅχι· τὰ εὐαγγῆ ταῦτα ὧδε ρήματα πρὸ τῆς σκιάς τοῦ Ἀριστείδου Κυπριανοῦ οὐδαμῶς ἀναφωνεῖ ἄνθρωπος φέρων εἰς τὰς χεῖρας τὸ χρυσίον τῶν κληρονόμων τοῦ ἀποθανόντος βαθυπλούτου καὶ μόνον, εἰς δὲ τὰ χεῖλη τὸ ἐπίπλαστον μέλι τῆς κολακείας καὶ τῆς ὠνούμενης συνειδήσεως, ἀλλ' ὡς ἐμὲ θὰ ὠμίλει πᾶς τις ἀγνότατα καὶ θερμότατα, διότι ὁ Ἀριστείδης Κυπριανὸς οὐδέποτε ἠκούσθη ὅτι συνῆγέ που οἴκοι τοὺς νέους καὶ δῆθεν προπαιδεύων ἐπώλει τοὺς προβιβασμούς, οὐδὲ κατεδικάσθη ποτὲ ὡς τῶν πατρῶων κειμηλίων ἀπεμπολητῆς ἐλεεινός, οὐδ' ἐβίωσεν ἐν εἰρκταῖς

ἀπαίσιος ὑπόδικος, οὐδὲ ποτὲ λιβελλοὺς μιαιρούς ἐπὶ τινὰ ἐχάλ-
 κευσεν, αὐτὸς διδάσκαλος καὶ τῆς νεότητος ἡγέτης, ἀλλ' ἦν καθ'
 ὅλας ἀνὴρ, γνήσιος Ἑλλήν, οὗ ἡ καρδιά αἰμοσταγῆς τετράπλευ-
 ρος κῶνος ἔφερεν ἐγγεγραμμένα τὰ τέσσαρα ταῦτα ἄριστα ἔπη:
 Ἑλλάς, ἀλήθεια, φιλία, τιμή.—"Ὅτι δὲ τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ, ἐν-
 θεος τῆς νεότητος καθηγεμῶν, ἐνσταλάζων εἰς τὸ στήθος αὐτῆς
 ἡμερα καὶ ἑλληνικὰ αἰσθήματα ἐμπνέων εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς τὸ
 ἐλεύθερον καὶ ὑπερήφανον φρόνημα, καταδείκνυται ἀπὸ τῆς εὐ-
 γνωμοσύνης ἣν ἐγείρει ἐκθυμον ἔτι καὶ θανάων εἰς τοὺς προσφιλεῖς
 μαθητάς του, ἀπὸ τῆς πενθίμου ταχύτης καὶ περιφανοῦς τελετῆς,
 καθ' ἣν μεμνημένοι τῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ διδασκάλου ἀρετῆς καὶ
 σοφίας οἱ μαθηταὶ του εὐγνώμονες συνῆλθον νὰ ῥάνωσι μ' ἐν
 ἔτι δάκρυ βαρὺ τὴν μνήμην του, μὲ μίαν ἔτι εὐχὴν βαθεῖαν τὸ
 ὄνομά του.

IV

Διότι ὁμῶς ἦτο τοιοῦτος ὁ Ἀριστείδης Κυπριανός, διότι ἦτο
 τοσοῦτον ὑπέρτερος τοσοῦτων ἄλλων συναδέλφων του καὶ συγ-
 χρόνων, ἦτο πολὺς διὰ τὴν μικρὰν σήμερον Ἑλλάδα. Ὄφειλε
 νὰ ἀποθάνῃ. Ἡ μεγαλυνθεῖσα ἐν τῇ σοφίᾳ ψυχὴ του, ἡσθάνετο
 πλέον σμικρὸν τὸ ἐνυλον σκηνώμά της, ἐρράγη δὲ ἐπὶ τέλους ὑπω-
 θυόμενον τὸ περιβάλλον στήθος, καὶ ἐκείνη ἐλευθέρᾳ τότε καὶ εὐ-
 πτερος ἀπέπτη εἰς τὸν εὐρὺν οὐρανόν. Ἡ γαλήνη ἄλλως ἦν ἡσθάν-
 νετο, ὠνειροπόλει καὶ ἠῤυχετο, ἡ γαλήνη ἦν ἐμελέτα καλλίστην
 εἰς τὰ πάτρια ἔργα, ἦν αὐτῷ ἀνέφικτος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σή-
 μερον, μετώκησε δ' ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τοῦ ταραχώδους καὶ σκο-
 τεινοῦ τούτου δωματίου τῆς ζωῆς εἰς τὸ ἡμερον καὶ ἀνέσπερον φῶς
 τῆς ἀστρώδους τῶν αἰθέρων αἰθούσης. Ὅταν τις ἐρασθῇ τοῦ Πλά-
 τωνος, λησμονεῖ καὶ παραιτεῖ τὸν κόσμον ὡς ὁ Κάτων· ὅταν τις
 ἀγαπήσῃ ἀληθῶς τὴν πατρίδα, φέρεται πρὸς τὸν τάφον ὡς νὰ
 ἦνε αὐτῆς οὗτος ὁ μητρῶος μαστός καὶ ἀγκάλῃ.

Ἀποθνήσκων ὁμως ἦτο καὶ τότε περιφάνες παρηγόρημα τοῖς φίλοις καὶ ἀνθρώποις, ἡ τελευταία πνοή του ἦτο ἡ ἀρίστη καὶ ἐνθεωτάτη διδασκαλία του καὶ παράδοσις : ἐκπνέων παρήγγελλεν εἰς ἓνα τῶν συναδελφῶν του ν' ἀνθρωπηθῇ ἐν ὀνόματί του ὅσον λαμπρότερον τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία. Τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία ! Ἐν δὲ τῇ εὐχῇ του καὶ κληρονομία ταύτῃ, πόση ἐνεκλείετο πίστις, πόση ἐλπίς, ποία ὑπεφαίνετο ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν ἔζη, ἐργασία πολύτιμος, πόσον ἀπὸ τῆς εὐχῆς του ταύτης ἤθελεν ἐν τῷ μέλλοντι ἀπορρεύσῃ φῶς, φῶς σοφίας καὶ ἑλληνισμοῦ. Ὡς ὁ προπάτωρ ἐκεῖνος ἐν τῇ εἰρκτῇ, ἐν τῇ ἀτερπεῖ του κλίνη ὁ Κυπριανὸς διελέχθη πανύστατον περὶ τῆς ψυχῆς ἀθανάτου, καὶ ἔκλεισε τὰ βλέφαρα μὲ τὴν πίστιν τοῦ Φαίδωνος εἰς τὸ στήθος, μὲ τὸ μειδίαμα τῆς στοργῆς εἰς τὸ στόμα.

Ἐνταῦθα δὲ ὅπου ὁ νεκρώσιμος οὗτος λόγος ἡμῶν λήγει, ἐνταῦθα ἴσως νὰ ἤρχετο εἶδει. Εἰς ποίους χρόνους ἀναρπάζεται ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν ὁ Ἀριστείδης Κυπριανός, εἰς ποῖον χειμῶνα τοῦ ἔθνους δύνει ὁ φωσφόρος οὗτος τῆς παιδείας ἀστήρ, μαρκίνεται τὸ εὐῶδες τοῦτο ἄνθεμον τῶν γραμμάτων ! Ὅτε μάλιστα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τιμιώτερον τῇ πατρίδι καὶ σωστικώτερον ἐπιποθεῖται τῶν ἡθῶν ἡ χρηστότης, τοῦ φρονήματος τὸ μεγαλεῖον, τῆς συνειδήσεως ἡ καρτερίαις. Ἀλλὰ τίς οἶδεν ἂν μὴ ἡ ἐφορεύουσα τὰ ἀπαντα Πρόνοια προεἶδε τὴν μέλλουσαν μοῖραν τοῦ πολυτίμου καὶ πεφιλημένου ἀνδρός, πρὶν δὲ δεχθῇ αὐτὸν πρόσφυγα καὶ ἀπόβλητον ἡ ξένη, ἐκράτησε πλησίον ἡμῶν ἐλεήμων καὶ ζηλότυπος ὁ τέφρος ; Εὐδαίμων, Κυπρινέ, σύ, ὅτι τοῦλάχιστον τὰ ὅσα σου καλύπτει τῆς πατρίδος τὸ χῶμα ! . . .

V

Χαῖρε ἤδη, γλυκύτατε διδάσκαλε τῆς νεότητος. Ἀριστείδη Κυπριανέ. Χαῖρε ! Ἄν ζῶν ἐν ἐνὶ κατῳκίᾳ οἴκῳ, κ' ἐκεῖνῳ πενιγρῷ καὶ ἐρήμῳ, ἤδη θανὼν εἰς τὰς καρδίας ἐνοικεῖς ἀπάντων,

τῶν καλλίστων ὑπηρετούντων αἰσθημάτων. Ὁ κίωνιος Θεὸς θέλει ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν σου ἀθάνατον ἐν γαλήνῃ καὶ ἰλαρότητι εἰς τοὺς οὐρανούς ὡς γαληνία καὶ εὐσεβὴς θέλει ζήσῃ εἰς τὴν μνήμην ἀπάντων ἡ πολύτιμος καὶ γλυκεῖα ἀνάμνησίς σου, Καὶ ἐὰν δὲν ἔκλαυσαν τὸν πικρὸν σου θάνατον πιστῆς καὶ ἀρίστου συζύγου τὰ βλέφαρα, ἐὰν εἰς κἄν υἱός σου δὲν θέλῃ φέρῃ ὑπερηφάνως τὸ ὄνομά σου ἐν τῷ μετώπῳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' αὔριον εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς τιμαλφοῦς περὶ Ἰσοκράτους ἀπορρήτων συγγραφῆς σου, θέλει διαλάμπει τοῦτο ἄφθιτον, ἔτι δ' ὡς κάλλιστος οἰωνὸς καὶ τηλαυγὲς πρόσωπον τοῦ ὅλου ἔργου· μετὰ τινὰ δὲ χρόνον, ὅταν οἱ πατρὰ σου παιδαγωγηθέντες καὶ ἐκπαιδευθέντες νέοι ἀναλάβωσι τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν λαμπρὰν τῆς Ἑλλάδος διοίκησιν, τότε μνήμονες τοῦ σεπτοῦ διδασκάλου θέλουσι λάβῃ πεντελησίου μαρμάρου πλάκκα, ἀλώβητον καὶ λευκὴν ὡς ἡ ψυχὴ σου, ἄνω δὲ τοῦ εὐτελοῦς ἤδη τάφου σου στήσαντες θέλουσι χαράξῃ ἐπ' αὐτῆς γονυκλινεῖς καὶ εὐγνώμονες ἐσαεῖ : « Ἀριστείδης Κυπριανός ».

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

ΕΙΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΝ ΣΟΥΤΣΟΝ

I

Malheur à l'enfant de la terre
Qui, dans ce monde injuste et vain,
Porte en son âme solitaire
Un rayon de l'Esprit divin

V. HUGO

Τὸ ἄνθος μαραίνεται,
Τὸ φύλλον ξηραίνεται,
Ὁ κόσμος περνᾷ,
Καὶ μόνος ὁ θάνατος,
Ἐπλάσθη ἄθάνατος,
Αὐτὸς δὲν γερνᾷ . . .

Τοὺς στίχους τούτους ἐχάραξαν αἱ νεκρὰ καὶ ἐσταυρωμένα
αὐταὶ χεῖρες, τοὺς πλῆμους τούτους ἀνέδωκαν τὰ ἐσθεςμένα αὐτὰ
στήθη, τὰ μέλη αὐτὰ ἀπήγγειλαν τὰ πεφρυγμένα ὑπὸ τῶν στε-
ναγμῶν αὐτὰ χεῖλη. Πόσους ἄλλους βαθεῖς καὶ ὠραίους ρεμβα-
σμούς, πόσους ἄλλους ζῶντας καὶ πυρῶδεις τῆς καρδίας σπαργ-
μούς, πόσην ἄλλην ἡδύπνου καὶ ὑψίφροντα ποίησιν κατέλιπεν
ὁπισθὲν τοῦ ὁ καταδύων ἤδη νεκρός; ὦ, πρὶν ἀκόμη τὰ μαῦρά
χώρατα σκεπάσωσι τὸ πτώμα τοῦτο, πρὶν ἀκόμη τῆς γῆς τὸ
εὐρὺ στέρνον ὑφαρπάσῃ, ὡς ὑπὸ ἀπέραντον τάφου πλάκα, τὸ σῶμα
τοῦ ποιητοῦ, ἄφετέ με νῦν ἰδῶ ἔτι αὐτόν, παροσηλώσωμεν ὅλοι μίαν

ἔτι φορὰν τὸ πανύστατον βλέμμα. Μίαν ἔτι στιγμὴν καὶ ὁ ἥλιος δὲν θέλει φωτίσῃ πλέον τὸ πρόσωπον τοῦ Σούτσου, μίαν ἔτι στιγμὴν καὶ οὐδέποτε πλέον ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπιοι θέλουσι συνκριντήσῃ ἐν τῇ γῇ αὐτόν, μίαν ἔτι στιγμὴν καὶ τὸ σῶμα τοῦ Ὀδοιπόρου σβύνει, ἐκλείπει, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς διχτῶν ἀστὴρ εἰς τῆς νυκτὸς τὸν ἀχανῆ ὀρίζοντα.

II

Ὁ νεκρὸς οὗτος εἶνε ἐκεῖνος . . . Σήμερον ὑπὸ τὸν διπλοῦν χειμῶνα τῆς πενίας καὶ τοῦ γήρατος, ἡ ὑπερήφανος δρῦς συνετρίβη καὶ κατὰκειται ὡς βαρεῖα, ἄφυλλος, ξηρά. Ἄλλοτε ὁμως, ἄλλοτε ὅτε τὴν νεότητά ἐκράτει εἰς τὰ στήθη καὶ ἐγγὺς τὴν ἐλπίδα ὡς στέμμα ἀδαμάντινον, ἦνθαι ἡ βασιλῆος δρῦς, καὶ φύλλα ἀνέδιδε, καὶ κερπούς ἀπέφερε, καὶ διέχεεν εὐωδίαν καὶ ποίησιν, κατέρραινε δρόσον καὶ δάκρυα, καὶ κατήρχετο εἰς τοὺς περῶντας πλησίον του ἡ σκιά καὶ ἡ ἐλεημοσύνη. Ὡ, ἦτο οὗτος ποτε, ἦτο τότε ὅτε, τὸν Ὀδοιπόρον συγχθάνετο, καὶ τὸν Ἥλιον διήνοιγεν εἰς τὰς καρδίας, καὶ τὸν Μεσσίαν ἐκήρυττεν εἰς τὰς ψυχάς, ἦτο τότε τὸ ἐκβλάστημα τῶν ἡγεμόνων, ὁ ἀδελφός, ὁ ποιητής, ὁ Παναγιώτης Σούτσος. Ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡ ζωὴ του ἦτο τότε ὡς σύννεφον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ στήθος ἠδύναντο νὰ πίπτωσι καὶ τὰ δάκρυα ὡσεὶ βροχὴ ὑπὲρ τῶν ἀτυχούντων καὶ ἅμα κατὰ τῶν τυραννούντων οἱ κεραυνοί· ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡ ζωὴ του ἦτο τότε ὡς ἥλιος, διότι αἱ μεγάλας καρδίαι, φωτίζουσιν τοὺς ἄρχοντας καὶ ἅμα ἐλεοῦσιν τοὺς πένητας, ὁμοιάζουσιν τὸν ὠραῖον ἐκεῖ ἐπάνω θεὸν τῶν Ἰνδῶν, ὅστις δίδει ἐπίσης τὰς ἀκτίνάς του καὶ εἰς τὰ κρυστάλλινα τῶν βασιλείων παράθυρα, καὶ εἰς τοῦ ἀγρότου τὴν ἐλώδη καλύβην.

Ἦτο τότε εἰς ὅλας πλούσιος. Καὶ ἐδωρεῖτο ἡγεμονικῶς τὰς πενήσεις του εἰς πᾶσαν καρδίαν ἀνθρωπίνην, τὰς πηρηγορίας του

εὐέλπιδας εἰς ὁλόκληρον ἔθνος, τὴν στοργὴν τοῦ χιλιόκρουνον εἰς
 στήθη ἀδελφοῦ καὶ συγγενῶν, τὸν χρυσὸν τοῦ εἰς πάντα πτωχόν,
 εἰς πάντα δυσδαίμονα ὁδοιπόρον τοῦ βίου. ὦ, μὴ ζητήσετε τὸν
 Ὅμηρον, τὸν Μίλτωνα, τὸν Τάσσον, τὸν Λαμάρτινον, τοὺς Σού-
 τσους, ν' ἀποθάνωσιν ἐν χρυσαῖς κλίναις καὶ ἐν πλούτῳ. Καὶ ἂν
 Κροῖσοι γεννηθῶσι, θ' ἀποθάνωσιν ἐν ψιᾷθῳ. Ἐχουσιν οὗτοι ἀνοι-
 κτὸν τοῖς πᾶσι τὸ θυλάκιόν των ὡς ἔχουσιν ἀνοικτὴν τὴν ψυχὴν των
 ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος· μένουσιν οὗτοι πένητες πάντοτε, διότι
 ἀποπνέουσιν ἀληθῆ ἐλεημοσύνην φύσει ὡς διαχέει ἀπλῶς τὸ ἄνθος
 τὸ μύρον του, καὶ ὁμοιάζουσιν οἱ ποιηταὶ πρῶτον τὴν κηρίνην
 λαμπράδα, ἣτις ἀπαλῶς τοὺς ἄλλους φωτίζουσα, αὐτὴ σκληρῶς
 καίεται καὶ ἀναλίσκεται . . . Ἰδετέ τον· νομίζεις, ὅτι καὶ νεκρός,
 μὲ τὰ ἥρεμα αὐτὰ χεῖλη, μὲ τὴν εὐγενῆ καὶ ὑπῶχρον μαρφήν, μὲ
 τὰς ἐσταυρωμένους αὐτὰς χεῖρας, ὑποψιθυρίζει προτευχάς, δέεται
 τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης ἐνώπιον οὐλοῦ τοῦ οὐρανοῦ !

III

Ἦτο τοιοῦτος. Εἶχεν εὐρεῖαν δίκνοιν, εἶχε μεγάλα αἰσθήματα,
 ὡς εἶχεν ἀχανῆ τὴν φαντασίαν· οὕτως ὠνειροπόλει καὶ τὴν Ἑλ-
 λάδα ἀπέραντον, ὠνειροπόλει τὸν ἐλληνισμόν αὐτοκράτορα ἐστεμ-
 μένον τὴν Ἐπτάλοφον. Καὶ τὸ ὥραϊον αὐτὸ ὄνειρον ἐπλάνα μα-
 γεῦον τὴν ζωὴν του, καὶ οἱ ἀτέρμονες οὗτοι πόθοι κατέτηκον τὸν
 βίον του, καὶ μετὰ τόσων ἔμμευσον τῆς καρδίας του ἀνίαν καὶ
 διαπάλην, καὶ μετὰ τόσον βαθὺ καὶ ἀγωνιώδες φιλανθρωπίας αἰ-
 σθημα, καὶ μετὰ τόσας περιπετείας τῆς ζωῆς του σπαρακτικὰς,
 ἔζη ἔτι, ὑπέφερεν ἔτι εἰς τὰ στήθη του τὴν ζωὴν, ὡς ὁ Ἄτλας
 τὸν οὐρανόν, καὶ ἔβαινε βραδὺς πρὸς τὸν τάφον, ὡσπερ ἐλυπεῖτο
 νὰ ἀφήσῃ τὴν γοήτιδα τῆς Ἑλλάδος τοῦ φύσιν, καὶ ἀνέβαλλε νὰ
 ἀποθάνῃ, ὡσπερ περιμένων ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, μὴ τοι ἴδῃ
 ἐκκλινούν ἀπὸ Πειριαιῶς εἰς Ἑλλάσποντον τὸ αἰσχύλειον ὄνειρόν

του, καὶ ἔβαινε βραδὺς πρὸς τὸν τάφον, ὥσανεὶ στρέφων ἔτι τὸ βλέμμα, μήπως ἴδῃ ἐπανατέλλουσαν τὴν ἑλληνίδα σημαίαν ἐκεῖ ὅπου τὸ πρῶτον ἐνητένισε τὸ φῶς, εἰς τοῦ Βοσπόρου τὴν διδυμον ὄχθην, ἐκεῖ ὅπου ἔβλεπε τὰ ἀνάκτορα τοῦ αὐτός, ὁ ἔκπτωτος ἤδη ἡγεμὼν τῆς ζωῆς, τοῦ πλούτου, τῆς εὐκλείας καὶ ποιήσεως. Ἄλλ' ἢ Ἑλλάς ἐκοιμᾶτο, ἢ Ἑλλάς εἶχεν ἡχῶ τῶν εὐχῶν του καγχασμούς, ἢ Ἑλλάς διετέλει παιδίον ἔτι φιλόνεικον καὶ ἀφρονούν· καὶ αὐτὸν ἐδίωκε τῆς δυστυχίας τὸ φάσμα, ὡς τὸν Ὀρέστην αἱ Ἑρινύες, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἐσώρευε τὰς χιόνας τοῦ τῆς ζωῆς ὁ χειμῶν· καὶ ὅτε τέλος εἶδε τὴν Κρήτην σθεννυμένην, τελευταίαν τῶν πανελληνίων ἐλπίδων ἀναλαμπήν, καὶ εἶδεν ἔμφορος νὰ νυκτώσῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἔκλινε πρὸς τὴν γῆν ὁ ἀδελφὸς τῶν γιγάντων τοῦ ἀγῶνος, ὁ λυρῶδὸς τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ Καραισκάκη, ὁ ἀπηυδαμένος παλαιστῆς πολιτικῆς ἀνουςίου, ἔκλινε πρὸς τὴν γῆν, καὶ φέρων ἤδη λευκὴν τὴν κεφαλὴν του, ὡς τὴν καρδίαν του ἀγνὴν καὶ ἑλληνόφρονα, ἐνηγκαλίσθη ὑπόδακρυς εἰς τὴν σκιὰν τοῦ θανάτου ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφόν, ὁ Ὀδοιπόρος τὸν *Περιπλανώμενον*!

IV

Δύο ἀληθεῖς ἀδελφοί, δυὰς ἀληθῶν ποιητῶν, δύο ἀληθεῖς Ἑλληνες ἀποθνήσκουσιν ἐν ψάθῃ καὶ σπαραγμῷ ψυχῆς, ἐδῶ, σήμερον, εἰς τῶν Μουσῶν τὸ λίκνον, ὑπὸ τοσοῦτον φῶς χριστιανισμοῦ, ἀποθνήσκουσιν οὕτως οἱ λευκότριχες ἀγωνισταί, οἱ παλαισταί τῆς γραφίδος καὶ τοῦ ξίφους, οἱ ἀνκατησάμενοι καὶ πικραδόντες εἰς τοὺς ἀγερῶχος σήμερον ἀμαξοδρομοῦντας εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν, φωνὴν ἑλληνίδα, ὁλόκληρον Κράτος. Ἀπονευροῦνται ἐν τῇ γῇ τῶν ξένοι καὶ πένητες, ὅπως τὰ δειλὰ ἐκεῖνα ὄντα, ἅτινα οἱ ἄνθρωποι λατρεύουσι καὶ πλουτίζουσιν ἐν πλήρει καλλονῇ αὐτῶν καὶ νεότητι, λακτίζουσι δὲ καὶ ἀποστρέφονται γηράσκοντα καὶ ἐκτριβέντα! Εἶνε βάρβαρον.

Οὔτε· εἶνε ἐναγές. Εἰς τὴν Δανίαν αὐτὴν, τὴν γῆν τῶν Γότ-
θων καὶ τῶν Βανδάλων, τὸν Ἰωάννην Χριστιανὸν Ἀνδερσεν,
υἱὸν σκανδαλοποιοῦ, πενέστατον ἀλλὰ μεγαλονόστατον ποιητὴν,
οἱ βασιλεῖς Φρειδερίκος Γ' καὶ Χριστιανὸς Η' οὐ μόνον ἐν φιλο-
μούσῳ ἀμίλλῃ ἔσπευσαν νὰ συνδράμωσι μὲ γενναίας συντάξεις,
ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ συμβιῶσιν ἠύχοντο, καὶ μετ' αὐτοῦ ἐν
ταῖς συναναστροφαῖς αὐτῶν συνέχαιρον, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ παρεκά-
θηντο τραπέζῃ τῆς Δανίας οἱ βασιλεῖς καὶ τοῦ σκανδαλοποιοῦ ὁ
υἱός. Τίς ὅμως ἐτίμα τὸν ἄλλον πλειότερον;

Ἐὰν σήμερον ἀπὸ τῶν βασιλείων τὰ στέμματα ἀπαλείφηται τὸ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ, ὡς βέβηλος ἀπάτη, ὑπάρχει ὅμως ἐπὶ τοῦ με-
τώπου ἄλλων ἀκλονήτων βασιλείων γράμμασι γεγραμμένον πυρί-
νοις ὑπὸ τῶν οὐρανίων Ἐκείνου δακτύλων ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ἀνεξι-
τηλον, καὶ ἐνώπιον τῶν ἐμπνευσμένων Δαυὶδ τῆς γῆς κλίνωμεν
ὅλοι οἱ εὐθρυπτοὶ ἡμεῖς θνητοὶ τὸ γόνυ! . . .

V

Ἄλλ' ἔστω· δὲν θέλω νὰ κινήσω τὸν ἔλεον πλέον οὐδαμῶς.
Εἶνε πολὺ ἀργά. Θέλω ὅμως νὰ ἀντλήσω ἀπὸ τοῦ νεκροῦ τούτου
ἐλπίδα καὶ θάρρος, θέλω νὰ ἀντλήσω ἀπὸ τοῦ θανάτου ζωὴν.

Πόσον εἶνε φωτεινός, πόσον παρήγορος εἶνε διὰ τοὺς ἐπιζῶντας
καὶ ὁ θάνατος αὐτὸς τῆς μεγαλοφυίας! Ὅταν βλέπω νὰ ἀποθνή-
σκωσι μικραὶ καρδίαι καὶ πνεύματα χαμαίζηλα, εἰς τετυφωμέ-
νος καὶ μητραλοίας πολιτικὸς ἀνὴρ, εἰς ἀνελεήμων καὶ τυμβο-
γέρων βαθύπλουτος, εἰς ἀνάληγτος καὶ κενὸς μονάρχης, λέγω:
Πρὸς τί ἡ ἀθνασία τοῖς ἀνθρώποις, διατί τὸ ἐρπετὸν τοῦτο νὰ
ἐπανατεῖλῃ ἐν τῇ ἀθανάτῳ ζωῇ; Ὁ ἀνίλεως, ὁ προδότης, ὁ αἰ-
μοσταγής, μετὰ θάνατον βραβεῖον δὲν ἀναμένει βεβαίως· τιμω-
ρίαν οὔτε, διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ εἶνε τόσο κατὰ τῶν μικρῶν
πλασμάτων του σκληρός. Ἄρα οἱ ἄνθρωποι σθένυνται παυσθε-
νεῖς ὑπὸ τὸ χῶμα, καὶ ἡ κεφαλὴ μου κλίνει ἀπελπίς καὶ περὶ

δλων ἡμῶν . . . Ἄλλ' ὅταν ἀπὸ τῆς γῆς ἡμῶν ταύτης ἀφίπταται ὁ νοῦς, ὅταν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐκπνέῃ ἡ τάλαινα ἀρετῆς, ὦ, τότε δὲν θὰ εἴπῃς ὅτι ὁ Πλάτων, ὅτι ὁ Βύρων, ὅτι ὁ Χρυσόστομος, ὅτι οἱ Μάρτυρες τοῦ Εὐαγγελίου ἐκλείπουν μετὰ τοῦ σώματός των, ὅτι ἀπατμίζεται εἰς τοῦ θανάτου τὸ ψῦχος ἡ ψυχὴ τούτων ἡ ἀγία, καὶ ὁ δαιμόνιος ἐκείνων νοῦς, ὅχι· τότε ὁ θάνατος ἀτόμων τοιούτων εἶνε εἰς τοὺς μένοντας ὀπίσω ἑλπίς, τότε βλέπεις ὅτι, ἐὰν ὑπὸ τὴν νύκτα ἀφανίζεται ὁ ἥλιος, δὲν σβύνεται ὁμῶς. Τότε βλέπεις ὅτι ὁ ἀνθρώπινος καὶ μεμαραμμένος οὗτος βόμβυξ, ὅστις ἐδωρήσατο εἰς τὸν κόσμον τόσα διανοίας καὶ καρδίας χρυσᾶ νάματα, τόσα πολύτιμα μετὰξῃς νήματα, δὲν ἐκλείπει ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, ὅχι· ἐὰν τὸ σῶμα εἰς κόνιν ὑπὸ τὸ μνήμα ἐρρῦνῃ, ἡ ψυχὴ του θὰ ἐπανατείλῃ εἰς καλλιπτέρυγα χρυσαλλίδα βυθιζομένην εἰς τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ ὄντος. Ναί, ἡ μεγαλοφυΐα θνήσκουσα εἶνε τὸ γλυκύτερον τεκμήριον ἄλλης ἀληθοῦς ζωῆς, ἡ εὐγλωττοτέρα παραμυθία εἰς τὴν κυμαινομένην ἐν τῷ πελάγει· ἐδῶ τῆς ἀμφιβολίας ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ βαθεῖς κύκλῳ ἡμῶν οὗτοι λάκκοι, τὰ χαίνοντα ταῦτα μνήματα, εἶνε ὁμματα τῆς γῆς ἔρωτι καθορῶντα τὸν οὐρανόν. Ἐκαστος ὥδε σκοτεινὸς τάφος ἀντανακλᾷ, ἀντιστοιχεῖ εἰς ἕνα φωταυγὴ ἐπάνω ἀστέρα. Ἐν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν μνήμα καὶ ἐν ἐν τῷ οὐρανῷ ἄστρον, εἶναι ἀδελφαὶ καὶ πανύσταται κοιτίδες τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου.

VI

ὦ Παναγιώτη Σοῦτσε, εὐδοῦ. Εἰς τὸν λιμέναν, εἰς ὃν ἤδη κατὰγεις, θὰ ἀναπαυθῇ τοῦ Ὀδοῦ τοῦ βήμα, θὰ γαληνιάσῃ ἡ καρδιά τοῦ Ἀγνώστου, θὰ πληρωθῇ ἡ μυχία ἑλπίς καὶ ὁ ἄγιος πόθος τοῦ ποιητοῦ εἰς τοῦ Ἀθανάτου τοὺς κόλπους. Ἐὰν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ σου ἡ πτωχὴ τοῦ ἀνθρώπου καρδιά χύνη ἐν δάκρυ, ἀλλ' ἡ φωτεινὴ ψυχὴ μου σὲ χαιρετίζει, χειροκρο-

τεῖ ἀπὸ τῆς γῆς τὴν διὰ τοῦ θανάτου ἀμειβομένην ζωὴν τῆς μάρτυρος ἐδῶ κάτω ἀρετῆς. Εἶχες ἐν σεαυτῷ τὴν ἀκτῖνα τοῦ Θεοῦ ἐκείνην, ἥτις ἤρκει καὶ μόνη νὰ μεταβάλλῃ τὴν ζωὴν σου ἐπὶ τῆς γῆς εἰς Προμηθεά ἐπὶ τοῦ Κκυκάσου, καὶ ὁ θάνατός σου μὲ φαίνεται ἤδη Ἡρακλῆς εὐεργέτης, λύων σε ἀπὸ τῶν φίλων τῆς ζωῆς δεσμῶν, καὶ ἐλευθερῶν σε ἀπὸ τὸ ῥάμφος τῆς Δυστυχίας.

ὦ Παναγιώτη Σοῦτσε, εὐοδοῦ· καὶ ἂν ἤδη ὁ παγετώδης θάνατος ἐνηγαλίσθη καὶ κατέχῃ τὸ σῶμά σου, μένουσιν ὅμως εἰς ἡμᾶς αἱ ποιήσεις σου, ἡ εὐώδης καρδιά σου, ὡς ἔμεινεν ἡ καρδιά τοῦ Βύρωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ποτε νεαρός τις Ἕλληνα, γαλούχημα τῆς αἰμύλου γλώσσης τῆς Μούσης σου, καθήμενος ὑπὸ φθινοπώρου πλάττανον, εἰδωλολάτρης τὴν μνήμην σου εὐλογῶν, τοιχῦτα θὰ ἐπαναλέγῃ ἐμμελῇ καὶ ἡδύπνοα ἔπη, ὡς ὑπέμελπες σὺ χρυσοκόμης εἰκοσαετῆς νεανίας :

«Εἰς τὴν ὁδὸν κ' εἰς τὴν σκιὰν ὅποταν ἀποθάνω

«Πλατάνου ὅστις γέρασε,

Τὰ κόκκαλά μου θάψατε καὶ γράψατε ἐπάνω :

«Ο ΟΔΟΠΟΡΟΣ ΠΕΡΑΣΕ».

ΛΟΓΟΣ

ΕΝ ΤΩ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

Δ. Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

Θά ἦτο ἀληθῶς πέραν τοῦ πιθανοῦ, φίλοι μου, ἂν αἶφνης τὴν πρῶταν τῆς πρώτης Μαΐου μεθαύριον, ἐρχόμενοι πρὸς τοὺς κήπους τοῦ Ἰλισοῦ, ἐθεώμεθα ἀντὶ τῶν καλλιχρόων καὶ εὐωδῶν ἀνθέων, ἀντὶ τοῦ μελιχίου καὶ λεπτῆς αὐρας, πλατεῖαν σινδὼν χιόνος, ἀγρίως καὶ ἀπηνῶς μυκώμενον τὸν βορρᾶν· οὐδαμῶς θὰ ἐπίστευέ τις αὐτὸ λεγόμενον, ὀπτικὴν θὰ ἐλέγομεν αὐτὸ ἀπάτην, καὶ τοι βλέποντες. Ἄλλ' ἐν τούτοις, τῆς ἐν τῇ φαντασίᾳ ταύτης στυγερᾶς εἰκόνας, ὀλιγώτερον πιθανὴ καὶ πλειότερον μυθώδης παρίσταται ἢ πικρὰ ἀλήθεια, ἢ πρὸ τῶν ὁμμάτων μας ὡς πλατεῖα χιόνος σινδὼν ἐκτεινομένη καὶ ὡς ἄγριον βορέως πνεῦμα εἰσορμῶσκα καὶ σπκράσσουσκα τὰς καρδίαις ἡμῶν ἀπάντων, ἢ σαφὴς καὶ γυμνὴ καὶ στυγερά ἀλήθεια, ὡς ὁ ὀρθιὸς βράχος πρὸ τοῦ ἐκτείνοντος ἱκέτιδας χεῖρας ναυαγοῦ, ὅτι ὁ πλήρης ζωῆς καὶ νεότητος, ὁ πλήρης ποιήσεως καὶ σοφίας, ὁ Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος, ὁ ἔτι χθὲς φίλτατος καὶ ἀδελφός ἐν μέσῳ ἡμῶν ἀναστρεφόμενος, ὅτι οὗτος κεῖται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας σήμερον νεκρός, νεκρός, νεκρός.

Νεκρός!... Ὑπάρχουσι θάνατοι, οἵτινες ὁμοιάζουσι καὶ εἶνε δολοφονία, δολοφονία τῆς φύσεως κατὰ τῶν τέκνων τῆς, ἀγρία νίκη τῆς σκιᾶς καὶ τοῦ ἀγνώστου κατὰ τῶν μεγάλων καρδιῶν

καὶ κατὰ τῶν μεγάλων πνευμάτων ἐν τῇ κονίστρᾳ τοῦ τῆς ζωῆς ἀγῶνος. Ναί, ὁ Δημήτριος ἀπέθανεν ὡς μαχητὴς ἐν πολέμῳ· ἀντὶ σφαίρας μολύβδου διήλθε τὰ στήθη του κεραυνός, καὶ κεραυνός μυστηριώδης, ἀόρατος, ἄγνωστος, σιωπηλὸς καὶ δόλιος, ὡς ἦτο οὗτος μαθητὴς γιγαντώδης, μαχητὴς οὐράνιος. Ὁχι, ὅχι· ἡ φύσις ἦν ἡγάπησεν, ἦν ἐλάτρευσε καὶ ἀνύμνησεν ὁ ποιητὴς ὡς μητέρα, προσηνέχθη πρὸς τὸ πιστὸν καὶ μεγαλόβουλον τέκνον της ὡς ἀνί-
 λεως μητρίκᾳ· ὑπάρχει εἶδος σκοτεινοῦ καὶ ἐναγοῦς φθόνου ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Δημητρίου, φίλοι μου· φθόνου τοῦ ἀπαισίτου πνεύ-
 ματος τῆς ἀνθρωπίνης ἀτελείας, τοῦ βασκάνου δαίμονος τῆς ἀν-
 θρωπίνης ματαιότητος, τῆς ἀνηλεοῦς ἐκείνης μάστιγος πάσης ὑπε-
 ροχῆς, ἣν οἱ καλοὶ πρόγονοι ἀπεκάλουν Νέμεσιν, τοῦ ἡλιθίως,
 ἔστω καὶ κατὰ νόμους ἀνεξερευνήτους τῆς φύσεως, λειτουργούν-
 τος κεραυνοῦ, ὅστις καταβαίνει καὶ καίει κατὰ προτίμησιν τὴν
 ὑψηλὴν πλάτταν καὶ ὅχι τὸν ἔρποντα θάμνον, τὸν σταυρὸν τῶν
 κωδωνοστασίων καὶ ὅχι τὰς ἐπηρμένους ὀφρὺς τοῦ ἐκχτομυριού-
 χου. Τυφλῶς ὅμως δι' ἡμᾶς λειτουργεῖ ὁ κεραυνὸς οὗτος, ὅθεν-
 δήποτε καὶ ἂν ἔρχηται, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν κλίνη ὑπήκοος καὶ
 δοῦλος· ἡλιθίως ἔτι, διότι ἦτο ὅχι φθόνος πλέον, ἀλλὰ πλεονέτερον
 τι ἐν ταῖς βουλαῖς τῆς σκοτεινῆς Νεμέσεως ὁ θάνατος τοῦ Δημη-
 τρίου Παπαρρηγοπούλου· ἦτό τι φρικτὸν σήμερον ἐν μέσῳ τῆς ἀνα-
 γεννωμένης Ἑλλάδος, ἀγωνιωδῶς ζητούσης νὰ εὕρῃ τὰ ἀληθῆ
 καὶ μεγάλᾳ τέκνῳ της, νὰ κεραινωθῇ ὁ μεγαλοφυέστερος ἴσως
 αὐτῆς υἱός, ὁ Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος. Ἦτο δίκη ὅχι δι-
 καία τοῦ ἀνευθύνου καὶ βασκάνου αὐτοῦ δαίμονος, νὰ θανατώσῃ
 τὸν λαμπρότερον τῆς νέας μητρὸς Ἑλλάδος βλαστὸν, ἐν ᾧ τόσα
 καὶ τόσα διαπρέπουσιν ἐν μέσῳ τοῦ ἐλληνισμοῦ ἄχθη τῆς γῆς,
 ἄνευ νοῦ, ἄνευ καρδίας, ἄνευ ἀρετῆς, ἄνευ τινὸς ἀρρενωποῦ καὶ
 μεγάλου αἰσθήματος, ὅποτε τὸσον εὐχερὲς καὶ δικαίᾳ θὰ ἦτο ἡ
 θανάσιμος ἐκλογή!

Διότι ὁ θάνατος τοῦ Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου, ὦ Ἀθῆ-
 ναι, πόλις οὐχὶ πλέον τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν ἡρώων καὶ ἐπιστη-

μόνων, ἀλλὰ πόλις τῶν ἐμπόρων, ὁ θάνατός του εἶνε ἐν μέρει προεξ-
 ὀφλησις τοῦ μέλλοντος τῆς πανελληνίου πατρίδος. Ἐκ τοῦ συγ-
 χρόνου πνευματικοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ
 Δημητρίου σθέννυται σήμερον ὁ μέγας καὶ φωσφόρος ἀστήρ, ὁ
 γλυκὺς ἄγγελος τῆς πρωίας, ὁ Ἑωθινός. Καὶ ὁ θάνατός του το-
 σοῦτον ἀνηλεής, καὶ τοσοῦτον δόλιος, εἶνε ράπισμα τῶν σεμνῶν
 τῆς ἀνθρωπότητος ἐλπίδων, εἰς ἀκόμη διτταγμός εἰς τὰς μελέτας
 τῶν φιλοσόφων, εἰς τὰς πεποιθήσεις τῶν χριστιανῶν, εἰς τοὺς ρεμ-
 βασμούς τῆς ποιήσεως, ἥτις ἐβλεπεν, ὅτι ὁ Δημήτριος ἐν μέσῳ
 τῆς γενεᾶς τοῦ ἑλληνισμοῦ ἦτο ἡ κατ' ἐξοχὴν κεφαλὴ.

Ἦτο μικρὸν ἀπεικόνισμα τῆς κεφαλῆς ἐκείνης τοῦ Διός, ἥτις
 συνελάμβανε καὶ ἔτικτε τὴν κάθοπλον Ἀθηνᾶν, —διότι ὁ Δημή-
 τριος ἦτο δημιουργικὴ μεγαλοφυΐα, νοοῦσα ἀδικλείπτως καὶ ἀδικ-
 λείπτως παράγουσα, μελετῶσα ἀδικλείπτως γνωστὰ καὶ ἀπο-
 φέρουσα ἐν τῷ κόσμῳ ἄγνωστα καὶ θαυμάσια, ἀναλύουσα ἀδικ-
 λείπτως μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων τὰ δεδομένα καὶ ὑποκείμενα
 ἔργα τῆς διανοίας καὶ ἐν τούτοις συλλαμβάνουσα καὶ ἀποτίκτουσα
 νέα δημιουργήματα, ὅλως πρωτότυπα, ὅλως μεγάλα καὶ χα-
 ριέντα, ὅλως ἴδια καὶ φέροντα πρὸς τῇ γραφῇ τοῦ ὀνόματός του
 ἰδίαν σφραγίδα τολμηροτάτου πνεύματος. Ὅχι ὁ φιλόπατρις ιστορι-
 κός, ὅχι ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ μόνη, ὅχι ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ
 τὸν Δημήτριον Παπκρηγόπουλον ἀπόλλυσι καὶ κηδεύει καὶ κλαίει
 σήμερον ἅπασα ἡ Ἑλλάς καὶ ἔτι πλέον: τὴν ἀπώλειαν σήμερον
 ταύτην, ὦ ἀγαπητὲ Δημήτριε, ὦ τέκνον φίλτατον τῆς ἐπιστήμης
 καὶ ποιήσεως, θέλει θρηνεῖ καὶ ἡ μέλλουσα ἐκείνη Ἑλλάς, ἡ με-
 γάλῃ Ἑλλάς τῶν ἐλπίδων μας, διότι ἡ σὴ καλλιτόκος καὶ πλα-
 τυτάτῃ διάνοια ἐν μέσῳ τῆς σήμερον γενεᾶς ὠμοίαζε τὸν λέοντα,
 ὅστις γεννᾶται λέων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο μόνος. Διότι σύ, Δη-
 μήτριε, μελετῶν ἐν τῇ περὶ Ἀθανασίας ὁμιλίᾳ σου τὴν ἀρμο-
 νίαν τοῦ παντός καὶ ἐν τῇ Ἀγορᾷ σου τὴν ἰλαρότητα τοῦ ἀρχαίου
 ἑλληνισμοῦ, ἐναγκαλιζόμενος εἰς τοὺς Χαρακτῆρας τὴν λατρείαν
 τῆς τέχνης καὶ ἅμα ὑπερασπίζων εἰς τὰς κομῳδίας σου τὴν πτω-

χὴν πατρίδα, βυθιζόμενος περιπαθῶς ἐν τῷ ἰδανισμῷ εἰς τὰς ποιήσεις σου καὶ εἰς παρελθόντα ἐθνικὰ μεγαλεῖα ἐν τῷ *Ρωμανῷ Διογένει*, ἐνῷ ἅμα ἐλειτούργεις πιστῶς εἰς τῆς Θέμιδος τὸν ναὸν καὶ συνέγραφες ἐν καταπληκτικῇ ἐργασίᾳ τὴν ἱστορίαν τῶν *Ρωμαίων*, κατεδείκνυστο τὸ φωτεινὸν καὶ ἤρεμον, τὸ βαθὺ καὶ ἀσφαλές, τὸ αἰθέριον καὶ τεκυσίπτερον, τὸ πλήρες εὐσταθείας ἅμα καὶ γαλήνης καὶ ἡρωϊσμοῦ ἐκεῖνο πνεῦμα, τὸ βαδίζον τὰς περὶ τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων τρίβους τόσον ἀσφαλῶς ὅσον ἐν τῷ βικρεῖ βηματισμῷ του ἐπὶ τῆς γῆς ὁ γενναῖος στρατιώτης, τὸ ἔφησον, ἀλλὰ καὶ ἀδελφὸν ἀνηγγέλλετο πνεῦμα τῶν μεγάλων ἐκείνων ἐστιῶν, αἵτινες πλήρεις καὶ περιφανεῖς ἐξέλαμψαν εἰς τὰς ὄντως θείας κεφαλὰς τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Γκαίτε. Ἀλλ' ὅμως οἴμοι! σὲ Δημήτριε, σὲ ὕμνωδὲ τοῦ Ὀργέως, σὲ τῶν Ὀνειρων οἰωνοσκόπε, σὲ ἀνχωρητὰ τῶν παρελθόντων ἐν τῇ ἱστορίᾳ κινήων, ἡ εἰμαρμένη ἐξ ἐνέδρας ἐκερκύνωσεν ἔτι νέον, καὶ εἰς τὸ ἀγλάισμα τῆς ἑλληνίδος σήμερον νεότητος ἐσταμάτησε καὶ κατέσθεσε τὸν μέλλοντα τέλειον ἄνδρα, τὴν ὑποφώσκουσαν αἴγλην τῶν φώτων καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὴν εὐθέως χωροῦσαν εἰς τὴν καλλίστην αὐτῆς πλήρωσιν.

Χαῖρε, Παπαρρηγόπουλε! Προσφωνῶ σοι τὸ ὕστατον τοῦτο καὶ κολλᾶται εἰς τὰ χεῖλη μου ἡ φωνή!... Ὅμως ὁ θάνατός σου εἶνε ἀνώτερος τοῦ πλατωνικοῦ Φαίδωνος· πολλάκις ἀνέγνωσα αὐτόν, ἀλλ' ἐσιώπησα καὶ εὔρον ὅτι πλεονέκταν ἐν ἐμοὶ εἶχον καὶ ἄνευ αὐτοῦ πεποιθήσιν· ἀλλ' ὅτε βλέπω νὰ κρύπτηται ὑπὸ τὰ χόματα τοῦ θανάτου τοσοῦτον φωτεινὴ καὶ τολμηρὰ ὥς ἡ σὴ δίκαια, διακρίνω τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ τεκμηριουμένου τῷ κόσμῳ ὅτι ἐστὶν ἀθανασία καὶ ἐστὶν οὐράνιος κόσμος πέραν τοῦ τάφου. Ἐν τῷ θανάτῳ τοιούτων, ὥς σὺ ἀνθρώπων, ἀποκαλύπτεται ὁ Θεὸς συγγράφων καὶ παραδίδων εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸν Φαίδωνα του, τὸν περὶ Ἀθανασίας ψυχῆς λόγον του. Πῶς ἄλλως, πῶς ἄλλως δύναται νὰ πεισθῇ τις ὅτι χάνεται καὶ παννύχιον καὶ ἄνευ καὶ ὀνείρων ὕπνον κοιμᾶται, ὅτι σθέννυται ὑπὸ τὸν τάφον

τέλος τόση νόησις, τόση βούλῃσις, τόση αἴσθησις, αἴσθησις τῶν λεπτοτάτων γραμμῶν τοῦ πικτοῦ, τῶν σκοτεινοτάτων μυστηρίων τῆς δημιουργίας, ὡς ἦτο ἡ σὴ κλίσις καὶ λατρεία, Δημήτριε, ἡ σὴ δύναμις τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς σου ἀνάτασις; Πιστεύω ἐν τῷ θανάτῳ σου τὴν ἀθανασίαν καὶ πιστεύω σέ, ἀνδρεῖε φίλε, πολλῶ ἡμῶν εὐτυχέστερον, διότι σήμερον συναντᾷς καὶ χαιρετίζεις τοὺς μεγάλους ἐκείνους προγόνους, οὓς καὶ ζῶν ἐκ τῶν τάφων ἀνέιλκυες καὶ μεθ' ὧν ἐν τοῖς ποιήμασί σου συνωμίλεις, διότι σὺ εἶχες γεννηθῆ ἐκείνων σύγχρονος ὅπως σήμερον διατελεῖς συνομιλητῆς καὶ φίλτατος αὐτῶν υἱὸς εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἂν μὴ ἡγάπων τὴν Ἑλλάδα, θὰ σοὶ ἔλεγον ὅτι ἕκαμες ἄριστα ν' ἀποθάνῃς, ἀνθ' ἡμῶν ἐκείνους τοὺς μεγάλους τῆς ἀρχιότητος προελόμενος ἄνδρας εἰς οὐρανίαν συμβίωσιν· πῶς ὁμως νὰ σοὶ εἶπω τοῦτο, ὅταν οὐχὶ μόνον ἐγώ, ὁ πρὸς σε φίλτατος, ἀλλὰ καὶ ὁ ὕστατος τῶν συμπολιτῶν σου στρέφων περὶ αὐτὸν τὸ ὄμμα θὰ ἔβλεπε κλαίων ὅτι εἰς τὸ μέτωπόν σου, τὸ ἔτι νεκρώτατον, ἡ πικτρὶς ἀπόλλυσιν ἕνα πατέρα καὶ οἱ τάφοι, οἱ εὐδαίμονες οὗτοι καὶ ζηλότυποι τῆς Ἀττικῆς τάφοι, κερδίζουσιν ἀκόμη μίαν δάφνην, τόσον φιλότατην καὶ τόσον ἀμάραντον!

Χαῖρε καὶ πάλιν, ὦ φίλτατε Δημητράκη! Οὐδ' ἔρχεται μοι εἰς τὰ χεῖλη νὰ σοὶ εὐχθῶ τὴν γῆν ἐλαφράν. Τόσων μελετῶν, τόσων αἰσθημάτων, τόσων γνώσεων, τόσων ἀγωνιῶν, τόσων ὀνειρων καὶ πόθων τῆς ζωῆς σου, πάντως ἡ γῆ αὕτη ἐλαφροτέρα σοὶ καὶ γλυκυτέρα τυγχάνει, πολλῶ πλειότερον βαρύνουσα ἡμῶν τῶν ἐπιζώντων τὰ στήθη, οἵτινες τοιοῦτου θησαυροῦ ἐστερήθημεν, ἢ τὴν ἄνευ παλμοῦ καὶ αἰσθήματος πλέον καρδίαν σου, μετανάστει τῶν οὐρανῶν, Δημήτριε Παπαρρηγόπουλε!

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΚΥΡΓΟΥΣΙΟΣ

ΑΥΤΟΧΕΙΡ

Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουνίου 1866.

Ἦτο ἡ δευτέρα ἡσως μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε Ἑλλήν στρατιω-
τικός εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀνῆψεν ἓνα λύχνον καὶ ἔσβυ-
σε τὴν τελευταίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐλπίδα του, τοιαυτά τινα εἰς χάρι-
την ἀφιερῶν πρὸς συγγενεῖς, πρὸς ἀδελφούς : « Σᾶς ἐλύπησα πολ-
λᾶκις, ἀλλ' αὕτη εἶναι ἡ τελευταία λύπη ἣν θέλω σᾶς προξενήσῃ·
ἡ τιμὴ μ' ἐπιβάλλει ν' ἀποθάνω... » Τότε ἀπεζώσθη τὸ ξίφος
του, ἐπλήρωσεν ἀσφαλῶς τοὺς ἐξ λάρυγγος ἐνὸς ρεβόλβερ, ἔλαβεν
ἐν σιγᾶρον εἰς τὸ στόμα ἥρεμος. Ἦτο στρατιώτης ἀληθής.

Λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Κατέβη καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν χώραν τῶν νεκρῶν. Ἀνθρώπος
τις ἔλεγε τὴν ἐπαύριον ὅτι παρετήρησεν αὐτὸν τρεῖς τετράκις κατὰ
βάντα καὶ ἀνὰ βάντα τὴν γέφυραν, ἥτις ἄγει εἰς τὸ νεκροταφεῖον.
Οἱ διαβηματισμοὶ οὗτοι τῶν ἀπελπίδων ὁμοιάζουσιν, εἶνε ὡς προ-
φανέστεροι παλμοὶ τῆς ἀγωνιώσης ἑνδον καρδίας των. Ἐκράτει
ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸ ρεβόλβερ, ἐνδότερον τὴν ἀπελπισίαν. Ἐ-
σκέπτετο : Ἐμπρός ἢ ὀπίσω ; That is the question ! Οἱμοί,
ἐχώρησεν ἔμπρός. Ἐμπρός ; Τὸ νεκροταφεῖον ἐφρουρεῖτο. Διαικίως
εἰς τὸν κόσμον τοῦτον οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦσιν, ὑβρίζουσι καὶ νε-
κροὺς τοὺς ὁμοίους των. Ἡ θύρα ἦτο κλειστή. Ἀλλ' εἶχεν ἐκεῖ-
νος ἐν κλειδίον εἰς χεῖράς του νὰ ἀνοιγῇ εὐχερῶς τοῦ θανάτου ἢ
πύλῃ τὸ ρεβόλβερ. Πεποισθὼς εἰς τοῦτο, ἐκάθισεν εὐελπὺς πρὸ
τῆς θύρας. Εὐελπὺς ! Ἐκάθισεν ὡς ἀπνηυδῆχώς εἰς τὴν ζωὴν, ἔφε-
ρεν εἰς τὰ χεῖλη τὸ σιγᾶρον, εἰς τὴν χεῖρα τὴν κεφαλὴν. Ἐσκέ-

πτετο; Ὅχι. Ἐὰν ἡ τριχυμία σκεφθῇ, γίνεται γαλήνη. Ἀνέσκέπτετο, θὰ εἴη.

Ὡ Περικλείς, ὀλίγον ἂν ἐσκέπτεσο, ὀλίγον ἂν περιέφερες τὰ ὄμματα πρὸς τὴν πόλιν ἣν ἐπάτεις ἔτι ζῶν, θὰ διέκρινες τόσας κακίας, τόσας βδελυγμίας, τόσῃν εἴρωνι καταφρόνησιν τῆς ἐν σοὶ καθηγεμόνος τιμῆς, ὥστε θὰ ἦντλεις ἐντεῦθεν παρηγορίαν, θὰ ἀνελάμβανες ζεῖδωρον θάρρος, βλέπων οὕτως ἑαυτὸν ἔτι ἀγνόητον καὶ εὐδαίμονα ἀπέναντι τῶν μεγαλυνύμων ἐκείνων ἐρπετῶν, ἅτινα ἀπολατρεύονται εἰς τὰς πόλεις ὑπὸ τὸν θώρακα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἰσχύος! Ὡ Περικλείς, ὀλίγον ἂν ἐστρεφες τὰ ὄμματα εἰς τὸν ὑπεράνω σου διάστερον θόλον, θὰ ἀνέπνεες τόσῃν ἐλπίδι, τόσον παρήγορον φῶς, ὥστε θὰ ἐπέθετο ἔνθεος, ὅτι εἶνε μικρὸν νὰ ἀποθάνῃ τις, διότι δὲν θὰ ὑπέφερεν αὔριον τῶν ἀνθρώπων τὰ πρόσωπα, μικρὸν νὰ ἀποθάνῃ τις καταβαλλόμενος ἀπὸ τὰς μωρὰς ἐλεεινότητος τῆς παλίμπαιδος ἀνθρωπότητος. Πῶς κατῴρθωσες, ὦ δύσμοιρος καρδίᾳ, νὰ ἐμπνευσθῇς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τοῦτον τῆς Ἀττικῆς θανάτου μαθήματα; Τὰ ἄστρα ἐπάνωθεν σου ἔλαμπον αἰώνια καὶ ἔτι ἀμείωτα εἰς τὸ φῶς των, ὡς τὴν πρώτην τῆς πλάσεως των ἐσπέραν· σὺ ἀνέτειλες μόλις χθὲς καὶ ἀπηύδησες; Πῶς, οὐδὲν λοιπὸν ἐπιβάλλεται ἀνώτερον καθῆκον νὰ ζήσης, εἰς σὲ τὸν νέον, τὸν Ἑλληνα, τὸν ἀδελφόν; Ἦκουσες;

Τίποτε. Ἀκούετε εἰς τὴν θύελλαν τὸ ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ; Τίποτε. Τὸ ὑπατον καὶ ἀνελπι πένθος εἶνε ἐγνωστικὸν ὡς ὁ τύραννος· ὡς μετ' ὀλίγον τέλειον, προεκλείπει ἐνώπιόν του ὁ κόσμος, ἡ ζωὴ, ἡ οἰκογένεια, ἡ πατρίς.—Ἄ, ὅταν εἰς τριχυμίας ἠθικὰς πελαγίζηται ἡ καρδίᾳ, ὅταν εἰς τὸ νεκρὸν ἔτι στῆθός σου διακρούωνται τὰ θερμὰ αἰσθήματα ὡς εἰς τὸ δάσος αἱ λαίλαπες, ὅταν ἡ καρδίᾳ αὐτῇ αὐσθάνηται καὶ λατρεύῃ μὲ τὴν πίστιν τοῦ μάρτυρος τῆς τιμῆς τὸ μεγαλεῖον, ὅταν ἡ καρδίᾳ αὕτη κινδυνεύῃ νὰ γυμνωθῇ τῆς τιμῆς ὡς ὁ στρατιώτης τῆς λόγχης του, τότε ἡ εὐστροφία τοῦ νοῦ, τότε ἡ σοφιστεία τοῦ πνεύματος σθέννυται, τότε ὁμιλεῖ κεραυνῶδες τὸ πάθος ὡς ἡ ἀπτότης μεγαλοφροσύνη τοῦ

Καίσαρος, τότε κελαδεῖ καὶ γοητεύει πρὸς οἰανδήποτε—καὶ θανάτου ἔτι—λατρεῖαν ὁ ἐνθουσιασμός ἐκεῖνος τῶν ἡρώων, ἡ πεποιθήσις τῶν μαρτύρων. Τότε ἀποθνήσκεις, διότι πιστεύεις εἰς τὴν ὑπερφάνειαν ὡς εἰς τὴν θρησκείαν, τότε ἀποθνήσκεις, ὦ Γούσιε, διότι ἦσο στρατιώτης φορῶν εἰς τὸ πλευρὸν τὴν σπάθην καὶ εἰς τὸ στῆθος τὴν τιμὴν, ἀτεγκτον ὡς χάλυβα, μεγαλόφρονα ὡς αὐτοκράτειραν. Διατί ὁμως, διατί ὅταν ἐν Κρήτῃ ὑπὲρ τῶν δούλων προεκινδύνεες, διατί νὰ μὴ εὐρεθῇ μία καὶ μηδαινοῦ Τούρκου σφαῖρα νὰ σὲ ἀναβιβάσῃ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν εὐκλειαν !

Ἦτο ἤδη τετάρτη πρωϊνὴ ὥρα. Μάτην ἡ εὐχαρις αὔρα ἐθώπευε τὸ πυρέςσον καὶ ἀνελπι μέτωπον, μάτην τὸ ἀνατέλλον λυκυγὲς ἐπέχεεν εἰς τὸν κόσμον φῶς γαλήνης καὶ ἱλαρότητος, μάτην ἡ ζωὴ ἀνηγείρετο πάντοτε μειδιῶσα, εὐμελής, φωτεινὴ· δι' αὐτὸν διήρκει ἔτι τὸ μεσονύκτιον, διότι μόνη ἡ καρδία ἀποδίδει τὴν ἡμέραν, μόνη αὕτη ἐνέχει καὶ κατέχει περὶ ἑαυτὴν τὴν νύκτα. Ὁ φιλότιμος ἥρως ἤγειρε τὰ ὄμματά, ὁ λοχαγὸς εἶδεν ὅτι προεχώρει ἡ πρωία προδότις, εἶδεν ὅτι ἐβράδυνεν εἰς τοῦ κατήκοντος τὴν ἐκπλήρωσιν, εἶπεν : Ἐμπρός. Μὴ ἐσυλλογίσθῃ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ πού ποτε ;

Ὁ γενναῖος στρατιώτης ! Ἀνέσुरεν ἀπὸ τοῦ θυλακίου του τὸ δελτίον τοῦ τελευταίου του ἀποχαιρετισμοῦ, ἀπὸ τοῦ κόλπου του τὸ ἀπαίσιον ὄπλον, σιγηλὸν ὡς τὸ σκότος, δολοφόνον ὡς ἡ ἐνέδρα, ἡρεμον ὡς ὁ θάνατος, ἐγύμνωσε τὴν πλευράν καὶ ἐνέθηκεν εἰς τὴν σάρκα τὸ στόμιον . . . ὦ, τὸ στόμα ἐρωτευμένου νεανίου ἐπίσθη μετὰ ἐλεεινοτέρως ποτὲ στοργῆς εἰς τὰ χεῖλη τῆς κόρης ; Ἡ μικρὰ σφαῖρα προθύμως διεπέρασε τὴν καρδίαν κατὰ μέσον, ὡς νικητῆς ὑπὸ τόξον θριάμβου. Ἐπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας ἐκείνου τὸ ρεβόλβερ, ἀπὸ τὰ χεῖλη του ἡ τελευταία πνοή, ἀπὸ τὴν πληγὴν του τὸ πολύτιμον αἷμα . . . Ἄ, Περίκλει ; ! ἔρρευσε καὶ τὸ αἷμά σου ἔτι μάτην ὡς ὁ χρυσός σου, εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ ἡ ζωὴ σου ἔτι ἦτο σπατάλη ! Ἡ καρδία του ἔσυρε πρὸ ἑαυτῆς καὶ τοῦ κόσμου τὴν σκιάν τοῦ θανάτου, ὡς ἡ αἰδήμων κόρη τὴν καλύπτραν πρὸ τοῦ

προσώπου της. Ὁ λοχαγὸς ἐκλινεν ἄπνους, παγερός. Πρὸ τοῦ παραβόλου νεκροῦ μόνον τὸ σιγάρων του ἔκαιεν ἔτι, πένθιμον καὶ παραβόλου θυμίαμα !

Μετὰ μεσημβρίαν, ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ, ὅπου μετηνέχθη, νοσοκομείου, ἐπὶ πτωχοῦ καὶ ἀσθήμου φορείου, ἄσημος καὶ ἄνευ πομπῆς, συνωδεύετο, ἀπὸ τοὺς φίλους του μόνον, ὁ νεκρὸς τοῦ Περικλέους Κυργουσίου.—Ἡ ἐλεήμων θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἠρνήθη ν' ἀπονείμῃ εἰς τὸν ἀμαρτήσαντα τοσοῦτον ὡς αὐτόχειρα, τὰς εὐχὰς της, ἐνῷ ὤφειλε νὰ ἀπονείμῃ αὐτὰς διπλᾶς καὶ θερμοτάτας· ἢ εἶνε μνησίκακος; Μεγαλόνους αὐστηρότης στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἠρνήθη τὰς εἰς τὸν βαθμὸν του πρεπούσας τιμὰς· ἔπταισεν ἐκεῖνος διότι ἀπέφυγε νὰ δεχθῇ κατὰ μέτωπον τὴν καταδίκην, τὴν ἤτταν! Ἐπατώμην ἐὰν σὲ ἔλεγον, ὦ Περικλεῖς, ὅτι ὀλίγον ἂν ἔβλεπες κύκλωθεν, θὰ διέκρινες τόσας μωρίας, ὥστε θὰ ἐπέθεσο ὅτι ἦτο μικρὸν νὰ ἀποθάνῃς διὰ τὸν κόσμον τοῦτον; Ἀλλ' ἦσο στρατιώτης, ἡσθάνεσο πολὺ τὴν τιμὴν τῆς ζωῆς ὑπερτέραν· ἔχει καλῶς. Ὁ θάνατός σου εἶνε ἡ νίκη σου.

Εἰς τὸν τάφον ἐθρήνησαν μόνον τῆς φιλίας ἐπὶ στιγμὴν γλυκύτατα χεῖλη, εἷτα ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ σώματός σου τὸ χῶμα, ἐπὶ τοῦ ὀνόματός του ἡ λήθη.—Ἀλλ' ἐνδότερον, εἰς τὴν σκιὰν τοῦ πατρός του, εὗρεν ἀναψυχὴν ἀπὸ τῆς ζωῆς τὰ καύματα, ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Θεοῦ τὴν συγγνώμην καὶ τὴν γαλήνην, διότι ἡ παλάμη ἐκείνου ἐγκλείει πλειοτέρους οἰκτιρμούς παρ' ὅλας τῶν αἰώνων ὁλων τὰς ἀδικίας καὶ τὰ ἀμαρτήματα.

ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΧΑΤΖΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου, τοῦ μόλις ἐκπνεύσαντος ἔτους (1872), χεὶρ ἀδελφοῦ φιλότατη οὕτω πως προσεκάλει τοὺς Πατρεῖς εἰς τὴν νεκρικὴν προπομπὴν θειοτάτου τύπου ἀδελφῆς, συζύγου, θυγατρὸς: «Ἡ πολυαγαπημένη μας Εὐανθία ἔφυγεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μας ὅπου ὡς τρυφερὰν κάλυκα ἄνθους ἐθάλλομεν αὐτήν. Ἐπέταξε τὸ ἄρωμα, ἡ ἀγία τῆς ψυχῆ, ταχυτέρα ἀκτίνος φωτός, καθαρωτέρα χιόνος, εἰς τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, ὃν τοσοῦτον θερμῶς καὶ πιστῶς ἐλάτρευσεν. Ἄφησε δὲ εἰς ἡμᾶς τὰ μακραμμένα καὶ ἄψυχα φύλλα. Ἐλθετε ὅσοι ἐγνωρίσατε αὐτήν ἵνα τὰ συλλέξωμεν μὲ εὐλαβεῖς χεῖρας καὶ τὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς γῆς, σήμερον τὴν 2 μ. μ.» Καὶ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν δακρύρρους ἠκολούθει μετ' ὀλίγον καὶ ἐνητένισε μέχρι τοῦ τάφου, ὕστατον πλέον, μορφὴν μειδιδῶσαν ἔτι, νύμφην χθὲς μόλις καὶ νύμφην πάλιν εἰς πικράν ἀγομένην παστάδα, τὴν Εὐανθίαν Χατζῆ Ἰωάννου, ἔλκουσαν τὸ γένος ἐκ μὲν μητρὸς ἀπὸ τοῦ Π. Μπουκκούρη, ἐκ δὲ πατρὸς ἀπὸ τοῦ περιφανοῦς ἐν Κυδωνίαις οἴκου τοῦ Πρασκευᾶ Κοτζᾶ Πέτρου.

Οὐδεμίαν βεβαίως ἔχει ἱστορίαν τὸ ἄνθος, οὐδὲ δύναται τις νὰ ἀφηγηθῇ ἡρωισμοὺς ἢ θαυμάσιά τινα ἐπὶ τῷ θανάτῳ νεάνιδος, ἢ ὁ βίος διῆλθεν ἀθόρυβος καὶ ἀγνὸς ὡς τοῦ ρύακος τὸ κρυστάλλινον νῆμα ἐν μέσῳ τῶν βρύων. Ὅ,τι ὅμως πολλάκις ἡ γλυκεῖα ποίησις, ἔτι καὶ ἡ τολμηροτέρα, κατάρθρωσε νὰ εἴπῃ ἀντλήσασα, ἐν τῷ βάθει τῆς ὁδύνης, ἐμπνευσθεῖσα ἀπὸ τὰ νεκρὰ καὶ ἄλλα

προσώπου της. Ὁ λοχαγὸς ἐκλινεν ἄπνους, παγερός. Πρὸ τοῦ παραδόλου νεκροῦ μόνον τὸ σιγᾶρον τοῦ ἔκκιεν ἔτι, πένθιμον καὶ παραδόλου θυμίαμα !

Μετὰ μεσημβρίαν, ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ, ὅπου μετηνέχθη, νοσοκομείου, ἐπὶ πτωχοῦ καὶ ἀσθήμου φορείου, ἄσημος καὶ ἄνευ πομπῆς, συνωδεύετο, ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ μόνον, ὁ νεκρὸς τοῦ Περιχλέους Κυργουσίου.— Ἡ ἐλεήμων θρησκεία τοῦ Χριστοῦ ἡρνήθη ν' ἀπονείμῃ εἰς τὸν ἀμαρτήσαντα τοσοῦτον ὡς αὐτόχειρα, τὰς εὐχὰς της, ἐνῷ ὤφειλε νὰ ἀπονείμῃ αὐτὰς διπλᾶς καὶ θερμοτάτας· ἢ εἶνε μνησίκακος; Μεγαλόνους αὐστηρότης στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἡρνήθη τὰς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρεπούσας τιμὰς· ἔπταισεν ἐκεῖνος διότι ἀπέφυγε νὰ δεχθῇ κατὰ μέτωπον τὴν καταδίκην, τὴν ἤτταν! Ἡ πατώμην ἐὰν σὲ ἔλεγον, ὦ Περικλείς, ὅτι ὀλίγον ἂν ἔβλεπες κύκλωθεν, θὰ διέκρινες τόσας μωρίας, ὥστε θὰ ἐπείθεσο ὅτι ἦτο μικρὸν νὰ ἀποθάνῃς διὰ τὸν κόσμον τοῦτον; Ἀλλ' ἦσο στρατιώτης, ἡσθάνεσο πολὺ τὴν τιμὴν τῆς ζωῆς ὑπερτέραν· ἔχει καλῶς. Ὁ θάνατός σου εἶνε ἡ νίκη σου.

Εἰς τὸν τάφον ἐθρήνησαν μόνον τῆς φιλίας ἐπὶ στιγμὴν γλυκύτατα χεῖλη, εἴτα ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ σώματός σου τὸ χῶμα, ἐπὶ τοῦ ὀνόματός του ἡ λήθη.— Ἀλλ' ἐνδότερον, εἰς τὴν σκιὰν τοῦ πατρός του, εὗρεν ἀναψυχὴν ἀπὸ τῆς ζωῆς τὰ καύματα, ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Θεοῦ τὴν συγγνώμην καὶ τὴν γαλήνην, διότι ἡ παλάμη ἐκείνου ἐγκλείει πλειοτέρους οἰκτιρμοὺς παρ' ὅλας τῶν αἰῶνων ὧλων τὰς ἀδικίας καὶ τὰ ἀμαρτήματα.

ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΧΑΤΖΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου, τοῦ μόλις ἐκπνεύσαντος ἔτους (1872), χεὶρ ἀδελφοῦ φιλτάτη οὕτω πως προτεκάλει τοὺς Πατρεῖς εἰς τὴν νεκρικὴν προπομπὴν θειοτάτου τύπου ἀδελφῆς, συζύγου, θυγατρὸς: «Ἡ πολυαγαπημένη μας Εὐανθία ἔφυγεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μας ὅπου ὡς τρυφεράν κάλυκα ἄνθους ἐθάλπομεν αὐτήν. Ἐπέταξε τὸ ἄρωμα, ἡ ἀγία τῆς ψυχῆς, ταχύτερα ἀκτίνος φωτός, καθαρωτέρα χιόνος, εἰς τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, ὃν τοσοῦτον θερμῶς καὶ πιστῶς ἐλάτρευσεν. Ἄφησε δὲ εἰς ἡμᾶς τὰ μαρμαμμένα καὶ ἄψυχα φύλλα. Ἐλθετε ὅσοι ἐγνωρίσατε αὐτήν ἵνα τὰ συλλέξωμεν μὲ εὐλαβεῖς χεῖρας καὶ τὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς γῆς, σήμερον τὴν 2 μ. μ.» Καὶ ἡ πόλις τῶν Πατρῶν δακρύρρους ἠκολούθει μετ' ὀλίγον καὶ ἐνητένισε μέχρι τοῦ τάφου, ὕστατον πλεόν, μορφὴν μειδιῶσαν ἔτι, νύμφην χθὲς μόλις καὶ νύμφην πάλιν εἰς πικράν ἀγομένην παστάδα, τὴν Εὐανθίαν Χατζῆ Ἰωάννου, ἔλκουσαν τὸ γένος ἐκ μὲν μητρὸς ἀπὸ τοῦ Π. Μπουκκούρη, ἐκ δὲ πατρὸς ἀπὸ τοῦ περιφανοῦς ἐν Κυδωνίαις οἴκου τοῦ Πικρασχευᾶ Κοτζᾶ Πέτρου.

Οὐδεμίαν βεβαίως ἔχει ἱστορίαν τὸ ἄνθος, οὐδὲ δύναται τις νὰ ἀφηγηθῇ ἡρωϊσμοὺς ἢ θαυμάσια τινα ἐπὶ τῷ θανάτῳ νεάνιδος, ἣ ὁ βίος διήλθεν ἀθόρυβος καὶ ἀγνός ὡς τοῦ ρύακος τὸ κρυστάλλινον νῆμα ἐν μέσῳ τῶν βρύων. Ὅ,τι ὁμοῦς πολλάκις ἡ γλυκεῖα ποίησις, ἔτι καὶ ἡ τολμηροτέρα, κατώρθωσε νὰ εἴπῃ ἀντλήσασα, ἐν τῷ βάθει τῆς ὀδύνης, ἐμπνευσθεῖσα ἀπὸ τὰ νεαρά καὶ ἄλλαλα

πρὸ μικροῦ δ' ἔτι γελῶντα καὶ εὐλαλα χεῖλη χαριεστάτης ὑπάρξεως, θὰ ἦτό τις σκυῖος ὄντως ἂν μὴ ἐθεώρει τοιοῦτους τινὰς στόνους ποιήσεως δικαίαν ὀφειλὴν καὶ κραυγὴν τῆς καρδίας πρὸς τὴν ἀποπτᾶσαν ἀρετὴν, τὴν μαρανθεῖσαν νεότητα, τὴν ἐκπνεύσασαν καὶ σβεσθεῖσαν εἰκόνα παντός κάλλους καὶ πάσης τιμῆς. Οὕτως εἴθε νὰ ἡδυνάμεθα διὰ λιγείας καὶ ὠραίας ποιήσεως νὰ ἀνυμνήσωμεν τὰς χάριτας καὶ καλλονὰς τῆς ζωῆς σου, ὦ χριστιανὴ Εὐανθία, διότι μόνον λεπτὴ καὶ ἀγία ποιήσεις ἡδύνατο ὡς ἐλαφρὰ αὖρα νὰ ἀναβῇ μέχρι σοῦ καὶ προσψύσῃ, οἶονεῖ ἀδελφὴ σοῦ, τὰ χεῖλη καὶ τὸ μέτωπον. Εἴθε νὰ ἡδυνάμεθα διὰ καλλίστων στροφῶν νὰ συγκινήσωμεν παντός, καὶ ἀγνοοῦντός σε, τὴν καρδίαν, διότι ἡ ἀπώλεια γυναικὸς ὡς σὺ εἶνε αὐτῆς τῆς ἀρετῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τραῦμα καὶ πάθος, πάσης ψυχῆς ὀδύνη καὶ σπαραγμός.

Ἀνατραφεῖσα ἐν μέσῳ ἀληθοῦς οἰκογενείας, μυρωθεῖσα δι' ὅλων τῶν ἀρετῶν ἐκείνων, αἵτινες καθιστῶσι μίαν ἀδελφὴν τὸ γλυκὺ φῶς καὶ θάλπος τῆς οἰκίας, ἐν ᾧ ἱλαρύνονται ὅλα τὰ μέλη καὶ θάλπονται ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ τύχῃ, ἦτο τὸ ἀμώμητον ἀγλάισμα καὶ βάλσαμον τοῦ οἴκου τοῦ περιλημένου ἡμῶν Φιλοποίμενος Παρασκευαίδου, μόλις δὲ πρὸ δύο ἐτῶν στεφθεῖσα ἐγένετο ἡ γλυκεῖα σύντροφος τοῦ λοχαγοῦ Κωνσταντίνου Χατζῆ Ἰωάννου. Ἀλλ' ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐνητέτισεν εἰς νεογνὸν θυγάτριον πληρουμένης τὰς χρυσᾶς αὐτῆς ἐλπίδας καὶ ἤλπισε νὰ συνεχίσῃ τὸν σεμνὸν τῆς νεάνιδος βίον εἰς τοσοῦτον γλυκείας φροντίδας καὶ ἅγια καθήκοντα ἀληθοῦς μητρός, χεῖρ ἀνηλεῆς μὲν διὰ τοὺς ἐπιζῶντας, ὑπὲρ αὐτῆς ὅμως φιλόφρων καὶ εὐεργέτις βεβαίως, ἀφῆρπασεν αὐτὴν ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀγκάλης τοσοῦτων, συγγενῶν, ἀδελφῶν, μητρός, αὐτήν, ἥτις ἦτο τὸ μεδίαμα ὧλων, τὸ γόητρον καὶ ἡ πίστις εἰς πᾶν ὄνειρον θεῖον παντὶ τῷ γνωρίσαντι αὐτήν. Ὁ θάνατος τοιούτων ἀγγέλων ἐνῷ συντρίβει τῶν ταλαιπώρων θνητῶν τὴν καρδίαν, ἴσῃ ἐν τούτοις δωρεῖται τινὰ χάριτα καὶ ἔλμα οἶονεῖ τοῦ τραύματος. Ὁ θάνατος τοιούτων ἀγγέλων κρατύνει

ἐν ἡμῖν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ ἐκ μέρους Θεοῦ ἐλέους καὶ οἰκτιρ-
μῶν ἀναρπαγὴ οὕτως ἀγαπωμένου ἐν μέσῳ ἡμῶν ὄντος βεβαίως
εἶνέ τις ἀμοιβὴ καὶ πάντως κρείττων μοῖρα, ἐνῷ ἐτέρωθεν ὁ θά-
νατος οὕτως ἀσφαλίζει ἐν ἡμῖν τὴν εἰς ἀθανασίαν ἐλπίδα, διότι
ἂν μὴ πορεύωνται ἐκεῖ οἱ ἄγγελοι οὗτοι, διὰ τίνος λοιπὸν ἐπλά-
σθησαν οἱ χρυσοὶ ὅλοι καὶ ἀθάνατοι κόσμοι τῶν οὐρανῶν; Ἐπὶ
τῇ πεποιθήσει καὶ ἐλπίδι ταύτῃ παρηγορεῖτε ἑαυτούς, φίλτατοι
ἀδελφοὶ καὶ σύζυγε, οὕτωςι μάλιστα καὶ μόνον οὕτω παρηγοροῦν-
τες τὴν καλὴν μητέρα, ἧς σεῖς πλέον ἀπεμείνατε πᾶσα αὐτῆς
ἐλπίς καὶ χαρὰ καὶ ἀγάπη

ΤΗ ΜΝΗΜΗ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Κ. ΚΟΜΠΙΟΤΗ

ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

Σχιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος.

Πίνδαρος.

I

Ἐλθέ, ἄναιμον γῆρας, ἀπόμαχοι καὶ ἀπόβλητοι τοῦ κύκλου τῆς ζωῆς, ἔλθετε, φιλόσοφοι, καὶ εἶπατε ἀδάκρυες: «Συνεκρίθη καὶ διεκρίθη, καὶ ἀπῆλθεν ὅθεν ἦλθε, πάλιν, γὰρ μὲν εἰς γᾶν, πνεῦμα δ' ἄνω».

Εἶνε ἀληθές.

Λέγε μοι, Σενέκα, ὅτι: «Οὐδέν ἐστι μέγα, εἰ μὴ ἢ ἐν ἐαυγῷ καὶ γαλήνιον». Καὶ ἔχεις δίκαιον.

Καὶ ὅταν ὁ δυσαλγὴς ἀδελφὸς ἀναβοήσῃ: «Νὰ ἀποθάνῃ τόσον νέος!» λέγε, παρήγορε τῆς Χαιρωνείας φιλόσοφε, λέγε εἶνε ἀληθές; «Οὐ νομοθετήσαντες πάρεσμεν εἰς τὸν βίον, ἀλλὰ πεισόμενοι τοῖς διατεταγμένοις ὑπὸ τῶν τὰ ὅλα πρυτανευόντων θιῶν».

Μαῦρη καὶ πικροτάτη ἀλήθεια! Τίς ποτε θέλει ἀρνηθῇ ὅτι ἅπαντες γεννώμεθα ὡδε εἰς θάνατον προκαταδεδικασμένοι, καὶ ὅτι προτιμότερος ὁ θάνατος τὴν γαλήνην κἂν καὶ τὴν λήθην δωρούμενος, τοῦ ἀβεβαίου καὶ μυριαλγοῦς τούτου βίου; Τίς ποτε θέλει λησμονήσῃ ὅτι ἴσως πατρικῶς ὁ Θεὸς μεριμνῶν καὶ προ-

βλέπων τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσι, προεξάγει τινὰς ἁώρους ἐκ τῆς ζωῆς αὐτῆς; Τίς θὰ διαφιλονεικῇ ὅτι ὁ θάνατος εἶνε ὄντως λυσίπονος, τῶν μεγίστων κακῶν ἀπαλλαγὴ, καὶ ὅτι τὰ δάκρυα ἡμῶν ἴσως εἶνε βρῦχαι καὶ θηλυπρεπὲς φιλαυτία θρηνούντων ὅτι τοιοῦτόν τινα ἀπώλεσαμεν φίλον, συγγενῇ, ἀδελφόν, ὡς τι πολύτιμον ἡμῶν χρῆμα;

Πόσοι ἄλλοι παρὰμυθητικοὶ καὶ κράτιστοι λόγοι ὑπὲρ τοῦ θανάτου! Φεῦ· ἡ ζωὴ εἶνε κλιτύς, κατωφέρειαι πρὸς τὸ μνήμα, καὶ ὅλα ὑπὲρ ἐκείνου κλίνουσιν, ὅλα εἶνε περιφανὲς ἀπολογία τοῦ θανάτου. "Ὅλα ταῦτα ἀκούει, βλέπει καὶ προσομολογεῖ ὁ νοῦς· ἀλλ' ἡ καρδία; Ἐχει ἀκοὰς διὰ τὴν φιλοσοφίαν ἢ μητρικὴν καρδίαν; Ἐπίστευσεν αὐτῇ, θέλει ποτὲ πεισθῇ ὅτι:

Ὅν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος;

II

ὦ δάκρυα καὶ στεναγμοὶ τοῦ στήθους, πνοαὶ καὶ κύματα οἰκεανοῦ, ἔλθετε ἔξω, ἐκχύθητε ἵνα μὴ βυθισθῇ καὶ ἀσφυκτῇ ὑφ' ὑμᾶς ἡ κλυδωνιζομένη καρδία. Ψυχὴ ἀνθρωπίνη καὶ αἰμάσσουσα, ἀνάπνευσον ἐν θρήνοις καὶ σίγα μόνον ἐὰν ἦσαι θεὸς ἢ λίθος.

Μεῖλιχος καὶ φίλος τοῖς πᾶσι, γλυκὺς, εὐώδης τὴν καρδίαν ὅσον ὠρεῖος τὴν μορφήν, πεφιλημένης οἰκογενείας ἢ ἐλπίς καὶ τὸ καύχημα, διέδραμε τῆς ἐπιστήμης τὸ στάδιον, καὶ ἔτεινεν ἤδη τὴν χεῖρα μειδιῶν ν' ἀναλάβῃ ἐν δίπλωμα, τῆς νίκης του στέφανον... Οἶμοι· τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης ἐπέπρωτο νὰ τοῦ γίνῃ λαμπρὰ φωτίζουσα τὰ βήματά του εἰς τὸ σκότος τοῦ τάφου. Ἡ εὐελπίς χεῖρ κκτέπεσε, τὰ ἔμμουσα ἐκλείσθησαν χεῖλη, τὰ βλέφαρά του ἐσκέπασαν διὰ παντός τὰ ὄμματα, καὶ τοῦ θανάτου τὰ χῶματα τὸ σῶμα τοῦ Σπυρίδωνος:

Τελειόφοιτος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τῆς ζωῆς! Εἴκοσι καὶ ἑξ ἑτῶν.

Ῥεύσατε, δάκρυα, λῦσον τοὺς στεναγμούς σου, καρδίαν, ὡς ἡ

κόρη τὴν κόμην ἐν τῷ πένθει ἐκλύει. Ἐχει τὸ στῆθος καρπὸν ἐν τῇ λύπῃ τὰ δάκρυα, ὅπως ὁ οὐρανὸς εἰς τὴν νύκτα προχέει τὰ ἄστρα.

Χθίς, πλήρης ζωῆς καὶ ἐλπίδων, ἦτο ὡς ἡ πρώτη Μαΐου διὰ τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφούς του, δι' ὅλους ἡμᾶς. Σήμερον ἡ ἀνάμνησις του χειμῶν κρυερός, σκοτεινὸς καὶ πολὺδακρυς.

Πανεπιστήμιον, ἀπόσβησον ἀπὸ τὰ βιβλία σου τὸ ὄνομά του, καὶ μὴ ἀνάμενε αὖριον νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ἔδραν ἐκείνην, τὸ τέρμα τόσων ἀγώνων... Δὲν θὰ δώσῃ ἐξετάσεις· δὲν θέλει νὰ ἔλθῃ.— Πόλις τῶν Πατρῶν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ καταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου τόσοι τρυφεροὶ σου κάλυκες εἰς τὴν προκυμαίαν· εἰς μόνος θὰ λείπῃ μεταξὺ των, εἰς μόνος πλέον δὲν θὰ πατήσῃ τοὺς πόδας εἰς τὰ παράλιά σου, οὐδὲ θὰ κλίνῃ τὴν κεφαλὴν εἰς τοὺς κόλπους, εἰς τὰ φιλήματα τοῦ πατρὸς.

Ῥεύσατε, δάκρυα, λῦσον τοὺς στεναγμούς σου, καρδιά...

Ἦλθε τὸ ἔαρ. Εἰς τὰ εὐανθῇ πλάτῃ του θὰ διασπαρῶσιν αἱ οἰκογένειαί πάλιν, εἰς τὰς μουσικὰς οἱ ὅμιλοι τῶν φίλων θὰ φαίνονται, εἰς τὸ φύλλωμα τοῦ δάσους καὶ πάλιν θὰ διαχυθῇ ἡ μολπὴ τῆς ἀηδόνος, ἐπάνω θὰ ἐπικνατεῖλωσιν οἱ ὑγροὶ ἀδάμαντες τοῦ οὐρανοῦ, τὸ πᾶν φωτεινὸν καὶ μυρόεν θὰ ἀγχαλιῇ καὶ μόνον ἐνὸς δὲν θὰ γελάσῃ τὸ χεῖλος, καὶ ἐνὸς μόνου δὲν θὰ φανῶσιν οὐδαμοῦ οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοί... Αὖριον τῆς ἀναστάσεως ὁ κώδων θὰ σημάνῃ τὸ Πάσχα, καὶ θὰ ἐπιτείλῃ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα, ἡ χαρὰ, ἡ ἀγάπη· εἰς συμπόσια θὰ παρακαθίσωμεν ὅλοι, ὅλοι θὰ φιληθῶμεν ἰσάδελφοι, θὰ εἴπωμεν ὅλοι : Χριστὸς ἀνέστη.— Ἐκεῖνος ;

Ποῦ εἶνε ;

Ἴδε στιγμὴν, ἴδε θέσιν ὅφ' ἦν ἐνήδρευε κατ' αὐτοῦ μοχθηρὰν καὶ ἀνελεῆμον τοῦ θανάτου τὸ βέλος !

Συσπουδασταὶ του περιληγμένοι, εἰς ὧν τὴν ἀγκάλην ἀφῆκε τὴν τελευταίαν του πνοήν, διαχύθητε ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἤδη, ἀναζητήσατε, ἐρευνήσατε εἰς τόσας μυριάδας ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν ἥλιον· οὐδέποτε, καὶ ἂν χίλια ζήσητε ἔτη, οὐδαμοῦ θέλετε

ἐπανάδῃ τὸ πρόσωπόν του, ὦ, οὐδέποτε πλέον θὰ ἀντικρύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς τὸν προσφιλέστατον Σπυρίδωνα Κομποτότην.

Ἀπέθανεν.

Ἀπέπτῃ. Τὸ χρυσιζὼν τῆς μαθήσεως κύμα ἐβράχυσθη ἐπὶ τοῦ ἀφεύκτου βράχου, τὸ εὐελπί τῆς νεότητος κρίνον ἀπητρίσθη καὶ ἔκλινε κάτω, ὁ θνητὸς τῆς γῆς ἀστὴρ διὰ τῶν ἐσθέσθη εἰς τὸ σκότος ὑπὸ τὸ χῶμα.

III

Ἀθανασία.

Ἄστρον παρήγορον εἰς τοῦ θανάτου μαρμαίρον τὰ σκοτεινὰ βάθη, σὲ εἶδα εἰς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, σὲ ἤσθάνθην εἰς τὸ ἀτέρμον τῶν πόθων μου, ἀλλ' οὐδέποτε ἐνόησα· ἄλλου τινὸς ἐν-θέου κόσμου μὲ φαίνεται νὰ ὁσφραίνωμαι μακρόθεν τὰ ἀρώματα, ἀλλὰ τίς ποτε τὸν ἀπόκρυφον παράδεισον ἀπὸ τῆς γῆς ἐνητένισεν! Ὅσοι θέλουσι νὰ ὁμιλήσωσι μετὰ πεποιθήσεως περὶ ἀθανασίας, ἅς δώσωσι συνέντευξιν ὑπὸ τὸν τάφον: «Γνωθὶ σαυτόν», εἶνε ταῦτό τοῦ «Ἀπόθανον».

Οἱ ἀτυχεῖς ὅμως γίνονται δεισιδαίμονες· προλαμβάνουσιν. Ἦδη ἔρχεται ἡ χλοερὰ ἀνοιξίς, νύμφη πρασίνην φοροῦσα ἐσθῆτα, χρῶμα γλυκὺ καὶ εὐοίωνον, σύμβολον τῆς ἐλπίδος. Εἶνε πλάνη; Ἔστω γλυκεῖα πλάνη, μαγεύουσα, ὠραίζουσα μέχρι τάφου τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀπατηλῶς χρυσιζεταὶ ἡ πλευρὰ τοῦ δελφίνου μέχρι οὗ καταδύσῃ ὑπὸ τὰ κύματα πάλιν. . . Εἰς τὰ ἐπαναθάλλοντα ἄνθη σου, ὦ αἰώνιος φύσις, τεκμηριοῦμαι ἀθανασίαν, εἰς τὸ πράσινον χρῶμά σου ἀναγινώσκω, ὡς εἰς ἀνοιχτὸν εὐαγγέλιον, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀγάπην. Τὴν ἐλπίδα· μόνην ἄγκυραν εἰς τὸ θυελλῶδες πέλαγος τοῦ βίου τούτου, οὐράνιον βαυκάλισμα δι' οὗ μόνον δύναται νὰ διέλθῃ καὶ ὑποφέρει ἀστενακτεῖ ὁ νήπιος ἄνθρωπος ἐδῶ τὴν ζωὴν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἑλένῃ ἀπόλεσε τὴν Εὐρώπην, τὴν οἰκουμένην· ἀλλ' ὁ θνητὸς ἐν τῇ ἀπελ-

πισία ; Τὸ σύμπαν καὶ τὴν αἰωνιότητα. Τίς τῶν δύο θὰ ᾔτο δυστυχέστερος ;

Καὶ σεῖς ὅπαδοι τοῦ Πύρρωνος, ὅσοι μὲ τὸ φῶς τοῦ δισταγμοῦ καὶ τῆς σκέψεως πυρπολεῖτε τὰ πτερὰ τῆς ἐλπίδος, ἄφετε νὰ ἐλπίζωμεν ἡμεῖς, ἄφετε νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θέλωμεν ἐπανίδῃ ὅ τι γλυκύτερον, ὅ τι προσφιλέστερον ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου εἶχομεν, ἓνα πατέρα, ἓνα ἀδελφόν. . . .

ὦ, εἶνε δυνατόν νὰ κλαίῃς ἀπὸ στοργῆς, εἶνε δυνατόν νὰ ἀγαπᾷς καὶ νὰ μὴ ἐλπίζῃς, ἄνθρωπε ;

Ἰερὰ τῶν πατέρων μας πίστις, ἐγείρομεν πρὸ τοῦ Ἑσταυρωμένου σου τὰ ὄμματα, ὡς εἰς λιμένος ἀνέσπερον φανὸν ναῦται πελαγοδρομοῦντες, καὶ ἐν σιγῇ προσδοκῶμεν. . . .

Πλέον τούτου, λαλοῦσι τὰ νήπια.

Ignorer et servir, c'est la loi de notre être.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α'. Ἔργα δραματικά καὶ εἰδύλλια.	Σελ.		Σελ.
Γαλάτεια, δράμα	3	Ἡ μοσχομάγκα τῶν Ἀθηνῶν .	676
Χίμαιρα »	69	Θανάτου πόθος (παράφρασις ἐκ τῶν τοῦ Β. . .)	679
Σκύλλα »	99	<i>γ'. Ἐπεα πτερόεντα.</i>	
Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, δράμα	153	Εἰς ἀρχαῖον κάτοπτρον τῆς Κο- ρίνθου	685
Σεμέλη, εἰδύλλιον	187	Τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου	689
Ἀμάθεια »	233	Εἰς σηνικὸν βόμβυκα	690
Καλλέργαι, δράμα	277	Πρὸ τῆς Ἰωλκοῦ	693
Λουκάς Νοταρᾶς, δράμα	377	Ὁ Κατακλυσμὸς	695
Θάνατος Καλλισθένης, δράμα	485	Τὸ δάκρυ τοῦ Σέρξου	697
Ἡ ἔγγαμος ἡ αὐτόχειρ, κωμωδ.	563	Ὁ νεκρὸς (Σάτυρα)	699
Γαλάτεια καὶ Πολύφημος, εἰ- δύλλιον	593	Ἀγνωστος ἔρως	707
		Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν γενέθλιον .	709
		Τὸ δνειρον τοῦ ὀφειλέτου	712
		Παρά τῷ τάφῳ δεσποινίδος . . .	716
		Πιστεύω	718
		Εἰς νήπιον κοιμώμενον	720
Β'. Λυρικαὶ ποιήσεις.		δ'. Παντοῖαι ποιήσεις	
<i>α'. Εἰκόνες.</i>		(1866—1874)	
Πρόλογος	611	Ἀγγελουδι	725
Ἀφιέρωσις	613	Ἡ λίμνη (κατὰ Λαμαρτῖνον). .	726
Εἰκόνες	615	Ὁ Παρθενῶν	729
<i>δ'. Κῦματα.</i>		Ἴδε ὁ ἄνθρωπος	745
Ἀφιέρωσις	644	Τῇ δεσποινίδι Β. Α.	748
Τὸ ἀνώνυμον	645	Εἰς ἄγγελον καὶ δαίμονα	749
Εἰς κοιμώμενον παιδίον	648	Τὸ ἄρρητον	751
Ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ, παράφρασις ἐκ τῶν τοῦ Ι. Ρουσσω	649	Πίπτει τὸ φύλλον	753
Ἐρωτος δάκρυ	651	Laboremus (Ἰωάννη Κ. ποιητῇ) .	756
Τῇ ἀποθανούσῃ νεάνιδι Χ. Τ. .	655	Εἰς λεύκωμα (Ἀχιλλεῖ Παρά- σχῳ)	763
Ἡ μελέτη	657	Στίχους αἰτεῖς; (Ἐκ τοῦ Al- bum τοῦ Τ. Α.)	764
Εἰς λεύκωμα	661	Ἀνεπίγραφον (Τιμολέοντι Ἀμ- πελᾷ)	767
Εἰς τὸ θέατρον τοῦ Διονύσου . .	662		
Τῇ ἀποθανούσῃ νεάνιδι Θ. Α. .	664		
Ἀπελπισία (παράφρασις ἐκ τῶν τοῦ Λαμαρτῖνου)	669		
Εἰς νεάνίδα πτωχὴν	673		
Ἡ χαρὰ	675		

	Σελ.		Σελ.
Adieu à la poésie	768	Παραμυθίαι (Δημοσθένης ^{***}) ..	935
Ὁ ἀρνησίπατρις	772	Προσωπίδες καὶ γέλωτες	942
Νοσταλγία	774	Τὰ γυναικόπαιδα	947
Ἄνδρι ἀγνώστῳ	777	Νέα Κόρινθος	952
		Οἱ Γραϊκύλοι	956
Γ'. Ἔργα πεζά.		Σ'. Καλλιτεχνία.	
Οἱ σκοτεινοὶ ἔρωτες (διήγημα) ..	785	Ἔργαστήριον Λεωνίδα Δρόση ..	965
Τὸ χρυσίον	819	Ἡ Ἐλεημοσύνη	968
Τὰ βάθη	835	Γαλλικόν θέατρον	971
Ἡ λουομένη Ρωμαία	844	Ζ'. Λόγοι πανηγυρικοὶ	
Αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Βορρά (κατὰ		καὶ ἐπιτάφιοι.	
Σουηδικὴν παράδοσιν)	850	Ἐπὶ τῇ 25 Μαρτίου	987
Ἡχὼ καὶ Νάρκισσος	863	Ἀριστείδη Κύπριανῶ γυμνα-	
Εὐρώπη	874	σιάρχῃ	1000
Μία μητέρα (κατὰ τὸ Δανικὸν		Ἐπιτάφιος εἰς Παναγ. Σοῦτσον	1007
τοῦ Ἄντερσεν)	886	Λόγος ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ Ἀθη-	
Δ'. Ἀνάμικτα.		νῶν πρὸ τοῦ νεκροῦ Δ. Κ.	
Ἀλλά	899	Παπαρηγοπούλου	1014
Κογχύλαι	903	Περικλῆς Κυργούσιος αὐτόχειρ	1019
Εἰς κόρην	912	Τῇ μνήμῃ Εὐσταθίας Χατζη-	
Ε'. Ἐπιφυλλίδες.		ωάννου	1023
11 μ. μ.	919	Τῇ μνήμῃ Σπυρίδωτος Κ. Κομ-	
Ἐκπνοαὶ Μαρτίου	930	πότῃ τελειοφ. τῆς νομικῆς	1026